ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΜΕ ΤΙΤΛΟ

«ΚΥΡΩΣΗ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ»

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Η επεξεργασία και η σύνταξη της Αιτιολογικής Έκθεσης ΣχΚΠΔ έγινε από τον Πρόεδρο της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής Καθηγητή Θεοχάρη Ι. Δαλακούρα, ο οποίος και την υπογράφει. Όπου σε επιμέρους τμήματα της Έκθεσης ενσωματώθηκαν εισηγήσεις των μελών της Επιτροπής γίνεται σχετική μνεία στην οικεία θέση. Αντίστοιχη μνεία γίνεται στους εισηγητές των επιμέρους διατάξεων.

Ι. Εισαγωγικές σκέψεις.

Από τον Ν. 1493/1950 περί κυρώσεως του ΚΠΔ μέχρι σήμερα μεσολάβησαν τόσες πολλές και τόσο διαφορετικές νομοθετικές επεμβάσεις στις διατάξεις του Κώδικα, ώστε ο επηρεασμός «*της αρχιτεκτονικής και εσωτερικής αλληλουχίας των καθ' έκαστα διατάξεων*» και η αλλοίωση «*της συνοχής και συνάρτησης των μερών*» του κειμένου να αποτελούν κοινή διαπίστωση. Αν σε αυτήν προστεθεί το γεγονός ότι ο ΚΠΔ ήδη από τη γένεσή εμφάνιζε συγκεκριμένες ελλείψεις νομοτεχνικής υφής, αλλά και συνοχής (βλ. *Ν. Ανδρουλάκη,* Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης, 4η έκδ. 2012, σελ. 46· *Α. Καρρά,* Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, 5η έκδ. 2017, σελ. 12· *Α. Παπαδαμάκη,* Ποινική Δικονομία, 7η έκδ. 2017, σελ. 22· *Α. Κωνσταντινίδη,* Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, 3η έκδ. 2017, πρόλογος· *Θ. Δαλακούρα,* Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, τ. Ι, 2012, σελ. 80), η ανάγκη μιας συνολικής αναμόρφωσης του ΚΠΔ καθίσταται πρόδηλη, ώστε να επικαιροποιηθούν και να συστηματοποιηθούν οι διατάξεις του και να εξασφαλισθεί η ζητούμενη πνευματική του ενότητα ως ολοκληρωμένου σύγχρονου δικαιοκρατικού νομοθετήματος.

Ο λόγος αυτός νομιμοποιεί πλήρως τις αποφάσεις κατάρτισης τόσο της αρχικής Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής για τη σύνταξη σχεδίου νέου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, η οποία συστήθηκε με την υπ' αριθμ. 38880/18.5.2015 (ΦΕΚ τ. ΥΟΔΔ 375/26.5.2015) απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, όσο και της δεύτερης η οποία συγκροτήθηκε δυνάμει των υπ' αριθμ. 80890/8.11.2018 (ΦΕΚ 676 15 Νοεμβρίου 2018) απόφασης του νυν Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Μέλη των δύο Επιτροπών αρχικά υπό την προεδρία του Νικολάου Παντελή, Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου και στη συνέχεια υπό την προεδρία του Θεοχάρη Ι. Δαλακούρα, Καθηγητή Νομικής ΔΠΘ αποτέλεσαν οι Ιωάννης Κ. Γιαννίδης, Καθηγητής Νομικής ΕΚΠΑ, Παναγιώτης Μπρακουμάτσος, Αντεισαγγελέας ΑΠ, Ευάγγελος Δ. Κασαλιάς, Εισαγγελέας Εφετών Πειραιά, Νικόλαος Α. Νικολάου, Αντεισαγγελέας Εφετών Πατρών, Χαράλαμπος Θ. Σεβαστίδης, Πρόεδρος Πρωτοδικών Αθηνών, Αριστομένης Β. Τζαννετής, Επίκουρος Καθηγητής Νομικής ΕΚΠΑ, Αθανάσιος Κ. Ζαχαριάδης, Επίκουρος Καθηγητής Νομικής ΑΠΘ, Δημήτριος Γ. Συμεωνίδης, Επίκουρος Καθηγητής Νομικής ΔΠΘ και Βασίλειος Δ. Δημακόπουλος, Δικηγόρος Αθηνών.

Η Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή επεξεργάστηκε και κατέθεσε ένα πλήρως ανανεωμένο και εναρμονισμένο με τις σύγχρονες δικαιοκρατικές απαιτήσεις Σχέδιο ΚΠΔ, το οποίο προέκυψε αφενός μέσα από τη συσχέτιση και αξιοποίηση όλων των προηγούμενων προσπαθειών κωδικοποίησης και όλων των επιστημονικών θέσεων των τελευταίων είκοσι ετών και αφετέρου μέσα από την επιστημονική εξέλιξη των ευρωπαϊκών δρωμένων στο χώρο του Δικαίου (Αποφάσεις – πλαίσιο, Συμβάσεις, Οδηγίες κ.α.). Έτσι, λήφθηκαν υπόψη και αξιοποιήθηκαν προτάσεις και θέσεις από το ΣχΚΠΔ του 1995 υπό την Προεδρία του αείμνηστου Καθηγητή Ι. Μανωλεδάκη, μεγάλο μέρος προτάσεων και θέσεων από το ΣχΚΠΔ του 2014 υπό την Προεδρία Λ. Μαργαρίτη, και βεβαίως θέσεις από τις ενδιάμεσες Επιτροπές υπό την Προεδρία του αείμνηστου Εισαγγελέα ΑΠ Ε. Κρουσταλάκη, έτσι ώστε η όλη προσπάθεια να αποκρυσταλλώνει την ενοποιό δύναμη των κοινά αποδεκτών δίκαιων και ανάλογων ρυθμίσεων, αλλά και την κοινή πεποίθηση της αναγκαιότητας προώθησης νέων θεσμών για την υπέρβαση διαχρονικών αγκυλώσεων της ποινικής δικονομικής πραγματικότητάς μας. Η υπέρβαση αυτή, άλλωστε, θα αποτελέσει και την απαρχή για τη δημιουργία μιας νέας

εικόνας του ποινικού μας συστήματος, η οποία θα ενδυναμώσει τη θεσμική διάσταση των παραγόντων της δίκης, ενισχύοντας τα δικαιώματά τους, εξασφαλίζοντας την ταχύτερη εκδίκαση των υποθέσεων και εν τέλει εμπεδώνοντας σε μεγαλύτερο βαθμό την εμπιστοσύνη των κοινωνών στο σύστημα απονομής της ποινικής μας Δικαιοσύνης.

Όσα αναφέρονταν στην εισηγητική έκθεση γενικής εισηγήσεως του ισχύοντος Κώδικα του 1950 (Έκθεση Γενικής Εισηγήσεως της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, σε : Ζαχαρόπουλου, Ελληνική Ποινική Δικονομία, 1950, σελ. 23) σχετικά με τις στοχεύσεις και τις προτεραιότητες του τότε Σχεδίου μπορεί να λεχθεί ότι ισχύουν διαχρονικά και για το παρόν Σχέδιο του νέου ΚΠΔ. Όπως και τότε, έτσι και τώρα συνεχίζει να προέχει το κατά πόσον ο ΚΠΔ «*διασφαλίζει κατά τον προσφορώτερον, ταχύτερον και μάλλον πρακτικόν τρόπον τας βασικάς αρχάς της φιλελευθέρας και δημοκρατικής διεξαγωγής της ποινικής ανακρίσεως και της ποινικής δίκης και κατά πόσον συνθέτει τας δύο μεγάλας ηθικάς και κοινωνικάς ανάγκας της πλήρους κατοχυρώσεως των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτου αφ' ενός και της αποτελεσματικής προστασίας της Πολιτείας και της εννόμου τάξεως από των εγκληματικών προσβολών αφ' ετέρου*». Εύλογα άλλωστε, αφού η επιτυχής σύνθεση των δύο αυτών συγκρουόμενων αναγκών συνεχίζει να καταγράφεται ως ζητούμενο κάθε σύγχρονου νομοθέτη, που οφείλει να προστατεύσει τόσο τα συμφέροντα του κράτους και της κοινωνίας για καταστολή του εγκλήματος, όσο και το συμφέρον του ατόμου έναντι προσβολών της ελευθερίας του. Πάντως, το καταρχήν προβάδισμα σε αυτό το ζητούμενο ανήκει στην προστασία του ατόμου, καθόσον ο κίνδυνος καταδίκης ενός αθώου βαρύνει περισσότερο «στα μάτια» του κοινωνικού συνόλου, που προτιμά ανεπιφύλακτα για λόγους κοινωνικής συνοχής και πολιτισμού τη μη τιμώρηση ενός ενόχου από την καταδίκη ενός αθώου (έτσι και κατά την κλασική ρήση του Ουλπιανού «κάλλιον γάρ εστίν, ανεκδίκητον μένειν τον αμαρτήσαντα, ήπερ τον αναίτιον καταδικάζεσθαι»). Γι' αυτό και ως αδικία, η δικαστική πλάνη που έχει θύματα αθώους πολίτες είναι πολύ βαρύτερη από την πλάνη μη τιμώρησης ενός ενόχου, αφού συνδέεται με την εμπιστοσύνη των κοινωνών στο σύστημα απονομής της δικαιοσύνης, αλλά και με την ίδια τη λειτουργία του συστήματος και των εγγυήσεών του. Το αρχικό αυτό προβάδισμα δεν σημαίνει, βέβαια, σε καμιά περίπτωση ότι ο δικονομικός νομοθέτης θυσιάζει ή με άλλες λέξεις αποδυναμώνει ουσιωδώς

το συμφέρον προστασίας της κοινωνίας, ανάγοντας έτσι σε σκοπό της ποινικής δίκης τη διασφάλιση του ατόμου έναντι της πολιτείας. Δοθέντος ότι ο νομοθέτης οφείλει πάντοτε να επιδιώκει σε γενικό επίπεδο την εναρμόνιση των συγκρουόμενων αξιών (αρχή της πρακτικής αρμονίας), χωρίς να ακυρώνει καμιά από αυτές, είναι φανερό ότι το προβάδισμα του ατομικού συμφέροντος δεν συρρικνώνει την ποινική λειτουργία της πολιτείας, αλλά λειτουργεί απλώς ως κανόνας προτεραιότητας κατά την αντιμετώπιση του ποινικού φαινομένου. Ως κανόνας δηλαδή, ο οποίος επηρεάζει, όχι τόσο το αποτέλεσμα, όσο κυρίως τη μορφή της ποινικής δίκης, προσδίδοντας σε αυτήν δικανικό σχήμα και αναδεικνύοντας επαρκώς τη σπουδαιότατη σημασία των δικονομικών τύπων ως φραγμών της αυθαιρεσίας των κρατικών οργάνων και συνάμα ως εγγυήσεων προστασίας των δικαιωμάτων του ατόμου.

II. Η αξιακή δομή του ΚΠΔ.

1. Η διατήρηση της παραδοσιακής μορφής της ηπειρωτικής δίκης.

Με δεδομένο ότι η διαμόρφωση του μικτού ποινικού δικονομικού συστήματος, που εμφανίζεται ως κυρίαρχο σύστημα στις έννομες τάξεις των χωρών της ηπειρωτικής Ευρώπης, αποτελεί προϊόν μιας μακρόχρονης διαδικασίας από τον 19ο αιώνα μέχρι σήμερα, κρίθηκε σκόπιμο από τη Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή να διατηρηθεί η ηπειρωτική δόμηση της μορφής της ποινικής δίκης και οι κεντρικοί θεσμοί της.

Ως κύρια χαρακτηριστικά του Σχεδίου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ισχύουν, μετά ταύτα, τα ίδια εν πολλοίς χαρακτηριστικά που αναφέρει η Έκθεση Γενικής Εισηγήσεως της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής (*Ζαχαρόπουλου,* Ελληνική Ποινική Δικονομία, 1950, σελ. 23 επ.), όπως :

α) Η διατήρηση του μικτού τύπου διαδικασίας, αλλού με ενίσχυση των αρχών του εξεταστικού συστήματος και αλλού των αρχών του κατηγορητικού συστήματος.

β) Η δόμηση της μορφής της δίκης με βάση τα ίδια στάδια και τους ίδιους παράγοντες της δίκης (διαδίκους, κύρια και βοηθητικά πρόσωπα απονομής δικαιοσύνης)

γ) Η ισοστάθμιση των αναγκών προστασίας της κοινωνίας και του ατόμου.

δ) Η διατήρηση του αυτεπάγγελτου της ποινικής δίωξης στον μεγαλύτερο όγκο των αδικημάτων.

ε) διασφάλιση του δικαιώματος της ακρόασης των διαδίκων, αλλά και των λοιπών δικαιωμάτων τους, κατά τη διεξαγωγή της ποινικής δίκης.

στ) Η διατήρηση της συμμετοχής του λαϊκού στοιχείου στην απονομή της ποινικής δικαιοσύνης.

ζ) Η ελεύθερη εκτίμηση των αποδείξεων, αλλά και η αναγνώριση των ορίων της ηθικής απόδειξης (αποδεικτικές απαγορεύσεις, υποχρέωση ειδικής και εμπεριστατωμένης αιτιολογίας των εν ευρεία εννοία αποφάσεων).

2. Η ισόρροπη ανταπόκριση στις σύγχρονες τάσεις του ευρωπαϊκού χώρου.

Καθώς, βέβαια, τουλάχιστον σε ευρωπαϊκό επίπεδο, παρατηρείται μια συνεχής επιστημονική και νομοθετική κινητικότητα στο χώρο της ποινικής δίκης και των δικαιωμάτων, κρίθηκε ως αναγκαία η εξέταση και αποδοχή συγκεκριμένων εκφράσεων αυτής της κινητικότητας, όπως θα επέβαλλε κάθε σύγχρονο νομοθέτημα. Σημεία αναφοράς της κινητικότητας αυτής αποτελούν τόσο η κατά κόρον «αναζητούμενη» επιτάχυνση απονομής της ποινικής δικαιοσύνης, όσο και η ενίσχυση και διεύρυνση των δικαιωμάτων των διαδίκων και ιδίως του κατηγορουμένου, καθώς και η αποτελεσματικότητα του κρατικού μηχανισμού κυρίως στο πεδίο αντιμετώπισης της οργανωμένης εγκληματικότητας. Η κινητικότητα αυτή εκφράζεται είτε με τη διάπλαση νέων δικονομικών θεσμών είτε με τη μετεξέλιξη υφισταμένων θεσμών κατά το πρότυπο άλλων συστημάτων, είτε με την απόρριψη ή την απένταξή τους από το ισχύον δικονομικό σύστημα. Στο σύνολο των ειδικότερων αυτών εκφράσεων αντιστοιχούν, πάντως, συγκεκριμένες τάσεις διαμόρφωσης του ισχύοντος δικονομικού συστήματος προς την κατεύθυνση μιας πιο ουσιαστικής σύζευξης των στοιχείων της εξεταστικής και κατηγορητικής δίκης. Μιας σύζευξης, που ούτως ή άλλως δρομολογείται και προωθείται με μεγάλες ταχύτητες σε διεθνές επίπεδο, όπως αποδείχθηκε στο παράδειγμα του Καταστατικού του Διεθνούς Δικαστηρίου (ν. 3003/2002), αλλά κυρίως στο παράδειγμα των αποφάσεων – πλαισίων και νυν των Οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Α. Ως πρώτη αποτύπωση αυτών των νεότερων τάσεων εγγράφεται η παρατηρούμενη σε διεθνές πεδίο ενδυνάμωση του ρόλου του εισαγγελέα. Ορατό είναι τούτο σε έννομες τάξεις του παραδοσιακού μικτού δικονομικού συστήματος που είτε προβαίνουν σε τομές καθιστώντας ευθέως τον εισαγγελέα απόλυτο κυρίαρχο της προδικασίας (όπως η αυστριακή - νόμος περί συμπλήρωσης της αναμόρφωσης της ποινικής διαδικασίας II, BGBl I 2007/112 - και παλαιότερα η γερμανική), είτε διευρύνουν το πεδίο των λειτουργικών εισαγγελικών αρμοδιότητων (όπως η ελληνική με την παροχή στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών της δυνατότητας αρχειοθέτησης των υποθέσεων του μονομελούς πλημμελειοδικείου ή η γερμανική στις περιπτώσεις αναστολής ή αποχής από την ποινική δίωξη), είτε προετοιμάζονται για την υποδοχή νέων θεσμών στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης (όπως αυτού του Ευρωπαίου Εισαγγελέα κατ' άρθρο 86 της Συνθήκης Ε.Ε. και των θεσμών της Europol και της Eurojust που προωθούν τη συνεργασία των εθνικών διωκτικών αρχών σε ευρωπαϊκό επίπεδο).

Β. Ως κεντρική τάση στις έννομες τάξεις των χωρών της ηπειρωτικής Ευρώπης αναδύεται, περαιτέρω, η τάση εμπλουτισμού της ποινικής δίκης με στοιχεία της κατηγορητικής δίκης αγγλοαμερικανικού προτύπου, τόσο σε σχέση με τον ρόλο του δικάζοντος δικαστή κατά την εξέταση των μαρτύρων (διασταυρούμενη εξέταση) ή των λοιπών αποδείξεων (*Schünemann*, Zur Reform der Hauptverhandlung im Strafprozeβ, GA 1978, 161 επ.· *Dencker,* Informelles Kreuzverhör, Fs für Kleinknecht, 1985, σελ. 79 επ.), όσο και σε σχέση με την πιο απόλυτη ισχύ της αρχής της αμεσότητας κατά την αποδεικτική διαδικασία (*Weigend,* Unmittelbare Beweisaufnahme – ein Konzept für das Strafverfahren des 21. Jahrhunders?, FS für Eisenberg, 2009, σελ. 657 επ.), καθώς και σε σχέση με τους ειδικότερους ρόλους των παραγόντων της δίκης στο πλαίσιο της ακροαματικής διαδικασίας. Στην κατεύθυνση αυτή συζητείται ο μετριασμός των έντονων στοιχείων του εξεταστικού τύπου που παρατηρούνται στον πρόεδρο του δικαστηρίου κατά τη διεξαγωγή των αποδείξεων στην ακροαματική διαδικασία, σε συνδυασμό με την ενδυνάμωση των ρόλων του εισαγγελέα αφενός και του συνηγόρου υπεράσπισης αφετέρου.

Γ. Ως εξίσου διευρυμένη τάση στις έννομες τάξεις των χωρών της ηπειρωτικής Ευρώπης αναδεικνύεται η τάση θέσπισης αυστηρότερων

ποινικών διατάξεων και συνάμα επαχθέστερων δικονομικών και εγκληματοπροληπτικών μέτρων για την καταπολέμηση και ευχερέστερη εξιχνίαση των μορφών τρομοκρατικής και εν γένει οργανωμένης εγκληματικής δράσης. Η τάση αυτή βαρύνεται με τη δομικής φύσης μεταστροφή των προτεραιοτήτων που επήλθε στο δικονομικό δίκαιο αναφορικά με τη σημασία των προστατευόμενων αξιών της κοινωνίας και του ατόμου, αλλά και την κατασταλτική ή μη κατεύθυνση της ποινικής προδικασίας. Αποτέλεσμα αυτής της μεταστροφής είναι η διάβρωση της προδικασίας με προληπτικά (δικονομικά) μέτρα (όπως η ανακριτική διείσδυση, η παρακολούθηση, η διασταύρωση προσωπικών δεδομένων κ.τ.λ.), που - παρότι παραμένουν έκθετα από δικαιοκρατική άποψη - «νομιμοποιούνται» με την επίκληση της αυξημένης ανάγκης προστασίας της κοινωνίας από το οργανωμένο έγκλημα.

Δ. Στις νεότερες τάσεις εναλλακτικής απονομής της ποινικής δικαιοσύνης ανήκει και η τάση θέσπισης της ποινικής συνδιαλλαγής. Η εισαγωγή του θεσμού αυτού, που σε ορισμένες περιπτώσεις καθίσταται επιτακτική (όπως λ.χ. στις περιπτώσεις που αφορά το άρθρο 10 της από 15/3/2001 Απόφασης – Πλαισίου 2001/220/ΔΕΥ σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες, βλ. *Ν. Λίβο,* Οι πνευματικές βάσεις της ελληνικής ποινικής δικονομίας, ΠοινΧρ 2005, 305 υποσημ. 29· *Γρ. Καλφέλη,* Οι ραγδαίες αλλαγές στο ευρωπαϊκό δικονομικό δίκαιο, ΠοινΧρ 2011, 241 επ.· *Θ. Δαλακούρα,* Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, 2012, σελ. 74 επ.), υλοποιεί τη δυνατότητα απονομής ποινικής δικαιοσύνης με γνώμονα τη βούληση των διαδίκων. Προς τούτο προϋποτίθεται, βέβαια, η κατάλληλη κατάστρωση του δικονομικού μηχανισμού και της συναφούς διαδικασίας, έτσι ώστε να συμπεριλαμβάνει και τέτοιους εναλλακτικούς τρόπους εκδίκασης των εγκλημάτων, οι οποίοι να εντάσσονται συστηματικά και να υπακούουν στον ίδιο σκοπό της δίκης. Συνάμα προϋποτίθεται ο ακριβής καθορισμός των εγκλημάτων που θα επιτρέπουν τη δυνατότητα συνδιαλλαγής, έτσι ώστε να εξειδικεύεται το πεδίο εφαρμογής της.

Ε. Η μέχρι τώρα εισαγωγή ειδικότερων μορφών ποινικού συμβιβασμού στο ελληνικό ποινικό δικονομικό σύστημα, όπως η ποινική διαπραγμάτευση, υπήρξε προβληματική στο βαθμό που αντιμετωπιζόταν ως ξένο σώμα και ρωγμή στην παραδοσιακή μορφή της δίκης. Παρά ταύτα προσπάθειες

θέσπισης μορφών ποινικού συμβιβασμού έγιναν τόσο στο ΣχΚΠΔ υπό την Προεδρία του αείμνηστου Ι. Μανωλεδάκη όσο και στο ΣχΚΠΔ υπό την Προεδρία Λ. Μαργαρίτη. Ένθεν κακείθεν αναπτύχθηκαν προβληματισμοί και θέσεις, βασισμένες στην πλειοψηφία τους σε εμπειρίες είτε του καθαρού αγγλοαμερικανικού χώρου είτε του ευρωπαϊκού χώρου (βλ. *Γ. Τριανταφύλλου,* σε: Λ. Κοτσαλή, Ελευθερία, Υπευθυνότητα, Κράτος Δικαίου, 2011, σελ. 199 επ.· *Χρ. Μυλωνόπουλου,* ΠοινΧρ 2013, 81 επ.· *Ν. Ανδρουλάκη,* ΠοινΧρ 2014, 401 επ.· *Α. Τζαννετή*, ΠοινΧρ 2016, 15 επ.· *Γ. Καλφέλη,* ΠοινΧρ 2016, 321 επ.· *Θ. Δαλακούρα*, ΠοινΧρ 2016, 326 επ. *Λ. Τσόγκα,* ΠοινΔικ 2016, 288 επ.· *Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου*, ΠοινΔικ 2016, 641 επ.). Μια επιφυλακτική προώθηση του θεσμού αυτού προωθήθηκε στο παρόν ΣχΚΠΔ, με την επίγνωση ότι η εφαρμογή του θα εξαρτηθεί από τη συνδρομή συγκεκριμένων προϋποθέσεων και από αλλαγή νοοτροπίας του συνόλου των παραγόντων της δίκης. Πάντως, ευρεία εφαρμογή έχουν επιφυλάξει τα τελευταία χρόνια στο θεσμό της ποινικής διαπραγμάτευσης πολλές έννομες τάξεις της ηπειρωτικής Ευρώπης, όπως εσχάτως η Γερμανία (§ 257c StPO – BT-Drs. 65/2009) και προηγουμένως η Αυστρία (§ 194, 208 ÖstStPO –BGBl I 2004/19), παλαιότερα η Ισπανία και Γαλλία, κυρίως όμως η Ιταλία το 1991 με μια δέσμη συμβιβαστικών διαδικασιών αντίστοιχων του αγγλοαμερικανικού δικαίου (βλ. *Θ. Δαλακούρα,* Υπερ 1993, 475 επ.· *Chiavario*, ΠοινΧρ 1996, 464 επ.).

ΣΤ. Τέλος, εξίσου ευμεγέθη ορίζοντα εμφανίζει στις ευρωπαϊκές έννομες τάξεις η τάση διεύρυνσης της εφαρμογής του θεσμού της αποχής από την ποινική δίωξη. Ο εν λόγω θεσμός, που προσδίδει ουσιαστικό περιεχόμενο στην αρχή της σκοπιμότητας, εγγράφεται ως μία εκ των προσφορότερων λύσεων για την αποσυμφόρηση των πινακίων των δικαστηρίων από υποθέσεις ήσσονος σημασίας ή ειδικών χαρακτηριστικών. Η μέχρι τώρα εισαγωγή του θεσμού αυτού στο πεδίο της μικρής ή μεσαίας εγκληματικότητας των ανηλίκων (άρθρο 45^{A} ΚΠΔ) οφείλει να επεκταθεί με σύνεση και σε άλλες περιπτώσεις (βλ. *Θ. Δαλακούρα*, ΠοινΧρ 2014, 321 επ.), κατά το πρότυπο των ρυθμίσεων λ.χ. των §§ 153, 153a-f και 155a του γερμανικού ΚΠΔ (βλ. *Meyer-Goßner,* Strafprozessordnung, $59^{η}$ έκδ. 2016, § 153 Πλρ. 1 επ.), της § 191 του Αυστριακού ΚΠΔ (βλ. *Venier,* Einstellung und Anklage im neuen Strafprozessrecht, ÖJZ 2007, 905 επ.), αλλά και των άρθρων 41-1 και 41-2 του Γαλλικού ΚΠΔ (*Fourment*, Procedure Penale, 2008, σελ. 138·

53 [1]. Ιδιαίτερα συνιστάται, μάλιστα, για τη μείωση του δικαστικού φόρτου, η επιλογή προσωρινής διακοπής της διαδικασίας και η εξάρτηση της οριστικής ανάλωσης της ποινικής αξίωσης της πολιτείας από την εκπλήρωση συγκεκριμένων όρων ή καθηκόντων εκ μέρους του κατηγορουμένου για πλημμέλημα.

III. Οι ειδικότερες τροποποιήσεις στις διατάξεις του πρώτου Βιβλίου περί Γενικών Ορισμών.

1. Ποινικά Δικαστήρια και δικαστικά πρόσωπα (1° Τμήμα).

Τα διαλαμβανόμενα στο 1° Τμήμα του ΣχΚΠΔ, σε σχέση με την εν γένει οργάνωση των ποινικών δικαστηρίων και με τα δικαστικά πρόσωπα, δεν απομακρύνονται ριζικά από τις ρυθμίσεις του ισχύοντος ΚΠΔ.

Α. Ποινική δικαιοδοσία.

Η διατήρηση των κεντρικών ρυθμίσεων του άρθρου 1 για την ποινική δικαιοδοσία και του άρθρου 2 για τις εξαιρέσεις της υπήρξε επιβεβλημένη, καθώς αντανακλά την επιβεβλημένη δικαιοκρατικά κατάστρωση των δικαστηρίων και την υποχρέωση τήρησης των διεθνών υποχρεώσεων της Χώρας. Κατά την απαρίθμηση των δικαστηρίων στο άρθρο 1 απαλείφθηκαν στο στοιχείο στ) οι λέξεις «ως ακυρωτικό», καθόσον θεωρήθηκε ότι αρκεί στο σημείο αυτό η αναφορά του Αρείου Πάγου ως δικαστηρίου. Άλλωστε στο άρθρο 10 ΣχΚΠΔ αναλύεται πλήρως η ακριβής δικαιοδοσία του Ανώτατου Δικαστηρίου.

Β. Τα ποινικά Δικαστήρια.

Οι ρυθμίσεις των άρθρων 3 έως 13 αναμορφώθηκαν, ώστε να αποδίδουν αφενός μεν πληρέστερα την κατάστρωση των δικαστηρίων, όπως λ.χ. στην περίπτωση του άρθρου 12 που αναφέρεται στην υποχρεωτική παράσταση του εισαγγελέα κατά τις συνεδριάσεις των ποινικών δικαστηρίων, αφετέρου δε ακριβέστερα την ενεστώσα νομοθετική κατάσταση.

---

[1] Βλ. για αυτές κατατοπιστικά.· σύγκρ. και την αντίστοιχη – μικρότερης εμβέλειας όμως – ρύθμιση της § 191 του Αυστριακού ΚΠΔ και επ' αυτής *Venier,* Einstellung und Anklage im neuen Strafprozessrecht, ÖJZ 2007, 905 επ.

Λόγω της αποποινικοποίησης των πταισμάτων απαλείφθηκε εύλογα η ρύθμιση που αφορούσε τα πταισματοδικεία. Για την αντιμετώπιση των εκκρεμών ζητημάτων λήφθηκε μέριμνα με σχετική μεταβατική διάταξη. Ύστερα από την αναγκαία αναρίθμηση, το άρθρο 3 διαλαμβάνει πλέον τα σχετικά με τη σύσταση και δικαιοδοσία των δικαστηρίων των πλημμελειοδικών. Στην παρ. 2 του άρθρου αυτού εξειδικεύτηκαν οι επί μέρους δικαιοδοτικές δράσεις του δικαστηρίου αυτού και προστέθηκαν στις ήδη αναφερόμενες (δηλαδή σε αυτές της ανάκρισης και της άσκησης της εξουσίας του δικαστικού συμβουλίου) αφενός η άσκηση εξουσίας στις περιπτώσεις αποχής υπό όρους από την ποινική δίωξη και αφετέρου η έκδοση ποινικής διαταγής. Για λόγους πληρέστερης απαρίθμησης προστέθηκε και η εξειδικευόμενη στα επόμενα άρθρα δικαιοδοσία εκδίκασης των πλημμελημάτων.

Τα επόμενα άρθρα 4 έως 11 απλοποιούνται κατά το δυνατόν όσον αφορά τη διατύπωσή τους, καθώς επιλέγεται η ευθεία παραπομπή στις διατάξεις του κώδικα οργανισμού δικαστηρίων και κατάστασης δικαστικών λειτουργών. Προβλέπεται διάταξη για ορισμό δύο ή τριών ανάλογα με τη σύνθεση συμπαρεδρευόντων δικαστών. Περαιτέρω, προστέθηκαν για λόγους πληρότητας στο άρθρο 10 όλες οι περιπτώσεις, στις οποίος ο Άρειος Πάγος δικάζει σε ολομέλεια, όπως ορίζεται στον κανονισμό λειτουργίας του.

Γ. Οι θεσμοί του αποκλεισμού, της εξαίρεσης και της αποχής των δικαστικών προσώπων.

Στα άρθρα 14 έως 26 επανακαθορίζονται οι θεσμοί που εμπεδώνουν την αμεροληψία των δικαστικών προσώπων, δηλαδή οι θεσμοί του αποκλεισμού, της εξαίρεσης και της αποχής των δικαστικών προσώπων[2]. Οι επιμέρους τροποποιήσεις αντανακλούν την αξίωση αμεροληψίας των οργάνων απονομής της δικαιοσύνης. Συναγόμενη ερμηνευτικά από το Σύνταγμα, η αρχή της δικαστικής αμεροληψίας ενσαρκώνει την αντικειμενικότητα της δικαστικής συμπεριφοράς και κατά τούτο ανάγεται εύλογα σε αυτοτελή προϋπόθεση της δίκαιης διαδικασίας. Έτσι, δεν είναι τυχαίο ότι η αξίωση δικαστικής αμεροληψίας κατοχυρώνεται και στις υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις των άρθρων 6 παρ. 1 εδ. α΄ ΕΣΔΑ και 14

[2] Εισηγητής των διατάξεων αυτών ήταν ο υπογράφων την έκθεση.

παρ. 1 εδ. α΄ ΔΣΑΠΔ και 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που αναγορεύουν σε βασικό δικονομικό δικαίωμα το εξειδικεύον τη δίκαιη δίκη δικαίωμα κάθε προσώπου σε ένα «αμερόληπτο δικαστήριο». Εύλογα άλλωστε οριοθετείται η δικαστική αμεροληψία στις αποφάσεις του ΕΔΔΑ με βάση τις δύο όψεις της, αφενός δηλαδή την υποκειμενική όψη που αναφέρεται στην εσωτερική ψυχική κατάσταση του εκάστοτε δικάζοντος και αφετέρου την αντικειμενική όψη που αναφέρεται στις θεσμικές εγγυήσεις απροκατάληπτης λειτουργίας του δικαστηρίου, όπως στη μη συμμετοχή στη σύνθεση του δικαστηρίου αποκλειόμενων ή εξαιρούμενων προσώπων, αλλά και στην εξουδετέρωση εξωτερικών επιδράσεων υπονόμευσης της αμεροληψίας (βλ. ενδεικτικά ΕΔΔΑ, Υπόθεση Sramek κατά Αυστρίας, Series A, No. 84· ΕΔΔΑ, Langborger κατά Σουηδίας, No. 11179/84, Z. 32· ΕΔΔΑ, Sander κατά Ηνωμένου Βασιλείου, Συνήγορος 2000, 266· ΕΔΔΑ, Akademy Trading κ.λ. κατά Ελλάδας, NoB 2000, 1744).

Ειδικότερα, αναφορικά προς τους λόγους αποκλεισμού, οι λόγοι αυτοί αφενός μεν διευρύνονται εν μέρει, αφετέρου δε εξορθολογικοποιούνται στο πλαίσιο του νέου Κώδικα. Συγκεκριμένα, στην παρ. 1 του άρθρου 14 ΚΠΔ προστίθεται σε τελευταίο εδάφιό της ότι «*ο λόγος αποκλεισμού που οφείλεται στη σχέση από γάμο ή σύμφωνο συμβίωσης και στην αγχιστεία εξακολουθεί να υπάρχει και μετά τη λύση του γάμου ή του συμφώνου συμβίωσης*». Στην παρ. 2 του ιδίου άρθρου αφαιρείται από το στοιχείο α) η φράση «*με εξαίρεση όσων ορίζονται σχετικά με τα εγκλήματα που γίνονται στο ακροατήριο (άρθρα 116 και 117)*», καθόσον η εφαρμογή της εξαίρεσης αυτής αμφισβητούνταν ευθέως υπό το φως της υπέρτερης ισχύος ρύθμισης του άρθρου 6 παρ. 1 ΕΣΔΑ που δεν ανέχεται οποιαδήποτε εξαίρεση σε σχέση με τον εξωτερικό λόγο της ύπαρξης άμεσης προσωπικής προσβολής που ενδεικνύει αντικειμενική μεροληψία (βλ. *Σταύρου,* ΠοινΧρ 1991, 488· *Λ. Μαργαρίτη,* Υπερ 1992, 803· *Θ. Δαλακούρα*, ΠΔΔ Ι, 2012, σελ. 215). Στην παρ. 2 του άρθρου 14 τροποποιούνται επιμέρους σημεία στα στοιχεία β) και γ), από τα οποία αφαιρείται η αναφορά στον καταργημένο στο πλαίσιο του νέου Κώδικα «αστικώς υπεύθυνο». Τροποποιείται, ομοίως, το στοιχείο β) και καθόσον προστίθεται σε αυτό ότι «*ο λόγος αποκλεισμού που οφείλεται στη σχέση από γάμο ή σύμφωνο συμβίωσης και στην αγχιστεία εξακολουθεί να υπάρχει και μετά τη λύση του γάμου ή του συμφώνου συμβίωσης*». Τέλος, στην παρ. 2 του άρθρου 14 προστίθεται στοιχείο ε) στο οποίο προβλέπεται ο αποκλεισμός

του «ανακριτή» και στοιχείο στ) στο οποίο θεσπίζεται ο αποκλεισμός «*δικαστή και εισαγγελέα που έχουν συμπράξει στην έκδοση του παραπεμπτικού βουλεύματος ειδικά στη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο, εκτός εάν δεν είναι εφικτή η συγκρότηση του δικαστηρίου από άλλα πρόσωπα*». Άξια μνείας είναι στο σημείο αυτό η αναφορά της προωθούμενης από το ΕΔΔΑ δικαιικής αντίληψη σε σχέση με την προηγούμενη ανάμιξη του δικαστή στην ίδια υπόθεση. Η αντίληψη αυτή εκφράζεται με τις σκέψεις, πρώτον, ότι η άσκηση διαδοχικώς δικαιοδοτικών καθηκόντων από τον ίδιο δικαστή σε διαφορετικά στάδια της ίδιας υπόθεσης παραβιάζει την αρχή της δικαστικής αμεροληψίας που διασφαλίζεται από τη διάταξη του άρθρου 6 παρ. 1 ΕΣΔΑ (ΕΔΔΑ, Υπόθεση Petote Pellon κατά Ισπανίας, 25.7.2002· ΕΔΔΑ, Υπόθεση Tierce κ.α. κατά Αγίου Μαρίνου, 25.7. 2000· ΕΔΔΑ, Υπόθεση Procola κατά Λουξεμβούργου, 25.9.1995, Serie A No 326, PLog 2002, 2672) και, δεύτερον, ότι ο δικαστής που δικάζει στην ακροαματική διαδικασία δεν πρέπει να έχει συμμετάσχει στην προδικασία (ΕΔΔΑ, 26.10.1984, de Cubber κατά Βελγίου, Series A, No 86· ΕΔΔΑ, 9.10.1986, Hauschildt κατά Δανίας, Series A, No 49) ούτε να έχει αποφασίσει για την παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο. Και τούτο γιατί, σε αντίθεση με την υποκειμενική αμεροληψία που πρέπει να τεκμαίρεται ως υπάρχουσα ενόσω ελλείπουν αντίθετες αποδείξεις, για την αντικειμενική αμεροληψία που συνδέεται με την εμπέδωση της εμπιστοσύνης του κοινού στα δικαστήρια έχουν σημασία ακόμη και λειτουργικές επόψεις και ζητήματα εσωτερικής οργάνωσης, ακριβώς επειδή η στόχευση αφορά την «αδιαμφισβήτητη εντύπωση» του κοινού περί εμφανούς απονομής δικαιοσύνης (ΕΔΔΑ, 1.10.1982, Piersack κατά Βελγίου, Series A, No 53· ΕΔΔΑ, 26.10.1984, de Cubber κατά Βελγίου, Series A, No 86). Πάντως, κρίθηκε αναγκαίος, ενόψει ζητημάτων πρακτικής εφαρμογής της διάταξης που συνδέονται με τον μειωμένο αριθμό των υπηρετούντων εισαγγελικών λειτουργών, ο περιορισμός του λόγου αποκλεισμού αυτής της περίπτωσης μόνον στην έκδοση του παραπεμπτικού βουλεύματος και όχι στις λοιπές διαδικαστικές ενέργειες της προδικαστικής φάσης.

Αντιστοίχως, στην παρ. 4 του άρθρου 14 προστίθεται στα αποκλειόμενα πρόσωπα της παρ. 3, που δεν μπορούν να μετάσχουν στη σύνθεση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου ή του Αρείου Πάγου, ο εισαγγελέας που «συνέπραξε» στην έκδοση της απόφασης. Η ρύθμιση αυτή κρίθηκε αναγκαία διότι ανεξάρτητα από τον τρόπο συμμετοχής του εισαγγελέα στη

διαμόρφωση της τελικής κρίσης του δικαστηρίου, ο εισαγγελέας έχει διαμορφώσει συγκεκριμένη άποψη, την οποία έχει εκφράσει και αιτιολογήσει. Εξάλλου, κατά την πάγια θέση της νομολογίας ο ειρηνοδίκης που άσκησε καθήκοντα εισαγγελέα στην ποινική δίκη, όπου αυτό επιτρέπεται, αποκλείεται από τη συμμετοχή του σε επόμενα διαδικαστικά στάδια της ίδια υπόθεσης, αναγνωρίζοντας κατ' αυτό τον τρόπο ότι και ο εισαγγελέας ή ο δικαστικός λειτουργός που ασκεί καθήκοντα εισαγγελέα εκφέρει άποψη για την ουσία της υπόθεσης και ουσιαστικά συμπράττει στην έκδοση της απόφασης. Τούτο, άλλωστε, συνάδει πλήρως με τη θέση του εισαγγελέα ως δικαστικού προσώπου και αντανακλά συνάμα και την αξίωση αντικειμενικότητας και αμεροληψίας του που συνάδει σε ανεξάρτητα δικαστικά πρόσωπα. Ωστόσο, για να αντιμετωπισθούν ζητήματα λειτουργικότητας (κίνδυνος ματαίωσης εκδίκασης των υποθέσεων ή υπέρμετρης καθυστέρησης στην απονομή της δικαιοσύνης) στα μικρότερα πρωτοδικεία ή εφετεία έγινε δεκτή η προσθήκη στο τέλος της παρ. 4 του ιδίου άρθρου «εκτός εάν δεν είναι εφικτή η συγκρότηση του δικαστηρίου από άλλον εισαγγελέα».

Σε σχέση με τον θεσμό της εξαίρεσης αποφασίστηκε να μην προωθηθεί στο άρθρο 15 η ενδεικτική απαρίθμηση των λόγων που προκαλούν υπόνοιες μεροληψίας, καθόσον κρίθηκε ότι οι λόγοι αυτοί έχουν αναπτυχθεί επαρκώς τόσο στη νομολογία όσο και στη θεωρία και δη κατά τρόπο που παρέχει την ασφάλεια ορθής εφαρμογής τους. Αντίθετα, αποφασίστηκε να διαγραφεί το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 15 που αναφέρονταν στην αδυναμία θεμελίωσης λόγου εξαίρεσης με την επίκληση του τρόπου διεύθυνσης της διαδικασίας, καθώς κρίθηκε από την Επιτροπή ότι η εν λόγω ρύθμιση όχι μόνον δεν είναι σε θέση να εξυπηρετήσει ουσιαστικά τον σκοπό περιορισμού των καταχρηστικών αιτήσεων εξαίρεσης, αλλά στο βαθμό που παραπέμπει σε μιαν αυταρχική δίκη δηλητηριάζει την ατμόσφαιρα εμπιστοσύνης των δικαζομένων στο δικαστήριο και, κατά τούτο, δεν εναρμονίζεται με την απαίτηση του άρθρου 6 παρ. 1 ΕΣΔΑ για δίκαιη δίκη (*βλ. και Ν. Ανδρουλάκη,* Θεμελιώδεις έννοιες, σελ. 35· *Θ. Δαλακούρα,* ΠΔΔ Ι, σελ. 227 επ.· *Α. Παπαδαμάκη,* Ποινική Δικονομία, σελ. 132· *Α. Κωνσταντινίδη,* ΠΔΔ, σελ. 83), ούτε και με τη ρύθμιση του άρθρου 332 ΚΠΔ, που χαρακτηρίζει ως βαρύ πειθαρχικό παράπτωμα τη μη μεταχείριση όσων προσώπων συμμετέχουν στη δίκη «κατά τον απαθή και ψύχραιμο τρόπο που επιβάλλεται».

Η προβλεπόμενη στα άρθρα 16 έως 22 ΚΠΔ διαδικασία της εξαίρεσης κατατείνει στην εξασφάλιση αφενός της δυνατότητας απρόσκοπτης προβολής των λόγων εξαίρεσης και αφετέρου της δυνατότητας απροσωπόληπτης εξέτασης και δικαστικής κρίσης τους. Για τον λόγο αυτό επήλθαν ειδικότερες τροποποιήσεις, όπως λ.χ. αυτή του τελευταίου εδαφίου της παρ. 4 του άρθρου 23 ΚΠΔ, η οποία προέβλεπε τον πειθαρχικό έλεγχο του δικαστικού λειτουργού που δηλώνει αδικαιολογήτως αποχή, διάταξη που καταργείται καθώς αντιβαίνει ευθέως στην ανάγκη εμπέδωσης του θεσμού της αποχής, αφού λειτουργεί φοβικά. Ομοίως, η διάταξη που αφορά τους προανακριτικούς υπαλλήλους στο άρθρο 25 τροποποιείται, ώστε αν συντρέχει στο πρόσωπό τους λόγος αποκλεισμού ή εξαίρεσης, να προτείνεται από τους διαδίκους ως λόγος και να μην συνεχίζουν το έργο τους. Ωστόσο, παρά τη σχετική πρόταση του εισηγητή των ρυθμίσεων αυτών, οι πράξεις των βεβαρυμένων με λόγο αποκλεισμού ή εξαίρεσης υπαλλήλων να κηρύσσονται άκυρες, η Επιτροπή αποφάσισε κατά πλειοψηφία, οι εν λόγω πράξεις να παραμένουν έγκυρες, ώστε να μην παρακωληθεί το ανακριτικό έργο και να επιβραδυνθεί η διαδικασία με την επανάληψη των άκυρων πράξεων.

2. Ποινική δίωξη (2ο Τμήμα).

Όπως και στο πρώτο, έτσι και στο δεύτερο Τμήμα του ΣχΚΠΔ, τα διαλαμβανόμενα εν προκειμένω σε σχέση με την ποινική δίωξη δεν απομακρύνονται ριζικά από τις ρυθμίσεις του ισχύοντος ΚΠΔ. Το βάρος στο πλαίσιο των εργασιών της Επιτροπής δόθηκε αφενός στη συστηματοποίηση των διατάξεων που διέπουν την ποινική δίωξη, αλλά και την ανεξαρτησία των εισαγγελικών λειτουργών κατά την άσκησή της, αφετέρου δε στην ενσωμάτωση των ειδικών διατάξεων για τους ειδικούς εισαγγελείς στον ΚΠΔ, τέλος δε στην πρόβλεψη του θεσμού της αποχής από την ποινική δίωξη καθώς και στη ρύθμιση των ζητημάτων αναβολής από τη δίωξη και της διεύθυνσης των ανακριτικών διαδικασιών.

Α. Το μοντέλο προδικασίας του ΣχΚΠΔ.

Με αφετηρία τη σκέψη ότι η συνολική μορφή και εξέλιξη τόσο της προκαταρκτικής εξέτασης όσο και της προανάκρισης/κύριας ανάκρισης είναι συνυφασμένη με το μοντέλο προδικασίας που επιλέγεται, τέθηκαν υπόψη των μελών της Επιτροπής συγκριτικές αναφορές για τα κρατούντα μοντέλα

προδικασίας στον ευρωπαϊκό χώρο. Από τα κυρίαρχα στο χώρο του ηπειρωτικού δικαίου μοντέλα εξετάστηκαν αφενός το γερμανικό και αυστριακό και αφετέρου το γαλλικό και βελγικό πρότυπο.

Κυρίαρχος της ανακριτικής διαδικασίας, όπως και όλης της προδικασίας του **γερμανικού δικαίου**, είναι ο εισαγγελέας, ο οποίος ως ανεξάρτητο και λειτουργικά αυθύπαρκτο όργανο διέπεται από την αναγκαία αντικειμενικότητα (§ 160 Abs. 2 StPO). Η συγκέντρωση του αποδεικτικού υλικού ανήκει, ύστερα από τον τροποποιητικό νόμο του 1974 (BGBl. I, 3393, 3553) και την κατάργηση του θεσμού του ανακριτή, στη λειτουργική αρμοδιότητα του εισαγγελέα, ο οποίος ενεργεί ο ίδιος (§ 161 εδ. 1 StPO) ή κατά κανόνα διά της αστυνομίας (§ 161 εδ. 2 StPO) τη λεγόμενη «ερευνητική διαδικασία» (Ermittlungsverfahren). Στα καθήκοντά του ανήκει ο έλεγχος σκοπιμότητας των καθ' έκαστον ανακριτικών πράξεων, η συλλογή πληροφοριών από οποιαδήποτε αρχή για τη διερεύνηση της notitia criminis, αλλά και η επιβολή του μέτρου της βίαιης προσαγωγής μαρτύρων και πραγματογνωμόνων. Αρμόδιο όργανο για την έκδοση διατάξεων σχετικά με τη διενέργεια ανακριτικών πράξεων που εμπεριέχουν επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα είναι ο δικαστής ανάκρισης (Untersuchungsrichter), με εξαίρεση τις περιπτώσεις κινδύνου από την αναβολή. Χωρίς την έγκρισή του, που παρέχεται ύστερα από τον σχετικό έλεγχο νομιμότητας των αιτηθέντων από τον εισαγγελέα μέτρων, δεν μπορούν να ληφθούν μια σειρά μέτρων δικονομικού καταναγκασμού, όπως λ.χ. των §§ 81a (σωματική έρευνα), 81c (έρευνα τρίτων προσώπων), 102 (έρευνα κατοικίας και πραγμάτων κατηγορουμένου), 103 (έρευνα τρίτων προσώπων), 104 (νυχτερινή έρευνα κατοικίας), 111m (κατάσχεση εντύπων), 114 (προσωρινή κράτηση) και 132 (περιοριστικοί όροι). Με το πέρας της ερευνητικής διαδικασίας στο σύνολο των πράξεων μικρής ή μεσαίας εγκληματικότητας ο εισαγγελέας περιορίζεται στη διεκπεραίωση του φακέλου δικογραφίας, αποφαινόμενος ουσιαστικά μόνον για την έγερση της κατηγορίας (§ 170 Abs. 1 σε συνδ. με § 203) ή τη διακοπή της διαδικασίας λόγω μη συνδρομής των αξιούμενων για την έγερση αποχρωσών ενδείξεων ενοχής (§ 170 Abs. 2) ή τη διακοπή της διαδικασίας (όπως λ.χ. στις §§ 153, 153a, 153b). Ιδιαίτερη δυνατότητα συγκέντρωσης αποδεικτικού υλικού παρέχεται στο γερμανικό δικονομικό δίκαιο, εν κατακλείδι, στο πλαίσιο της ενδιάμεσης διαδικασίας

μέσω του παρεχόμενου στον κατηγορούμενο (Angeklagte) δικαιώματος να υποβάλει αίτηση για διενέργεια αποδείξεων.

Αντίστοιχο μοντέλο προδικασίας ισχύει πλέον από το 2004/2007 και εφεξής και στο **αυστριακό δικονομικό σύστημα**, όπου μετά την κατάργηση του ανακριτή δημιουργήθηκε μια ενιαία ανακριτική διαδικασία, στο πλαίσιο της οποίας κυριαρχεί λειτουργικά ο εισαγγελέας (§ 101, 103 ÖstStPO), δρώντας είτε ο ίδιος (§ 91 Abs. 2, 103 Abs. 2 ÖstStPO), είτε κυρίως διά των υλοποιούντων τις εντολές του αστυνομικών οργάνων (§ 99, 101, 103 ÖstStPO). Ειδικά για τη διερεύνηση των εγκλημάτων που σχετίζονται με διαφθορά αρμόδια από την ισχύ του τροποποιητικού ποινικού νόμου του 2008 (BGBl I, 2007/109) και εφεξής είναι η εισαγγελία κατά της διαφθοράς που θεσπίσθηκε ως κεντρική διωκτική αρχή για τα εν λόγω εγκλήματα (§ 100a ÖstStPO). Κατά τα οριζόμενα στην § 105 ÖstStPO, η επιβολή ή εξακολούθηση της προσωρινής κράτησης, αλλά η λήψη δικονομικών μέτρων που προσβάλλουν συνταγματικά προστατευόμενα ατομικά δικαιώματα εξαρτάται από την προηγούμενη απόφαση δικαστηρίου, ύστερα από σχετική αίτηση του εισαγγελέα.

Σε εν μέρει διαφορετική κατεύθυνση, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά τη θέση του ανακριτή, κινείται το **γαλλικό δικονομικό μοντέλο**, που διατηρεί την παραδοσιακή διάκριση των ποινικών λειτουργιών της δίωξης (functions de poursuite) της διερεύνησης (instruction) και της δικαστικής κρίσης (jugement). Ως κυρίαρχες ανακριτικές διαδικασίες προβάλλουν εν προκειμένω αφενός οι τελούσες υπό την εποπτεία του εισαγγελέα και διενεργούμενες από τη δικαστική αστυνομία διαδικασίες της «προκαταρκτικής έρευνας» (enquête préliminaire) και της «έρευνας του αυτοφώρου» (enquête de flagrance) και αφετέρου η διενεργούμενη από τον δικαστή της ανάκρισης (juge d' instruction) ανάκριση (instruction préparatoire). Στο πλαίσιο των δύο πρώτων διερευνά η δικαστική αστυνομία, χωρίς ωστόσο να μπορεί να λάβει μέτρα δικονομικού καταναγκασμού, εκτός από την προσωρινή σύλληψη διάρκειας 24 συν 24 το πολύ ωρών (άρθρ. 77), τις σωματικές έρευνες και την κλήτευση του υπόπτου (άρθρ. 78). Στο πλαίσιο της ανάκρισης διερευνά ο δικαστής της ανάκρισης, επιβάλλοντας τα απαραίτητα μέτρα δικονομικού καταναγκασμού και συλλέγοντας τις αναγκαίες κατά και υπέρ του κατηγορουμένου αποδείξεις.

Ύστερα όμως από τη μεταρρύθμιση του 2000, τα μέτρα καταναγκασμού και ιδίως την προσωρινή κράτηση (άρθρο 52 του ν. 2000 – 516) επιβάλλει ένα νέο και διακρινόμενο από τον ανακριτή πρόσωπο, ο λεγόμενος «δικαστής των ελευθεριών και της κράτησης» (le juge des libertés et de la detention).

Αντίστοιχο μοντέλο προδικασίας ισχύει στο **βελγικό δικονομικό σύστημα.** Η ρύθμιση των αρμοδιοτήτων της αστυνομίας στο πλαίσιο της ποινικής προδικασίας, καθώς και η πρόβλεψη ενός ενισχυμένου δικαστικού ελέγχου της ανακριτικής δράσης αποτέλεσαν τα κύρια αντικείμενα της αναμόρφωσης του Βελγικού ΚΠΔ (Code d' Instruction Criminelle), το 1998. Η προδικασία παρέμεινε, κατά το πρότυπο του γαλλικού δικαίου, διαχωρισμένη σε εισαγγελική προανάκριση (information) και σε δικαστική ανάκριση (instruction). Ο εισαγγελέας διενεργεί είτε ο ίδιος, είτε μέσω των αστυνομικών οργάνων, τις αναγκαίες ανακριτικές έρευνες (όπως εξέταση αυτοβούλως εμφανισθέντων υπόπτων και μαρτύρων, έρευνα κατοικίας με συναίνεση του ενοίκου, κατάσχεση αυτοβούλως παραδοθέντων εγγράφων ή αντικειμένων), χωρίς να επεκτείνεται σε επιβολή μέτρων δικονομικού καταναγκασμού (άρθρο 28 bis § 3 al. 1 ΒελγΚΠΔ). Κατ' εξαίρεση, βέβαια, επιτρέπεται στο πλαίσιό της η προσωρινή σύλληψη διάρκειας 24άρων το πολύ ωρών, η σωματική έρευνα και η διαπίστωση της ταυτότητας του υπόπτου, ενώ επί αυτόφωρων εγκλημάτων επιτρέπονται απρόσκοπτα τόσο η έρευνα κατοικίας όσο και οι κατασχέσεις. Κατά τις εργασίες αναμόρφωσης του Κώδικα συζητήθηκε ευρύτατα η πρόταση ανάθεσης της ανάκρισης στον εισαγγελέα και ο περιορισμός του ανακριτή σε ρόλο ελέγχου της νομιμότητας των ερευνών (δηλαδή από juge d' instruction σε juge de l' instruction) και απορρίφθηκε με το σκεπτικό ότι μια απλή αναδιάταξη ρόλων, χωρίς πρόσθετα μέτρα στον τομέα του δικαίου της απόδειξης, της οργάνωσης των δικαστικών υπηρεσιών και της κύριας διαδικασίας, δεν θα ήταν λειτουργική.

Υπό το φως των ιστορικών αυτών μοντέλων και λαμβάνοντας υπόψη τόσο την πορεία του ελληνικού νομικού πλαισίου όσο και τη διαμορφωσείσα εγγυητική παράδοση του θεσμού του ανακριτή, η Επιτροπή αποφάσισε να ενδυναμώσει και να διευρύνει το πεδίο εφαρμογής της προκαταρκτικής εξέτασης, αλλά και να διατηρήσει τον θεσμό του ανακριτή, ώστε να τιθασευτεί η άλλως υπερδιογκούμενη κυριαρχία του εισαγγελικού ρόλου.

Β. Οι γενικές διατάξεις για την ποινική δίωξη.

Η συστηματοποίηση των εν λόγω διατάξεων περιλαμβάνει αφενός την επαναδιατύπωση συγκεκριμένων ρυθμίσεων που προωθούν και αποκρυσταλλώνουν τις ελάχιστες δικαιοκρατικές εγγυήσεις της διαδικασίας δίωξης και της ανεξαρτησίας των εισαγγελικών λειτουργών κατά την άσκησή της, αφετέρου δε την ενσωμάτωση των ειδικών διατάξεων για τους ειδικούς εισαγγελείς στον ΚΠΔ[3].

Άσκηση της ποινικής δίωξης και ανεξαρτησία της αρχής που την ασκεί ρυθμίζονται υπό την ίδια στέγη στο άρθρο 27 ΣχΚΠΔ, από το οποίο απαλείφεται η διάταξη για την ποινική δίωξη στα πταισματοδικεία, ύστερα από την κατάργησή τους. Η ανεξαρτησία της αρχής άσκησης της δίωξης εμπεδώνεται αποφασιστικά με τις διατάξεις των άρθρων 28 και 29 ΣχΚΠΔ. Η πρώτη διάταξη προβλέπει τη δυνατότητα στην Ολομέλεια του Εφετείου να παραγγέλλει στον εισαγγελέα εφετών την κίνηση της ποινικής δίωξης μόνον για εγκλήματα εξαιρετικής σημασίας, ενώ η δεύτερη απαλείφει τη δυνατότητα παραγγελίας προκαταρκτικής εξέτασης από τον Υπουργό Δικαιοσύνης, αφού η διαδικασία δίωξης και η διαχείρισή της οφείλει να παραμείνει ανεπηρέαστη στα χέρια αποκλειστικά δικαστικών προσώπων. Η παράγραφος 4 του άρθρου 29 ΚΠΔ, η οποία είχε προστεθεί με το άρθρο 15 παρ. 1 του Ν 3472/1976, απαλείφτηκε από το ΣχΚΠΔ, καθόσον είχε ήδη περιέλθει ουσιαστικά σε αχρησία. Όπως διερευνήθηκε, άλλωστε, από το έτος 2007 μέχρι σήμερα παραγγέλθηκαν από τον Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου ποινικές διώξεις σε τέσσερις (4) μόλις περιπτώσεις, μολονότι η Εισαγγελία του Αρείου Πάγου κατακλύστηκε κατά το ίδιο χρονικό διάστημα από πλήθος μηνύσεων κατά δικαστικών λειτουργών, η συντριπτική πλειοψηφία των οποίων ήταν και κρίθηκαν ως προδήλως αβάσιμες και ανεπίδεκτες δικαστικής εκτίμησης. Εξάλλου, τα εν λόγω ζητήματα μπορούν και πρέπει ευχερώς να αντιμετωπισθούν αφενός με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του ιδίου άρθρου, αλλά και του άρθρου 32 ΣχΚΠΔ που δίδει στον Εισαγγελέα Εφετών, αλλά και στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου το δικαίωμα να ενεργούν αυτοπροσώπως ή με έναν από τους Αντεισαγγελείς

[3] Εισηγητές των διατάξεων αυτών ήταν οι Ν. Παντελής και Θ. Δαλακούρας.

προκαταρκτική εξέταση για κάθε υπόθεση αντιστοίχως της Περιφέρειάς τους ή όλης της Χώρας.

Περαιτέρω, τα ζητήματα της διευρυμένης προκαταρκτικής εξέτασης αποχωρίζονται για συστηματικούς και νομοτεχνικούς λόγους από τις γενικές διατάξεις της δίωξης και ρυθμίζονται αναλυτικά στα άρθρα 243 και 244 ΣχΚΠΔ στο τρίτο βιβλίο για την προδικασία. Οι αρμοδιότητες του εισαγγελέα και η υποχρέωση ακρόασής του, που καθορίζουν τη θέση του στην ποινική διαδικασία διαλαμβάνονται στο άρθρο 30, ενώ στο άρθρο 32 επανακαθορίζεται η ανώτατη εποπτεία στην ανάκριση. Συγκεκριμένα, διευκρινίζεται ότι ο εισαγγελέας εφετών έχει την ανώτατη «εποπτεία» στην ανάκριση, αντικαθιστώντας τον χρησιμοποιούμενο σήμερα όρο «διεύθυνση» της ανάκρισης, προκειμένου να καταστεί σαφές ότι ο εισαγγελέας εφετών δεν μπορεί να δίνει ειδικές εντολές και κατευθύνσεις στον ανακριτή σχετικά με το χειρισμό συγκεκριμένης υπόθεσης, αλλά η παρέμβασή του στο ανακριτικό έργο περιορίζεται σε γενικές κατευθύνσεις σχετικές με την οργάνωση του ανακριτικού έργου και τη λειτουργία του ανακριτικού γραφείου. Επομένως, οποιαδήποτε παρέμβαση του εισαγγελέα εφετών που αφορά σε συγκεκριμένη υπόθεση, λ.χ. σε σχέση με το περιεχόμενο ή τη σειρά διενέργειας των ανακριτικών πράξεων ή με τον τρόπο χειρισμού ορισμένης υπόθεσης, βρίσκεται εκτός του πνεύματος της διάταξης του άρθρου 32 ΣχΚΠΔ και είναι απαγορευμένη.

Γ. Οι διατάξεις για τους ειδικούς εισαγγελείς.

Η συμπερίληψη των διατάξεων αυτών στο δεύτερο κεφάλαιο κρίθηκε σκόπιμη, τόσο για νομοτεχνικούς λόγους, όσο και για λόγους συστηματικής ενότητας της εισαγγελικής δράσης, αφού από δικαιοκρατική άποψη δεν εναρμονίζεται πλήρως η εικόνα μιας παράλληλης εισαγγελικής δράσης για ορισμένα εγκλήματα και η ανάπτυξη μιας κεχωρισμένης δικονομικής προσέγγισης της δράσης αυτής.

Στα άρθρα 33 και 34 ορίζονται η τοποθέτηση, το ρυθμιστικό πεδίο, τα καθήκοντα και τα δικαιώματα του εισαγγελέα οικονομικού εγκλήματος, του θεσμού δηλαδή που εισήχθη στην εσωτερική έννομη τάξη με το Ν. 3943/2011. Ο εισαγγελέας οικονομικού εγκλήματος, η τοπική αρμοδιότητα του οποίου εκτείνεται σε όλη της επικράτεια, ενεργεί ως εισαγγελέας του πρώτου βαθμού και συνεπώς η αρχειοθέτηση από αυτόν της μήνυσης ή

καταγγελίας ή άλλης μορφής είδησης θα υποβάλλεται για έγκριση στον εποπτεύοντα αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου κατ' ανάλογο εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 43 ΚΠΔ. Άξιο μνείας είναι ότι κατά τη ρύθμιση των αναφερόμενων στο άρθρο 34 ΣχΚΠΔ επεμβάσεων στα δικαιώματα των θιγόμενων προσώπων ισχύουν οι διέπουσες κάθε επέμβαση δικονομικές αρχές, κυρίαρχη θέση μεταξύ των οποίων κατέχει η συνταγματική αρχή της αναλογικότητας. Για τον λόγο αυτό αποτυπώνεται ρητά στο άρθρο 34 ότι «*οι εισαγγελικοί λειτουργοί της παρ. 1 του άρθρου 33 έχουν, εφόσον τηρείται η αρχή της αναλογικότητας, πρόσβαση σε κάθε πληροφορία ή στοιχείο που είναι χρήσιμο για την άσκηση του έργου τους...*». Παράλληλα με το όριο της αρχής της αναλογικότητας εξυπακούεται ότι οι ειδικοί εισαγγελείς, όπως ακριβώς και οι λοιποί εισαγγελείς, έχουν υποχρέωση τήρησης αφενός της Σύστασης R (2000) 19 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης για τον ρόλο του εισαγγελέα στο σύστημα απονομής ποινικής δικαιοσύνης, η οποία στη με αριθμό 21 κατευθυντήρια γραμμή αξιώνει τον εισαγγελικό έλεγχο της αστυνομικής δράσης, αφετέρου της Απόφασης 45/166/18.12.1990 της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών για τον ρόλο της εισαγγελικής αρχής, η οποία στη με αριθμό 21 κατευθυντήρια γραμμή αξιώνει από τους εισαγγελείς τη μη χρησιμοποίηση των παράνομων αποδεικτικών μέσων. Σαφώς διασαφηνίζεται αυθεντικά, περαιτέρω, στη διάταξη του άρθρου 34 ότι οι εν λόγω εισαγγελείς δεν υπόκεινται στους περιορισμούς της νομοθεσίας περί φορολογικού, τραπεζικού, χρηματιστηριακού και κάθε άλλου απορρήτου, με την εξαίρεση του δικηγορικού (άρθρο 39 παρ.1 του Ν. 4194/2013) και τηλεπικοινωνιακού απορρήτου (Ν. 2225/1994). Η εξαίρεση του μεν δικηγορικού απορρήτου δικαιολογείται με την επίκληση του ρόλου του δικηγόρου ως συλλειτουργού της δικαιοσύνης και εν ταυτώ ως εγγυητικού παράγοντα της δικαιότητας της διαδικασίας και των αξιώσεων της ΕΣΔΑ, του δε τηλεπικοινωνιακού απορρήτου ενόψει των ειδικών ρυθμίσεων του Ν. 2225/1994 που αξιώνουν αυξημένες ειδικές προϋποθέσεις.

Το αυτό ισχύει και για τα άρθρα 35 και 36, τα οποία διαρρυθμίζουν την τοποθέτηση, το ρυθμιστικό πεδίο, τα καθήκοντα και τα δικαιώματα του εισαγγελέα εγκλημάτων διαφθοράς, του θεσμού δηλαδή που εισήχθη στην Ελληνική έννομη τάξη με τον Ν. 4139/2013. Η αρμοδιότητα του εισαγγελέα εγκλημάτων διαφθοράς καθορίστηκε με βάση αφενός το κριτήριο της

τέλεσης κακουργήματος εκ μέρους ανώτατων και ανώτερων κρατικών αξιωματούχων και μελών των Δ.Σ. νομικών προσώπων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ή δημοσίων επιχειρήσεων που ορίζονται άμεσα από το Κράτος ή εκ μέρους μελών του Δ.Σ. τραπεζών και αφετέρου το κριτήριο της επιδίωξης πορισμού αθέμιτου οικονομικού οφέλους ή της πρόκλησης βλάβης σε τρίτο εκ μέρους του υπαιτίου. Το άρθρο 36 παρ. 2 ΣχΚΠΔ προβλέπει την υποστήριξη του έργου του Εισαγγελέα Διαφθοράς από ειδικούς επιστήμονες, για την ακριβέστερη διάγνωση και κρίση γεγονότων, για τα οποία απαιτούνται ειδικές γνώσεις επιστήμης ή τέχνης. Οι ειδικοί αυτοί επιστήμονες, που καλούνται να διαφωτίσουν τον εισαγγελέα σε τεχνικής φύσεως πτυχές της υπόθεσης, δεν ταυτίζονται, ωστόσο, με τους πραγματογνώμονες, με αποτέλεσμα να εφαρμόζονται επί αυτών αναλόγως ορισμένες μόνον από τις σχετικές διατάξεις των άρθρων 183 επ. ΚΠΔ. Έτσι, ενώ ο πραγματογνώμονας βαρύνεται με συγκεκριμένα καθήκοντα, όπως όρκισης, αλήθειας, αμεροληψίας, κατάρτισης πραγματογνωμοσύνης, οι εν λόγω «ειδικοί επιστήμονες» επιβοηθούν άτυπα τον εισαγγελέα και ως εκ τούτου ούτε ορκίζονται ούτε καταρτίζουν γραπτή γνωμοδότηση. Κατά συνέπεια, δεν υφίσταται δυνατότητα των διαδίκων να διορίσουν τεχνικό σύμβουλο για να εκθέσουν τις δικές τους απόψεις σχετικά με το αντικείμενο έρευνας των ειδικών επιστημόνων, το οποίο μάλιστα δεν είναι γνωστό στους διαδίκους. Προς άρση των αμφισβητήσεων που είχαν δημιουργηθεί υπό την ισχύ της αντίστοιχης διάταξης του άρθρου 2 παρ. 3 του Ν. 4022/2011, ορίζεται ρητά στην οικεία διάταξη του ΣχΚΠΔ ότι αυτοί δεν εξετάζονται ως μάρτυρες, διότι έχουν ασκήσει οιονεί εισαγγελικά καθήκοντα, δηλαδή καθήκοντα υποστήριξης του έργου του εισαγγελέα.

Τέλος, ρητά ορίζεται στις παρ. 2 των άρθρων 33 και 35 ότι το έργο αμφότερων των ειδικών εισαγγελέων εποπτεύει και συντονίζει ο κοινός αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου που ορίζεται κατά την παρ. 2 του άρθρου 33, ώστε να επιλύονται ζητήματα σύγκρουσης αρμοδιοτήτων μεταξύ των δύο εισαγγελέων στις περιπτώσεις που τα προς διερεύνηση φερόμενα ως διαπραχθέντα εγκλήματα υπάγονται στην αρμοδιότητα αμφοτέρων.

Δ. Οι διατάξεις για την έναρξη, αναβολή και αποχή από την ποινική δίωξη.

Οι συνθέτουσες το τρίτο κεφάλαιο διατάξεις για την έναρξη και αναβολή της ποινικής δίωξης αποτυπώνουν το ίδιο πνεύμα των ισχυουσών διατάξεων για την καταγγελία του εγκλήματος[4].

Μικρές διορθωτικές επιλογές περιέχει το Σχέδιο του νέου Κώδικα αποκλειστικά σε εκείνες τις περιπτώσεις που διάβρωναν τον δημόσιο χαρακτήρα της ποινικής δίωξης, δυσχεραίνοντας την καταγγελία του εγκλήματος. Τέτοια περίπτωση λ.χ. θεωρήθηκε η διάταξη του προηγούμενου νομικού καθεστώτος του άρθρου 42 παρ. 4 που εξαρτούσε το παραδεκτό της μήνυσης από την κατάθεση συγκεκριμένου παραβόλου υπέρ του Δημοσίου, η οποία για αυτόν τον λόγο απαλείφτηκε. Στη θέση της προωθήθηκε η πρόβλεψη για τη δυνατότητα κατάθεσης της μήνυσης «*και με ηλεκτρονικά μέσα, εφόσον φέρει προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή κατά την έννοια του άρθρου 3 παρ. 1 του Π.Δ. 150/2001*». Αντίστοιχες διορθωτικές επιλογές προβάλλουν και στη ρύθμιση του άρθρου 43 παρ. 1, η οποία θεματίζει τους τρόπους κίνησης της ποινικής δίωξης από τον εισαγγελέα. Έτσι προβλέπεται ότι ο εισαγγελέας κινεί την ποινική δίωξη α) παραγγέλλοντας ανάκριση, β) εισάγοντας την υπόθεση με απευθείας κλήση του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, όπου αυτό προβλέπεται, γ) διαβιβάζοντας τη δικογραφία στον εισαγγελέα εφετών στην περίπτωση της παρ. 2 του άρθρου 43 σε σχέση με τα πλημμέλημα των προσώπων του άρθρου 111 παρ. 6, όπου η κίνηση της δίωξης λαμβάνει χώρα με τη διαβίβαση της δικογραφίας και σχεδίου κλητηρίου θεσπίσματος από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών στον εισαγγελέα εφετών, και δ) υποβάλλοντας αίτηση για την έκδοση ποινικής διαταγής (άρθρο 409).

Οι διατάξεις για την αποχή από την ποινική δίωξη εντάχθηκαν για νομοτεχνικούς λόγους, σε ξεχωριστό κεφάλαιο, το τέταρτο[5]. Ο θεσμός αυτός, που υπηρετεί την αρχή της σκοπιμότητας, έβρισκε σχετικά περιορισμένη εφαρμογή στις διατάξεις των ισχυόντων άρθρων 45, 45^{A} και 45^{B} του ΚΠΔ. Καθώς, βέβαια, η αξίωση για περαιτέρω σχετικοποίηση της αρχής της νομιμότητας κατά την κίνηση της ποινικής δίωξης αποτελεί ολοένα και αυξανόμενη τάση στις περισσότερες σύγχρονες ευρωπαϊκές νομοθεσίες, το δικονομικό σύστημά μας δεν θα μπορούσε να αποτελέσει εξαίρεση,

[4] Εισηγητές των διατάξεων αυτών ήταν οι Θ. Δαλακούρας και Β. Δημακόπουλος.

[5] Εισηγητής των διατάξεων αυτών για την αποχή από τη δίωξη ήταν ο Θ. Δαλακούρας.

θυσιάζοντας αμιγώς για παραδοσιακούς λόγους την προώθηση του εν λόγω εναλλακτικού θεσμού διαχείρισης της ποινικής ύλης σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Άλλωστε, η προώθηση αντίστοιχων εναλλακτικών διαδικασιών πρώιμης διεκπεραίωσης της ποινικής ύλης μέσω συναίνεσης, συνεννόησης και συμφιλίωσης των μερών αποτελεί σαφή αξίωση της Σύστασης R (87) 18 του Συμβουλίου της Ευρώπης. Έτσι, λαμβανομένου υπόψη ότι οι αντίστοιχες εναλλακτικές διαδικασίες απονομής της ποινικής δικαιοσύνης θέτουν μεν prima facie κάποια ζητήματα συμβατότητάς τους με συγκεκριμένες θεμελιώδεις αρχές του δικονομικού μας συστήματος, όπως την αρχή της ζήτησης της ουσιαστικής αλήθειας και την αρχή της νομιμότητας, υλοποιούν όμως συνάμα κάποιες άλλες αρχές, όπως της οικονομίας της δίκης και της επιτάχυνσης της διαδικασίας, θεσπίστηκαν και επανακαθορίστηκαν οι ρυθμίσεις των άρθρων 45 έως 50 ΣχΚΠΔ, ώστε να αποτελέσουν έναν αποτελεσματικό ιμάντα για την αποσυμφόρηση δικαστικής ύλης. Οδοδείκτη σε αυτήν την προσπάθεια αποτέλεσαν ρυθμίσεις άλλων ευρωπαϊκών εννόμων τάξεων με χαρακτηριστικά παρόμοια με την ελληνική (βλ. λ.χ. τις διατάξεις των άρθρων 40 παρ. 1 γαλλΚΠΔ, 191 και 198 του ΑυστρΚΠΔ, § 153a του γερμΚΠΔ), αλλά και σχετικές προτάσεις της θεωρίας (βλ. ιδίως *Ν. Ανδρουλάκη*, ΠοινΧρ 2011, 161 επ.· *Δαλακούρα*, ΠοινΧρ 2014, 321 επ.· *Λίβου*, ΠοινΧρ 2011, 650 επ., 659 και τα συμπεράσματα από το 11ο Συνέδριο της ΕΕΠΔ για την ποινική προδικασία, ΠοινΧρ 2011, 638-639).

Ειδικότερα, με τη ρύθμιση της *παρ. 2 του άρθρου 45 ΚΠΔ,* προωθείται η αποχή από την ποινική δίωξη για πλημμελήματα, που απειλούνται στον νόμο με ποινή φυλάκισης έως ένα έτος ή με χρηματική ποινή ή με παροχή κοινωφελούς εργασίας ή συνδυασμό τους, από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών, με έγκριση του εισαγγελέα εφετών, εφόσον κρίνεται ότι δεν υφίσταται σοβαρό δημόσιο συμφέρον για την κίνηση της ποινικής δίωξης και συντρέχουν ειδικές συνθήκες κατά την τέλεση της πράξης (π.χ. συντρέχον πταίσμα του θύματος ή έλλειψη βούλησής του για δίωξη, μικρές συνέπειες της πράξης) ή συγκεκριμένες ιδιότητες στο πρόσωπο του δράστη (π.χ. ασθένεια, γήρας, αναπηρία) ή όταν ο τελευταίος προσπάθησε να αποκαταστήσει άμεσα την συντελεσθείσα προσβολή (βλ. τις διατάξεις των άρθρων 41-1 και 41-2 γαλλΚΠΔ). Η ύπαρξη μειωμένου δημοσίου συμφέροντος λόγω της μικρής βαρύτητας των εγκληματικών προσβολών σε συνδυασμό με τη συνδρομή ειδικών συνθηκών της προσβολής ή ιδιοτήτων

του δράστη δικαιολογούν την εφαρμογή της ρύθμισης αυτής και νομιμοποιούν την υπερίσχυση της αρχής της σκοπιμότητας.

Περαιτέρω, με τη ρύθμιση του *άρθρου 48 ΣχΚΠΔ* προωθείται η προσωρινή αποχή από την άσκηση της ποινικής δίωξης από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών (:με έγκριση πρωτοδίκη) στα πλημμελήματα με απειλούμενη ποινή φυλάκισης μέχρι τριών ετών με ή χωρίς χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας, υπό την προϋπόθεση ότι ο δράστης θα εκπληρώσει εντός σύντομου χρονικού διαστήματος ορισμένους όρους, όπως ουσιώδη προσπάθεια συμφιλίωσης με το θύμα, καταβολή ορισμένου ποσού σε κοινωφελές ίδρυμα ή ταμείο κ.α. Η εκπλήρωση των όρων αυτών οδηγεί σε οριστική αποχή από την άσκηση της ποινικής δίωξης. Ως ελάχιστες εγγυήσεις για την εφαρμογή των παραπάνω εναλλακτικών διαδικασιών αποχής από την άσκηση της ποινικής δίωξης καθιερώνονται: (i) Η συνδρομή επαρκών ενδείξεων για την άσκηση της ποινικής δίωξης, αφού σε περίπτωση διαπίστωσης της νομικής ή ουσιαστικής αβασιμότητας της καταγγελίας, η αρχειοθέτηση ή απόρριψη της τελευταίας με βάση τα άρθρα 43 και 47 ΚΠΔ είναι μονόδρομος. (ii) Η συναίνεση του υπόπτου ως προς την εφαρμογή των σχετικών διαδικασιών, αφού αν ο ύποπτος δεν επιθυμεί την προσωρινή ή οριστική αποχή από την ποινική δίωξη τίθεται ζήτημα παραβίασης του δικαιώματός του σε δίκαιη δίκη. Η συναίνεση του υπόπτου για την εφαρμογή της διαδικασίας δεν θα πρέπει εξάλλου να μπορεί να αξιοποιηθεί σε βάρος του ως ομολογία σε περίπτωση μη εκπλήρωσης των όρων της προσωρινής αποχής από την ποινική δίωξη. (iii) Η ενημέρωση του παθόντος για τη διαδικασία της προσωρινής αποχής από την ποινική δίωξη και η συνεκτίμηση των συμφερόντων του από τον εισαγγελέα όταν ο τελευταίος θέτει τους σχετικούς όρους που πρέπει να εκπληρώσει ο ύποπτος. (iv) Ο έλεγχος της κρίσης του εισαγγελέα πλημμελειοδικών από τον εισαγγελέα εφετών ή επί σοβαρότερων πλημμελημάτων η έγκριση από πρωτοδίκη δικαστή. (v) Η απαγόρευση περαιτέρω ενεργοποίησης των ίδιων δυνατοτήτων επί του αυτού δράστη σε περίπτωση επανάληψης της συμπεριφοράς του ακόμη και μετά από την οριστική αποχή από την ποινική δίωξη. Για λόγους εξασφάλισης αφενός της ωφελιμότητας ή μη της επιλογής του υπόπτου και αφετέρου της αποτελεσματικότητας του ιδίου του θεσμού προβλέπεται ρητά στη ρύθμιση ότι «*ο εισαγγελέας καλεί αυτόν, στον οποίο αποδίδεται η πράξη, να εμφανισθεί ενώπιόν του μόνος του ή με συνήγορο*», αφού η παράσταση με

συνήγορο – μολονότι μη υποχρεωτική λόγω του πλημμελληματικού χαρακτήρα των πράξεων – προωθεί την κατανόηση των προϋποθέσεων εφαρμογής του θεσμού και μπορεί να εγγυηθεί την επιλογή της συμφέρουσας για τον ενδιαφερόμενο λύσης.

Σε αντίστοιχη κατεύθυνση, αν και με πιο περιορισμένο πεδίο εφαρμογής, προωθείται στο *άρθρο 49 ΣχΚΠΔ* η αποχή από την ποινική δίωξη υπό όρους των κακουργημάτων, που προβλέπονται στα άρθρα 375 παρ. 3 και 390 παρ. 2 ΠΚ και στους νόμους 2803/2000, 2960/2001, 4557/2018 και 4174/2013. Ως κεντρικός όρος τίθεται εν προκειμένω ο όρος ότι αυτός στον οποίο αποδίδεται η πράξη «*θα αποκαταστήσει πλήρως την προκληθείσα ζημία, καταβάλλοντας αποδεδειγμένα ή κατά δήλωση του παθόντος το κεφάλαιο και τους τόκους υπερημερίας*». Για λόγους εξασφάλισης αφενός της ωφελιμότητας ή μη της επιλογής του υπόπτου και αφετέρου της αποτελεσματικότητας του ιδίου του θεσμού προβλέπεται ρητά και στην παρούσα ρύθμιση η εμφάνιση του υπόπτου ενώπιον του εισαγγελέα μετά ή δια συνηγόρου. Ως δεύτερος όρος προβλέπεται στην ίδια ρύθμιση ο όρος ότι «ο υπαίτιος δεν θα τελέσει ομοειδές κακούργημα ή πλημμέλημα εντός τριετίας από την έκδοση της ως άνω διάταξης». Αν δεν τελεστεί ομοειδής αξιόποινη πράξη εντός της παραπάνω τριετίας η αποχή από την ποινική δίωξη καθίσταται οριστική. Αντιθέτως, αν παραβιαστεί ο συγκεκριμένος όρος, η ποινική δίωξη, για την οποία αποφασίστηκε η υφ' όρον αποχή, κινείται μόλις η καταδίκη για το έγκλημα που τελέστηκε εντός της τριετίας καταστεί αμετάκλητη. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 301. Η συμπερίληψη των κακουργημάτων που προβλέπονται στα άρθρα 216 παρ. 3 και 4, 242 παρ. 3 και 4 ΠΚ και 22 παρ. 6 εδ. β' ν. 1599/1986 στη διαδικασία της αποχής με όρους κρίθηκε αναγκαία, καθόσον αφενός και αυτά συνδέονται με οικονομικό περιεχόμενο, ενώ στην περίπτωση της απιστίας και των ψευδών βεβαιώσεων υφίσταται και σχέση κοινής αναφοράς που η μη λήψη της υπόψη θα δυσχέραινε την εφαρμογή της αποχής με όρους συνολικά.

Τέλος, ειδικά σε ό,τι αφορά τα εγκλήματα που αναφέρονται στα άρθρα 381 παρ. 1 και 2 και 405 παρ. 2 του ΠΚ ορίζεται ρητά στο άρθρο 50 ΣχΚΠΔ ότι εφόσον ο βαρυνόμενος με υπόνοιες τέλεσής τους, μετά την εξέτασή του και μέχρι την άσκηση της ποινικής δίωξης, αποδώσει το πράγμα στον παθόντα

ή τους κληρονόμους του και συνταχθεί σχετική δήλωση περί ανυπαρξίας άλλης αξίωσης από την πράξη, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών απέχει οριστικά από την άσκηση ποινικής δίωξης με αιτιολογημένη πράξη του, η οποία υποβάλλεται προς έγκριση στον εισαγγελέα εφετών.

Ε. Οι διατάξεις για την έγκληση, την άδεια δίωξης, το δεδικασμένο και τα προδικαστικά ζητήματα.

Στο πέμπτο κεφάλαιο[6] του Τμήματος αυτού του ΣχΚΠΔ ρυθμίζονται τα ειδικότερα ζητήματα που αφορούν στην υποβολή, στη διαχείριση της έγκλησης και τις δικονομικές δυνατότητες αντίδρασης του εγκαλούντος. Ειδικότερα σε σχέση με το δικαίωμα προσφυγής του εγκαλούντος το Σχέδιο επαναφέρει την παλαιότερη ρύθμιση που προέβλεπε την έναρξη της προθεσμίας προσφυγής από την επίδοση της σχετικής διάταξης του εισαγγελέα, αφού μόνον κατ' αυτόν τον τρόπο μπορεί να εξασφαλιστεί πληρέστερα η γνώση της απορριπτικής διάταξης και να διαφυλαχθεί η άσκηση των δικαιωμάτων του εγκαλούντος στο πλαίσιο μιας δίκαιης δίκης. Η προηγούμενη ρύθμιση κατέτεινε μεν στη μείωση των σχετικών προσφυγών, πλην όμως αυτή επιτυγχανόταν με τη στέρηση δικαιωμάτων, αφού με τον τρόπο αυτόν δεν εξασφαλιζόταν δικαιοκρατικά η γνώση της απορριπτικής διάταξης, στο βαθμό που δεν υφίστατο πραγματική ενημέρωση για την έκδοση της διάταξης και άρα σαφές σημείο αφετηρίας της προθεσμίας. Παράλληλα η Επιτροπή μείωσε και το προβλεπόμενο παράβολο υπέρ του δημοσίου, ώστε να μην καθίσταται απαγορευτική η άσκηση ενός δικαιώματος εξαιτίας οικονομικής αδυναμίας, αλλά κυρίως για να εξασφαλίζεται το δικαίωμα απρόσκοπτης πρόσβασης στη δικαιοσύνη.

Στο έκτο και έβδομο κεφάλαιο οι σχετικές διατάξεις για την άδεια δίωξης και το δεδικασμένο παρέμειναν αναλλοίωτες, αφού κατά τη μακρά διαδρομή της ισχύος τους δεν παρατηρήθηκαν σοβαρές ερμηνευτικές ή εφαρμοστικές δυσαρμονίες. Για λόγους πληρότητας ρυθμίστηκε στην παρ. 2 του άρθρου 57 η δικονομική αντιμετώπιση της εκκρεμοδικίας, καθώς προβλέφτηκε ότι «*αν σε βάρος του ίδιου προσώπου για την ίδια πράξη ασκήθηκαν περισσότερες διώξεις, κηρύσσονται απαράδεκτες λόγω εκκρεμοδικίας εκείνες οι οποίες ασκήθηκαν μεταγενέστερα, εφόσον δεν προηγούνται διαδικαστικά*». Τούτο

[6] Εισηγητές των διατάξεων αυτών ήταν οι Θ. Δαλακούρας και Β. Δημακόπουλος.

αποτελούσε μεν σαφή νομολογιακή θέση (ΣυμβΑΠ 917/1977· ΑΠ 1651/2001· ΑΠ 821/2003· ΑΠ 1291/2008), πλην όμως η νομοθετική ενσωμάτωση της θέσης αυτής κρίθηκε αναγκαία, καθώς ο ΚΠΔ δεν περιείχε σχετική ρύθμιση και η αρχή της εκκρεμοδικίας προέκυπτε έμμεσα από τις ρυθμίσεις των άρθρων 125 και 132 ΚΠΔ που αποκλείουν την ταυτόχρονη εκδίκαση του ιδίου εγκλήματος από περισσότερα αρμόδια δικαστήρια για λόγους ορθής απονομής της δικαιοσύνης.

Αναλλοίωτες, εν πολλοίς, παρέμειναν και οι διατάξεις που συνθέτουν το όγδοο κεφάλαιο για τα προδικαστικά ζητήματα. Μικρές μόνον παρεμβάσεις έλαβαν χώρα στο άρθρο 59 ΣχΚΠΔ που ρυθμίζει το ζήτημα της αναβολής της ποινικής δίωξης με πράξη του εισαγγελέα σε συγκεκριμένα εγκλήματα, όπως ιδίως επί εμπορίας ανθρώπων. Η ανάγκη ενδελεχέστερης ρύθμισης του ζητήματος προέκυψε από το γεγονός ότι η ενίσχυση της προστασίας των θυμάτων αυτών των εγκλημάτων προκύπτει ευθέως ήδη από το άρθρο 26 της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη δράση κατά της εμπορίας ανθρώπων του 2005 που κυρώθηκε με τον ν. 4216/2013, αλλά και από τις αξιακές κρίσεις της πάγιας νομολογίας του ΕΔΔΑ (βλ. ΕΔΔΑ, υπόθεση L.E. κατά Ελλάδας, Προσφυγή 71545/1, στην οποία καταδικάστηκε η χώρα μας για την ελλιπή αντιμετώπιση θύματος εμπορίας ανθρώπων που είχε συλληφθεί δύο φορές για πράξεις που τέλεσε υπό καθεστώς καταναγκασμού· περαιτέρω GRETA (2017) 27, https://rm.coe.int/greta-2017-27-fgr-gre-en/168075f2b6). Έτσι, στις παρ. 4 και 5 του άρθρου 59 διευρύνθηκε η προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων με τη θέσπιση της δυνατότητας οριστικής αποχής από την ποινική δίωξη του θύματος ή αναστολής της δίκης ακόμα και στις περιπτώσεις έκδοσης μη καταδικαστικής απόφασης του δράστη των εγκλημάτων εμπορίας ανθρώπων, αν κριθεί ότι η τέλεση της αξιόποινης πράξης του θύματος ήταν συνέπεια του γεγονότος ότι ο φερόμενος ως δράστης ήταν θύμα εμπορίας ανθρώπων. Ταυτόχρονα διευρύνθηκε ο κατάλογος των εγκλημάτων που τελούνται από θύματα εμπορίας ανθρώπων υπό καθεστώς καταναγκασμού και μπορούν να ενταχθούν ως εκ τούτου στις ρυθμίσεις των παρ. 4 και 5 του άρθρου 59 , καθώς στις αναφερόμενες στην παρ. 4 αξιόποινες πράξεις συμπεριλαμβάνονται πλέον και οι αξιόποινες πράξεις «διευκόλυνσής τους». Η αξίωση να συμπεριληφθεί σε αυτές «κάθε άλλη αξιόποινη πράξη που φέρεται ότι διαπράχθηκε από θύμα εγκλήματος εμπορίας ανθρώπων» δεν

μπορεί να τυποποιηθεί νομοθετικά, καθώς θα υπερέβαινε τον προστατευτικό σκοπό της διάταξης, προωθώντας συνάμα μιαν υπερβατική «έμμεση νομιμοποίηση» διάπραξης οποιουδήποτε εγκλήματος που θα εξαιρούνταν της δίωξης ή εκδίκασης.

Σε σχέση, πάντως, με το άρθρο 59 παρ. 2 ΣχΚΠΔ που ρυθμίζει το ζήτημα της αναβολής της ποινικής δίωξης με πράξη του εισαγγελέα σε συγκεκριμένα εγκλήματα, οφείλει να διευκρινισθεί ότι η εν λόγω αναβολή είναι υποχρεωτική για τον εισαγγελέα. Εάν παρά την συνδρομή των προϋποθέσεων αυτών ασκηθεί ποινική δίωξη από τον εισαγγελέα, αυτή θα είναι άκυρη. Η εν λόγω ακυρότητα, μάλιστα, δεν αφορά μόνο το στάδιο της προδικασίας, αλλά την ίδια την άσκηση της ποινικής δίωξης, στην οποία στηρίζεται όλη η ποινική διαδικασία και κατά τούτο δεν μπορεί να γίνει διαχωρισμός μεταξύ ακυρότητας της προδικασίας και της κύριας διαδικασίας. Επομένως, μπορεί να προταθεί σε κάθε στάδιο της ποινικής δίκης.

3. Παράσταση του αδικηθέντος (3ο Τμήμα).

Τα διαλαμβανόμενα στο προκείμενο τρίτο Τμήμα του πρώτου Βιβλίου του ΣχΚΠΔ συνθέτουν ένα σαφώς διαφοροποιημένο νομικό πλαίσιο της κρίσιμης ύλης, αφού επαναπροσδιορίζεται η έννοια και η θέση του πολιτικώς ενάγοντα στο πλαίσιο της ποινικής δίκης. Ειδικότερα[7]: Ως καταλληλότερο από συστηματική και πρακτική άποψη κρίθηκε από την Επιτροπή, ύστερα από πολλαπλές συνεδριάσεις, ένα μοντέλο πολιτικής αγωγής, το οποίο θα υιοθετεί μεν για τον καθορισμό του κύκλου των ενεργητικώς νομιμοποιουμένων προσώπων το παραδοσιακό (και νομολογιακώς επεξεργασμένο και αποκρυσταλλωμένο) αστικό κριτήριο, ώστε να διατηρηθούν τα νομολογιακά κεκτημένα, πλην όμως θα αποσυνδέει την πολιτική αγωγή από την ανάγκη εισαγωγής αστικής αξίωσης στο ποινικό δικαστήριο. Από δογματική άποψη το προτεινόμενο μοντέλο εμφανίζει το πλεονέκτημα ότι αποδίδει τον προεχόντως ποινικό χαρακτήρα της πολιτικής αγωγής, ενώ συγχρόνως καθιστά περιττές τις λύσεις ανάγκης, στις οποίες σήμερα καταφεύγουν τόσο το ισχύον δίκαιο (βλ. λ.χ. άρθρο 64 παρ. 2 ΚΠΔ)

[7] Εισηγητές των διατάξεων για την πολιτική αγωγή ήταν οι Χ. Σεβαστίδης, Α. Τζαννετής και Α. Ζαχαριάδης. Τις σκέψεις που ακολουθούν διατύπωσαν οι Ν. Παντελής και Α. Τζαννετής. Μικρές συμπληρώσεις έγιναν, ωστόσο, από τον γράφοντα κατά το τελικό στάδιο ενσωμάτωσής τους.

όσο και η νομολογία (π.χ. ΟλΑΠ 1/1997), οι οποίες παρά την πρακτική χρησιμότητά τους παραμένουν ασύμβατες με την ισχύουσα αστικοδικαιϊκή φυσιογνωμία της πολιτικής αγωγής. Αν διατηρηθεί ο ισχύων σήμερα κανόνας της εισαγωγής αστικώς αξιώσεων η άρση των προσκομμάτων που σήμερα ορθώνονται στην παράσταση του πολιτικώς ενάγοντος (βλ. λ.χ. άρθρο 66 ΚΠΔ) καθιστά αναγκαία την εισαγωγή πολλαπλών εξαιρέσεων για παράσταση πολιτικής αγωγής μόνο προς υποστήριξη της κατηγορίας. Όμως, όσο περισσότερες είναι οι εξαιρέσεις, τόσο περισσότερο αποδυναμώνεται ο κανόνας της υποχρέωσης του πολιτικώς ενάγοντος να εισαγάγει αστική απαίτηση στο ποινικό δικαστήριο.

Ενόψει τούτων και ενόψει της διαπίστωσης ότι η συνηθέστερη μορφή παράστασης πολιτικής αγωγής στα ποινικά δικαστήρια κατά τη διάρκεια ισχύος του ΚΠΔ υπήρξε εκείνη της παράστασης για την επιδίκαση του συμβολικού ποσού των 44 ευρώ με την επιφύλαξη της διεκδίκησης του μεγαλύτερου ποσού στα πολιτικά δικαστήρια, η ως άνω επιλογή της Επιτροπής θεωρήθηκε δικαιολογημένα ότι αντανακλά τον πρωτεύοντα σήμερα στην πρακτική ποινικό χαρακτήρα της παράστασης του αδικηθέντος. Ως κριτήριο για την επιλογή των δικαιούμενων παράστασης προσώπων επελέγη το αστικό, το οποίο έχει υποστεί μια μακρά νομολογιακή επεξεργασία, με κυριότερη την αξίωση της «αμεσότητας» της ζημίας και τη σύνδεσή της με τον προστατευτικό σκοπό της παραβιασθείσας ποινικής διάταξης. Καταλυτικά της αστικής αξίωσης γεγονότα, που έχουν ήδη επέλθει κατά το χρόνο της δήλωσης προς υποστήριξη της κατηγορίας (όπως λ.χ. η απόσβεση της αξίωσης ή η παραγραφή) αποκλείουν κατ' άρθρο 63 την ενεργητική νομιμοποίηση του παθόντος. Η επιλογή του αστικού κριτηρίου για την αρχική νομιμοποίηση, αντί ενός ποινικού, έγινε τόσο για λόγους πρακτικούς που συνδέονται με την πλούσια επεξεργασμένη νομολογία περί του κύκλου των δικαιούμενων να παραστούν προσώπων, όσο και γιατί η επιλογή ενός αμιγώς ποινικού κριτηρίου, όπως λ.χ. «του φορέα που υπέστη άμεση και προσωπική βλάβη από το έγκλημα», θα άφηνε εκτός νομιμοποίησης τα μέλη της οικογένειας του θύματος επί ανθρωποκτονίας. Πέραν αυτού, σε περιπτώσεις τέλεσης εγκλημάτων ψευδορκίας, πλαστογραφίας ή εγκλημάτων περί την υπηρεσία, λόγω του ότι τα εγκλήματα αυτά στρέφονται κυρίως κατά υπερατομικών εννόμων αγαθών (περί την ορθή απονομή της δικαιοσύνης, την πίστη περί τα υπομνήματα και

την ασφάλεια των συναλλαγών, την καθαρότητα διεξαγωγής μιας δημόσιας υπηρεσίας κ.λ.π.), η βλάβη των παθόντων από αυτά λόγω της μη αμεσότητάς της και χωρίς την σύνδεσή της με τον προστατευτικό σκοπό της παραβιασθείσας ποινικής διάταξης, θα καθιστούσε προβληματική τη νομιμοποίηση για υποστήριξη της κατηγορίας. Επίσης διατηρήθηκε η προβλεπόμενη στο άρθρο 64 παρ. 2 του προϊσχυσαντος ΚΠΔ δυνατότητα παράστασης της υποστήριξη της κατηγορίας σε όσες περιπτώσεις η αστική αξίωση περιορίζεται σε τρίτο αστικώς υπεύθυνο πρόσωπο.

Με το άρθρο 65 επιλύεται νομοθετικά το ζήτημα που έχει διχάσει τη νομολογία και τη θεωρία, σχετικά με την επίδραση που ασκούν στη νομιμοποίηση του πολιτικώς ενάγοντος μεταγενέστερα γεγονότα που καθιστούν ανενεργό την αστική αξίωση, υπέρ της άποψης ότι τα γεγονότα αυτά δεν ασκούν επιρροή στη νομιμοποίηση εκείνου που δηλώνει παράσταση για την υποστήριξη της κατηγορίας. Σημειώνεται ότι η αποσύνδεση της ύπαρξης ενεργού αστικής αξίωσης από το δικαίωμα παράστασης πολιτικής αγωγής έγινε αρχικά δεκτή με την υπ' αριθμ. 1/1997 απόφαση της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου, ενώ με τις υπ' αριθμ. 925/2009, 351/2014 και 1016/2014 αποφάσεις του Α.Π είχε γίνει δεκτό ότι σε περίπτωση παράστασης πολιτικής αγωγής προς υποστήριξη της κατηγορίας για τη νομιμότητα της παράστασης δεν ασκούσε επιρροή η ενδεχόμενη παραγραφή της σχετικής αξίωσης κατά το άρθρο 937 ΑΚ. Εξάλλου, κατά πάγια νομολογία, απόλυτη ακυρότητα κατ' άρθρο 171 παρ. 2 ΚΠΔ δημιουργείται μόνο όταν ελλείπει η ενεργητική νομιμοποίηση του πολιτικώς ενάγοντος, όχι όμως και όταν συντρέχουν άλλες τυπικές πλημμέλειες ή ελλείψεις ως προς την παράταση ή την εκπροσώπηση του πολιτικώς ενάγοντος, οι δε προϋφιστάμενοι της δήλωσης παράστασης πολιτικής αγωγής λόγοι, που καταλύουν την αστική αξίωση, λαμβάνονται υπόψη μόνον εφόσον προβάλλεται σχετική αντίρρηση (ΟλΑΠ 1282/1992· ΑΠ 813/2008· ΑΠ 753/2010). Κατά τούτο θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι α) η παραγραφή της αστικής αξίωσης, β) η έκδοση οριστικής απόφασης, που απορρίπτει πλήρως την αγωγή, που έχει ως αντικείμενο την εισαγόμενη στο ποινικό δικαστήριο αξίωση και γ) η ολοσχερής εξόφληση της αξίωσης αυτής κατά το χρόνο υποβολής της δήλωσης καταργούν το δικαίωμα υποστήριξης της κατηγορίας, εφόσον όμως προβληθεί αντίρρηση εκ μέρους του κατηγορουμένου. Αντιθέτως, επιγενόμενοι της δήλωσης υποστήριξης της

κατηγορίας αποσβεστικοί της αστικής αξίωσης λόγοι, όπως λ.χ. η μετά τη δήλωση καταβολή του αιτούμενου από τον πολιτικώς ενάγοντα ποσό, δεν καταλύουν το δικαίωμα του παθόντος να παραστεί ως πολιτικώς ενάγων για υποστήριξη της κατηγορίας, με συνέπεια στις περιπτώσεις αυτές να μην καταργείται το δικαίωμα προς υποστήριξη της κατηγορίας.

Περαιτέρω, από το προϊσχύσαν άρθρο 64 ΚΠΔ, το οποίο ήδη αριθμείται ως άρθρο 66, παραλείπεται το δεύτερο εδάφιο της πρώτης παραγράφου που αναφέρονταν στους νομίμους αντιπροσώπους του κατηγορουμένου, γιατί αυτό είχε λόγο ύπαρξης επί θεμάτων αποζημίωσης ή χρηματικής ικανοποίησης, όπως επίσης παραλείπεται ολόκληρη η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 64 που αναφέρεται κυρίως στην παράσταση πολιτικής αγωγής κατά δημοσίων υπαλλήλων, γιατί καθίσταται πλέον περιττή μετά τη γενίκευση της παράστασης πολιτικής αγωγής προς υποστήριξη της κατηγορίας.

Τα άρθρα 65, 66, 67 και 70 του ισχύοντα κώδικα όπως και ολόκληρο το κεφάλαιο περί αστικώς υπευθύνων (άρθρα 89, 95 καθώς και το άρθρο 107 καταργούνται, γιατί συνδέονται με τη διεκδίκηση και επιδίκαση αστικών αξιώσεων, οι οποίες πλέον μετά τη γενίκευση της παράστασης για υποστήριξη της κατηγορίας δεν είναι δυνατές. Στο άρθρο 82 ΚΠΔ προστίθεται τέταρτη παράγραφος, με την οποία ορίζεται ότι ο υποστηρίζων την κατηγορία αποκτά την ιδιότητα του διαδίκου, αμέσως μετά την κατά τους νομίμους τύπους δήλωσή του ότι παρίσταται για την υποστήριξη της κατηγορίας, καθόσον περί του ζητήματος αυτού υπήρξε αμφισβήτηση στην νομολογία (βλ σχετ. Συμβ. Α.Π 1575/2012). Το δεύτερο εδάφιο του ισχύοντος άρθρου 108, με το οποίο οριζόταν ότι ο πολιτικώς ενάγων μπορούσε να ασκήσει τα δικαιώματα που του χορηγούσε ο ΚΠΔ μόνο από το χρονικό σημείο που ο κατηγορούμενος καλείτο να απολογηθεί ή εκδιδόταν σε βάρος του ένταλμα σύλληψης ή βίαιης προσαγωγής, διατύπωση η οποία προϋπέθετε ασκημένη ποινική δίωξη και ύπαρξη κατηγορουμένου, αναμορφώνεται και ορίζεται ότι ο παραστάμενος για την υποστήριξη της κατηγορίας μπορεί να ασκήσει τα δικαίωμα του για λήψη αντιγράφων της δικογραφίας από τη στιγμή που ο ύποπτος θα κληθεί σε παροχή εξηγήσεων. Με τη ρύθμιση αυτή διευκολύνεται η συμμετοχή του αδικηθέντος από το έγκλημα και η άσκηση των δικαιωμάτων του και κατά το στάδιο της

αναβαθμισμένης πλέον προκαταρκτικής εξέτασης (βλ. και τις σχετικές προβλέψεις της Οδηγίας 2012/29/Ε.Ε που αφορά τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων για τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία των θυμάτων της εγκληματικότητας).

Τέλος, ενόψει ακριβώς της απρόσκοπτης συμμετοχής του αδικηθέντος από το έγκλημα ως διαδίκου και κατά το στάδιο της προκαταρκτικής εξέτασης προβλέπεται ρητά στα άρθρα 85 και 86 ότι τις αντιρρήσεις κατά της δήλωσης για υποστήριξη της κατηγορίας μπορεί να τις υποβάλει και ο ύποπτος, ώστε να ελέγχεται και στην αρχική αυτή φάση το παραδεκτό της δήλωσης και να αποφεύγονται περιπτώσεις παράνομης παράστασης των φερόμενων ως αδικηθέντων.

4. Διάδικοι στην ποινική δίκη (4ο Τμήμα).

Τα διαλαμβανόμενα στο προκείμενο τέταρτο Τμήμα του πρώτου Βιβλίου[8] του ΣχΚΠΔ συνθέτουν μια αρκετά διαφοροποιημένη και επικαιροποιημένη δέσμη διατάξεων, η οποία αφενός επικαιροποιεί την αξιακή συνεισφορά των διαδίκων στην εξέλιξη της ποινικής διαδικασίας και αφετέρου συστηματοποιεί την κρίσιμη ύλη των άρθρων 70 έως 108. Στις σχετικές διατάξεις ενσωματώθηκαν, βέβαια, οι αξιώσεις της Οδηγίας 2013/48/ΕΕ για το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας και το δικαίωμα ενημέρωσης τρίτου προσώπου σε περίπτωση στέρησης της ελευθερίας του καθώς και για δικαίωμα επικοινωνίας του, αλλά και της Οδηγίας 2016/343/ΕΕ για την ενίσχυση ορισμένων πτυχών του τεκμηρίου αθωότητας και του δικαιώματος παράστασης του κατηγορουμένου στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας. Παράλληλα, επαναπροσδιορίστηκαν σαφέστερα ορισμένες πτυχές της άσκησης των κλασσικών δικαιωμάτων των διαδίκων στο πλαίσιο της ποινικής δίκης (όπως λ.χ. του δικαιώματος ακρόασης, του ειδικότερου δικαιώματος ενημέρωσης κατηγορουμένου, του δικαιώματος επικοινωνίας του με τρίτα πρόσωπα). Τέλος, εντάχθηκαν στην οικεία θέση για νομοτεχνικούς (ενότητα δικαιωμάτων, αναφορά του συνόλου των διαδίκων) και πρακτικούς λόγους (ανάδειξη σημασίας τους) αφενός ο ορισμός του υπόπτου και αφετέρου το δικαίωμα αίτησης διεξαγωγής αποδείξεων και το δικαίωμα σιωπής και μη αυτοενοχοποίησης.

[8] Εισηγητές των διατάξεων αυτών ήταν οι Θ. Δαλακούρας και Α. Ζαχαριάδης.

Για τους ίδιους πρακτικούς λόγους, οι οποίοι ενσωματώνουν εν ταυτώ και την καταγραφή των αξιακών αναφορών της δίκαιης ποινικής δίκης, προβλέφθηκε στο άρθρο 71 ΣχΚΠΔ η διάταξη για τον σεβασμό του τεκμηρίου αθωότητας.

Αναλυτικότερα, στις διατάξεις του 4ου Τμήματος χρήζουν ειδικής αναφοράς οι εξής:

Στο πρώτο κεφάλαιο αυτού του μέρους ορίζονται στην παρ. 1 του άρθρου 70 ως διάδικοι στην ποινική δίκη ο ύποπτος, ο κατηγορούμενος και αυτός που παρίσταται για την υποστήριξη της κατηγορίας. Στην παρ. 2 του ιδίου άρθρου προβλέπεται ότι «την ιδιότητα του υπόπτου φέρουν τα πρόσωπα που αναφέρονται στο εδ. α΄ της παρ. 1 του άρθρου 244», ώστε να μην καταλείπεται αμφιβολία ότι ύποπτος είναι τόσο ο αναφερόμενος στη μήνυση ή έγκληση ή εν γένει καταγγελία όσο και αυτός σε βάρος του οποίου συντρέχουν συγκεκριμένες ενδείξεις τέλεσης αξιόποινων πράξεων που διερευνώνται κατά τη διάρκεια της προκαταρκτικής εξέτασης και σε κάθε περίπτωση πριν από την κίνηση της ποινικής δίωξης που σηματοδοτεί τη μετάβαση στην ιδιότητα του κατηγορουμένου.

Στην παρ. 2 του άρθρου 70 αποτυπώνεται η θεσμική ιδιότητα και ο ρόλος των διαδίκων ως «υποκειμένων της ποινικής δίκης» που «συμπράττουν στην εξέλιξη αυτής ως φορείς δικαιωμάτων και υποχρεώσεων». Τούτη η δικαιοκρατικά αυτονόητη και ιστορικά θεμελιωμένη καταγραφή κρίθηκε ως αναγκαία, για τους ίδιους πρακτικούς λόγους που νομιμοποιούν την πρόβλεψη του άρθρου 71 ΣχΚΠΔ για τον σεβασμό του τεκμηρίου αθωότητας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο του μέρους αυτού προβλέπεται ειδικότερα στο άρθρο 89 του ΣχΚΠΔ, που αποδίδει το περιεχόμενο του ισχύοντος άρθρου 96 ΚΠΔ[9], προστίθεται στα πρόσωπα για τα οποία προβλέπεται διορισμός συνηγόρου και ο ύποπτος, ενώ αντικαθίσταται ο όρος «άλλου διαδίκου» με τον όρο «παριστάμενου για την υποστήριξη της κατηγορίας», καθόσον πλέον οι διάδικοι είναι μόνον αυτοί, δηλαδή αφενός ο ύποπτος ή κατηγορούμενος και αφετέρου ο παριστάμενος για την υποστήριξη της κατηγορίας. Στο άρθρο 90 ΣχΚΠΔ ρυθμίζονται οι προϋποθέσεις παραίτησης του υπόπτου ή του κατηγορουμένου από τα δικαιώματά τους, ώστε να διασφαλίζεται ότι αυτή θα είναι προϊόν της ελεύθερης βούλησης του προσώπου και να μην περιέχει

[9] Με την κατάργηση του αστικώς υπευθύνου, που κρίθηκε ως απαραίτητη ύστερα από τη μεταρρύθμιση του θεσμού της πολιτικής αγωγής και την παροχή της δυνατότητας παράστασης αποκλειστικά για υποστήριξη της κατηγορίας, τα άρθρα 89 έως 95 απαλείφτηκαν και στη θέση τους αναπτύσσονται πλέον τα δικαιώματα των διαδίκων.

όρο ή αίρεση. Η αξίωση αυτή απορρέει, άλλωστε, και από το άρθρο 9 της ως άνω Οδηγίας 2013/48/ΕΕ. Περαιτέρω, στο άρθρο 91 ΣχΚΠΔ ρυθμίζεται το δικαίωμα δωρεάν νομικής βοήθειας στον ύποπτο ή στον κατηγορούμενο, το οποίο περιλαμβάνει παροχή νομικών συμβουλών και νομική αρωγή και εκπροσώπηση ενώπιον του δικαστηρίου, σύμφωνα με όσα ορίζονται σε σχετικές διατάξεις, δηλαδή τις διατάξεις του ν. 3226/2004.

Τα άρθρα 92, 93 και 94 ΣχΚΠΔ επαναλαμβάνουν το γράμμα των άρθρων 97, 98 και 99 ΚΠΔ. Διορθωτικά επαναδιατυπώνεται, όμως, το γράμμα του άρθρου 93, ώστε να προκύπτει σαφέστερα η προτεραιότητα και εν ταυτώ αναγκαιότητα παρουσίας των διαδίκων κατά τη διενέργεια των ανακριτικών πράξεων. Προς τούτο διαλαμβάνεται ότι σε περίπτωση αδυναμίας παρουσίας των διαδίκων «η πράξη μπορεί να αναβληθεί για άλλο χρόνο, αν δεν βλάπτεται η ανάκριση».

Το άρθρο 99^{A} του ΚΠΔ που είχε προστεθεί με το άρθρο 10 του Ν. 4236/2014 και αφορούσε την ενημέρωση του υπόπτου ή του κατηγορουμένου αναριθμίζεται πλέον σε άρθρο 95 ΣχΚΠΔ και λαμβάνει τον τίτλο «Δικαίωμα σε ενημέρωση», διατηρώντας κατά βάση το ίδιο περιεχόμενο. Για λόγους δικαιότερης διεξαγωγής της δίκης και εν ταυτώ για εξασφάλιση της κατ' αντιμωλία διεξαγωγής των δικών προστίθεται δεύτερο εδάφιο στην παρ. 2 του άρθρου αυτού που διαλαμβάνει ότι «αντικείμενο της ενημέρωσης οφείλει να αποτελεί και η αναφορά των συνεπειών παραίτησης από την άσκηση των δικαιωμάτων». Αντιστοίχως, για λόγους αξιοπιστίας της διαδικασίας και εν ταυτώ για λόγους εξασφάλισης της δικαιότητάς της απαιτείται στο προστιθέμενο τελευταίο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 95 η σύνταξη σχετικής έκθεσης για την ενημέρωση και την απάντηση του υπόπτου ή κατηγορουμένου και η υπογραφή της από αυτούς.

Στο άρθρο 96 ΣχΚΠΔ, που ενσωματώνει τις αξιώσεις της Οδηγίας 2013/48/ΕΕ, ρυθμίζεται το δικαίωμα χορήγησης εγγράφου στον ύποπτο ή στον κατηγορούμενο που συλλαμβάνεται ή κρατείται, στο οποίο καταγράφονται τα δικαιώματά του και το οποίο επιτρέπεται αυτός να το διατηρεί στην κατοχή του καθ` όλη τη διάρκεια της στέρησης της ελευθερίας του. Αντιστοίχως στο άρθρο 97 ΣχΚΠΔ, που ενσωματώνει ομοίως τις αξιώσεις της Οδηγίας 2013/48/ΕΕ, ρυθμίζεται το δικαίωμα του κατηγορουμένου να ζητήσει να ενημερωθεί, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, για τη στέρηση της ελευθερίας του ένα τουλάχιστον πρόσωπο της επιλογής του. Στο άρθρο

98 ΣχΚΠΔ διαλαμβάνεται το δικαίωμα επικοινωνίας του κατηγορουμένου με τρίτα πρόσωπα κατά τη διάρκεια της στέρησης της ελευθερίας του. Στο άρθρο 99 ΣχΚΠΔ που επαναλαμβάνει το γράμμα του άρθρου 100 ΚΠΔ ρυθμίζεται το δικαίωμα παράστασης του κατηγορουμένου με συνήγορο. Στην παρ. 4 του άρθρου αυτού ενσωματώνεται η αξίωση του άρθρου 4 της Οδηγίας 2013/48/ΕΕ και προστίθεται στο γράμμα του ότι η επικοινωνία του κατηγορουμένου με τον συνήγορό του είναι απολύτως απόρρητη, καθώς τούτο εναρμονίζεται πλήρως με τις αξιώσεις δικαιότητας και δικαιοκρατικότητας της ποινικής διαδικασίας.

Περαιτέρω, στο άρθρο 100 (παλαιό 101 ΚΠΔ) και 101 ΣχΚΠΔ προβλέπονται αφενός το δικαίωμα πρόσβασης στο υλικό της δικογραφίας και η ανακοίνωση των εγγράφων της ανάκρισης και αφετέρου το δικαίωμα διερμηνείας και μετάφρασης στον ύποπτος ή στον κατηγορούμενο που δεν ομιλεί ή δεν κατανοεί επαρκώς την ελληνική γλώσσα.

Στη συνέχεια στο άρθρο 102 προβλέπεται το δικαίωμα αίτησης διεξαγωγής αποδείξεων[10], το οποίο παρέχει στον κατηγορούμενο τη δυνατότητα να ζητά με αυτοτελή αιτιολογημένη αίτησή του στον ανακριτή τη διεξαγωγή αποδείξεων προς αντίκρουση της κατηγορίας (βλ. σχετικά ΕΔΔΑ, Poropat κατά Σλοβενίας της 9-5-2017 - αρ. προσφ. 21668/12). Στο άρθρο 103 του ΣχΚΠΔ επαναλαμβάνεται κατά βάση το γράμμα της διάταξης του άρθρου 102 ΚΠΔ για την προθεσμία προς απολογία, με τη ρητή διαφοροποίηση της παρεχόμενης προθεσμίας όχι πλέον «έως σαράντα οκτώ ώρες» αλλά «τουλάχιστον σαράντα οκτώ ωρών».

Τέλος, στο άρθρο 104 θεσπίζεται αυτοτελώς και εδώ για νομοτεχνικούς και συστηματικούς λόγους το δικαίωμα σιωπής και μη αυτοενοχοποίησης του υπόπτου ή κατηγορουμένου σε κάθε εξέτασή του. Η γενική διατύπωσή του στη θέση αυτή κρίθηκε ως αναγκαία, καθώς διασαφηνίζεται πληρέστερα η ισχύς του στο πλαίσιο κάθε νοητής εξέτασης και αναδεικνύεται η σημασία του και οι συνέπειες από την πιθανή στέρηση ή καταπάτησή του. Προς τούτο εισάγεται ρητά στην παρ. 3 με τη διατύπωση ότι «η άσκηση του δικαιώματος σιωπής και μη αυτοενοχοποίησης δεν μπορεί να αξιοποιηθεί σε βάρος των υπόπτων και των κατηγορουμένων» μια αποδεικτική απαγόρευση αξιοποίησης, η τυχόν παράβλεψη της οποίας επισύρει την απόλυτη

[10] Τη θέσπιση της διάταξης αυτής εισηγήθηκαν και επιμελήθηκαν οι Θ. Δαλακούρας και Δ. Συμεωνίδης.

ακυρότητα της διαδικασίας λόγω προσβολής του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη. Συνάμα, ωστόσο, προβλέπεται στην παρ. 2 για λόγους οριοθέτησης της απαγόρευσης και του πεδίου εφαρμογής της ότι «η άσκηση του δικαιώματος μη αυτοενοχοποίησης δεν εμποδίζει τη νόμιμη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων, που υπάρχουν ανεξάρτητα από τη βούληση των υπόπτων και των κατηγορουμένων». Η εν λόγω οριοθέτηση προκύπτει, άλλωστε, ευθέως από Τη διατύπωση του άρθρου 7 της Οδηγίας 2016/343/ΕΕ για το τεκμήριο αθωότητας.

Τέλος, τα λοιπά άρθρα 105 και 106 αναμορφώνονται, ενσωματώνοντας τις αξιώσεις του άρθρου 3 της ως άνω Οδηγίας και προβλέπουν αφενός τα δικαιώματα στην αυτεπάγγελτη προανάκριση και αφετέρου τα δικαιώματα στην προανάκριση. Σε αυτοτελή θέση ορίζονται, εν κατακλείδι, στα άρθρα 107 και 108 αφενός τα δικαιώματα του παρισταμένου για την υποστήριξη της κατηγορίας και αφετέρου τα δικαιώματα ανήλικου θύματος προσβολής προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας.

5. Αρμοδιότητα (5° Τμήμα).

Τα διαλαμβανόμενα στο προκείμενο πέμπτο Τμήμα του πρώτου Βιβλίου του ΣχΚΠΔ ανασυνθέτουν τις σχετικές διατάξεις κυρίως σε σχέση με την καθ' ύλη αρμοδιότητα, διατηρώντας τις διατάξεις για τις λοιπές αρμοδιότητες σχεδόν αναλλοίωτες. Η καθ' ύλη αρμοδιότητα των ποινικών δικαστηρίων καθορίζεται εν πολλοίς με βάση τα παλαιότερα του 2010 κριτήρια που εφάρμοζε ο ΚΠΔ, ώστε η εκδίκασή τους να απεγκλωβιστεί από τις ατέρμονες προσπάθειες εξυπηρέτησης αναγκών επιτάχυνσης της δίκης που οδήγησαν σε θέσπιση νέων δικαστηρίων ή σε αποψίλωση ύλης από παραδοσιακά δικαστήρια. Απόφαση της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής[11] είναι η στόχευση της επιτάχυνσης της δίκης να επιτευχθεί θεσμικά με την εισαγωγή νέων εναλλακτικών μορφών εκδίκασης των υποθέσεων, ώστε να μην αποσαρθρώνεται η κύρια μορφή της ποινικής δίκης στις περιπτώσεις της παραδοσιακής εκδίκασης στο πλαίσιο της τακτικής διαδικασίας. Άλλωστε, η

[11] Εισηγητές των διατάξεων αυτών στο πλαίσιο της Επιτροπής ήταν οι Χ. Σεβαστίδης και Α. Ζαχαριάδης Τις σκέψεις για τον επανακαθορισμό της καθ' ύλην αρμοδιότητας των ποινικών δικαστηρίων διατύπωσε γραπτώς, συμπυκνώνοντας την πλειοψηφήσασα άποψη των μελών της Επιτροπής, ο Χ. Σεβαστίδης. Συμπληρώσεις έγιναν, ωστόσο, από τον γράφοντα κατά το τελικό στάδιο ενσωμάτωσης των σχετικών διατάξεων στο σώμα του Σχεδίου, ύστερα από τη διαβούλευση και την υιοθέτηση της πρότασης του γράφοντος για την επέκταση της αρμοδιότητας του Μονομελούς Εφετείου με την ανάθεση εκδίκασης των συγχωνεύσεων ποινών σε όσες περιπτώσεις η ποινή βάσης επιβλήθηκε από κακουργιοδικείο.

επιτάχυνση αποτελεί στόχευση που αξιώνει τη συνδρομή ποικίλων άλλων παραγόντων, όπως λ.χ. του παράγοντα της έλλειψης υλικοτεχνικής υποδομής των δικαστηρίων μας ή του παράγοντα της άκρατης και άκριτης κακουργιοποίησης των εγκλημάτων που σωρεύει δικαστική ύλη. Στο πλαίσιο του Οργανισμού Δικαστηρίων μπορεί να προωθηθεί, εξάλλου, και η δημιουργία ειδικών πολυμελών τμημάτων εκδίκασης ομοειδών πράξεων (έκθεμα φορολογικών υποθέσεων, ναρκωτικών, περιουσιακών κ.ο.κ), ώστε να επέλθει ουσιαστική αποσυμφόρηση ομοειδούς δικαστικής ύλης.

Υπό το φως των παραδοχών αυτών μεταβιβάζεται δικαστική ύλη από το Μονομελές Πλημμελειοδικείο στο Τριμελές Πλημμελειοδικείο, επαυξάνεται η ύλη του Τριμελούς Εφετείου Πλημμελημάτων ως δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, επανέρχεται η ύλη του καταργούμενου Μονομελούς Εφετείου Κακουργημάτων στο Τριμελές Εφετείο Κακουργημάτων και φυσικά διατηρείται το Πενταμελές Εφετείο ως δευτεροβάθμιο Δικαστήριο. Η κατάργηση του Μονομελούς Εφετείου Κακουργημάτων κρίθηκε αναγκαία, καθόσον αντιβαίνει στην αρχική ιστορική βούληση του νομοθέτη μας και στη συστηματική δομή της παραδοσιακής κατανομής δικαιοδοσίας, που θέλει τα σοβαρά εγκλήματα να εκδικάζονται από πολυμελείς συνθέσεις. Άλλωστε, στο πλαίσιο του ηπειρωτικού συστήματος απονομής ποινικής δικαιοσύνης δεν υπάρχει προηγούμενο στον διεθνή χώρο εκδίκασης κακουργημάτων από μονομελείς συνθέσεις.

Ειδικότερα:

Α. Οι διατάξεις για την καθ' ύλη αρμοδιότητα.

α) Το ζήτημα της αρμοδιότητας των μονομελών και πολυμελών δικαστηρίων. Σε αντίθεση με τις αγγλοσαξονικές χώρες, όπου, με εξαίρεση τα δικαστήρια των ενόρκων, τα δικαστήρια λειτουργούν υπό μονομελή σύνθεση, στην ηπειρωτική Ευρώπη τα δικαστήρια είναι κατά το πλείστο πολυμελή. Η επιλογή ανάμεσα στο σύστημα των πολυμελών ή των μονομελών δικαστηρίων δεν είναι εύκολη, αφού καθένα από τα συστήματα αυτά έχει τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά του. Πάντως, δεν μπορεί και δεν πρέπει να κριθεί το ζήτημα αυτό ενιαία για όλα τα δικαστήρια, αλλά θα πρέπει να ληφθεί ιδιαίτερα υπόψη η βαρύτητα των εγκλημάτων και οι αποδεικτικές δυσχέρειες ορισμένων κατηγοριών εγκλημάτων. Ως πλεονεκτήματα των μονομελών δικαστηρίων θεωρούνται α) η ταχύτητα της

διαδικασίας, β) η οικονομία του δημοσίου χρήματος, λόγω της απασχόλησης μικρότερου αριθμού δικαστών και γ) η τόνωση του αισθήματος ευθύνης των δικαστών.

Η βραδύτητα της διαδικασίας στα πολυμελή δικαστήρια δεν επιβεβαιώνεται στην πράξη και σε κάθε περίπτωση δεν συνδέεται με τη λειτουργία των πολυμελών δικαστηρίων, αλλά πρωτίστως με τη βαρύτητα και την αποδεικτική δυσχέρεια των υποθέσεων που εκδικάζονται απ' αυτά. Σε σχέση με την οικονομία του δημοσίου χρήματος ορθά επισημαίνεται ότι δεν μπορεί να αποτελέσει αποφασιστικό κριτήριο για την επιλογή ανάμεσα στα δύο συστήματα (μονομελών και πολυμελών συνθέσεων), ενόψει του ότι το κράτος δεν πρέπει να φείδεται δαπανών, προκειμένου να επιτευχθεί η όσο γίνεται προσφορότερη απονομή της ποινικής δικαιοσύνης. Αλλά και η τόνωση του αισθήματος ευθύνης των δικαστών με τη λειτουργία των μονομελών δικαστηρίων είναι αμφίβολο επιχείρημα, αφού υπό ορισμένες προϋποθέσεις μπορεί να μεταβληθεί και σε ευθυνοφοβία. Εκείνο που διακρίνει τα δύο αυτά συστήματα και συνιστά καταλυτικό επιχείρημα υπέρ των πολυμελών δικαστηρίων είναι ότι υπάρχουν οι προϋποθέσεις πανοπτικής γνώσης και αντίληψης των πραγμάτων, ώστε να μην μείνουν πτυχές της υπόθεσης αδιευκρίνιστες. Η διάσκεψη και η συζήτηση των μελών του πολυμελούς δικαστηρίου πριν την έκδοση της απόφασης συμβάλλει αποφασιστικά στην ορθότερη διάγνωση και στην καλύτερη δυνατή απονομή της δικαιοσύνης.

Το μονομελές σύστημα συγκρότησης των ποινικών δικαστηρίων μπορεί να χρησιμοποιείται μόνο για την εκδίκαση ελαφρότερων εγκλημάτων, αφού η απειλούμενη μικρότερη ποινική κύρωση δικαιολογεί κάποια ανοχή απέναντι στις εγγυήσεις της ορθής κρίσης, που παρέχουν τα πολυμελή δικαστήρια. Συχνά δε οι μικρότερης απαξίας πράξεις δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερες αποδεικτικές δυσχέρειες ούτε συνδέονται με δυσεπίλυτα νομικά ζητήματα. Εξάλλου, ακόμα και σ' αυτές τις υποθέσεις υπάρχει πάντοτε η δυνατότητα επανεξέτασης της υπόθεσης σε δεύτερο βαθμό από πολυμελές δικαστήριο, που εγγυάται τελικά την ορθή δικαστική κρίση. Σταθμίζοντας τις ιδιαιτερότητες αυτές των δύο συστημάτων συγκρότησης των ποινικών δικαστηρίων, ο Έλληνας νομοθέτης επέλεξε (αρχικά) να αναθέσει την εκδίκαση των σοβαρότερων υποθέσεων σε πολυμελή δικαστήρια και κατ'

εξαίρεση για τις ελαφρότερες υποθέσεις δέχθηκε αρμοδιότητα μονομελών δικαστηρίων. Η αρχική αυτή (ορθή) επιλογή του νομοθέτη νοθεύτηκε με το πέρασμα των χρόνων και με αλλεπάλληλες νομοθετικές παρεμβάσεις, στο όνομα της επιτάχυνσης της ποινικής διαδικασίας, σήμερα ο πιο πάνω κανόνας έχει ήδη μετατραπεί σε εξαίρεση. Υιοθετήθηκε, μάλιστα, η πιο ακραία εκδοχή της καθιέρωσης μονομελών εφετείων για την εκδίκαση κακουργημάτων. Ωστόσο, η επιτάχυνση της ποινικής διαδικασίας δεν είναι αυτοσκοπός ούτε μπορεί να δικαιολογήσει την παράκαμψη της συλλογικής δικαιοδοτικής κρίσης, μεταβάλλοντας την απονομή της δικαιοσύνης σε απλή διεκπεραιωτική διαδικασία. Η καθυστέρηση στην απονομή της δικαιοσύνης δεν σχετίζεται με τη σύνθεση των δικαστηρίων ούτε με τα αναγνωριζόμενα δικαιώματα των διαδίκων και ιδίως του κατηγορουμένου. Απόδειξη είναι η επαναλαμβανόμενη αποτυχημένη απόπειρα αντιμετώπισης του φαινομένου με παρόμοιες νομοθετικές παρεμβάσεις.

β) Η καθ' ύλη αρμοδιότητα στα πλημμελήματα. Η αρχική μορφή του άρθρου 114 ΚΠΔ προέβλεπε αρμοδιότητα του μονομελούς πλημμελειοδικείου για τα πλημμελήματα εκείνα που τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης μέχρι ένα έτος. Στη συνέχεια, το άρθρο 2 παρ. 4 περ. α΄ και β΄ Ν. 2408/1996 τροποποίησε το άρθρο 114 ΚΠΔ και συγκεκριμένα αύξησε το προαναφερόμενο όριο του ενός έτους σε δύο έτη. Είναι προφανές ότι με το Ν. 2408/1996 επιχειρήθηκε να διευρυνθεί η αρμοδιότητα του μονομελούς πλημμελειοδικείου με περαιτέρω στόχο την επιτάχυνση της ποινικής δίκης, που είναι δυνατόν να επέλθει με την ανάθεση σημαντικής σε αριθμό κατηγορίας εγκλημάτων σε ένα ευέλικτο δικαστήριο, όπως το μονομελές πλημμελειοδικείο. Μετά την τροποποίηση του άρθρου 114 στοιχ. Α΄ και Β΄ ΚΠΔ με το άρθρο 8 παρ. 1 Ν. 3160/2003, κριτήριο για τον καθορισμό της καθ' ύλη αρμοδιότητας του μονομελούς πλημμελειοδικείου αποτέλεσε (όχι το ανώτερο αλλά) το ελάχιστο όριο ποινής που απειλείται από το νόμο για ορισμένο έγκλημα· έτσι, στην κατά κανόνα καθ' ύλη αρμοδιότητα του μονομελούς πλημμελειοδικείου υπήχθησαν τα πλημμελήματα εκείνα, για τα οποία ο νόμος προέβλεπε ως κατώτατο όριο ποινή φυλάκισης κάτω των τριών μηνών. Η καθιέρωση του κριτηρίου αυτού, όμως, είναι αμφίβολης ορθότητας, καθώς για τον προσδιορισμό του καθ' ύλην αρμοδίου δικαστηρίου θα έπρεπε να λαμβάνεται υπόψη το ανώτερο όριο ποινής που μπορεί να επιβάλλει το δικαστήριο, αφού το στοιχείο αυτό καθιστά αναγκαία

την προσεκτικότερη μελέτη της υπόθεσης και την εκδίκασή της από εμπειρότερο δικαστήριο, ενώ η δέσμευση του δικαστηρίου ως προς το κατώτατο όριο της ποινής έχει σαφώς μικρότερη σημασία. Το πιο πάνω κριτήριο για τον καθορισμό της καθ' ύλη αρμοδιότητας του μονομελούς πλημμελειοδικείου (δηλ. το ελάχιστο και όχι το ανώτερο όριο ποινής) διατηρήθηκε και μετά την τροποποίηση του άρθρου 114 ΚΠΔ με το άρθρο 10 παρ. 4 Ν. 3904/2010, το οποίο, πάντως, ορίζει σήμερα ότι στην αρμοδιότητα του μονομελούς πλημμελειοδικείου υπάγονται τα πλημμελήματα εκείνα, για τα οποία ο νόμος προβλέπει ως κατώτατο όριο ποινή φυλάκισης κάτω του ενός έτους.

Αποτέλεσμα των νομοθετικών αυτών μεταβολών είναι η υπαγωγή στο μονομελές πλημμελειοδικείο σοβαρών πλημμελημάτων με ιδιαίτερες αποδεικτικές δυσχέρειες. Η επιλογή αυτή, μάλιστα, οδήγησε και σε έμμεση συρρίκνωση των υπερασπιστικών δικαιωμάτων του κατηγορουμένου, αφού για σειρά σημαντικών πλημμελημάτων δεν επιτρέπεται πλέον η κατ' άρθρο 322 ΚΠΔ προσφυγή κατά της απευθείας κλήσης, που προβλέπεται μόνο επί παραπομπής του κατηγορουμένου στο τριμελές πλημμελειοδικείο. Σε πρακτικό επίπεδο ο νέος αυτός τρόπος κατανομής της αρμοδιότητας μεταξύ του μονομελούς και του τριμελούς πλημμελειοδικείο όχι μόνο δεν επιτάχυνε τους ρυθμούς απονομής της δικαιοσύνης, αλλά είχε ως αποτέλεσμα τη συσσώρευση υποθέσεων στα ακροατήρια του μονομελούς πλημμελειοδικείου, την αφάνταστη ταλαιπωρία των παραγόντων της δίκης (διαδίκων, συνηγόρων, μαρτύρων) από τις συνεχείς αναβολές των υποθέσεων. Παράλληλα, με τον τρόπο αυτό μειώθηκε ο αριθμός των υποθέσεων του τριμελούς εφετείου πλημμελημάτων, αλλά σε βάρος του τριμελούς πλημμελειοδικείου, το οποίο εκδικάζει τις ίδιες αυτές υποθέσεις σε δεύτερο βαθμό.

Με το Σχέδιο του νέου ΚΠΔ επανακαθορίζεται η αρμοδιότητα των μονομελών πλημμελειοδικείων βάσει της ανώτατης απειλούμενης ποινής, που προσδιορίζει και τη βαρύτητα του εγκλήματος και με κριτήρια αφενός τη βαρύτητα του εγκλήματος και τις αποδεικτικές δυσχέρειες που συνδέονται κατά κανόνα με μεγαλύτερης απαξίας πράξεις αφετέρου τις αναμενόμενες συνέπειες της απόφασης, ιδίως σε σχέση με την δυνατότητα αναστολής εκτέλεσης της ποινής υπό όρο. Η προοπτική υποβολής του κατηγορουμένου

στην εκτέλεση στερητικής της ελευθερίας ποινής που υπερβαίνει τα τρία έτη με βάση το νέο Σχέδιο του Ποινικού Κώδικα επέβαλε τον περιορισμό της αρμοδιότητας του μονομελούς πλημμελειοδικείου μόνο σε όσα πλημμελήματα απειλούνται με ποινή φυλάκισης έως τρία έτη ή με χρηματική ποινή ή και με τις δύο αυτές ποινές, ενώ σε όσες περιπτώσεις η ποινή που ενδέχεται να επιβληθεί στον κατηγορούμενο μπορεί να ξεπεράσει τα τρία έτη κρίθηκε απαραίτητη η θεσμική εγγύηση της συλλογικής δικαιοδοτικής κρίσης. Παράλληλα προβλέπονται περιπτώσεις εξαιρετικής αρμοδιότητα τόσο του μονομελούς όσο και του τριμελούς πλημμελειοδικείου, στο μέτρο που αυτό συμβαδίζει με τη γενικότερη φιλοσοφία για ανάθεση στα μονομελή πλημμελειοδικεία απλών υποθέσεων.

Υπό το φως των συγκεκριμένων αιτιολογικών δεδομένων εντάχθηκαν στην αρμοδιότητα του τριμελούς πλημμελειοδικείου, μολονότι το πλαίσιο ποινής τους είναι φυλάκιση μέχρι τριών ετών ή χρηματική ποινή, τόσο το αδίκημα της βίας κατά υπαλλήλων (άρθρο 167 παρ. 1 ΠΚ) όσο και τα αδικήματα της ελευθέρωσης κρατουμένου (άρθρο 172 παρ. 1 ΠΚ), της συμμετοχής σε απόδραση κρατουμένου (άρθρο 173 παρ. 2 εδ. α΄ ΠΚ), της ψευδορκίας (άρθρο 224 ΠΚ), της δωροληψίας (άρθρο 235 παρ. 1 εδ. α΄ ΠΚ), καθώς και της δωροδοκίας υπαλλήλου (άρθρο 236 παρ. 1 ΠΚ). Παρέμειναν σε αυτήν, άλλωστε, τα διαλαμβανόμενα στην παλιά διάταξη εγκλήματα των άρθρων 259 και 397 ΠΚ.

γ) Η καθ' ύλη αρμοδιότητα στα κακουργήματα. Το άρθρο 110 ΚΠΔ, όπως προστέθηκε με το Ν. 4055/2012, προέβλεψε για πρώτη φορά την ίδρυση και λειτουργία μονομελών εφετείων για την εκδίκαση κακουργημάτων. Η επιλογή αυτή, που χαρακτηρίστηκε ως ακραία εκδοχή (βλ. Αιτιολογική Έκθεση Ν. 3904/2010), αποτελεί αναμφίβολα ένα επικίνδυνο πειραματισμό, με τον οποίο επιδιώχθηκε να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της καθυστέρησης στην απονομή της ποινικής δικαιοσύνης. Πέρα, όμως, από τις αντιρρήσεις για τη σκοπιμότητα και αποτελεσματικότητα του θεσμού των μονομελών εφετείων, εγείρονται σοβαρές επιφυλάξεις και για την συνταγματικότητά του. Το άρθρο 97 παρ. 1 Συντ. προβλέπει ότι τα κακουργήματα δικάζονται από μικτά ορκωτά δικαστήρια, ενώ στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου προβλέπεται αφενός η διατήρηση της αρμοδιότητας των εφετείων για όσα εγκλήματα είχαν ήδη υπαχθεί στην αρμοδιότητά του μέχρι

το 1975 αφετέρου η δυνατότητα υπαγωγής από τον κοινό νομοθέτη και άλλων κακουργημάτων στη δικαιοδοσία «των ίδιων εφετείων». Κατά την ψήφιση του νέου Συντάγματος του 1975 ο συντακτικός νομοθέτης είχε αναμφίβολα υπόψη του τα πενταμελή εφετεία, δηλ. σε κάθε περίπτωση πολυμελή σύνθεση εφετείων κακουργημάτων. Γεννάται, επομένως, εύλογα το ερώτημα, ενόψει και της επιλογής του νομοθέτη για σταδιακή αφαίρεση ύλης από τα μικτά ορκωτά δικαστήρια και τη μεταφορά της στα εφετεία, αν η υπαγωγή των κακουργημάτων σε μονομελή εφετεία είναι συνταγματικά ανεκτή. Σαφής πρόθεση του συντακτικού νομοθέτη ήταν μόνο η κατ' εξαίρεση αφαίρεση ύλης από τα μικτά ορκωτά δικαστήρια, κάτι που έχει σήμερα ανατραπεί αφού ο κανόνας είναι η υπαγωγή των κακουργημάτων στην αρμοδιότητα του εφετείου, αλλά και σε κάθε περίπτωση η εκδίκαση των κακουργημάτων από πολυμελή σύνθεση του εφετείου. Γι' αυτό και το άρθρο 97 Συντ., δίνοντας την ευχέρεια στον κοινό νομοθέτη να αναθέσει την εκδίκαση και άλλων κακουργημάτων στα εφετεία κάνει λόγο για υπαγωγή των υποθέσεων αυτών στη δικαιοδοσία «*των ίδιων εφετείων*»· ίδια δηλ. εφετεία, σε σχέση με εκείνα τα οποία ήδη λειτουργούσαν κατά την ψήφιση του νέου Συντάγματος και στα οποία μέχρι τότε είχαν υπαχθεί ορισμένα κακουργήματα. Με βάση τις πιο πάνω σκέψεις ο θεσμός των μονομελών εφετείων κακουργημάτων δεν είναι ούτε συνταγματικά ανεκτός.

Το Σχέδιο του νέου ΚΠΔ με σεβασμό στη διάταξη του άρθρου 97 Συντ., αναθέτει την εκδίκαση των κακουργημάτων αποκλειστικά σε πολυμελείς συνθέσεις δικαστηρίων (τριμελή εφετεία και ΜΟΔ) και διατηρεί τα μονομελή εφετεία μόνο για την επιβολή ποινής σε περίπτωση σύνταξης πρακτικού συνδιαλλαγής (άρθρο 301 ΣχΚΠΔ) ή διαπραγμάτευσης (άρθρο 303 ΣχΚΠΔ), καθώς και για την επιβολή συνολικής ποινής, όταν η ποινή βάσης δεν επιβλήθηκε από το μονομελές ή τριμελές πλημμελειοδικείο. Στις περιπτώσεις αυτές, όπου το δικαστήριο περιορίζεται σε επιμετρητική εργασία, κρίθηκε ανεκτή και σκόπιμη η διατήρηση του μονομελούς εφετείου. Άλλωστε, η αξιοποίησή του σε αυτούς τους τομείς, συνδυαζόμενη με την εφαρμογή των νέων θεσμών αποκαταστατικής ή συναινετικής απονομής της δικαιοσύνης, θα καταστεί επωφελέστερη για τη Δικαιοσύνη, αφού η ενεργοποίησή του σε τέτοιους τομείς ούτε την εμπιστοσύνη του κοινού στο σύστημα απονομής της Δικαιοσύνης θέτει εν αμφιβόλω ούτε την ποιότητα του δικαστικού έργου διακινδυνεύει.

δ) Κήρυξη καθ' ύλη αναρμοδιότητας για κακούργημα, για το οποίο δεν διενεργήθηκε κύρια ανάκριση (άρθρο 120 ΣχΚΠΔ). Υπό το ισχύον σήμερα σύστημα η διαπίστωση από πολυμελές δικαστήριο της αναρμοδιότητάς του οδηγεί σε κάθε περίπτωση στην παραπομπή της υπόθεσης στο αρμόδιο καθ' ύλη δικαστήριο, ανεξάρτητα από τη βαρύτητα του εγκλήματος και από τον τρόπο περάτωσης της προδικασίας. Ωστόσο, αν το έγκλημα χαρακτηρίζεται κατά την άσκηση της ποινικής δίωξης ως πλημμέλημα και ως τέτοιο εισάγεται στο ακροατήριο, αλλά στη συνέχεια το δικαστήριο θεωρεί ότι έχει κακουργηματικό χαρακτήρα, κρίνεται επιβεβλημένη η διενέργεια κύριας ανάκρισης. Για το λόγο αυτό προβλέπεται στο άρθρο 120 παρ. 3 ΣχΚΠΔ η παραπομπή της υπόθεσης από το (πολυμελές) δικαστήριο στον εισαγγελέα, προκειμένου ο τελευταίος να διατάξει τη διενέργεια κύριας ανάκρισης.

ε) Αναρμοδιότητα του δικαστηρίου που δίκασε πρωτοδίκως (άρθρο 121 ΣχΚΠΔ). Με την ισχύουσα σήμερα διάταξη του άρθρου 121 ΚΠΔ, όταν το δευτεροβάθμιο δικαστήριο διαπιστώσει την αναρμοδιότητα του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου για το λόγο ότι η υπόθεση υπαγόταν σε πρώτο βαθμό στην αρμοδιότητα κατώτερου απ' αυτό δικαστηρίου ή στην αρμοδιότητα του δικαστηρίου που δικάζει την έφεση, τότε ακυρώνει την πρωτόδικη απόφαση και δικάζει ανέκκλητα το ίδιο την υπόθεση στην ουσία. Το Σχέδιο του νέου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, σεβόμενο απόλυτα την αρχή του νόμιμου δικαστή και την κατανομή των υποθέσεων στα αρμόδια δικαστήρια ανάλογα με τη βαρύτητά τους, επέλεξε ως ορθή λύση για την αντιμετώπιση της περίπτωσης αυτής την ακύρωση της πρωτόδικης απόφασης και την παραπομπή της υπόθεσης στο αρμόδιο δικαστήριο, που δικάσει και πάλι σε πρώτο βαθμό, ανεξάρτητα από το αν η υπόθεση υπαγόταν σε πρώτο βαθμό σε ανώτερο ή κατώτερο δικαστήριο από εκείνο που δίκασε την υπόθεση πρωτόδικα. Μόνο αν η υπόθεση υπαγόταν σε πρώτο βαθμό στην καθ' ύλη αρμοδιότητα του δικαστηρίου που εξετάζει την έφεση το δικαστήριο αυτό θα δικάσει (σε πρώτο βαθμό) την υπόθεση στην ουσία της, χωρίς να ανακύπτει λόγος παραπομπής σε άλλο δικαστήριο. Με τη νέα αυτή διάταξη αίρονται οι επιφυλάξεις συμβατότητας του ισχύοντος σήμερα συστήματος με την υπερομοθετικής ισχύος διάταξη του άρθρου 14 παρ. 5 ΔΣΑΠΔ (Ν. 2462/1997), που καθιερώνει το δικαίωμα του κατηγορουμένου, που κρίνεται ένοχος, για επανεκδίκαση της υπόθεσής του από ανώτερο δικαστήριο.

Β. Οι διατάξεις για την τοπική αρμοδιότητα και την εγκυρότητα των πράξεων που έγιναν από αναρμόδιο όργανο.

Μικρές μόνον αποκλίσεις εισάγονται με τις σχετικές διατάξεις του ΣχΚΠΔ, καθώς θεωρήθηκε ότι το παλαιότερο νομικό πλαίσιο δεν παρουσίαζε προβλήματα και κρίθηκε ως λειτουργικό. Στο άρθρο 122 στην παρ. 2 ορίστηκε ότι για έγκλημα που τελέστηκε με έντυπο, το οποίο εκδόθηκε στην Ελλάδα, αρμόδιο είναι το δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου, όπως αποδεικνύεται, δημοσιεύτηκε το έντυπο. Τα αναφερόμενα στα εδάφια γ΄, δ΄ και ε΄ της παρ. 2 του ιδίου άρθρου του ΚΠΔ απαλείφθηκαν, καθώς θεωρήθηκαν ως εν τοις πράγμασιν ανενεργά. Τυχόν ζητήματα μπορούν να επιλυθούν, άλλωστε, με τις διατάξεις των άρθρων 136 και 137 περί παραπομπής. Το άρθρο 123 αποδίδει κατά βάση το ισχύον σήμερα άρθρο για την τοπική αρμοδιότητα στα εγκλήματα που διαπράχθηκαν στο εξωτερικό. Κρίθηκε σκόπιμο να καταργηθεί, ωστόσο, η τοπική αρμοδιότητα των δικαστηρίων της πρωτεύουσας για τα εγκλήματα που διαπράττει δημόσιος υπάλληλος που υπηρετεί σε ελληνική υπηρεσία του εξωτερικού. Διατηρήθηκε, βέβαια, η αρμοδιότητα του Αρείου Πάγου να ορίζει ως αρμόδιο ένα από τα δικαστήρια που βρίσκονται πιο κοντά στον τόπο της πράξης, ενόψει του ότι σε ορισμένες περιπτώσεις η διάταξη αυτή μπορεί να είναι ιδιαίτερα χρήσιμη. Προς τούτο συνηγορεί και η μέχρι σήμερα δικαστηριακή εμπειρία που δεν εμφανίζει στο σημείο αυτό καταχρηστικές περιπτώσεις εφαρμογής.

Τα λοιπά άρθρα για την τοπική αρμοδιότητα παραμένουν ως είχαν. Ωστόσο, το άρθρο 127 ΣχΚΠΔ που αποδίδει κατά βάση το ισχύον σήμερα άρθρο 127 ΚΠΔ, συμπληρώθηκε με την προσθήκη εδαφίου στο τέλος ότι «οι περιοριστικοί όροι που έχουν επιβληθεί διατηρούνται μέχρι να αποφανθεί το αρμόδιο δικαστικό όργανο». Η προσθήκη αυτή κρίθηκε αναγκαία, για να αρθεί κάθε νοητή αμφισβήτηση για την τύχη των περιοριστικών όρων, καθώς η προηγούμενη ρύθμιση αναφέρονταν μόνον στα εντάλματα για προσωρινή κράτηση.

Γ. Οι διατάξεις για την αρμοδιότητα επί συνάφειας και συναιτιότητας και για τη σύγκρουσης αρμοδιότητας.

Οι διατάξεις των άρθρων 128 και 129 ΣχΚΠΔ για την αρμοδιότητα σε περίπτωση συνάφειας αποδίδουν κατά βάση το γράμμα των ίδιων άρθρων

του ΚΠΔ. Η Επιτροπή έκρινε, ωστόσο, ότι πρέπει να προταχθεί στο άρθρο 128 ο αυθεντικός ορισμός των συναφών εγκλημάτων και να ρυθμισθεί η εκδίκαση των συναφών στο άρθρο 129, αφού ο ορισμός συνιστά προϋπόθεση που προηγείται της έννομης συνέπειας της εκδίκασης. Στο άρθρο 129 παρ. 2 ΣχΚΠΔ υιοθετείται ως κριτήριο για τον προσδιορισμό του καθ' ύλη αρμόδιου δικαστηρίου για την εκδίκαση όλων των συναφών εγκλημάτων, όχι η βαρύτητα των συναφών εγκλημάτων, αλλά το ανώτερο δικαστήριο μεταξύ των αρμόδιων για κάθε συναφές έγκλημα. Στην παρ. 4 του άρθρου αυτού προβλέπεται άνευ εξαιρέσεων ο χωρισμός της υπόθεσης επί συναφών εγκλημάτων ανηλίκων και ενηλίκου. Η πρόταση του Σχεδίου Μαργαρίτη για υπαγωγή στα κοινά ποινικά δικαστήρια όλων των εγκλημάτων και όταν ορισμένα από αυτά υπάγονται στη δικαιοδοσία των στρατιωτικών ποινικών δικαστηρίων ή των δικαστηρίων ανηλίκων δεν υιοθετήθηκε, διότι κρίθηκε ότι με τον τρόπο αυτό θα δικάζονταν από τα κοινά ποινικά δικαστήρια ανήλικοι που διώκονται ακόμα και για σοβαρά κακουργήματα, εφόσον υπήρχε συναφές έγκλημα μικρής βαρύτητας, ενώ το ίδιο θα ίσχυε και για στρατιωτικά εγκλήματα, που απαιτούν ειδικές γνώσεις και εξοικείωση. Εξάλλου, μετά την πρόβλεψη του άρθρου 129 παρ. 4 ΣχΚΠΔ, το οποίο παραπέμπει στο άρθρο 130 παρ. 3 ΣχΚΠΔ, δεν νοείται συνεκδίκαση εγκλημάτων ενηλίκου και ανηλίκου, καθόσον απαλείφθηκε για λόγους πληρέστερης προστασίας των ανηλίκων και μη νόθευσης των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών εκδίκασης των υποθέσεων ανηλίκων η δυνατότητα συνεκδίκασης ανηλίκων και ενηλίκων επί πλημμελημάτων.

Στην ίδια κατεύθυνση, οι διατάξεις των άρθρων 130 και 131 ΣχΚΠΔ για την αρμοδιότητα σε περίπτωση συμμετοχής αποδίδουν κατά βάση το γράμμα των ίδιων άρθρων του ΚΠΔ. Στο άρθρο 130 παρ. 3 ΣχΚΠΔ ρυθμίζεται το ζήτημα της αρμοδιότητας σε περίπτωση συμμετοχής ανηλίκου στο έγκλημα με πιο αποφασιστικό τρόπο, καθώς καθίσταται υποχρεωτικός σε κάθε περίπτωση ο χωρισμός της υπόθεσης τόσο επί ποινικής δίωξης όσο και επί εκδίκασης. Στο άρθρο 131 προστίθεται στο τέλος εδάφιο που προβλέπει ρητά πλέον τη δυνατότητα οριστικής παύσης της ποινικής δίωξης ή κήρυξης της ποινικής δίωξης απαράδεκτης, ακόμα και αν το δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο κατά τα προηγούμενα εδάφια του άρθρου αυτού.

Τέλος, εν πολλοίς αναλλοίωτες παραμένουν στο ΣχΚΠΔ και οι διατάξεις των άρθρων 132 έως 137 που ρυθμίζουν τα σχετικά με τη σύγκρουση της

αρμοδιότητας και την αρμοδιότητα κατά παραπομπή. Άξιο μνείας είναι, πάντως, ότι στο άρθρο 132 προστίθεται ως παρ. 3 νέα διάταξη, η οποία ρυθμίζει τον κανονισμό αρμοδιότητας στις περιπτώσεις αμφισβήτησης της αρμοδιότητας μεταξύ εισαγγελέων. Η ρύθμιση κρίθηκε ως αναγκαία, καθώς το ζήτημα αυτό αντιμετωπιζόταν από τη νομολογία του Αρείου Πάγου με αναλογική εφαρμογή, καθιστώντας επιτακτική την παρεμβολή του δικαστικού συμβουλίου και εντεύθεν πιο χρονοβόρα τη σχετική διαδικασία κανονισμού της αρμοδιότητας. Η ρύθμιση του άρθρου 133 για την αποχή από περαιτέρω ενέργειες επί σύγκρουσης αρμοδιότητας διατηρήθηκε και αναπροσαρμόστηκε, σε αντίθεση με τη καταργούμενη διάταξη του άρθρου 134 ΚΠΔ, η οποία πρόβλεπε την επιβολή προστίμου σε περίπτωση που η αίτηση του κατηγορουμένου ή του πολιτικώς ενάγοντος για τον προσδιορισμό του αρμόδιου δικαστηρίου ήταν εντελώς αβάσιμη. Η κατάργησή της εμφανίστηκε ως αυτονόητη, όχι μόνον γιατί ενείχε υπερβολή και έτσι κι αλλιώς δεν είχε εφαρμοσθεί ποτέ στην πράξη, αλλά και γιατί κρίθηκε ότι το ζήτημα προσδιορισμού του αρμόδιου δικαστηρίου δεν επιτρέπεται δικαιοκρατικά να συνδέεται με τιμωρητική διάθεση.

6. Διαδικαστικές πράξεις (6ο Τμήμα).

Μολονότι τα διαλαμβανόμενα στο προκείμενο έκτο Τμήμα του πρώτου Βιβλίου[12] του Σχεδίου ΚΠΔ δεν απομακρύνονται ριζικά από τις ρυθμίσεις του ισχύοντος ΚΠΔ, σε μια σειρά διατάξεων ενσωματώνονται τροποποιήσεις που προωθούν έναν ανανεωτικό χαρακτήρα της ποινικής διαδικασίας σε σχέση με την τήρηση των πρακτικών της δίκης, τις επιδόσεις υπό το φως των αξιώσεων πραγματικής γνώσης και προστασίας των προσωπικών δεδομένων και τον επανακαθορισμό των ακυροτήτων, ώστε αφενός μεν να εξασφαλίζονται πληρέστερα οι αξιώσεις για την αποτροπή προσβολών των κεντρικών στοιχείων της μορφής της ποινικής δίκης, αφετέρου δε να προωθείται η απρόσκοπτη υπό συστηματικό πρίσμα δικονομική ένταξη και εφαρμογή τους. Ειδικότερα:

[12] Εισηγητές των διατάξεων αυτών ήταν οι Π. Μπρακουμάτσος και Ν. Παντελής, ωστόσο, τις αιτιολογικές σκέψεις αποτύπωσε ο υπογράφων. Την πρόταση για την τήρηση πρακτικών με φωνοληψία διαμόρφωσαν οι Θ. Δαλακούρας, Β. Δημακόπουλος και Δ. Συμεωνίδης. Την εισήγηση για τις ακυρότητες ανέλαβε ο Θ. Δαλακούρας που διατύπωσε και τις σχετικές σκέψεις.

Α. Αποφάσεις και πρακτικά.

Στο Πρώτο Κεφάλαιο που αναφέρεται στις αποφάσεις και τα πρακτικά οι σχετικές διατάξεις παραμένουν εν πολλοίς αναλλοίωτες, καθώς επαναλαμβάνεται το γράμμα τους στην πλειοψηφία των περιπτώσεων. Μικρή συμπλήρωση έλαβε χώρα στο άρθρο 139 για τις αιτιολογίες, καθώς προστίθενται και συνδέονται με υποχρέωση αιτιολογίας και οι ποινικές διαταγές, προς αποφυγή οποιασδήποτε εσφαλμένης ερμηνευτικής προσέγγισης που θα επιχειρούσε να τις εξαιρέσει. Αυτονόητο υπό συνταγματικό πρίσμα οφείλει να θεωρείται ότι δεν αρκεί για την αιτιολογία ούτε η επανάληψη της διαπίστωσης του νόμου, ούτε η απλή κατ' είδος αναφορά των αποδεικτικών μέσων, καθόσον η πληρότητα της αιτιολογίας εξασφαλίζεται μόνον όταν υφίσταται ειδική αναφορά στα αποδεικτικά μέσα που δέχτηκε το δικαστήριο ως αληθή για να καταλήξει στην κρίση του με βάση συγκεκριμένους συλλογισμούς για κάθε ζήτημα που ασκεί ουσιώδη επιρροή για την έκβαση της δίκης (βλ. Ν. Ανδρουλάκη, Αιτιολογία και αναιρετικός έλεγχος ως συστατικά της ποινικής απόδειξης, 1998· Ι. Γιαννίδη, Η αιτιολόγηση των αποφάσεων των ποινικών δικαστηρίων, τ. Α΄ 1989, τ. Β΄ 2003· Θ. Δαλακούρα, Η αιτιολόγηση των ποινικών αποφάσεων, ΝοΒ 2009, 2049 επ.· Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι, Σκέψεις για την αιτιολογία των ποινικών αποφάσεων με αφορμή τη νομολογία του ΕΔΔΑ, ΠοινΧρ 2008, 3 επ.· Α. Καρρά, Η ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία των ποινικών αποφάσεων ειδικότερα σε σχέση με τα αποδεικτικά μέσα, ΠοινΧρ 2016, 161 επ.· Α. Κωνσταντινίδη, ΠΛογ 2009, 191 επ.· Α...Χ. Σεβαστίδης, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, τ. ΙΙ, άρθρο 139, σελ. 1617 επ.· Α. Τριανταφύλλου, ΠοινΧρ 2008, 500 επ.· πρβλ. ΟλΑΠ 1/2005· ΟλΑΠ 2/2004).

Στο άρθρο 141 προστίθεται παρ. 4, ώστε να ρυθμιστεί η καταχώριση σε αυτοτελές πρακτικό, ανεξάρτητο από τα πρακτικά συνεδρίασης της παρ. 1, της αίτησης του κατηγορουμένου ή του συνηγόρου του για την έναρξη της διαδικασίας ποινικής συνδιαλλαγής ή ποινικής διαπραγμάτευσης που υποβάλλεται στο ακροατήριο. Αντιστοίχως, στο άρθρο 142 ορίζεται στην παρ. 4, που αντικατέστησε τις παλιές παρ. 3 και 4 του ΚΠΔ, ότι με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Ολομέλειας του οικείου Πρωτοδικείου, μπορεί να καθορίζεται για ποιες αποφάσεις δεν είναι αναγκαία η καθαρογραφή.

Στο άρθρο 143 παρ. 3 εδάφιο β΄ ΣχΚΠΔ που αφορά το σύστημα τήρησης πρακτικών των συζητήσεων με φωνοληψία ή εικονοληψία ρυθμίζεται ρητά η υποχρέωση τήρησης πρακτικών με φωνοληψία σε δίκες κακουργημάτων. Η προηγούμενη ρύθμιση είχε εισαχθεί με το άρθρο 113 Ν. 4055/2012 και προέβλεπε ότι ενώπιον όλων των δικαστηρίων, πλην των πταισματοδικείων, μπορεί να εφαρμοστεί και το σύστημα τήρησης πρακτικών των συζητήσεων με φωνοληψία. Ωστόσο, καθώς το όλο ζήτημα αφήνονταν στη διακριτική ευχέρεια των αρμοδίων παραγόντων, η εφαρμογή του δεν ευοδώθηκε. Η θέσπιση της υποχρέωσης τήρησης πρακτικών με φωνοληψία σε δίκες κακουργημάτων κρίθηκε, μετά ταύτα, ως απολύτως ενδεδειγμένη λύση, καθώς με την επιλογή αυτή αντιμετωπίζονται τα όποια λειτουργικά προβλήματα θα ανέκυπταν από μια γενική εφαρμογή του εν λόγω συστήματος τήρησης πρακτικών επί όλων των εγκλημάτων. Συνάμα, όμως, προωθείται στα βαρύτερα εγκλήματα η αυξημένη αξίωση για την ελεγξιμότητα της διαδικασίας διεξαγωγής της δίκης και εν ταυτώ για την τήρηση της νομοτυπικότητας και δικαιότητάς της. Επιπρόσθετα, με την ίδια επιλογή προωθείται η εκφορά αιτιολογημένων εισαγγελικών προτάσεων, οι οποίες θα συνεισφέρουν στη διαμόρφωση της πληρέστερης αιτιολογίας των δικαστικών αποφάσεων. Και έτι περαιτέρω, κατά τα οριζόμενα στην παρ. 2 του άρθρου αυτού «η μηχανική εγγραφή (φωνοληψία) κατά τη διαδικασία ενώπιον του ακροατηρίου, συνιστά, για τις ανάγκες του άρθρου 142 παρ. 1, το κείμενο των πρόχειρων πρακτικών», το οποίο σε δίκες μακράς διάρκειας μπορεί, εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα από τον εισαγγελέα ή τους διαδίκους, να χορηγηθεί ως αντίγραφο μετά το πέρας της αποδεικτικής διαδικασίας. Ρητά ορίζεται, εξάλλου, στην παρ. 5 του ιδίου άρθρου ότι «η διαδικασία των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζεται και σε όσες περιπτώσεις προβλέπονται στον νόμο εικονοληψία ή εικονοτηλεδιάσκεψη» καθώς και ότι «η εφαρμογή αυτού του τρόπου τήρησης των πρακτικών γίνεται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων». Ωστόσο, κατά τα διαλαμβανόμενα στην παρ. 4 «ανεξάρτητα από τα οριζόμενα στις προηγούμενες παραγράφους, το δικαστήριο, ο εισαγγελέας, ο γραμματέας και οι διάδικοι έχουν δικαίωμα να προβαίνουν, με δικά τους μέσα, σε φωνοληψία της διεξαγόμενης στο ακροατήριο δίκης, εφόσον επιτραπεί από το δικαστήριο κατόπιν υποβολής αιτήματος, που καταχωρίζεται στα πρακτικά». Η υποβολή του σχετικού αιτήματος κρίθηκε

αναγκαία, ώστε να αποτρέπονται περιπτώσεις ανεξέλεγκτης φωνοληψίας που θα έθετε σε αμφισβήτηση είτε τα προσωπικά δεδομένα των παραγόντων της δίκης είτε το δικαίωμα σε ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους.

Στο άρθρο 145 παρ. 2 για τη διόρθωση πρακτικών απαλείφτηκε η φράση ότι η διόρθωση ή η συμπλήρωση μπορεί να αφορά «τη συμπλήρωση του ανεπαρκούς αιτιολογικού», καθώς δημιουργούσε την εντύπωση ίασης σφάλματος περί την αιτιολογία και αντικαταστάθηκε από τη φράση ότι η διόρθωση ή η συμπλήρωση μπορεί να αφορά «την απάλειψη προφανών παραδρομών του αιτιολογικού». Τέλος, στο άρθρο 147 ρυθμίστηκε αναλυτικότερα η χορήγηση αντιγράφων των αποφάσεων, των ποινικών διαταγών, των διατάξεων, των πρακτικών, των βουλευμάτων, καθώς και κάθε εγγράφου της ποινικής διαδικασίας. δίνονται μετά το τέλος της σε κάθε διάδικο της ποινικής δίκης, ενώ σε οποιονδήποτε άλλον που έχει συμφέρον δίνονται με αίτησή του και με έγκριση του προέδρου του δικαστηρίου. Κατά τη διάρκεια της ανάκρισης εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 100 και 107, κατά τη διάρκεια δε της προκαταρκτικής εξέτασης οι διατάξεις του άρθρου 244. Σε οποιονδήποτε τρίτο που έχει έννομο συμφέρον είναι δυνατόν να δοθούν αντίγραφα με ομόφωνη έγκριση του ανακριτή και του εισαγγελέα, μετά δε το πέρας της προκαταρκτικής εξέτασης με έγκριση του αρμόδιου εισαγγελέα». Αρμόδιος εισαγγελέας, εν προκειμένω, μπορεί να είναι με βάση τα οριζόμενα στον κανονισμό εισαγγελίας είτε ο εισαγγελέας που χειρίζεται ή έχει χειριστεί τη δικογραφία, είτε ο εισαγγελέας υπηρεσίας στις περιπτώσεις περαιωμένων δικογραφιών ύστερα από προκαταρκτική εξέταση ή σε περιπτώσεις αποχωρησάντων εισαγγελέων.

Β. Εκθέσεις, κοινοποιήσεις, επιδόσεις και προθεσμίες.

Μικρές διορθωτικές παρεμβάσεις έχουν λάβει χώρα και στο δεύτερο, τρίτο και τέταρτο Κεφάλαιο του έκτου τμήματος που αναφέρεται στις εκθέσεις, τις επιδόσεις και τις προθεσμίες.

Στο άρθρο 150 ΣχΚΠΔ που επαναλαμβάνει το γράμμα της παλαιότερης αντίστοιχης διάταξης, με μοναδική τροποποίηση την αλλαγή του απαιτούμενου ορίου ηλικίας των μαρτύρων από την ηλικία «κάτω των δεκαεπτά ετών» στην ηλικία «κάτω των δεκαοκτώ ετών».

Στο άρθρο 155 παρ. 2 προστίθεται, για λόγους τήρησης του κανονισμού προσωπικών δεδομένων, η υποχρέωση θυροκόλλησης του επιδοτήριου, «αφού πρώτα το εσωκλείει σε φάκελο τον οποίο σφραγίζει». Στην ίδια παράγραφο ορίζεται στο εδάφιο γ΄ ότι «σε περίπτωση επίδοσης βουλεύματος, ποινικής διαταγής ή απόφασης σε ψηφιακή μορφή, αυτός που κάνει την επίδοση επικολλά σφραγισμένο φάκελο», ενώ στο τελευταίο εδάφιο προωθείται η υποχρέωση «πραγματικής αναζήτησης της κατοικίας ή της διαμονής του κατηγορουμένου, εφόσον δεν έχει δηλωθεί κατά τα άρθρα 156 και 273, με κάθε πρόσφορο μέτρο, τουλάχιστον με βάση τη διεύθυνση που έχει δηλώσει στην τελευταία φορολογική του δήλωση και τα σχετικά στοιχεία που είναι καταχωρισμένα στα πληροφοριακά συστήματα του Υπουργείου Οικονομικών».

Στο άρθρο 156 ΣχΚΠΔ ρυθμίζονται για νομοτεχνικούς λόγους οι περιπτώσεις επίδοσης σε κατηγορούμενο στην δηλωθείσα από αυτόν διεύθυνση, όπως προβλέπονταν αυτές στο άρθρο 273 παρ. 1 στοιχ. γ΄ ΚΠΔ. Ωστόσο, αντί της φράσης «ωσότου η καταδικαστική απόφαση γίνει αμετάκλητη» επιλέγεται η φράση «ωσότου η απόφαση γίνει αμετάκλητη», έτσι ώστε η σχετική υποχρέωση δήλωσης της διεύθυνσης κατοικίας του κατηγορουμένου να επεκτείνεται και στις περιπτώσεις έκδοσης αθωωτικής απόφασης. Η ρύθμιση αυτή εξασφαλίζει σε μεγαλύτερο βαθμό την πραγματική γνώση του κατηγορουμένου για την εξέλιξη της υπόθεσής του σε περίπτωση άσκησης εισαγγελικής έφεσης και εντεύθεν τη δυνατότητα εκδίκασης της τυχόν ασκηθείσας εισαγγελικής έφεσης ύστερα από νόμιμη κλήτευση του αθωωθέντος. Διαφορετικά είναι πολύ πιθανό να κλητευθεί ο αθωωθείς κατηγορούμενος ως αγνώστου διαμονής με όλες τις αρνητικές συνέπειες για αυτόν, αλλά και για την εξέλιξη της δίκης, αφού ενόψει του ενισχυμένου λόγω της πρωτοβάθμιας αθώωσης τεκμηρίου αθωότητας του κατηγορουμένου είναι δικαιοκρατικά προβληματικό να διαταχθεί σε περίπτωση μη εμφάνισης του κλητευθέντος ως αγνώστου διαμονής κατηγορουμένου η αναστολή της διαδικασίας στο ακροατήριο και η σύλληψή του. Τέλος, στο άρθρο 163 ΣχΚΠΔ προστίθεται δεύτερη παράγραφος, με την οποία ορίζεται ότι τα αποδεικτικά επίδοσης καταδικαστικών αποφάσεων ουδέποτε καταστρέφονται. Η προσθήκη αυτή θεωρήθηκε αναγκαία, ώστε να μπορεί να υπολογίζεται σε όλες τις περιπτώσεις πότε μια ερήμην απόφαση επιδόθηκε και συνακόλουθα πότε αυτή κατέστη αμετάκλητη και άρχισε η

προθεσμία παραγραφής της επιβληθείσας ποινής κατ' άρθρο 115 ΠΚ. Τούτο δεν ήταν προηγουμένως πάντα εφικτό, αφού λόγω της πολτοποίησης των δικογραφιών η εφαρμογή των άρθρων 565 και 571 παρ. 3 και 6 ΣχΚΠΔ συναντούσε ανυπέρβλητα εμπόδια. Εξάλλου, το γεγονός ότι με τη ρύθμιση αυτή θα επιβαρυνθεί εν μέρει η υπηρεσία δεν μπορεί να αποτελέσει σοβαρό ανασχετικό παράγοντα, αφού το διακύβευμα σχετίζεται αφενός με τον έλεγχο ορθότητας μιας απόφασης και αφετέρου με τη δικαιότητα της διαδικασίας.

Γ. Ακυρότητες.

Ως δικονομικές ακυρότητες ορίζονται οι δικονομικές κυρώσεις που επέρχονται στις περιπτώσεις μη τήρησης των τυπικών προϋποθέσεων διενέργειας των δικονομικών πράξεων (βλ. ενδεικτικά *Ι. Ζησιάδη*, Ποινική Δικονομία, τ. Ι, 3η έκδ. 1976, σελ. 243 επ.· *Α. Καρρά*, Οι δικονομικές ακυρότητες και τα δικαιώματα του κατηγορουμένου, 40 χρόνια Ποινικά Χρονικά, 1991, 18 επ.). Οι άκυρες δικονομικές πράξεις συνιστούν μεν υποστατές και πλήρεις κατά το πραγματικό τους μέρος πράξεις, οι οποίες όμως - ενόψει της ελαττωματικότητάς τους - δεν δύνανται να παραγάγουν έννομα αποτελέσματα. Ανάλογα με τη βαρύτητα της ελαττωματικότητας, εξάλλου, οι άκυρες δικονομικές πράξεις διακρίνονται σε απολύτως άκυρες (nulita assoluta) σε σχετικώς άκυρες (nulita relativa), με τις πρώτες να εξετάζεται αυτεπαγγέλτως η ακυρότητά τους σε κάθε στάση της δίκης και με τις δεύτερες να εξετάζεται μόνον κατόπιν πρότασης του εισαγγελέα ή του έχοντος έννομο συμφέρον διαδίκου. Η διάκριση ανάμεσα σε απόλυτες και σχετικές ακυρότητες είναι ιταλικής προέλευσης και επεκτάθηκε από τα μέσα του 19ου αιώνα και επέκεινα στο σύνολο του λεγόμενου ρωμανικού χώρου. Στον σημερινό **ιταλικό ΚΠΔ**, ύστερα από την καθολική τροποποίηση του έτους 1989, η διάκριση έχει μεταλλαχθεί σε «ακυρότητες γενικής τάξης» (nullita di ordine generale, άρθρ. 178 CPP) και σε απόλυτες ακυρότητες (nullita assolute, άρθρ. 179 CPP). Οι τελευταίες ορίζονται ως μη δυνάμενες να ιαθούν και αφορούν αποκλειστικά όσες αναφέρονται στη μη τήρηση των διατάξεων: α) που καθορίζουν την κίνηση της ποινικής δίωξης από τον εισαγγελέα, β) που καθορίζουν την παραλειπόμενη κλήτευση του κατηγορουμένου ή την απουσία του συνηγόρου του και γ) τις ρητά αναφερόμενες στο άρθρο 604 CPP περιπτώσεις σύνθεσης του δικαστηρίου

(βλ. *A. Nappi,* Guida al nuovo Codice di Procedura Penale, 1991, passim). Στον **γαλλικό ΚΠΔ** διακρίνονται οι ακυρότητες σε «ακυρότητες εκ του γράμματος του νόμου» (nullités textuelles), δηλαδή σχετικές και σε «ακυρότητες εκ της ουσίας του πράγματος» (nullités substantielles ou virruelles), όπως οι προκαλούμενες από κάθε προσβολή των δικαιωμάτων της υπεράσπισης, δηλαδή απόλυτες (βλ. *Stefani-Levasseur-Bouloc*, Procédur Pénale, 14η έκδ. 1990, σελ. 758 επ.). Στον **Αυστριακό ΚΠΔ** διακρίνονται οι ακυρότητες ομοίως σε απόλυτες και σχετικές, με τις σχετικές να ορίζονται ως εκείνες που λαμβάνονται υπόψη και επιφέρουν ακυρότητα, όταν η προσβολή της διαδικασίας (δηλ. το ελάττωμα της πράξης) επιδρά στην προσβαλλόμενη απόφαση ή δεν αποκλείεται η επίδρασή της στη διαμόρφωση της απόφασης (βλ. *Fabrizy*, StPO und wichtige Nebengesetze, Kurzkommentar, 2008, Art. 281, σελ. 586). Τέλος, αντίστοιχη διάκριση δεν υφίσταται στο **Γερμανικό δίκαιο**, όπου με εξαίρεση τα άρθρα 101 παρ. 1 στοιχ. 1 GG (Σ.) και 16 GVG (ΚΟΔ) στα οποία ορίζονται οι περιπτώσεις αυτοδίκαιης ακυρότητας συγκεκριμένων προδήλως απαράδεκτων ή παράνομων αποφάσεων (όπως λ.χ. επί αποφάσεων ποινικής καταδίκης από έκτακτο δικαστήριο ή επί αποφάσεων με παράνομο περιεχόμενο ή αποφάσεων καταδίκης αποθανόντος κατηγορουμένου) οι περιπτώσεις ελαττωματικών δικονομικών πράξεων που παραβιάζουν δικαιώματα αντιμετωπίζονται με τη λεγόμενη προσφυγή στο Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο (BVerfG), ενώ οι σχετικώς υποδεέστερες τυπικές παραβιάσεις δικονομικών διατάξεων (όπως επί μη υπαίτιας παραμέλησης προθεσμίας) με το προβλεπόμενο στις παραγράφους 44 – 47 StPO ένδικο βοήθημα της «επαναφοράς των πραγμάτων στην προτέρα κατάστασή τους» (βλ. *Meyer–Goßner*, Strafprozessordnung, 58η έκδ. 2015).

Στις αξονικού χαρακτήρα επιλογές του ΣχΚΠΔ ανήκουν, μετά ταύτα:

α) Ο κλειστός κατάλογος των απόλυτων ακυροτήτων του άρθ. 171 ΚΠΔ. Όπως διαρρυθμιζόταν στο πλαίσιο του ΚΠΔ (βλ. Εισηγητική Έκθεση του ΚΠΔ του 1950) έτσι και στο ΣχΚΠΔ δεν καταλείπεται αμφιβολία ότι οι περιπτώσεις α΄ έως δ΄ της παρ. 1 του άρθρου 171 και η παρ. 2 του ιδίου άρθρου εντάσσονται σε έναν κλειστό κατάλογο απόλυτων ακυροτήτων που καθορίζονται ρητώς και περιοριστικώς στην οικεία διάταξη και εγγράφονται ως αποτέλεσμα μιας στάθμισης του νομοθέτη αναφορικά με την υπαγωγή στο ρυθμιστικό πεδίο

του παρόντος άρθρου εκείνων μόνον των εξειδικευμένων περιπτώσεων που χρήζουν απόλυτης προστασίας λόγω της ειδικής επιρροής τους στη διαμόρφωση της μορφής της ποινικής δίκης. Καθώς, με άλλες λέξεις, η διατήρηση της δικανικής μορφής της δίκης προϋποθέτει στο πλαίσιο ενός κράτους δικαίου την εξασφάλιση των δομικών στοιχείων της - όπως της νόμιμης σύνθεσης του δικαστηρίου (παρ. 1 περ. α΄), της ενεργητικής συμμετοχής του εισαγγελέα στη δίκη και στην εξέλιξή της (παρ. 1 περ. β΄), της μη εξέλιξης της δίκης στις περιπτώσεις αναστολής (παρ. 1 περ. γ΄), της αποτελεσματικής υπεράσπισης του κατηγορουμένου (παρ. 1 περ. δ΄) και της μη παράνομης παράστασης του υποστηρίζοντος την κατηγορία παρ. 2), είναι πλήρως δικαιολογήσιμη η κατ' αυτόν τον τρόπο κατάστρωση της διάταξης του άρθρου 171 ΚΠΔ, αφού τυχόν συμπερίληψη σε αυτήν και άλλων περιπτώσεων θα δυσχέραινε δυσανάλογα αναγνωρισμένες στοχεύσεις της δίκης όπως της αναζήτησης της αλήθειας και της εύλογης διάρκειάς της.

β) Η πρόβλεψη απόλυτης ακυρότητας επί προσβολής δικαιωμάτων του υπόπτου. Η ρητή αναφορά στο άρθρο 171 παρ. 1 περ. δ΄ ΣχΚΠΔ της πρόκλησης απόλυτης ακυρότητας σε περίπτωση μη τήρησης των διατάξεων που καθορίζουν την εμφάνιση, εκπροσώπηση και υπεράσπιση του υπόπτου (δηλαδή του προσώπου στο οποίο αποδίδεται η πράξη κατά την προκαταρκτική εξέταση και των δικαιωμάτων που του παρέχονται από το νόμο, την ΕΣΔΑ, το ΔΣΑΠΔ και το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ), κρίθηκε ως αναγκαία για συστηματικούς και νομοτεχνικούς λόγους. Υπό συστηματικό πρίσμα η ταύτιση δικαιωμάτων υπόπτου και κατηγορουμένου αντανακλά τη νέα αναβαθμισμένη θέση που επιφυλάσσει το ΣχΚΠΔ στην προκαταρκτική εξέταση. Καθώς διευρύνονται οι επιτρεπόμενες στο πλαίσιό της ανακριτικές πράξεις και καθώς το συλλεγόμενο αποδεικτικό υλικό επενεργεί σημαντικά στην εξέλιξη της δίκης, η θέσπιση κύρωσης εμφανίζεται ως αδήριτη από δικαιοκρατική άποψη ανάγκη για την τήρηση της νομοτυπικότητας και δικαιότητας της διαδικασίας. Η ανάγκη αυτή τονίζεται, άλλωστε, και στο πλαίσιο των Οδηγιών 2010/64 ΕΕ, 2012/13 ΕΕ και 2013/48/ΕΕ (βλ. *Η. Αναγνωστόπουλο*, Δικαιώματα των κατηγορουμένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 2017).

γ) Η πρόβλεψη απόλυτης ακυρότητας στις περιπτώσεις παραβίασης υπερασπιστικών εκφάνσεων του δικαιώματος ακρόασης. Είναι αληθές ότι η

διαφοροποίηση που ενυπήρχε στο γράμμα των ρυθμίσεων αφενός του άρθρου 170 παρ. 2 και αφετέρου του άρθρου 171 παρ. 1 περ. δ' του ΚΠΔ είχε δημιουργήσει προβλήματα τόσο σε σχέση με την ορθή ερμηνεία τους όσο και σε σχέση με το πεδίο εφαρμογής τους. Υπό το φως της ανωτέρω διαπίστωσης αποφασίστηκε ομόφωνα από τα μέλη της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής του ΣχΚΠΔ η προώθηση μιας διαυγέστερης επίλυσης του ζητήματος στην κατεύθυνση προσθήκης αυτοτελούς παραγράφου στο άρθρο 171, που προβλέπει ότι απόλυτη ακυρότητα υπάρχει «*αν ο κατηγορούμενος ζήτησε να ασκήσει δικαίωμα που ρητά του παρέχεται από το νόμο και το δικαστήριο το αρνήθηκε ή παρέλειψε να αποφανθεί για τη σχετική αίτηση*». Κατά συνέπεια, στο ρυθμιστικό πεδίο της υφισταμένης διάταξης του άρθρου 170 παρ. 2 εντάσσονται μόνον οι περιπτώσεις σχετικής ακυρότητας λόγω άρνησης ή παράλειψης του δικαστηρίου να αποφανθεί για σχετική αίτηση είτε του εισαγγελέα είτε του παριστάμενου για την υποστήριξη της κατηγορίας. Η λύση αυτή δεν είναι μόνον από συστηματική άποψη ορθότερη, αλλά αντανακλά πληρέστερα την άρρηκτη σχέση του δικαιώματος υπεράσπισης με το δικαίωμα ακρόασης, αποδίδοντας την πραγματική νομική διάσταση του δικαιώματος ακρόασης ως υπερασπιστικού δικαιώματος που αξιώνει τυπικά και ουσιαστικά ίση προστασία.

IV. Οι ειδικότερες τροποποιήσεις στις διατάξεις του δεύτερου Βιβλίου περί αποδείξεων.

Τα διαλαμβανόμενα στο προκείμενο δεύτερο Βιβλίο[13] του Σχεδίου ΚΠΔ ενσωματώνουν μια σειρά τροποποιήσεων που ενσαρκώνουν τις αξιώσεις για ένα πληρέστερο και προσανατολισμένο στις σύγχρονες δικονομικές απαιτήσεις δίκαιο απόδειξης που θα είναι συνάμα συμβατό με την ευρωπαϊκή δικαιοταξία. Ένα δίκαιο που θα λαμβάνει υπόψη τις Οδηγίες της ΕΕ, όπως την Οδηγία 2010/64/ΕΕ σχετικά με το δικαίωμα σε διερμηνεία και μετάφραση κατά την ποινική διαδικασία που ενσωματώθηκε στην ημέτερη έννομη τάξη με τον ν. 4236/2014, την Οδηγία 2012/13/ΕΕ για το δικαίωμα ενημέρωσης στην ποινική διαδικασία που ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με τον ν. 4236/2014, την Οδηγία 2016/343/ΕΕ που

[13] Εισηγητές των διατάξεων αυτών ήταν οι Α. Τζαννετής, Χ. Σεβαστίδης και Θ. Δαλακούρας.

ενσωματώθηκε στην ημέτερη έννομη τάξη με τον ν. 4596/2019, καθώς και τον Χάρτη των θεμελιωδών Ελευθεριών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και τα λοιπά διεθνή κείμενα που αναδεικνύουν τις αξιακές βάσεις και τα όρια απόδειξης στο πλαίσιο μιας δικαιοκρατούμενης ποινικής δίκης. Ειδικότερα:

1. Γενικοί ορισμοί.

Η αρχή της ηθικής απόδειξης, όπως τυποποιείται ιστορικά στο άρθρο 177 ΚΠΔ, συνιστά κεντρική αρχή που διέπει τη διαχείριση του αποδεικτικού υλικού κατά τον σχηματισμό δικανικής πεποίθησης. Κατά τούτο παραμένει σε περίοπτη θέση με το ίδιο εν πολλοίς γράμμα και στο ίδιο άρθρο, όπως έχει αποτυπωθεί στην ιστορική διαδρομή του. Το γράμμα του άρθρου 177 παρ. 1 ΣχΚΠΔ συνυφαίνεται με το γράμμα του άρθρου 139 ΣχΚΠΔ για την αιτιολογία, διαμορφώνοντας ένα αξιακό ζητούμενο και εν ταυτώ μια αξιακή σταθερά στο πλαίσιο της δίκης που συνδέει την πεποίθηση με την αμερόληπτη αιτιολογημένη κρίση ως αποτέλεσμα της αλήθειας των πραγματικών περιστατικών και της αξιοπιστίας των αποδείξεων.

Στην ίδια κατεύθυνση παραμένει αναλλοίωτο και το γράμμα του άρθρου 177 παρ. 2 ΚΠΔ, όπως αντικαταστάθηκε αυτό με το άρθρο 10 παρ. 2 του Ν. 3674/2008, καθώς θεωρήθηκε από την Επιτροπή ότι η εν προκειμένω διαλαμβανόμενη αποδεικτική απαγόρευση αξιοποίησης όσων αποδεικτικών μέσων αποκτήθηκαν με αξιόποινες πράξεις ή μέσω αυτών αποτυπώνει ενεργή δικαιοκρατική αξίωση που δεν πρέπει να νοθευτεί. Εξ αυτού του λόγου δεν κρίθηκε σκόπιμο, ενόψει και του άρθρου 19 παρ. 3 Σ., να ενσωματωθεί στο πλαίσιο του ΣχΚΠΔ η ρύθμιση του άρθρου 65 ν. 4356/2015, η οποία επιτρέπει στις περιπτώσεις πράξεων κακουργηματικού χαρακτήρα που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος ή του Εισαγγελέα Εγκλημάτων Διαφθοράς τη χρήση υπό προϋποθέσεις αθέμιτων αποδεικτικών μέσων, εφόσον αυτά αφορούν σε πληροφορίες ή στοιχεία προσβάσιμα στους ανωτέρω εισαγγελείς.

Περαιτέρω, στο άρθρο 178 ΣχΚΠΔ ενσωματώθηκε το έδ. α΄ του άρθρου 179 ΚΠΔ που αφορά το απεριόριστο των αποδεικτικών μέσων. Έτσι, προωθείται στο εν λόγω άρθρο αφενός η ενδεικτική απαρίθμηση και αφετέρου το απεριόριστο, ενώ κρίθηκε ότι η εξαίρεση που υπήρχε ως προς το παραδεκτό της μαρτυρικής απόδειξης επί ιδιωτικής υποχρέωσης δεν

χρήζει νομοθετικής αναφοράς, καθώς διαρρυθμίζεται με βάση τους γενικούς κανόνες απόδειξης και την αρχή της ελεύθερης εκτίμησης των αποδείξεων. Άλλωστε, και στο πλαίσιο του ΚΠΔ ο περιορισμός αυτός επικρινόταν σφοδρά στην επιστήμη, αφού έθετε πρόσθετα εμπόδια στην αναζήτηση της αλήθειας στην ποινική δίκη, τα οποία δεν νομιμοποιούνταν πλήρως ενόψει του χαρακτήρα της ποινικής διαδικασίας (βλ. Σχέδιον Διαγράμματος 1932, σελ. 257 επ.).

Περαιτέρω, κατ' εφαρμογή της Οδηγίας 2016/343/ΕΕ για το τεκμήριο αθωότητας (ν. 4596/2019) προβλέφθηκε στην παρ. 2 του ιδίου άρθρου η διάταξη για το βάρος απόδειξης στο πλαίσιο της ποινικής δίκης. Στην κατεύθυνση αυτή διασαφηνίζεται τόσο η υποχρέωση των δικαστικών προσώπων να εξετάζουν αυτεπαγγέλτως όλα τα αποδεικτικά μέσα καθώς και κάθε στοιχείο που αφορά την προσωπικότητα του κατηγορουμένου όσο και οι αυτονόητα απορρέουσες από το τεκμήριο αθωότητας αρχές της μη υποχρέωσης του κατηγορουμένου να αποδείξει την αθωότητά του και της αρχής in dubio pro reo.

2. Τα καθ' έκαστον αποδεικτικά μέσα.

Α. Ενδείξεις και αυτοψία.

Στο Δεύτερο Κεφάλαιο που αναφερόταν στο πλαίσιο του ΚΠΔ μόνον στην αυτοψία προστέθηκε για νομοτεχνικούς λόγους το αποδεικτικό μέσο των ενδείξεων. Κατά τα λοιπά, διατυπώθηκε αυθεντικά ο παγίως χρησιμοποιούμενος στην επιστήμη ορισμός τους, ώστε να εναρμονίζεται η ενδεικτική αναφορά των αποδεικτικών μέσων στο άρθρο 178 ΣχΚΠΔ με τα άρθρα 179 επ. ΣχΚΠΔ. Καθώς, βέβαια, οι προϋποθέσεις απόκτησης των ενδείξεων ρυθμίζονται αναλυτικά στα ειδικότερα άρθρα που προωθούν τη διερευνητική διαδικασία, όπως ιδίως σε αυτά της αυτοψίας, των ερευνών και της κατάσχεσης, κρίθηκε ότι αρκεί ο εννοιολογικός προσδιορισμός των ενδείξεων και συνεπώς παρέλκει η αναφορά ειδικότερων προϋποθέσεων.

Οι διατάξεις των άρθρων 180, 181 και 182 παραμένουν εν πολλοίς αναλλοίωτες, καθώς εν πολλοίς επαναλαμβάνεται το γράμμα τους στις αντίστοιχες διατάξεις του Σχεδίου. Αναλλοίωτος παραμένει και ο όρος «αυτοψία», ενόψει της πολύχρονης εξοικείωσης του νομικού κόσμου με αυτόν, μολονότι είναι παραδεκτό ότι ο εν λόγω όρος αποδίδει μερικώς την

υφή της συγκεκριμένης ανακριτικής πράξης, καθώς η διενέργειά της δεν εξικνείται στην παρατήρηση μόνον δια της οράσεως αλλά και με οποιαδήποτε άλλη αίσθηση (βλ. ήδη Διάγραμμα, σελ. 259). Στο άρθρο 180 ΣχΚΠΔ περί αυτοψίας κρίθηκε σκόπιμο να προστεθεί, ωστόσο, στην παρ. 3 αυτού, ότι «εάν η αυτοψία έγινε από το δικαστήριο ή μέλος αυτού, οι σχετικές διαπιστώσεις καταχωρίζονται στα πρακτικά. Σε κάθε περίπτωση απαγορεύεται να διατυπώνονται στην έκθεση ή στα πρακτικά, όπου καταχωρείται η διενέργεια της αυτοψίας, αξιολογικές κρίσεις για την ενοχή ή την αθωότητα οποιουδήποτε προσώπου». Ευλόγως, άλλωστε, καθόσον οι όποιες αντίστοιχες αξιολογικές κρίσεις υπερβαίνουν τον ρόλο των ανακριτικών υπαλλήλων και βαρύνονται με τον κίνδυνο μεροληψίας που απορρέει από την εμπλοκή τους στην υπόθεση και την πρωιμότητα της κρίσης τους.

Β. Πραγματογνώμονες και τεχνικοί σύμβουλοι.

Στο Τρίτο Κεφάλαιο διατηρείται η κεντρική φιλοσοφία των διατάξεων για τους πραγματογνώμονες και τους τεχνικούς συμβούλους και προωθούνται συγκεκριμένες μόνον συμπληρωματικές και διορθωτικές ρυθμίσεις, ώστε να καταστεί λειτουργικότερη και πληρέστερη υπό δικαιοκρατικό πρίσμα η εφαρμογή τους. Στη διάταξη του άρθρου 183 ΣχΚΠΔ, που επαναλαμβάνει το γράμμα της αντίστοιχης διάταξης του ΚΠΔ, προστίθεται β΄ εδάφιο που διαλαμβάνει ότι «η πραγματογνωμοσύνη διατάσσεται υποχρεωτικά, αν ο νόμος ρητά επιβάλλει τη διεξαγωγή της», ώστε στις εν λόγω περιπτώσεις να μην αφήνεται πεδίο αμφισβήτησης της υποχρεωτικότητάς της. Στο άρθρο 185 ΣχΚΠΔ προστίθενται στον κατάλογο των πραγματογνωμόνων και οι παιδοψυχολόγοι, ενώ το άρθρο 188 ΣχΚΠΔ επαναδιατυπώνεται, χωρίς ουσιαστικές παρεμβάσεις, με κύρια διαφοροποίηση την πρόβλεψη της σχετικής ακυρότητας σε ξεχωριστή παράγραφο, ώστε να αναδεικνύεται η σημαντικότητα της τήρησης τόσο της νομοτυπικότητας όσο και των εξασφαλίσεων της αξιοπιστίας κατά τον διορισμό των πραγματογνωμόνων. Στα πρόσωπα που δεν μπορούν να διοριστούν πραγματογνώμονες προστίθενται τόσο όσοι αποστερήθηκαν θέσεων και αξιωμάτων κατά το άρθρο 60 ΠΚ, όσο και όσοι συνδέονται με σύμφωνο συμβίωσης.

Στις παρ. 1 και 2 του άρθρου 192 ΣχΚΠΔ τίθεται, αντί της υποχρέωσης ανακοίνωσης των ονοματεπωνύμων των πραγματογνωμόνων από εκείνον που διόρισε τους πραγματογνώμονες στον εισαγγελέα και στους διαδίκους, η υποχρέωση σε κάθε περίπτωση «έγγραφης γνωστοποίησης» των στοιχείων τους, όπως επιβάλλει η αξίωση ουσιαστικής άσκησης του δικαιώματος του εισαγγελέα και των διαδίκων, ενόψει της εξασφάλισης της αμεροληψίας και αντικειμενικότητας της πραγματογνωμοσύνης. Το άρθρο 194 τροποποιείται εν μέρει, στο βαθμό που προβλέπει μόνον έναν τύπο όρκου, τον πολιτικό δηλαδή, ώστε να εναρμονίζονται στο σύνολό τους όλες οι διατάξεις που εμπεριέχουν την υποχρέωση όρκισης στον ίδιο τύπο όρκου και να μη δοκιμάζεται το θρησκευτικό συναίσθημα των πιστών, καθιστάμενο όχημα για την εξυπηρέτηση των αναγκών της δίκης για εύρεση της αληθείας. Στο άρθρο 195 προστίθεται στην παρ. 2 γ΄ εδάφιο που διαλαμβάνει ότι οι πραγματογνώμονες «μπορούν επίσης να ζητήσουν διευκρινίσεις για τα ζητήματα που τους τέθηκαν», αφού κατ' αυτόν τον τρόπο εξυπηρετείται η ανάγκη ακριβέστερου καθορισμού του ερευνώμενου ζητήματος και συνακόλουθα η αρχή της οικονομίας της δίκης.

Περαιτέρω, στο άρθρο 199 ΣχΚΠΔ αντικαθίσταται ο παλαιός τίτλος του «πραγματογνωμοσύνη σε γυναίκα» με τον τίτλο «πραγματογνωμοσύνη που προσβάλλει την αξιοπρέπεια ή το αίσθημα αιδούς» και ορίζεται στην παρ. 1 αυτού ότι «κανένα πρόσωπο δεν είναι υποχρεωμένο να ανεχθεί την εξέταση του σώματός του από πραγματογνώμονα κατά τρόπο που θίγει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια», ώστε να εξειδικευτεί και στην προκείμενη περίπτωση η λειτουργία της διάταξης του άρθρου 2 παρ. 1 Σ. ως απόλυτου ορίου της επιτρεπτής δράσης των κρατικών οργάνων στο πλαίσιο της ποινικής δίκης. Αντιστοίχως, ορίζεται στην παρ. 2 του ιδίου άρθρου η διαδικασία στην περίπτωση ενδεχόμενου να αισθανθεί ντροπή στο πλαίσιο της πραγματογνωμοσύνης ο οποιοσδήποτε εξεταζόμενος, καθόσον τέτοιο ενδεχόμενο είναι νοητό για κάθε φύλο. Άλλωστε, η προηγούμενη πρόβλεψη που αναφερόταν αποκλειστικά σε αιδώ της γυναίκας υπήρξε ελλειπτική και αντανακλούσε αφενός διαφορετικές συνθήκες εξέτασης από στελεχωμένες κατά το παρελθόν από άρρενες κατά κύριο λόγο υπηρεσίες και ανακριτικά γραφεία και αφετέρου διαφορετικές αντιλήψεις ως τη διάκριση των φύλων.

Ακολούθως, στο άρθρο 200 ΣχΚΠΔ, που επαναλαμβάνει το γράμμα της παλαιότερης διάταξης του ΚΠΔ, προστίθενται για λειτουργικούς λόγους παρ. 4 και 5 που παρέχουν αφενός τη δυνατότητα διενέργειας ψυχιατρικής παρατήρησης στο δημόσιο ψυχιατρείο και από πραγματογνώμονες του πίνακα του άρθρου 185 και αφετέρου τη δυνατότητα βεβαίωσης επί αδυναμίας αυτοπρόσωπης εμφάνισης του κατηγορουμένου από δύο τουλάχιστον πραγματογνώμονες του πίνακα του άρθρου 185 που διορίζει το δικαστήριο. Τέλος, το μεν άρθρο 200^{A} ΚΠΔ περί ανάλυσης DNA αναριθμείται σε άρθρο 201 του ΣχΚΠΔ, διατηρώντας το περιεχόμενό του, τα δε άρθρα 201 και 202 ΚΠΔ περί κυρώσεων σε πραγματογνώμονες συνενώνονται και οι παρ. 1 και 2 του δεύτερου άρθρου καθίσταται παρ. 4 και 5 του άρθρου 201 ΣχΚΠΔ. Επικαιροποιούνται, επίσης, τα εκεί οριζόμενα πρόστιμα.

Καταληκτικά, στο άρθρο 204 ΣχΚΠΔ για τους τεχνικούς συμβούλους η υποχρέωση γνωστοποίησης του διορισμού πραγματογνωμόνων επεκτείνεται και στον ύποπτο και συνεπώς διευρύνεται και το πεδίο εφαρμογής της δυνατότητας διορισμού τεχνικών συμβούλων, αφού αυτή παρέχεται όχι μόνον όταν διεξάγεται ανάκριση, αλλά και όταν διεξάγεται αυτεπάγγελτη προανάκριση ή προκαταρκτική εξέταση. Η στόχευση της ρύθμισης αυτής είναι προφανής, αφού υλοποιεί τόσο την αξίωση ελεγξιμότητας του προϊόντος της πραγματογνωμοσύνης και εν ταυτώ και την αξίωση πληρέστερης διάγνωσης της αλήθειας σε όλες τις φάσεις της ανακριτικής διαδικασίας όσο παραλλήλως και την αξίωση ουσιαστικής άσκησης των δικαιωμάτων των διαδίκων, αλλά και του υπόπτου που σε συγκεκριμένες περιπτώσεις ανακριτικού έργου τίθενται εν αμφιβόλω τα ατομικά του δικαιώματα.

Γ. Μάρτυρες και διερμηνείς.

Συμπληρωματικές και διορθωτικές ρυθμίσεις προωθήθηκαν και στο πλαίσιο του τέταρτου και πέμπτου Κεφαλαίου, χάριν εναρμόνισης με τις ελάχιστες εγγυήσεις δικαιοκρατικότητας και δικαιότητας της διαδικασίας. Κάποιες πρόσθετες μικρές παρεμβάσεις, εξάλλου, εξυπηρέτησαν ανάγκες νομοτεχνικές, όπως η ενσωμάτωση του γράμματος του άρθρου 210 ΚΠΔ ως παρ. 2 στη διάταξη του άρθρου 209 ΣχΚΠΔ.

Αναλυτικότερα, στο άρθρο 210 ΣχΚΠΔ που αφορά τους μη εξεταζόμενους ως μάρτυρες στο ακροατήριο προστέθηκε υπό το στοιχείο β΄ η περίπτωση όσων «έχουν παραπεμφθεί να δικαστούν για την ίδια πράξη, ωσότου αμετακλήτως κριθεί η ενοχή τους», ώστε να εξασφαλισθεί και σε αυτήν την περίπτωση η αξιοπιστία της διαδικασίας και να αποφεύγεται η λήψη ανεξέλεγκτων καταθέσεων εκ μέρους κατηγορουμένων με ίδιο συμφέρον οι οποίες ενέχουν τον κίνδυνο συσκότισης της υπόθεσης και εντεύθεν παραπλάνησης του δικαστηρίου. Άλλωστε, στις περιπτώσεις ενόρκων καταθέσεων από παραπεμφθέντες συγκατηγορουμένους για την ίδια πράξη τίθεται και ζήτημα διαδικαστικά ανεπίτρεπτης σύμπτωσης δύο ιδιοτήτων. Περαιτέρω, στο άρθρο 211 ΣχΚΠΔ που αφορά τη μαρτυρία συγκατηγορουμένου, για να τονισθεί ο εξαιρετικός χαρακτήρας της δυνατότητας λήψης υπόψη της ιδιόμορφης αυτής μαρτυρίας, προβλέπεται εν προκειμένω ότι «μόνη η μαρτυρική κατάθεση ή η παροχή εξηγήσεων ή η απολογία προσώπου συγκατηγορουμένου για την ίδια πράξη δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη για την καταδίκη του κατηγορουμένου». Έτσι, αντί της προηγούμενης διατύπωσης «δεν είναι αρκετή για την καταδίκη» που παράπεμπε ευθέως σε έναν έλεγχο της επάρκειας του αποδεικτικού αυτού μέσου και στην ανάγκη συναξιολόγησής του με άλλες αποδείξεις, προωθήθηκε η διατύπωση «δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη για την καταδίκη», ώστε να καταστεί σαφές ότι η τυχόν λήψη της συνιστά μια αποδεικτική απαγόρευση αξιοποίησης, η παραβίαση της οποίας επισύρει την απόλυτη ακυρότητα της διαδικασίας λόγω της προσβολής του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη κατ' άρθρο 6 ΕΣΔΑ (βλ. ενδεικτικά ΕΔΔΑ, Wanner κατά Γερμανίας της 22.11.2018 - αριθμ. Προσφ. 26892/12).

Στο άρθρο 212 ΣχΚΠΔ τροποποιείται στην παρ. 1 η απαρίθμηση των μη υπόχρεων για κατάθεση προσώπων και στον κατάλογο των προσώπων αυτών εντάσσονται όλα τα πρόσωπα που δεσμεύονται με επαγγελματική εχεμύθεια κατά το άρθρο 371 ΠΚ. Κατά τη νέα διατύπωση, επομένως, «η διαδικασία ακυρώνεται, αν εξεταστούν στην προδικασία ή στην κύρια διαδικασία: α) τα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 371 του ΠΚ». Η ρύθμιση αυτή κρίθηκε ως σκόπιμη, ώστε να ταυτισθεί η αξίωση προστασίας που τυποποιούν τα δύο άρθρα (212 ΚΠΔ και 371 ΠΚ) σε σχέση με το ιδιωτικό απόρρητο και την εμπιστοσύνη του κοινού στο κύρος και στην εχεμύθεια ορισμένων επαγγελμάτων. Για νομοτεχνικούς λόγους και προς άρση πιθανών

εσφαλμένων ερμηνειών προστέθηκε, εξάλλου, στην παρ. 3 του ιδίου άρθρου εδάφιο γ΄, σύμφωνα με το οποίο «η κατά την παρ. 1 ακυρότητα επέρχεται ανεξάρτητα από το αν έγινε ή όχι η δήλωση του πρώτου εδαφίου αυτής της παραγράφου».

Περαιτέρω, στο άρθρο 213 ΣχΚΠΔ, που επαναλαμβάνει το γράμμα της ίδιας διάταξης του ΚΠΔ, προστίθεται απλώς παρ. 6 που ορίζει ότι «η κλήτευση μαρτύρων, τα στοιχεία των οποίων δεν έχουν αναγραφεί στην έκθεση κατάθεσης και έχουν λάβει κωδική ονομασία, καθώς και η κλήτευση μάρτυρα ο οποίος έχει μετεγκατασταθεί, γίνεται διαμέσου της υπηρεσίας προστασίας μαρτύρων της Ελληνικής Αστυνομίας. Η βεβαίωση της ταυτότητάς τους καθώς και η κατάθεση των ανωτέρω μαρτύρων στο ακροατήριο γίνεται μόνο με τεχνικά μέσα διαμέσου της υπηρεσίας προστασίας μαρτύρων». Αυτόδηλο είναι ότι η εν λόγω προσθήκη εξυπηρετεί την ανάγκη ένταξης στον ΚΠΔ και των ειδικώς προβλεπόμενων σε άλλους νόμους διατάξεων, ώστε να εξασφαλίζεται ζητούμενη ενότητα του νομοθετήματος. Για τον ίδιο λόγο εντάσσεται στο ΣχΚΠΔ στο άρθρο 218 η διάταξη για την προστασία μαρτύρων, η οποία θεσπίστηκε το πρώτον με το άρθρο 9 του ν. 2928/2001 για το οργανωμένο έγκλημα (βλ. *Ι. Μανωλεδάκη*, Ασφάλεια και ελευθερία, 2002, σελ. 178 επ.· *Κ. Βαθιώτη*, ΠοινΧρ 2001, 1045 επ.· *Θ. Δαλακούρα*, ΠοινΔικ 2004, 1166 επ.).

Στο άρθρο 219 ΣχΚΠΔ που αφορά τον όρκο των μαρτύρων στο ακροατήριο επιλέγεται η καθιέρωση ενός μόνον τύπου όρκου, ήγουν του πολιτικού όρκου, ώστε να μη δοκιμάζεται το θρησκευτικό συναίσθημα των πιστών, καθιστάμενο όχημα για την εξυπηρέτηση των αναγκών της δίκης για εύρεση της αληθείας. Η λύση αυτή εναρμονίζεται με τις αντίστοιχες δικονομικές διατάξεις της πλειοψηφίας των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που καθιερώνουν τον άνευ θρησκευτικού χαρακτήρα όρκο στο πλαίσιο της ποινικής δίκης. Και μολονότι ο θρησκευτικός τύπος του όρκου έχει δημιουργήσει μια ευρεία παράδοση στη δικαστηριακή πρακτική της χώρας μας, δεν πρέπει να παραβλέπεται ότι ο όρκος του μάρτυρα ή του πραγματογνώμονα ή κάθε άλλου παράγοντα της δίκης δεν υπακούει στην ανάγκη διαδήλωσης της πίστης στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας και συνεπώς η χορήγησή του δεν εξυπηρετεί την τόνωση του θρησκευτικού συναισθήματος ούτε τη διαφύλαξή του ως αξιακού μεγέθους, αλλά

προδήλως αμιγώς δικονομικές ανάγκες που «εκμεταλλεύονται» την ύπαρξη του θρησκευτικού συναισθήματος, επενδύοντας σε μια φοβική λειτουργία του θρησκευτικού όρκου. Καθώς, λοιπόν, ο όρκος του μάρτυρα αποτελεί απλώς επίσημη προς την πολιτεία υπόσχεση εκπλήρωσης μιας νόμιμης υποχρέωσης που αφορά στην έκθεση της αλήθειας (έτσι και Διάγραμμα, σελ. 269) κρίθηκε σκόπιμη η αποσύνδεσή του από οποιονδήποτε θρησκευτικό χαρακτήρα στο πλαίσιο της ποινικής δίκης.

Στις λοιπές διατάξεις του ΣχΚΠΔ για τους μάρτυρες διατηρείται εν πολλοίς το γράμμα των αντίστοιχων διατάξεων του ΚΠΔ, χωρίς να λείπουν κάποιες ειδικότερες παρεμβάσεις, όπως λ.χ. στο άρθρο 221, στο άρθρο 224 που διαλαμβάνει πλέον μια σαφή αποδεικτική απαγόρευση αξιοποίησης της κατάθεσης μάρτυρα που δεν αποκαλύπτει την πηγή των πληροφοριών του, του άρθρου 227 παρ. 2 και 3 που αναδιαμορφώνει την εξέταση των ανήλικων μαρτύρων θυμάτων προσβολής προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας, του άρθρου 228 παρ. 4 που διαλαμβάνει τον ειδικό τρόπο εξέτασης των μαρτύρων θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, καθώς και του άρθρου 232 για την ανακοπή λιπομαρτυρίας που μπορεί να ασκηθεί και να εκδικαστεί δια πληρεξουσίου κατ' άρθρο 42 παρ. 2.

Το αυτό ισχύει και για τις διατάξεις για τους διερμηνείς, στις οποίες οι παρεμβάσεις προωθούν και ενσωματώσεις μεμονωμένων διατάξεων σε άλλες καθώς και αναριθμήσεις άρθρων, όπως λ.χ. στο άρθρο 233 ΣχΚΠΔ στο οποίο προστίθεται ως παρ. 4 το άρθρο 238 ΚΠΔ που επιτρέπει τον διορισμό διερμηνέα του διερμηνέα όταν η γλώσσα είναι ελάχιστα γνωστή ή στο άρθρο 235 ΣχΚΠΔ στο οποίο ενσωματώνεται η διάταξη του άρθρου 238Β ΚΠΔ για τα έξοδα διερμηνείας. Άξιο μνείας είναι ότι στο άρθρο 235 παρ. 3 ΣχΚΠΔ διαγράφεται το τελευταίο εδάφιο που προέβλεπε την επιβάρυνση του υπόπτου ή κατηγορουμένου με τα έξοδα μετάφρασης, καθώς κρίνεται ότι τούτο δεν συμβαδίζει με τις απαιτήσεις της σχετικής Οδηγίας 2010/64/ΕΕ (βλ. σχετικά Η. Αναγνωστόπουλο, Δικαιώματα των κατηγορουμένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 2017, σελ. 52 επ.). Εξίσου άξιο διευκρίνησης είναι σε σχέση με το άρθρο 237 παρ. 4 ΣχΚΠΔ που αφορά το δικαίωμα παραίτησης του υπόπτου ή κατηγορουμένου από το δικαίωμα μετάφρασης ότι η παραίτηση αυτή μπορεί αυτονοήτως να ανακληθεί οποτεδήποτε, οπότε

ανακύπτει υποχρέωση των αρχών για μετάφραση σε κάθε επόμενο διαδικαστικό στάδιο.

V. Οι ειδικότερες τροποποιήσεις στις διατάξεις του τρίτου Βιβλίου περί προδικασίας.

Περαιτέρω, μολονότι τα διαλαμβανόμενα στο προκείμενο τρίτο Βιβλίο[14] του Σχεδίου ΚΠΔ δεν απομακρύνονται ριζικά από τις ρυθμίσεις του ισχύοντος ΚΠΔ, οι ειδικότερες ρυθμίσεις προσδίδουν στους καθ' έκαστον θεσμούς διαφορετικές ταχύτητες και έκταση εφαρμογής καθώς και διαφορετικές αξιώσεις. Η ανακατανομή αρμοδιοτήτων και προτεραιοτήτων στο πλαίσιο της νέας προδικασίας κατατείνει, άλλωστε, στην προώθηση ενός πιο αποτελεσματικού και πιο αξιόπιστου μηχανισμού εξιχνίασης των φερόμενων ως τελεσθέντων εγκλημάτων, ο οποίος θα προωθεί το δημόσιο συμφέρον επιτάχυνσης των ερευνών, σεβόμενος συνάμα τα ατομικά δικαιώματα και την αρχή της αναλογικότητας.

1. Γενικοί ορισμοί περί ανάκρισης.

Ο σκοπός της ανάκρισης και κάθε εν γένει ανακριτικής διαδικασίας, όπως τυποποιείται ιστορικά στο άρθρο 239 ΚΠΔ, παραμένει ως αξονική αναφορά της ποινικής δίκης αναλλοίωτος. Το ίδιο ισχύει και για τις διατάξεις των άρθρων 240 και 241 ΣχΚΠΔ. Ευλόγως, άλλωστε, αφού υπό ιστορικό και λειτουργικό πρίσμα η μεν διάταξη του άρθρου 239 παρ. 2 υλοποιεί την αξίωση της αυτεπάγγελτης συγκέντρωσης του αποδεικτικού υλικού, η δε διάταξη του άρθρου 241 ΣχΚΠΔ καθιερώνει τις αρχές της έγγραφης διαδικασίας και της εξωτερικής μυστικότητας.

Την Επιτροπή απασχόλησε ιδιαίτερα η πρόταση ρητής αναφοράς στις διατάξεις του προκείμενου πρώτου κεφαλαίου των αρχών της προσφορότητας, αναγκαιότητας και αναλογικότητας εν στενή εννοία που συναπαρτίζουν τη γενική αρχή της αναλογικότητας. Την ρητή αναφορά στο πλαίσιο του ΚΠΔ είχε προωθήσει εσχάτως, άλλωστε, και ο Αυστριακός ΚΠΔ στο άρθρο 5. Ενόψει της πρόδηλης διασύνδεσης των αρχών αυτών με τις ανακριτικές πράξεις και τα εν γένει μέτρα δικονομικού καταναγκασμού, η Επιτροπή αποφάσισε εν τέλει να μην προβεί σε ειδική αναφορά της στο εν

[14] Εισηγητές των διατάξεων αυτών ήταν οι Χ. Σεβαστίδης και Θ. Δαλακούρας.

λόγω κεφάλαιο, αλλά στο πρώτο κεφάλαιο του δευτέρου τμήματος για τις ανακριτικές πράξεις και συγκεκριμένα στο άρθρο 251 ΣχΚΠΔ.

Σε διορθωτικές παρεμβάσεις προέβη, περαιτέρω, η Επιτροπή στο άρθρο 242 ΣχΚΠΔ για το αυτόφωρο έγκλημα. Έτσι, για νομοτεχνικούς λόγους διαχωρίστηκαν οι ρυθμίσεις για το γνήσιο και για το μη γνήσιο αυτόφωρο, με το πρώτο να ορίζεται αυθεντικά στην παρ. 1 ως «το έγκλημα του οποίου ο δράστης καταλαμβάνεται την ώρα που το τελεί» και το δεύτερο να περιορίζεται εννοιολογικά στις αποκλειστικά αναφερόμενες περιπτώσεις της παρ. 2. Η παλαιότερη ενδεικτική απαρίθμηση των περιπτώσεων μη γνήσιου αυτόφωρου που αποτυπωνόταν στο άρθρο 242 παρ. 1 εδ. β΄ ΚΠΔ με τον όρο «ιδίως» απαλείφτηκε ως ασαφής και συνάμα δικαιοκρατικά επικίνδυνη, στο βαθμό που απομακρύνει πολύ την έννοια του αυτόφωρου εγκλήματος από την προϋπόθεση της διατήρησης της σχέσης άμεσης συσχέτισης «εγκλήματος – δράστη – διωκτικού οργάνου», όπως εξειδικεύεται αυτή με το κριτήριο της συνέχειας (*Ν. Ανδρουλάκη*, Η αληθής έννοια του αυτόφωρου εγκλήματος, ΠοινΧρ 1973, 1 επ.· *Λ. Μαργαρίτη/Γ. Καλφέλη*, Ειδικές διαδικασίες. Αυτόφωρο έγκλημα και αυτόφωρη διαδικασία, 1998· *Θ. Δαλακούρα*, Ποινική Δικονομία, 7η έκδ. 2018, σελ. 324 επ.· Χ. Σεβαστίδη, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, τ. ΙΙΙ, 2015, σελ. 2828). Προς αποφυγή περιπτώσεων εσφαλμένης διευρυμένης εφαρμογής της εν λόγω διάταξης συμπληρώνεται η παρ. 2 με το εδάφιο β΄ που εισάγει το χρονικό όριο του αυτόφωρου. Αντιστοίχως, λαμβανομένων υπόψη των νομοθετικών δεδομένων για τη δικονομική εξομοίωση των δια του τύπου τελούμενων εγκλημάτων με τα λοιπά αντίστοιχα εγκλήματα, κρίθηκε σκόπιμη η απαλοιφή της παλιάς παραγράφου 3 του άρθρου 242 που διαλάμβανε ότι «τα εγκλήματα που τελούνται δια του τύπου θεωρούνται πάντοτε αυτόφωρα». Άλλωστε, η έννοια της διάταξης αυτής δεν ήταν ότι τα δια του τύπου τελούμενα εγκλήματα θεωρούνταν αυτόφωρα και ύστερα από την παρέλευση όλης της επόμενης ημέρας από την έκδοση του εντύπου, αλλά ότι τα εν λόγω εγκλήματα εξομοιώνονται με τα γνήσια αυτόφωρα εγκλήματα λόγω των δεδομένων στοιχείων του εντύπου. Πάντως, στο σύνολό τους οι ως άνω διορθωτικές επεμβάσεις σκοπούν στη διασφάλιση μιας συσταλτικής ερμηνείας και εφαρμογής των διατάξεων για το αυτόφωρο έγκλημα, ώστε να οριοθετείται αυτό με την έννοια του «αρτίως τελεσθέντος εγκλήματος» αντί του «προσφάτως

τελεσθέντος», όπως επιβάλλουν οι εγγυήσεις προστασίας του κράτους δικαίου και της δίκαιης δίκης.

2. Η προκαταρκτική εξέταση.

Οι διατάξεις για την προκαταρκτική εξέταση εντάχθηκαν για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας στο δεύτερο κεφάλαιο του πρώτου τμήματος του τρίτου βιβλίου, αφού η προηγούμενη ρύθμισή τους στο πλαίσιο του άρθρου 31 ΚΠΔ, πέραν του ότι ήταν εμβόλιμη, έδιδε την εντύπωση διαφοροποίησής της από τις λοιπές ανακριτικές διαδικασίες της προανάκρισης και ανάκρισης. Ύστερα από ευρεία συζήτηση στο πλαίσιο της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής[15] αποφασίστηκαν, εξάλλου, τόσο τα ζητήματα σε σχέση με τη φυσιογνωμία, το εύρος της εφαρμογής της, την υποχρεωτικότητα και τη διάρκειά της, όσο και τα ειδικότερα σημεία πρόσθετης μεταρρύθμισής της. Τούτο ήταν αναγκαίο, καθώς η προκαταρκτική εξέταση, ως γνωστόν, με τον μεν Ν. 3160/2003 είχε ορισθεί ως υποχρεωτική για τα κακουργήματα και για τα πλημμελήματα αρμοδιότητας Τριμελούς Πλημμελειοδικείου, όπερ διατηρήθηκε και με τον Ν. 3346/2005 που αξίωσε από τον εισαγγελέα για την άσκηση ποινικής δίωξης μετά το πέρας της προκαταρκτικής εξέτασης την ύπαρξη επαρκών ενδείξεων βασιμότητας της ενοχής, ενώ με τον Ν. 4055/2012 κατέστη υποχρεωτική μόνον επί κακουργημάτων.

Ειδικότερα, για τη διαμόρφωση της φυσιογνωμίας και πεδίου εφαρμογής της λήφθηκαν υπόψη και αξιολογήθηκαν και τα στατιστικά στοιχεία που ζητήθηκαν από τις τρεις μεγαλύτερες εισαγγελίες πρωτοδικών της χώρας (δηλαδή της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης και του Πειραιά) [16]. Τα στοιχεία αυτά αφορούν τρία έτη πριν την αναβάθμιση της προκαταρκτικής εξέτασης με τον Ν. 3160/2003, τρία έτη μετά την αναβάθμισή της, καθώς και τρία έτη μετά τη θέσπιση του Ν. 4055/2012. Πιο συγκεκριμένα προκύπτει ότι στην εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών, λόγου χάριν : α) Το έτος 2001 εισήχθησαν 196.109 μηνύσεις, από τις οποίες τέθηκαν στο αρχείο κατά το άρθρο 43 συνολικά 4.782 μηνύσεις, ενώ εκδόθηκαν κατά το άρθρο 47 συνολικά 2.512 απορριπτικές διατάξεις, ήτοι δεν ασκήθηκε ποινική δίωξη σε 7.294 περιπτώσεις και σε ποσοστό 3,7%. β) Το έτος 2002 εισήχθησαν 209.062

---

[15] Στις διατάξεις για την προκαταρκτική εξέταση υπήρξαν πρόσθετες εισηγήσεις των Β. Δημακόπουλου και Α. Τζαννετή.

[16] Τα στοιχεία αυτά ζήτησε και προσκόμισε στην Επιτροπή ο Ν. Παντελής.

μηνύσεις, από τις οποίες τέθηκαν στο αρχείο κατά το άρθρο 43 συνολικά 5.113 μηνύσεις, ενώ εκδόθηκαν κατά το άρθρο 47 συνολικά 2.753 απορριπτικές διατάξεις, ήτοι δεν ασκήθηκε ποινική δίωξη σε 7.866 περιπτώσεις και σε ποσοστό 3,7%. γ) Το έτος 2003 εισήχθησαν 213.662 μηνύσεις, από τις οποίες τέθηκαν στο αρχείο κατά το άρθρο 43 συνολικά 5.326 μηνύσεις, ενώ εκδόθηκαν κατά το άρθρο 47 συνολικά 2.989 απορριπτικές διατάξεις, ήτοι δεν ασκήθηκε ποινική δίωξη σε 8.315 περιπτώσεις και σε ποσοστό 3,9% . δ) Το έτος 2004 εισήχθησαν 213.240 μηνύσεις, από τις οποίες τέθηκαν στο αρχείο κατά το άρθρο 43 συνολικά 5.817 μηνύσεις, ενώ εκδόθηκαν κατά το άρθρο 47 συνολικά 3.200 απορριπτικές διατάξεις, ήτοι δεν ασκήθηκε ποινική δίωξη σε 9.017 περιπτώσεις και σε ποσοστό 4,2%. ε) Το έτος 2005 εισήχθησαν 219.100 μηνύσεις, από τις οποίες τέθηκαν στο αρχείο κατά το άρθρο 43 συνολικά 5.027 μηνύσεις, ενώ εκδόθηκαν κατά το άρθρο 47 συνολικά 3.216 απορριπτικές διατάξεις, ήτοι δεν ασκήθηκε ποινική δίωξη σε 8.243 περιπτώσεις και σε ποσοστό 3,8%. στ) Το έτος 2012 εισήχθησαν 188.659 μηνύσεις, από τις οποίες τέθηκαν στο αρχείο κατά το άρθρο 43 συνολικά 5.301 μηνύσεις, ενώ εκδόθηκαν κατά το άρθρο 47 συνολικά 3.940 απορριπτικές διατάξεις, ήτοι δεν ασκήθηκε ποινική δίωξη σε 9.241 περιπτώσεις και σε ποσοστό 4,9 %. ζ) Το έτος 2013 εισήχθησαν 166.350 μηνύσεις, από τις οποίες τέθηκαν στο αρχείο κατά το άρθρο 43 συνολικά 5.467 μηνύσεις, ενώ εκδόθηκαν κατά το άρθρο 47 συνολικά 1.453 απορριπτικές διατάξεις, ήτοι δεν ασκήθηκε ποινική δίωξη σε 6.920 περιπτώσεις και σε ποσοστό 4,2%. η) Το έτος 2014 εισήχθησαν 132.912 μηνύσεις, από τις οποίες τέθηκαν στο αρχείο κατά το άρθρο 43 συνολικά 4.637 μηνύσεις, ενώ εκδόθηκαν κατά το άρθρο 47 συνολικά 1.146 απορριπτικές διατάξεις, ήτοι δεν ασκήθηκε ποινική δίωξη σε 5.783 περιπτώσεις και σε ποσοστό 4,3%. θ) Το έτος 2015 εισήχθησαν 177.109 μηνύσεις, από τις οποίες τέθηκαν στο αρχείο κατά το άρθρο 43 συνολικά 4.088 μηνύσεις, ενώ εκδόθηκαν κατά το άρθρο 47 συνολικά 1.399 απορριπτικές διατάξεις, ήτοι δεν ασκήθηκε ποινική δίωξη σε 5.487 περιπτώσεις και σε ποσοστό 3,1%. Παρόμοια εικόνα προκύπτει και από την ανάλυση των στατιστικών δεδομένων τόσο της εισαγγελίας Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης όσο και της εισαγγελίας Πρωτοδικών Πειραιώς.

Υπό το φως των ως άνω στατιστικών στοιχείων, που αποτυπώνουν τη ζώσα δικαστηριακή πραγματικότητα, αλλά και των γενικότερων αξιακών αναφορών ως προς την αμιγώς δικονομική φυσιογνωμία και τον διευρυμένο ρόλο της προκαταρκτικής εξέτασης στο πλαίσιο του ισχύοντος δικονομικού μοντέλου (σε συνδυασμό και με την αποδυνάμωση της τακτικής προανάκρισης), η επιτροπή προέκρινε τη διεύρυνση του πεδίου υποχρεωτικής εφαρμογής της προκαταρκτικής εξέτασης και στα πλημμελήματα αρμοδιότητας Τριμελούς Πλημμελειοδικείου (άρθρο 43 ΣχΚΠΔ), ενώ παράλληλα θέσπισε τόσο τη δυνατότητα διενέργειας όλων των μη στερητικών της προσωπικής ελευθερίας ανακριτικών πράξεων (λ.χ. ερευνών, κατασχέσεων, παρακολουθήσεων, άρσης απορρήτων, δεσμεύσεων) στο πλαίσιο της προκαταρκτικής εξέτασης, όσο και την αναγνώριση της διαδικαστικής θέσης του υποστηρίζοντος την κατηγορία στη διάρκεια της προκαταρκτικής εξέτασης (άρθρ. 107 ΣχΚΠΔ), την ενδυνάμωση των δικαιωμάτων του υπόπτου, όσο τέλος και την υποχρέωση του εισαγγελέα για σύνταξη κατηγορητηρίου μετά το πέρας της προκαταρκτικής εξέτασης.

Στην κατεύθυνση αυτή προβλέφθηκε στο άρθρο 243 ΣχΚΠΔ ο σκοπός και η διάρκεια της προκαταρκτικής εξέτασης, καθώς και τα μέσα προς υλοποίηση του σκοπού αυτού, ορίζοντας στην παρ. 2 ότι «κατά την προκαταρκτική εξέταση μπορούν να χρησιμοποιηθούν όλα τα αναφερόμενα στο άρθρο 178 αποδεικτικά μέσα και να διενεργηθούν όλες οι ανακριτικές πράξεις των άρθρων 253, 256, 257, 259, 260, 264 και 265 καθώς και όσες προβλέπονται σε ειδικούς νόμους».

Προβλέφθηκαν, επαναδιατυπώθηκαν και συμπληρώθηκαν, περαιτέρω, στο άρθρο 244 ΣχΚΠΔ τα δικαιώματα του υπόπτου κατά την προκαταρκτική εξέταση, ενώ κατέστη υποχρεωτική η κλήτευσή του για παροχή εξηγήσεων. Το τελευταίο θεωρήθηκε επιβεβλημένο, ώστε να αφαιρεθεί οποιοδήποτε νομοθετικό έρεισμα στην ισχύουσα πρακτική που δεν αποδέχεται την ακυρότητα σε περίπτωση μη κλήτευσης του υπόπτου, όταν αυτός καθίσταται μετέπειτα κατηγορούμενος και έτσι αποκτά τη δυνατότητα να εκθέσει τις απόψεις του σε μεταγενέστερο διαδικαστικό στάδιο. Για λόγους κάλυψης συγκεκριμένων άμεσων διαδικαστικών αναγκών προβλέφτηκε ειδικά στην παρ. 2 του άρθρου 244 ΣχΚΠΔ ότι η «κλήση προς παροχή εξηγήσεων για πράξη τιμωρούμενη σε βαθμό κακουργήματος, μπορεί να παραλειφθεί, αν

από τα στοιχεία της προκαταρκτικής εξέτασης προκύπτει σαφώς ότι ο ύποπτος έχει σχεδιάσει την φυγή του ή την τέλεση νέων εγκλημάτων και έχουν προκύψει επαρκείς ενδείξεις για την άμεση άσκηση ποινικής δίωξης». Αυτόδηλο είναι, άλλωστε, ότι στις περιπτώσεις που ο εισαγγελέας διαπιστώνει κατά τη διάρκεια της προκαταρκτικής εξέτασης το προδήλως νόμω ή ουσία αβάσιμο της καταγγελίας (μήνυσης, έγκλησης, αναφοράς) μπορεί άνευ ετέρου να μην εκδώσει κλήση εξηγήσεων, αλλά να εκδίδει σχετική διάταξη σύμφωνα με τα άρθρα 43 παρ. 3 και 51 παρ. 2 αναλόγως.

Εξάλλου, σε εναρμόνιση με τη σχετική Οδηγία 2012/13/ΕΕ (ν. 4236/2014) συμπεριλήφθηκε στο γράμμα της οικείας διάταξης εδάφιο γ΄ για το δικαίωμα ενημέρωσης του υπόπτου, το οποίο οφείλει να «περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο τη γνωστοποίηση των ποινικών διατάξεων, η παραβίαση των οποίων διερευνάται, καθώς και των θεμάτων επί των οποίων θα παράσχει εξηγήσεις». Με τη διατύπωση αυτή εναρμονίζεται καταρχάς η διάταξη με την αξίωση της ως άνω Οδηγίας, αφού η αναφορά των ποινικών διατάξεων και των θεμάτων εξήγησης παρέχει ένα αρχικά επαρκές πλαίσιο ενημέρωσης, χωρίς ταυτοχρόνως να δημιουργεί ανυπέρβλητες δυσχέρειες σε πρακτικό επίπεδο, καθώς δεν παραβλέπεται ότι λόγω της πρώιμης διαδικαστικής φάσης και του υπό διάγνωση αντικειμένου της κατηγορίας δεν είναι δυνατή η σύνταξη κατηγορητηρίου σε αυτή τη φάση. Ωστόσο, για λόγους εξασφάλισης της αναγκαίας υπεράσπισης προβλέπεται στην παρ. 4 της ίδιας διάταξης ότι «αν, μετά την περάτωση της προκαταρκτικής εξέτασης, πρόκειται να κινηθεί ποινική δίωξη για πράξη ουσιωδώς διαφορετική από εκείνη για την οποία διενεργήθηκε αυτή, καλείται ο ύποπτος υποχρεωτικά να ασκήσει εκ νέου τα πιο πάνω δικαιώματά του, με την επιφύλαξη της παρ. 2 του άρθρου αυτού». Η ρύθμιση ήταν επιβεβλημένη, όχι μόνον ενόψει της πάγιας επί του θέματος νομολογίας του ΕΔΔΑ, αλλά και γιατί η πρόδηλη σε τέτοιες περιπτώσεις παραβίαση του δικαιώματος αντίκρουσης της κατηγορίας και υπεράσπισης υπερβαίνει την έννοια της δίκης, καθιστώντας το σχετικό δικαίωμα κενό γράμμα.

Συμπληρωματικά προς τα ανωτέρω αξίζει να διευκρινισθεί ότι η υποχρέωση του Εισαγγελέα να συντάσσει κατηγορητήριο μετά την προκαταρκτική εξέταση δεν τίθεται εν αμφιβόλω σε καμιά περίπτωση, αφού η εν λόγω υποχρέωση προκύπτει ευθέως από το άρθρο 246 ΣχΚΠΔ και εναρμονίζεται τόσο υπό δογματικό πρίσμα με τον ρόλο του εισαγγελέα όσο

και υπό πρακτικό πρίσμα με τη στόχευση η άσκηση ποινικής δίωξης να μην είναι για τον χειριζόμενο τη δικογραφία της προκαταρκτικής εξέτασης εισαγγελέα απλούστερη απ' ό,τι η αρχειοθέτηση ή η έκδοση απορριπτικής διάταξης.

Ως απολύτως αναγκαία για δικαιοκρατικούς λόγους κρίθηκε, περαιτέρω, η επαναδιατύπωση του τελευταίου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 31 ΚΠΔ, το οποίο αναριθμήθηκε ως παρ. 3 στο άρθρο 244 ΣχΚΠΔ, προβλέποντας ότι η «προηγούμενη έγγραφη εξέταση του υπόπτου που έγινε με όρκο ή χωρίς τη δυνατότητα άσκησης των δικαιωμάτων της παρ. 1 εδ. β'» αφενός «απαγορεύεται να αποτελέσει μέρος της δικογραφίας» και αφετέρου ότι «τυχόν παραμονή της στη δικογραφία συνιστά προσβολή του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη». Η αρχική πρόταση για θέσπιση ρητής απόλυτης ακυρότητας στην περίπτωση αυτή εγκαταλείφτηκε, καθώς η ρητή πρόβλεψή της θα δημιουργούσε στο μέλλον ζητήματα διαφοροποίησης των απόλυτων ακυροτήτων σε θεσπισμένες και μη, αναιρώντας τον χαρακτήρα των πρώτων ως ρήτρας. Με την επιλεγείσα διατύπωση, εξάλλου, διασαφηνίζεται άνευ ετέρου ότι τόσο με την «απαγόρευση εισροής της στη δικογραφία» όσο και με την απαγόρευση «παραμονής της στη δικογραφία» εισάγεται μια ρητή αποδεικτική απαγόρευση της συγκεκριμένης έγγραφης εξέτασης του υπόπτου, η παραβίαση της οποίας συνεπάγεται την απόλυτη ακυρότητα της διαδικασίας λόγω προσβολής του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη. Κατ' αυτόν τον τρόπο επιδιώκεται να τερματιστεί το καθεστώς μιας δήθεν αμελούς εισαγγελικής συμπεριφοράς που παράβλεπε την ανεξαίρετη παραμονή των παράνομων αυτών έγγραφων εξετάσεων στον φάκελο της δικογραφίας. Τούτο δε, πέραν του ότι αναιρούσε εκ πλαγίου την αξίωση της συγκεκριμένης νομοθετικής καταγραφής περί παραμονής της εξέτασης αυτής «στο αρχείο της εισαγγελίας», καταστρατηγούσε ευθέως και την υποχρέωση που προκύπτει ρητά από την υπ' αριθμό 16 κατευθυντήρια γραμμή της Απόφασης 45/166/18.12.1990 της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, η οποία επιβάλλει στους εισαγγελείς να αρνούνται να χρησιμοποιούν «αποδεικτικά στοιχεία ενάντια σε θεωρούμενους ως δράστες για τα οποία γνωρίζουν ή πιστεύουν βάσιμα ότι αποκτήθηκαν με προσφυγή σε παράνομες μεθόδους που στοιχειοθετούν μια σοβαρή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων».

Τέλος, ειδικά ρυθμίστηκε στην παρ. 5 του άρθρου 244 ΣχΚΠΔ ότι οι διαφορές ή αμφισβητήσεις που τυχόν ανακύπτουν κατά τη διάρκεια της

προκαταρκτικής εξέτασης μεταξύ του υπόπτου και εκείνου που υποστηρίζει την κατηγορία ή μεταξύ αυτών και του εισαγγελέα θα επιλύονται από το Συμβούλιο Πλημ/κών και όχι από τον Εισαγγελέα.

3. Προανάκριση.

Α. Τακτική προανάκριση.

Με την εισαγωγή της υποχρεωτικής προκαταρκτικής εξέτασης με τον Ν. 3160/2003 είναι αληθές ότι η σημασία της τακτικής προανάκρισης[17] ακολούθησε μια φθίνουσα πορεία που είχε ως συνέπεια την υποβάθμισή της ανακριτικής αυτής διαδικασίας και τη συρρίκνωση του πεδίου εφαρμογής της. Καθώς, όπως είχε ορισθεί στο άρθρο 244 ΚΠΔ, ύστερα από τη συμπλήρωσή του με τον Ν. 3346/2005, η προανάκριση «δεν είναι επίσης αναγκαία και για τα άλλα πλημμελήματα, αν έγινε προκαταρκτική εξέταση», προανάκριση διατασσόταν πλέον στη δικαστηριακή πρακτική σε ελάχιστες περιπτώσεις.

Την εξέλιξη αυτή αποτύπωσε η Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή, ορίζοντας στο άρθρο 245 παρ. 1 εδ. β΄ ΣχΚΠΔ ότι «παραγγελία για προανάκριση δίνεται μόνο στις περιπτώσεις των άρθρων 322 παρ. 2 εδάφιο γ΄ και 323 εδάφιο γ΄», δηλαδή στις περιπτώσεις προσφυγής κατά της απευθείας κλήσης, στις οποίες ο εισαγγελέας εφετών μπορεί να απορρίψει την προσφυγή ή να την κάνει δεκτή, διατάσσοντας προηγουμένως προανάκριση για τη συμπλήρωση του αποδεικτικού υλικού με τη διενέργεια συγκεκριμένων ανακριτικών πράξεων. Κατά τα λοιπά, τα αναφερόμενα σε σχέση με τη συνοπτικότητα της προανάκρισης και τη μη περάτωσή της πριν ληφθεί η απολογία του κατηγορουμένου, παραμένουν αναλλοίωτα. Ωστόσο, καθώς κρίθηκε ότι οι αφορώσες το προηγούμενο νομικό καθεστώς διατάξεις για τη διάρκεια, την αναγκαιότητα και τον τρόπο περάτωσης της τακτικής προανάκρισης δεν είχαν πλέον λόγο ύπαρξης, η Επιτροπή προέβη στην κατάργησή τους.

Β. Αυτεπάγγελτη προανάκριση.

Διορθωτικές διατυπώσεις έλαβαν χώρα και σε σχέση με την αυτεπάγγελτη προανάκριση στην παρ. 2 του άρθρου 245 ΣχΚΠΔ. Για λόγους ορθής

[17] Τη διάταξη του άρθρου 245 επιμελήθηκε ο Ν. Νικολάου.

εφαρμογής αφενός μεν εξαρτήθηκε η διενέργειά της από την ύπαρξη ενδείξεων ενοχής και αφετέρου εξειδικεύτηκαν οι περιπτώσεις επιτρεπτής διενέργειάς της, όπως προκύπτει από τη νέα διατύπωση «αν υπάρχουν ενδείξεις ότι τελέστηκε αδίκημα και από την καθυστέρηση απειλείται άμεσος κίνδυνος απώλειας των αποδεικτικών στοιχείων ή υπάρχει δυσχέρεια πραγματοποίησης συγκεκριμένης ανακριτικής πράξης ή κτήσης αποδεικτικού στοιχείου στο μέλλον ή αν πρόκειται για αυτόφωρο κακούργημα ή πλημμέλημα, οι κατά το άρθρο 31 ανακριτικοί υπάλληλοι είναι υποχρεωμένοι να επιχειρούν όλες τις ανακριτικές πράξεις ... έστω και χωρίς προηγούμενη παραγγελία του εισαγγελέα».

Τέλος, στο άρθρο 245 ΣχΚΠΔ παρέμεινε ως παρ. 3 η ρύθμιση για τις περιπτώσεις αρχειοθέτησης με πράξη του αρμόδιου εισαγγελέα δικογραφίας, όταν από την αυτεπάγγελτη προανάκριση δεν προέκυψε η ταυτότητα του δράστη ορισμένου εγκλήματος ή «αν ο δράστης παραμένει άγνωστος μετά από προκαταρκτική εξέταση». Μάλιστα, για λόγους εξασφάλισης της νομιμότητας και εν ταυτώ για πρακτικούς λόγους προβλέπεται στο εδ. γ΄ ότι «στην περίπτωση αυτήν η κατά το άρθρο 43 ποινική δίωξη θεωρείται ότι ασκήθηκε με την έκδοση της πιο πάνω πράξης του εισαγγελέα, η οποία πρέπει να περιέχει και τον χαρακτηρισμό του αδικήματος και τον χρόνο τέλεσής του», έτσι ώστε αν στη συνέχεια προκύψουν νεότερα στοιχεία να μπορεί η δικογραφία να ανασύρεται από το αρχείο και να συνεχίζεται η ποινική διαδικασία.

4. Κύρια ανάκριση.

Παρά την ευρύτατη συζήτηση σε σχέση με τη λειτουργική χρησιμότητα της τακτικής ανάκρισης και τις σύγχρονες διεθνείς τάσεις αμφισβήτησής της[18], η διατήρησή της στο ελληνικό ποινικό δικονομικό σύστημα ως αξονικής διαδικασίας για τη συγκέντρωση αποδεικτικού υλικού επί σοβαρών εγκλημάτων εμφανίζει βαθιές ρίζες. Αντίθετα, ανάγονται σε σημεία τριβής η έκταση των αρμοδιοτήτων του ανακριτή σε σχέση ιδίως με την εκ μέρους του σύνταξη κατηγορητηρίου και την εξέλιξη της ανάκρισης, η άμετρη σε κάποιες

[18] Βλ. για αυτές συνοπτικά *Ν. Ανδρουλάκη*, Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης, σελ. 118 επ.· *Καρρά*, Η μεταρρύθμιση του ποινικού δικονομικού συστήματος, Υπερ 1991, 1043 επ. (1047)· *Καλφέλη*, Ποινική Δικονομία, Μελέτες εμβάθυνσης, 2006, σελ. 175· Θ. Δαλακούρα, Η συγκέντρωση του αποδεικτικού υλικού, ΠοινΧρ 2011, 247 επ.

περιπτώσεις χρήση των δυνατοτήτων του κατά την επιβολή στερητικών της ελευθερίας δικονομικών μέτρων, καθώς και η ευρύτητα του πεδίου εφαρμογής της ανάκρισης σε συνδυασμό με τη διάρκειά της, αφού ο υπερκορεσμός των ανακριτικών γραφείων με δικογραφίες θέτει εν τοις πράγμασιν ζήτημα περαιτέρω περιορισμού του καταλόγου των επιδεκτικών ανάκρισης εγκλημάτων ή σε κάθε περίπτωση ζήτημα ελάφρυνσης του ανακριτικού έργου. Υπό αυτό το πρίσμα τέθηκε σε συζήτηση στο πλαίσιο της Επιτροπής η πρόταση κατάργησης του θεσμού του ανακριτή, συνοδευόμενη από την ενδυνάμωση των εισαγγελικών εξουσιών, τη θέσπιση δικαστή προδικασίας και την εισαγωγή μιας προκαταρκτικής ακροαματικής διαδικασίας αντίστοιχης της audienza preliminare του ιταλικού δικαίου. Καθώς, όμως, χωρίς την παράλληλη προώθηση ρυθμίσεων στους τομείς της δικαστικής αστυνομίας και της οργάνωσης των δικαστικών υπηρεσιών οι διαπιστούμενες συστημικού χαρακτήρα δυσλειτουργίες της προδικασίας δεν φαίνεται να επιλύονται με μόνη την ανάθεση ανακριτικών καθηκόντων στον εισαγγελέα και καθώς ο εγγυητικός ρόλος του ανεξάρτητου δικαστικού προσώπου του ανακριτή φαίνεται να βαρύνει περισσότερο στο πλαίσιο των εν γένει επανεξεταζόμενων και μεταλλασόμενων εγγυήσεων προστασίας των δικαιωμάτων του ατόμου, η Επιτροπή κατέληξε στη διατήρηση του θεσμού του ανακριτή και στην προώθηση μιας σειράς ρυθμίσεων που θα καταστήσουν πιο ευέλικτη τη λειτουργία του και πιο αποτελεσματικό το ρόλο του.

Στην κατεύθυνση αυτή κρίθηκε ως αναγκαία η ενίσχυση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας του λειτουργικού έργου του ανακριτή αφενός με τη δυνατότητα υποβοήθησής του με ειδικούς επιστήμονες, αφετέρου με τη δυνατότητα χρέωσης ανακριτικής ύλης σε ειδικούς ανακριτές, καθώς και με τη δυνατότητα διευρυμένης ενεργοποίησης του θεσμού του «επίκουρου ανακριτή» (άρθρ. 26 παρ. 2 του ΚΟΔΚΔΛ), αλλά και με την ανάθεση σύνταξης του κατηγορητηρίου στον εισαγγελέα. Μετά ταύτα, τα άρθρα 246, 247 και 248 ΣχΚΠΔ επαναδιατυπώθηκαν, ενσωματώνοντας τις ως άνω προτεραιότητες.

Ειδικότερα[19]: Το νέο άρθρο 246 παρ. 1 ΣχΚΠΔ προβλέπει την υποχρέωση του εισαγγελέα, όταν κινεί την ποινική δίωξη με παραγγελία προς τον ανακριτή για διενέργεια κύριας ανάκρισης, να συντάσσει κατηγορητήριο με όλα τα στοιχεία των άρθρων 99 και 273 παρ. 2 ΣχΚΠΔ που είναι γνωστά σε αυτόν μέχρι το πέρας της προκαταρκτικής εξέτασης ή της αυτεπάγγελτης προανάκρισης, εξαιρώντας πάντως από το ρυθμιστικό της πεδίο τις περιπτώσεις των αυτόφωρων εγκλημάτων, στα οποία λόγω των χρονικών περιορισμών δεν είναι πρακτικά δυνατή η σύνταξη κατηγορητηρίου από τον εισαγγελέα. Η σύνταξη του κατηγορητηρίου μπορεί να παραλείπεται και σε όσες άλλες περιπτώσεις δεν είναι πρακτικά δυνατή η απόδοση της κατηγορίας σε συγκεκριμένο πρόσωπο, όπως όταν μετά την ολοκλήρωση της προκαταρκτικής εξέτασης ή της αυτεπάγγελτης προανάκρισης ο δράστης παραμένει άγνωστος. Η διάταξη αυτή κρίθηκε αναγκαία για την αποφυγή πρόχειρων διώξεων, που πολλές φορές δεν στηρίζονται στο αποδεικτικό υλικό που συγκεντρώθηκε στην προκαταρκτική εξέταση ή την αυτεπάγγελτη προανάκριση, αλλά και αδικαιολόγητα «διογκωμένων» διώξεων, κάτι που φέρνει σε ιδιαίτερα δυσχερή θέση τον κατηγορούμενο, αλλά και εμποδίζει τον ανακριτή να καταρτίσει ένα σαφές και εμπεριστατωμένο κατηγορητήριο. Με τη σύνταξη κατηγορητηρίου από τον εισαγγελέα διευκρινίζεται η πράξη που αποδίδεται στον κατηγορούμενο, χωρίς να προσφεύγει ο ανακριτής, όπως συμβαίνει σήμερα, σε διαβιβαστικά έγγραφα αστυνομικών αρχών ή στην καταγγελία του παθόντος για να εικάσει την πράξη που αποδίδεται στον κατηγορούμενο. Παράλληλα, με τις νέες αυτές ρυθμίσεις αναβαθμίζεται ουσιαστικά η προκαταρκτική εξέταση, αφού δεν αντιμετωπίζεται πλέον ως ένα υποχρεωτικό διεκπεραιωτικό στάδιο της ποινικής διαδικασίας, αλλά το στάδιο εκείνο που καθορίζει κατά τρόπο αποφασιστικό το αντικείμενο της δίωξης με βάση τα αποδεικτικά μέσα που συγκεντρώνονται κατά τη διενέργειά της.

Η ρύθμιση αυτή συμπληρώνεται από τις διατάξεις του άρθρου 248 ΣχΚΠΔ, το οποίο προβλέπει ότι ο ανακριτής απαγγέλλει την κατηγορία βάσει του κατηγορητηρίου που συνέταξε ο εισαγγελέας κατά την άσκηση της ποινικής δίωξης, εκτός αν διενεργήθηκαν ανακριτικές πράξεις απ' αυτόν και πρέπει να

[19] Τις σκέψεις που αιτιολογούν τη νέα μορφή των άρθρων 246, 247 και 248 επεξεργάστηκαν οι Θ. Δαλακούρας, Α. Τζαννετής, Ι. Γιαννίδης και Χ. Σεβαστίδης και διατύπωσε γραπτώς ο τελευταίος.

εξειδικευτούν οι πράξεις που αποδίδονται στον κατηγορούμενο, χωρίς ωστόσο να μεταβάλλεται ο νομικός χαρακτηρισμός. Το άρθρο 248 παρ. 4 ΣχΚΠΔ προβλέπει την υποστήριξη του έργου του ανακριτή από ειδικούς επιστήμονες, που ορίζονται από τον εισαγγελέα εφετών, για την ακριβέστερη διάγνωση και κρίση γεγονότων, για τα οποία απαιτούνται ειδικές γνώσεις. Εδώ διευκρινίζεται, όπως αντίστοιχα έγινε και στο πλαίσιο του άρθρου 36 παρ. 2 ΣχΚΠΔ, ότι δεν επιτρέπεται η σύνταξη έκθεσης από τους ειδικούς επιστήμονες σχετικά με την υπόθεση, ακόμα και για όσα ζητήματα παρείχαν διευκρινίσεις στον ανακριτή, αφού τα πρόσωπα αυτά δεν έχουν την ιδιότητα πραγματογνώμονα και οι διάδικοι, ιδίως δε ο κατηγορούμενος, δεν έχουν τη δυνατότητα να διορίσουν τεχνικό σύμβουλο για να εκθέσουν τις δικές τους απόψεις σχετικά με το αντικείμενο έρευνας των ειδικών επιστημόνων, το οποίο μάλιστα δεν είναι γνωστό στους διαδίκους. Σημειώνεται εδώ ότι η παραπομπή του άρθρου 248 παρ. 4 ΣχΚΠΔ στα άρθρα 188-193 ΣχΚΠΔ αφορά τον τρόπο επιλογής των ειδικών επιστημόνων και σε καμία περίπτωση δεν τους μεταβάλλει σε πραγματογνώμονες.

Περαιτέρω, το άρθρο 247 ΣχΚΠΔ αποδίδει τη σημερινή διάταξη του άρθρου 247 ΚΠΔ και προβλέπει κατά τρόπο αποκλειστικό τις περιπτώσεις διαφωνίας του ανακριτή με την παραγγελία του εισαγγελέα για διενέργεια κύριας ανάκρισης. Τονίζεται ότι, αν και η ποινική δίωξη ασκείται κατ' αρχήν in rem, ο εισαγγελέας δεν εμποδίζεται να τη στρέψει (είτε εξ αρχής είτε κατά τη διάρκεια της ανάκρισης) κατά συγκεκριμένου προσώπου, που λαμβάνει κατ' αυτό τον τρόπο την ιδιότητα του κατηγορουμένου. Η προσωποποίηση αυτή της ποινικής δίωξης δεν συνιστά απλή «πρόταση» ή «αίτηση» του εισαγγελέα, αλλά αποτελεί άσκηση ποινικής δίωξης και είναι για τον ανακριτή δεσμευτική, με αποτέλεσμα αυτός να είναι υποχρεωμένος να καλέσει τον κατηγορούμενο αυτόν σε απολογία. Αν και τα δικαστήρια συχνά δεν συμμερίζονται τις διαπιστώσεις αυτές, κρίθηκε ότι δεν χρειάζεται ειδική νομοθετική ρύθμιση, αφού η ορθή αντιμετώπιση του ζητήματος προκύπτει από θεμελιώδεις αρχές τις προδικασίας, η επανάληψη των οποίων στη διάταξη του άρθρου 247 ΣχΚΠΔ είναι περιττή.

Μόλις χρειάζεται να συμπληρωθεί, τέλος, ότι στις ως άνω διατάξεις, όπως και στη διάταξη του άρθρου 250 ΣχΚΠΔ, διατηρήθηκαν οι διασαφηνίστηκαν περαιτέρω οι εξουσίες του ανακριτή, ώστε να αποτραπούν πιθανά πεδία

τριβής. Έτσι, στη μεν διάταξη του άρθρου 248 παρ. 2 ΣχΚΠΔ ορίστηκε για λόγους οικονομίας της δίκης και διεξαγωγής της εντός εύλογου χρόνου ότι «ο ανακριτής δικαιούται να επαναλάβει τις ανακριτικές πράξεις του εισαγγελέα ή των υπ' αυτόν ανακριτικών υπαλλήλων μόνο αν θεωρεί ότι αυτό είναι αναγκαίο για τη νομιμότητά τους ή την πληρέστερη διερεύνηση της υπόθεσης. Επίσης, προς τον σκοπό αυτό δικαιούται να διενεργήσει νέες ανακριτικές πράξεις εξ ιδίας πρωτοβουλίας ή κατόπιν αιτήσεως του κατηγορουμένου κατά το άρθρο 274». Ρητά ορίζεται, άλλωστε, στην παρ. 3 του ιδίου άρθρου ότι «στις περιπτώσεις της παρ. 2, εφόσον προκύπτουν νέες περιστάσεις στο πλαίσιο του ίδιου νομικού χαρακτηρισμού, ο ανακριτής συμπληρώνει ή διορθώνει το κατηγορητήριο και καλεί τον κατηγορούμενο σε απολογία, βάσει αυτού». Με τη ρύθμιση αυτή παρέχεται στον ανακριτή η δυνατότητα συμπλήρωσης ή διόρθωσης του κατηγορητηρίου, ώστε να αποφεύγεται η καθυστέρηση από τη διαβίβαση των ανακριτικών φακέλων και συνάμα να αξιοποιείται η ειδική γνώση που αποκτάται από την επεξεργασία του ανακριτικού φακέλου.

Αντιστοίχως, στη διάταξη του άρθρου 250 παρ. 1 ΣχΚΠΔ ορίστηκε για λόγους σαφούς διαχωρισμού των ρόλων ανακριτή και εισαγγελέα ότι «ο ανακριτής έχει το δικαίωμα και οφείλει να επεκτείνει τη δίωξη σε όλους όσους συμμετείχαν στην ίδια πράξη, συντάσσοντας νέο κατηγορητήριο».

5. Ανακριτικές πράξεις.

Οι γενικές διατάξεις του πρώτου κεφαλαίου του δεύτερου Τμήματος, που αφορά τις ανακριτικές πράξεις, παραμένουν αναλλοίωτες, καθόσον κρίθηκε ότι αποτυπώνουν με επαρκή σαφήνεια την αξιούμενη νομιμοποιητική βάση για τη διενέργεια των γενικών ανακριτικών πράξεων και τα δικαιώματα των οργάνων που τις υλοποιούν. Μοναδική προσθήκη αποτελεί η ρητή αναφορά στη διάταξη του άρθρου 251, τόσο στον τίτλο αυτού όσο και σε αυτοτελή παράγραφό του, της αρχής της αναλογικότητας lato sensu (προσφορότητας, αναγκαιότητας και αναλογικότητας εν στενή εννοία). Η ανάγκη ρητής αναφοράς της αρχής αυτής στο γράμμα των διατάξεων του ΣχΚΠΔ, παρά την ύπαρξη αυτοτελούς συνταγματικής κατοχύρωσής της στο άρθρο 25 Σ., προκύπτει από καθ' εαυτήν την αξίωση αυξημένης επίκλησής της κατά την επιβολή των μέτρων δικονομικού καταναγκασμού και τη διενέργεια του συνόλου των ανακριτικών πράξεων, ώστε να συνειδητοποιηθεί σε

μεγαλύτερο βαθμό η λειτουργία της αρχής της αναλογικότητας ως ορίου επέμβασης στα ατομικά δικαιώματα. Την ίδια αντίληψη αποτύπωσε, άλλωστε, εσχάτως και ο Αυστριακός ΚΠΔ, θεσπίζοντας την αξίωση τήρησης της αρχής της αναλογικότητας στο άρθρο 5 του Αυστριακού Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (ÖstSPO).

Α. Έρευνες.

Διορθωτικές διατυπώσεις, βελτιώσεις και αναριθμήσεις έλαβαν χώρα και σε σχέση με τις έρευνες στα άρθρα 253 έως 259 ΣχΚΠΔ[20]. Η διάταξη του άρθρου 253 ΣχΚΠΔ, ως περιέχουσα τις γενικές προϋποθέσεις των ερευνών (κατοικίας, σώματος, πραγμάτων) παρέμεινε αναλλοίωτη.

α. Οι ρυθμίσεις για τις ειδικές ανακριτικές πράξεις.

Στις διατάξεις των άρθρων 254 και 255 ΣχΚΠΔ εντάχθηκαν αφενός οι ειδικές ανακριτικές πράξεις του παλαιότερου άρθρου 253^{A} ΚΠΔ και αφετέρου οι ειδικές ανακριτικές πράξεις επί εγκλημάτων διαφθοράς του παλαιότερου άρθρου 253Β ΚΠΔ. Αμφότερες οι ρυθμίσεις αναμορφώθηκαν εν μέρει και συμπληρώθηκαν, ώστε να αντανακλούν πληρέστερα τις αξιώσεις δικαιοκρατικότητας και δικαιότητας, όπως επιτάσσεται ενόψει της ιδιαιτερότητας των πράξεων αυτών και ιδίως του μυστικού και προληπτικού χαρακτήρα τους που μεταλλάσσει τον κάποτε κραταιό κατασταλτικό χαρακτήρα του δικονομικού ποινικού δικαίου και την παραδοσιακή αξιακή δομή του.

Αυτονόητα, εξάλλου, αντιστοιχήθηκε σε αμφότερες τις διατάξεις ο κατάλογος των εγκλημάτων με τις διατάξεις του νέου Ποινικού Κώδικα. Επίσης, προβλέφθηκε αυτοτελώς και στο άρθρο 254 η ειδική ανακριτική πράξη της συγκαλυμμένης έρευνας, η οποία μολονότι διαφοροποιείται σαφώς από την πράξη της ανακριτικής διείσδυσης, είχε τυποποιηθεί μόνον στο άρθρο 253Β ΚΠΔ για τις ανακριτικές πράξεις επί εγκλημάτων διαφθοράς. Σύμφωνα με αυτήν συγκαλυμμένη έρευνα υφίσταται, όταν «ο ανακριτικός υπάλληλος ή ο ιδιώτης που ενεργεί υπό τις οδηγίες του, προσφέρεται να

[20] Τις διατάξεις για τις έρευνες εισηγήθηκαν οι Χ. Σεβαστίδης και Θ. Δαλακούρας. Τη ρύθμιση του άρθρου 254 επιμελήθηκε ο δεύτερος. Στην κατάστρωση της τελικής μορφής του εν λόγω άρθρου, ωστόσο, συνεισέφεραν συγκεκριμένες παρατηρήσεις του Ν. Λίβου, Επίκουρου Καθηγητή ΕΚΠΑ.

διευκολύνει την τέλεση κάποιου από τα εγκλήματα της παρ. 1, την οποία ο δράστης του εν λόγω εγκλήματος είχε προαποφασίσει».

Περαιτέρω, στην κατεύθυνση αυτή προωθήθηκαν νομοθετικά οι εξής προτάσεις[21] που απηχούν θεμελιωμένες αξιακές αναφορές και του ΕΔΔΑ σε αντίστοιχα πεδία επεμβάσεων: (i) Η θεσμοθέτηση αληθινής και όχι τυπικής αιτιολόγησης των προϋποθέσεων για τη διενέργεια των σχετικών ανακριτικών πράξεων (Θ. *Δαλακούρα*, ΠοινΧρ 2001, 1022 επ.· *Λ. Μαργαρίτη*, σε: *Καϊάφα-Γκμπάντι/C. Prittwitz*, Επιτήρηση και ποινική καταστολή στη σύγχρονη αντεγκληματική πολιτική, 2011, σελ. 141· *Καϊάφα-Γκμπάντι*, Σκέψεις για την αιτιολογία των ποινικών αποφάσεων με αφορμή τη νομολογία του ΕΔΔΑ, ΠοινΧρ 2008, 3 επ.). Προς εμπέδωσή της προστίθεται από την Επιτροπή εδάφιο β΄ στην παρ. 3 του άρθρου 254 ΣχΚΠΔ που ορίζει ότι «στην αιτιολογία του βουλεύματος γίνεται ειδική μνεία: α) της αξιόποινης πράξης, β) των σοβαρών ενδείξεων ενοχής σε βάρος του προσώπου κατά του οποίου διενεργείται η ανακριτική πράξη, γ) του σκοπού αυτής, δ) της αδυναμίας ή ιδιαίτερης δυσχέρειας διακρίβωσης του εγκλήματος με άλλον τρόπο, και ε) της απόλυτα αναγκαίας χρονικής διάρκειας της ανακριτικής πράξης». (ii) Η θέσπιση υποχρέωσης τήρησης αξιόπιστων πρακτικών για τις ενέργειες των συγκεκαλυμμένα δρώντων, έτσι ώστε να ελέγχεται ο τρόπος δράσης των τελευταίων κατά τη διενέργεια των συγκεκριμένων ειδικών ανακριτικών πράξεων και να περιορίζονται οι δυνατότητες αυθαιρεσιών (*Θ. Δαλακούρα*, ΠοινΧρ 2001, 1022· *Καϊάφα-Γκμπάντι*, Μοντέλα επιτήρησης στο κράτος ασφάλειας και δίκαιη ποινική δίκη, 2010, σελ. 86 επ.). Προς τούτο προστίθεται από την Επιτροπή παρ. 4 στο άρθρο 254 ΣχΚΠΔ που ορίζει ότι «η διενέργεια της ανακριτικής πράξης της παραγράφου 1 περίπτωση α΄ γίνεται υπό την εποπτεία του εισαγγελέα πλημμελειοδικών, συντάσσεται δε γι' αυτήν αναλυτική έκθεση κατά τα αναφερόμενα στα άρθρα 148 έως 153». Όμοια πρόβλεψη γίνεται και στο άρθρο 255 στοιχ. α΄ ΣχΚΠΔ για τη συγκαλυμμένη έρευνα. (iii) Η θέσπιση ρητής πρόβλεψης στις περιπτώσεις διενέργειας ανακριτικής διείσδυσης και συγκαλυμμένης έρευνας που να απαγορεύει τη διενέργεια μυστικής εξέτασης του υπόπτου ή του

[21] Η πρόβλεψη διορισμού ενός αυτεπάγγελτα διοριζόμενου συνηγόρου υπεράσπισης του θιγόμενου προσώπου στη διαδικασία διεξαγωγής της ανακριτικής διείσδυσης ή συγκαλυμμένης έρευνας προτάθηκε από τον υπογράφοντα να υιοθετηθεί, ώστε να εξασφαλίζεται η εκ των υστέρων ενημέρωση για τις πράξεις αυτές, αλλά δεν έγινε δεκτή κατά πλειοψηφία, γιατί θεωρήθηκε δυσλειτουργική.

κατηγορουμένου αλλά και την αξιοποίησή της, έτσι ώστε να μην καταλύεται το δικαίωμα της σιωπής και το δικαίωμα της μη αυτοενοχοποίησής του *(Καϊάφα-Γκμπάντι/C. Prittwitz*, Επιτήρηση και ποινική καταστολή στη σύγχρονη αντεγκληματική πολιτική, 2011, σελ. 153). Για τον λόγο αυτό τέθηκε από την επιτροπή η συνολική διενέργεια της ανακριτικής διείσδυσης και της συγκαλυμμένης έρευνας υπό την εποπτεία του εισαγγελέα πλημμελειοδικών στο άρθρο 254 παρ. 4 και του εισαγγελέα εγκλημάτων διαφθοράς στο άρθρο 255 στοιχ. α΄ ΣχΚΠΔ. (v) Η πρόταση θέσπισης βραχύτερου ορίου διάρκειας του μέτρου της συγκαλυμμένης έρευνας που σε αντίθεση με την ανακριτική διείσδυση μπορούσε να διαρκέσει μέχρι ένα έτος. Προς εμπέδωσή της προβλέπεται πλέον στο άρθρο 255 στοιχ. α΄ ότι «η συγκαλυμμένη έρευνα ενεργείται για εύλογο κατά τις περιστάσεις χρονικό διάστημα, το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει τους τρεις μήνες και μπορεί να παραταθεί για ακόμη ένα τρίμηνο». (vi) Η θεσμοθέτηση περιορισμού από το συμβούλιο κατά τη χρησιμοποίηση του αποδεικτικού υλικού. Προς τούτο προστέθηκε - κατ' αντιστοιχία με την παρ. 5 του άρθρου 254 ΣχΚΠΔ - στο άρθρο 255 στοιχείο γ΄ που ορίζει ότι «κάθε στοιχείο ή γνώση που αποκτήθηκε κατά την διενέργεια των προαναφερόμενων ανακριτικών πράξεων μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο για τους λόγους που όρισε το δικαστικό συμβούλιο». (vii) Τέλος, ενόψει της νομολογίας του ΕΔΔΑ, που απαιτεί για τη νομιμοποίηση της συγκαλυμμένης έρευνας ως ανακριτικής πράξης την πρωτοβουλία για την τέλεση της αξιόποινης πράξης να την έχει ο δράστης (και όχι ο ανακριτικός υπάλληλος)[22], επαναδιατυπώθηκε από την Επιτροπή η διάταξη του άρθρου 255 στοιχείο α΄ και συγκεκριμένα το εδ. γ΄ αυτής, που ορίζει ότι «κατά τη συγκαλυμμένη έρευνα ο ανακριτικός υπάλληλος ή ο ιδιώτης που ενεργεί υπό τις οδηγίες του, εμφανίζεται ως ωφελούμενος ή ως μεσολαβητής ωφελουμένου προσώπου από την αξιόποινη πράξη της παραγράφου 1, την τέλεση της οποίας ο δράστης είχε προαποφασίσει».

---

[22] Βλ. ενδεικτικά εν προκειμένω τις αξονικού χαρακτήρα αποφάσεις: α) ΕΔΔΑ, Texeira de Castro κατά Πορτογαλλίας, Απόφαση της 9.6.1998, β) ΕΔΔΑ, Edwards and Lewis κατά Η,Β,, Απόφαση (Ολομ.) της 27.10.2004, γ) ΕΔΔΑ, Ramanauskas κατά Λιθουανίας, Απόφαση (Ολομ.) της 5.2.2008, δ) ΕΔΔΑ, Bulfinsky κατά Ρουμανίας, Απόφαση της 1.6.2010 και ε) ΕΔΔΑ, Baltins κατά Λετονίας, Απόφαση της 8.1.2013 και διεξοδικότερα *Καϊαφα-Γκμπάντι*, Η πρόσφατη νομολογία του ΕΔΔΑ για την αστυνομική διείσδυση και το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη, ΠοινΧρ 2011, 59 επ. Βλ. εσχάτως και ΕΔΔΑ, Mills κατά Ιρλανδίας της 2-11-2017 -αρ. προσφ. 50468/16.

Τούτο σημαίνει ότι ο δράστης έχει την πρωτοβουλία για την τέλεση της αξιόποινης πράξης και συνεπώς έχει εκδηλώσει την ειλημμένη απόφασή του για την τέλεσή της.

Στις άξιες μνείας ρυθμίσεις ανήκει, περαιτέρω, και η διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 254 ΣχΚΠΔ που επιτρέπει τις ελεγχόμενες μεταφορές, την άρση του απορρήτου του περιεχομένου των επικοινωνιών ή των δεδομένων θέσης και κίνησης αυτών, καθώς και την καταγραφή της δραστηριότητας ή άλλων γεγονότων εκτός κατοικίας με ειδικά τεχνικά μέσα και σε βάρος τρίτων προσώπων, «προκειμένου να αποκαλυφθεί η ταυτότητα του κατηγορουμένου ή ο τόπος διαμονής ή της κατοικίας του και εφόσον είναι τεχνικά αδύνατη η εξακρίβωση αυτών των στοιχείων με άλλον τρόπο». Δικαιολογητικός λόγος της επέμβασης αυτής είναι η υπαγωγή των ανακριτικών αυτών ενεργειών στο ισχύον νομικό πλαίσιο, όπερ συνεπάγεται αφενός την τήρηση και τον έλεγχο των προϋποθέσεων διενέργειάς τους και αφετέρου τον έλεγχο της πορείας του συλλεγέντος αποδεικτικού υλικού. Δεν είναι πρωτοφανής η διαπίστωση, άλλωστε, ότι το μεγαλύτερο διακύβευμα σε σχέση με τις ειδικές ανακριτικές πράξεις εντοπίζεται στην αδυναμία ελεγξιμότητας της λεγόμενης «μυστικής γνώσης», με συνέπεια η θεσπισμένη επέμβαση σε συγκεκριμένες περιπτώσεις να εμφανίζεται μεν ως αναγκαίο και ελεγχόμενο κακό, συνάμα όμως και ως προτιμητέα λύση που αποτρέπει την ανεξέλεγκτη συλλογή και διαχείριση παράνομου αποδεικτικού υλικού.

β. Οι λοιπές ρυθμίσεις για τις έρευνες.

Οι λοιπές διατάξεις των άρθρων 256 έως 259 συμπληρώθηκαν και βελτιώθηκαν στα σημεία εκείνα που παρουσίαζαν κενά ή που απαιτούνταν η εναρμόνισή τους με το άρθρο 9 Σ. ή τις σύγχρονες αξιακές αντιλήψεις για τη διενέργειά τους. Έτσι, ειδικότερα, στο άρθρο 256 παρ. 2 ΣχΚΠΔ προστέθηκε ότι «αν την έρευνα την ενεργεί ανακριτικός υπάλληλος μη έχων την ιδιότητα δικαστικού λειτουργού, απαιτείται η παρουσία δικαστικού λειτουργού». Αντιστοίχως, αφαιρέθηκαν όλες εκείνες οι διατυπώσεις από το γράμμα του προηγούμενου νομικού πλαισίου που έρχονταν σε αντίθεση με την επιταγή παρουσίας δικαστικού λειτουργού κατά τη διενέργεια ημερήσιας ή νυχτερινής έρευνας κατοικίας. Σε σχέση, εξάλλου, με τις περιπτώσεις επιτρεπτής νυχτερινής έρευνας κατοικίας αφαιρέθηκε η περίπτωση του στοιχείου δ΄ που αφορούσε «χώρους που είναι σε όλους προσιτοί τη νύχτα»,

καθώς οι προσιτοί σε όλους χώροι δεν εντάσσονται έτσι κι αλλιώς στην έννοια και στην προστατευτική σφαίρα της κατοικίας.

Περαιτέρω, ορίστηκε στο άρθρο 257 ΣχΚΠΔ, που εν πολλοίς διατήρησε το περιεχόμενο του ταυτάριθμου άρθρου του ΚΠΔ, ότι «με τη διεξαγωγή της σωματικής έρευνας δεν θα πρέπει να προκαλείται βλάβη στην υγεία του προσώπου που υπόκειται σ' αυτήν» (εδ. γ'), ώστε να ενεργοποιούνται τα όρια της αναγκαιότητας και αναλογικότητας κατά τη διενέργεια των σωματικών επεμβάσεων και ιδίως το όριο της προστασίας της αξίας του ανθρώπου.

Β. Κατάσχεση.

Οι κύριες αλλαγές στις διατάξεις των άρθρων 260 έως 269 ΣχΚΠΔ εντοπίζονται ευχερώς στην ενσωμάτωση σε αυτές αφενός των ρυθμίσεων για τη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων, τις συνέπειές της και τις δικονομικές δυνατότητες του ενδιαφερομένου (κατηγορουμένου ή τρίτου) και αφετέρου των ρυθμίσεων για την κατάσχεση ψηφιακών δεδομένων. Οι λοιπές ρυθμίσεις για την κατάσχεση, παρακατάθεση, φύλαξη, σφράγιση των πραγμάτων ή εγγράφων και την άρση της κατάσχεσης αποδίδουν κατά βάση το περιεχόμενο των παλαιότερων οικείων διατάξεων του ΚΠΔ, με εξαίρεση κάποιες διορθωτικού χαρακτήρα τροποποιήσεις του γράμματός τους. Τέτοιες τροποποιήσεις είναι λ.χ. ορατές στο άρθρο 264 ΣχΚΠΔ για την κατάσχεση των εγγράφων, στο οποίο προστίθεται ως παρ. 4 το κείμενο του παλαιού άρθρου 269 ΚΠΔ για την κατάσχεση εντύπων, ήτοι ότι «για την κατάσχεση εφημερίδων και άλλων εντύπων τηρούνται οι σχετικές διατάξεις του Συντάγματος και της νομοθεσίας για τον τύπο». Αλλά και στο άρθρο 269 παρ. 3, στο οποίο προστίθεται β' εδάφιο που παρέχει στον εισαγγελέα την ευχέρεια να άρει την κατάσχεση «στις περιπτώσεις των άρθρων 43 παρ. 3 και 4 και 51 παρ. 2 και 3». Αντίστοιχη αναγκαία παρέμβαση συνιστά η ρύθμιση του τελευταίου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 269 ΣχΚΠΔ που ορίζει ότι «το ενδεχόμενο της δήμευσης των πραγμάτων που κατασχέθηκαν δεν εμποδίζει την αλλαγή του προσώπου του φύλακα ούτε την άρση της κατάσχεσης από το δικαστικό συμβούλιο».

Πάντως, όπως και στο προηγούμενο νομικό καθεστώς των κατασχέσεων (βλ. *Δ. Συμεωνίδη*, Κατασχέσεις στην ποινική διαδικασία, 2009, passim) έτσι και στο προκείμενο, παραλείφθηκε η θέση κάποιων ειδικότερων

ουσιαστικών προϋποθέσεων διενέργειάς τους, καθόσον κρίθηκε ότι η κατάσχεση ως παρεπόμενη των ερευνών ανακριτική ενέργεια ακολουθεί κατά κανόνα τη νομιμότητα των ερευνών. Στις περιπτώσεις που τίθεται ζήτημα συνταγματικών απαγορεύσεων αξιοποίησης των κατασχεθέντων εγγράφων είναι αυτόδηλο ότι ισχύουν οι γενικές ρυθμίσεις και απαγορεύσεις.

α. Οι ρυθμίσεις για τη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων.

Σε σχέση με τις διατάξεις των άρθρων 261 και 262 ΣχΚΠΔ για τη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων[23] λεκτέο ότι η ανάκτηση των προϊόντων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες λειτουργεί ως αντικίνητρο τόσο σε επίπεδο γενικής, όσο και σε επίπεδο ειδικής πρόληψης, αφού αποτρέπει την επανάληψη ανάλογων πράξεων στο μέλλον, εμπεδώνει την ισχύ του αξιώματος ότι το έγκλημα δεν συμφέρει οικονομικά, και εξουδετερώνει τον κίνδυνο επανεπένδυσης των εγκληματικών προσόδων σε άλλες εγκληματικές δραστηριότητες. Σταθμό στην ανάληψη νομοθετικών πρωτοβουλιών σε διεθνές επίπεδο για την ανάκτηση των εγκληματικών προσόδων αποτέλεσε η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το ξέπλυμα, την έρευνα, την κατάσχεση και δήμευση προϊόντων που προέρχονται από εγκληματικές ενέργειες, που υπογράφηκε στο Στρασβούργο στις 8 Νοεμβρίου 1990, η οποία προβλέπει ότι κάθε κράτος μέρος θα υιοθετήσει νομοθετικά και κάθε άλλου είδους μέτρα, προκειμένου να καταστεί δυνατή η δήμευση των προϊόντων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες. Δεύτερο σημαντικό σταθμό στη διεθνή συνεργασία για την καταπολέμηση των εγκλημάτων διαφθοράς αποτέλεσε η υπογραφή στο Παλέρμο της Ιταλίας, στις 15-12-2000, της Σύμβασης του Ο.Η.Ε κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος. Η σύμβαση αυτή κυρώθηκε από τη Χώρα μας με τον Ν. 3875/2010, τα άρθρα δε 12 έως 14 αυτής προβλέπουν τη διακρατική συνεργασία σε θέματα κατάσχεσης και δήμευσης προϊόντων εγκληματικών δραστηριοτήτων. Προς την ίδια κατεύθυνση κινείται και η υπογραφείσα στη Merida του Μεξικού σύμβαση του Ο.Η.Ε. για την διαφθορά, η οποία υποχρεώνει τα κράτη μέλη να λάβουν εντός του πλαισίου του εσωτερικού

[23] Τις αιτιολογικές σκέψεις για τις ρυθμίσεις των άρθρων 261 και 262 διατύπωσε γραπτώς ο Ν. Παντελής.

νομικού τους συστήματος, εκείνα τα μέτρα που θα καθιστούν δυνατή την κατάσχεση και δήμευση των προϊόντων που προέρχονται από τα εγκλήματα που ορίζονται στη σύμβαση ή της περιουσίας που η αξία της αντιστοιχεί στην αξία των εν λόγω προϊόντων, και β) της περιουσίας του εξοπλισμού ή άλλων μέσων που χρησιμοποιήθηκαν ή προορίζονταν να χρησιμοποιηθούν για τα εγκλήματα αυτά. Τα ως άνω διεθνή κείμενα έχουν κυρωθεί από τη χώρα μας με τους νόμους 2655/1998, 3666/2008 και 3875/2010.

Με τα άρθρα 261, 262, 304, 313 παρ. 3, 315 παρ. 5 και 373 επιδιώκεται αφενός μεν η διευκόλυνση της ανάκτησης των προϊόντων από εγκληματικές δραστηριότητες, αφετέρου δε και ταυτόχρονα η προώθηση της εφαρμογής των εναλλακτικών διαδικασιών περάτωσης της ποινικής διαδικασίας, είτε με τη μορφή της αποχής μετά από εντελή ικανοποίηση του παθόντος είτε με τη μορφή της ποινικής συνδιαλλαγής είτε, τέλος, με τη μορφή της ποινικής διαπραγμάτευσης (άρθρα 49, 301, 302 και 303 του σχεδίου). Η εισαγωγή των νέων αυτών ρυθμίσεων και η ένταξη τους στο κεφάλαιο των ανακριτικών πράξεων καθίσταται επιβεβλημένη ενόψει της διαπίστωσης ότι και ο σύγχρονος νομοθέτης κινείται προς την ίδια κατεύθυνση, υιοθετώντας την πρακτική της δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων (βλ. άρθρο 47 του Ν. 3691/2008, άρθρο 2 παρ. 6 του Ν. 4022/2011 και άρθρο 46 παρ. 6 α΄ του Ν. 4308/2014) είτε ως μέσο άσκησης πίεσης στον ύποπτο για την ουσιαστική διευθέτηση των οικονομικών του εκκρεμοτήτων, είτε ως μέτρο εξασφαλιστικό της ανάκτησης των προϊόντων που προήλθαν από εγκληματικές δραστηριότητες.

β. Η ρύθμιση για την κατάσχεση ψηφιακών δεδομένων.

Η ενσωμάτωση της προκείμενης ρύθμισης στο τρίτο κεφάλαιο[24] καταγράφεται ως επιβεβλημένη νομοθετική κίνηση για την κάλυψη συγκεκριμένου κενού, συνάμα όμως και ως νεωτεριστική αποτύπωση επενέργειας της σύγχρονης τεχνολογικής εξέλιξης στην ποινική δίκη.

Η ανάγκη θέσπισης κανονιστικού πλαισίου για την κατάσχεση ψηφιακών δεδομένων προκύπτει τόσο από τη συνταγματική αρχή της επιφύλαξης υπέρ του νόμου, όσο και από την πάγια αξίωση της νομολογίας του ΕΔΔΑ για

[24] Η πρόταση και οι σκέψεις δικαιολόγησης της εισαγωγής της ρύθμισης για την κατάσχεση ψηφιακών δεδομένων ανήκει στον Θ. Δαλακούρα.

ύπαρξη ειδικής νομικής βάσης για κάθε επέμβαση των αρχών στα δικαιώματα και στις ελευθερίες του ατόμου (ΕΔΔΑ, Roman Zakharov κατά Ρωσίας, No. 47143/06, σκ. 227-231· ΕΔΔΑ, S. and Marper κατά Ηνωμένου Βασιλείου, No 30562/04, σκ. 95· ΕΔΔΑ, Ivashchenko κατά Ρωσίας, No. 61064/10· ΕΔΔΑ, Benedik κατά Σλοβενίας, No. 62357/14). Προκύπτει, όμως, και από τις διατάξεις της Οδηγίας 2016/680/ΕΕ, η οποία θεσπίζει τους κανόνες που αφορούν στην προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές, αλλά και τη Σύμβαση της Βουδαπέστης για το Κυβερνοέγκλημα την οποία κυρώσαμε με το ν. 4411/2016 και η οποία αξίωνε την υιοθέτηση τέτοιων διατάξεων.

Αυτόδηλο είναι, εξάλλου, ότι καθώς τα ψηφιακά δεδομένα είναι άϋλα, οποιαδήποτε ρύθμιση του ΚΠΔ που αναφέρεται σε υλικά πειστήρια και έγγραφα δεν αποτυπώνει την πραγματική φύση και τις ανάγκες αυτών. Καθώς, δηλαδή, ο υλικός φορέας των δεδομένων (σκληρός δίσκος, μέσο αποθήκευσης) στον οποίον αφορούν τα ψηφιακά δεδομένα είναι διακριτός έναντι των ίδιων των δεδομένων, είναι φανερό ότι οι παραδοσιακές διατάξεις του ΚΠΔ που αναφέρονται αποκλειστικά στα φυσικά πειστήρια και αντικείμενα δεν συμπεριλαμβάνουν ρητά τα ψηφιακά δεδομένα, με αποτέλεσμα να πάσχει η όλη διαδικασία και η κατάσχεση υλικών φορέων ή η αντιγραφή, επεξεργασία και αναπαραγωγή των αρχείων για τους σκοπούς της ποινικής δίκης να συνιστούν αυθαίρετες ενέργειες (βλ. Α. Καργόπουλο, Ανακριτικές πράξεις επί ψηφιακών δεδομένων, σε: Θ. Δαλακούρα, Ηλεκτρονικό έγκλημα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2019, σελ. 210). Ευλόγως, άλλωστε, αφού εφόσον η παραγγελία και η κατάσχεση αφορά σε αυτά καθεαυτά τα υλικά μέσα αποθήκευσης, οι ενέργειες αυτές περιορίζονται μόνο ως προς αυτά και δεν καλύπτουν τα αυτοτελή και αυθύπαρκτα ψηφιακά δεδομένα.

Τούτων δοθέντων, η ρύθμιση του άρθρου 265 ΣχΚΠΔ παρέχει την απαραίτητη και δικαιοκρατικά επαρκή νομική βάση για τη διενέργεια της συγκεκριμένης ανακριτικής πράξης. Παρέχει, συνάμα, τις δέουσες εγγυήσεις και προϋποθέσεις για την αποτροπή τυχόν αυθαιρεσιών, προβλέποντας την υποχρέωση σύνταξης ειδικής έκθεσης, τη χρήση κατάλληλου εξοπλισμού κατάσχεσης, τον περιορισμό της πρόσβασης μόνο σε εξουσιοδοτημένο

προσωπικό, αλλά και μέτρα κατά της τυχαίας απώλειας και διαγραφής των ψηφιακών δεδομένων.

Γ. Απολογία του κατηγορουμένου.

Διορθωτικό και σε κάποιες περιπτώσεις συμπληρωματικό χαρακτήρα έχουν εν πολλοίς οι παρεμβάσεις που έχουν λάβει χώρα στο τέταρτο Κεφάλαιο του δεύτερου τμήματος για την απολογία του κατηγορουμένου. Στο άρθρο 270 παρ. 1 παραμένει αναλλοίωτο το γράμμα της διάταξης που εξαρτά την περάτωση της ανάκρισης από την πλήρωση του αναγκαίου όρου της απολογίας. Το γράμμα της παρ. 2 του ιδίου άρθρου βελτιώνεται, ωστόσο, με τον διαχωρισμό των περιπτώσεων έκδοσης αφενός εντάλματος βίαιης προσαγωγής και αφετέρου εντάλματος σύλληψης. Έτσι, ειδικότερα, προβλέπεται ότι «αν ο κατηγορούμενος κλήθηκε σε απολογία, από απείθεια όμως δεν παρουσιάζεται και ο ανακριτής κρίνει ότι υπάρχουν ενδείξεις εναντίον του, τότε η ανάκριση μπορεί να θεωρηθεί τελειωμένη με την έκδοση εντάλματος βίαιης προσαγωγής, σύμφωνα με το άρθρο 272 και αν οι ενδείξεις είναι σοβαρές με την έκδοση εντάλματος σύλληψης σύμφωνα με το άρθρο 276».

Για νομοτεχνικούς λόγους, αλλά και προς αποφυγή αυτόματων συνδέσεων που παραπέμπουν αναίτια σε πρόωρες κρίσεις, όπως συμβαίνει λ.χ. με τη διατύπωση «κλήση ... στις περιπτώσεις που συγχωρείται προσωρινή κράτηση», αναδιατυπώθηκε η παρ. 1 του άρθρου 271 ΣχΚΠΔ, διαλαμβάνοντας πλέον ότι «στον κατηγορούμενο επιδίδεται κλήση για να εμφανισθεί στον ανακριτή, εκτός από την περίπτωση του άρθρου 276». Τέλος, επεξηγηματικά ορίζεται με προσθήκες εδαφίων στο μεν άρθρο 272 με το εδ. β΄ ότι «το ένταλμα βίαιης προσαγωγής εκτελείται σύμφωνα με το άρθρο 277», στο δε άρθρο 274 με το εδ. β΄ ότι «ο ανακρίνων έχει την υποχρέωση με διάταξή του να αιτιολογεί την απόρριψη των αποδεικτικών αιτημάτων του άρθρου 101». Για λειτουργικούς λόγους επαναδιατυπώνεται, εξάλλου, η παρ. 1 του παλαιότερα μακροσκελούς άρθρου 273 ΣχΚΠΔ, αφαιρουμένων των εδαφίων που αφορούν τις επιδόσεις εγγράφων της προδικασίας και κάθε άλλου είδους δικογράφων, για τα οποία ισχύουν οι οικείες διατάξεις των επιδόσεων. Παραλείπονται, επίσης, διατυπώσεις με αυτονόητο χαρακτήρα, όπως αυτή του εδ. β΄ της παρ. 1 στοιχ. β΄ που έπεται του ελέγχου στοιχείων της ταυτότητας του κατηγορουμένου, αφού η εκ

μέρους του εισαγγελέα άσκηση ποινικής δίωξης «αν υπάρχει περίπτωση παράβασης των διατάξεων του άρθρου 225 παρ. 2 του ΠΚ ή των διατάξεων του ΝΔ 127/1969 ή του Ν. 1975/1991, όπως ισχύουν» διέπεται από την αρχή της νομιμότητας της δίωξης, με αποτέλεσμα να μη χρήζει ειδικής αναφοράς η υποχρέωση δίωξης.

Δ. Σύλληψη και προσωρινή κράτηση.

Σε διορθωτικές παρεμβάσεις προέβη η Επιτροπή και στο πέμπτο Κεφάλαιο του δεύτερου τμήματος που αναφέρεται στη σύλληψη και προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου[25]. Ως κύριες προτεραιότητες εγγράφηκαν αφενός οι μεμονωμένες βελτιωτικού χαρακτήρα επεμβάσεις στις διατάξεις για τη σύλληψη και αφετέρου οι νομοτεχνικού κυρίως χαρακτήρα επεμβάσεις στις διατάξεις για την προσωρινή κράτηση και τους περιοριστικούς όρους.

Έτσι, πιο συγκεκριμένα, στην παρ. 2 του άρθρου 276 προστέθηκε εδάφιο γ' που ορίζει ότι «το κατά την παράγραφο αυτή ένταλμα σύλληψης εκδίδεται μόνο όταν υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις επί τη βάσει συγκεκριμένων περιστατικών, που πρέπει να μνημονεύονται στο σώμα του εντάλματος, ότι ο κατηγορούμενος έχει σχεδιάσει την φυγή του ή την τέλεση άλλων σοβαρών εγκλημάτων», ώστε να εναρμονίζονται οι προϋποθέσεις επιβολής των στερητικών της προσωπικής ελευθερίας μέτρων. Περαιτέρω, στο άρθρο 276 προστέθηκε παρ. 4 που ορίζει ότι «το ένταλμα σύλληψης μπορεί να ανακληθεί οποτεδήποτε μετά από προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα, αν εκλείψουν οι λόγοι που επέβαλαν την έκδοσή του», ώστε να καλυφθεί το κενό που υπήρχε ως προς την ανάκληση του εντάλματος.

Στη συνέχεια, στο άρθρο 282 ΣχΚΠΔ αποτυπώνεται εμφατικότερα – τόσο στον τίτλο όσο και στο γράμμα του άρθρου και ιδίως στην παρ. 3 αυτού - η σχέση επικουρικότητας των περιοριστικών όρων και του κατ' οίκον περιορισμού με το επαχθέστερο μέτρο της προσωρινής κράτησης και εξειδικεύεται ο κοινός σκοπός τους, που αποτελεί προϋπόθεση για την εφαρμογή της αρχής της αναγκαιότητας και της ειδικότερης επιλογής του λιγότερου επαχθούς μέτρου (Θ. Δαλακούρα, Προσωρινή κράτηση και

[25] Εισηγητές των διατάξεων αυτών ήταν οι Χ. Σεβαστίδης και Θ. Δαλακούρας. Την πρόταση για την προσθήκη στο άρθρο 283 παρ. 1 διατύπωσε ο Ν. Νικολάου.

περιοριστικοί όροι, 1998, σελ. 135 επ.· Λ. Μαργαρίτη, Προσωρινή κράτηση και περιοριστικοί όροι, 2012, σελ. 23 επ. et passim με περαιτέρω παραπομπές). Οι περιοριστικοί όροι και οι προϋποθέσεις επιβολής τους ρυθμίζονται στις παρ. 1 και 2 του άρθρου 283 ΣχΚΠΔ, ενώ ο ειδικότερος όρος του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση και οι προϋποθέσεις επιβολής του αναλύονται στα άρθρα 284 και 285 ΣχΚΠΔ. Η αυτοτελής ρύθμισή τους διευκολύνει την απρόσκοπτη εφαρμογή τους και αποτρέπει την πιθανότητα σύγχυσης ως προς το πεδίο εφαρμογής τους και λοιπές δυσλειτουργίες που θα δυσχέραιναν την ευρεία εφαρμογή αυτού του τόσου χρήσιμου και αποτελεσματικού εναλλακτικού μέτρου. Τέλος, η προσωρινή κράτηση και οι προϋποθέσεις της αναπτύσσονται αυτοτελώς στο άρθρο 286 ΣχΚΠΔ, που διατηρεί ως προς το μέρος αυτό το γράμμα τού προηγούμενου νομικού πλαισίου, καθώς κρίθηκε ότι η σχετική ρύθμιση έχει αποκτήσει μια σχετική αποδοχή και λειτουργικότητα, η οποία μπορεί να διευρυνθεί περαιτέρω με τις βελτιωτικές επεμβάσεις στο ισχύον νομικό πλαίσιο. Αναγκαία κρίθηκε η ξεχωριστή ρύθμιση της προσωρινής κράτησης ανηλίκων, ώστε να αναδειχθούν οι ιδιαιτερότητες κατά την επιβολή της και οι ειδικές προϋποθέσεις της. Οι λοιπές διατάξεις των άρθρων 288 έως 300 ΣχΚΠΔ, που αφορούν την εκτέλεση του εντάλματος προσωρινής κράτησης, τις δικονομικές δυνατότητες του προσωρινά κρατούμενου για αίτηση άρσης ή αντικατάστασης της προσωρινής κράτησης και προσφυγή, τη διάρκεια της προσωρινής κράτησης, τη συρροή κρατήσεων και τη διαδικασία εγγυοδοσίας παραμένουν εν πολλοίς χωρίς σημαντικές επεμβάσεις στο γράμμα τους.

Στις άξιες μνείας επεμβάσεις του νομικού πλαισίου των επίμαχων θεσμών οφείλουν να αναφερθούν αναλυτικότερα:

α) Η ρύθμιση της παρ. 1 του άρθρου 283 που προσθέτει στους φορείς εκπλήρωσης της υποχρέωσης εμφάνισης του κατηγορουμένου κατά διαστήματα την «ελληνική προξενική αρχή στο εξωτερικό», η οποία ρητά διασαφηνίζεται ότι «υποχρεούται να εκτελεί τις σχετικές παραγγελίες των δικαστικών αρχών». Η προσθήκη αυτή ήταν επιβεβλημένη, καθόσον η λειτουργία του συγκεκριμένου περιοριστικού όρου δεν επιτρέπει τη δυσανάλογη επιβάρυνση του κατηγορουμένου σε περιπτώσεις που η εργασία ή η οικογένειά του ή ο χώρος διαβίωσής του είναι στο εξωτερικό.

β) Η ρύθμιση της παρ. 2 του άρθρου 286 που δικαιολογεί την εξαιρετική επιβολή της προσωρινής κράτησης για το πλημμέλημα της ανθρωποκτονίας από αμέλεια κατά συρροή, «εφόσον αιτιολογημένα κρίνεται ότι δεν επαρκούν οι περιοριστικοί όροι ή ο κατ' οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική επιτήρηση».

γ) Η ρύθμιση του άρθρου 287 που επιτρέπει την επιβολή προσωρινής κράτησης σε ανήλικο κατηγορούμενο που έχει συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος της ηλικίας του, υπό τους όρους του προηγούμενου άρθρου, «εφόσον κατηγορείται για πράξη από τις αναφερόμενες στο άρθρο 127 ΠΚ». Έτσι εναρμονίζεται η επιβολή του επαχθέστατου μέτρου της προσωρινής κράτησης με τις σταθμίσεις και προτάξεις του νομοθέτη του ποινικού κώδικα.

δ) Η ρύθμιση του άρθρου 288 παρ. 1 εδ. β΄ που καθιστά το δικαστικό συμβούλιο (άρθρα 306 και 307 στοιχείο στ΄) αρμόδιο για κάθε τυχόν διαφωνία μεταξύ ανακριτή και εισαγγελέα είτε για την επιβολή προσωρινής κράτησης είτε για την επιβολή κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση είτε για την επιβολή περιοριστικών όρων. Στόχευση της συγκεκριμένης προσθήκης δεν ήταν απλώς η κάλυψη του κενού σε σχέση με το είδος και την έκταση της διαφωνίας, αλλά κυρίως η εξασφάλιση της ουσιαστικής νομιμότητας κρίσεων που σχετίζονται με το ύψος της εγγυοδοσίας ή τη συχνότητα εμφάνισης ενώπιον αρχής ή την επιβολή δυσανάλογων με τη βαρύτητα του εγκλήματος ειδικών περιοριστικών όρων, για τις οποίες η σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα μπορεί να λειτουργήσει εξασφαλιστικά. Εξάλλου, ειδικά ορίζεται η διαδικασία που οφείλει να ακολουθηθεί σε περίπτωση διαφωνίας για την προσωρινή κράτηση, καθόσον εκεί οφείλει να εξετασθεί η αναγκαιότητα λήψης εξασφαλιστικών μέτρων κατά το μεταξύ διάστημα.

ε) Η ρύθμιση του άρθρου 295 παρ. 2 εδ. β΄ που προσθέτει στο γράμμα του νόμου την παγίως ακολουθούμενη στη νομολογία πρακτική παροχής «εύλογης προθεσμίας που ορίζεται από τον ανακριτή» για την καταβολή του ποσού της εγγυοδοσίας.

5. Ποινική συνδιαλλαγή και ποινική διαπραγμάτευση (τρίτο τμήμα).

Ήδη εκ προοιμίου οφείλει να διατυπωθεί ότι τα διαλαμβανόμενα στο προκείμενο τρίτο Τμήμα του τρίτου Βιβλίου[26] του Σχεδίου ΚΠΔ αποτελούν σημαντικές τομές στη φυσιογνωμία της παραδοσιακής ποινικής δίκης.

Ειδικότερα, η αποσυμφόρηση δικαστικής ύλης και η ανάγκη επιτάχυνσης των ποινικών διαδικασιών εξυπηρετούνται στο Σχέδιο ΚΠΔ με την εισαγωγή νέων διαδικασιών εκδίκασης των υποθέσεων ή την ενίσχυση σχετικά παλαιότερων αντίστοιχων διαδικασιών. Οι διαδικασίες αυτές εντάσσονται δομικά σε μια κλίμακα που περιλαμβάνει την εφαρμογή του θεσμού της αποχής από την ποινική δίωξη, την εισαγωγή της συνοπτικής διαδικασίας της ποινικής διαταγής σε μια σειρά πλημμελημάτων, τον επανακαθορισμό και τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του θεσμού της ποινικής συνδιαλλαγής και τέλος την εισαγωγή του θεσμού της ποινικής διαπραγμάτευσης. Για προφανείς νομοτεχνικούς λόγους οι δύο τελευταίοι θεσμοί αποφασίστηκε από την Επιτροπή να αποτελέσουν αντικείμενο ξεχωριστής ρύθμισης στο πλαίσιο ενός αυτοτελούς τμήματος.

Α. Ποινική συνδιαλλαγή.

Η ποινική συνδιαλλαγή εισήχθη θεσμικά στον ΚΠΔ με το άρθρο 17 Ν. 3904/2010 και αποτέλεσε το άρθρο 308Β αυτού. Αν και η πρώτη αυτή εφαρμογή του νεοπαγούς αυτού θεσμού αντιμετωπίστηκε στην πράξη με μεγάλη επιφύλαξη και αναδείχθηκαν δυσλειτουργίες του τόσο στο δικαστικό όσο και στο δικηγορικό κόσμο, η διατήρηση και ενίσχυσή του κρίθηκε ως απολύτως αναγκαία. Αφενός γιατί εντάσσεται θεσμικά σε ένα σύστημα απονομής αποκαταστατικής δικαιοσύνης που οφείλει να προωθηθεί και να εμπεδωθεί στο ισχύον δίκαιο, ώστε παράλληλα με την αποσυμφόρηση δικαστικής ύλης να επικρατήσει στη συνείδηση του δικαστικού κόσμου η καταλαγή και η συνεννόηση ως τρόπος αποκατάστασης της δικαιικής ειρήνης, αφετέρου γιατί αποτελεί ένα ιδιαιτέρως πρόσφορο θεσμό για την αποτελεσματική διαχείριση περιπτώσεων αποκατάστασης της βλάβης του εννόμου αγαθού που λαμβάνει χώρα μετά την έναρξη της δίωξης. Έναν θεσμό που, όπως πιστοποιεί η εκτεταμένη εφαρμογή του σε πληθώρα

[26] Εισηγητές των διατάξεων αυτών ήταν οι Θ. Δαλακούρας και Α. Τζαννετής. Τις ειδικότερες αιτιολογικές σκέψεις για τη ρύθμιση της ποινικής συνδιαλλαγής διατύπωσε γραπτώς ο πρώτος, ενώ τις αντίστοιχες σκέψεις για την ποινική διαπραγμάτευση ο δεύτερος.

νομοθεσιών της Ευρώπης, μπορεί με τις δέουσες τροποποιήσεις και την αλλαγή νοοτροπιών του παρελθόντος να ενταχθεί επιτυχώς και στην εγχώρια νομική πραγματικότητα. Στην κατεύθυνση αυτή η Επιτροπή του ΣχΚΠΔ ενέταξε στην εμβέλεια της ρύθμισης του άρθρου 301 ΣχΚΠΔ για λόγους συστηματικής ενότητας και τα αδικήματα σε βάρος του δημοσίου, τα οποία αρχικά είχαν εξαιρεθεί από το θεσμό της ποινικής συνδιαλλαγής, ενώ στη συνέχεια υπήχθησαν στο Ν. 4312/2014. Αντιστοίχως προέβη σε μια σειρά τροποποιήσεων, επιδιώκοντας να διευκολύνει αλλά και να οχυρώσει δικαιοκρατικά την ορθή εφαρμογή του θεσμού, την οποία επέκτεινε και στις περιπτώσεις ποινικής συνδιαλλαγής μετά την τυπική περάτωση της ανάκρισης και μέχρι την έναρξη της αποδεικτικής διαδικασίας στο δικαστήριο.

Ειδικότερα:

α) Στην παρ. 1 του άρθρο 301 ΣχΚΠΔ διαμόρφωσε το πεδίο εφαρμογής της ποινικής συνδιαλλαγής, εντάσσοντας σε αυτό τα κακουργήματα: (i) που προβλέπονται στα άρθρα 216 παρ. 3 και 4 και 242 παρ. 3 και 4 ΠΚ, (ii) που χωρίς βία ή απειλή στρέφονται κατά της ιδιοκτησίας και της περιουσίας, (iii) που προβλέπονται στους νόμους 1599/1986, 2803/2000 (κοινοτική απάτη), 2960/2001 (τελωνειακός κώδικας), 4557/2018 (νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες) και 4174/2013 (φοροδιαφυγή), ανεξάρτητα από την συνδρομή ή μη επιβαρυντικών περιστάσεων. Η συμπερίληψη των κακουργημάτων που προβλέπονται στα άρθρα 216 παρ. 3 και 4, 242 παρ. 3 και 4 ΠΚ και 22 παρ. 6 εδ. β΄ ν. 1599/1986 στη διαδικασία της ποινικής συνδιαλλαγής κρίθηκε αναγκαία, καθόσον αφενός και αυτά συνδέονται με οικονομικό περιεχόμενο και αφετέρου συνιστούν κατά κανόνα συνοδά εγκλήματα αυτών της απάτης και απιστίας και η τυχόν εξαίρεσή τους θα δυσχέραινε την ποινική συνδιαλλαγή συνολικά.

β) Στην παρ. 2 του ιδίου άρθρου ενέταξε μεταξύ των προσώπων που καλεί ο εισαγγελέας για ποινική συνδιαλλαγή ευλόγως και τον οριζόμενο βάσει των κείμενων διατάξεων νόμιμο εκπρόσωπο του δημοσίου. Για αυτόν τον λόγο καλεί τόσο τον κατηγορούμενο όσο και τον συγκεκριμένο εκπρόσωπο του δημοσίου ή επί των λοιπών περιπτώσεων τον παθόντα να εμφανισθούν ενώπιόν του, μετά ή δια των συνηγόρων τους, για συνδιαλλαγή.

γ) Στην παρ. 3 του ιδίου άρθρου ενέταξε στο περιεχόμενο του πρακτικού συνδιαλλαγής, εκτός από τη βεβαίωση της απόδοσης του πράγματος ή της

εντελούς ικανοποίησης της ζημίας που αναφέρεται στην κατηγορία, και την απαραίτητη ομολογία του κατηγορουμένου για την πράξη για την οποία κατηγορείται, έτσι ώστε να νομιμοποιείται απρόσκοπτα η όποια επιβολή ποινής.

δ) Στην παρ. 6 του ιδίου άρθρου, που αφορά επί απόπειρας τη βεβαίωση χρηματικής ικανοποίησης του ζημιωθέντος λόγω της ηθικής βλάβης, ορίστηκε ρητά ότι το ύψος της για την εφαρμογή των διατάξεων της ποινικής συνδιαλλαγής δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο των τριάντα χιλιάδων ευρώ με την επιφύλαξη της διεκδίκησης τυχόν υπερβαινουσών το ως άνω ποσό αξιώσεων στα πολιτικά δικαστήρια.

ε) Αντιστοίχως ορίστηκε στο επόμενο εδάφιο της παρ. 6 ότι σε περιπτώσεις συμμετοχής, η καταβολή του συμφωνημένου χρηματικού ποσού από ένα συμμέτοχο, ωφελεί και τους υπολοίπους. Αν κάποιος από τους συμμέτοχους δεν επιθυμεί την ποινική συνδιαλλαγή, η υπόθεση χωρίζεται και ακολουθείται ως προς αυτόν η τακτική διαδικασία.

στ) Περαιτέρω, στην παρ. 7 του ιδίου άρθρου προβλέφθηκε η διαβίβαση της δικογραφίας στον εισαγγελέα εφετών και η εκ μέρους του εισαγωγή της υπόθεσης με απευθείας κλήση στο ακροατήριο του Μονομελούς Εφετείου. Αυτόδηλο είναι ότι λόγω της ειδικής θέσπισης του απλουστευμένου αυτού τρόπου παραπομπής δεν απαιτήθηκε στην περίπτωση αυτή η σύμφωνη γνώμη του προέδρου εφετών.

ζ) Τέλος, στην παρ. 8 του ιδίου άρθρου αναμορφώθηκε η διάταξη για την επιμέτρηση της ποινής, καθώς αφενός προβλέφθηκε ως αναγκαίος όρος για την πλήρη εφαρμογή των σχετικών με την επιμέτρηση διατάξεων η συνεκτίμηση από το δικαστήριο όχι μόνον του πρακτικού συνδιαλλαγής αλλά και των λοιπών στοιχείων της δικογραφίας, αφετέρου καθορίστηκαν ως ανώτατες ποινές κατά το άρθρο 79 ΠΚ η ποινή του ενός έτους ή επί επιβαρυντικών περιστάσεων των δύο ετών και ρυθμίστηκε η εκτέλεσή τους, ενώ προβλέφθηκε και η δυνατότητα του δικαστηρίου να εξετάζει αυτεπαγγέλτως, χωρίς να δεσμεύεται από το πρακτικό συνδιαλλαγής, τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 368 περ. β΄ και γ΄ ΚΠΔ και να μεταβάλει τον νομικό χαρακτηρισμό της πράξης προς όφελος του κατηγορουμένου. Επίσης, προβλέφθηκε ότι κατά της απόφασης του δικαστηρίου χωρεί μόνο αναίρεση.

Εξάλλου, στην παρ. 1 του άρθρο 302 ΣχΚΠΔ η Επιτροπή επέκτεινε το πεδίο εφαρμογής της ποινικής συνδιαλλαγής και στις περιπτώσεις συνδιαλλαγής μετά την τυπική περάτωση της ανάκρισης και μέχρι την έναρξη της αποδεικτικής διαδικασίας στο δικαστήριο. Προς τούτο προβλέφθηκε στην παρ. 3 του ιδίου άρθρου ότι το πρωτοβάθμιο δικαστήριο που είναι αρμόδιο να κρίνει την ουσία της υπόθεσης, αν έχει υποβληθεί αίτημα σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο ή υποβληθεί μέχρι το πέρας της αποδεικτικής διαδικασίας, διακόπτει την συζήτηση της υπόθεσης και τάσσει προθεσμία δέκα πέντε ημερών στους συνηγόρους των διαδίκων για την σύνταξη του πρακτικού συνδιαλλαγής. Ειδικά ρυθμίστηκε, περαιτέρω, στην παρ. 4 του ιδίου άρθρου ότι αν δεν επιτευχθεί συνδιαλλαγή, η αίτηση του κατηγορουμένου θεωρείται ως ουδέποτε υποβληθείσα και τα ειδικά πρακτικά του άρθρου 141 παρ. 4 που τηρήθηκαν για τον σκοπό αυτό καταστρέφονται με το οικείο υλικό και τυχόν αντίγραφά τους δεν λαμβάνονται υπόψη σε κανένα στάδιο της δίκης. Αναγκαία κρίθηκε, εξάλλου, η πρόβλεψη πέμπτης παραγράφου στο άρθρο 302 ΣχΚΠΔ για την αναλογική εφαρμογή των παρ. 3 εδ. β΄, 5 και 6 του άρθρου 301 ΣχΚΠΔ και στην περίπτωση συνδιαλλαγής μετά την τυπική περάτωση της ανάκρισης, ώστε να καλύπτονται πλήρως και οι περιπτώσεις συνδιαλλαγής μετά την εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο. Εξίσου αναγκαία κρίθηκε, τέλος, και η διαφοροποίηση των ποινών στην περίπτωση ποινικής συνδιαλλαγής σε αυτό το διαδικαστικό στάδιο (ποινή μέχρι δύο έτη ή επί επιβαρυντικών περιστάσεων μέχρι τρία έτη), ώστε να υφίσταται η απαραίτητη κλιμάκωση ανάλογα με τη διαδικαστική φάση. Κατά τα λοιπά, ισχύουν οι ίδιες αξιακές συνιστώσες τόσο για την επιμέτρηση και την εκτέλεση της ποινής όσο και για την πρόβλεψη του ενδίκου μέσου της αναίρεσης, με το οποίο σκοπείται η εξασφάλιση του ελέγχου νομικής ορθότητας της απόφασης.

Β. Ποινική διαπραγμάτευση.

Με το άρθρο 303 ΣχΚΠΔ εισάγεται στην ελληνική έννομη τάξη ο αγγλοσαξωνικής μεν προελεύσεως, αλλά πλέον ιδιαιτέρως διαδεδομένος σε όλες σχεδόν τις χώρες του civil law, θεσμός του Plea Bargaining, κεντρικό χαρακτηριστικό γνώρισμα του οποίου είναι η ανταλλαγή της ομολογίας με την επιβολή μειωμένης ποινής. Στο ΣχΚΠΔ ο νέος θεσμός αποδίδεται με τον όρο «Ποινική Διαπραγμάτευση», ώστε να αντιδιασταλεί σαφώς από τον

συγγενή, πλην διαφορετικό θεσμό της «Ποινικής Συνδιαλλαγής», ο οποίος έχει ήδη εισαχθεί στην έννομη τάξη μας (βλ. άρθρο 308Β ΚΠΔ) και αναβαθμίζεται περαιτέρω στο ΣχΚΠΔ (άρθρο 301). Η Επιτροπή δεν συμμερίζεται τις αντιρρήσεις που έχουν διατυπωθεί κατά της εισαγωγής του νέου θεσμού στο ποινικό δικονομικό μας σύστημα (βλ. ιδίως *Ν. Ανδρουλάκη*, ΠοινΧρ 2014, 402) και θεωρεί ότι η ποινική διαπραγμάτευση μπορεί - με τις κατάλληλες προσαρμογές – να λειτουργήσει και εντός του μοντέλου της ηπειρωτικής ποινικής δίκης. Άλλωστε, ο θεσμός έχει εισαχθεί και λειτουργεί αποδοτικά σε χώρες, όπως η Γαλλία και η Γερμανία, με μακρά προσήλωση στην αρχή της αναζήτησης της ουσιαστικής αλήθειας. Όπου έχει εισαχθεί ο θεσμός, έχει αποσυμφορήσει σημαντικά την απονομή της ποινικής δικαιοσύνης και αυτή ακριβώς η πρακτική χρησιμότητα επισκιάζει τις (όχι πάντοτε αδικαιολόγητες) δογματικής φύσεως ενστάσεις. Το γεγονός ότι η Ελλάδα είναι η μία από τις μόλις τρεις χώρες του Συμβουλίου της Ευρώπης (οι άλλες δύο είναι η Τουρκία και το Αζερμπαϊτζάν), που δεν έχει θεσμοθετήσει την ποινική διαπραγμάτευση αποτελεί την πλέον εύγλωττη απόδειξη ότι πλέον σε πανευρωπαϊκό επίπεδο κυριαρχούν οι εναλλακτικές διαδικασίες (όπως το Plea Bargaining), οι οποίες τείνουν να υποκαταστήσουν την κλασσική ποινική δίκη, η οποία λόγω της λόγω της σύνθετης δομής της και της μακράς διάρκειάς της, δεν μπορεί να ικανοποιήσει την ανάγκη της ταχείας και αποτελεσματικής διεκπεραίωσης της σύγχρονης ποινικής ύλης. Τη συμβατότητα του Plea Bargaining με την ΕΣΔΑ έχει αναγνωρίσει και το ΕΔΔΑ στη σημαντική απόφαση Natsvlishvili and Togonidze κατά Γεωργίας 29.4.2014, όπου γίνεται δεκτό ότι ο νέος θεσμός αποτελεί πλέον κοινό γνώρισμα των ευρωπαϊκών ποινικών συστημάτων και προσφέρει το σημαντικό όφελος της ταχείας εκδίκασης των ποινικών υποθέσεων και της ανακούφισης του φόρτου εργασίας των ποινικών δικαστηρίων.

Στο άρθρο 303 προκρίθηκε το κλασσικό αγγλοσαξωνικό μοντέλλο, κατά το οποίο η διαπραγμάτευση λαμβάνει χώρα μεταξύ του συνηγόρου του κατηγορουμένου και του Εισαγγελέα και περιορίσθηκε στο αντικείμενο της διαπραγμάτευσης στην επιβλητέα ποινή (sentence bargaining). Απορρίφθηκε δηλαδή η άλλη μορφή του Plea Bargaining, αντικείμενο της οποίας είναι η παραίτηση του Εισαγγελέα από την έγερση μιας ή περισσοτέρων κατηγοριών (charge bargaining) με το σκεπτικό ότι ο παρ' ημίν Εισαγγελέας δεν διαθέτει την απεριόριστη εξουσία του Αμερικανού ομολόγου του να προσθαφαιρεί

κατηγορίες. Επίσης στην παρ. 4 το πλαίσιο ποινής εντός του οποίου μπορεί να κινηθεί η τιμή της προσυμφωνημένης μειωμένης ποινής διαμορφώνεται σε χαμηλότερα επίπεδα από εκείνα που προβλέπονται σε περίπτωση αναγνωρίσεως ελαφρυντικών περιστάσεων, προκειμένου να δημιουργηθεί κίνητρο στον κατηγορούμενο να ακολουθήσει τη διαδικασία διαπραγμάτευσης.

Αναφορικά με τα επί μέρους ανακύπτοντα ζητήματα η Επιτροπή κατέληξε στις ακόλουθες επιλογές:

α) Προκρίθηκε *η εφαρμογή του νέου θεσμού* σε αφηρημένο επίπεδο – εκτός των πλημμελημάτων – σε όλα τα κακουργήματα που τιμωρούνται με πρόσκαιρη κάθειρξη και όχι μόνο στα ελαφρύτερα κακουργήματα που τιμωρούνται με κάθειρξη μέχρι δέκα έτη και τούτο με το σκεπτικό να ενισχυθεί η αποσυμφορητική δράση του νέου θεσμού. Σε συγκεκριμένο επίπεδο εναπόκειται στον Εισαγγελέα να αξιολογήσει, αν τα χαρακτηριστικά ορισμένης εγκληματικής συμπεριφοράς (π.χ. είδος εγκλήματος, συνθήκες τέλεσης, προσωπικότητα του υπαιτίου) είναι τέτοια ώστε να δικαιολογείται η παράκαμψη της τακτικής ποινικής διαδικασίας και η ανταμοιβή της ομολογίας με μειωμένη ποινή. Ex lege ακατάλληλα προς διαπραγμάτευση θεωρούνται λόγω της αυξημένης ηθικοκοινωνικής απαξίας τους : (i) τα κακουργήματα, για τα οποία προβλέπεται και ποινή ισόβιας κάθειρξης, (ii) τα κακουργήματα του άρθρου 187^{A} ΠΚ (τρομοκρατικές πράξεις – τρομοκρατική οργάνωση) και (iii) τα κακουργήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής. Επί πλέον προβλέπεται ότι στα περιουσιακά εγκλήματα, τα οποία είναι δεκτικά και ποινικής συνδιαλλαγής και ποινικής διαπραγμάτευσης ο Εισαγγελέας δύναται να εξαρτήσει την έναρξη της διαπραγμάτευσης από την αποκατάσταση ή τουλάχιστον τη σοβαρή προσπάθεια αποκατάστασης της ζημίας, έτσι ώστε οι δύο νέοι εναλλακτικοί θεσμοί να συνεργασθούν αρμονικά και όχι ανταγωνιστικά μεταξύ τους. Για να διαμορφώσει, μάλιστα, πληρέστερη εικόνα της υπόθεσης σε σχέση με τη θέση του θύματος και τη ζημία μπορεί, αν το κρίνει αναγκαίο, να καλέσει αυτοτελώς τον παθόντα, μόνο του ή μετά συνηγόρου, ενώπιόν του.

β) Στο συντασσόμενο πρακτικό διαπραγμάτευσης απαιτήθηκε η *ύπαρξη ομολογίας* με τη σκέψη ότι, όπου ισχύει εξεταστικό σύστημα, για την

καταδίκη του κατηγορουμένου απαιτείται νόμιμη απόδειξη της ενοχής του, η οποία λόγω του ακρωτηριασμού της αποδεικτικής διαδικασίας μόνο στην ομολογία μπορεί να στηριχθεί. Αν δεν αξιωθεί ομολογία, τότε η καταδίκη, που έπεται του plea bargaining, δεν στηρίζεται σε κανένα αποδεικτικό μέσο με συνέπεια να παραβιάζεται το τεκμήριο αθωότητας (βλ. α. 6 παρ. 2 ΕΣΔΑ).

γ) Θεσπίστηκε η *δυνατότητα του δικαστηρίου να μειώσει* περαιτέρω τη συμφωνηθείσα ποινή. Τούτο γιατί, τυχόν πλήρης δέσμευση του ποινικού δικαστηρίου από τη συμφωνηθείσα μεταξύ κατηγορουμένου και Εισαγγελέα μειωμένη ποινή θα αντέβαινε στο άρθρο 96 παρ. 1 Σ., ενόψει του ότι η ποινή θα επιβαλλόταν de facto από τον Εισαγγελέα και όχι από το ποινικό δικαστήριο. Η εξομοίωση του Εισαγγελέα με τους δικαστικούς λειτουργούς δεν αποδυναμώνει την ανωτέρω αντίρρηση, διότι σύμφωνα με το Σύνταγμα η αποκλειστική δικαιοδοσία για την επιβολή των ποινικών κυρώσεων ανήκει στα ποινικά δικαστήρια. Προκειμένου να εξασφαλισθεί η εναρμόνιση του θεσμού της ποινικής διαπραγμάτευσης με το άρθρο 96 Σ. η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η προσυμφωνηθείσα ποινή είναι η ανώτατη δυνατή επιβλητέα, έτσι ώστε και η διακριτική ευχέρεια του δικαστηρίου στην επιμέτρηση της ποινής να διαφυλάσσεται και το αποτέλεσμα της διαπραγμάτευσης να κατοχυρώνεται.

δ). Προβλέφθηκε η δυνατότητα του ποινικού δικαστηρίου να ελέγχει τον *νομικό χαρακτηρισμό της πράξης* στο πρακτικό διαπραγμάτευσης. Εφόσον η αρχή της αναζήτησης της ουσιαστικής αλήθειας διατηρείται ως κατευθυντήρια αρχή του ελληνικού ποινικοδικονομικού συστήματος, το ποινικό δικαστήριο δεν θα πρέπει να απαλλάσσεται από την υποχρέωση, να ελέγξει αν η συμφωνηθείσα ποινή μπορεί να επιβληθεί από αυτό με βάση τα πραγματικά περιστατικά και τον νομικό χαρακτηρισμό, που έχει επιλέξει η κατηγορούσα αρχή. Γι' αυτό θα πρέπει το ποινικό δικαστήριο να διατηρεί την εξουσία, πριν καταγνώσει την προσυμφωνηθείσα ποινή, να ερευνήσει τη νομική βασιμότητα της κατηγορίας ή άλλους λόγους που αποκλείουν την ποινική ευθύνη και στην περίπτωση αυτή να αθωώσει παρά το plea bargaining τον κατηγορούμενο ή να προσδώσει στην πράξη τον προσήκοντα νομικό χαρακτηρισμό. Τυχόν δέσμευση του ποινικού δικαστηρίου από τον νομικό χαρακτηρισμό της πράξης στο πρακτικό διαπραγμάτευσης θα αντέβαινε στο άρθρο 96 παρ. 1 Σ. Όμως προκειμένου να μη δημιουργηθεί

στον κατηγορούμενο αίσθημα ανασφάλειας, που θα μπορούσε να λειτουργήσει ως αντικίνητρο για την υπαγωγή του στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης σε συνδυασμό με την άμβλυνση του διερευνητικού καθήκοντος του δικαστηρίου σε τέτοιου είδους διαδικασίες κρίθηκε σκόπιμο η τυχόν μεταβολή του νομικού χαρακτηρισμού να είναι δυνατή μόνο προς όφελος του κατηγορουμένου.

Τέλος προβλέπεται ότι η δικογραφία χωρίζεται ως προς τους κατηγορουμένους που δεν επιθυμούν στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης και ως προς εκείνα εκ των συρρεόντων εγκλημάτων που δεν είναι δεκτικά διαπραγμάτευσης (άρθρο 303 παρ. 5).

Γ. Ικανοποίηση του παθόντος με αποδέσμευση περιουσιακών στοιχείων.

Με το άρθρο 304 ρυθμίζεται διαδικαστικά και για λόγους πληρότητας της σχετικής διαδικασίας το ζήτημα της ικανοποίησης του παθόντος, εφόσον συντρέχει περίπτωση κατάσχεσης ή δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων κατά τα άρθρα 34, 36, 260, 261, απαγόρευσης κίνησης τραπεζικών λογαριασμών ή ανοίγματος θυρίδων κατά το άρθρο 42 του ν. 4557/2018. Η ικανοποίηση του παθόντος μπορεί να γίνει σε μια τέτοια περίπτωση και με την απόδοση μέρους ή του συνόλου των κατασχεμένων ή δεσμευμένων περιουσιακών στοιχείων, ή των λογαριασμών σε βάρος των οποίων έχει επιβληθεί απαγόρευση κίνησης. Στην παρ. 2 καθορίζεται το αρμόδιο όργανο για την απόδοση των δεσμευμένων.

6. Διαδικασία στα δικαστικά συμβούλια (τέταρτο τμήμα).

Οι σχετικές διατάξεις του τέταρτου αυτού Τμήματος, που αφορά τη διαδικασία στα δικαστικά συμβούλια[27] δεν απομακρύνονται σημαντικά από τις ισχύουσες διατάξεις, καθώς υπακούουν στις ίδιες αξιακές αναφορές για τη λειτουργία και τον θεσμικό ρόλο των δικαστικών συμβουλίων. Συμπληρώνονται, ωστόσο, με τις αναγκαίες εναρμονίσεις προς τα διεθνώς κρατούντα, ώστε να μπορούν να αντανακλούν πληρέστερα τις θεμελιακού

[27] Εισηγητές των διατάξεων αυτών ήταν για τα άρθρα 305 έως 315 ο Α. Ζαχαριάδης και για τα άρθρα 316 έως 319 ο Π. Μπρακουμάτσος.

χαρακτήρα απαιτήσεις δικαιότητας και εν γένει δικαιοκρατικότητας της ποινικής διαδικασίας.

Έτσι, ειδικότερα, στο άρθρο 305 ΣχΚΠΔ καθορίζεται η σύνθεση του συμβουλίου των πλημμελειοδικών και επαναλαμβάνεται στην παρ. 2 η απαραίτητη για λόγους αντικειμενικότητας και δικαιότητας ρύθμιση για τις περιπτώσεις μη συμμετοχής του ανακριτή στη σύνθεση του συμβουλίου. Στο άρθρο 308 παρ. 1 προστίθεται τελευταίο εδάφιο, στο οποίο προβλέπεται ο τρόπος περάτωσης της κύριας ανάκρισης σε περίπτωση πράξης ανηλίκου κατηγορουμένου που αν την τελούσε ενήλικος θα ήταν κακούργημα. Περαιτέρω, στο άρθρο 308 ΣχΚΠΔ αναμορφώνεται η παρ. 2 του αντίστοιχου άρθρου του ΚΠΔ, που αφορά τη γνώση της εισαγγελικής πρότασης από τους διαδίκους και καθίσταται πληρέστερη από δικαιοκρατική άποψη, στο βαθμό που προβλέπει ρητά - παράλληλα με την υποχρέωση ενημέρωσης των διαδίκων εκ μέρους του εισαγγελέα - την άσκηση του δικαιώματος ακρόασης που υλοποιείται κατ' ελάχιστον με την υποβολή σχετικού υπομνήματος με τις απόψεις τους. Την ίδια υποχρέωση έχει ο εισαγγελέας όταν υποβάλλει πρόταση στο συμβούλιο για την έκδοση παρεμπίπτοντος βουλεύματος. Με τη ρύθμιση αυτή επιδιώκεται να τιθασευτεί ο αυτοματισμός που παρατηρείται στη δικαστηριακή πρακτική σε σχέση με την αποδοχή των εισαγγελικών προτάσεων, άνευ περαιτέρω έρευνας, από τα συμβούλια, ακόμα και σε περιπτώσεις πρόδηλα προβληματικών ή ατελών προτάσεων.

Έτι περαιτέρω, στο άρθρο 309 παρ. 1 περιορίζεται κατά τι ο κατάλογος των περιπτώσεων κατ' εξαίρεση περάτωσης της κύριας ανάκρισης, ενώ διαλαμβάνεται βελτιωτικά ότι ο εισαγγελέας εφετών προτείνει στον πρόεδρο εφετών να εισαχθεί η υπόθεση απευθείας στο ακροατήριο, μαζί με τα τυχόν *ήσσονος βαρύτητας συναφή εγκλήματα,* έτσι ώστε να εφαρμόζονται αναλόγως και σε αυτή την περίπτωση οι διατάξεις των άρθρων 128 και 129 ΚΠΔ.

Στην ίδια κατεύθυνση βελτίωσης των ισχυουσών διατάξεων προστίθεται παρ. 3 στο άρθρο 311 ΣχΚΠΔ, που ρυθμίζει την απόδοση των δεσμευμένων περιουσιακών στοιχείων στον παθόντα σε περίπτωση κήρυξης ως απαράδεκτης της ποινικής δίωξης ή σε περίπτωση οριστικής παύσης της λόγω παραγραφής ή θανάτου του κατηγορουμένου. Αντιστοίχως, προστίθενται παράγραφοι στο άρθρο 315 ΣχΚΠΔ, που προβλέπουν αφενός

τη δυνατότητα του δικαστικού συμβουλίου να διατάξει την αυτοπρόσωπη εμφάνιση του κατηγορουμένου, όταν αυτό αποφαίνεται με οποιαδήποτε αφορμή για την επιβολή ή μη προσωρινής κράτησής του και αφετέρου τη δυνατότητα του δικαστικού συμβουλίου να αποφασίζει και για τη διατήρηση ή την άρση ή τον περιορισμό της δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων είτε του κατηγορουμένου είτε τρίτου προσώπου που επιβλήθηκε κατά τη διάρκεια της ανάκρισης. Δικονομικά αυτονόητο και δικαιοκρατικά επιβεβλημένο - ενόψει του επαχθούς χαρακτήρα της δέσμευσης - είναι, εξάλλου, ότι σε περιπτώσεις που συντρέχει λόγος περάτωσης της δίκης στο πρόσωπο ενός μόνον κατηγορουμένου (λ.χ. επί θανάτου), ο εισαγγελέας οφείλει αμελλητί να διαχωρίσει την υπόθεση ως προς το πρόσωπο αυτό και να εισαγάγει πρότασή του στο αρμόδιο συμβούλιο για περάτωση της δίκης ως προς αυτό και για άρση της δέσμευσης καθώς και κάθε άλλου επιβαρυντικού μέτρου, όπως λ.χ. της κατάσχεσης.

Αντιστοίχως, στα άρθρα 316 και 317 ΣχΚΠΔ καθορίζεται η σύνθεση του συμβουλίου εφετών και η αρμοδιότητά του να αποφασίσει α) για τις εφέσεις που ασκούνται κατά των βουλευμάτων του συμβουλίου πλημμελειοδικών σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 481 και β) για τις προτάσεις του εισαγγελέα των εφετών να αναθεωρηθεί η κατηγορία σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου αυτού και στις περιπτώσεις των άρθρων 43 παρ. 2 και 323.

VI. Οι ειδικότερες τροποποιήσεις στις διατάξεις του τετάρτου Βιβλίου για τη διαδικασία στο ακροατήριο.

Ήδη εξαρχής διασαφηνίζεται ότι τα διαλαμβανόμενα στο προκείμενο τέταρτο Βιβλίο του ΣχΚΠΔ δεν απομακρύνονται ριζικά από τις ρυθμίσεις του ισχύοντος ΚΠΔ. Σε καθένα από τα τρία Τμήματα του Βιβλίου αυτού προωθούνται και θεσπίζονται, βέβαια, βελτιωτικές και συμπληρωματικές διατάξεις, οι οποίες εντάσσονται απρόσκοπτα στο ισχύον δικονομικό σύστημα και τις αξιακές αναφορές του.

1. Προπαρασκευαστική διαδικασία (1ο Τμήμα).

Μικρές μόνον αποκλίσεις από το γράμμα των ισχυουσών διατάξεων του ΚΠΔ για την κλήτευση και προσφυγή κατά της απευθείας κλήσης εμφανίζουν οι αντίστοιχες διατάξεις του ΣχΚΠΔ[28]. Έτσι, ειδικότερα:

Στο άρθρο 320 παρ. 2 επανακαθορίζονται οι περιπτώσεις κλήτευσης του κατηγορουμένου στο ακροατήριο αφενός με κλητήριο θέσπισμα και αφετέρου με κλήση.

Στο άρθρο 321 προστίθεται παρ. 6, στην οποία αποδίδεται το γράμμα της ισχύουσας διάταξης του άρθρου 325 ΚΠΔ για την παραμονή των δικογραφιών στο οικείο δικαστικό γραφείο. Στο ίδιο άρθρο προστίθεται εδάφιο γ΄ στην παρ. 2 που επιτάσσει την αναγραφή τόσο στο κλητήριο θέσπισμα όσο και στην κλήση της ερήμην του κατηγορουμένου εκδίκασης της υπόθεσης ως συνέπεια της μη εμφάνισής του στη δίκη κατά την ορισθείσα δικάσιμο. Η προσθήκη αυτή ενσωματώνει και υλοποιεί την αξίωση της Οδηγίας 2016/343/ΕΕ.

Στο δε άρθρο 322 βελτιώνονται οι διατάξεις αφενός της παρ. 1, στην οποία καθορίζεται ρητά ο τρόπος άσκησης του δικαιώματος προσφυγής του κατηγορουμένου (είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω αντιπροσώπου), αφετέρου της παρ. 2, στην οποία ρυθμίζεται τόσο η υποχρέωση διατύπωσης στην έκθεση ή στο δικόγραφο των λόγων για τους οποίους ασκείται η προσφυγή όσο και η καταβολή παράβολου υπέρ του δημοσίου ποσού εκατόν πενήντα (150) ευρώ. Εξάλλου, στο άρθρο 323 ρυθμίστηκε αυτοτελώς για νομοτεχνικούς λόγους η περίπτωση προσφυγής των προσώπων ιδιάζουσας δωσιδικίας.

Στις λοιπές διατάξεις του πρώτου Τμήματος η Επιτροπή προώθησε συμπληρώσεις:

α) Στο άρθρο 324 ΣχΚΠΔ για την ανάκληση της εισαγωγής που έγινε με απευθείας κλήση, παρέχοντας στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών τη δυνατότητα να αποσύρει την υπόθεση και όταν το κλητήριο θέσπισμα δεν περιέχει τα απαιτούμενα στοιχεία που ορίζονται στο άρθρο 321.

β) Στο ίδιο άρθρο, προσθέτοντας παρ. 2 και 3, με τις οποίες συμπληρώνει τη δικαιοδοσία του εισαγγελέα εφετών στις περιπτώσεις του άρθρου 309 παρ. 2 και 111 παρ. 6, αλλά και του εκάστοτε αρμόδιου εισαγγελέα στην

[28] Εισηγητής των διατάξεων αυτών ήταν ο Ν. Νικολάου.

περίπτωση που δεν έχει εισαχθεί προς εκδίκαση πράξη η οποία περιγράφεται στην ιδία έγκληση, μήνυση, αναφορά ή αίτηση.

γ) Στο άρθρο 326 παρ. 3, διαγράφοντας τα εδ. β και γ του παλιότερου κειμένου που αφορούσαν την υποχρέωση του κατηγορουμένου να γνωστοποιήσει στον εισαγγελέα και στους διαδίκους τους μάρτυρες που κλητεύει, σε όσες περιπτώσεις κατηγορείται για πράξη για την οποία ο νόμος επιτρέπει την απόδειξη της αλήθειας.

δ) Στο άρθρο 327, αναμορφώνοντας την παρ. 3 και ορίζοντας ότι «η κλήτευση των μαρτύρων που προτείνονται μπορεί να γίνει το αργότερο δύο ημέρες πριν από τη δικάσιμο και με τηλεομοιοτυπία ή άλλο ανάλογο μέσο».

2. Κύρια Διαδικασία (2ο Τμήμα).

Σε σημαντικότερες παρεμβάσεις προέβη η Επιτροπή σε ορισμένες από τις διατάξεις του 2ου Τμήματος του Βιβλίου αυτού[29], όπως λ.χ. σε σχέση με την έναρξη και εξέλιξη της ακροαματικής διαδικασίας. Και εν προκειμένω, βέβαια, οι θεσπισθείσες βελτιωτικές διατάξεις εντάσσονται απρόσκοπτα στο ισχύον δικονομικό σύστημα και υπακούουν στις αξιακές αναφορές του.

Α. Θεμελιώδεις αρχές της διαδικασίας.

Στο πρώτο Κεφάλαιο, που αφορά τις θεμελιώδεις αρχές της διαδικασίας, αναπροσαρμόστηκε στην παρ. 1 του άρθρου 329 (αρχή της δημοσιότητας) για λόγους νομοτεχνικής συνέπειας το όριο ανηλικότητας στα 18, ενώ προστέθηκε παρ. 2 που ορίζει ότι «τα δικαστήρια ανηλίκων συνεδριάζουν κεκλεισμένων των θυρών. Εκτός των διαδίκων, των συνηγόρων τους και των επιμελητών ανηλίκων, μπορούν να παρίστανται οι γονείς ή οι τρίτοι που ασκούν την γονική μέριμνα ή οι επίτροποι, καθώς και οι αντιπρόσωποι της οικείας εταιρίας προστασίας ανηλίκων». Κατά τα λοιπά, η μεν διάταξη για την προφορικότητα της διαδικασίας παρέμεινε αναλλοίωτη, η δε διάταξη για τη συμπεριφορά των δικαστικών λειτουργών (άρθρο 332) εξειδικεύτηκε περισσότερο και διευρύνθηκε, καθώς απαιτήθηκε οι δικαστικοί λειτουργοί – και όχι μόνον οι δικαστές – να μεταχειρίζονται κατά τη διάρκεια της

[29] Εισηγητές των διατάξεων αυτών ήταν οι Θ. Δαλακούρας και Ι. Γιαννίδης. Την εισαγωγή της διάταξης του άρθρου 343 παρ. 2 πρότεινε ο Α. Τζαννετής, τη διάταξη του άρθρου 349 επιμελήθηκαν οι Ι. Γιαννίδης και Α. Τζαννετής και τέλος τη διάταξη του άρθρου 340 οι Χ. Σεβαστίδης και Α. Τζαννετής.

διαδικασίας στο ακροατήριο τα πρόσωπα που συμμετέχουν στη δίκη κατά τρόπο αμερόληπτο, ευπρεπή, απαθή και ψύχραιμο.

Β. Καθήκοντα και δικαιώματα του διευθύνοντος τη συζήτηση.

Στο δεύτερο Κεφάλαιο που αφορά τη διεύθυνση της ακροαματικής διαδικασίας η Επιτροπή εξέτασε διεξοδικά δύο σημαίνουσες μεταρρυθμίσεις αναφορικά αφενός με τον ορισμό εισηγητή δικαστή σε δίκες κακουργημάτων και αφετέρου με την εισαγωγή μιας μορφής διασταυρούμενης εξέτασης των προσωπικών αποδεικτικών μέσων κατά το πρότυπο της § 239 Γερμανικού ΚΠΔ.

Η πρόταση για τον ορισμό εισηγητή δικαστή σε δίκες κακουργημάτων αποσκοπούσε πρωτίστως στην ολόπλευρη διερεύνηση της υπόθεσης, παράλληλα όμως και στη διαφύλαξη της αμεροληψίας του διευθύνοντος τη διαδικασία και εντεύθεν στην περαιτέρω εδραίωση της εμπιστοσύνης των κοινωνών σε ένα αμερόληπτο και αντικειμενικό δικαστήριο κατά την επιταγή του άρθρου 6 ΕΣΔΑ. Ο ορισμός εισηγητή δικαστή στις σοβαρότερες ποινικές δίκες θα μπορούσε να ενισχύσει το διαγνωστικό καθήκον του δικαστηρίου, αφού παράλληλα με τον προεδρεύοντα και ο εισηγητής θα λάμβανε προηγουμένως γνώση του φακέλου της δικογραφίας, έτσι ώστε να μπορεί να ανταποκρίνεται στο καθήκον εξέτασης όλων των αποδείξεων. Επιπρόσθετα θα διαφύλαττε την αμεροληψία του διευθύνοντος τη διαδικασία, αφού η άμεση ανάμιξή του στην εξέταση ιδίως των μαρτύρων και πραγματογνωμόνων και οι ενδεχόμενες αντιπαραθέσεις του με αυτούς ή με τους διαδίκους ή τους συνηγόρους τους απηχεί αντιλήψεις εξεταστικής δίκης (βλ. ήδη προηγουμένως *Ι. Ανδρουλάκη*, Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης, σελ. 169 επ.· *Α. Καρρά*, Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, σελ. 706 επ.) που δεν συνάδουν με την αξίωση αμεροληψίας του άρθρου 6 ΕΣΔΑ, το οποίο ως γνωστόν απαιτεί όχι μόνον να είναι αλλά και να φαίνεται αμερόληπτο και αντικειμενικό το δικαστήριο που δικάζει. Λαμβανομένων υπόψη συγκεκριμένων υπηρεσιακών ζητημάτων που θα συνδέονταν με την εφαρμογή της πρότασης αυτής και θα επιβάρυναν τους συνέδρους δικαστές καθώς και συγκεκριμένων αντιδράσεων από τις δικαστικές ενώσεις για τις επενέργειες του μη πρωταγωνιστικού ρόλου του προεδρεύοντος, η Επιτροπή επανεξέτασε ύστερα από τη Διαβούλευση την περί ης ο λόγος πρόταση και την απέσυρε, επαναφέροντας την παλαιότερη ρύθμιση.

Στη δεύτερη περίπτωση, που αφορά την εισαγωγή μιας μορφής διασταυρούμενης εξέτασης των προσωπικών αποδεικτικών μέσων κατά το πρότυπο της § 239 Γερμανικού ΚΠΔ, η Επιτροπή τροποποίησε το εδ. β΄ στην παρ. 2 του άρθρου 333 ΣχΚΠΔ, ώστε να παρέχεται για λόγους ουσιαστικής διάγνωσης της αλήθειας στον διευθύνοντα τη συζήτηση «το δικαίωμα να υποβάλει πρόσθετες ερωτήσεις στους μάρτυρες, πραγματογνώμονες ή τεχνικούς συμβούλους, καθώς και στους κατηγορούμενους, για ζητήματα που θεωρεί αναγκαία για την πληρέστερη διασαφήνιση της υπόθεσης». Εύστοχα έχει επισημανθεί εν προκειμένω ότι η συμπληρωματική διερευνητική δραστηριότητα του διευθύνοντος τη συζήτηση «αφενός ενισχύει τη δικαστική ουδετερότητα και αμεροληψία και αφετέρου μειώνει τον κίνδυνο εσφαλμένων δικαστικών κρίσεων» (*C. Roxin*, Strafprozessrecht, 1994, S. 182 ff.· ομοίως *Α. Καρράς*, Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, σελ. 707). Εξυπακούεται, βέβαια, ότι για να αποκτά πραγματικό νόημα η συμπληρωματική διερευνητική δραστηριότητα του διευθύνοντος τη συζήτηση, θα έχει προηγηθεί η κατά κύριο λόγο εξέταση των προσωπικών αποδεικτικών μέσων από τον εισαγγελέα, τους συνέδρους δικαστές και τους διαδίκους. Περαιτέρω, εξυπακούεται ότι τα αναφερόμενα στην παρ. 3 του άρθρου 333 ΣχΚΠΔ σε σχέση με την ισότητα ακρόασης και το δικαίωμα τελευταίας λέξης του κατηγορουμένου παραμένουν αναλλοίωτα, καθώς συνιστούν ουσιώδεις εκφάνσεις της δικανικής μορφής της ποινικής δίκης.

Τέλος, η Επιτροπή βελτίωσε τη διατύπωση στην παρ. 1 του άρθρου 337 ΣχΚΠΔ, που αφορά τις περιπτώσεις σύλληψης για ψευδορκία, διαλαμβάνοντας τη μη απομάκρυνση του μάρτυρα «τις ώρες που συνεδριάζει το δικαστήριο» και την κύρωση σε περίπτωση παραβίασης της υποχρέωσης αυτής.

Γ. Έναρξη της ακροαματικής διαδικασίας.

Οι επιμέρους τροποποιήσεις στο τρίτο κεφάλαιο του δεύτερου τμήματος του 4ου Βιβλίου εντοπίζονται κυρίως αφενός στη νομοτεχνική αναδιάρθρωση των ειδικότερων ενεργειών κατά την έναρξη της ακροαματικής διαδικασίας και αφετέρου στην απλούστερη των διατάξεων σχετικά με την αναβολή της δίκης.

Η αφετηριακή για την εκδίκαση ρύθμιση του άρθρου 339 καθώς και η αξονικής σημασίας για τη μορφή της δίκης διάταξη του άρθρου 340 ΣχΚΠΔ παρέμειναν κατά βάση αναλλοίωτες ως προς το γράμμα τους, καθώς κρίθηκε ότι απηχούν μια ήδη εμπεδωμένη στην πράξη και ελεγμένη από δικαιοκρατική άποψη πρακτική. Άλλωστε, οι ειδικότερες προβλέψεις για την δι' εξουσιοδοτήσεως εκπροσώπηση του κατηγορουμένου από συνήγορο και τον αυτεπάγγελτο διορισμό συνηγόρου επί κακουργημάτων εναρμονίζονται πλήρως με τα διεθνώς κρατούντα. Τούτων δοθέντων, η Επιτροπή περιορίστηκε στην προσθήκη δύο μερικότερων ρυθμίσεων, οι οποίες εναρμονίζουν έτι περαιτέρω τη γενικότερη ρύθμιση του άρθρου 340 με την ευρωπαϊκή δικαιοταξία και τις ειδικότερες αξιώσεις του ΕΔΔΑ. Η πρώτη αφορά την προσθήκη εδ. γ΄ στην παρ. 2, με το οποίο επιδιώκεται η αντιμετώπιση των περιπτώσεων επιγενόμενης απουσίας ή μη εκπροσώπησης του κατηγορουμένου από πληρεξούσιο δικηγόρο στις επόμενες της εναρκτήριας συνεδριάσεις του δικαστηρίου. Σύμφωνα με αυτήν, σε δίκες για κακούργημα με μακρά διάρκεια η μη εμφάνιση ή μη παράσταση ή με οποιονδήποτε τρόπο μη εκπροσώπηση δεν εμποδίζει την πρόοδο της δίκης. Αν, βέβαια, υφίσταται περίπτωση δικαιολογημένης παραίτησης του πληρεξουσίου δικηγόρου ή ανάκλησης της προς αυτόν εντολής εφαρμόζονται αναλόγως τα εδάφια α΄ και β΄ της παρ. 2. Η δεύτερη προσθήκη έρχεται να συμπληρώσει το γράμμα της παρ. 4, προβλέποντας ότι για να καθίσταται δυνατή η εκδίκαση μιας υπόθεσης με ωσεί παρόντα τον κατηγορούμενο, δεν εξετάζεται απλώς αν ο κατηγορούμενος που δεν εμφανίστηκε ή δεν εκπροσωπήθηκε «έχει νομίμως κλητευθεί», αλλά και αν αυτός «έχει ενημερωθεί ότι σε περίπτωση μη εμφάνισης ή μη εκπροσώπησής του θα δικαστεί ερήμην».

Για αντίστοιχους λόγους διατηρήθηκε χωρίς επεμβάσεις και η ρύθμιση του άρθρου 341 που αφορά την αίτηση ακύρωσης της διαδικασίας. Αντίθετα, ουσιώδεις επεμβάσεις έγιναν στο γράμμα των διατάξεων 342 κ.ε. του ΣχΚΠΔ. Έτσι, ειδικότερα, στο άρθρο 343 ΣχΚΠΔ ρυθμίστηκε αυτοτελώς η ενημέρωση του κατηγορουμένου για το δικαίωμα αντίκρουσης της κατηγορίας με πλήρη έκθεση των ισχυρισμών του καθώς και για το δικαίωμα διατύπωσης των παρατηρήσεών του ύστερα από την εξέταση κάθε μάρτυρα ή την έρευνα οποιουδήποτε άλλου αποδεικτικού μέσου. Το γράμμα της ρύθμισης αυτής ταυτίζεται εν πολλοίς με το γράμμα του υποεδαφίου β΄ του άρθρου 342 ΚΠΔ.

Αυτόδηλο καθίσταται, ωστόσο, ότι με τη νέα ρύθμιση αναδεικνύεται σαφέστερα η σημασία της ενεργούς συμμετοχής του κατηγορουμένου στην ακροαματική διαδικασία.

Μια εξίσου σημαντική καινοτομία εισάγεται με την προσθήκη δεύτερης παραγράφου στο άρθρο 343, με την οποία θεσπίζεται το δικαίωμα του κατηγορουμένου να ζητεί από το δικαστήριο τον αναγκαίο χρόνο προετοιμασίας για την αντίκρουση της κατηγορίας, «αν από την αποδεικτική διαδικασία προκύψουν νέες περιστάσεις, οι οποίες θα μπορούσαν να συνδεθούν με επιτρεπτή μεταβολή της». Με τη διάταξη αυτή, η οποία έχει ως σημείο αναφοράς την ισχύουσα § 265 StPO και καλύπτει το θεσμικό κενό του προϊσχύσαντος ΚΠΔ (βλ. σχετική επισήμανση σε Τζαννετή, Η ταυτότητα της δικονομικής πράξης 285 επ), εξασφαλίζεται πληρέστερα το δικαίωμα σε αποτελεσματική υπεράσπιση, όπως προσδιορίζεται αυτό στην πάγια νομολογία του ΕΔΔΑ για το άρθρο 6 παρ. 1 β' ΕΣΔΑ (βλ. Απόφαση Pelissier/Sassi κατά Γαλλίας της 25.3.199· Απόφαση Nuutinen κατά Φινλανδίας της 24/7/2007· Απόφαση Miraux κατά Γαλλίας· Απόφαση Abramyan κατά Ρωσίας της 9/10/2008). Για να αποφευχθούν περιπτώσεις καταχρηστικής άσκησης του συγκεκριμένου δικαιώματος προβλέπεται ρητά ότι ο αναγκαίος χρόνος προετοιμασίας προσδιορίζεται κατά την κρίση του δικαστηρίου και μπορεί να δικαιολογήσει μόνον διακοπή της δίκης και ουδέποτε αναβολή.

Περαιτέρω, για νομοτεχνικούς λόγους που συνέχονται με την ανάγκη διατήρησης της παραδοσιακής αρίθμησης και εν ταυτώ με την πρόταξη συγκεκριμένων προτεραιοτήτων κατά την ρύθμιση των επιμέρους ενεργειών της ακροαματικής διαδικασίας προβλέφθηκαν στα άρθρα 344 και 345 ΣχΚΠΔ αναλυτικά οι ενέργειες νομιμοποίησης των διαδίκων, απαγγελίας της κατηγορίας, υπόδειξης της δυνατότητας συνδιαλλαγής, όπου αυτή προβλέπεται, υπόμνησης των δικαιωμάτων του κατηγορουμένου καθώς και εξέτασης των τυχόν περιπτώσεων συνάφειας ή συμμετοχής ή χωρισμού της δίκης.

Την ανάγκη απλούστευσης του νομικού πλαισίου των αναβολών της δίκης και εν ταυτώ την ανάγκη διασφάλισης της εσωτερικής λειτουργικής ανεξαρτησίας των δικαστών εξυπηρετούν, στη συνέχεια, οι ρυθμίσεις των άρθρων 348 και 349 ΣχΚΠΔ. Είναι αληθές ότι προηγούμενο νομικό καθεστώς

υπέρμετρου περιορισμού της δυνατότητας χορήγησης αναβολών υπήρξε αποτέλεσμα μιας αγχώδους νομοθετικής προσπάθειας συντόμευσης του χρόνου εκδίκασης των υποθέσεων, ώστε να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα αδικαιολόγητων καθυστερήσεων και υπερβάσεων του εύλογου χρόνου διάρκειας των δικών. Ωστόσο, ασχέτως των αμφίβολων αποτελεσμάτων, η όλη προσπάθεια απαγόρευσης χορήγησης αναβολών προσέκρουε ευθέως στη διάταξη του άρθρου 87 παρ. 1 Σ., στο βαθμό που περιόριζε την εσωτερική ανεξαρτησία των δικαστών και οδηγούσε σε αναγκαστική εκδίκαση ακόμα και όσων υποθέσεων δεν μπορούσαν να δικασθούν εξαιτίας ελλείψεων (βλ. αντί άλλων *Α. Καρρά*, Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, σελ. 729). Υπό αυτό το πρίσμα το άρθρο 349 ΣχΚΠΔ απλουστεύει τη διαδικασία αναβολών, χωρίς να ευνοεί την καταχρηστική εφαρμογή αντίστοιχων αιτημάτων, αφού η κρίση επί αυτών ανήκει στο δικαστήριο που αποφαίνεται με ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία για τον λόγο της αναβολής και επιπρόσθετα για το ότι το κώλυμα δεν μπορεί να αντιμετωπισθεί με διακοπή της δίκης. Αντίστοιχη ρύθμιση για δυνατότητα διακοπής της δίκης για οκτώ το πολύ ημέρες, αλλά και για δυνατότητα διεξαγωγής της δίκης με εκπροσώπηση του κατηγορουμένου από τον συνήγορό του, περιλαμβάνει αυτούσια και το γράμμα της διάταξης του άρθρου 348 ΣχΚΠΔ που παρέμεινε αναλλοίωτο.

Οι λοιπές διατάξεις που ρυθμίζουν τις περιπτώσεις αναβολής της δίκης για νέες (κρείσσονες) αποδείξεις (άρθρο 352 παρ. 3 ΣχΚΠΔ) ή αναβολής της δίκης λόγω απουσίας μαρτύρων ή πραγματογνωμόνων (άρθρο 352 παρ. 1 και 2 ΣχΚΠΔ) παραμένουν με ίδιο περιεχόμενο. Η πρώτη διάταξη υπακούει στην ανάγκη ολόπλευρης διερεύνησης της υπόθεσης και εν ταυτώ στην αξίωση ορθής απονομής της δικαιοσύνης. Τουναντίον, η δεύτερη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 352, όπως και αυτή της παρ. 2 του ιδίου άρθρου, αποτυπώνει το προβάδισμα εκδίκασης της υπόθεσης με την προώθηση επιλογών που τείνουν στην αποσόβηση των αναβολών, εν ταυτώ όμως και στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων όλων των παραγόντων της δίκης που ευλόγως επιθυμούν την παρουσία και εξέταση των απόντων μαρτύρων ή πραγματογνωμόνων.

Δ. Αποδεικτική διαδικασία.

Μικρές βελτιωτικού χαρακτήρα επεμβάσεις περιλαμβάνει το επόμενο τέταρτο κεφάλαιο του δεύτερου Τμήματος του 4ου Βιβλίου. Η εξέταση των αποδεικτικών μέσων στο πλαίσιο της αποδεικτικής διαδικασίας εγγράφεται ως το πλέον κομβικό στάδιο της ακροαματικής διαδικασίας, διαπίστωση που δικαιολογεί ευθέως τη βελτίωση των συγκεκριμένων διατάξεων και την εναρμόνισή τους με τις αξιώσεις δικαιότητας και δικαιοκρατικότητας της διαδικασίας. Άλλωστε, η ανάγκη ενδελεχούς ρύθμισης των όρων διεξαγωγής των αποδείξεων αντανακλά τόσο την απαίτηση ολόπλευρης διερεύνησης της υπόθεσης που συνέχεται με το διαγνωστικό καθήκον του δικαστηρίου και την υποχρέωση διασαφήνισης της εκδικαζόμενης πράξης, όσο και την απαίτηση ελεγξιμότητας της αξιοπιστίας των αποδείξεων.

Στην κατεύθυνση αυτή και συνεκτιμώντας τις αξιώσεις που απορρέουν από τις αρχές της αμεσότητας, της δημοσιότητας, της προφορικότητας και της δίκαιης δίκης, η Επιτροπή προέβη σε συγκεκριμένες προσθήκες στις υφιστάμενες διατάξεις, διατηρώντας κατά τα λοιπά την κεντρική δομή, το γράμμα και το πνεύμα των σχετικών διατάξεων. Έτσι, ειδικότερα, η μεν ρύθμιση του άρθρου 350 ΣχΚΠΔ για την απαγόρευση επικοινωνίας μαρτύρων διατηρήθηκε ως είχε, καθώς σκοπεί στην εξασφάλιση του ανεπηρέαστου των μαρτυρικών καταθέσεων, όπως και η διάταξη του άρθρου 351 παρ. 2, που παρέχει στον διευθύνοντα τη συζήτηση τη δυνατότητα ανάθεσης της εξέτασης μαρτύρων σε έναν από τους συνέδρους δικαστές. Για λόγους αποφυγής άσκοπης ταλαιπωρίας και αγανάκτησης θεσπίστηκε, περαιτέρω, στο άρθρο 351 ΣχΚΠΔ τρίτη παράγραφος που παρέχει στο δικαστήριο τη δυνατότητα «να απαλλάξει μάρτυρα που κλητεύθηκε από παραδρομή».

Εξάλλου, για λόγους δικαιότητας της διαδικασίας που εν προκειμένω συνέχεται με την πραγματική γνώση οποιασδήποτε κοινοποίησης προβλέφθηκε στο άρθρο 352 παρ. 2 δεύτερο εδάφιο που διαλαμβάνει ότι το δικαστήριο σε περίπτωση αναβολής «ανακοινώνει την δικάσιμο αυτή στους παρόντες από τους διαδίκους, μάρτυρες και πραγματογνώμονες και κλητεύονται μόνο οι απόντες διάδικοι, μάρτυρες ή πραγματογνώμονες». Εν συνεχεία, για λόγους εξασφάλισης της ουσιαστικής άσκησης του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη, κατ' άρθρο 6 ΕΣΔΑ, προστέθηκε στην παρ. 1 του άρθρου 353 ΣχΚΠΔ που αφορά την προσαγωγή μαρτύρων ότι «η άμεση εμφάνιση και εξέταση μάρτυρα που δεν κλητεύθηκε ή του οποίου το όνομα

δεν γνωστοποιήθηκε» μπορεί να διαταχθεί από το δικαστήριο μόνον «εφόσον δεν αντιλέγει ο κατηγορούμενος». Με δεύτερο εδάφιο συμπληρώθηκε, μάλιστα, η παρ. 1 του ιδίου άρθρου, ώστε να παρέχεται σε διαφορετική περίπτωση η δυνατότητα στο δικαστήριο να διατάσσει «τη διακοπή της δίκης έως δεκαπέντε το πολύ ημέρες». Την ίδια δυνατότητα διατηρεί, άλλωστε, το δικαστήριο και στην περίπτωση της παρ. 4 του ιδίου άρθρου, με αποτέλεσμα να μην τίθεται ζήτημα λειτουργικότητας της διάταξης.

Για τους ίδιους λόγους επαναλήφθηκε το γράμμα των διατάξεων των άρθρων 354 έως 358 του ΚΠΔ και στο Σχέδιο, και μάλιστα με την ίδια ακριβώς αρίθμηση, καθόσον η μακροχρόνια εφαρμογή τους τις έχει αναγάγει σε σημεία αναφοράς της αποδεικτικής διαδικασίας. Η πλούσια σχετική νομολογία έχει παράσχει, εξάλλου, ένα προβλέψιμο πεδίο άσκησης των αναφερόμενων στην απόδειξη δικαιωμάτων, πεδίο που δύναται να καταστεί ακόμα πιο λειτουργικό με την συνεισφορά της νομολογίας του ΕΔΔΑ.

Τις ρυθμίσεις για την εξέταση των μαρτύρων ολοκληρώνει η διάταξη του άρθρου 359 ΣχΚΠΔ, που προβλέπει τους όρους αποχώρησης ή νέας εξέτασής τους, καθόσον οι σχετικές με την απομάκρυνση του κατηγορουμένου και την προσβολή της τιμής μάρτυρα διατάξεις των άρθρων 360 και 361 ΚΠΔ αφαιρέθηκαν με το σκεπτικό ότι είχαν ελάχιστη εφαρμογή στην πράξη και επιπρόσθετα, όσον αφορά τη δεύτερη, πρόβαλλε ένα μοντέλο της εν θερμώ απονομής δικαιοσύνης που υπηρετούσε περισσότερο προτεραιότητες άμεσης ανταπόδοσης και αντίδρασης παρά δικαιοσύνης. Άλλωστε, η δυνατότητα υποβολής έγκλησης και δίωξης των προσβολών τιμής του μάρτυρα παραμένει δυνατή σε κάθε περίπτωση με την κοινή διαδικασία.

Αντιστοίχως, σε σχέση με την πραγματογνωμοσύνη παραλείπεται στο Σχέδιο η παρ. 3 του άρθρου 360 ΚΠΔ, που πρόβλεπε την υποχρέωση διεξαγωγής πραγματογνωμοσύνης ενώπιον μέλους του δικαστηρίου, καθώς κρίθηκε ότι το όλο ζήτημα ρυθμίζεται επαρκώς στο άρθρο 196 παρ. 1 εδ. β΄ ΣχΚΠΔ. Εξάλλου, η διαφοροποίηση των τεχνικών συμβούλων σε σχέση με την όρκιση διατηρήθηκε ευλόγως στην παρ. 2 του ιδίου άρθρου, δεδομένου ότι η ενάντια λύση θα οδηγούσε στο να αποβάλλουν αυτοί τον χαρακτήρα του τεχνικού συνηγόρου του κατηγορουμένου ή του υποστηρίζοντος την κατηγορία (έτσι και ΑιτΕκθΣχΚΠΔ 1934, σελ. 552).

Περαιτέρω, για αντίστοιχους λόγους δικαιότητας της διαδικασίας συμπληρώθηκε το γράμμα των διατάξεων που αφορούν την ανάγνωση των εγγράφων και των ενόρκων καταθέσεων. Έτσι, στο άρθρο 362 ΣχΚΠΔ προβλέφθηκε ότι η ανάγνωση των εκεί αναφερόμενων εγγράφων στο ακροατήριο γίνεται «ως προς τα ουσιώδη και σημαντικά σημεία τους, κατά την κρίση – όχι του διευθύνοντος τη συζήτηση, αλλά - των διαδίκων». Αν διαφοροποιείται η κρίση του διευθύνοντος τη συζήτηση ως προς τον χαρακτηρισμό ενός σημείου ως ουσιώδους ή σημαντικού και αρνείται την ανάγνωσή του, τότε μπορεί να ασκηθεί αμέσως προσφυγή σε όλο το δικαστήριο. Η τροποποίηση αυτή ενισχύει την ουσιαστική άσκηση του δικαιώματος υπεράσπισης, καθώς επιτρέπει την ανάδειξη των σημείων εκείνων που αποδεικνύουν τη βασιμότητα των υπερασπιστικών ισχυρισμών. Έτι περαιτέρω, προβλέφθηκε στο β΄ εδάφιο της παρ. 2 του ιδίου άρθρου ότι διαβάζονται «επίσης οι αμετάκλητες αποφάσεις που εκδόθηκαν σε άλλη ποινική ή πολιτική δίκη, αν το δικαστήριο κρίνει ότι η ανάγνωση αυτή είναι χρήσιμη», ώστε να αποτρέπεται η είσοδος στην αποδεικτική διαδικασία οποιωνδήποτε άλλων εγγράφων άλλης ποινικής ή πολιτικής δίκης που δεν δύνανται να ελεγχθούν ή να αντικρουσθούν στο ακροατήριο, κατά τους όρους μιας δίκαιης δίκης. Την ίδια ανάγκη εξυπηρετεί και η προσθήκη της παρ. 3 στο ίδιο άρθρο, η οποία εξαρτά την ανάγνωση ουσιώδους εγγράφου, το οποίο προσκομίζεται για πρώτη φορά στο ακροατήριο, από τη δυνατότητα αντίκρουσης του περιεχομένου του εκ μέρους του διαδίκου που το αγνοεί και δικαιούται να ζητήσει προς τούτο διακοπή της δίκης μέχρι δέκα πέντε το πολύ ημέρες. Προς την ίδια κατεύθυνση κινείται, τέλος, και η προσθήκη της παρ. 2 στο άρθρο 363 ΣχΚΠΔ που εξαρτά την ανάγνωση ένορκης προδικαστικής κατάθεσης απόντος – πλην όμως δυνάμενου να εμφανισθεί στο ακροατήριο – μάρτυρα από τη ρητή συναίνεση του κατηγορουμένου ή του συνηγόρου που τον εκπροσωπεί. Η αξίωση αυτή, μάλιστα, δεν απορρέει μόνον από την υποχρέωση τήρησης της δικαιότητας της διαδικασίας, αλλά και από την υποχρέωση τήρησης της αρχής της προφορικότητας.

Αναφορικά, τέλος, με την εξέταση του κατηγορουμένου, οι τροποποιήσεις ή προσθήκες στις υφιστάμενες διατάξεις εξαντλούνται από τη μια στην αναβίβαση του γράμματος του εδ. α΄ της παρ. 3 του άρθρου 366 ΚΠΔ σε ξεχωριστό άρθρο (364 ΣχΚΠΔ) και από την άλλη στη συμπλήρωση της διάταξης της παρ. 1 του άρθρου 365 ΣχΚΠΔ με πέμπτο εδάφιο που παρέχει

στον συγκατηγορούμενο «το δικαίωμα να υποβάλλει απευθείας ερωτήσεις στον έτερο κατηγορούμενο που τον ενοχοποιεί».

Ε. Αγορεύσεις, απόφαση, περάτωση ποινικής δίκης.

Σαφώς πιο περιορισμένες είναι οι τροποποιήσεις των διατάξεων που συνθέτουν το πέμπτο κεφάλαιο του δεύτερου Τμήματος του 4ου Βιβλίου, καθόσον ο συμπαγής χαρακτήρας τους δεν αφήνει πολλά περιθώρια για επεμβάσεις. Μικρές προσθήκες κρίθηκαν αναγκαίες, ωστόσο,: α) Στην περίπτωση του άρθρου 367 ΣχΚΠΔ, που ρυθμίζει το δικαίωμα και τη σειρά των αγορεύσεων, περιορίστηκε το δικαίωμα λόγου και δευτερολογίας σε έναν μόνον εισαγγελέα. β) Στην περίπτωση του άρθρου 368 ΣχΚΠΔ, που ρυθμίζει τον τρόπο περάτωσης της δίκης, αφενός προστέθηκε στο στοιχείο γ΄ η εκκρεμοδικία ως λόγος κήρυξης της ποινικής δίωξης απαράδεκτης και αφετέρου προστέθηκε εδ. β΄ που διαλαμβάνει ότι «η δικαστική άφεση της ποινής και η απαλλαγή λόγω έμπρακτης μετάνοιας λογίζονται ως αθώωση του κατηγορουμένου». γ) Στην περίπτωση του άρθρου 369 παρ. 5, όπου προστέθηκε η υποχρέωση του διευθύνοντος τη συζήτηση να ανακοινώνει στον καταδικασθέντα το δικαίωμά του «να ασκήσει έφεση ή αναίρεση μέσα στην νόμιμη προθεσμία». Η υποχρέωση αυτή απορρέει, άλλωστε, τόσο από την αρχή της δίκαιης δίκης όσο και από την αρχή της δικαστικής βοηθείας. δ) Στην περίπτωση του άρθρου 373 ΣχΚΠΔ, το οποίο αποτέλεσε αναγκαία προσθήκη για να ρυθμιστεί η τύχη των δεσμευμένων περιουσιακών στοιχείων.

3. Ειδικοί κανόνες διαδικασίας (3ο Τμήμα).

Ο συμπαγής χαρακτήρας των διατάξεων που συνθέτουν το τρίτο Τμήμα του 4ου Βιβλίου για τους ειδικούς κανόνες διαδικασίας[30] δεν άφησε πολλά περιθώρια στην Επιτροπή για επεμβάσεις. Εξ αυτού του λόγου οι όποιες μικρές διορθωτικές προσθήκες ή αλλαγές περιορίστηκαν στη ρύθμιση ζητημάτων σε σχέση κυρίως με τα προσόντα και τον κατάλογο των ενόρκων ή στην επίλυση ζητημάτων αρίθμησης και διάρθρωσης της ύλης.

VII. Οι ειδικότερες τροποποιήσεις στις διατάξεις του πέμπτου Βιβλίου περί ειδικών διαδικασιών.

[30] Εισηγητές των διατάξεων αυτών ήταν οι Π. Μπρακουμάτσος και Χ. Σεβαστίδης.

Οι σημαντικότερες επεμβάσεις στο πέμπτο Βιβλίο εντοπίζονται στο πρώτο τμήμα του που αφορά τη συνοπτική διαδικασία, καθώς στο δεύτερο τμήμα για τη διαδικασία κατά απόντων και φυγοδίκων και στο τρίτο τμήμα για τη δικαστική συνδρομή οι τροποποιήσεις έχουν εμφανώς συμπληρωματικό χαρακτήρα[31]. Με την καινοτομία εισαγωγής της συνοπτικής διαδικασίας της ποινικής διαταγής η Επιτροπή αναμόρφωσε τις διατάξεις του πρώτου Τμήματος του πέμπτου Βιβλίου, καθώς επενέβη βελτιωτικά και στη ρύθμιση των διατάξεων της αυτόφωρης διαδικασίας. Με μικρότερες συμπληρωματικές παρεμβάσεις και στα υπόλοιπα δύο τμήματα του Βιβλίου αυτού, δηλαδή στη διαδικασία κατά απόντων και φυγοδίκων και στη δικαστική συνδρομή, στοχεύτηκε η εναρμόνιση των σχετικών διατάξεων με τα διεθνώς κρατούντα και με τις υποχρεώσεις από τις αμοιβαίες διεθνείς συμβάσεις.

1. Ποινική διαταγή.

Η συνοπτική διαδικασία της ποινικής διαταγής εισάγεται με τις διατάξεις των άρθρων 409 έως 416 ΣχΚΠΔ, οι οποίες συνθέτουν το πρώτο κεφάλαιο του μέρους αυτού. Άξιο μνείας είναι ότι η εν λόγω διαδικασία εμφανίστηκε το πρώτον στη Γερμανία (*Mueller*, Das Strafbefehlsverfahren, 1993, 1 ff.· *Fezer,* Vereinfache Verfahren im Strafprozess, ZStW 1994, 1 ff.· *Roxin/Schuenemann*, Strafverfahrensrecht, 26. Aufl. 2009, 489 ff.) και κατά κανόνα εφαρμόζεται σε υποθέσεις ελαφρών αδικημάτων που τιμωρούνται με πρόστιμο ή με μικρές στερητικές της ελευθερίας ποινές. Μια ατελή μορφή της διαδικασίας αυτής προέβλεπε και ο ΚΠΔ στα άρθρα 414 έως 416 για τα πταίσματα και στο άρθρο 427 για τα πλημμελήματα, η εφαρμογή της οποίας ωστόσο στην πράξη δεν ήταν επιτυχής.

Η διαδικασία έκδοσης ποινικής διαταγής διαφοροποιείται σαφώς από τις διαδικασίες της συνδιαλλαγής ή της διαμεσολάβησης, αφού σε αυτήν δεν υφίσταται συγκατάθεση του κατηγορουμένου για την ενεργοποίησή της ούτε

---

[31] Εισηγητές των διατάξεων αυτών ήταν οι Θ. Δαλακούρας, Χ. Σεβαστίδης, Α. Ζαχαριάδης, Π. Μπρακουμάτσος και Ν. Παντελής. Τις ρυθμίσεις για την ποινική διαταγή εισηγήθηκε και επιμελήθηκε ο Θ. Δαλακούρας, τις ρυθμίσεις για την αυτόφωρη διαδικασία επιμελήθηκαν οι Χ. Σεβαστίδης και Α. Ζαχαριάδης, τις ρυθμίσεις για τη διαδικασία κατά απόντων και φυγοδίκων επιμελήθηκαν οι Α. Ζαχαριάδης και Π. Μπρακουμάτσος, ενώ τις ρυθμίσεις για τη δικαστική συνδρομή οι Ν. Παντελής και Π. Μπρακουμάτσος.

προκαταβολική αποδοχή της έκβασής της, αλλά έκδοση απόφασης ερήμην του, την οποία ο κατηγορούμενος δικαιούται να μην την αποδεχθεί και να την προσβάλλει εκ των υστέρων, οδηγώντας την υπόθεση στο ακροατήριο και σε εκδίκασή της με βάση τις διατάξεις της τακτικής διαδικασίας. Παρά την ιδιαιτερότητα αυτή, η διαδικασία της έκδοσης ποινικής διαταγής είναι ευρύτατα διαδεδομένη στον ευρωπαϊκό χώρο. Ειδικότερα, στη ***Γερμανία***, η διαδικασία έκδοσης ποινικής διαταγής (Strafbefehl, §§ 407-412 StPO) περιορίζεται στις πλημμεληματικές υποθέσεις. Προϋπόθεση για την έκδοση ποινικής διαταγής αποτελεί η κρίση περί μη αναγκαιότητας διεξαγωγής της ακροαματικής διαδικασίας λόγω υφιστάμενης επαρκούς διακρίβωσης των πραγματικών περιστατικών. Η διαδικασία ξεκινά με την υποβολή αίτησης της εισαγγελικής αρχής για την έκδοση του εντάλματος που στοχεύει στην επιβολή συγκεκριμένης ποινής (πρόστιμο ή άλλη εναλλακτική κύρωση ή αναστελλόμενη ποινή φυλάκισης μέχρι ενός έτους). Ο δικαστής αποφασίζει χωρίς την προηγούμενη ακρόαση του κατηγορουμένου είτε την έκδοση του εντάλματος ποινικής διαταγής κατά την εισαγγελική πρόταση είτε την απόρριψη της αίτησης ελλείψει επαρκών ενδείξεων ή τον ορισμό δικασίμου στο πλαίσιο της τακτικής διαδικασίας. Αν ο δικαστής εκδώσει τελικά ποινική διαταγή, ο κατηγορούμενος μπορεί να την προσβάλλει με το ένδικο βοήθημα των αντιρρήσεων (§ 410 Abs. 1 S. 1 StPO), οι οποίες αν κριθούν παραδεκτές ορίζεται δικάσιμος για τη διεξαγωγή ακροαματικής διαδικασίας. Αν όμως δεν προβληθούν αντιρρήσεις ή αυτές που προβλήθηκαν απορριφθούν ως απαράδεκτες από το δικαστήριο, τότε η ποινική διαταγή καθίσταται αμετάκλητη. Αντίστοιχες ρυθμίσεις περιέχει και το ***ιταλικό δίκαιο*** στην επονομαζόμενη διαδικασία επιβολής ποινής με διάταξη (procedimento per decreto) των άρθρων 459-464 CPP (βλ. *Θ. Δαλακούρα*, Ο νέος Ιταλικός Κώδικας Ποινικής Δικονομίας: Ατυχές ρήγμα στο Ηπειρωτικό Δίκαιο ή μοντέλο προοπτικής;, Υπεράσπιση 1993, *Γ. Καλφέλη*, Η παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, 2000, σελ. 66) που εφαρμόζεται σε όσα αδικήματα επισύρουν ποινή φυλάκισης και πρόστιμο ή μόνο πρόστιμο. Την πρωτοβουλία για την κίνησή της διατηρεί η εισαγγελική αρχή, η οποία ζητά από τον αρμόδιο δικαστή να εκδίδει διάταξη για την επιβολή προστίμου με βάση το περιεχόμενο του φακέλου, η οποία εκδίδεται ύστερα από σχετικό δικαστικό έλεγχο (άρθρο 459 παρ. 1 CPP) για την ορθότητα του νομικού χαρακτηρισμού των πράξεων που αποδίδονται στον κατηγορούμενο και την

ορθότητα του υπολογισμού του προστίμου. Η διάταξη κοινοποιείται στον κατηγορούμενο, ο οποίος έχει τη δυνατότητα να την αντικρούει με την υποβολή αντιρρήσεων μέσα σε προθεσμία 15 ημερών από την κοινοποίησή της, οπότε η υπόθεση άγεται στην κανονική διαδικασία, ενώ, αντίθετα, αν παρέλθει η προθεσμία άπρακτη, η επιβολή του προστίμου οριστικοποιείται (άρθρο 461 παρ. 5 CPP). Στην ίδια κατεύθυνση κινείται και το ***γαλλικό δίκαιο*** στο οποίο η διαδικασία ποινικής διαταγής εφαρμόζεται για όλα τα πλημμελήματα και διεκδικεί ευρύτητα εφαρμογής ακριβώς γιατί προβλέπει στα άρθρα 524 (1) και 525 (2) CPP την επιβολή μόνον οικονομικών κυρώσεων και όχι ποινής φυλάκισης (βλ. *Ν. Δαγκλή*, Μορφές συμβιβαστικής περάτωσης της ποινικής δίκης, 2016, σελ. 26 επ. και τις εκεί παραπομπές). Παρεμφερείς ρυθμίσεις προωθεί και το ***δανικό δίκαιο***, όπου ομοίως η έκδοση ποινικής διαταγής λαμβάνει χώρα για την επιβολή προστίμων σε πλημμεληματικές υποθέσεις, ενώ ευρύτερη εφαρμογή επιφυλάσσει στην ποινική διαταγή το ***ολλανδικό δίκαιο*** που επεκτείνει το πεδίο της ακόμα και σε εγκλήματα τιμωρούμενα με κάθειρξη μέχρι έξι ετών (βλ. αφενός *Rasmus H. Wandall*, Penal Orders in Denmark και αφετέρου *C. Brants*, Consensual, Abbreviated and Simplified Procedures in the Netherlands, σε: World Plea Bargaining, Consensual Procedures and the Avoidance of the full blown trial, Carolina Academic Press, 2010, σελ. 236 επ. και 201 επ. αντίστοιχα).

Υπό το φως των διατάξεων αυτών και της ευρύτατης εφαρμογής τους στις ως άνω χώρες η Επιτροπή θέσπισε ένα αντίστοιχο μοντέλο ποινικής διαταγής, προβλέποντας ως πεδίο εφαρμογής του τα ελάσσονα κατά κανόνα πλημμελήματα αρμοδιότητας μονομελούς πλημμελειοδικείου (για τα οποία απειλείται ποινή φυλάκισης μέχρι εντός έτους ή χρηματική ποινή ή και οι δύο ποινές) και ως κυρωτικό πλαίσιο τη μειωμένη χρηματική ποινή και την υφ' όρον αναστελλόμενη ποινή φυλάκισης μέχρι τριών μηνών. Με τις διατάξεις αυτές των άρθρων 409 έως 416 ΣχΚΠΔ σκοπείται η αποσυμφόρηση δικαστικής ύλης αλλά και γραμματειακού έργου από τα εισαγγελικά γραφεία και τα βεβαρυμμένα πινάκια του μονομελούς πλημμελειοδικείου, ύλης η οποία συνιστά τα τελευταία χρόνια τη συνήθη ύλη των κρυπτοαμνηστευτικών νομοθετικών παρεμβάσεων της υφ' όρον παραγραφής. Άλλωστε, ένας μεγάλος αριθμός των υποθέσεων αυτών ιδίως σε σχέση με τις διοικητικού χαρακτήρα παραβάσεις (ΙΚΑ, ΤΕΒΕ κ.ο.κ.) δικάζεται στην πράξη ερήμην, γεγονός που ευνοεί την ευμενή αντιμετώπιση

της συνοπτικής αυτής εναλλακτικής διαδικασίας εξαιτίας των επιεικέστερων κυρώσεων.

Στα ειδικότερα αξονικά σημεία των διατάξεων του νέου θεσμού ανήκουν:

α) Η πρόβλεψη του άρθρου 409 ΣχΚΠΔ που καθορίζει το πεδίο εφαρμογής της ποινικής διαταγής, υπάγοντας σε αυτό τα πλημμελήματα αρμοδιότητας του μονομελούς πλημμελειοδικείου, για τα οποία απειλείται ποινή φυλάκισης μέχρι εντός έτους ή χρηματική ποινή ή και οι δύο ποινές, αλλά και την προϋπόθεση επάρκειας του «υφιστάμενου αποδεικτικού υλικού» για «την περαιτέρω διακρίβωση των περιστατικών που θεμελιώνουν την ενοχή του κατηγορουμένου».

β) Η πρόβλεψη του άρθρου 410 εδ. α΄ ΣχΚΠΔ που διαλαμβάνει το πεδίο εκτίμησης και κρίσης του δικαστή ως προς την εγγύζουσα τη βεβαιότητα πιθανολόγηση της ενοχής του κατηγορουμένου ή την ανεπάρκεια του αποδεικτικού υλικού, τη διαδικασία «έκδοσης χωρίς προηγούμενη ακρόαση του κατηγορουμένου σε δημόσια συνεδρίαση» ποινικής διαταγής.

γ) Η πρόβλεψη του άρθρου 410 εδ. β΄ ΣχΚΠΔ για ευμενή ποινική αντιμετώπιση με τον καθορισμό πλαισίου των επιβαλλόμενων ποινών είτε της χρηματικής ποινής «μειωμένης τουλάχιστον κατά τα δύο τρίτα (2/3) σε σχέση με το οριζόμενο στον νόμο πλαίσιο ποινής» είτε της ποινής φυλάκισης μέχρι τριών μηνών με υφ' όρο αναστολή αυτής».

δ) Η πρόβλεψη του άρθρου 411 ΣχΚΠΔ που υποχρεώνει τον δικαστή που εκδίδει την ποινική διαταγή να μνημονεύει σε αυτήν «τα στοιχεία που αναφέρονται στο άρθρο 140 περ. α έως γ, ακριβή καθορισμό της πράξης για την οποία εκδόθηκε με μνεία του άρθρου του ποινικού νόμου που την προβλέπει και την ποινή που επιβλήθηκε».

ε) Η πρόβλεψη του άρθρου 412 ΣχΚΠΔ που ρυθμίζει τις προϋποθέσεις παραδεκτής υποβολής αντιρρήσεων του κατηγορουμένου κατά της ποινικής διαταγής.

στ) Η πρόβλεψη του άρθρου 413 ΣχΚΠΔ που διαλαμβάνει τη διαδικασία εκδίκασης των αντιρρήσεων και την ανατροπή της απόφασης της ποινικής διαταγής. Καθώς η αρχικά τεθείσα προθεσμία των δέκα ημερών για την εκδίκαση της υπόθεσης με την κοινή διαδικασία κρίθηκε – με αφορμή

συγκεκριμένες παρατηρήσεις στο πλαίσιο της διαβούλευσης – ως ανελαστική και πιεστική, επιλέχθηκε η λύση της «συζήτησης της υπόθεσης με την κοινή διαδικασία ύστερα από προηγούμενη κλήτευση του κατηγορουμένου».

2. Αυτόφωρη διαδικασία επί πλημμελημάτων.

Σε συνέχεια της κατάργησης της αυτόφωρης διαδικασίας επί πταισμάτων, που υπήρξε αναγκαίο επακόλουθο της αποποινικοποίησης των πταισμάτων και της κατάργησης των πταισματοδικείων, ετέθη σε συζήτηση στο πλαίσιο της Επιτροπής το ζήτημα του περαιτέρω περιορισμού της αυτόφωρης διαδικασίας, ώστε να εφαρμόζεται αποκλειστικά στα πλημμελήματα αρμοδιότητας τριμελούς πλημμελειοδικείου. Προς στήριξη της πρότασης αυτής αναφέρθηκαν οι δυσλειτουργίες της συνοπτικής αυτής διαδικασίας στην ενεστώσα δικαστηριακή πρακτική που συνέχονται με την επιβάρυνση του εισαγγελικού και προανακριτικού έργου, με το πρόβλημα συμφόρησης των κρατητηρίων που αποδυναμώνει το status των δικονομικών εγγυήσεων της δίκαιης δίκης, αλλά και εν γένει με τη δυσχέρεια προώθησης του σκοπού της άμεσης και αποτελεσματικής απονομής της δικαιοσύνης. Ωστόσο, παρά τον δεδομένο προβληματισμό σε σχέση με την αναγκαιότητα άμεσης κράτησης και άμεσης δικαστικής απάντησης στις περιπτώσεις εγκλημάτων μικρής βαρύτητας, η Επιτροπή προέκρινε τη διατήρηση του υφιστάμενου νομικού πλαισίου της αυτόφωρης διαδικασίας επί του συνόλου των πλημμελημάτων. Ενόψει τούτου, απέκλεισε και την πρόταση περιορισμού των περιπτώσεων αυτόφωρης εκδίκασης είτε αποκλειστικά σε εγκλήματα αρμοδιότητας μονομελούς πλημμελειοδικείου είτε αποκλειστικά σε συγκεκριμένης κατηγορίας εγκλήματα, όπως λ.χ. βίας, ενδοοικογενειακής απειλής κ.ο.κ), με το σκεπτικό ότι τυχόν περιορισμός θα επέφερε επιβράδυνση και περαιτέρω επιβάρυνση των πινακίων της τακτικής διαδικασίας.

Αντίστοιχοι προβληματισμοί αναπτύχθηκαν και σε σχέση με τη διατήρηση της δυνατότητας σύλληψης και εφαρμογής της αυτόφωρης διαδικασίας στα εγκλήματα κατά της τιμής. Η Επιτροπή τάχθηκε υπέρ της διατήρησης[32]. Και

[32] Τις αιτιολογικές σκέψεις για τη μη εξαίρεση των εγκλημάτων τιμής από την αυτόφωρη διαδικασία διατύπωσε ο Χ. Σεβαστίδης.

τούτο διότι κατά κανόνα στα εγκλήματα αυτά δεν συντρέχει η αποδεικτικά ξεκαθαρισμένη εικόνα του εγκλήματος, που πρέπει να συντρέχει, ώστε να δικαιολογηθεί η ενεργοποίηση των εξαιρετικών ρυθμίσεων της αυτόφωρης διαδικασίας που περιορίζουν τα δικαιώματα του κατηγορουμένου. Οι διαπιστώσεις αυτές ισχύουν πολύ περισσότερο στο έγκλημα της συκοφαντικής δυσφήμησης θα πρέπει μεταξύ άλλων να αποδειχθεί και το ψευδές του γεγονότος που ισχυρίστηκε ή διέδωσε ο κατηγορούμενος. Οι ίδιοι προβληματισμοί αναπτύχθηκαν και σε σχέση με τα εγκλήματα της ψευδορκίας και της ψευδούς καταμήνυσης. Στα εγκλήματα αυτά η σύλληψη και εφαρμογή της αυτόφωρης διαδικασίας προϋποθέτει αυτονόητα την συνδρομή ενδείξεων αφενός για το εξυβριστικό και προσβλητικό περιεχόμενο των ισχυρισμών αφετέρου για το ψεύδος των ισχυρισμών, όπου αυτό απαιτείται, σε τέτοιο βαθμό ώστε η πιθανότητα ενοχής του κατηγορουμένου να προσεγγίζει τη βεβαιότητα. Τελικά η Επιτροπή αποφάσισε να μην εξαιρέσει τα εγκλήματα αυτά από τη δυνατότητα σύλληψης και εφαρμογής της αυτόφωρης διαδικασίας, διατηρώντας έτσι ανεξαίρετο τον κατ' άρθρο 417 ΚΠΔ κανόνα της τήρησης της αυτόφωρης διαδικασίας, όπου συντρέχουν και οι υπόλοιπες προϋποθέσεις, θεωρώντας επαρκή θεσμική εγγύηση την παρεμβολή του εισαγγελέα πλημμελειοδικών, ο οποίος σε ένα πρώτο στάδιο ελέγχει την ύπαρξη ενδείξεων για τη συνδρομή όλων των στοιχείων της υπόστασης του εγκλήματος και σε ένα δεύτερο στάδιο ασκεί το αναγνωρισμένο από το άρθρο 417 ΚΠΔ δικαίωμά του να μην εφαρμόσει την αυτόφωρη διαδικασία όταν συντρέχουν ειδικοί λόγοι. Η εμπειρία από την πράξη δείχνει ότι δεν παρατηρούνται καταχρήσεις στην εφαρμογή της αυτόφωρης διαδικασίας και στη σύλληψη στα πλαίσια των αυτόφωρων εγκλημάτων, ώστε να μην είναι αναγκαία η νομοθετική παρέμβαση για εξαίρεση ορισμένων κατηγοριών εγκλημάτων από την συνοπτική αυτή διαδικασία, που θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι προσβάλλει την αρχή της ισότητας.

Ούτως εχόντων των πραγμάτων οι συγκεκριμένες διατάξεις για την αυτόφωρη διαδικασία διατηρήθηκαν εν πολλοίς αναλλοίωτες, με την εξαίρεση ορισμένων νομοτεχνικού και δικαιοκρατικού χαρακτήρα διορθωτικών παρεμβάσεων. Στα ειδικότερα αξονικά σημεία των επεμβάσεων αυτών συγκαταλέγονται:

α) Η πρόβλεψη του άρθρου 419 ΣχΚΠΔ που ρυθμίζει την κράτηση του κατηγορουμένου και την αδυναμία παράτασής της πέραν των είκοσι τεσσάρων ωρών από την προσαγωγή.

β) Η πρόβλεψη του άρθρου 422 ΣχΚΠΔ που απλοποιεί την παράσταση του αδικηθέντος για την υποστήριξη της κατηγορίας.

γ) Η πρόβλεψη του άρθρου 423 ΣχΚΠΔ, η οποία για λόγους ουσιαστικής εδραίωσης της δικαιότητας της διαδικασίας, τυποποιεί τα δικαιώματα του εισαχθέντος σε δίκη κατηγορουμένου, και, τέλος,

δ) Η πρόβλεψη του άρθρου 424 ΣχΚΠΔ που διαρρυθμίζει τις περιπτώσεις αναβολής της συζήτησης για ισχυρότερες αποδείξεις ή για να κλητευθούν και οι συναίτιοι εκείνου που έχει συλληφθεί.

3. Διαδικασία κατ' απόντων και φυγοδίκων.

Σαφώς πιο περιορισμένες είναι οι τροποποιήσεις των διατάξεων που συνθέτουν το δεύτερο Τμήμα του 5ου Βιβλίου, καθόσον εν προκειμένω έχει εμπεδωθεί μια δικαστηριακή πρακτική που έχει εφαρμόσει εν πολλοίς αποτελεσματικά το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο, προσφέροντας λειτουργικές λύσεις. Τούτο αφορά ιδίως τις διατάξεις για τη διαδικασία κατά απόντων και φυγοδίκων στα κακουργήματα και για την αίτηση ακύρωσης της διαδικασίας επί κακουργημάτων (άρθρα 432, 435 ΣχΚΠΔ), αλλά και τις διατάξεις για την αίτηση ακύρωσης της απόφασης (άρθρα 430, 431 ΣχΚΠΔ, βλ. αναλυτικότερα *Λ. Μαργαρίτη*, Αίτηση ακυρώσεως διαδικασίας και αποφάσεως, 2η έκδ. 1993). Παρά ταύτα, τέθηκαν σε συζήτηση στην Επιτροπή αφενός μεν η ρύθμιση του άρθρου 429 ΣχΚΠΔ που παρέχει επί πλημμελημάτων τη δυνατότητα εκδίκασης της υπόθεσης εν απουσία του κατηγορουμένου, αφετέρου δε και κυρίως η ρύθμιση του άρθρου 432 παρ. 2 εδ. β΄ που επιτρέπει την εκδίκαση κακουργήματος μη εμφανισθέντος κατηγορουμένου χωρίς να προβαίνει σε διορισμό συνηγόρου. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις αποφασίστηκε εν τέλει η διατήρηση του γράμματος των συγκεκριμένων διατάξεων, αν και στη δεύτερη περίπτωση υπήρξε ισχυρός αντίλογος για τη μη αναγκαιότητα διορισμού συνηγόρου κατ' εφαρμογή του άρθρου 340 παρ. 1 που θα επέτρεπε τη δικαιότερη διεξαγωγή της δίκης και την ανάδειξη της θέσης του κατηγορουμένου. Υπερίσχυσε, όμως, η άποψη ότι στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 432 παρ. 2 δεν υφίσταται δυνατότητα αυτεπάγγελτου διορισμού συνηγόρου του απόντος κατηγορουμένου,

καθόσον δεν τηρείται προηγουμένως η υποχρέωση αυτοπρόσωπης παράστασής του στο ακροατήριο, αλλά και δεν νοείται από δικαιοπολιτική άποψη παράσταση συνηγόρου που δεν έχει τη συναίνεση του εντολέα του για την προώθηση των όποιων νομικών και πραγματικών υπερασπιστικών σχεδιασμών.

Σε σχέση, πάντως, με τη ρύθμιση του άρθρου 432 παρ. 2 εδ. α΄, άξιο μνείας είναι ότι προβλέφθηκε ότι ο θεωρούμενος ως γνωστής διαμονής «δικάζεται σαν να ήταν παρών, εφόσον έχει νομίμως κλητευθεί και έχει ενημερωθεί ότι σε περίπτωση μη εμφάνισης ή μη εκπροσώπησής του θα δικαστεί ερήμην».

4. Έκδοση και άλλες περιπτώσεις δικαστικής συνδρομής.

Αναλλοίωτες εν πολλοίς παρέμειναν οι εν λόγω διατάξεις του τρίτου Τμήματος του 5ου Βιβλίου, καθώς κρίθηκε ότι η συγκεκριμένη ενότητα δεν χρήζει αναμόρφωσης και συνάμα ενσαρκώνει τις δικαιοκρατικές αξιώσεις. Οι όποιες μικρές διορθωτικές προσθήκες περιορίστηκαν στη ρύθμιση ειδικότερων ζητημάτων, όπως λ.χ. στην προσθήκη στο άρθρο 438 ΣχΚΠΔ που απαγορεύει στις εκεί αναφερόμενες περιπτώσεις την έκδοση «και αν ακόμα συναινεί ο εκζητούμενος» ή στην περίπτωση του άρθρου 445 παρ. 2 εδ. β΄ που προσθέτει στους τρόπους διαβίβασης της αγγελίας την ηλεκτρονική αλληλογραφία ή στην περίπτωση του άρθρου 451 παρ. 1 που προβλέπει την άσκηση έφεσης σύμφωνα με τις διατυπώσεις του άρθρου 474.

VIII. Οι ειδικότερες τροποποιήσεις στις διατάξεις του έκτου Βιβλίου περί ενδίκων μέσων.

Είναι αληθές ότι οι διατάξεις του έκτου Βιβλίου για τα ένδικα μέσα αποτέλεσαν αντικείμενο διαδοχικών τροποποιήσεων κατά την τελευταία δεκαπενταετία, άλλοτε με την επίκληση της ανάγκης επιτάχυνσης της διαδικασίας (λ.χ. περιορισμός ενδίκων μέσων κατά βουλευμάτων) και άλλοτε με την επίκληση σταθμίσεων υπό το φως του κυρωτικού μηχανισμού (λ.χ. κατάργηση δικαιώματος έφεσης και αναίρεσης στον πολιτικώς ενάγοντα). Εξίσου αληθές είναι, όμως, ότι στο πλαίσιο μιας δικαιοκρατούμενης ποινικής δίκης η διατήρηση της δυνατότητας ελέγχου κάθε δικαστικής κρίσης από ανώτερους και εμπειρότερους δικαστές δεν αποτελεί απλώς αξίωση που απορρέει από τα διεθνή κείμενα [λ.χ. 7ο Πρωτόκολλο ΕΣΔΑ, ΔΣΑΠΔ (Ν.

2462/1997), Οδηγίες κ.ο.κ.], αλλά συνιστά εμπεδωμένη δικαιοκρατική κατάκτηση που προωθεί την ορθότητα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης και εν ταυτώ την εμπιστοσύνη των κοινωνών στο δικαιικό σύστημα.

Με οδηγό τη δεσμευτική αυτή διαπίστωση η Επιτροπή προέβη σε μια σειρά μεταρρυθμίσεων στο χώρο των ενδίκων μέσων και δη τόσο σε σχέση με τη νομοτεχνική οριοθέτησή τους όσο και σε σχέση με τις προϋποθέσεις άσκησής τους, όσο όμως και σε σχέση με τη διαδικασία εκδίκασής τους. Στην κατεύθυνση αυτήν:

α) Επανεξέτασε και εγκατέλειψε τη φοβική αντίληψη των συντακτών του Σχεδίου Διαγράμματος ΚΠΔ του 1932 και του ΣχΚΠΔ του 1934 (βλ. Ζαχαρόπουλου, Ελληνική Ποινική Δικονομία, 1950, σελ. 337 και 610 αντίστοιχα), που υιοθετήθηκε και στον ισχύοντα ΚΠΔ, σύμφωνα με την οποία ένδικα μέσα ήταν μόνον όσα προσβάλλουν αποφάσεις που δεν έχουν περιβληθεί ακόμη την ισχύ του δεδικασμένου (βλ. κριτικά επ' αυτού, αντί άλλων *Α. Καρρά,* ΠΔΔ, σελ. 877 επ.). Με την εισαγωγή στο άρθρο 462 ΣχΚΠΔ της διάκρισης των ενδίκων μέσων σε τακτικά και έκτακτα ένδικα μέσα ρυθμίστηκε, επομένως, με σαφήνεια η εννοιολογική διάκριση των ενδίκων μέσων και καθορίστηκε ως κριτήριο αναφοράς των έκτακτων ενδίκων μέσων η ύπαρξη περιοριστικά αναφερόμενων και συσταλτικά ερμηνευτέων λόγων που συγχωρούν την προσβολή αμετάκλητων αποφάσεων, όπως συμβαίνει στην επανάληψη της διαδικασίας.

β) Αναμόρφωσε σε μια σειρά περιπτώσεων τις τυπικές προϋποθέσεις του παραδεκτού της άσκησης των ενδίκων μέσων, όπως λ.χ. σε σχέση με τους δικαιούχους εισαγγελείς, αλλά και τους διαδίκους, καθώς και σε σχέση με την αφετηρίαση των προθεσμιών άσκησής τους.

γ) Προσέθεσε παρ. 2 στο άρθρο 490, προβλέποντας ότι «για όλες τις περιπτώσεις έφεσης του παρόντος άρθρου, αλλά και για τις ασκούμενες από τον εισαγγελέα εφέσεις κατ' άρθρο 489, απαιτείται η από το άρθρο 487 ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία, εφόσον αυτές ασκούνται κατά του κατηγορουμένου προς χειροτέρευση της θέσης του.

δ) Προσέθεσε εδ. β΄ στην παρ. 5 του άρθρου 497, προβλέποντας ότι «αν επιβληθεί ο περιοριστικός όρος της εγγυοδοσίας, εφαρμόζεται αναλόγως η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 295».

ε) Προσέθεσε στην παρ. 1 του άρθρου 510 ως αυτοτελή λόγο αναίρεσης την «παράνομη απόρριψη της έφεσης ως απαράδεκτης (άρθρο 476) ή ως ανυποστήρικτης (άρθρο 501 παρ. 1)».

στ) Θέσπισε διαφορετική παρ. 2 στο άρθρο 510, προβλέποντας ότι «από τους παραπάνω λόγους ο Άρειος Πάγος ερευνά τους υπό στοιχεία Α΄, ΣΤ΄, Ζ΄, Η΄ και Θ΄ προβαλλόμενους, έστω και αν τα πραγματικά περιστατικά που τους θεμελιώνουν δεν προτάθηκαν στο δικαστήριο της ουσίας».

ζ) Μεταρρύθμισε την παρ. 2 του άρθρου 511, προβλέποντας ότι ο Άρειος Πάγος αυτεπαγγέλτως λαμβάνει υπόψη την παραγραφή που επήλθε μετά τη δημοσίευση της προσβαλλόμενης απόφασης, χωρίς να αξιώνει την ύπαρξη βάσιμου λόγου αναίρεσης. Η εν λόγω επιλογή επαναφοράς στη ρύθμιση που ίσχυε πριν την τροποποίησή της με το άρθρο 50 του Ν. 3160/2003 δικαιολογείται με την επίκληση του νομικού επιχειρήματος[33] ότι «η παραγραφή είναι θεσμός δημόσιας τάξης και εξετάζεται αυτεπαγγέλτως σε κάθε στάδιο της δίκης και ενώπιον του Αρείου Πάγου, υπό την προϋπόθεση ότι το ένδικο μέσο έχει ασκηθεί νομίμως και εμπροθέσμως και περιέχει έναν έστω των περιοριστικά αναφερόμενων στο άρθρο 510 του ΚΠΔ λόγο, χωρίς ωστόσο να απαιτείται να είναι αυτός και βάσιμος. Η εφαρμογή όμως της παραγραφής δεν δικαιολογείται να γίνεται a la carte, αφού και η αναίρεση είναι ποινικό δικονομικό στάδιο. Η δικαιοπολιτική σκέψη για την εφαρμογή της παραγραφής (ειρήνευση κοινωνίας, απομάκρυνση από την ερευνώμενη πράξη κλπ) δικαιολογεί την ισχύ της και στη διαδικασία στον Άρειο Πάγο, αφού οι όροι που την επέβαλαν δεν εκλείπουν κατά τον αναιρετικό έλεγχο της υπόθεσης, ούτε εξαρτάται αυτή από την ουσία της υπόθεσης ή τη διάκριση των εγκλημάτων».

η) Μεταρρύθμισε τη διαδικασία συζήτησης της αίτησης αναίρεσης κατά αποφάσεων στο άρθρο 515 παρ. 2, εισάγοντας και στον ΑΠ τη σειρά αγόρευσης που προβλέπεται στα δικαστήρια της ουσίας (εισαγγελέας, ο συνήγορος του παριστάμενου για την υποστήριξη της κατηγορίας, και τελευταίος ο συνήγορος του αναιρεσείοντα), ώστε αφενός μεν να τηρείται και στον ΑΠ η δικονομική ευταξία που ερείδεται στην αξιακή δομή της ποινικής δίκης και τη δεινή θέση του ακόμα τεκμαιρόμενου ως αθώου

[33] Τη σχετική αιτιολογική σκέψη διατύπωσε γραπτώς ο Β. Δημακόπουλος.

κατηγορουμένου, αφετέρου δε να παρέχεται στον αναιρεσείοντα κατηγορούμενο η δυνατότητα αντίκρουσης της εισαγγελικής πρότασης.

θ) Θέσπισε στο άρθρο 513 ΣχΚΠΔ την υποχρέωση του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου να καταθέτει γραπτή πρόταση στη γραμματεία του Αρείου Πάγου μέχρι την έναρξη της συζήτησης της αναίρεσης, ώστε να μπορούν οι διάδικοι να λάβουν γνώση του περιεχομένου της γραπτής πρότασης.

ι) Πρόβλεψε στο άρθρο 473 παρ. 3 εδ. γ΄ ως ειδικό τρόπο έναρξης της προθεσμίας αναίρεσης την ειδοποίηση με e-mail, ορίζοντας ότι «ειδικά για τον κατηγορούμενο, ο οποίος αμέσως μετά την έκδοση της απόφασης γνωστοποίησε με δήλωση του ιδίου ή του συνηγόρου, η οποία καταχωρίζεται στα πρακτικά, τη διεύθυνση του ηλεκτρονικού του ταχυδρομείου, η προθεσμία για την άσκηση της αναίρεσης αρχίζει μετά την σχετική ενημέρωση από τον γραμματέα του δικαστηρίου με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σχετικά με την καταχώριση καθαρογραμμένης της απόφασης».

Ειδικότερα σε σχέση με την αναγκαιότητα επιμέρους τροποποιήσεων του νομικού πλαισίου των ενδίκων μέσων λεκτέα τα εξής[34]:

Το άρθρο 467 του ισχύοντος Κώδικα που χορηγούσε δικαίωμα άσκησης ενδίκων μέσων στον αστικώς υπεύθυνο καταργείται, αφού δεν προβλέπεται πλέον αστικώς υπεύθυνος ως διάδικος στην ποινική δίκη. Το εδάφιο α΄ υποπερίπτωση α΄ του ισχύοντος άρθρου 468 ΚΠΔ που χορηγούσε το δικαίωμα άσκησης ενδίκου μέσου κατά της καταδικαστικής απόφασης στον πολιτικώς ενάγοντα και δη κατά του σκέλους της που αφορούσε την επιδίκαση χρηματικής ικανοποίησης ή αποζημίωσης (προφανώς μικρότερης της αιτηθείσας), καταργείται, διότι υπό το καθεστώς της παράστασης για την

---

[34] Εισηγητές των διατάξεων των άρθρων 462 έως 476 που αφορούν στους γενικούς ορισμούς των ενδίκων μέσων ήταν οι Α. Ζαχαριάδης και Θ. Δαλακούρας, των άρθρων 477 έως 485 που αφορούν τα ένδικα μέσα κατά βουλευμάτων οι Ν. Παντελής, Π. Μπρακουμάτσος και Α. Ζαχαριάδης, των άρθρων 486 έως 503 για την έφεση κατά αποφάσεων οι Ν. Παντελής, Π. Μπρακουμάτσος και Ι. Γιαννίδης και των άρθρων 504 έως 524 για την αναίρεση κατά αποφάσεων οι Ν. Παντελής και Θ. Δαλακούρας. Τις σχετικές με τα ως άνω άρθρα αιτιολογικές σκέψεις διατύπωσαν γραπτώς αρχικά ο Ν. Παντελής και στη συνέχεια ο υπογράφων. Τη διάταξη του άρθρου 478 εισηγήθηκε ο Ν. Παντελής, τη διάταξη του άρθρου 490 παρ. 2 εισηγήθηκε ο Ι. Γιαννίδης, τις διατάξεις των άρθρων 497 παρ. 5, 513 και 515 εισηγήθηκε ο Θ. Δαλακούρας, τη διάταξη του άρθρου 510 οι Α. Ζαχαριάδης και Χ. Σεβαστίδης, τη διάταξη του άρθρου 511 οι Β. Δημακόπουλος και Ι. Γιαννίδης.

υποστήριξη της κατηγορίας, δεν έχει πλέον λόγο ύπαρξης. Εξάλλου, η αναγνώριση υπό το προϊσχύσαν δίκαιο στον πολιτικώς ενάγοντα δικαιώματος άσκησης έφεσης ή αναίρεσης κατά αθωωτικής αποφάσεως, όταν η αγωγή του είχε απορριφθεί ως μη στηριζόμενη στο νόμο (άρθρο 468 β΄), ήταν εντελώς προβληματική, αφού για να συμβεί αυτό, έπρεπε το δικαστήριο να είχε ασχοληθεί με το ζήτημα αυτό προφανή παραδρομή αφού το άρθρο 65 παρ. 1 του ΚΠΔ όριζε ότι «το ποινικό δικαστήριο δεν μπορεί να ασχοληθεί με την πολιτική αγωγή όταν αποφαίνεται ότι δεν πρέπει να γίνει δίωξη ή απαλλάσσει για οποιονδήποτε λόγο τον κατηγορούμενο». Σε αντίθεση με όσα ίσχυαν για την καταδικαστική απόφαση, όπου για την χορήγηση ενδίκων μέσων στον πολιτικώς ενάγοντα σε περίπτωση καταδικαστικής απόφασης προνοούσαν τα άρθρα 488 (έφεση) και 505 περ. γ΄ (αναίρεση), τα ίδια ένδικα μέσα (έφεση και αναίρεση) δεν δικαιολογούνταν σε περίπτωση αθωωτικής απόφασης, γιατί δεν υφίστατο η ενοχή, δηλαδή η βάση της παραπομπής των όποιων πολιτικών αξιώσεων στα πολιτικά δικαστήρια. Για τους λόγους αυτούς το δεύτερο εδάφιο του άρθρο 468, που χορηγούσε δικαίωμα άσκησης ενδίκων μέσων στον πολιτικώς ενάγοντα σε περίπτωση αθωωτικής απόφασης, όταν η αγωγή (δήλωσή του) του απορρίπτεται ως μη στηριζόμενη στο νόμο, απαλείφθηκε από την Επιτροπή, ενώ η περίπτωση της άσκησης ενδίκων μέσων από εκείνον που καταδικάστηκε στα έξοδα είναι περιορισμένης πρακτικής σημασίας (στην νομολογία δεν αναφέρεται καμία τέτοια περίπτωση) και απαλείφθηκε και αυτή, όπως επίσης καταργήθηκε και η παράγραφος 2 του άρθρο 468, γιατί η Επιτροπή κατάργησε το άρθρο 70 (άσκηση πολιτικής αγωγής από τον εισαγγελέα).

Περαιτέρω, η χορήγηση ή μη δικαιώματος έφεσης κατά της καταδικαστικής αποφάσεως στον πολιτικώς ενάγοντα, όπως προέβλεπε το ισχύον άρθρο 488, όταν η δήλωση παράστασης για την υποστήριξη της κατηγορίας είχε απορριφθεί ως μη στηριζόμενη στο νόμο, είναι ένα ζήτημα που απασχόλησε την Επιτροπή. Η απόρριψη της δήλωσης παράστασης για την υποστήριξη της κατηγορίας ως μη στηριζόμενης στο νόμο, έχει προδήλως έννομες συνέπειες γι' αυτόν που έκανε την δήλωση, αφού σε περίπτωση έγερσης αγωγής για την επιδίκαση αποζημίωσης ή χρηματικής ικανοποίησης από αδικοπραξία, υπάρχει μία κατ' αρχήν δυσμενής δικαστική κρίση σχετικά με το ζήτημα αυτό, έστω και αν η κρίση αυτή προέρχεται από ποινικό

δικαστήριο και δεν δεσμεύει το πολιτικό. Υπήρξαν όμως προβληματισμοί σχετικά με το ποιο έπρεπε να είναι το περιεχόμενο της απόφασης του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, αν ασκείτο έφεση που στρεφόταν μόνο κατ' αυτού του κεφαλαίου της καταδικαστικής απόφασης, ή ποιο έπρεπε να είναι το περιεχόμενο της απόφασης του Αρείου Πάγου στην ίδια περίπτωση, αφού δεν υπάρχουν πλέον πολιτικές αξιώσεις, ώστε αυτές να παραπεμφθούν στο αρμόδιο πολιτικό δικαστήριο κατά τα άρθρα 502 παρ. 5 και 521 του ισχύοντα Κώδικα, για τον λόγο δε αυτό δεν χορηγήθηκε δικαίωμα άσκησης ενδίκων μέσων κατά της καταδικαστικής απόφασης σε εκείνον που δήλωσε παράσταση για την υποστήριξη της κατηγορίας, του οποίου η δήλωση απορρίφθηκε ως μη στηριζόμενη στο νόμο. Δεν πρέπει άλλωστε να παραβλέπεται ότι και υπό το ισχύον καθεστώς, η χορήγηση δικαιώματος άσκησης εφέσεως στον πολιτικώς ενάγοντα κατά αθωωτικών αποφάσεων και δη κατά του μέρους της που αφορούσε την απόρριψη της αγωγής του ως μη στηριζόμενης στο νόμο, παρεχόταν περιορισμένα και μόνο για τις αθωωτικές σε βαθμό πλημμελήματος ή πταίσματος αποφάσεις και όχι για εκείνες σε βαθμό κακουργήματος (άρθρο 486 παρ.1^{α} ΚΠΔ).

Περαιτέρω, σε σχέση με τα ένδικα μέσα κατ' αποφάσεων σημειωτέο ότι από την πρώτη παράγραφο του ισχύοντος άρθρου 505 διαγράφονται: α) το εδάφιο β΄ που χορηγεί το δικαίωμα αναίρεσης και στον αστικώς υπεύθυνο, αφού δεν προβλέπεται πλέον ως διάδικος ο αστικώς υπεύθυνος και β) το εδάφιο γ΄ που χορηγεί στον πολιτικώς ενάγοντα το δικαίωμα άσκησης αναίρεσης κατά της καταδικαστικής απόφασης και δη μόνο κατά του σκέλους της που αφορούσε την επιδίκαση χρηματικής ικανοποίησης ή αποζημίωσης (μικρότερης της αιτηθείσας) ή που απέρριπτε την αγωγή του ως μη στηριζόμενη στο νόμο, γιατί υπό το καθεστώς της παράστασης για την υποστήριξη της κατηγορίας, δεν νοείται διεκδίκηση αστικών αξιώσεων, αλλά και για τους λόγους που αναφέρονται υπό το άρθρο 488. Από το εδάφιο δ΄ της ισχύουσας διάταξης, το οποίο μετά την κατάργηση των εδαφίων β΄ και γ΄ αριθμείται ως εδάφιο β΄, παραλείπεται το εδάφιο που χορηγεί το δικαίωμα άσκησης αναίρεσης κατά αποφάσεως του Μ.Ο.Δ στον εισαγγελέα που άσκησε την κατηγορία σ' αυτό, αφού η άσκηση καθηκόντων εισαγγελέα στα μικτά ορκωτά δικαστήρια της περιφέρειας του, ανήκει στον εισαγγελέα εφετών, ο εισαγγελέας δε πλημμελειοδικών μόνο ως υποκατάστατός του ασκεί την κατηγορία στα δικαστήρια αυτά (άρθρο 8 παρ.

4). Εξάλλου, θα ήταν άτοπο να έχει αυτοτελές δικαίωμα αναίρεσης ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών κατά των αποφάσεων του Μ.Ο.Δ., όταν για την άσκηση εφέσεως κατ' αποφάσεων του ιδίου δικαστηρίου, απαιτείται η προηγούμενη ενημέρωση και σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα εφετών (άρθρο 8 παρ. 4, εδάφιο τελευταίο).

Επί αθωώσεως του για έμπρακτη μετάνοια, ο κατηγορούμενος έχει έννομο συμφέρον να επιδιώξει την μετά από αναίρεση απαλλαγή του για άλλη αιτία, επειδή η για λόγους έμπρακτης μετάνοιας απαλλαγή περιέχει έμμεση αλλά σαφή παραδοχή τέλεσης της πράξης. Επιπλέον γιατί σύμφωνα με το άρθρο 569 παρ. 2 β περιπτ. βδ του Κώδικα στο ποινικό μητρώο αναγράφονται και οι αποφάσεις που αθωώνουν τον κατηγορούμενο λόγω έμπρακτης μετάνοιας. Για τους ανωτέρω λόγους η σχετική διάταξη του άρθρου 506 που χορηγεί στον κατηγορούμενο που αθωώθηκε λόγω έμπρακτης μετάνοιας, και μάλιστα για όλους τους λόγους του άρθρου 510, διατηρείται. Από το ίδιο άρθρο απαλείφεται και το εδάφιο γ΄ της ισχύουσας διάταξης που χορηγεί το δικαίωμα στον μηνυτή ή τον εγκαλούντα να ασκούν αναίρεση κατά των αθωωτικών αποφάσεων με τις οποίες καταδικάζονται σε αποζημίωση ή τα έξοδα, λόγω αχρησίας. Στην νομολογία δεν αναφέρεται περίπτωση άσκησης αναιρέσεως κατ' εφαρμογή της συγκεκριμένης διάταξης.

Από την παράγραφο 1 του ισχύοντος άρθρου 507 παραλείπεται το εδάφιο που ορίζει διαφορετική προθεσμία για την άσκηση αναίρεσης από τον εισαγγελέα που δεν υπηρετεί στο δικαστήριο που έχει εκδώσει την προσβαλλόμενη απόφαση, γιατί η ρύθμιση αυτή δεν έχει επαρκή δικαιολογητική βάση. Παραλείπονται επίσης και οι ρυθμίσεις των παραγράφων 2, 3 και 4 οι οποίες προστέθηκαν με το άρθρο 7 του Ν. 663/1977, με το οποίο επιδιώχθηκε, όπως αναφέρεται στην σχετική εισηγητική έκθεση «η απαλλαγή των υπηρεσιών από τις πολυάριθμες επιδόσεις, που δεν έχουν ουσιαστική σημασία, όσον αφορά τις ανέκκλητες αποφάσεις των πταισματοδικείων και τον μονομελών πλημμελειοδικείων, οι οποίες έχουν σκοπό να κινήσουν την προθεσμία αναίρεσης, δεδομένου ότι η άσκηση αναίρεσης στην περίπτωση αυτή είναι σπάνια». Μετά όμως την προσθήκη τρίτης παραγράφου στο άρθρο 473 του ΚΠΔ με το άρθρο 9 του Ν. 969/1979, στον χώρο της θεωρίας αλλά και της νομολογίας, έχει παγιωθεί η

άποψη ότι η διάταξη του άρθρου 473 παρ. 3, όπως ισχύει σήμερα, εφαρμόζεται και στις περιπτώσεις του άρθρου 507 το οποίο και τροποποίησε σιωπηρά. Αντίθετη προσέγγιση θα ήταν ασύμβατη με το άρθρο 6 παρ. 1 της Ε.Σ.Δ.Α, γιατί διαφορετικά ο δικαιούμενος σε άσκηση αναιρέσεως, θα υποχρεωνόταν σε άσκηση μιας αναποτελεσματικής αναίρεσης, δηλαδή σε προσβολή μιας απόφασης πριν καν αυτή λάβει υλική υπόσταση με την καταχώρησή της στο ειδικό βιβλίο, μη γνωρίζοντας εάν πάσχει και από ποιες, αναιρετικές πλημμέλειες. Η διατήρηση σε ισχύ των ως άνω παραγράφων που για τις ανέκκλητες αποφάσεις κατώτερων δικαστηρίων προβλέπουν διαφορετικές (μηνιαία ή δίμηνη) προθεσμίες αναίρεσης και τοποθετούν διαφορετικά τον χρόνο έναρξής της (δημοσίευση και όχι καταχώρηση στο ειδικό βιβλίο), κατά παρέκκλιση των ισχυουσών γενικώς για τα ένδικα μέσα προθεσμιών και τον χρόνο έναρξής τους, δεν δικαιολογείται. Ανάλογοι λόγοι υπαγορεύουν να προβλεφθεί ρητά και στην παράγραφο 1 ότι η προθεσμία για την άσκηση αναιρέσεως από όλους τους δικαιούμενους σε άσκησή της εισαγγελείς, αρχίζει από την καταχώρηση της προσβαλλόμενης απόφασης στο ειδικό βιβλίο και όχι από την δημοσίευσή της.

Από την παράγραφο 2 του άρθρου 510, διαγράφεται η φράση «το πολιτικό μέρος», αφού αυτή στερείται αντικειμένου, μετά την επιλογή της παράστασης για την υποστήριξη της κατηγορίας, παραμένει δε η διάταξη κατά τα λοιπά ως έχει. Στους αυτεπαγγέλτως εξεταζόμενους λόγους αναιρέσεως προστίθεται και η περίπτωση Ζ της παραγράφου 1 του άρθρου 510 που αναφέρεται στην υλική αρμοδιότητα του δικάσαντος δικαστηρίου, δοθέντος ότι κατά το άρθρο 120 παρ. 1 το δικαστήριο οφείλει να την εξετάζει αυτεπάγγελτα σε κάθε στάδιο της δίκης.

Το άρθρο 512 του ισχύοντος κώδικα καταργείται. Μετά την κατάργηση των εδαφίων α και γ του άρθρου 506, το άρθρο 512 δεν έχει λόγο ύπαρξης, αφού για μεν τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου υφίσταται ρητή πρόβλεψη (άρθρο 505 παρ. 2) ότι δικαιούται να προσβάλλει οποιαδήποτε απόφαση, συνεπώς και την αθωωτική, για όλους τους λόγους του άρθρου 510, ενώ οι εισαγγελείς εφετών και πρωτοδικών δικαιούνται να προσβάλλουν την αθωωτική απόφαση μόνο για εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή ουσιαστικής ποινικής διάταξης (άρθρο 506 εδάφιο β). Την θέση του άρθρου αυτού καταλαμβάνουν οι παράγραφοι 1, 2 και 3 του επόμενου άρθρου του

ισχύοντα Κώδικα, ενώ προστίθεται νέο άρθρο με τον αριθμό 513 με το οποίο για πρώτη φορά εισάγεται η υποχρέωση του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου να καταθέτει γραπτή πρόταση επί των υποθέσεων που πρόκειται να συζητηθούν, ταυτόχρονα δε με το άρθρο 515 παρ. 2 μεταβάλλεται η σειρά κατά την οποία παίρνουν τον λόγο κατά την συζήτηση της αναίρεσης ο εισαγγελέας, ο συνήγορος του παριστάμενου για την υποστήριξη της κατηγορία και ο συνήγορος του αναιρεσείοντα, σε κάθε δε περίπτωση ο συνήγορος του τελευταίου ομιλεί πάντα τελευταίος.

Από την διάταξη της παραγ. 2 του άρθρου 516 διαγράφεται η φράση «είτε απορριφθεί η αίτηση ως αβάσιμη», ως άνευ αντικειμένου, αφού στην περίπτωση αυτή, αν απορριφθεί η αναίρεση ως αβάσιμη, ισχύει η απόφαση του δικαστηρίου που δέχθηκε την αναρμοδιότητα και συνεπώς δεν υφίσταται περίπτωση παραπομπής από τον Άρειο Πάγο στο αρμόδιο δικαστήριο. Εξάλλου, από το ισχύον άρθρο 521 διαγράφεται το εδάφιο «έστω και αν η πρωτόδικη απόφαση θα ήταν ανέκκλητη λόγω ποσού, όταν η αναίρεση γίνει μόνο ως προς τις διατάξεις ή τα κεφάλαια της απόφασης που αφορούν τις ιδιωτικές απαιτήσεις του πολιτικώς ενάγοντος ή του κατηγορουμένου που αθωώθηκε», ως άνευ αντικειμένου λόγω της επιλογής της παράστασης του παθόντος μόνο για την υποστήριξη της κατηγορίας και γιατί καταργείται το δικαίωμα του αθωωθέντος κατηγορούμενου να ασκήσει αναίρεση κατά του μέρους της απόφασης που αφορά τις κατά το άρθρο 71 απαιτήσεις του. Το άρθρο αυτό λαμβάνει στο σχέδιο τον αριθμό 520 ορίζεται δε με αυτό ότι αν η αναίρεση γίνει δεκτή μόνο ως προς το κεφάλαιο της απόφασης που αφορά την δήμευση ή την απόδοσή των πραγμάτων που παραδόθηκαν στην ανάκριση ή κατασχέθηκαν, τότε ο Άρειος Πάγος παραπέμπει την υπόθεση στο αρμόδιο πολιτικό δικαστήριο (η Α.Π 1289/2002 σε παρόμοια περίπτωση παρέπεμψε την υπόθεση στο πολιτικό εφετείο).

Προστίθεται τελευταίο εδάφιο στο άρθρο 522, με το οποίο ορίζεται ότι το δικαστήριο της παραπομπής, εφόσον αυτό είναι δυνατό, συγκροτείται από τους ίδιους δικαστές, αν η απόφαση αναιρέθηκε μόνο ως προς το σκέλος της που αφορά την επιμέτρηση της ποινής, και τούτο γιατί οι δικαστές που δίκασαν τη ουσία της υπόθεσης και προέβησαν στην επιμέτρηση της ποινής που αναιρέθηκε, είναι οι πλέον κατάλληλοι για την νέα επιμέτρηση, δοθέντος ότι έχουν υπόψη τους όλα τα δεδομένα της ακροαματικής

διαδικασίας που οδήγησε στην περί ενοχής απόφαση και συνακόλουθα είναι οι πλέον κατάλληλοι για την νέα επιμέτρηση.

Προστίθεται νέο άρθρο 523 σύμφωνα με το οποίο εάν η αίτηση για αναίρεση απορρίφθηκε από παραδρομή ως ανυποστήρικτη ή απαράδεκτη η αν κάποιος προταθείς λόγος αναίρεσης δεν κρίθηκε από το δικαστήριο του Αρείου Πάγου, με αίτηση του αναιρεσείοντα ή του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου ή αυτεπαγγέλτως, μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών από την έκδοση της απόφασης, ο Άρειος Πάγος επανέρχεται για αποκατάσταση της παραδρομής ή για κρίση του μη εξετασθέντος λόγου, η λύση δε που δίδεται με αυτήν έχει καθιερωθεί στην πράξη από την νομολογία του Αρείου Πάγου.

IX. Οι ειδικότερες τροποποιήσεις στις διατάξεις του έβδομου Βιβλίου περί εκτάκτων ενδίκων μέσων.

Οι επιμέρους τροποποιήσεις στο πρώτο κεφάλαιο αυτού του Βιβλίου[35] για τα έκτακτα ένδικα μέσα εντοπίζονται κυρίως αφενός στη νομοτεχνική αναδιάρθρωση ειδικότερων σημείων των ρυθμίσεων και αφετέρου στη βελτίωση ορισμένων προϋποθέσεων ορθής εφαρμογής του θεσμού της επανάληψης της διαδικασίας. Η κατάταξή της στα έκτακτα ένδικα μέσα, όπως σημειώθηκε και ανωτέρω, αποτέλεσε την πρώτη διαρθρωτική επέμβαση, με την οποία αποδόθηκε και αναδείχθηκε ο χαρακτήρας και η αληθής φύση του τόσο ενδιαφέροντος αυτού θεσμού.

Η αφετηριακή και αξονικής σημασίας ρύθμιση του άρθρου 525 ΣχΚΠΔ που θεσπίζει τους λόγους επανάληψης της διαδικασίας παραμένει κατά βάση αναλλοίωτη ως προς το γράμμα της, καθώς κρίθηκε ότι απηχεί μια ήδη εμπεδωμένη στην πράξη ρύθμιση που αποδίδει σταθμιστικά τη λειτουργία και τις προϋποθέσεις εφαρμογής του θεσμού. Οι μεμονωμένες επεμβάσεις σε αυτήν αφορούν: α) Αφενός την κατάταξη της περίπτωσης που αφορά «δωροληψία δικαστή ή ενόρκου που μετείχε στο δικαστήριο που απάγγειλε την καταδίκη ή άλλη από πρόθεση παράβαση του δικαστικού τους καθήκοντος» σε αυτοτελή λόγο επανάληψης της διαδικασίας, ώστε να αρκεί για την επανάληψη η απόδειξη τέλεσης των συγκεκριμένων πράξεων και να

[35] Εισηγητές των διατάξεων για την επανάληψη της διαδικασίας ήταν οι Θ. Δαλακούρας και Δ. Συμεωνίδης, ενώ για την αποκατάσταση και την αποζημίωση κρατηθέντων και μετέπειτα αθωωθέντων οι Ν. Παντελής και Θ. Δαλακούρας.

μην εξαρτάται η ευδοκίμηση του λόγου από το αν η εγκληματική συμπεριφορά άσκησε ουσιώδη επιρροή στην καταδίκη του κατηγορουμένου. β) Αφετέρου την αποσύνδεση του λόγου της επανάληψης διαδικασίας που σχετίζεται με την «έκδοση καταδικαστικής απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για παραβίαση δικαιώματος που αφορά το δίκαιο χαρακτήρα της διαδικασίας που τηρήθηκε ή την ουσιαστική διάταξη που εφαρμόσθηκε» από την προϋπόθεση που διαμορφώθηκε στη νομολογία να προκύπτει, δηλαδή, ότι «η διαπιστωθείσα από το Ε.Δ.Δ.Α δικονομική παραβίαση επηρέασε αρνητικά την κρίση του ποινικού δικαστηρίου». Καθώς ο λόγος αυτός εντάσσεται στους απόλυτους λόγους επανάληψης της διαδικασίας, η ρύθμιση αυτή ήταν και αναγκαία και επιβεβλημένη, ώστε να μην περιορίζεται δια της ερμηνευτικής οδού επιπρόσθετα η εφαρμογή του θεσμού. Το ίδιο ισχύει, βέβαια, και για την αντίστοιχη πρόβλεψη στο πλαίσιο του άρθρου 526 ΣχΚΠΔ (ισχύοντος 525^{A}) που αφορά την επανάληψη της διαδικασίας επί καταδίκης από το ΕΔΔΑ για μη αποζημίωση κατά το άρθρο 535 (αποζημίωση αδίκως κρατηθέντων).

Περαιτέρω το άρθρο 528 ΚΠΔ διασπάστηκε στο ΣχΚΠΔ σε δύο άρθρα, ώστε η διαδικασία βεβαίωσης «του εγκλήματος της ψευδούς κατάθεσης, της πλαστογραφίας, της ψευδούς βεβαίωσης, της υφαρπαγής ψευδούς βεβαίωσης, της δωροδοκίας ή της παράβασης του δικαστικού καθήκοντος που τελέστηκε σε βάρος του καταδικασμένου» να ρυθμίζεται, χάριν νομοτεχνικής σαφήνειας, ξεχωριστά. Για τον ίδιο λόγο ρυθμίστηκαν σε ξεχωριστά άρθρα τόσο το επεκτατικό αποτέλεσμα της επανάληψης της διαδικασίας όσο και η απαγόρευση χειροτέρευσης της θέσης του αιτούντος την επανάληψη της διαδικασίας.

Στην ίδια κατεύθυνση κινήθηκε η Επιτροπή και σε σχέση με τις διατάξεις του δεύτερου Κεφαλαίου για την αποζημίωση εκείνων που κρατήθηκαν και μετέπειτα αθωώθηκαν (άρθρα 535 έως 544 ΣχΚΠΔ), προωθώντας τη νομοτεχνική αναδιάρθρωση ειδικότερων σημείων των ρυθμίσεων και αναδιαμορφώνοντας ορισμένες προϋποθέσεις εφαρμογής του θεσμού. Έτσι, ειδικότερα, στους δικαιούχους αποζημίωσης κατά το άρθρο 535 ΣχΚΠΔ προστέθηκαν και «οι κρατηθέντες, για τους οποίους στη συνέχεια έπαυσε οριστικά η ποινική δίωξη ή κηρύχθηκε απαράδεκτη με αμετάκλητη απόφαση ή βούλευμα, εφόσον οι λόγοι της οριστικής παύσης ή του απαραδέκτου της

ποινικής δίωξης ήταν πρόδηλο ότι συνέτρεχαν κατά τον χρόνο έκδοσης της καταδικαστικής απόφασης ή του παραπεμπτικού βουλεύματος ή η ποινική δίωξη θεωρήθηκε σαν να μη έγινε κατ' άρθρο 77». Προστέθηκε, επίσης, στο ίδιο άρθρο παρ. 3 που διαλαμβάνει ότι «σε περίπτωση θανάτου του κατά τις προηγούμενες παραγράφους δικαιούχου πριν τη συμπλήρωση της προθεσμίας υποβολής της αίτησης κατά το άρθρο 538, το σχετικό δικαίωμα μπορούν να ασκήσουν οι κληρονόμοι του, κατά το ποσοστό της κληρονομικής τους μερίδας», ενώ στα επόμενα εδάφια ρυθμίστηκαν τα ζητήματα προθεσμιών και μεταβίβασης της αξίωσης στις εν λόγω περιπτώσεις.

Αντιστοίχως, για να καταστεί λειτουργικότερη η εφαρμογή του θεσμού της αποζημίωσης προβλέφθηκαν διεξοδικά στα άρθρα 538, 539 και 540 ΣχΚΠΔ τόσο η διαδικασία υποβολής της αίτησης αποζημίωσης όσο και η διαδικασία εκδίκασής της, αλλά και ο τρόπος προσδιορισμού αποζημίωσης σε περίπτωση που γίνει δεκτή η αίτηση για αποζημίωση.

Τέλος, διατηρήθηκαν αυτούσιες οι διατάξεις του άρθρου 541 για την υποκατάσταση του δημοσίου στα δικαιώματα του ζημιωμένου και του άρθρου 542 για την ανάλογη εφαρμογή των σχετικών διατάξεων από τον Άρειο Πάγο και τα στρατιωτικά δικαστήρια, καταργήθηκε ως αναχρονιστική η διάταξη του άρθρου 543 ΚΠΔ για την αυτονόητη εφαρμογή των σχετικών με την αποζημίωση διατάξεων και υπέρ αλλοδαπών ή ανιθαγενών και ρυθμίστηκε για λόγους ορθής και δίκαιης εφαρμογής του θεσμού, αλλά και πληρότητας του νομικού πλαισίου αφενός η υποχρέωση επιστροφής της αποζημίωσης σε περίπτωση μεταγενέστερης αμετάκλητης καταδικαστικής απόφασης λόγω επανάληψης της διαδικασίας κατά εκείνου που είχε αθωωθεί αμετάκλητα (άρθρο 543 ΣχΚΠΔ) και αφετέρου η δυνατότητα αναλογικής εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 535 – 540 και σε περίπτωση κατάσχεσης και δέσμευσης περιουσίας.

Χ. Οι ειδικότερες τροποποιήσεις στις διατάξεις του όγδου Βιβλίου περί εκτέλεσης, του ένατου Βιβλίου περί ποινικού μητρώου και του δέκατου Βιβλίου περί εξόδων της ποινικής διαδικασίας.

Οι σχετικές διατάξεις του όγδοου[36], ένατου και του δέκατου Βιβλίου[37] δεν απομακρύνονται σημαντικά από τις ισχύουσες διατάξεις, καθώς υπακούουν στις ίδιες αξιακές αναφορές για τους όρους και τα όρια εκτέλεσης και την τήρηση του ποινικού μητρώου. Συμπληρώνονται, ωστόσο, με τις αναγκαίες εναρμονίσεις προς την ενεστώσα νομική πραγματικότητα, ώστε να μπορούν να αντανακλούν πληρέστερα τις θεμελιακού χαρακτήρα απαιτήσεις δικαιοκρατικότητας της ποινικής διαδικασίας.

Ειδικότερα ως επιβεβλημένες σύμφωνα με τη νομολογία και τις νεότερες θεωρητικές προσεγγίσεις κρίθηκαν οι εξής ρυθμίσεις:

α) Στο άρθρο 548 του ΣχΚΠΔ και στο εδ. β΄ προστίθεται η φράση «εκτός αν λύεται με αυτές ένα ζήτημα οριστικά». Τούτο κρίθηκε απαραίτητο από την Επιτροπή, καθόσον τόσο η νομολογία όσο και η θεωρία συγκλίνουν στο ότι οι προπαρασκευαστικές αποφάσεις είναι οι αποφάσεις που δεν αποφαίνονται τελειωτικώς επί της κατηγορίας, αλλά μόνο επί κάποιου ζητήματος που αναφύεται στη διαδικασία. Ο ορισμός αυτός ακολουθεί εκείνον του Α. Μπουρόπουλου (εισηγητή του άρθρου 536 του σχεδίου ΚΠΔ και νυν 548 ΚΠΔ), σύμφωνα με τον οποίο ως προπαρασκευαστική απόφαση νοείται κατά το άρθρο 548 κάθε μη αποφαινομένη τελειωτικώς επί της κατηγορίας απόφαση, η οποία είναι αμέσως εκτελεστή συνεπεία του ανεπιτρέπτου της ασκήσεως ενδίκου μέσου κατ' αυτής.

β) Στο άρθρο 549 του ΣχΚΠΔ απαλείφεται η παράγραφος 3, ως αναχρονιστική και μη εφαρμοστέα στην πράξη.

γ) Στο άρθρο 551 παρ. 1 εδ. α΄ του ΣχΚΠΔ απαλείφεται η φράση του ισχύοντος «αμετάκλητες», καθόσον κατά παγία νομολογία του Αρείου Πάγου, ο καθορισμός συνολικής ποινής λαμβάνει χώρα και επί μη αμετακλήτων αποφάσεων. Συνάμα ορίζεται στην παρ. 2 ότι «αν ποινή βάσης επιβλήθηκε από το τριμελές ή μονομελές πλημμελειοδικείο, αρμόδιο για να καθορίσει τη συνολική ποινή που πρέπει να εκτιθεί είναι το μονομελές πλημμελειοδικείο», ενώ σε «κάθε άλλη περίπτωση αρμόδιο είναι το μονομελές εφετείο».

---

[36] Εισηγητές των διατάξεων αυτών ήταν ο Π. Μπρακουμάτσος που διατύπωσε και τις σχετικές επί αυτών αιτιολογικές σκέψεις και ο Ν. Νικολάου.

[37] Εισηγητές των διατάξεων του ένατου και δέκατου Βιβλίου ήταν ο Π. Μπρακουμάτσος που διατύπωσε και τις σχετικές επί αυτών αιτιολογικές σκέψεις και ο Ε. Κασαλιάς.

δ) Στο άρθρο 552 του ΣχΚΠΔ και στην παρ. 1 εδ. 2 παραλείπεται η λέξη «από τον κλητήρα», αφού πλέον δεν εφαρμόζεται.

ε) Στο άρθρο 553 απαλείφεται από την παρ. 2 του ισχύοντος κειμένου η φράση «οι διατάξεις των παραγράφων 4 έως και 7 του άρθρου 588, καθώς και το άρθρο 589, εφαρμόζονται αναλόγως και σε αυτή τη περίπτωση», ως πλεονάζουσα, καθώς εφαρμόζεται ο ΚΕΔΕ.

Περαιτέρω, οι αλλαγές που υιοθέτησε η Επιτροπή στο κεφάλαιο για την αναβολή και διακοπή της εκτέλεσης της ποινής αφορούν κατά κύριο λόγο στην αναμόρφωση των άρθρων κατά τέτοιο τρόπο, ώστε στο οικείο άρθρο να προβλέπεται το αρμόδιο όργανο, το οποίο διατάσσει την αναβολή ή τη διακοπή της ποινής. Οι άλλες επιμέρους αλλαγές δεν αναιρούν τον χαρακτήρα της εκτέλεσης, όπως αποτυπώνεται στον ισχύοντα κώδικα, αλλά εναρμονίζουν τις διατάξεις αυτές τόσο με τη νομολογία όσο και με τις κρατούσες στη θεωρία απόψεις, προκειμένου η εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων να συμβαδίζει με την δικαστηριακή πρακτική.

Ειδικότερα: α) Στο άρθρο 556 του σχεδίου διαγράφεται η περίπτωση β΄ του ισχύοντος, καθόσον η διατύπωση αυτή αναφερόταν στην περίοδο κατά την οποία κατά των αποφάσεων του ΜΟΔ δεν επιτρεπόταν έφεση. β) Επίσης το όριο των 2 ετών αναπροσαρμόζεται στα τρία έτη ενόψει και των αλλαγών στο ΣχΠΚ, ενώ προστίθεται και η περίπτωση της σοβαρής ασθένειας. γ) Στα άρθρα 556 και 557 του σχεδίου ορίζονται τα αρμόδια όργανα προς αποτροπή συγχύσεων που εμφιλοχωρούν στον ισχύοντα. δ) Προστέθηκε παρ. 10 στο άρθρο 557, καθόσον η εκτέλεση ποινής ή ποινών μετά την αρχική διακοπή, θα αναιρούσε τους λόγους για τους οποίους δόθηκε.

Περαιτέρω, στο τρίτο Κεφάλαιο για τις αμφιβολίες και αντιρρήσεις σχετικά με την εκτέλεση και συγκεκριμένα στο άρθρο 561 του ΣχΚΠΔ εισάγεται μια καινοτομία, καθόσον ζητήματα σχετικά με το είδος ή τη διάρκεια της ποινής καταρχήν τα επιλύει ο αρμόδιος εισαγγελέας και σε δεύτερη φάση το δικαστήριο.

Εν κατακλείδι, στο πέμπτο Κεφάλαιο του ισχύοντος για την εκτέλεση των αποφάσεων για τις πολιτικές απαιτήσεις διαγράφεται, ενόψει της αναμόρφωσης του θεσμού της πολιτικής αγωγής που επέφερε το σχέδιο.

Τέλος, σχετικά με το πρόβλημα της εξακρίβωσης του χρόνου επέλευσης του αμετακλήτου της απόφασης απαιτείται να προκύπτει ο χρόνος επίδοσης της καταδικαστικής απόφασης στον καταδικασθέντα. Προς τούτο και στο άρθρο 163 παρ. 2 του σχεδίου προβλέπεται ότι το αποδεικτικό επίδοσης της καταδικαστικής απόφασης ουδέποτε καταστρέφεται. Εξάλλου, η διάταξη του ισχύοντος άρθρου 579 ΚΠΔ, σύμφωνα με την οποία η απαγόρευση ανακοίνωσης από αμέλεια δελτίου ποινικού μητρώου τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τρείς μήνες, καταργείται, καθόσον οι διατάξεις περί ποινικού μητρώου είναι δυσχερείς στην κατανόησή τους από τους υπαλλήλους και συνεπώς η τιμώρηση της εξ αμελείας ανακοίνωσης κρίθηκε από την Επιτροπή ως υπερβολική.

XI. Επιλογικές σκέψεις

Το Σχέδιο ΚΠΔ ενσαρκώνει μια ουσιώδη και πολύπλευρη μεταρρύθμιση του ισχύοντος δικονομικού δικαίου στην κατεύθυνση ενίσχυσης της αξιακής δομής του, αλλά και της λειτουργικότητας του, ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί στις σύγχρονες πολύπλευρες προκλήσεις της εποχής μας. Η προώθηση νέων θεσμών στο πλαίσιό του υπακούει μεν στην ανάγκη ταχείας απονομής της δικαιοσύνης, εντάσσεται ωστόσο απρόσκοπτα στη λογική ενότητα του δικονομικού συστήματος και νομιμοποιείται αναλόγως. Αντιστοίχως, νομιμοποιούνται ως εξαιρετικού χαρακτήρα μέτρα οι ειδικές ανακριτικές πράξεις, στο βαθμό που ενισχύονται οι ανάλογες εγγυήσεις διενέργειάς τους, ενώ εντάσσονται στον Κώδικα και οι διάσπαρτοι σε ειδικούς ποινικούς νόμους προβλεπόμενοι δικονομικοί θεσμοί, όπως του εισαγγελέα οικονομικού εγκλήματος. Έτσι, άλλωστε, προκύπτει η ζητούμενη για κάθε νομοθέτημα εσωτερική αλληλουχία των ειδικότερων διατάξεών του και η θεσμική διάρθρωσή του κατά ενιαίο, προβλέψιμο, ελέγξιμο και δικαιοκρατικά εφαρμόσιμο τρόπο. Ως συνεκτικό επιστημονικό έργο, εν κατακλείδι, σκοπεί παράλληλα με την εξασφάλιση των προϋποθέσεων μιας δικονομικά άψογης ποινικής δίκης να συνεισφέρει στην επαύξηση της εμπιστοσύνης των κοινωνών στην απονομή της δικαιοσύνης και στην έννοια του κράτους δικαίου.

Αθήνα, 03.05.2019

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗΣ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

ΟΛΓΑ ΓΕΡΟΒΑΣΙΛΗ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

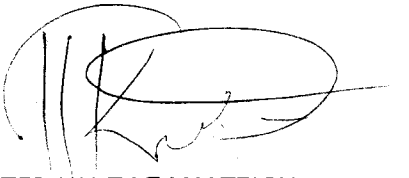

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΝΑΤΣΙΟΥ

ΤΡΟΠΟΠΟΙΟΥΜΕΝΕΣ ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος Κώδικα Ποινικής Δικονομίας καταργούνται:

α) ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας που κυρώθηκε με το Ν. 1493/17.8.1950, όπως μεταγλωττίστηκε με το Π.Δ. 258/1986 και συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε με μεταγενέστερους νόμους,

β) οι παρ. 1 έως και 8 του άρθρου 17Α Ν. 2523/1997, όπως ισχύουν,

γ) το άρθρο 1, το άρθρο 2 παρ. 1, τα άρθρα 3, 4, 5 παρ. 2 και το άρθρο 7 Ν. 4022/2011· η παρ. 5 του άρθρου 2 Ν. 4022/2011 καταργείται μόνο κατά το μέρος που αφορά στον εισαγγελέα εγκλημάτων διαφθοράς,

δ) κάθε άλλη διάταξη που υπάγει οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο στην ιδιάζουσα δωσιδικία της παρ. 6 του άρθρου 111 του καταργούμενου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας,

ε) το άρθρο μόνο παρ. 3 Ν. 2243/1994, στ) τα εδάφια β και γ της παραγράφου 6 του άρθρου 111 Νόμου 4055/2012 που αφορούν στην αποκλειστική αρμοδιότητα των εισαγγελικών και δικαστικών αρχών του Πειραιά για τα ποινικά αδικήματα ή εγκλήματα, που σχετίζονται με ναυτικές διαφορές ή διαπράχθηκαν σε ελληνικά πλοία ή σε πλοία με ξένη σημαία στο εξωτερικό ή σε ανοικτή θάλασσα,

στ) τα άρθρα 1 έως 9 του Ν. 4312/2014,

ζ) το άρθρο 65 Ν. 4356/2015

η) κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη που αναφέρεται σε θέματα που ρυθμίζει ο παρών Κώδικας Ποινικής Δικονομίας.

θ) Από την ημέρα που αρχίζει να ισχύει ο παρών Κώδικας Ποινικής Δικονομίας οι παραπομπές σε άρθρα ή σε θεσμούς του καταργούμενου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, οι οποίες περιέχονται σε ειδικούς νόμους, θεωρούνται ότι γίνονται στις αντίστοιχες διατάξεις του παρόντος Κώδικα.

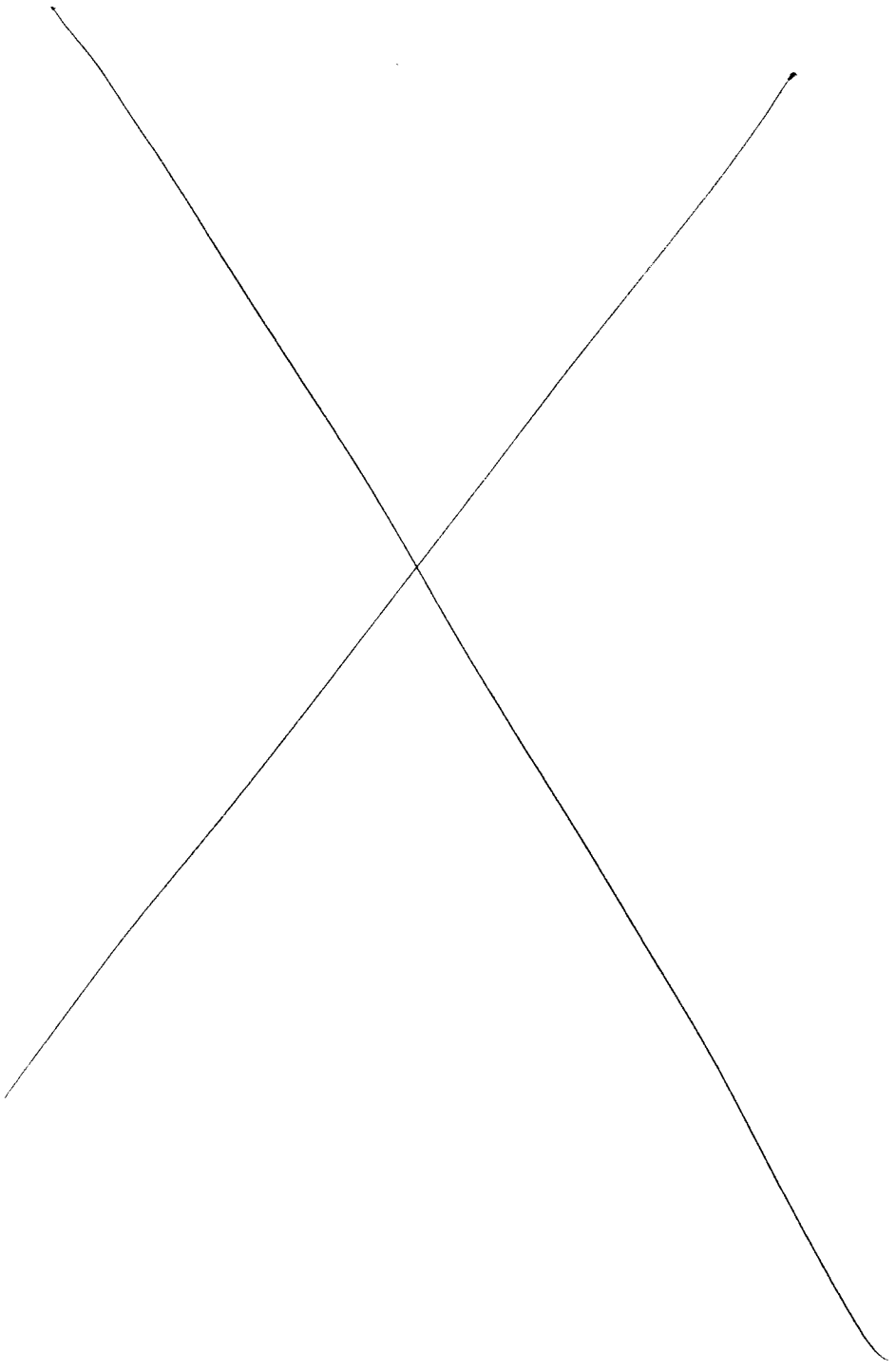

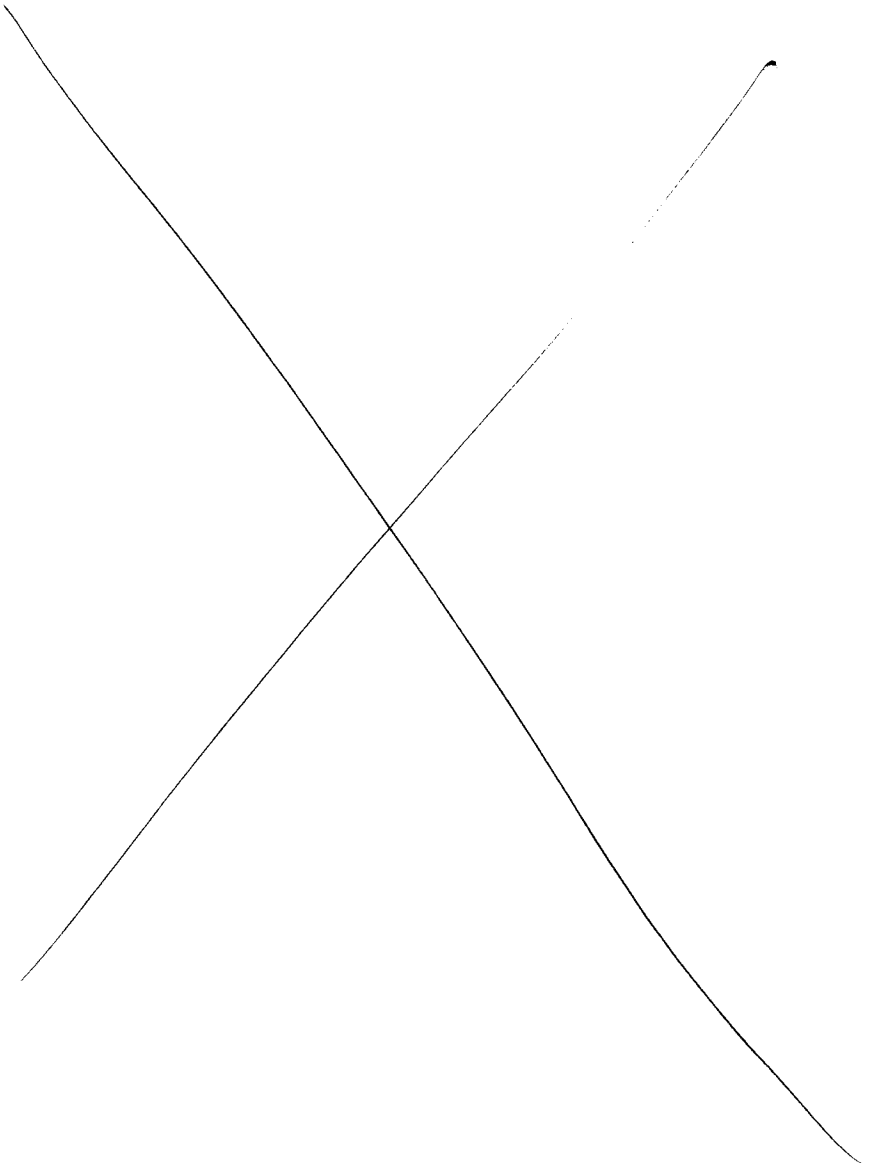

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΜΕ ΤΙΤΛΟ

«ΚΥΡΩΣΗ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ»

Άρθρο Πρώτο

Κυρώνεται σύμφωνα με το άρθρο 76 παρ.6 του Συντάγματος ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, ο οποίος συντάχθηκε από τη νομοπαρασκευαστική επιτροπή του συγκροτήθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 74 παρ. 2α του ν.4193/2013 «Νόμος περί εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α΄ 74), με την απόφαση 38880 /18.5.2015 (ΦΕΚ τ. ΥΟΔΔ 375/26.5.2015) του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, όπως αυτή έχει τροποποιηθεί και συμπληρωθεί με μεταγενέστερες αποφάσεις του ίδιου Υπουργού και έχει ως εξής:

ΚΩΔΙΚΑΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΠΡΩΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΠΟΙΝΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ποινική δικαιοδοσία

Άρθρο 1.- Ποινικά Δικαστήρια. Ποινική δικαιοδοσία ασκούν τα εξής δικαστήρια: α) τα πλημμελειοδικεία, β) τα δικαστήρια των ανηλίκων, γ) τα μικτά ορκωτά δικαστήρια, δ) τα εφετεία, ε) ο Άρειος Πάγος.

Άρθρο 2.- Εξαιρέσεις από την ποινική δικαιοδοσία. Στη δικαιοδοσία των ελληνικών ποινικών δικαστηρίων δεν εμπίπτουν: α) Οι αρχηγοί των ξένων κρατών, β) οι διπλωματικοί αντιπρόσωποί τους που είναι διαπιστευμένοι στην Ελλάδα, γ) το προσωπικό της διπλωματικής αντιπροσωπείας ξένου κράτους που είναι διαπιστευμένο στην Ελλάδα, δ) τα μέλη της οικογένειας των προσώπων που αναφέρονται στα στοιχεία α΄ και β΄ και κατοικούν μαζί τους, ε) το υπηρετικό προσωπικό των προσώπων που αναφέρονται στα στοιχεία α΄ και β΄, όταν έχει την ίδια υπηκοότητα και στ) όλα τα άλλα πρόσωπα που απολαμβάνουν το προνόμιο της ετεροδικίας με βάση είτε συμβάσεις που έχουν συναφθεί με άλλα κράτη είτε διεθνή έθιμα που γίνονται αποδεκτά από όλα τα κράτη.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Τα ποινικά δικαστήρια

Άρθρο 3.- Δικαστήρια των πλημμελειοδικών. 1. Κάθε δικαστήριο πρωτοδικών είναι ταυτόχρονα και δικαστήριο πλημμελειοδικών.

2. Στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων των πλημμελειοδικών ανήκει: α) η εκδίκαση των πλημμελημάτων, β) η ανάκριση, γ) η άσκηση της εξουσίας του δικαστικού συμβουλίου, δ) η άσκηση εξουσίας στις περιπτώσεις αποχής υπό όρους από την ποινική δίωξη και ε) η έκδοση ποινικής διαταγής.

Άρθρο 4.- Τριμελή πλημμελειοδικεία. 1. Το δικαστήριο των πλημμελειοδικών συγκροτείται από τον πρόεδρο πρωτοδικών ή τον αναπληρωτή του και δύο πρωτοδίκες.

2. Όταν για οποιονδήποτε λόγο είναι αδύνατη αυτή η σύνθεση, επιτρέπεται η αναπλήρωση σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα οργανισμού δικαστηρίων και κατάστασης δικαστικών λειτουργών.

3. Το συμβούλιο πλημμελειοδικών συντίθεται από τον πρόεδρο πρωτοδικών ή τον αναπληρωτή του και από δύο πρωτοδίκες.

Άρθρο 5.- Μονομελή πλημμελειοδικεία. Το μονομελές πλημμελειοδικείο συγκροτείται από έναν πρωτοδίκη που ορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα οργανισμού δικαστηρίων και κατάστασης δικαστικών λειτουργών. Ο πρόεδρος των πρωτοδικών μπορεί να δικάσει ως μόνος πλημμελειοδίκης. Στο ίδιο δικαστήριο πλημμελειοδικών είναι δυνατό να λειτουργούν και περισσότερα μονομελή. Ο τόπος συνεδριάσεων του μονομελούς, όταν συνεδριάζει εκτός έδρας, ορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα οργανισμού δικαστηρίων και κατάστασης δικαστικών λειτουργών.

Άρθρο 6.- Δικαστήρια ανηλίκων. 1. Το μονομελές δικαστήριο ανηλίκων συγκροτείται από έναν πρόεδρο πρωτοδικών σε κάθε πρωτοδικείο, ο οποίος ορίζεται ως δικαστής ανηλίκων και αναπληρώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα οργανισμού δικαστηρίων και κατάστασης δικαστικών λειτουργών.

2. Το τριμελές δικαστήριο ανηλίκων συγκροτείται από το δικαστή ανηλίκων που αναφέρεται στην παρ. 1 και από δύο πρωτοδίκες που ορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα οργανισμού δικαστηρίων και κατάστασης δικαστικών λειτουργών.

3. Το εφετείο ανηλίκων συγκροτείται από τον εφέτη ανηλίκων και δύο άλλους εφέτες που ορίζονται ως δικαστές ανηλίκων σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα οργανισμού δικαστηρίων και κατάστασης δικαστικών λειτουργών.

Άρθρο 7.- Δικαστήρια που δικάζουν τα κακουργήματα. 1. Τα δικαστήρια που δικάζουν τα κακουργήματα συγκροτούνται ως εξής: α) Το μικτό ορκωτό δικαστήριο συγκροτείται από τον πρόεδρο πρωτοδικών ή τον αναπληρωτή του, δύο πρωτοδίκες και τέσσερις ενόρκους· β) Το μικτό ορκωτό εφετείο συγκροτείται από τον πρόεδρο εφετών, δύο εφέτες και τέσσερις ενόρκους· γ) Το μονομελές εφετείο συντίθεται από τον πρόεδρο εφετών ή εφέτη· δ) Το τριμελές εφετείο συντίθεται από τον πρόεδρο εφετών ή τον αναπληρωτή του και από δύο εφέτες· ε) Το πενταμελές εφετείο συντίθεται από τον πρόεδρο εφετών και από τέσσερις εφέτες.

2. Το μικτό ορκωτό δικαστήριο συγκροτείται στην έδρα κάθε πρωτοδικείου και το μικτό ορκωτό εφετείο στην έδρα κάθε εφετείου.

3. Το μονομελές, το τριμελές και το πενταμελές εφετείο λειτουργούν στην έδρα κάθε εφετείου.

4. Ο εισαγγελέας των εφετών ή άλλος εισαγγελέας ή αντεισαγγελέας του ίδιου εφετείου ασκεί καθήκοντα εισαγγελέα στο μικτό ορκωτό εφετείο της έδρας του και στα μικτά ορκωτά δικαστήρια της έδρας και της περιφέρειάς του στα οποία και προσδιορίζει τις υποθέσεις. Μπορεί επίσης να αναθέτει σε εισαγγελέα πρωτοδικών να εκτελεί καθήκοντα εισαγγελέα στα μικτά ορκωτά δικαστήρια της έδρας και της περιφέρειάς του. Ο εισαγγελέας πρωτοδικών ο οποίος εκτέλεσε τα ως άνω καθήκοντα μπορεί, αφού προηγουμένως ενημερώσει τον εισαγγελέα εφετών και λάβει από αυτόν γραπτή σύμφωνη γνώμη, να ασκεί έφεση κατά της απόφασης κατά το άρθρο 489.

5. Καθήκοντα γραμματέα στο μικτό ορκωτό δικαστήριο εκτελεί υπάλληλος της γραμματείας του πρωτοδικείου, ενώ στο μικτό ορκωτό εφετείο υπάλληλος της γραμματείας του εφετείου.

Άρθρο 8.- Ορισμός συμπαρεδρευόντων δικαστών στα Δικαστήρια που δικάζουν τα κακουργήματα. Αν ο πρόεδρος ή ο πρόεδρος του συμβουλίου που διευθύνει το εφετείο προβλέπει ότι κάποια δίκη θα διαρκέσει πολύ, ορίζει με πράξη του έως δύο συμπαρεδρεύοντες δικαστές, όταν το εφετείο αποτελείται από τρεις δικαστές και έως τρεις, όταν αποτελείται από πέντε δικαστές, για να αναπληρώσουν αυτούς που θα έχουν τυχόν κώλυμα κατά τη διάρκεια της δίκης. Όπου διενεργείται κλήρωση των συνθέσεων, ο ορισμός γίνεται αμέσως μετά την κλήρωση του μεν προέδρου από τον πίνακα των κληρωθέντων αναπληρωματικών προέδρων των δε μελών της σύνθεσης από τον πίνακα των κληρωθέντων αναπληρωματικών δικαστών, κατά τη σειρά της κλήρωσής τους. Σε περίπτωση κωλύματος του προέδρου την προεδρία αναλαμβάνει ο αρχαιότερος μεταξύ αυτών που απομένουν, ανάμεσα στους οποίους περιλαμβάνονται και οι συμπαρεδρεύοντες.

Άρθρο 9.- Εφετείο. Το συμβούλιο των εφετών και το τριμελές εφετείο συντίθεται από τον πρόεδρο εφετών ή τον αναπληρωτή του και από δύο εφέτες. Όταν το δικαστήριο των εφετών δικάζει εφέσεις κατά αποφάσεων του τριμελούς εφετείου, συντίθεται από τον πρόεδρο εφετών και από τέσσερις εφέτες.

Άρθρο 10.- Ο Άρειος Πάγος. 1. Ο Άρειος Πάγος ως ακυρωτικό δικαστήριο δικάζει τις αιτήσεις αναίρεσης κατά των αποφάσεων και βουλευμάτων σε πενταμελή και τριμελή σύνθεση αντίστοιχα. Επίσης, ως συμβούλιο, αποφασίζει για θέματα επανάληψης της διαδικασίας, έκδοσης και εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

2. Ο Άρειος Πάγος δικάζει σε ολομέλεια, όπως αυτή ορίζεται στον κανονισμό λειτουργίας του, στις εξής περιπτώσεις: α) όταν κρίνει αιτήσεις αναίρεσης υπέρ του νόμου, β) όταν κρίνονται εξαιρετικής σημασίας νομικά ζητήματα, εφόσον συμφωνούν ο πρόεδρος και ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου, γ) όταν γίνεται η παραπομπή από τα τμήματα, επειδή η απόφαση έχει ληφθεί με πλειοψηφία μιας ψήφου, δ) όταν το τμήμα αρνείται την εφαρμογή νόμου ως αντισυνταγματικού και ε) όταν το τμήμα πρόκειται να εκδώσει απόφαση αντίθετη με προηγούμενη θέση της ολομελείας ή τμήματός του, για το ίδιο θέμα.

Άρθρο 11.- Ιδιαίτερα ποινικά τμήματα. Στα εφετεία και πρωτοδικεία Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Πειραιά καθορίζονται από την ολομέλεια των δικαστηρίων αυτών ιδιαίτερα ποινικά τμήματα σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα οργανισμού δικαστηρίων και κατάστασης δικαστικών λειτουργών.

Άρθρο 12.- Παράσταση του εισαγγελέα στο ακροατήριο. Στις συνεδριάσεις των ποινικών δικαστηρίων παρίσταται υποχρεωτικά ο εισαγγελέας και, όπου προβλέπεται ότι η διάρκεια της δίκης θα είναι μακρά, μπορεί να οριστεί και ένας νόμιμος αναπληρωτής του.

Άρθρο 13.- Δικαστικός γραμματέας. 1. Στις δημόσιες συνεδριάσεις των δικαστηρίων παρευρίσκεται πάντοτε ένας δικαστικός γραμματέας, ο οποίος συντάσσει τα πρακτικά με ευθύνη δική του και του δικαστή που διευθύνει τη συνεδρίαση.

2. Όταν ο γραμματέας απουσιάζει ή έχει κώλυμα, αναπληρώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα οργανισμού δικαστηρίων και κατάστασης δικαστικών λειτουργών. Στη διάρκεια της συνεδρίασης μπορεί με απόφαση του δικαστηρίου να

αναπληρώσει κάποιος άλλος τον γραμματέα, όταν του παρουσιάζεται κώλυμα. Για την απόφαση αυτή δεν χρειάζεται σύμπραξη γραμματέα.

3. Ο δικαστικός γραμματέας συμμετέχει και στη συνεδρίαση του δικαστικού συμβουλίου και αναπληρώνεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 2.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Αποκλεισμός, εξαίρεση και αποχή των δικαστικών προσώπων.

Άρθρο 14.- Λόγοι αποκλεισμού. 1. Εκτός από όσα ορίζονται ειδικά στον κώδικα οργανισμού δικαστηρίων και κατάστασης δικαστικών λειτουργών και στον κώδικα αυτόν, δεν μπορούν στην ίδια ποινική υπόθεση να ασκήσουν έργα ανακριτή, δικαστή, εισαγγελέα ή γραμματέα όσοι είναι μεταξύ τους συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας έως και τον τρίτο βαθμό. Ο λόγος αποκλεισμού που οφείλεται στη σχέση από γάμο ή σύμφωνο συμβίωσης και στην αγχιστεία εξακολουθεί να υπάρχει και μετά τη λύση του γάμου ή του συμφώνου συμβίωσης.

2. Από την άσκηση των παραπάνω έργων σε ποινική υπόθεση αποκλείεται επίσης: α) όποιος αδικήθηκε από το έγκλημα, β) όποιος είναι σύζυγος του κατηγορουμένου ή του υπόπτου ή εκείνου που αδικήθηκε από το έγκλημα ή συνδέεται με αυτούς με σύμφωνο συμβίωσης. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση που κάποιος είναι συγγενής εξ αίματος με τα πρόσωπα αυτά σε ευθεία γραμμή απεριόριστα και εκ πλαγίου έως και τον τέταρτο βαθμό ή συγγενής εξ αγχιστείας έως και το δεύτερο βαθμό. Ο λόγος αποκλεισμού που οφείλεται στη σχέση από γάμο ή σύμφωνο συμβίωσης και στην αγχιστεία εξακολουθεί να υπάρχει και μετά τη λύση του γάμου ή του συμφώνου συμβίωσης. Αποκλείεται επίσης εκείνος που είναι ή ήταν επίτροπος ή κηδεμόνας των ίδιων προσώπων ή που συνδέεται μαζί τους με υιοθεσία, γ) όποιος ήταν συνήγορος του κατηγορουμένου ή του υποστηρίζοντος την κατηγορία στην ίδια υπόθεση, δ) όποιος εξετάστηκε ως μάρτυρας ή γνωμοδότησε ως πραγματογνώμονας ή τεχνικός σύμβουλος στην ίδια υπόθεση, ε) ο ανακριτής, στ) ο δικαστής και ο εισαγγελέας που έχουν συμπράξει στην έκδοση του παραπεμπτικού βουλεύματος ειδικά στη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο, εκτός αν δεν είναι εφικτή η συγκρότηση του δικαστηρίου από άλλα πρόσωπα.

3. Ο δικαστής που έχει συμπράξει στην έκδοση απόφασης, κατά της οποίας ασκήθηκε έφεση ή αναίρεση, αποκλείεται να δικάσει στις δύο τελευταίες περιπτώσεις.

4. Η προηγούμενη παράγραφος εφαρμόζεται και για τον εισαγγελέα, εκτός αν δεν είναι εφικτή η συγκρότηση του δικαστηρίου από άλλον εισαγγελέα.

Άρθρο 15.- Λόγοι εξαίρεσης. Όλα τα δικαστικά πρόσωπα του προηγούμενου άρθρου είναι εξαιρετέα, αν συντρέχουν οι λόγοι αποκλεισμού του άρθρου αυτού ή αν προκάλεσαν ή προκαλούν υπόνοιες μεροληψίας, δηλαδή αν υπάρχουν γεγονότα που μπορούν να δικαιολογήσουν εμφανώς δυσπιστία για την αμεροληψία τους.

Άρθρο 16.- Ποιοι και πότε προτείνουν την εξαίρεση. 1. Δικαίωμα να προτείνουν την εξαίρεση έχουν ο εισαγγελέας, ο κατηγορούμενος και ο παριστάμενος για την υποστήριξη της κατηγορίας.

2. Η αίτηση για εξαίρεση υποβάλλεται: α) στο στάδιο της ανάκρισης έως την παράδοση των εγγράφων από τον ανακριτή στον εισαγγελέα μετά την τελευταία ανακριτική πράξη, β) στη διαδικασία ενώπιον του δικαστικού συμβουλίου πριν από την έκδοση του βουλεύματος και γ) στην κύρια διαδικασία πριν αρχίσει η αποδεικτική διαδικασία. Γι' αυτόν το σκοπό οι διάδικοι έχουν δικαίωμα να πληροφορηθούν το όνομα του εισαγγελέα πριν από τη σύνταξη της πρότασής του και τη σύνθεση του συμβουλίου από τη στιγμή που ο εισαγγελέας υποβάλλει σε αυτό την πρότασή του. Αν η αίτηση αφορά την εξαίρεση ολόκληρου του πολυμελούς δικαστηρίου ή περισσότερων από το ήμισυ των μελών της σύνθεσης αυτού, η κατάθεσή της γίνεται τουλάχιστον οκτώ (8) ημέρες πριν από την ημέρα που έχει προσδιοριστεί για τη συζήτηση της υπόθεσης.

3. Οι αιτήσεις εξαίρεσης κατά των δικαστικών προσώπων που συμπράττουν ή πρόκειται να συμπράξουν στην ίδια διαδικαστική ενέργεια, εφόσον στηρίζονται σε ήδη υπάρχοντες λόγους, υποβάλλονται εφάπαξ ως προς όλους τους λόγους εξαίρεσης και καθ' όλων των προσώπων αυτών πριν από τη διαδικαστική αυτή ενέργεια. Το δικαστήριο ή το δικαστικό συμβούλιο αποφαίνονται με ενιαία απόφαση. Κάθε μεταγενέστερη αίτηση δεν λαμβάνεται υπόψη και απορρίπτεται ως

απαράδεκτη από το ίδιο δικαστήριο ή συμβούλιο, εκτός αν ταυτόχρονα αποδεικνύεται ότι ο λόγος εξαίρεσης ανέκυψε μεταγενέστερα. Όταν η αίτηση εξαίρεσης κατά ενός, περισσοτέρων ή όλων των μελών του δικαστηρίου ή του συμβουλίου, κρίνεται ότι είναι αόριστη ως προς τα πραγματικά γεγονότα ή προδήλως ανεπίδεκτη εκτίμησης ή ασκείται καταχρηστικά απορρίπτεται στην ίδια συνεδρίαση από την ίδια σύνθεση του δικαστηρίου ή συμβουλίου στο οποίο υποβάλλεται.

4. Δεν επιτρέπεται αίτηση εξαίρεσης: α) μελών ή του εισαγγελέα ή του γραμματέα του δικαστηρίου ή του δικαστικού συμβουλίου, που αποφασίζει για την αίτηση εξαίρεσης κατά το άρθρο 20, β) τόσων μελών από καθένα των ποινικών τμημάτων του Αρείου Πάγου, ώστε με τα λοιπά μέλη να μην είναι δυνατή η συγκρότηση του δικαστηρίου κατά τον κανονισμό λειτουργίας του Αρείου Πάγου, γ) περισσοτέρων των πέντε αντεισαγγελέων του Αρείου Πάγου, δ) περισσοτέρων των οκτώ δικαστών ή δύο εισαγγελέων συνολικά για κάθε δικαστήριο ή εισαγγελία, όπου υπηρετούν πράγματι τουλάχιστον δώδεκα δικαστές ή τρεις εισαγγελείς αντίστοιχα, ε) περισσοτέρων των τεσσάρων δικαστών για κάθε δικαστήριο στο οποίο υπηρετούν τουλάχιστον επτά δικαστές και περισσοτέρων των δύο όταν υπηρετούν λιγότεροι των επτά δικαστών.

Άρθρο 17.- Περιεχόμενο και υποβολή της αίτησης εξαίρεσης. 1. Η αίτηση εξαίρεσης πρέπει να περιέχει με σαφήνεια τους λόγους της εξαίρεσης, να μνημονεύει το όνομα εκείνου του οποίου ζητείται η εξαίρεση, τα πραγματικά γεγονότα στα οποία στηρίζονται οι λόγοι αυτοί και να αναφέρει τα μέσα της απόδειξής τους. Διαφορετικά η αίτηση απορρίπτεται ως απαράδεκτη στην ίδια συνεδρίαση από την ίδια σύνθεση του δικαστηρίου ή του συμβουλίου στο οποίο υποβάλλεται.

2. Την αίτηση εξαίρεσης πρέπει να υπογράφει ο ίδιος ο αιτών ή πληρεξούσιος που έχει ειδική γι' αυτό πληρεξουσιότητα. Μεταγενέστερη προσκόμιση του εγγράφου της πληρεξουσιότητας δεν επιτρέπεται. Στο έγγραφο της πληρεξουσιότητας πρέπει να αναφέρονται ειδικά και συγκεκριμένα οι λόγοι για τους οποίους ζητείται η εξαίρεση. Σε περίπτωση μη τήρησης των πιο πάνω διατυπώσεων, η αίτηση απορρίπτεται ως απαράδεκτη από την ίδια σύνθεση του δικαστηρίου ή του συμβουλίου στο οποίο υποβάλλεται.

3. Ο αιτών ή ο ειδικός για τον σκοπό αυτό πληρεξούσιός του εγχειρίζει την αίτηση στον εισαγγελέα του δικαστηρίου, όπου υπηρετεί το πρόσωπο του οποίου ζητείται η εξαίρεση. Αν ζητείται η εξαίρεση μέλους μικτού ορκωτού δικαστηρίου ή μικτού ορκωτού εφετείου, η αίτηση εγχειρίζεται στον εισαγγελέα εφετών.

4. Η αίτηση για την εξαίρεση μέλους δικαστηρίου που συνεδριάζει μπορεί να υποβληθεί και με προφορική δήλωση, που καταχωρίζεται στα πρακτικά της συνεδρίασης και πρέπει να περιέχει όλα τα στοιχεία που αναφέρονται στην παρ. 1. Η δήλωση γίνεται αυτοπροσώπως ή από συνήγορο που έχει ειδική γι' αυτό πληρεξουσιότητα, εφαρμοζόμενης αναλόγως και της διάταξης της παρ. 2. Διαφορετικά η αίτηση απορρίπτεται ως απαράδεκτη στην ίδια συνεδρίαση από την ίδια σύνθεση του δικαστηρίου στο οποίο υποβάλλεται. Όταν η αίτηση εξαίρεσης κατά ενός, περισσοτέρων ή όλων των μελών του δικαστηρίου, κρίνεται ότι είναι αόριστη ως προς τα πραγματικά γεγονότα ή προδήλως ανεπίδεκτη εκτίμησης ή ασκείται καταχρηστικά, απορρίπτεται στην ίδια συνεδρίαση από την ίδια σύνθεση του δικαστηρίου στο οποίο υποβάλλεται.

Άρθρο 18.- Πότε η αίτηση είναι απαράδεκτη. Αν η αίτηση για εξαίρεση έχει υποβληθεί εκπρόθεσμα ή παράτυπα ή αν έχει ελλείψεις στο περιεχόμενο, το αρμόδιο δικαστήριο ή συμβούλιο ύστερα από πρόταση του εισαγγελέα την απορρίπτει ως απαράδεκτη μέσα σε δύο το πολύ ημέρες από την υποβολή της. Στο δικαστήριο ή στο συμβούλιο δεν συμμετέχει εκείνος του οποίου ζητείται η εξαίρεση. Στην περίπτωση της παρ. 4 του προηγούμενου άρθρου, το δικαστήριο στην ίδια συνεδρίαση αποφασίζει, εφόσον είναι αρμόδιο, αν η αίτηση για εξαίρεση είναι παραδεκτή. Η απόφαση εκδίδεται ύστερα από πρόταση του εισαγγελέα και αφού ακουστούν αυτός που ζήτησε προφορικά την εξαίρεση και οι υπόλοιποι διάδικοι που παρευρίσκονται στο δικαστήριο.

Άρθρο 19.- Κοινοποίηση της αίτησης. 1. Η αίτηση για εξαίρεση, που υποβάλλεται όπως ορίζουν τα άρθρα 16 και 17, ανακοινώνεται από τον εισαγγελέα χωρίς καμία χρονοτριβή σ' εκείνον του οποίου ζητείται η εξαίρεση.

2. Το υπό εξαίρεση πρόσωπο έχει το δικαίωμα να πληροφορηθεί αμέσως το περιεχόμενο των εγγράφων που κατατέθηκαν, αλλά και την υποχρέωση μέσα σε 24

προβλήθηκαν, καταδικάζεται επίσης σε χρηματική ποινή πενήντα (50) έως διακόσια πενήντα (250) ευρώ.

Άρθρο 22.- Ένδικα μέσα. Η απόφαση που δέχεται την εξαίρεση δεν προσβάλλεται με ένδικο μέσο. Η απόφαση που απορρίπτει την εξαίρεση μπορεί να προσβληθεί με έφεση, αν και η οριστική απόφαση για την ουσία της υπόθεσης προσβάλλεται με έφεση και μόνο ταυτόχρονα με αυτήν.

Άρθρο 23.- Αποχή του δικαστικού προσώπου. 1. Κάθε δικαστικός λειτουργός που αναφέρεται στο άρθρο 14 οφείλει να δηλώσει αμέσως στον πρόεδρο του δικαστηρίου όπου υπηρετεί, τον γνωστό σε αυτόν λόγο για τον οποίο αποκλείεται ή εξαιρείται από τα καθήκοντά του σε ορισμένη υπόθεση, σύμφωνα με τα άρθρα 14 και 15, με σκοπό να του επιτραπεί η αποχή. Ο πρόεδρος πολυμελούς δικαστηρίου και ο εισαγγελέας που είναι προϊστάμενος εισαγγελίας υποβάλλουν τη δήλωση αυτή στους νόμιμους αναπληρωτές τους, ενώ οι αντιεισαγγελείς στον εισαγγελέα. Κατά τα άλλα εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 19 παρ. 2.

2. Τα δικαστικά πρόσωπα που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο οφείλουν να δηλώσουν με τον ίδιο τρόπο τυχόν σοβαρούς λόγους ευπρέπειας που επιβάλλουν την αποχή τους από την άσκηση των καθηκόντων τους, ακόμη και αν δεν υπάρχουν οι λόγοι της παρ. 1.

3. Η δήλωση αποχής πρέπει να είναι αιτιολογημένη και να στηρίζεται σε συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά.

4. Σε όλες τις περιπτώσεις του άρθρου αυτού το δικαστήριο συνεδριάζοντας ως συμβούλιο, αφού ακούσει τη γνώμη του εισαγγελέα, χωρίς την παρουσία διαδίκων, αποφασίζει αν εκείνος που υπέβαλε τη δήλωση πρέπει να απέχει ή όχι από την άσκηση των καθηκόντων του.

Άρθρο 24.- Σύμπτωση αποχής και εξαίρεσης. Αν ο δικαστικός λειτουργός, ακόμη και μετά την υποβολή της αίτησης για εξαίρεση, υπέβαλε τη δήλωση αποχής που προβλέπεται στο προηγούμενο άρθρο, το δικαστήριο ως συμβούλιο αποφασίζει πρώτα για την αποχή, ανεξάρτητα αν η τελευταία στηρίζεται στους ίδιους λόγους με την αίτηση εξαίρεσης. Αν η αποχή γίνει δεκτή, η αίτηση για εξαίρεση θεωρείται ότι

δεν υποβλήθηκε. Αν όμως η αποχή απορριφθεί, η διαδικασία για την εξαίρεση προχωρεί σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα, σε οποιονδήποτε λόγο και αν στηρίζεται η αίτηση.

Άρθρο 25.- Υποχρέωση για δήλωση των ανακριτικών υπαλλήλων. Εξαίρεση των ανακριτικών υπαλλήλων. 1. Αν συντρέχει κάποιος από τους λόγους αποκλεισμού ή εξαίρεσης που ορίζονται στα άρθρα 14 και 15, οι μη δικαστικοί ανακριτικοί υπάλληλοι οφείλουν να τον αναφέρουν στον προϊστάμενό τους εισαγγελέα, χωρίς καμιά χρονοτριβή, συνεχίζοντας όμως το έργο τους.

2. Τον λόγο αποκλεισμού ή εξαίρεσης έχουν δικαίωμα να αναφέρουν και οι διάδικοι, ζητώντας την εξαίρεση των ανακριτικών υπαλλήλων.

3. Ο εισαγγελέας, αφού ακούσει εκείνον του οποίου ζητείται η εξαίρεση, δέχεται την αίτηση, αν οι λόγοι που προβάλλονται πιθανολογείται ότι είναι βάσιμοι. Στην περίπτωση αυτή οι πράξεις που στο μεταξύ έγιναν από τον υπάλληλο, είναι έγκυρες.

Άρθρο 26.- Αποσιώπηση των λόγων αποκλεισμού ή εξαίρεσης. Κάθε δικαστικός λειτουργός που αναφέρεται στο άρθρο 14, καθώς και κάθε ανακριτικός υπάλληλος, ο οποίος, αν και γνωρίζει ότι συντρέχει στο πρόσωπό του κάποιος λόγος για να εξαιρεθεί ή να αποκλεισθεί, παραλείπει να τον αναφέρει σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του κεφαλαίου ή, όταν ζητηθεί η εξαίρεσή του, αρνείται τα πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίζεται ο λόγος αυτός, τιμωρείται με πειθαρχική ποινή, χωρίς να αποκλείεται και η εφαρμογή των διατάξεων του ποινικού κώδικα.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΜΗΜΑ

ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΩΞΗ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Γενικές Διατάξεις

Άρθρο 27.- Άσκηση της ποινικής δίωξης και ανεξαρτησία της αρχής που την ασκεί. 1. Την ποινική δίωξη την ασκεί στο όνομα της Πολιτείας ο εισαγγελέας των πλημμελειοδικών. Στα πρωτοδικεία Αθηνών, Πειραιώς, Θεσσαλονίκης και Πατρών ο εισαγγελέας εφετών ορίζει, ειδικά για την άσκηση της ποινικής δίωξης κατά ανηλίκων, έναν εισαγγελέα πρωτοδικών και τον αναπληρωτή του.

2. Τα πρόσωπα που σύμφωνα με την παρ. 1 ασκούν την ποινική δίωξη είναι, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και με την επιφύλαξη των σχετικών διατάξεων του οργανισμού των δικαστηρίων και των άρθρων 333, 334 και 335 του κώδικα, ανεξάρτητα από κάθε άλλη αρχή, καθώς και από τα δικαστήρια όπου υπηρετούν.

3. Κατηγορούσα αρχή είναι ο εισαγγελέας κάθε δικαστηρίου.

Άρθρο 28.- Απόφαση του δικαστηρίου των εφετών για την άσκηση της ποινικής δίωξης. 1. Η ολομέλεια του εφετείου σε συμβούλιο, συγκαλούμενη ύστερα από αίτηση του εισαγγελέα εφετών ή κατά το άρθρο 14 παρ. 2 εδ. α του κώδικα οργανισμού δικαστηρίων και κατάστασης δικαστικών λειτουργών, έχει το δικαίωμα να παραγγέλλει στον εισαγγελέα εφετών να κινήσει την ποινική δίωξη για εγκλήματα εξαιρετικής σημασίας. Αν η ποινική δίωξη έχει ήδη ασκηθεί από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών, η ολομέλεια έχει το δικαίωμα να διατάξει να υποβληθούν τα έγγραφα στον εισαγγελέα εφετών. Σε κάθε περίπτωση, κατά τη συνεδρίαση της ολομέλειας, παρίσταται και ο εισαγγελέας εφετών.

2. Και στις δύο περιπτώσεις της παρ. 1 η ολομέλεια ορίζει έναν από τους εφέτες με τον αναπληρωτή του, που εκπληρώνουν καθήκοντα ανακριτή στην υπόθεση. Ο εισαγγελέας εφετών έχει όλα τα δικαιώματα και τα καθήκοντα του εισαγγελέα πλημμελειοδικών. Το συμβούλιο εφετών έχει τα δικαιώματα και τα καθήκοντα του συμβουλίου πλημμελειοδικών και αποφασίζει για την κατηγορία σε πρώτο και τελευταίο βαθμό.

Άρθρο 29.- Δικαίωμα του Υπουργού Δικαιοσύνης για την αναβολή ή αναστολή της ποινικής δίωξης. Στα πολιτικά εγκλήματα, καθώς και στα εγκλήματα μεταξύ ευρύτερου Ελληνικού και αλλοδαπού Δημοσίου από τα οποία μπορούν να διαταραχθούν οι διεθνείς σχέσεις του κράτους, ο Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έχει το δικαίωμα με προηγούμενη σύμφωνη απόφαση

του Υπουργικού Συμβουλίου να αναβάλει την έναρξη της ποινικής δίωξης ή να αναστείλει την ποινική δίωξη επ' αόριστον.

Άρθρο 30.- Αρμοδιότητες του εισαγγελέα. Υποχρέωση ακρόασης. 1. Ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί να ενεργεί προκαταρκτική εξέταση για να κρίνει αν πρέπει να ασκήσει ποινική δίωξη. Μπορεί ακόμα να παρευρίσκεται ο ίδιος ή ένας από τους αντεισαγγελείς που υπάγονται σε αυτόν κατά την ενέργεια κάθε ανακριτικής πράξης και να ενημερώνεται οποτεδήποτε ως προς τα έγγραφα που αφορούν την ανάκριση.

2. Καμιά απόφαση ή ποινική διαταγή ποινικού δικαστηρίου σε δημόσια συνεδρίαση ή σε συμβούλιο και καμιά διάταξη ανακριτή δεν έχουν κύρος, αν δεν ακουστεί προηγουμένως ο εισαγγελέας.

3. Ο εισαγγελέας έχει υποχρέωση να παρευρίσκεται στο ακροατήριο όσο διαρκεί η διαδικασία.

4. Ο εισαγγελέας έχει υποχρέωση να υποβάλλει πάντοτε, προφορικά ή γραπτά, προτάσεις αιτιολογημένες και αιτήσεις ειδικές και δεν μπορεί να αφεθεί στην κρίση του δικαστηρίου ή του ανακριτή.

Άρθρο 31.- Γενικοί και ειδικοί ανακριτικοί υπάλληλοι. 1. Η προανάκριση και η προκαταρκτική εξέταση διενεργούνται ύστερα από παραγγελία του εισαγγελέα πλημμελειοδικών και υπό τη διεύθυνσή του: α) από τους πταισματοδίκες και όπου δεν υφίσταται ειδικό πταισματοδικείο από τους ειρηνοδίκες, β) από τους αρμόδιους βαθμοφόρους της Ελληνικής Αστυνομίας και του Λιμενικού Σώματος, που ορίζονται στους αντίστοιχους οργανισμούς ως γενικοί ανακριτικοί υπάλληλοι και γ) από δημοσίους υπαλλήλους, όπου αυτό προβλέπεται σε ειδικούς νόμους, που ορίζονται ως ειδικοί ανακριτικοί υπάλληλοι.

2. Στις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος (άρθρα 245 παρ. 2, 250 παρ. 2) αυτεπάγγελτη προανάκριση ενεργεί και ο ανακριτής. Την ως άνω προανάκριση κατά των ανηλίκων μπορεί να την ενεργεί ο ειδικός ανακριτής ανηλίκων.

3. Όλοι οι ανωτέρω υποχρεούνται να εκτελούν αμελλητί τις παραγγελίες των δικαστικών και των εισαγγελικών αρχών σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα οργανισμού δικαστηρίων και κατάστασης δικαστικών λειτουργών.

Άρθρο 32.- Ανώτατη εποπτεία στην ανάκριση. Η ανώτατη εποπτεία του ανακριτικού έργου ανήκει στον εισαγγελέα εφετών, που έχει επιπλέον το δικαίωμα να ενεργεί, προσωπικά ή με κάποιον από τους αντεισαγγελείς που υπάγονται σε αυτόν, προκαταρκτική εξέταση για κάθε έγκλημα που γίνεται στην περιφέρειά του, εφόσον δεν έχει διαταχθεί προηγουμένως προκαταρκτική εξέταση από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών. Ο εισαγγελέας εφετών, μετά το πέρας της προκαταρκτικής εξέτασης που ενήργησε, είτε αρχειοθετεί την υπόθεση, εφόσον στο μεταξύ ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών δεν έχει κινήσει την ποινική δίωξη για την ίδια πράξη, είτε παραγγέλλει να κινηθεί η ποινική δίωξη. Το ίδιο δικαίωμα, χωρίς τους περιορισμούς των προηγούμενων εδαφίων, έχει και ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου, ο οποίος μπορεί επίσης σε υποθέσεις εξαιρετικής φύσης να διατάσσει τη διεξαγωγή της ανάκρισης και την εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο κατ' απόλυτη προτεραιότητα.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Εισαγγελείς ειδικών καθηκόντων

Άρθρο 33.- Εισαγγελέας οικονομικού εγκλήματος. Τοπική αρμοδιότητα και καθήκοντα. 1. Εισαγγελέας οικονομικού εγκλήματος ορίζεται εισαγγελικός λειτουργός με βαθμό εισαγγελέα εφετών, από εκείνους που υπηρετούν στην εισαγγελία εφετών Αθηνών. Η τοποθέτησή του διενεργείται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από απόφαση του οικείου ανώτατου δικαστικού συμβουλίου. Με τον ίδιο τρόπο ορίζεται και ένας νεότερος στην επετηρίδα εισαγγελέας εφετών, ως νόμιμος αναπληρωτής του. Ο εισαγγελέας οικονομικού εγκλήματος εκτελεί τα καθήκοντα του με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση και συνεπικουρείται από πέντε τουλάχιστον εισαγγελείς ή αντεισαγγελείς πρωτοδικών, εκ των οποίων τέσσερις τουλάχιστον από εκείνους που υπηρετούν στην εισαγγελία πρωτοδικών Αθηνών και ένας από εκείνους που υπηρετούν στην εισαγγελία πρωτοδικών Θεσσαλονίκης. Οι τελευταίοι ορίζονται από τους διευθύνοντες τις οικείες εισαγγελίες μετά από γνώμη του εισαγγελέα οικονομικού εγκλήματος.

2. Το έργο των αρμόδιων για τα οικονομικά εγκλήματα εισαγγελέων εποπτεύει και συντονίζει αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου που ορίζεται με πλήρη ή μερική απασχόληση από τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου.

3. Ο εισαγγελέας οικονομικού εγκλήματος έχει ως αρμοδιότητα τη διενέργεια ερευνών ή προκαταρκτικής εξέτασης για την εξακρίβωση τέλεσης κάθε είδους φορολογικών και οικονομικών εγκλημάτων και οποιωνδήποτε άλλων συναφών, εφόσον αυτά διαπράττονται σε βάρος του Ελληνικού Δημοσίου, οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή βλάπτουν σοβαρά την εθνική οικονομία. Ο εισαγγελέας οικονομικού εγκλήματος μπορεί να ασκεί την αρμοδιότητά του σε όλη την Επικράτεια. Με την επιφύλαξη της παρ. 5 του παρόντος άρθρου, για την άσκηση των καθηκόντων του, ο εισαγγελέας οικονομικού εγκλήματος έχει την εποπτεία, καθοδήγηση και το συντονισμό των ενεργειών των γενικών κατά το άρθρο 31 παρ. 1 περ. α΄ και ειδικών προανακριτικών υπαλλήλων, ιδίως δε υπαλλήλων του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Σ.Δ.Ο.Ε.), της Διεύθυνσης Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος (Δ.Ε.Ο.Ε.) και της Διεύθυνσης Οικονομικής Αστυνομίας, εντός των σχετικών αρμοδιοτήτων τους.

4. Ο εισαγγελέας οικονομικού εγκλήματος ενημερώνεται για όλες τις καταγγελίες ή πληροφορίες που περιέρχονται στις υπηρεσίες της παρ. 3 για εγκλήματα της αρμοδιότητας του, αξιολογεί και διερευνά τις πληροφορίες αυτές, καθώς και κάθε άλλη σχετική είδηση που περιέρχεται σε γνώση του με οποιοδήποτε τρόπο και μέσο προτάσσοντας εκείνες τις υποθέσεις που βλάπτουν σοβαρά τα συμφέροντα του Ελληνικού Δημοσίου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αν η καταγγελία, πληροφορία ή είδηση δεν στηρίζεται στον νόμο ή είναι προφανώς αβάσιμη στην ουσία της ή ανεπίδεκτη δικαστικής εκτίμησης, τη θέτει στο αρχείο και, υποβάλλοντας τη δικογραφία στον εποπτεύοντα αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου που έχει ορισθεί σύμφωνα με την παρ. 2 του παρόντος άρθρου, αναφέρει τους λόγους για τους οποίους δεν άσκησε ποινική δίωξη. Ο τελευταίος έχει δικαίωμα να παραγγείλει τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης ή την άσκηση ποινικής δίωξης, εκθέτοντας στην παραγγελία του συνοπτικά τους λόγους που δικαιολογούν την άσκησή της.

5. Για τη διερεύνηση των υποθέσεων που ανήκουν στην αρμοδιότητά του ο εισαγγελέας οικονομικού εγκλήματος καθώς και ο αναπληρωτής του ή οι

εισαγγελικοί λειτουργοί που τον συνεπικουρούν, μπορούν να παραγγέλλουν τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης από τους κατά την παρ. 3 γενικούς ή ειδικούς ανακριτικούς υπαλλήλους. Ειδικά, για τους υπαλλήλους της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.) η διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης παραγγέλλεται αποκλειστικά και μόνο στους τελωνειακούς υπαλλήλους και τους υπαλλήλους της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων και μόνο για υποθέσεις που εμπίπτουν στις ελεγκτικές τους αρμοδιότητες. Οι λοιποί υπάλληλοι της Α.Α.Δ.Ε. που έχουν προανακριτικά καθήκοντα σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, διενεργούν προκαταρκτική εξέταση, κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας που εκδίδεται μόνο μετά από αίτημα της ελεγκτικής υπηρεσίας της Α.Α.Δ.Ε. στην οποία ανήκουν προς τον εισαγγελέα οικονομικού εγκλήματος. Με την επιφύλαξη του προηγούμενου εδαφίου, ο εισαγγελέας οικονομικού εγκλήματος και οι λοιποί εισαγγελείς δεν παραγγέλλουν στις Υπηρεσίες και το προσωπικό της Α.Α.Δ.Ε. τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης ούτε διαβιβάζουν με οποιαδήποτε διαδικασία εντολές ή αιτήματα διενέργειας φορολογικών ελέγχων. Η εκτέλεση των ανωτέρω εισαγγελικών παραγγελιών ανατίθεται σε Υπηρεσία εκτός της Α.Α.Δ.Ε. με ειδικούς προανακριτικούς υπαλλήλους, που εποπτεύονται από τον εισαγγελέα οικονομικού εγκλήματος και με αρμοδιότητα την έρευνα τέλεσης εγκλημάτων φοροδιαφυγής ή λοιπών οικονομικών αδικημάτων. Μετά την ολοκλήρωση της προκαταρκτικής εξέτασης, ο εισαγγελέας οικονομικού εγκλήματος ή ο αναπληρωτής του, εφόσον κρίνουν ότι συντρέχουν επαρκείς ενδείξεις για την κίνηση ποινικής δίωξης, διαβιβάζουν τη δικογραφία στους κατά τόπο αρμόδιους για την ποινική δίωξη εισαγγελείς πρωτοδικών, με παραγγελία άμεσης άσκησης ποινικής δίωξης. Αν ο εισαγγελέας οικονομικού εγκλήματος ή ο αναπληρωτής του κρίνει ότι δεν προκύπτουν επαρκείς ενδείξεις για την κίνηση της ποινικής δίωξης, θέτει την υπόθεση στο αρχείο και υποβάλλοντας τη δικογραφία στον εποπτεύοντα κατά την παρ. 2 αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου, αναφέρει τους λόγους για τους οποίους δεν άσκησε ποινική δίωξη. Ο τελευταίος, σε περίπτωση που διαφωνεί, έχει δικαίωμα να παραγγείλει την άσκηση ποινικής δίωξης, εκθέτοντας στην παραγγελία του συνοπτικά τους λόγους που τη δικαιολογούν.

6. Με σύμφωνη γνώμη του εποπτεύοντος αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου που έχει ορισθεί σύμφωνα με την παρ. 2 του παρόντος άρθρου, ο εισαγγελέας οικονομικού εγκλήματος και ο αναπληρωτής του μπορούν να παραγγέλλουν τη

διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης από τον κατά τόπο αρμόδιο εισαγγελέα πρωτοδικών, μετά το πέρας της οποίας ενημερώνονται εγγράφως για την πορεία της.

Άρθρο 34.- Εξουσίες εισαγγελέα οικονομικού εγκλήματος. 1. Οι εισαγγελικοί λειτουργοί της παρ. 1 του άρθρου 33 έχουν, εφόσον τηρείται η αρχή της αναλογικότητας, πρόσβαση σε κάθε πληροφορία ή στοιχείο που είναι χρήσιμο για την άσκηση του έργου τους, μη υποκείμενοι στους περιορισμούς της νομοθεσίας περί φορολογικού, τραπεζικού, χρηματιστηριακού και κάθε άλλου απορρήτου, με την εξαίρεση του δικηγορικού (άρθρο 39 παρ.1 του Ν. 4194/2013) και τηλεπικοινωνιακού (Ν. 2225/1994), καθώς και σε κάθε μορφής αρχείο δημόσιας αρχής ή οργανισμού που τηρεί και επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, σύμφωνα με ισχύοντες κανόνες ιχνηλασιμότητας.

2. Οι εισαγγελικοί λειτουργοί της παρ. 1 του άρθρου 33, όταν διενεργούν προκαταρκτική εξέταση για την εξακρίβωση τέλεσης εγκλημάτων της αρμοδιότητάς τους, έχουν τη δυνατότητα να προβαίνουν, με αιτιολογημένη διάταξη τους, σε δεσμεύσεις τραπεζικών λογαριασμών, περιεχομένου τραπεζικών θυρίδων και περιουσιακών εν γένει στοιχείων (κινητών και ακινήτων), προς τον σκοπό διασφάλισης των συμφερόντων του δημοσίου, για χρονικό διάστημα μέχρι εννέα μηνών που μπορεί να παρατείνεται με βούλευμα του αρμοδίου συμβουλίου κατ' ανώτατο όριο για άλλους εννέα μήνες, λόγω δικαιολογημένης μη ολοκλήρωσης της διενεργούμενης, κατά τα ανωτέρω, προκαταρκτικής εξέτασης. Η διάταξη εκδίδεται χωρίς προηγούμενη κλήση του καθ' ου ή τρίτου και δεν είναι απαραίτητο να αναφέρει συγκεκριμένο λογαριασμό, τίτλο, χρηματοπιστωτικό προϊόν, θυρίδα, κινητό ή ακίνητο περιουσιακό στοιχείο. Η δέσμευση ισχύει από τη χρονική στιγμή της αποδεδειγμένης γνωστοποίησης της διάταξης στον οργανισμό ή την υπηρεσία προς την οποία απευθύνεται. Ως χρονική στιγμή αποδεδειγμένης γνωστοποίησης της διάταξης της παρούσας παραγράφου προς τους αρμόδιους Οργανισμούς και Υπηρεσίες λογίζεται η ημέρα που γνωστοποιείται με οποιονδήποτε πρόσφορο τρόπο, ιδίως δε τηλεομοιοτυπικά ή με ηλεκτρονική αλληλογραφία, η διάταξη στην Τράπεζα της Ελλάδος και την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, οι οποίες οφείλουν να ενημερώνουν αμελλητί τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην ημεδαπή. Σε

περίπτωση δέσμευσης ακινήτου, πλοίου ή αεροσκάφους, η δέσμευση επιδίδεται στον αρμόδιο υποθηκοφύλακα ή προϊστάμενο του κτηματολογικού γραφείου ή στον οικείο λιμενάρχη ή στην υπηρεσία πολιτικής αεροπορίας, οι οποίοι υποχρεούνται να προβούν την ίδια ημέρα σε σχετική σημείωση στα τηρούμενα από αυτούς βιβλία και ακολούθως να αρχειοθετήσουν το έγγραφο που τους επιδόθηκε. Με τον ίδιο τρόπο η διάταξη γνωστοποιείται στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, η οποία δεν κωλύεται να λαμβάνει όλα τα σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις μέτρα διασφάλισης.

3. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο διάταξη επιδίδεται εντός προθεσμίας είκοσι ημερών στον καθ' ου ή στον τρίτο, οι οποίοι δύνανται να προσφύγουν και να ζητήσουν την άρση της, με αίτησή τους προς το αρμόδιο συμβούλιο, εντός προθεσμίας τριάντα ημερών, η οποία δεν αναστέλλει την εκτέλεσή της. Η διάταξη ή το βούλευμα ανακαλούνται ή τροποποιούνται αν προκύψουν νέα στοιχεία. Μετά το πέρας της προκαταρκτικής εξέτασης: α) στην περίπτωση που παραγγέλλεται από τον οικονομικό εισαγγελέα ή τον αναπληρωτή του άσκηση ποινικής δίωξης εφαρμόζονται οι διατάξεις του ΚΠΔ, β) σε περίπτωση αρχειοθέτησης της ποινικής δικογραφίας η δέσμευση αίρεται αυτοδικαίως.

4. Με τη σύμφωνη γνώμη του εποπτεύοντος, κατά την παρ. 2 του άρθρου 33 αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου, ο εισαγγελέας οικονομικού εγκλήματος μπορεί να παραγγέλλει την έκδοση της διάταξης της παρ. 2 του παρόντος και από τον κατά τόπο αρμόδιο εισαγγελέα πρωτοδικών, ο οποίος εκδίδει αυτήν σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου, οι διατάξεις της οποίας εφαρμόζονται ανάλογα. Η προσφυγή κατά της διάταξης του εισαγγελέα πρωτοδικών εισάγεται στο κατά τόπο αρμόδιο συμβούλιο πλημμελειοδικών.

Άρθρο 35.- Εισαγγελέας εγκλημάτων διαφθοράς. Αρμοδιότητα. 1. Στις εισαγγελίες εφετών Αθηνών και Θεσσαλονίκης, ορίζεται εισαγγελέας εγκλημάτων διαφθοράς, με βαθμό αντεισαγγελέα εφετών. Η τοποθέτησή τους διενεργείται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από απόφαση του οικείου ανώτατου δικαστικού συμβουλίου. Ο εισαγγελέας εγκλημάτων διαφθοράς, η κατά τόπο αρμοδιότητα του οποίου εκτείνεται στην εδαφική περιφέρεια του εφετείου όπου είναι τοποθετημένος, εκτελεί τα καθήκοντά του με πλήρη και αποκλειστική

απασχόληση και συνεπικουρείται από δύο τουλάχιστον εισαγγελείς ή αντεισαγγελείς πρωτοδικών. Οι τελευταίοι ορίζονται από τους διευθύνοντες τις οικείες εισαγγελίες, μετά από γνώμη του εισαγγελέα εγκλημάτων διαφθοράς.

2. Το έργο των αρμόδιων για τα εγκλήματα διαφθοράς εισαγγελέων εποπτεύει και συντονίζει ο αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου που ορίζεται κατά την παρ. 2 του άρθρου 33.

3. Στην αρμοδιότητα του εισαγγελέα εγκλημάτων διαφθοράς υπάγονται τα κακουργήματα που διαπράττουν, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους ή επωφελούμενοι από την ιδιότητα τους, βουλευτές, γενικοί και ειδικοί γραμματείς υπουργείων, διοικητές, υποδιοικητές ή πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων ή διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και αιρετά μονοπρόσωπα όργανα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, ακόμη και αν οι υπαίτιοι έχουν παύσει να φέρουν την ιδιότητα αυτή, εφόσον αυτά σχετίζονται με επιδίωξη οικονομικού οφέλους των ιδίων ή τρίτων ή την πρόκληση βλάβης στο δημόσιο, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης εξαιρουμένων των περιπτώσεων του άρθρου 33.

Άρθρο 36.- Εξουσίες εισαγγελέα εγκλημάτων διαφθοράς. 1. Για τη διερεύνηση των υποθέσεων που ανήκουν στην αρμοδιότητά του ο εισαγγελέας εγκλημάτων διαφθοράς παραγγέλλει τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης, μετά το πέρας της οποίας ενεργεί σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 43 και παραγγέλλει στον αρμόδιο εισαγγελέα πλημμελειοδικών την άσκηση ποινικής δίωξης. Αν ο εισαγγελέας εγκλημάτων διαφθοράς θέσει στο αρχείο την μήνυση ή αναφορά, ως μη στηριζόμενη στον νόμο, προφανώς αβάσιμη στην ουσία της ή ανεπίδεκτη δικαστικής εκτίμησης ή επειδή δεν προέκυψαν επαρκείς ενδείξεις που δικαιολογούν την άσκηση ποινικής δίωξης, υποβάλλει τη δικογραφία στον εποπτεύοντα αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου και αναφέρει τους λόγους για τους οποίους δεν άσκησε ποινική δίωξη. Ο τελευταίος μπορεί να παραγγείλει είτε τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης είτε την άσκηση ποινικής δίωξης, εκθέτοντας στην παραγγελία του συνοπτικά τους λόγους που τη δικαιολογούν.

2. Ο εισαγγελέας εγκλημάτων διαφθοράς υποστηρίζεται στο έργο του από αριθμό ειδικών επιστημόνων που κρίνεται αναγκαίος για την ολοκλήρωση της

προκαταρκτικής εξέτασης μέσα στον προβλεπόμενο γι' αυτήν χρόνο. Οι ειδικοί αυτοί επιστήμονες συνεπικουρούν με κάθε πρόσφορο τρόπο το έργο του εισαγγελέα εγκλημάτων διαφθοράς καθώς και των γενικών και ειδικών προανακριτικών υπαλλήλων κατά την προκαταρκτική εξέταση επί των εγκλημάτων της παρ. 3 του προηγούμενου άρθρου, για την ακριβέστερη διάγνωση και κρίση γεγονότων για τα οποία απαιτούνται ειδικές γνώσεις επιστήμης ή τέχνης, δεν εξετάζονται όμως ως μάρτυρες. Ο ορισμός των προσώπων αυτών γίνεται με πράξη του εισαγγελέα εγκλημάτων διαφθοράς μεταξύ αυτών που υπηρετούν στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, σε εξαιρετικές δε περιπτώσεις και από τον ιδιωτικό τομέα, εφόσον στο δημόσιο δεν υπηρετούν πρόσωπα με τις γνώσεις αυτές, εφαρμόζονται δε αναλόγως ως προς αυτούς οι διατάξεις των άρθρων 188 έως 193.

3. Η παρ. 1 του άρθρου 34 εφαρμόζεται αναλόγως και για τον εισαγγελέα εγκλημάτων διαφθοράς.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Έναρξη και αναβολή της ποινικής δίωξης

Άρθρο 37.- Αυτεπάγγελτη δίωξη. Όταν δεν απαιτείται έγκληση ή αίτηση, η ποινική δίωξη κινείται αυτεπάγγελτα, ύστερα από αναφορά, μήνυση ή άλλη πληροφορία ότι διαπράχθηκε αξιόποινη πράξη.

Άρθρο 38.- Υποχρέωση για την ανακοίνωση αξιόποινης πράξης. 1. Οι ανακριτικοί υπάλληλοι οφείλουν να ανακοινώσουν χωρίς χρονοτριβή στον αρμόδιο εισαγγελέα ο,τιδήποτε πληροφορούνται με κάθε τρόπο για αξιόποινη πράξη που διώκεται αυτεπαγγέλτως.

2. Οι υπόλοιποι δημόσιοι υπάλληλοι, καθώς και εκείνοι στους οποίους ανατέθηκε προσωρινά δημόσια υπηρεσία, έχουν την ίδια υποχρέωση για τις αξιόποινες πράξεις της παρ. 1, αν πληροφορήθηκαν γι' αυτές κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

3. Η ανακοίνωση γίνεται γραπτώς και πρέπει να περιέχει όλα τα στοιχεία που υπάρχουν και αφορούν την αξιόποινη πράξη, τους δράστες και τις αποδείξεις.

Άρθρο 39.- Υποχρέωση του δικαστή να συντάσσει έκθεση. 1. Όταν κατά τη διάρκεια πολιτικής ή διοικητικής ή ποινικής δίκης ανακύπτει γεγονός που μπορεί να χαρακτηριστεί έγκλημα διωκόμενο αυτεπαγγέλτως, ο δικαστής οφείλει να συντάξει έκθεση και να τη διαβιβάσει στον αρμόδιο εισαγγελέα με κάθε πληροφορία και με τα σχετικά έγγραφα.

2. Το ίδιο υποχρεούται να κάνει και όταν πρόκειται για έγκλημα μη διωκόμενο αυτεπαγγέλτως, αν υποβλήθηκε η απαιτούμενη έγκληση στην αρμόδια αρχή.

3. Οι διατάξεις των παρ. 1 και 2 εφαρμόζονται και σε υποθέσεις πειθαρχικής δικαιοδοσίας.

Άρθρο 40.- Υποχρέωση ιδιωτών. 1. Ακόμα και ιδιώτες οφείλουν στις συγκεκριμένες περιπτώσεις που προβλέπονται από τον νόμο, αν αντιληφθούν οι ίδιοι αξιόποινη πράξη που διώκεται αυτεπαγγέλτως, να την αναγγείλουν στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών ή σε οποιονδήποτε ανακριτικό υπάλληλο. Η αναγγελία αυτή μπορεί να γίνει είτε εγγράφως με μια αναφορά ή προφορικά, οπότε συντάσσεται έκθεση.

2. Στην αναφορά ή στην προφορική δήλωση πρέπει να αναφέρονται όλες οι λεπτομέρειες που αφορούν την πράξη, τους δράστες και τις αποδείξεις.

3. Αν πολλοί πληροφορήθηκαν για την αξιόποινη πράξη, τότε καθένας έχει ξεχωριστά την υποχρέωση αυτή.

Άρθρο 41.- Αίτηση δίωξης. Στις περιπτώσεις που ο νόμος ορίζει ότι απαιτείται αίτηση της αρχής για να ασκηθεί ποινική δίωξη, η αίτηση γίνεται σε κάθε εκπρόσωπο της εισαγγελικής αρχής, γραπτά ή προφορικά, και συντάσσεται έκθεση.

Άρθρο 42.- Μήνυση αξιόποινων πράξεων. 1. Εκτός από αυτόν που αδικήθηκε και οποιοδήποτε άλλος έχει το δικαίωμα να καταγγείλει στην αρχή τις

αξιόποινες πράξεις που διώκονται αυτεπαγγέλτως, τις οποίες πληροφορήθηκε με οποιονδήποτε τρόπο.

2. Η μήνυση γίνεται απευθείας στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών, αλλά και στους άλλους ανακριτικούς υπαλλήλους είτε από τον ίδιο το μηνυτή είτε από ειδικό πληρεξούσιο. Το έγγραφο της πληρεξουσιότητας μπορεί να δοθεί και με απλή έγγραφη δήλωση. Η γνησιότητα της υπογραφής του εντολέα πρέπει να βεβαιώνεται από οποιαδήποτε δημόσια, δημοτική ή κοινοτική αρχή ή δικηγόρο. Το έγγραφο της πληρεξουσιότητας προσαρτάται στην έκθεση για την κατάθεση της μήνυσης. Μπορεί επίσης η μήνυση να γίνει και προφορικά, οπότε συντάσσεται έκθεση.

3. Αν η μήνυση έγινε σε ανακριτικό υπάλληλο, αυτός τη στέλνει χωρίς χρονοτριβή στον αρμόδιο για την ποινική δίωξη εισαγγελέα.

4. Η κατάθεση της μήνυσης μπορεί να γίνεται και με ηλεκτρονικά μέσα, εφόσον φέρει προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή κατά την έννοια του άρθρου 3 παρ. 1 του Π.Δ. 150/2001. Οι λεπτομέρειες και οι ειδικότερες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για την εφαρμογή της εν λόγω διάταξης καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Άρθρο 43.- Έναρξη ποινικής δίωξης. Τρόποι κίνησης. Αρχειοθέτηση. 1. Ο εισαγγελέας όταν λάβει τη μήνυση ή την αναφορά, κινεί την ποινική δίωξη, παραγγέλλοντας ανάκριση ή εισάγοντας την υπόθεση με απευθείας κλήση του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, όπου αυτό προβλέπεται ή διαβιβάζοντας τη δικογραφία στον εισαγγελέα εφετών στην περίπτωση της επόμενης παραγράφου ή υποβάλλοντας αίτηση για την έκδοση ποινικής διαταγής (άρθρο 409). Στα κακουργήματα ή πλημμελήματα αρμοδιότητας τριμελούς πλημμελειοδικείου, καθώς και στα πλημμελήματα αρμοδιότητας τριμελούς εφετείου (άρθρο 111 παρ. 6), κινεί την ποινική δίωξη μόνο εφόσον έχουν ενεργηθεί προκαταρκτική εξέταση ή αυτεπάγγελτη προανάκριση κατά το άρθρο 245 παρ. 2 και προκύπτουν επαρκείς ενδείξεις για την κίνησή της. Αν έχει προηγηθεί ένορκη διοικητική εξέταση ή υπάρχει πόρισμα ή έκθεση ελέγχου του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης ή του Σώματος ή Υπηρεσίας Επιθεώρησης και Ελέγχου των φορέων της παρ. 2 του άρθρου 1 του Ν. 3074/2002 και προκύπτουν επαρκείς ενδείξεις για να κινηθεί η ποινική

δίωξη, μπορεί να μην ενεργηθεί προκαταρκτική εξέταση, εφόσον η ποινική δίωξη που πρόκειται να ασκηθεί αναφέρεται σε πράξεις ίδιες με εκείνες για τις οποίες διενεργήθηκε η Ε.Δ.Ε ή αναφέρονται στο πόρισμα ή την έκθεση ελέγχου.

2. Αν διενεργήθηκε προκαταρκτική εξέταση ή αυτεπάγγελτη προανάκριση κατά το άρθρο 245 παρ. 2 ή ένορκη διοικητική εξέταση ή υπάρχει πόρισμα ή έκθεση αρμόδιας κατά τον νόμο για έλεγχο αρχής για πλημμέλημα των προσώπων του άρθρου 111 παρ. 6, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών κινεί την ποινική δίωξη διαβιβάζοντας τη δικογραφία στον εισαγγελέα εφετών με σχέδιο κλητηρίου θεσπίσματος. Αν ο εισαγγελέας εφετών κρίνει ότι δεν συντρέχουν επαρκείς ενδείξεις για την εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο με απευθείας κλήση, υποβάλλει σχετική πρόταση στο συμβούλιο εφετών.

3. Αν η μήνυση ή η αναφορά δεν στηρίζεται στον νόμο ή είναι προφανώς αβάσιμη στην ουσία της ή ανεπίδεκτη δικαστικής εκτίμησης, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών τη θέτει στο αρχείο και, υποβάλλοντας τη δικογραφία στον εισαγγελέα εφετών, αναφέρει σε αυτόν τους λόγους για τους οποίους δεν άσκησε ποινική δίωξη. Ο τελευταίος, αν δεν συμφωνεί, έχει υποχρέωση να παραγγείλει προκαταρκτική εξέταση αν πρόκειται για κακούργημα ή πλημμέλημα για το οποίο αυτή είναι υποχρεωτική, είτε την άσκηση ποινικής δίωξης στις λοιπές περιπτώσεις.

4. Αν έχει διενεργηθεί προκαταρκτική εξέταση ή αυτεπάγγελτη προανάκριση κατά το άρθρο 245 παρ. 2 ή ένορκη διοικητική εξέταση ή υπάρχει πόρισμα ή έκθεση αρμόδιας κατά τον νόμο για έλεγχο αρχής και ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών κρίνει ότι δεν προκύπτουν επαρκείς ενδείξεις για να κινηθεί η ποινική δίωξη, θέτει την υπόθεση στο αρχείο και, υποβάλλοντας τη δικογραφία στον εισαγγελέα εφετών, αναφέρει σε αυτόν τους λόγους για τους οποίους δεν άσκησε ποινική δίωξη. Ο τελευταίος, αν δεν συμφωνεί, έχει δικαίωμα να παραγγείλει την άσκηση ποινικής δίωξης, εκθέτοντας στην παραγγελία του συνοπτικά τους λόγους που την δικαιολογούν.

5. Μήνυση ή αναφορά η οποία υποβάλλεται με οποιονδήποτε τρόπο ανωνύμως ή με ανύπαρκτο όνομα, τίθεται αμέσως στο αρχείο από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών και εφαρμόζονται αναλόγως όσα ορίζονται στην παρ. 3. Όταν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι που μνημονεύονται ειδικά στην παραγγελία του εισαγγελέα πλημμελειοδικών, διατάσσει τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης.

6. Ο αρμόδιος εισαγγελέας ανασύρει τη δικογραφία από το αρχείο μόνον όταν αναφαίνονται νέα πραγματικά περιστατικά ή στοιχεία ή γίνεται επίκληση αυτών, τα οποία δικαιολογούν κατά την κρίση του την επανεξέταση της υπόθεσης. Στην περίπτωση αυτή καλεί τον μηνυόμενο ή αυτόν σε βάρος του οποίου διενεργήθηκε προκαταρκτική εξέταση για παροχή εξηγήσεων.

Άρθρο 44.- Αναβολή και αναστολή ποινικής δίωξης. 1. Σε περίπτωση πλημμελήματος, αν η ποινή που πιθανολογείται ότι θα επιβληθεί στον υπαίτιο, αλλά και οι άλλες συνέπειές της κατά τον ποινικό κώδικα, είναι μηδαμινές συγκριτικά με την ποινή που του έχει επιβληθεί αμετάκλητα στο παρελθόν για άλλη πράξη και που τώρα την εκτίει, ο εισαγγελέας, με την έγκριση του εισαγγελέα εφετών, έχει το δικαίωμα να αναβάλει για αόριστο χρόνο την ποινική δίωξη με αιτιολογημένη διάταξή του. Αν όμως η ποινική δίωξη έχει αρχίσει, την αναστολή της για αόριστο χρόνο τη διατάσσει αμετάκλητα το δικαστικό συμβούλιο ή το δικαστήριο με πρόταση του εισαγγελέα.

2. Παρόμοια αναβολή ή αναστολή ποινικής δίωξης μπορεί να διαταχθεί με τις ίδιες προϋποθέσεις και όταν ο κατηγορούμενος έχει ήδη παραπεμφθεί στο ακροατήριο για βαρύτερη πράξη, εκτός αν η ποινική δίωξη για την ελαφρότερη πράξη είναι αναγκαία για την ανακάλυψη της αλήθειας γενικά ή για την εκτίμηση του χαρακτήρα του κατηγορουμένου.

3. Και στις δύο παραπάνω περιπτώσεις μπορεί αργότερα να διαταχθεί από τις ίδιες αρχές η ποινική δίωξη ή η συνέχιση εκείνης που είχε ανασταλεί: α) αν η εκτέλεση της ποινής που επιβλήθηκε και έγινε αφορμή να διαταχθεί αναστολή για την άλλη πράξη έπαψε για οποιονδήποτε νόμιμο λόγο και β) μετά την αμετάκλητη εκδίκαση της κατηγορίας που εκκρεμεί και έγινε αφορμή να ανασταλεί η δίωξη.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Αποχή από την ποινική δίωξη. Αποχή υπό όρους

Άρθρο 45.- Αποχή από την ποινική δίωξη. 1. Στις περιπτώσεις του εγκλήματος της εκβίασης, που τελείται με την απειλή ότι θα αποκαλυφθεί αξιόποινη πράξη ή της απάτης, που αν την καταμήνυε ο παθών ήταν ενδεχόμενο να

αποκαλυφθεί από την ανάκριση ενοχή του για άλλη συναφή με την απάτη πράξη και να διωχθεί ποινικά, μπορεί ο εισαγγελέας, ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών, με αιτιολογημένη διάταξή του να απόσχει οριστικά από την ποινική δίωξη για την πράξη της οποίας η αποκάλυψη απειλήθηκε με την εκβίαση ή για την οποία ήταν δυνατό να διωχθεί αυτός που εξαπατήθηκε, με την προϋπόθεση ότι η δίωξή της, συγκρινόμενη με τη βαρύτητα της εκβίασης ή της απάτης που επρόκειτο να διωχθούν, δεν είναι απαραίτητη για την προστασία του δημοσίου συμφέροντος.

2. Στις περιπτώσεις πλημμελήματος που απειλείται στον νόμο με ποινή φυλάκισης μέχρι ένα έτος ή χρηματική ποινή ή και τις δύο ποινές ή με παροχή κοινωφελούς εργασίας, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί με αιτιολογημένη διάταξή του, ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών, να απόσχει οριστικά από την ποινική δίωξη, αν κρίνει ότι δεν υφίσταται σοβαρό δημόσιο συμφέρον για τη δίωξη και συντρέχουν ειδικές συνθήκες κατά την τέλεση της πράξης, όπως ιδίως συντρέχον πταίσμα του θύματος, έλλειψη βούλησής του για δίωξη, μικρές συνέπειες της πράξης ή συγκεκριμένες ιδιότητες στο πρόσωπο που αποδίδεται αυτή, όπως για παράδειγμα ασθένεια, γήρας, αναπηρία ή όταν το τελευταίο προσπάθησε να αποκαταστήσει άμεσα τη συντελεσθείσα προσβολή.

3. Αν στις ως άνω περιπτώσεις έχει ήδη ασκηθεί ποινική δίωξη με απευθείας κλήση στο ακροατήριο, το αρμόδιο δικαστήριο μπορεί, ύστερα από πρόταση του εισαγγελέα και εφόσον συντρέξουν οι προϋποθέσεις της παρ. 2, συναινεί δε και ο κατηγορούμενος, αν είναι παρών, να παύσει οριστικά την ποινική δίωξη.

Άρθρο 46.- Αποχή από την ποινική δίωξη ανηλίκου. 1. Αν ανήλικος τελέσει αξιόποινη πράξη, η οποία είναι πλημμέλημα, ο εισαγγελέας μπορεί να απόσχει από την άσκηση της ποινικής δίωξης αν κρίνει, ερευνώντας τις περιστάσεις υπό τις οποίες τελέστηκε η πράξη και την όλη προσωπικότητα του ανηλίκου, ότι η άσκησή της δεν είναι αναγκαία για να συγκρατηθεί ο ανήλικος από την τέλεση νέων αξιόποινων πράξεων. Απαιτείται σε κάθε περίπτωση ακρόαση του ανηλίκου.

2. Στον ανήλικο μπορεί να επιβληθούν με διάταξη του εισαγγελέα ένα ή περισσότερα από τα αναμορφωτικά μέτρα που προβλέπονται στις περ. α΄ έως και ια΄ του άρθρου 122 παρ. 1 ΠΚ. Με την ίδια διάταξη ορίζεται και η προθεσμία συμμόρφωσης. Για την έκδοση της διάταξης απαιτείται προηγούμενη έκθεση του

αρμόδιου επιμελητή ανηλίκων. Αν ο ανήλικος συμμορφωθεί με τα μέτρα και τις υποχρεώσεις που του επιβλήθηκαν, ο εισαγγελέας ενεργεί σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 43 παρ. 3. Σε αντίθετη περίπτωση ο εισαγγελέας κινεί την ποινική δίωξη σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ. 1.

Άρθρο 47.- Αποχή από την ποινική δίωξη μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος. 1. Σε υποθέσεις σχετικές με τις αξιόποινες πράξεις των άρθρων 159, 159Α, 235, 236, 237 και 237Α ΠΚ και τις συναφείς με αυτές πράξεις, είναι δυνατόν, μετά από έγκριση του αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου που εποπτεύει και συντονίζει το έργο των εισαγγελέων εγκλημάτων διαφθοράς, να χαρακτηρίζεται ως μάρτυρας δημοσίου συμφέροντος με πράξη του κατά τόπον αρμόδιου εισαγγελέα πλημμελειοδικών ή του εισαγγελέα εγκλημάτων διαφθοράς όποιος, χωρίς να εμπλέκεται καθ' οιονδήποτε τρόπο στις εν λόγω πράξεις και χωρίς να αποβλέπει σε ίδιον όφελος, συμβάλλει ουσιωδώς, με τις πληροφορίες που παρέχει στις διωκτικές αρχές, στην αποκάλυψη και δίωξη τους. Η κατά το προηγούμενο εδάφιο πράξη του εισαγγελέα μπορεί να ανακαλείται με τον ίδιο τρόπο και σε οποιοδήποτε στάδιο της ποινικής δίκης, αν ο εισαγγελέας κρίνει ότι δεν συντρέχουν οι λόγοι που τον οδήγησαν στην έκδοση της.

2. Αν έχει υποβληθεί έγκληση ή μήνυση για τα εγκλήματα της ψευδούς κατάθεσης, της ψευδούς καταμήνυσης, της συκοφαντικής δυσφήμησης ή της παραβίασης υπηρεσιακού απορρήτου του ποινικού κώδικα ή για τις πράξεις των παρ. 4 ή 8 του άρθρου 22 του Ν. 2472/1997 σε υπόθεση σχετική με τις αξιόποινες πράξεις που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο, ο αρμόδιος για την άσκηση της ποινικής δίωξης εισαγγελέας, πριν από κάθε άλλη ενέργεια, ενημερώνει σχετικά τον αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου που εποπτεύει και συντονίζει το έργο των εισαγγελέων εγκλημάτων διαφθοράς.

3. Αν ο αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου κρίνει μετά από την κατά την προηγούμενη παράγραφο ενημέρωσή του ότι η ποινική δίωξη των εγκλημάτων της προηγούμενης παραγράφου δεν είναι απαραίτητη για την προστασία του δημοσίου συμφέροντος, μπορεί να παραγγείλει στον αρμόδιο για την άσκηση της ποινικής δίωξης εισαγγελέα την οριστική αποχή από την ποινική δίωξη για τις εν λόγω πράξεις. Αν ανακληθεί η πράξη χαρακτηρισμού μάρτυρα δημοσίου συμφέροντος, ο αρμόδιος

αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου ανακαλεί την παραγγελία του για την οριστική αποχή από την ποινική δίωξη.

Άρθρο 48.- Αποχή από την ποινική δίωξη πλημμελημάτων υπό όρους. 1. Στις περιπτώσεις πλημμελήματος που απειλείται στον νόμο με ποινή φυλάκισης έως τριών ετών με ή χωρίς χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί, ύστερα από σύμφωνη γνώμη του οριζόμενου από τον διευθύνοντα το δικαστήριο πρωτοδίκη και εφόσον συντρέχουν επαρκείς ενδείξεις ενοχής, να απόσχει προσωρινά από την ποινική δίωξη με αιτιολογημένη διάταξή του, υπό τον όρο ότι αυτός στον οποίο αποδίδεται η πράξη θα συναινέσει να εκπληρώσει όρους που κρίνονται ως κατάλληλοι να ικανοποιήσουν το δημόσιο συμφέρον για τη δίωξη και να μειώσουν τις συνέπειες της πράξης. Για τον λόγο αυτό ο εισαγγελέας καλεί αυτόν, στον οποίο αποδίδεται η πράξη, να εμφανισθεί ενώπιόν του μόνος του ή με συνήγορο. Τέτοιοι όροι είναι ιδίως: α) η ουσιώδης προσπάθεια συμφιλίωσης με τον παθόντα, β) η καταβολή ορισμένου χρηματικού ποσού σε φιλανθρωπική οργάνωση ή σε κοινωφελές ταμείο, γ) η συμμόρφωση σε υφιστάμενη υποχρέωση διατροφής, δ) η συμμετοχή σε πρόγραμμα κοινωνικής εκπαίδευσης, ε) η παρακολούθηση ορισμένου αριθμού μαθημάτων οδήγησης.

2. Στις περιπτώσεις των πλημμελημάτων, που προβλέπονται στα άρθρα 216, 242 παρ. 1 και 2, 375 παρ. 3 και 390 παρ. 2 ΠΚ και στους νόμους 1599/1986, 2803/2000, 2960/2001, 4557/2018 και 4174/2013 ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί, ύστερα από σύμφωνη γνώμη του οριζόμενου από τον διευθύνοντα το δικαστήριο πρωτοδίκη και εφόσον συντρέχουν επαρκείς ενδείξεις ενοχής, να απόσχει προσωρινά από την ποινική δίωξη με αιτιολογημένη διάταξή του, υπό τον όρο ότι αυτός στον οποίο αποδίδεται η πράξη θα αποκαταστήσει πλήρως την προκληθείσα ζημία καταβάλλοντας αποδεδειγμένα ή κατά δήλωση του παθόντος το κεφάλαιο και τους τόκους υπερημερίας. Για τον λόγο αυτό ο εισαγγελέας καλεί αυτόν, στον οποίο αποδίδεται η πράξη, να εμφανισθεί ενώπιόν του μόνος του ή με συνήγορο και, αν το κρίνει αναγκαίο, προηγουμένως τον παθόντα.

3. Πριν από την έναρξη της διαδικασίας προσωρινής αποχής από την ποινική δίωξη ενημερώνεται ο παθών από την αξιόποινη πράξη, ο οποίος έχει το

δικαίωμα να διατυπώσει εγγράφως ή προφορικά τις απόψεις του στον εισαγγελέα, οι οποίες εκτιμώνται ελεύθερα.

4. Ο εισαγγελέας ορίζει στον υπόχρεο εκπλήρωσης των όρων χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες, το οποίο μπορεί να παραταθεί για ακόμη τρεις μήνες. Η διάταξη του άρθρου 113 ΠΚ εφαρμόζεται και εδώ. Ο εισαγγελέας μπορεί με τη συναίνεση του καθ' ου οι όροι, να προβεί στην τροποποίηση ή άρση ειδικότερων όρων.

5. Εφόσον αυτός στον οποίο τέθηκαν οι όροι τους τηρήσει, ο εισαγγελέας εκδίδει διάταξη με την οποία απέχει οριστικά από την ποινική δίωξη και ενημερώνει σχετικά τον κατά την παρ. 1 του παρόντος οριζόμενο πρωτοδίκη.

6. Σε περίπτωση μη εκπλήρωσης των όρων από το πρόσωπο στο οποίο αποδίδεται η πράξη, η αρχική συναίνεσή του για την εφαρμογή της διαδικασίας δεν επιτρέπεται να αξιοποιηθεί σε βάρος του σε μεταγενέστερα στάδια της διαδικασίας.

7. Αν στις ως άνω περιπτώσεις έχει ήδη ασκηθεί ποινική δίωξη, το αρμόδιο δικαστήριο στο οποίο παραπέμπεται να δικαστεί η υπόθεση μπορεί, ύστερα από πρόταση του εισαγγελέα και εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρ. 1, να παύσει προσωρινά την ποινική δίωξη, επιβάλλοντας κατά την κρίση του στον κατηγορούμενο τους ανάλογους προς την πράξη όρους. Οι παρ. 2 έως 5 ισχύουν αντιστοίχως.

8. Η παραπάνω διαδικασία αποχής από την ποινική δίωξη, δεν μπορεί να εφαρμοσθεί εκ νέου για το ίδιο πρόσωπο σε περίπτωση τέλεσης ομοειδούς εγκλήματος.

Άρθρο 49. - Αποχή από την ποινική δίωξη κακουργημάτων υπό όρους. 1. Στις περιπτώσεις των κακουργημάτων, που προβλέπονται στα άρθρα 216 παρ. 3 και 4, 242 παρ. 3, 4 και 5, 375 παρ. 2 και 3 και 390 παρ. 1 εδ. β΄ και 2 ΠΚ και στους νόμους 1599/1986, 2803/2000, 2960/2001, 4557/2018 και 4174/2013 ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί, ύστερα από σύμφωνη γνώμη του οριζόμενου από τον διευθύνοντα το δικαστήριο πρωτοδίκη και εφόσον συντρέχουν επαρκείς ενδείξεις ενοχής, να απόσχει προσωρινά από την ποινική δίωξη με αιτιολογημένη διάταξή του, υπό τον όρο ότι αυτός στον οποίο αποδίδεται η πράξη θα αποκαταστήσει πλήρως την προκληθείσα ζημία, καταβάλλοντας αποδεδειγμένα ή κατά δήλωση του παθόντος το

κεφάλαιο και τους τόκους υπερημερίας. Για τον λόγο αυτό ο εισαγγελέας καλεί αυτόν, στον οποίο αποδίδεται η πράξη, καθώς και τον παθόντα να εμφανισθούν ενώπιόν του μετά ή δια συνηγόρου. Σε περίπτωση απόπειρας η βεβαίωση για την χρηματική ικανοποίηση του ζημιωθέντος λόγω της ηθικής βλάβης, η οποία για την εφαρμογή των διατάξεων της αποχής δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη των τριάντα χιλιάδων ευρώ με την επιφύλαξη της διεκδίκησης τυχόν υπερβαινουσών το ως άνω ποσό αξιώσεων στα πολιτικά δικαστήρια. Σε περιπτώσεις συμμετοχής, η καταβολή του χρηματικού ποσού για την αποκατάσταση της προκληθείσας ζημίας από έναν συμμέτοχο, ωφελεί και τους υπολοίπους. Αν κάποιος από τους συμμέτοχους δεν επιθυμεί την αποχή υπό όρους, η υπόθεση χωρίζεται και ακολουθείται ως προς αυτόν η τακτική διαδικασία. Η διαδικασία του παρόντος άρθρου δεν επεκτείνεται στα συρρέοντα εγκλήματα που δεν περιλαμβάνονται στα ως άνω εγκλήματα, ως προς τα οποία η δικογραφία χωρίζεται με πράξη του εισαγγελέα.

2. Ο εισαγγελέας ορίζει στον υπόχρεο χρονικό διάστημα για την αποκατάσταση της ζημίας που δεν υπερβαίνει τους οκτώ μήνες, το οποίο μπορεί να παραταθεί για ακόμη τέσσερεις μήνες. Η διάταξη του άρθρου 113 ΠΚ εφαρμόζεται και εδώ.

3. Εφόσον ο υπόχρεος αποκαταστήσει πλήρως τη ζημία, ο εισαγγελέας εκδίδει διάταξη με την οποία απέχει από την ποινική δίωξη υπό τον όρο ότι ο υπαίτιος δεν θα τελέσει ομοειδές κακούργημα ή πλημμέλημα εντός τριετίας από την έκδοση της ως άνω διάταξης. Αν δεν τελεστεί ομοειδής αξιόποινη πράξη εντός της παραπάνω τριετίας η αποχή από την ποινική δίωξη καθίσταται οριστική. Οι διατάξεις του άρθρου 113 ΠΚ για την αναστολή της παραγραφής του αξιοποίνου εφαρμόζονται και εδώ, χωρίς να ισχύει ο χρονικός περιορισμός της παρ. 2 του άρθρου 113 ΠΚ. Σε περίπτωση παραβίασης του όρου αυτού, η ποινική δίωξη, για την οποία αποφασίστηκε η υφ' όρον αποχή, κινείται μόλις η καταδίκη για το έγκλημα που τελέστηκε εντός της τριετίας καταστεί αμετάκλητη. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 301.

4. Οι διατάξεις των παρ. 3, 6 και 7 του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζονται αναλόγως.

Άρθρο 50.- Αποχή μετά από εντελή ικανοποίηση. 1. Στα εγκλήματα που αναφέρονται στα άρθρα 381 παρ. 1 και 2 και 405 παρ. 2 ΠΚ, αν, μετά την εξέτασή του και μέχρι την άσκηση της ποινικής δίωξης, χωρίς παράνομη βλάβη τρίτου, αυτός στον οποίο αποδίδεται η πράξη αποδώσει το πράγμα στον παθόντα ή τους κληρονόμους του και συνταχθεί σχετική δήλωση περί ανυπαρξίας άλλης αξίωσης από την πράξη ή ικανοποιήσει εντελώς τον παθόντα, καταβάλλοντας αποδεδειγμένα ή κατά δήλωση του τελευταίου ή των κληρονόμων του το κεφάλαιο και τους τόκους υπερημερίας, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών απέχει οριστικά από την άσκηση ποινικής δίωξης με αιτιολογημένη πράξη του, η οποία υποβάλλεται προς έγκριση στον εισαγγελέα εφετών.

2. Στην απόπειρα των πράξεων της παρ. 1 αρκεί η δήλωση του παθόντος ή των κληρονόμων του ότι έχουν ικανοποιηθεί.

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Έγκληση

Άρθρο 51.-Έγκληση του παθόντος. 1. Αν ο παθών θέλει να ζητήσει τη δίωξη της αξιόποινης πράξης, υποβάλλει την έγκληση σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 42 παρ. 2 και 3.

2. Ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών εξετάζει την έγκληση που έλαβε και αν κρίνει ότι αυτή δεν στηρίζεται στον νόμο ή είναι προφανώς αβάσιμη στην ουσία της ή ανεπίδεκτη δικαστικής εκτίμησης, την απορρίπτει με διάταξή του, η οποία περιλαμβάνει συνοπτική αιτιολογία και επιδίδεται στον εγκαλούντα.

3. Αν ενεργήθηκαν προκαταρκτική εξέταση ή αυτεπάγγελτη προανάκριση κατά το άρθρο 245 παρ. 2 ή ένορκη διοικητική εξέταση και ο εισαγγελέας κρίνει ότι δεν προκύπτουν επαρκείς ενδείξεις για την κίνηση της ποινικής δίωξης, απορρίπτει την έγκληση με αιτιολογημένη διάταξή του.

4. Όσα αναφέρονται στα άρθρα 43 παρ. 1 και 6, 44, 45, 47, 48, 49 και 50 εφαρμόζονται και ως προς την έγκληση.

Άρθρο 52. Δικαίωμα προσφυγής του εγκαλούντος επί απόρριψης της έγκλησης. 1. Ο εγκαλών έχει δικαίωμα μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την επίδοση

της διάταξης του εισαγγελέα πλημμελειοδικών σύμφωνα με τις παρ. 1 και 2 του προηγούμενου άρθρου, να προσφύγει κατά αυτής στον αρμόδιο εισαγγελέα εφετών. Η προσφυγή ασκείται με τον τρόπο που προβλέπεται στο άρθρο 474.

2. Ο προσφεύγων υποχρεούται να καταθέσει παράβολο υπέρ του δημοσίου ποσού διακοσίων πενήντα (250) ευρώ, το οποίο επισυνάπτεται στην έκθεση που συντάσσει ο πιο πάνω γραμματέας. Σε περίπτωση που υποβλήθηκε μία έγκληση από περισσότερους εγκαλούντες, κατατίθεται μόνο ένα παράβολο. Το ύψος του ποσού αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Αν δεν κατατεθεί το παράβολο, η προσφυγή απορρίπτεται ως απαράδεκτη από τον εισαγγελέα εφετών.

3. Αν ο εισαγγελέας εφετών δεχθεί την προσφυγή, παραγγέλλει είτε τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης αν πρόκειται για κακούργημα ή για πλημμέλημα για το οποίο αυτή είναι υποχρεωτική, εφόσον δεν έχει ήδη διενεργηθεί τέτοια εξέταση είτε την άσκηση ποινικής δίωξης στις λοιπές περιπτώσεις και διατάσσει την επιστροφή του παραβόλου στον καταθέσαντα αυτό.

Άρθρο 53.- Δίωξη μόνο με έγκληση. 1. Κατ' εξαίρεση, στις περιπτώσεις που ορίζονται ρητά στον ποινικό κώδικα ή σε άλλους νόμους, η ποινική δίωξη γίνεται μόνο με έγκληση του παθόντος.

2. Αφού υποβληθεί η έγκληση, η ποινική δίωξη προχωρεί όπως και στα εγκλήματα που διώκονται αυτεπαγγέλτως. Αν η δίωξη ασκήθηκε χωρίς έγκληση, η σχετική με την έγκληση δήλωση μπορεί να γίνει από τον παθόντα και στο ακροατήριο πριν από την έναρξη της αποδεικτικής διαδικασίας στον πρώτο βαθμό.

Άρθρο 54.- Παραίτηση από την άσκηση του δικαιώματος της έγκλησης. 1. Η παραίτηση από το δικαίωμα έγκλησης γίνεται από τον ίδιο τον δικαιούμενο ή από αντιπρόσωπό του που έχει ειδική πληρεξουσιότητα κατά το άρθρο 42, σε συμβολαιογράφο, στον εισαγγελέα ή σε οποιονδήποτε ανακριτικό υπάλληλο και συντάσσεται σχετική έκθεση.

2. Παραίτηση που γίνεται με όρους ή προθεσμία δεν έχει έννομα αποτελέσματα. Ανάκληση της παραίτησης δεν επιτρέπεται.

Άρθρο 55.- Ανάκληση της έγκλησης. Έξοδα. 1. Ο εγκαλών μπορεί είτε ο ίδιος είτε με ειδικό πληρεξούσιο να ανακαλέσει την έγκληση.

2. Για τους υπαλλήλους στους οποίους δηλώνεται η ανάκληση και για τον τρόπο με τον οποίο αυτή πρέπει να γίνει, εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 42. Η ανάκληση μπορεί επίσης να γίνει και στο ακροατήριο σε όλη τη διάρκεια της δίκης και ωσότου δημοσιευτεί η απόφαση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, με δήλωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά. Αν η ανάκληση γίνει αργότερα, είναι απαράδεκτη.

3. Για την ανάκληση που προβλέπεται στην παρ. 1 δεν είναι απαραίτητη η προκαταβολή των δικαστικών εξόδων και τελών, που βαρύνουν σε κάθε περίπτωση τον ανακαλούντα. Αντίγραφο της έκθεσης που προβλέπεται στο παρόν άρθρο ή των πρακτικών, μαζί με την εκκαθάριση των δικαστικών εξόδων στέλνεται για είσπραξη στον αρμόδιο ταμία.

ΕΚΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Άδεια για δίωξη

Άρθρο 56.- Ποιες πράξεις δεν ενεργούνται χωρίς άδεια. Άρνηση χορήγησης. 1. Ακόμη και στις περιπτώσεις που χρειάζεται άδεια για δίωξη, μπορεί να ενεργηθεί ανάκριση για τη βεβαίωση του εγκλήματος και πριν χορηγηθεί η άδεια. Δεν επιτρέπεται μόνο να ενεργηθούν ανακριτικές πράξεις που θίγουν το πρόσωπο για τη δίωξη του οποίου χρειάζεται η άδεια.

2. Αν δεν χορηγηθεί η άδεια, ο ανακριτής ύστερα από πρόταση του εισαγγελέα αποφαίνεται ότι γι' αυτόν τον λόγο δεν μπορεί προς το παρόν να γίνει δίωξη.

3. Ανάκληση της άδειας που χορηγήθηκε δεν είναι δυνατή.

4. Αν υπάρχουν και άλλοι κατηγορούμενοι που δεν απαιτείται άδεια για τη δίωξή τους, διώκονται χωρίς κώλυμα.

ΕΒΔΟΜΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Δεδικασμένο

Άρθρο 57.- Κώλυμα για νέα δίωξη. 1. Αν κάποιος έχει καταδικαστεί αμετάκλητα ή αθωωθεί ή έχει παύσει ποινική δίωξη εναντίον του, δεν μπορεί να ασκηθεί και πάλι εις βάρος του δίωξη για την ίδια πράξη, ακόμη και αν δοθεί σε αυτή διαφορετικός χαρακτηρισμός.

2. Εξαιρούνται οι περιπτώσεις των άρθρων 58, 81 παρ. 2, 525 και 527. Αν παρά την πιο πάνω απαγόρευση ασκηθεί ποινική δίωξη, κηρύσσεται απαράδεκτη λόγω δεδικασμένου.

3. Αν σε βάρος του ίδιου προσώπου για την ίδια πράξη ασκήθηκαν περισσότερες διώξεις, κηρύσσονται απαράδεκτες λόγω εκκρεμοδικίας εκείνες οι οποίες ασκήθηκαν μεταγενέστερα, εφόσον δεν προηγούνται διαδικαστικά.

Άρθρο 58.- Νέα άσκηση ποινικής δίωξης. Η απόφαση, ακόμη και εκείνη που έχει γίνει αμετάκλητη, όταν κηρύσσει απαράδεκτη την ποινική δίωξη για κάποια έλλειψη ή παρατυπία της έγκλησης, της αίτησης ή της άδειας, δεν εμποδίζει την νέα άσκηση ποινικής δίωξης εναντίον του ίδιου προσώπου, αν η έγκληση, η αίτηση ή η άδεια δοθεί κανονικά αργότερα.

ΟΓΔΟΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Προδικαστικά ζητήματα

Άρθρο 59.- Προδικαστικά ζητήματα στην ποινική δίκη. 1. Όταν η απόφαση σε ποινική δίκη εξαρτάται από άλλη υπόθεση για την οποία έχει ασκηθεί ποινική δίωξη, η πρώτη αναβάλλεται ωσότου εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση στη δεύτερη δίκη.

2. Στις περιπτώσεις των άρθρων 224, 229, 362 και 363 ΠΚ, αν για το γεγονός για το οποίο εξετάσθηκε ο διάδικος ή ο μάρτυρας ή έγινε η αναφορά στην αρχή ή η καταμήνυση ή ισχυρίστηκε ή διέδωσε ο υπαίτιος ασκήθηκε ποινική δίωξη, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, μετά την προκαταρκτική εξέταση (άρθρα 243, 43 παρ. 1 εδ. β΄), αναβάλλει με πράξη του κάθε περαιτέρω ενέργεια έως το τέλος της ποινικής δίωξης, κατόπιν σύμφωνης γνώμης του εισαγγελέα εφετών.

3. Στις περιπτώσεις που υποβάλλεται μήνυση ή έγκληση σε βάρος ειδικών επιθεωρητών ή επιθεωρητών – ελεγκτών του γενικού επιθεωρητή δημόσιας

διοίκησης και όλων των σωμάτων και υπηρεσιών επιθεώρησης και ελέγχου των φορέων της παρ. 2 του άρθρου 1 του Ν. 3074/2002 για παράβαση των άρθρων 224, 229, 242, 259, 362, 363 ΠΚ, που τέλεσαν με πόρισμα, έκθεση ή κατάθεση κατά τη διάρκεια επιθεώρησης ή ελέγχου ή εξαιτίας αυτών, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, μετά την προκαταρκτική εξέταση ή την ένορκη διοικητική εξέταση, αναβάλλει με πράξη του κάθε περαιτέρω ενέργεια έως το τέλος της ποινικής δίωξης που ασκήθηκε κατά του υπαιτίου με βάση την έκθεση, το πόρισμα ή την κατάθεση των ανωτέρω, κατόπιν σύμφωνης γνώμης του εισαγγελέα εφετών.

4. Στις περιπτώσεις οποιασδήποτε από τις αξιόποινες πράξεις της παράνομης εισόδου στη χώρα και εξόδου από αυτή, της κατοχής και της χρήσης ταξιδιωτικών εγγράφων ή δελτίων ταυτοτήτων ή αδειών διαμονής ή άλλων εγγράφων πλαστών ή γνησίων, που εκδόθηκαν για άλλο πρόσωπο, της παράνομης εργασίας και της πορνείας ή άλλης πράξης διευκόλυνσής τους, που φέρεται ότι διαπράχθηκε από θύμα εγκλήματος των άρθρων 323Α, 348 παρ. 2, 348Α, 348Β, 348Γ, 349 και 351 ΠΚ, του άρθρου 29 παρ. 5 και 6 και του άρθρου 30 του Ν. 4251/2014, εξαιτίας της σε βάρος του συμπεριφοράς του δράστη των ανωτέρω πράξεων, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, μετά την προκαταρκτική εξέταση ή την αυτεπάγγελτη προανάκριση, αναβάλλει με πράξη του κάθε περαιτέρω ενέργεια κατά του θύματος έως το τέλος της ποινικής δίωξης για το έγκλημα που τελέσθηκε σε βάρος του, κατόπιν σύμφωνης γνώμης του εισαγγελέα εφετών. Μετά την αμετάκλητη εκδίκαση οποιουδήποτε από τα παραπάνω εγκλήματα που τελέσθηκαν σε βάρος του θύματος, αν η απόφαση είναι καταδικαστική, δεν ασκείται ποινική δίωξη κατά του τελευταίου για τις προαναφερόμενες πράξεις του. Ο εισαγγελέας, ωστόσο, μπορεί με τη σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα εφετών να απόσχει οριστικά από την ποινική δίωξη, ακόμα κι αν η απόφαση δεν είναι καταδικαστική ή αν η καταγγελία τεθεί στο αρχείο αγνώστων δραστών, αν από τα στοιχεία της δικογραφίας κρίνει ότι η τέλεση της αξιόποινης πράξης ήταν συνέπεια του γεγονότος ότι ο φερόμενος ως δράστης ήταν θύμα εμπορίας ανθρώπων.

5. Αν έχει ήδη ασκηθεί ποινική δίωξη κατά του θύματος των αξιόποινων πράξεων της παρ. 4, το δικαστήριο αναστέλλει τη δίκη έως το τέλος της ποινικής δίωξης για το έγκλημα που τελέσθηκε σε βάρος του. Μετά την αμετάκλητη εκδίκαση οποιουδήποτε από τα παραπάνω εγκλήματα που τελέσθηκαν σε βάρος του θύματος,

αν η απόφαση είναι καταδικαστική, παύει οριστικά η ποινική δίωξη κατά του τελευταίου για τις προαναφερόμενες πράξεις του. Επίσης, το δικαστήριο μπορεί να παύσει οριστικά την ποινική δίωξη, ακόμα και αν η απόφαση δεν είναι καταδικαστική, αν από τα στοιχεία της δικογραφίας κρίνει ότι η τέλεση της αξιόποινης πράξης ήταν συνέπεια του γεγονότος ότι ο φερόμενος ως δράστης ήταν θύμα εμπορίας ανθρώπων.

Άρθρο 60.- Εξέταση νομικών ζητημάτων αστικής φύσης στην ποινική δίκη.
1. Το ποινικό δικαστήριο κρίνει και για τα ζητήματα αστικής φύσης που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της δίκης.

2. Η ποινική δίωξη αναστέλλεται, όταν σύμφωνα με τον νόμο χρειάζεται να προηγηθεί απόφαση του πολιτικού δικαστηρίου.

Άρθρο 61.- Εκκρεμότητα ζητημάτων αστικής φύσης στην πολιτική δίκη. Όταν στο πολιτικό δικαστήριο εκκρεμεί δίκη για ζήτημα που ανήκει στην αρμοδιότητα των πολιτικών δικαστηρίων, που έχει όμως σχέση με την ποινική δίκη, μπορεί το ποινικό δικαστήριο κατά την κρίση του να αναβάλει την ποινική δίκη έως το τέλος της πολιτικής. Η απόφαση αυτή μπορεί να ανακληθεί.

Άρθρο 62.- Ισχύς της απόφασης του πολιτικού δικαστηρίου για προδικαστικά ζητήματα. Απόφαση του πολιτικού δικαστηρίου για ζήτημα που έχει σχέση με την ποινική δίκη δεν δεσμεύει τον ποινικό δικαστή, αποτελεί όμως γι' αυτόν στοιχείο που το εκτιμά ελεύθερα μαζί με τις άλλες αποδείξεις (άρθρα 177 και 178).

ΤΡΙΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Νομιμοποίηση – αρμοδιότητα

Άρθρο 63.- Ενεργητική νομιμοποίηση. Οι δικαιούμενοι κατά τον αστικό κώδικα σε αποζημίωση ή αποκατάσταση από το έγκλημα ή σε χρηματική

ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης, ακόμη και όταν από διάταξη νόμου η υποχρέωση για την αποκατάσταση της ζημίας ή την ικανοποίηση της ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης περιορίζεται αποκλειστικά σε τρίτο πρόσωπο, μπορούν να παραστούν στο ποινικό δικαστήριο για την υποστήριξη της κατηγορίας. Ως τέλος παράστασης, με ποινή το απαράδεκτο αυτής, ορίζεται το ποσό των σαράντα (40) ευρώ που καταβάλλεται εφάπαξ με παράβολο υπέρ του δημοσίου είτε κατά την προδικασία είτε κατά την κύρια διαδικασία και καλύπτει την παράσταση μέχρι την έκδοση αμετάκλητης απόφασης. Το ύψος του ανωτέρω τέλους αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Εξαιρούνται από την υποχρέωση κατάθεσης παραβόλου οι δικαιούχοι νομικής βοήθειας, όπως αυτοί προσδιορίζονται στο άρθρο 1 του Ν. 3226/2004.

Άρθρο 64.- Νομιμοποίηση κληρονόμων. Αν αποβιώσει ο κατά το προηγούμενο άρθρο δικαιούμενος, οι κληρονόμοι του συνεχίζουν τη δήλωση για την υποστήριξη της κατηγορίας που έχει γίνει προ του θανάτου του.

Άρθρο 65.- Παράσταση και μετά την απόσβεση του δικαιώματος. Η μετά τη δήλωση παράστασης απόσβεση με οποιοδήποτε τρόπο της αστικής αξίωσης, δεν επιφέρει κατάργηση του δικαιώματος παράστασης προς υποστήριξη της κατηγορίας.

Άρθρο 66.- Παθητική νομιμοποίηση. Η παράσταση προς υποστήριξη της κατηγορίας ασκείται εναντίον του κατηγορουμένου.

Άρθρο 67.- Άσκηση και διατύπωση της παράστασης για υποστήριξη της κατηγορίας. 1. Η παράσταση για την υποστήριξη της κατηγορίας στο ποινικό δικαστήριο επιτρέπεται χωρίς έγγραφη προδικασία, το αργότερο ώσπου να αρχίσει για πρώτη φορά η αποδεικτική διαδικασία στο ακροατήριο.

2. Ο παριστάμενος για την υποστήριξη της κατηγορίας μπορεί κατά την κρίση του δικαστηρίου να αποβληθεί από την ποινική διαδικασία, αν, παρόλο που εμφανίστηκε έγκαιρα, αποχώρησε κατά τη διάρκεια της συζήτησης.

Άρθρο 68.- Παραίτηση από την υποστήριξη της κατηγορίας. Κατά τη διάρκεια της δίκης και πριν την έκδοση της απόφασης, αυτός που δήλωσε παράσταση για την υποστήριξη της κατηγορίας, μπορεί να παραιτηθεί από αυτήν με δήλωσή του σύμφωνα με τις διατυπώσεις των άρθρων 83 και 84.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Απαιτήσεις σε βάρος του μηνυτή ή εγκαλούντα

Άρθρο 69.- Απαιτήσεις του κατηγορουμένου που αθωώθηκε. Ο κατηγορούμενος που αθωώθηκε σε δημόσια συνεδρίαση δικαιούται να υποβάλει αμέσως και προφορικά στο ποινικό δικαστήριο τις απαιτήσεις που έχει από τον μηνυτή ή από αυτόν που υπέβαλε την έγκληση για αποζημίωση και έξοδα και όταν ακόμη δεν παρέστη για την υποστήριξη της κατηγορίας. Το δικαστήριο αποφαίνεται, αφού ακούσει αυτόν που υπέβαλε την αίτηση και τον μηνυτή ή τον εγκαλούντα. Αν ο μηνυτής ή αυτός που υπέβαλε την έγκληση δεν είναι παρών, το δικαστήριο παραπέμπει τις απαιτήσεις του κατηγορουμένου που αθωώθηκε στα πολιτικά δικαστήρια. Αν εμφανίστηκε στην αρχή της συζήτησης, αποχώρησε όμως κατόπιν και δεν είναι παρών κατά την προβολή των απαιτήσεων του κατηγορουμένου, θεωρείται ότι δικάζεται σαν να ήταν παρών.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΔΙΑΔΙΚΟΙ ΣΤΗΝ ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΗ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Γενικές διατάξεις

Άρθρο 70.- Διάδικοι στην ποινική δίκη. 1. Διάδικοι στην ποινική δίκη είναι ο ύποπτος, ο κατηγορούμενος και αυτός που παρίσταται για την υποστήριξη της κατηγορίας. Την ιδιότητα του υπόπτου φέρουν τα πρόσωπα που αναφέρονται στο εδ. α΄ της παρ. 1 του άρθρου 244.

2. Οι διάδικοι συνιστούν υποκείμενα της ποινικής δίκης και συμπράττουν στην εξέλιξη αυτής ως φορείς δικαιωμάτων και υποχρεώσεων.

Άρθρο 71.- Τεκμήριο αθωότητας. Οι ύποπτοι και οι κατηγορούμενοι τεκμαίρονται αθώοι μέχρι να αποδειχθεί η ενοχή τους σύμφωνα με τον νόμο.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Κατηγορούμενοι

Άρθρο 72.- Ιδιότητα κατηγορουμένου. Την ιδιότητα του κατηγορουμένου την αποκτά εκείνος εναντίον του οποίου ο εισαγγελέας άσκησε ρητά την ποινική δίωξη και εκείνος στον οποίο σε οποιοδήποτε στάδιο της ανάκρισης αποδίδεται η αξιόποινη πράξη.

Άρθρο 73.- Διάρκεια και παύση της ιδιότητας του κατηγορουμένου. Ο κατηγορούμενος διατηρεί την ιδιότητά του ωσότου εκδοθεί αμετάκλητο απαλλακτικό βούλευμα ή αμετάκλητη καταδικαστική ή αθωωτική απόφαση και την αποκτά εκ νέου στις περιπτώσεις του άρθρου 57 παρ. 2.

Άρθρο 74.- Αιτήσεις του κρατούμενου κατηγορουμένου. Οι αιτήσεις και οι δηλώσεις του κρατούμενου κατηγορουμένου υποβάλλονται με έγγραφο, που παραδίδεται στο διευθυντή του καταστήματος όπου κρατείται, και συντάσσεται έκθεση. Κατόπιν καταχωρίζονται σε ειδικό βιβλίο και διαβιβάζονται αμέσως στην αρμόδια αρχή. Ως προς τα νόμιμα αποτελέσματά τους οι αιτήσεις και οι δηλώσεις θεωρούνται σαν να είχαν παραληφθεί απευθείας από την αρμόδια αρχή. Αν πρόκειται για ένδικο μέσο εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 474.

Άρθρο 75.- Αδυναμία να βεβαιωθεί η ταυτότητα του κατηγορουμένου. Η αδυναμία να βεβαιωθεί η ταυτότητα του κατηγορουμένου με το όνομά του ή με τα άλλα χαρακτηριστικά ή με τις άλλες ιδιότητες δεν εμποδίζει την εξέλιξη της ποινικής δίωξης, αν είναι αποδεδειγμένο ότι αυτός είναι το πρόσωπο στο οποίο αποδίδεται η αξιόποινη πράξη.

Άρθρο 76.- Ψευδές όνομα ή ψευδείς ιδιότητες. Αν ο κατηγορούμενος αναφέρθηκε με ψευδές όνομα ή ψευδείς ιδιότητες, διατάσσεται η διόρθωση σύμφωνα με τα άρθρα 561 παρ. 2 και 145 σε οποιοδήποτε στάδιο της δίκης ή και κατά την εκτέλεση.

Άρθρο 77.- Αμφιβολίες για την ταυτότητα του κατηγορουμένου. 1. Αν υπάρχουν αμφιβολίες ότι το πρόσωπο που εμφανίστηκε στην ανάκριση ή στο ακροατήριο είναι πράγματι το διωκόμενο, ο ανακριτής ή το δικαστήριο σε κάθε στάδιο της διαδικασίας προχωρούν από μόνοι τους στη βεβαίωση της ταυτότητας, χρησιμοποιώντας κάθε αποδεικτικό μέσο. Στην περίπτωση αυτή είναι δυνατό να ανασταλεί η ποινική διαδικασία για το πρόσωπο αυτό, ωσότου βεβαιωθεί η ταυτότητά του.

2. Αν η ταυτότητα του κατηγορουμένου δεν μπορεί να αποδειχθεί, βεβαιώνεται το γεγονός αυτό στην απόφαση και ταυτόχρονα διατάσσεται η απόλυση εκείνου που έχει συλληφθεί ή που κρατείται προσωρινά, ωσότου εξακριβωθεί η ταυτότητα. Ο δικαστής, ανάλογα με τις περιστάσεις, μπορεί να επιβάλει στον απολυόμενο την καταβολή εγγύησης ή άλλους όρους. Για τον καθορισμό, την κατάθεση και την τύχη της εγγύησης και των άλλων όρων εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 295, 296, 297, 298 και 299.

3. Όσα αναφέρονται στην παρ. 2 τα διατάσσει ο ανακριτής κατά τη διάρκεια της ανάκρισης.

Άρθρο 78.- Ζήτημα ταυτότητας στον Άρειο Πάγο. Αν οι αμφιβολίες για την ταυτότητα δημιουργηθούν για πρώτη φορά στον Άρειο Πάγο, διατάσσεται αυτεπαγγέλτως εξέταση. Η εξέταση ενεργείται από το εφετείο που ορίζει ο Άρειος Πάγος και που αποφαίνεται αμετάκλητα για την ταυτότητα.

Άρθρο 79.- Πλάνη σχετικά με την ταυτότητα του προσώπου του κατηγορουμένου. Όταν προκύψει σαφώς ότι η διαδικασία στρέφεται εναντίον κατηγορουμένου από πλάνη ως προς την ταυτότητα του προσώπου του, το δικαστικό συμβούλιο ή το δικαστήριο αποφαίνονται ότι η ποινική δίωξη θεωρείται σαν να μην έγινε.

Άρθρο 80.- Ψυχική ασθένεια του κατηγορουμένου. 1. Όταν ο κατηγορούμενος βρίσκεται σε κατάσταση διατάραξης των πνευματικών του λειτουργιών, το δικαστήριο, αν δεν πρόκειται να εκδώσει αθωωτική απόφαση ή να παύσει οριστικά την ποινική δίωξη ή να την κηρύξει απαράδεκτη, διατάσσει την αναστολή της διαδικασίας. Αν ο κατηγορούμενος τελεί σε προσωρινή κράτηση, το δικαστήριο διατάσσει ταυτόχρονα και την τοποθέτησή του σε δικαστικό ψυχιατρείο και σε περίπτωση που δεν υπάρχει τέτοιο, σε άλλο ψυχιατρείο, κατά προτίμηση δημόσιο. Η διάρκεια της παραμονής δεν μπορεί να υπερβεί τους τρείς μήνες.

2. Για τη βεβαίωση της ψυχικής κατάστασης του κατηγορουμένου διατάσσεται προηγουμένως πραγματογνωμοσύνη (άρθρο 200).

3. Αν η κατάσταση αυτή προκύψει πριν από το τέλος της ανάκρισης, τα παραπάνω τα διατάσσει ο ανακριτής, χωρίς να εμποδίζεται από τον λόγο αυτό στην ενέργεια των αναγκαίων πράξεων για τη βεβαίωση του εγκλήματος.

4. Η εξακολούθηση της διαδικασίας, αν πάψουν να υπάρχουν οι λόγοι της αναστολής, διατάσσεται από το δικαστήριο ή τον ανακριτή σύμφωνα με τις διακρίσεις των παρ. 1 και 3.

Άρθρο 81.- Αμφιβολίες για το θάνατο του κατηγορουμένου. Αν υπάρχουν αμφιβολίες για τον θάνατο του κατηγορουμένου, διατάσσεται η αναστολή της διαδικασίας ωσότου βεβαιωθεί ότι ο κατηγορούμενος βρίσκεται στη ζωή, οπότε η διαδικασία αρχίζει εκ νέου. Η αναστολή όμως αυτή δεν εμποδίζει να γίνουν οι αναγκαίες ανακριτικές πράξεις για να βεβαιωθεί το έγκλημα.

2. Αν εξακριβωθεί κατά τη διαδικασία των άρθρων 77 και 78 πως από πλάνη έγινε δεκτό ότι ο κατηγορούμενος δεν ζει, η απόφαση να παύσει η ποινική δίωξη (άρθρα 310 παρ. 1 στοιχ. β΄, 311 παρ. 1 εδ. β΄ και 368 στοιχ. β΄) θεωρείται σαν να μην εκδόθηκε. Στην περίπτωση αυτή για το χρονικό διάστημα από την παύση της ποινικής δίωξης έως την επανάληψή της εφαρμόζονται οι διατάξεις του ποινικού κώδικα για αναστολή της παραγραφής.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Παριστάμενοι για την υποστήριξη της κατηγορίας

Άρθρο 82.- Δήλωση υποστήριξης της κατηγορίας. 1. Όποιος έχει το δικαίωμα να υποστηρίξει την κατηγορία στο ποινικό δικαστήριο (άρθρο 63), μπορεί να δηλώσει ότι παρίσταται για την υποστήριξή της στην ποινική διαδικασία.

2. Οι ανήλικοι και οι άλλοι ανίκανοι παρίστανται με τους νόμιμους αντιπροσώπους τους σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του αστικού κώδικα.

3. Η δήλωση υποστήριξης της κατηγορίας δεν αναπληρώνει την έγκληση στις περιπτώσεις που αυτή είναι απαραίτητη για την ποινική δίωξη (άρθρο 53) ούτε η έγκληση από μόνη της εξομοιώνεται με δήλωση υποστήριξης της κατηγορίας.

4. Αυτός που δηλώνει ότι παρίσταται για την υποστήριξη της κατηγορίας, αποκτά την ιδιότητα του διαδίκου αμέσως μετά τη δήλωσή του κατά τις διατυπώσεις του επόμενου άρθρου.

Άρθρο 83.- Διατυπώσεις της δήλωσης. 1. Η δήλωση για την υποστήριξη της κατηγορίας γίνεται είτε στην έγκληση είτε με άλλο έγγραφο, έως την περάτωση της ανάκρισης (άρθρο 308) προς τον αρμόδιο εισαγγελέα, είτε αυτοπροσώπως είτε από πληρεξούσιο που έχει έγγραφη πληρεξουσιότητα, ειδική ή γενική, η οποία έχει δοθεί κατά το άρθρο 42 παρ. 2 εδ. β΄ και γ΄. Κατά την κατάθεση της δήλωσης συντάσσεται έκθεση, στην οποία προσαρτάται και το έγγραφο της πληρεξουσιότητας. Η δήλωση μπορεί να γίνει και σε αυτόν που ενεργεί την προκαταρκτική εξέταση ή την ανάκριση, ακόμα και κατά τον χρόνο που ο δικαιούμενος εξετάζεται ως μάρτυρας.

2. Στο ακροατήριο η σχετική δήλωση καταχωρίζεται στα πρακτικά.

Άρθρο 84.- Περιεχόμενο της δήλωσης. Η δήλωση είναι απαράδεκτη, αν δεν περιέχει συνοπτική έκθεση της υπόθεσης για την οποία παρίσταται κάποιος προς υποστήριξη της κατηγορίας και τους λόγους στους οποίους στηρίζεται η αστική του αξίωση. Ο υποστηρίζων την κατηγορία μπορεί να διορίσει αντίκλητο, στον οποίο μπορούν να γίνονται όλες οι επιδόσεις και κοινοποιήσεις που τον αφορούν. Ο πληρεξούσιος δικηγόρος του υποστηρίζοντος την κατηγορία, που έχει διορισθεί νόμιμα και έχει γνωστοποιηθεί στην προδικασία ή στο ακροατήριο, είναι αυτοδικαίως και αντίκλητος.

Άρθρο 85.- Αντιρρήσεις κατά της παράστασης. Ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος μπορεί να υποβάλει αντιρρήσεις κατά της δήλωσης για υποστήριξη της κατηγορίας και πάντως πριν από την έκδοση του οριστικού βουλεύματος.

Άρθρο 86.- Διατυπώσεις των αντιρρήσεων και σχετική απόφαση. Το έγγραφο με τις αντιρρήσεις του υπόπτου ή του κατηγορουμένου πρέπει να περιέχει τους λόγους που τις στηρίζουν, παραδίδεται στον γραμματέα της εισαγγελίας και συντάσσεται έκθεση. Για τις αντιρρήσεις αποφασίζει το συμβούλιο αμετάκλητα. Αν η προβολή τους έγινε μετά την υποβολή της πρότασης του εισαγγελέα για την ουσία της υπόθεσης, το συμβούλιο αποφασίζει με το βούλευμα που εκδίδει γι' αυτήν.

2. Οι αντιρρήσεις δεν εμποδίζουν την εξέλιξη της ανάκρισης.

Άρθρο 87.- Αυτεπάγγελτη αποβολή. Η δήλωση για την υποστήριξη της κατηγορίας μπορεί σε οποιοδήποτε στάδιο της προδικασίας να κηρυχθεί απαράδεκτη από το συμβούλιο, ύστερα από πρόταση του εισαγγελέα ή και αυτεπαγγέλτως.

Άρθρο 88.- Αποτελέσματα την αποβολής. 1. Ο υποστηρίζων την κατηγορία, του οποίου η παράσταση έχει κηρυχθεί απαράδεκτη στην προδικασία, δεν κωλύεται να εισαγάγει τη δήλωσή του στο ποινικό δικαστήριο που δικάζει την κατηγορία.

2. Αν ο υποστηρίζων την κατηγορία αποβληθεί, παραμένουν ισχυρές όλες οι πράξεις της διαδικασίας που έγιναν πριν από την αποβολή του και στις οποίες τυχόν παρευρισκόταν.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Δικαιώματα των διαδίκων

Άρθρο 89.- Διορισμός και αριθμός συνηγόρων των διαδίκων. 1. Κάθε διάδικος δεν μπορεί να αντιπροσωπεύεται ή να συμπαρίσταται στην ποινική διαδικασία με περισσότερους από δύο συνηγόρους στην προδικασία και τρεις στο ακροατήριο.

2. Ο διορισμός συνηγόρου του υπόπτου, του κατηγορουμένου ή του παριστάμενου για την υποστήριξη της κατηγορίας γίνεται: α) με προφορική δήλωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά ή στην έκθεση εξέτασής του ως υπόπτου ή κατά την απολογία του κατηγορουμένου ή στην κατάθεσή του ως μάρτυρα ή β) με έγγραφη δήλωση κατά τις διατυπώσεις του άρθρου 42 παρ. 2 εδ. β΄ και γ΄ ή γ) με την έκθεση ή τη δήλωση άσκησης ενδίκου μέσου. Ο διορισμός παρέχει στον συνήγορο την εξουσία να εκπροσωπεί τον εντολέα του σε όλες τις διαδικαστικές πράξεις που αφορούν τη συγκεκριμένη ποινική υπόθεση, εκτός αν η πληρεξουσιότητα παρέχεται για ορισμένες μόνο από τις πράξεις αυτές. Η γενική πληρεξουσιότητα περιλαμβάνει την άσκηση ενδίκων μέσων, εφόσον αυτό μνημονεύεται ρητά.

Άρθρο 90.- Παραίτηση από το δικαίωμα διορισμού δικηγόρου. Με την επιφύλαξη των διατάξεων που απαιτούν την υποχρεωτική παράσταση συνηγόρου, ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος έχουν δικαίωμα να παραιτηθούν από τον διορισμό συνηγόρου, αφού προηγουμένως λάβουν προφορικά ή εγγράφως σαφή και επαρκή ενημέρωση σε απλή και κατανοητή γλώσσα σχετικά με το περιεχόμενο του συγκεκριμένου δικαιώματος και τις ενδεχόμενες συνέπειες της παραίτησης από αυτό. Η παραίτηση γίνεται κατά τις διατάξεις του προηγούμενου άρθρου και πρέπει να είναι προϊόν της ελεύθερης βούλησης του προσώπου και να μην περιέχει όρο ή αίρεση. Ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος μπορεί να ανακαλέσει την παραίτηση μεταγενέστερα, σε οποιοδήποτε στάδιο της ποινικής διαδικασίας.

Άρθρο 91.- Δικαίωμα παροχής δωρεάν νομικής βοήθειας. Ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος έχουν δικαίωμα δωρεάν νομικής βοήθειας, το οποίο περιλαμβάνει παροχή νομικών συμβουλών και νομική αρωγή και εκπροσώπησή τους ενώπιον του δικαστηρίου, σύμφωνα με όσα ορίζονται σε σχετικές διατάξεις.

Άρθρο 92.- Σε ποιες πράξεις παρίστανται οι διάδικοι. 1. Οι διάδικοι έχουν δικαίωμα να παρίστανται με συνήγορο σε κάθε ανακριτική πράξη, με εξαίρεση την εξέταση των μαρτύρων και των κατηγορουμένων, εκτός αν πρόκειται για την περίπτωση της παρ. 2 του άρθρου 220. Γι' αυτό το σκοπό καλούνται έγκαιρα οι διάδικοι να παρευρεθούν οι ίδιοι ή να εκπροσωπηθούν από τους συνηγόρους τους.

2. Αν ο κατηγορούμενος κρατείται, θα πρέπει να προσαχθεί, εκτός αν η προσαγωγή του δημιουργεί δυσχέρειες, οπότε αντιπροσωπεύεται από τον συνήγορό του.

Άρθρο 93.- Αδυναμία παράστασης. Αν η παρουσία των διαδίκων δεν είναι για οποιονδήποτε λόγο δυνατή, η πράξη μπορεί να αναβληθεί για άλλο χρόνο, αν δεν βλάπτεται η ανάκριση.

Άρθρο 94.- Ερωτήσεις και παρατηρήσεις. Οι διάδικοι που παρίστανται και οι συνήγοροί τους δικαιούνται να απευθύνουν ερωτήσεις και να υποβάλλουν παρατηρήσεις, που καταχωρίζονται με αίτησή τους στην έκθεση.

Άρθρο 95.- Δικαίωμα σε ενημέρωση. 1. Ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος ενημερώνεται αμέσως όσον αφορά τουλάχιστον στα ακόλουθα δικαιώματα: α) το δικαίωμα παράστασης με συνήγορο, β) το δικαίωμα και τις προϋποθέσεις παροχής δωρεάν νομικών συμβουλών, γ) το δικαίωμα ενημέρωσης σχετικά με την κατηγορία, δ) το δικαίωμα διερμηνείας και μετάφρασης και ε) το δικαίωμα σιωπής και μη αυτοενοχοποίησης.

2. Η ενημέρωση σύμφωνα με την παρ. 1 παρέχεται σε απλή και κατανοητή γλώσσα, προφορικώς ή εγγράφως, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών αναγκών των υπόπτων ή κατηγορουμένων που είναι ευάλωτα πρόσωπα. Αντικείμενο της ενημέρωσης οφείλει να αποτελεί και η αναφορά των συνεπειών παραίτησης από την άσκηση των δικαιωμάτων. Για την ενημέρωση και την απάντηση του υπόπτου ή του κατηγορουμένου συντάσσεται έκθεση, η οποία και υπογράφεται.

Άρθρο 96. Χορήγηση εγγράφου περί των δικαιωμάτων. 1. Στον ύποπτο ή τον κατηγορούμενο, ο οποίος συλλαμβάνεται ή κρατείται, παρέχεται αμέσως έγγραφο στο οποίο καταγράφονται τα δικαιώματά του και του επιτρέπεται να το διατηρεί στην κατοχή του καθ' όλη τη διάρκεια της στέρησης της ελευθερίας του. Το έγγραφο αυτό περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τα ακόλουθα δικαιώματα: α) το δικαίωμα παράστασης με συνήγορο, β) το δικαίωμα και τις προϋποθέσεις παροχής δωρεάν νομικών συμβουλών, γ) το δικαίωμα ενημέρωσης σχετικά με την κατηγορία,

δ) το δικαίωμα διερμηνείας και μετάφρασης, ε) το δικαίωμα σιωπής και μη αυτοενοχοποίησης, στ) το δικαίωμα πρόσβασης στο υλικό της δικογραφίας, ζ) το δικαίωμα ενημέρωσης των προξενικών αρχών και ενός επιπλέον προσώπου της επιλογής του, η) το δικαίωμα σε επείγουσα ιατρική περίθαλψη, θ) τον ανώτατο αριθμό ωρών ή ημερών κατά τις οποίες ο κατηγορούμενος δύναται να στερηθεί της ελευθερίας του προτού προσαχθεί ενώπιον δικαστικής αρχής και ι) πληροφορίες σχετικά με τις δυνατότητες προσβολής του νόμιμου χαρακτήρα της σύλληψης ή της κράτησης.

2. Το ως άνω έγγραφο συντάσσεται σε απλή και κατανοητή γλώσσα. Όταν αυτό δεν είναι διαθέσιμο στην κατάλληλη γλώσσα, ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος ενημερώνεται για τα δικαιώματά του προφορικά σε γλώσσα που κατανοεί. Το εν λόγω έγγραφο πρέπει στη συνέχεια να χορηγείται, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, σε γλώσσα που ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος κατανοεί.

Άρθρο 97.- Δικαίωμα ενημέρωσης προσώπου της επιλογής του κατηγορουμένου σε περίπτωση στέρησης της ελευθερίας. 1. Ο κατηγορούμενος έχει δικαίωμα να ζητήσει να ενημερωθεί, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, για τη στέρηση της ελευθερίας του ένα τουλάχιστον πρόσωπο της επιλογής του. Αν ο κατηγορούμενος είναι ανήλικος ενημερώνεται ο ασκών τη γονική μέριμνα, εκτός αν αυτό αντιβαίνει στο συμφέρον του ανηλίκου, οπότε ενημερώνεται κάποιο άλλο ενδεδειγμένο ενήλικο πρόσωπο ή η αρμόδια για την προστασία των ανηλίκων αρχή.

2. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και για να αποτραπεί άμεσος κίνδυνος είτε για τη ζωή, την ελευθερία ή τη σωματική ακεραιότητα κάποιου προσώπου είτε για την αποδεικτική διερεύνηση του εγκλήματος, οι αρμόδιες αρχές μπορούν να μην επιτρέπουν προσωρινά την ενημέρωση τρίτου προσώπου για τη στέρηση της ελευθερίας του κατηγορουμένου. Στην περίπτωση αυτή εξετάζεται αν ένα άλλο τρίτο πρόσωπο, που έχει υποδειχθεί από τον κατηγορούμενο, μπορεί να ενημερωθεί σχετικά. Αν ο κατηγορούμενος είναι ανήλικος, η αρμόδια για την προστασία των ανηλίκων αρχή ενημερώνεται στην περίπτωση αυτή.

3. Ο κατηγορούμενος που είναι αλλοδαπός και στερείται την ελευθερία του έχει δικαίωμα να ζητήσει να ενημερωθούν, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, οι προξενικές αρχές του κράτους του οποίου είναι υπήκοος.

Άρθρο 98.- Δικαίωμα επικοινωνίας με τρίτα πρόσωπα κατά τη διάρκεια της στέρησης της ελευθερίας. 1. Ο κατηγορούμενος που στερείται την ελευθερία του έχει δικαίωμα επικοινωνίας, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, με ένα τουλάχιστον τρίτο πρόσωπο που έχει υποδείξει ο ίδιος. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και για να αποτραπεί ο άμεσος κίνδυνος της παρ. 2 του προηγούμενου άρθρου, οι αρμόδιες αρχές μπορούν να περιορίζουν ή να αναβάλλουν την άσκηση του ανωτέρω δικαιώματος. Στην περίπτωση αυτή εξετάζεται πρώτα αν ο κατηγορούμενος μπορεί να επικοινωνήσει με ένα άλλο πρόσωπο που αυτός υποδεικνύει.

2. Ο κατηγορούμενος που είναι αλλοδαπός και στερείται την ελευθερία του έχει δικαίωμα να επικοινωνεί, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, με τις προξενικές αρχές του κράτους του οποίου είναι υπήκοος. Έχει επίσης δικαίωμα επίσκεψης από τις προξενικές του αρχές, δικαίωμα συνομιλίας και αλληλογραφίας μαζί τους και δικαίωμα να κανονίζεται η νομική του εκπροσώπηση από αυτές, εφόσον οι εν λόγω αρχές δεν έχουν αντίρρηση.

Άρθρο 99.- Δικαίωμα παράστασης του κατηγορουμένου με συνήγορο. 1. Ο κατηγορούμενος έχει το δικαίωμα στην απολογία του, ακόμη και σ' αυτήν που γίνεται σε αντιπαράσταση με μάρτυρες ή άλλους κατηγορουμένους, να παρίσταται με συνήγορο. Γι' αυτό το σκοπό καλείται εικοσιτέσσερις ώρες πριν από κάθε ανακριτική ενέργεια.

2. Επιτρέπεται σύντμηση της προθεσμίας αυτής, αν από την αναβολή δημιουργείται κίνδυνος που η ύπαρξή του βεβαιώνεται ειδικά με έκθεση του ανακριτή ή του ανακριτικού υπαλλήλου.

3. Ο ανακριτής έχει την υποχρέωση να διορίσει αυτεπαγγέλτως συνήγορο στον κατηγορούμενο για κακούργημα. Την ίδια υποχρέωση έχει και στα πλημμελήματα, αν το ζητήσει ρητά ο κατηγορούμενος.

4. Σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να απαγορευθεί η επικοινωνία του κατηγορουμένου με τον συνήγορό του. Η επικοινωνία αυτή είναι απολύτως απόρρητη.

Άρθρο 100.- Δικαίωμα πρόσβασης στο υλικό της δικογραφίας. Ανακοίνωση των εγγράφων της ανάκρισης. 1. Ο ανακριτής, μόλις μετά την κλήτευσή του εμφανισθεί ή οδηγηθεί σε αυτόν ο κατηγορούμενος για να απολογηθεί, του ανακοινώνει το περιεχόμενο του κατηγορητηρίου και των εγγράφων της ανάκρισης. Επιτρέπεται επίσης στον κατηγορούμενο να μελετήσει ο ίδιος ή ο συνήγορός του το κατηγορητήριο και τα έγγραφα της ανάκρισης. Με γραπτή αίτηση του κατηγορουμένου και με δαπάνη του χορηγούνται σε αυτόν αντίγραφα του κατηγορητηρίου και των εγγράφων της ανάκρισης.

2. Την ίδια υποχρέωση έχει ο ανακριτής, και τα ίδια δικαιώματα ο κατηγορούμενος, όταν κληθεί ξανά σε συμπληρωματική απολογία. Πάντως μετά το τέλος της ανάκρισης και προτού διαβιβαστεί η δικογραφία στον εισαγγελέα (άρθρο 308 παρ. 1), καλείται πάντοτε ο κατηγορούμενος να μελετήσει όλη τη δικογραφία. Αν όμως η ανάκριση εξακολούθησε περισσότερο από μήνα μετά την πρώτη ή κάθε μεταγενέστερη απολογία, δικαιούται ο κατηγορούμενος να ασκεί τα δικαιώματα του μια φορά το μήνα, και κάθε φορά ο ανακριτής συντάσσει σχετική έκθεση κάτω από την απολογία του κατηγορουμένου.

Άρθρο 101.- Δικαίωμα διερμηνείας και μετάφρασης. Ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος, που δεν ομιλεί ή δεν κατανοεί επαρκώς την ελληνική γλώσσα, έχει το δικαίωμα σε διερμηνεία καθώς και σε γραπτή μετάφραση όλων των ουσιωδών εγγράφων της διαδικασίας, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στα άρθρα 233 και 237.

Άρθρο 102.- Δικαίωμα αίτησης διεξαγωγής αποδείξεων. Ο κατηγορούμενος έχει δικαίωμα να ζητά με αυτοτελή αιτιολογημένη αίτησή του στον ανακριτή τη διεξαγωγή αποδείξεων προς αντίκρουση της κατηγορίας.

Άρθρο 103.- Προθεσμία για την απολογία. 1. Ο κατηγορούμενος έχει το δικαίωμα να ζητήσει προθεσμία τουλάχιστον σαράντα οκτώ ωρών και δεν έχει υποχρέωση να απολογηθεί πριν περάσει η προθεσμία.

2. Ο ανακριτής μπορεί να παρατείνει την προθεσμία ύστερα από αίτηση του κατηγορουμένου.

Άρθρο 104.- Δικαίωμα σιωπής και μη αυτοενοχοποίησης. 1. Ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος έχουν δικαίωμα σιωπής και μη αυτοενοχοποίησης.

2. Η άσκηση του δικαιώματος μη αυτοενοχοποίησης δεν εμποδίζει τη νόμιμη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων, που υπάρχουν ανεξάρτητα από τη βούληση των υπόπτων και των κατηγορουμένων.

3. Η άσκηση του δικαιώματος σιωπής και μη αυτοενοχοποίησης δεν μπορεί να αξιοποιηθεί σε βάρος των υπόπτων και των κατηγορουμένων.

Άρθρο 105.- Δικαιώματα στην αυτεπάγγελτη προανάκριση. 1. Όταν ενεργείται προανάκριση σύμφωνα με το άρθρο 245 παρ. 2, η εξέταση γίνεται όπως ορίζεται στις διατάξεις των άρθρων 273 και 274 και εκείνος που εξετάζεται έχει τα δικαιώματα που αναφέρονται στα άρθρα 91, 95, 96, 97, 98, 100, 101, 103 και 104.

2. Ο εξεταζόμενος έχει το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση και σε κάθε περίπτωση προτού εξεταστεί από την αστυνομία ή άλλη αρχή επιβολής του νόμου ή δικαστική αρχή. Η διάταξη του άρθρου 99 παρ. 4 εφαρμόζεται και σε αυτή την περίπτωση.

3. Η κατά παράβαση του παρόντος άρθρου εξέταση είναι άκυρη και δεν λαμβάνεται υπόψη. Κατά τα άλλα εφαρμόζεται η παρ. 3 του άρθρου 244.

Άρθρο 106.- Δικαιώματα του κατηγορουμένου στην προανάκριση. Όταν ενεργείται προανάκριση κατά το άρθρο 245 παρ. 1, ο κατηγορούμενος μπορεί να ασκήσει τα δικαιώματα των άρθρων 89 έως 104 με εξαίρεση το δικαίωμα του άρθρου 99 παρ. 3, μπορεί δε να υποβάλλει εγγράφως την απολογία του εκπροσωπούμενος από συνήγορο που διορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 89 παρ. 2, εκτός αν θεωρείται αναγκαία η αυτοπρόσωπη εμφάνισή του κατά την κρίση εκείνου που διενεργεί την προανάκριση. Ο κατηγορούμενος εκπροσωπούμενος διά του συνηγόρου του υποχρεούται να δηλώσει τη διεύθυνση κατοικίας του, εφαρμοζομένων αναλόγως των παρ. 1 και 4 του άρθρου 156.

Άρθρο 107.- Δικαιώματα του παρισταμένου για την υποστήριξη της κατηγορίας. Ο παριστάμενος για την υποστήριξη της κατηγορίας έχει τα δικαιώματα που αναφέρονται στα άρθρα 92 και 100. Το δικαίωμα του άρθρου 100 μπορεί να το

ασκήσει από την στιγμή που ο ύποπτος θα κληθεί σε παροχή εξηγήσεων ή ο κατηγορούμενος θα κληθεί σε απολογία ή θα εκδοθεί εναντίον του ένταλμα σύλληψης ή βίαιης προσαγωγής.

Άρθρο 108.- Δικαιώματα ανήλικου θύματος προσβολής προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας. Ο ανήλικος-θύμα των πράξεων που αναφέρονται στα άρθρα 323Α παρ. 4, 324, 336, 337 παρ.3, 338, 339, 342, 343, 345, 348, 348Α, 348Β, 348Γ, 349, 351 ΠΚ, καθώς και στο άρθρο 29 παρ. 5 και 6 και άρθρο 30 του Ν. 4251/2014 έχει τα δικαιώματα που προβλέπονται από τα άρθρα 92 και 100 και αν ακόμη δεν παρίσταται για την υποστήριξη της κατηγορίας. Επίσης, έχει το δικαίωμα ενημέρωσης από τον αρμόδιο εισαγγελέα εκτέλεσης ποινών για την προσωρινή ή οριστική απόλυση του υπαιτίου, καθώς και για τις άδειες εξόδου από το κατάστημα κράτησης.

ΠΕΜΠΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Αρμοδιότητα καθ' ύλη

Άρθρο 109.- Μικτό ορκωτό δικαστήριο. 1. Το μικτό ορκωτό δικαστήριο δικάζει σε πρώτο βαθμό: α) τα κακουργήματα, εκτός από εκείνα που ανήκουν στην αρμοδιότητα των μονομελών και των τριμελών εφετείων και β) τα πολιτικά πλημμελήματα.

2. Το μικτό ορκωτό εφετείο δικάζει τις εφέσεις κατά των αποφάσεων των μικτών ορκωτών δικαστηρίων.

Άρθρο 110. Μονομελές εφετείο. Το μονομελές εφετείο δικάζει αποκλειστικά τα κακουργήματα που αναφέρονται στα άρθρα 301 και 303, εφόσον γι' αυτά έχει συνταχθεί πρακτικό συνδιαλλαγής ή διαπραγμάτευσης.

Άρθρο 111.- Τριμελές και πενταμελές εφετείο. Α. Το τριμελές εφετείο δικάζει: 1. Τα κακουργήματα που προβλέπονται από τον ποινικό κώδικα σχετικά με

το νόμισμα, άλλα μέσα πληρωμής και ένσημα, τα υπομνήματα, την ιδιοκτησία, την περιουσία, τα κακουργήματα της ψευδούς βεβαίωσης-νόθευσης από υπάλληλο και της νόθευσης δικαστικού εγγράφου, αν τελέστηκαν από πολίτες, άσχετα με το πρόσωπο του παθόντα και το ποσό του οφέλους ή της ζημίας ή αν τελέστηκαν από στρατιωτικούς και στρέφονται οπωσδήποτε κατά του δημοσίου ή νομικού προσώπου δημόσιου δικαίου ή οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, εφόσον η ζημία που προξενήθηκε στο δημόσιο ή στα πιο πάνω νομικά πρόσωπα υπερβαίνει το ποσό των εκατόν είκοσι χιλιάδων (120.000) ευρώ.

2. Τα κακουργήματα της δωροδοκίας και δωροληψίας που αναφέρονται στα άρθρα 159, 235 και 237 ΠΚ καθώς και της κατάχρησης εξουσίας του άρθρου 239 ΠΚ.

3. Τα κακουργήματα της πειρατείας και τα κακουργήματα κατά συγκοινωνιών, τηλεπικοινωνιών και άλλων κοινωφελών εγκαταστάσεων, που προβλέπονται στον ποινικό κώδικα ή σε ειδικούς ποινικούς νόμους.

4. Τα κακουργήματα τα οποία τελούμενα υπό τις συνθήκες του άρθρου 187Α ΠΚ χαρακτηρίζονται ως τρομοκρατικές πράξεις και τα κακουργήματα που προβλέπονται στα άρθρα 187 και 187Β ΠΚ, καθώς και τα συναφή με αυτά πλημμελήματα και κακουργήματα, ανεξαρτήτως της βαρύτητάς τους.

5. Τα κακουργήματα των άρθρων 322 και 324 ΠΚ, των άρθρων 71 παρ. 1 του Ν. 998/1979, 66 Ν. 2121/1993, 52 Ν. 4002/2011, καθώς και τα κακουργήματα των νόμων 4139/2013, 3028/2002, 2960/2001, 2725/1999, 4174/2013, Ν. 4251/2014 και 2168/1993 και όσα άλλα έχουν υπαχθεί στην αρμοδιότητα των εφετείων, δυνάμει ειδικών διατάξεων νόμων.

6. Τα πλημμελήματα των δικαστών πολιτικής, ποινικής και διοικητικής δικαιοσύνης και εισαγγελέων, συμπεριλαμβανομένων των παρέδρων, των ειρηνοδικών, ειδικών πταισματοδικών, των μελών του Συμβουλίου της Επικρατείας, των παρέδρων, εισηγητών και δοκίμων εισηγητών του, των μελών του Ελεγκτικού Συνεδρίου, των παρέδρων, εισηγητών και δοκίμων εισηγητών του, του γενικού επιτρόπου, επιτρόπων και αντεπιτρόπων που υπηρετούν σε αυτό, καθώς και του γενικού επιτρόπου, επιτρόπων και αντεπιτρόπων επικρατείας στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, των δικηγόρων και των μελών του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

7. Τις εφέσεις κατά των αποφάσεων του τριμελούς πλημμελειοδικείου.

Β. Το πενταμελές εφετείο δικάζει τις εφέσεις κατά των αποφάσεων του τριμελούς εφετείου.

Άρθρο 112.- Τριμελές πλημμελειοδικείο. Το τριμελές πλημμελειοδικείο δικάζει:

1. Τα πλημμελήματα, εκτός από όσα ανήκουν στην αρμοδιότητα των μικτών ορκωτών δικαστηρίων, του δικαστηρίου των εφετών, του μονομελούς πλημμελειοδικείου και του δικαστηρίου ανηλίκων.

2. Τις εφέσεις κατά των αποφάσεων του μονομελούς πλημμελειοδικείου.

Άρθρο 113.- Δικαστήριο ανηλίκων. 1. Τα δικαστήρια ανηλίκων δικάζουν τις αξιόποινες πράξεις που τελούνται από ανηλίκους και επιβάλλουν τα αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα, που ορίζονται από τον ποινικό κώδικα ή τις ποινές, κατά τις παρακάτω διακρίσεις:

Α. Το μονομελές δικαστήριο ανηλίκων δικάζει τις πράξεις που τελούνται από ανηλίκους εκτός από εκείνες που δικάζονται από το τριμελές δικαστήριο ανηλίκων.

Β. Το τριμελές δικαστήριο ανηλίκων δικάζει τις αξιόποινες πράξεις που τελούνται από ανήλικους, για τις οποίες, αν τελούνταν από ενήλικα, απειλείται ισόβια κάθειρξη, καθώς και τις πράξεις του άρθρου 336 ΠΚ, εφόσον τελούνται σε βάρος προσώπου νεότερου από δεκαπέντε (15) ετών.

2. Το άρθρο 119 εφαρμόζεται αναλόγως στις περιπτώσεις των εδαφίων Α και Β της προηγούμενης παραγράφου.

Άρθρο 114. Εφετείο ανηλίκων. Το εφετείο ανηλίκων δικάζει τις εφέσεις κατά των αποφάσεων των μονομελών και τριμελών δικαστηρίων ανηλίκων.

Άρθρο 115.- Μονομελές πλημμελειοδικείο. Το μονομελές πλημμελειοδικείο δικάζει:

1. Τα πλημμελήματα για τα οποία απειλείται στον νόμο φυλάκιση έως τριών ετών ή χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας ή συνδυασμός των ανωτέρω ποινών, εκτός από: α) εκείνα που υπάγονται στην αρμοδιότητα των μικτών

ορκωτών δικαστηρίων και εφετείων, καθώς και τα συναφή με αυτά (άρθρα 109, 111 και 128), β) εκείνα που υπάγονται στην αρμοδιότητα του δικαστηρίου ανηλίκων, γ) εκείνα που τελούνται διά του τύπου, δ) εκείνα των άρθρων 167 παρ. 1, 172 παρ. 1, 173 παρ. 2 εδ. α΄, 224, 235 παρ. 1 εδ. α΄, 236 παρ. 1, 259 και 397 ΠΚ.

2. Τα δασικά, τα αγροτικά σε βαθμό πλημμελήματος, τα αγορανομικά αδικήματα, τα πλημμελήματα του κώδικα οδικής κυκλοφορίας, καθώς και τα εγκλήματα: α) του άρθρου 79 του Ν. 5960/1933 «περί επιταγής», β) του άρθρου 1 και 2 του Α.Ν. 86/1967 «περί επιβολής κυρώσεων κατά των καθυστερούντων την καταβολήν και την απόδοσιν εισφορών εις Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφαλίσεως», γ) του άρθρου 17 παρ. 8 του Ν. 1337/1983 για την «επέκταση των πολεοδομικών σχεδίων, οικιστική ανάπτυξη και σχετικές ρυθμίσεις», δ) των άρθρων 82 παρ. 4 και 83 παρ.1 του Ν. 3386/2005 και του άρθρου 29 παρ. 7 του Ν. 4251/2014, ε) του άρθρου 25 του Ν. 1882/1990, στ) του άρθρου 28 του Ν. 3996/2011 και ζ) τα πλημμελήματα του άρθρου 66 του Ν. 4174/2013.

Άρθρο 116.- Αρμοδιότητα για τα εγκλήματα που τελούνται στο ακροατήριο. Αν κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης δικαστηρίου, διαπραχθεί πλημμέλημα, εφαρμόζεται κατά την κρίση του δικαστηρίου η διαδικασία του άρθρου 39 ή των άρθρων 417 κ.ε.

Άρθρο 117.- Δικαιοδοσία επί εξύβρισης ή δυσφήμησης δικαστηρίου. Αν το πλημμέλημα έχει τελεστεί σε βάρος μέλους του δικαστηρίου, η τυχόν απαιτούμενη κατά τον νόμο έγκληση από μέρους του υποβάλλεται με δήλωσή του που καταχωρίζεται στα πρακτικά. Αν ο δράστης του πλημμελήματος είναι συνήγορος του διαδίκου, η διαδικασία των άρθρων 417 κ.ε. μπορεί να εφαρμοστεί, αφού ολοκληρώσει την άσκηση των καθηκόντων του.

Άρθρο 118.- Προσδιορισμός καθ' ύλη αρμοδιότητας. Την αρμοδιότητα σύμφωνα με τα άρθρα 109-115 την προσδιορίζει ο χαρακτηρισμός της πράξης από τον ποινικό κώδικα ως κακουργήματος ή πλημμελήματος, που βασίζεται στα πραγματικά περιστατικά τα οποία περιέχονται στο παραπεμπτικό βούλευμα ή στην κλήση του εισαγγελέα (στην περίπτωση της απευθείας εισαγωγής της υπόθεσης).

Άρθρο 119.- Κατ' εξαίρεση αρμοδιότητα. Το δικαστήριο είναι κατ' εξαίρεση αρμόδιο να δικάσει και α) όταν προκύπτει από τη συζήτηση ότι το έγκλημα ανήκει στην αρμοδιότητα κατώτερου δικαστηρίου ή β) αν συντρέχει περίπτωση οριστικής παύσης της ποινικής δίωξης ή κήρυξης της ποινικής δίωξης απαράδεκτης κατά το άρθρο 368 περ. β΄ και γ΄.

Άρθρο 120.- Αναρμοδιότητα. 1. Το δικαστήριο οφείλει και αυτεπαγγέλτως να εξετάσει την καθ' ύλη αρμοδιότητά του σε κάθε στάδιο της δίκης.

2. Το δικαστήριο, όταν κρίνει ότι είναι αναρμόδιο, παραπέμπει με απόφασή του την υπόθεση στο αντίστοιχο αρμόδιο. Σε αυτή την περίπτωση ενεργεί ό,τι και το συμβούλιο των πλημμελειοδικών όταν παραπέμπει τον κατηγορούμενο στο ακροατήριο. Το μονομελές πλημμελειοδικείο παραπέμπει την υπόθεση στον εισαγγελέα.

3. Κατ' εξαίρεση το δικαστήριο που χαρακτηρίζει εαυτό αναρμόδιο, παραπέμπει την υπόθεση στον εισαγγελέα, αν κρίνει ότι η πράξη, όπως χαρακτηρίζεται από αυτό, είναι κακούργημα. Στην περίπτωση αυτή ο εισαγγελέας παραγγέλλει κυρία ανάκριση. Αν η παραπομπή είχε διαταχθεί με βούλευμα, γίνεται κανονισμός αρμοδιότητας σύμφωνα με τα άρθρα 132 κ.ε.

Άρθρο 121.- Αναρμοδιότητα του δικαστηρίου που δίκασε πρωτοδίκως. Το δικαστήριο που δικάζει κατ' έφεση, αν κρίνει ότι το δικαστήριο που δίκασε σε πρώτο βαθμό ήταν αναρμόδιο, ακυρώνει την απόφαση που προσβάλλεται με έφεση και είτε δικάζει το ίδιο σε πρώτο βαθμό, αν το έγκλημα υπαγόταν σε αυτό, είτε παραπέμπει την υπόθεση στο αρμόδιο δικαστήριο, ενεργώντας ταυτόχρονα όσα προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 120.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Τοπική αρμοδιότητα

θάλασσα, η αρμοδιότητα ορίζεται από τον τόπο του λιμανιού όπου το πλοίο νηολογήθηκε ή του λιμανιού όπου το πλοίο προσέγγισε για πρώτη φορά μετά την πράξη.

2. Για έγκλημα που διαπράχθηκε σε αεροσκάφος κατά τη διάρκεια της πτήσης, η αρμοδιότητα ορίζεται από τον τόπο όπου το αεροσκάφος προσγειώθηκε ή προσθαλασσώθηκε ή από τον τόπο από όπου το αεροσκάφος απογειώθηκε ή αποθαλασσώθηκε πριν από το έγκλημα. Αν το αεροσκάφος είναι ξένο, αρμόδιοι είναι επίσης οι ανακριτικοί υπάλληλοι και τα δικαστήρια που ορίζονται στο άρθρο 123.

3. Και στις δύο περιπτώσεις των παρ. 1 και 2 αρμόδιο επίσης είναι το δικαστήριο της κατοικίας ή της προσωρινής διαμονής του κατηγορουμένου.

Άρθρο 125.- Προτίμηση. Μεταξύ περισσότερων αρμόδιων δικαστηρίων ή ανακριτικών υπαλλήλων που έχουν επιληφθεί παράλληλα, προτιμούνται εκείνοι του τόπου όπου διαπράχθηκε το έγκλημα. Αν ο τόπος αυτός είναι άγνωστος, προτιμούνται εκείνοι που πρώτοι κάλεσαν ή διέταξαν τη σύλληψη ή τη φυλάκιση του κατηγορουμένου. Μπορεί όμως το συμβούλιο των εφετών ή ο Άρειος Πάγος, σύμφωνα με τις διακρίσεις του άρθρου 132, να αναθέσει την ανάκριση και την απόφαση σε άλλο αρμόδιο δικαστήριο.

Άρθρο 126.- Ένσταση αναρμοδιότητας. 1. Η ένσταση για τοπική αναρμοδιότητα προτείνεται σε οποιοδήποτε στάδιο της ανάκρισης και έως την έναρξη της αποδεικτικής διαδικασίας στο ακροατήριο. Το δικαστήριο, το δικαστικό συμβούλιο κατά τη διάρκεια της ανάκρισης και ο εισαγγελέας κατά τη διάρκεια της προκαταρκτικής εξέτασης, διαπιστώνοντας την αναρμοδιότητά τους, παραπέμπουν την υπόθεση στο δικαστήριο ή στον εισαγγελέα που είναι ανάλογα αρμόδιοι σύμφωνα με τα προηγούμενα άρθρα. Το όργανο που διαπίστωσε την αναρμοδιότητά του οφείλει και μετά την παραπομπή αυτή να φροντίσει για τη διενέργεια των ανακριτικών πράξεων που είναι επείγουσες και δεν επιδέχονται αναβολή.

2. Η ένσταση τοπικής αναρμοδιότητας που προτάθηκε έγκαιρα και δεν έγινε δεκτή, αν επαναληφθεί στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο και γίνει δεκτή, έχει συνέπεια την ακύρωση από το δικαστήριο αυτό της απόφασης που προσβάλλεται με την έφεση. Η υπόθεση τότε παραπέμπεται στο αρμόδιο δικαστήριο, μόνο όταν αυτό δεν

ανήκει στην περιφέρεια του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου. Στην αντίθετη περίπτωση, το δικαστήριο αυτό δικάζει το ίδιο την υπόθεση στην ουσία (άρθρο 502 παρ.3).

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Γενική διάταξη

Άρθρο 127.- Εγκυρότητα των πράξεων που έγιναν από αναρμόδιο όργανο. Οι εκθέσεις και τα άλλα έγγραφα που συντάχθηκαν νομότυπα κατά την προδικασία και την κύρια διαδικασία από αναρμόδιο δικαστή ή ανακριτικό υπάλληλο διατηρούν την εγκυρότητά τους. Τα εντάλματα για προσωρινή κράτηση ισχύουν ως εντάλματα σύλληψης. Οι περιοριστικοί όροι που έχουν επιβληθεί διατηρούνται μέχρι να αποφανθεί το αρμόδιο δικαστικό όργανο.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Αρμοδιότητα σε περίπτωση συνάφειας και συναιτιότητας

Άρθρο 128.- Ποια εγκλήματα θεωρούνται συναφή. Συναφή θεωρούνται μόνο τα εγκλήματα που τελούνται: α) από το ίδιο πρόσωπο είτε συγχρόνως είτε σε διαφορετικούς τόπους και χρόνους, β) από τη δράση πολλών που δεν είναι συναίτιοι στον ίδιο τόπο και χρόνο, γ) από πολλούς εναντίον αλλήλων είτε συγχρόνως είτε σε διαφορετικούς τόπους και χρόνους και δ) με σκοπό να διευκολύνουν ή να κάνουν πιο εύστοχη την εκτέλεση ή να συγκαλύψουν ένα από αυτά.

Άρθρο 129.- Εκδίκαση συναφών. 1. Τα συναφή εγκλήματα ανακρίνονται και εκδικάζονται από το ίδιο δικαστήριο, αν η συνεκδίκαση δεν προκαλεί βλάβη.

2. Το ανώτερο δικαστήριο είναι αρμόδιο και για τα συναφή εγκλήματα που υπάγονται στην καθ' ύλη αρμοδιότητα του κατώτερου δικαστηρίου. Το μικτό ορκωτό δικαστήριο θεωρείται στην περίπτωση αυτή ανώτερο κατά βαθμό από τα άλλα.

3. Όταν τα συναφή εγκλήματα δικάστηκαν χωριστά στον πρώτο βαθμό και ασκήθηκαν εφέσεις, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει για όλα με μία μόνο απόφαση.

4. Η παρ. 2 του άρθρου 130 εφαρμόζεται και στις περιπτώσεις συνάφειας.

Άρθρο 130.- Αρμοδιότητα σε περίπτωση συμμετοχής. 1. Στην περίπτωση που συμμετέχουν περισσότεροι στο έγκλημα, αρμόδιο δικαστήριο για όλους είναι εκείνο που είναι αρμόδιο για εκείνον από τους συμμέτοχους ο οποίος επισύρει τη βαρύτερη ποινή. Αν οι συμμέτοχοι υπάγονται σε δικαστήρια διαφορετικού βαθμού, αρμόδιο δικαστήριο για όλους είναι το ανώτερο. Το μικτό ορκωτό δικαστήριο θεωρείται στην περίπτωση αυτή ανώτερο από τα άλλα.

2. Το δικαστήριο ή το δικαστικό συμβούλιο ή σε περίπτωση απευθείας κλήσης ο αρμόδιος εισαγγελέας με τη σύμφωνη γνώμη του ανακριτή ή του προέδρου εφετών, κατά περίπτωση, μπορεί για ιδιαίτερους λόγους που αφορούν την ασφαλέστερη διάγνωση της αλήθειας ή την ταχύτερη εκδίκαση της υπόθεσης να διατάξει το χωρισμό της ανάκρισης ή και της συζήτησης στο ακροατήριο.

3. Αν κάποιος από αυτούς που συμμετείχαν στο έγκλημα είναι ανήλικος, η ποινική δίωξη γι' αυτόν χωρίζεται και ο ανήλικος δικάζεται από το δικαστή ανηλίκων.

4. Οι διατάξεις του στρατιωτικού ποινικού κώδικα για τη συνάφεια και τη συναιτιότητα εξακολουθούν να ισχύουν.

Άρθρο 131.- Διατήρηση της αρμοδιότητας σε περίπτωση συνάφειας και συναιτιότητας. Αν εκλείψουν οι λόγοι των άρθρων 128 129 και 130 παρ. 1, το δικαστήριο που σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές κατέστη αρμόδιο, διατηρεί την αρμοδιότητά του και για τις υπόλοιπες πράξεις ή για τους άλλους κατηγορουμένους, μόνο όμως αν είναι καθ' ύλη αρμόδιο γι' αυτές, διαφορετικά παραπέμπει την υπόθεση στο αρμόδιο δικαστήριο σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος. Κατ' εξαίρεση, το δικαστήριο διατηρεί την αρμοδιότητά του, αν συντρέχει περίπτωση του άρθρου 368 περ. β΄ και γ΄.

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Σύγκρουση της αρμοδιότητας και αρμοδιότητα κατά παραπομπή

Άρθρο 132.- Κανονισμός της αρμοδιότητας. 1. Αν μεταξύ πολλών δικαστηρίων εξίσου αρμοδίων που δεν υπάγονται το ένα στο άλλο ή μεταξύ

ανακριτικών υπαλλήλων αμφισβητείται η αρμοδιότητα για το ίδιο έγκλημα είτε για συναφή εγκλήματα, ή αν με βουλεύματα του ίδιου ή διαφορετικών συμβουλίων αποφασίστηκε η παραπομπή για το ίδιο έγκλημα στο ακροατήριο δύο ή περισσοτέρων εξίσου αρμόδιων δικαστηρίων, η αρμοδιότητα καθορίζεται ως εξής: Το συμβούλιο εφετών, στην περιφέρεια του οποίου υπάγονται τα δικαστήρια μεταξύ των οποίων δημιουργήθηκε αμφισβήτηση, ή ο Άρειος Πάγος, αν υπάγονται σε διαφορετικά εφετεία ή αν ένα από τα δικαστήρια αυτά είναι το εφετείο ή αν η σύγκρουση δημιουργήθηκε μεταξύ των κοινών ποινικών δικαστηρίων και των στρατιωτικών, προσδιορίζει το αρμόδιο δικαστήριο με αίτηση του κατηγορουμένου, του παριστάμενου για την υποστήριξη της κατηγορίας ή του εισαγγελέα ή του επιτρόπου ενός από τα πολλά αρμόδια δικαστήρια. Η αίτηση πρέπει να είναι νομότυπη και να απευθύνεται στον εισαγγελέα εφετών ή του Αρείου Πάγου. Ο αρμόδιος εισαγγελέας εισάγει την αίτηση στο συμβούλιο εφετών ή στον Άρειο Πάγο που συνέρχεται σε συμβούλιο.

2. Ό,τι ορίζει η προηγούμενη παράγραφος εφαρμόζεται και στην περίπτωση του άρθρου 120 παρ. 3 εδάφιο τελευταίο.

3. Σε περίπτωση αμφισβήτησης της αρμοδιότητας μεταξύ εισαγγελέων, αυτή κανονίζεται από τον εισαγγελέα εφετών όταν η αμφισβήτηση ανακύπτει μεταξύ εισαγγελέων της περιφέρειάς του, ενώ σε κάθε άλλη περίπτωση από τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου. Ο αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου του άρθρου 33 παρ. 2 επιλύει κάθε διαφωνία ή σύγκρουση αρμοδιοτήτων μεταξύ των εισαγγελέων που εποπτεύει, καθώς και μεταξύ αυτών και των υπολοίπων εισαγγελέων. Αν όσο διαρκεί η διαδικασία της παρ. 1 του άρθρου αυτού ανακύψουν ζητήματα που αφορούν μέτρα δικονομικού καταναγκασμού, επιλαμβάνεται το συμβούλιο πλημμελειοδικών του τόπου όπου διενεργήθηκε η κύρια ανάκριση.

Άρθρο 133.- Αποχή από περαιτέρω ενέργειες. 1. Μόλις υποβληθεί η αίτηση και ωσότου εκδοθεί οριστική απόφαση γι' αυτήν, τα δικαστήρια μεταξύ των οποίων δημιουργήθηκε η σύγκρουση αρμοδιότητας, οι εισαγγελείς και οι ανακριτικοί υπάλληλοι οφείλουν να απέχουν από κάθε περαιτέρω ενέργεια. Γι' αυτό το σκοπό ο εισαγγελέας, μόλις παραλάβει την αίτηση, ειδοποιεί τους ανακριτικούς υπαλλήλους

τους εισαγγελείς ή μέσω του προέδρου τους δικαστές που έχουν επιληφθεί. Δεν κωλύεται η διενέργεια των ανακριτικών πράξεων που επείγουν.

2. Αν οι ανακριτικοί υπάλληλοι, οι εισαγγελείς ή οι δικαστές που ασχολήθηκαν με την υπόθεση συνεχίζουν τη διενέργεια πράξεων, μολονότι ειδοποιήθηκαν, ευθύνονται πειθαρχικά. Η διαδικασία που συνεχίστηκε με αυτό τον τρόπο είναι αυτοδικαίως άκυρη, εκτός από την περίπτωση του τελευταίου εδαφίου της παρ. 1.

Άρθρο 134.- Υποχρεωτική η απόφαση για τον κανονισμό. Το δικαστήριο που ορίζεται στο άρθρο 132 γίνεται υποχρεωτικά αρμόδιο και ενεργεί περαιτέρω ως υποκατάστατο του αρχικά αρμόδιου. Στην περίπτωση που από τη διαδικασία προκύψουν γεγονότα τα οποία επηρεάζουν την καθ' ύλη αρμοδιότητά του και δεν είχαν ληφθεί υπόψη από το συμβούλιο εφετών ή τον Άρειο Πάγο που το καθόρισαν ως αρμόδιο, το δικαστήριο οφείλει να κηρύξει την αναρμοδιότητά του σύμφωνα με το άρθρο 120. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση νομοθετικής μεταβολής.

Άρθρο 135.- Αρμοδιότητα κατά παραπομπή. Το δικαστήριο που είναι αρμόδιο σύμφωνα με τα άρθρα 122-125 διατάζει την παραπομπή σε άλλο ισόβαθμο και ομοειδές, όταν: α) αποφασίστηκε η εξαίρεση ολόκληρου δικαστηρίου ή τόσων μελών ενός δικαστηρίου, ώστε τα υπόλοιπα να μη συμπληρώνουν τον νόμιμο αριθμό για τη συζήτηση της υπόθεσης, β) δεν υπάρχει ο νόμιμος αριθμός δικαστών για τη σύνθεση του δικαστηρίου, εξαιτίας ασθένειας ή άλλου λόγου, και το κώλυμα αυτό διαρκεί ή πρόκειται να διαρκέσει δύο τουλάχιστον μήνες από την ημέρα που παραπέμφθηκε αμετάκλητα η υπόθεση στο ακροατήριο, γ) επιβάλλουν την παραπομπή σοβαροί λόγοι σχετικοί με τη δημόσια ασφάλεια και τάξη ή συντρέχουν λόγοι ασφαλείας για τη μη μεταγωγή του κατηγορουμένου, που επιβάλλουν την εκδίκαση της υπόθεσης στο δικαστήριο που εδρεύει στο κατάστημα κράτησης αυτού, δ) ο κατηγορούμενος εκτίει σε κατάστημα κράτησης εκτός της περιφέρειας του αρμόδιου κατά τα άρθρα 122-125 δικαστηρίου ποινή στερητική της ελευθερίας που το ανεκτέλεστο υπόλοιπό της υπερβαίνει τα τρία έτη και πρόκειται να δικαστεί για κακούργημα ή αν κρίνεται ύποπτος να αποδράσει και για πλημμέλημα, ε) ο εγκαλών ή ο ζημιωμένος ή ο κατηγορούμενος είναι δικαστικός λειτουργός από τον βαθμό του

παρέδρου σε πρωτοδικείο ή εισαγγελία και άνω και υπηρετεί στο αρμόδιο σύμφωνα με τα άρθρα 122-125 δικαστήριο. Αν όμως πρόκειται για αυτόφωρα εγκλήματα σε βάρος δικαστικών λειτουργών που στρέφονται κατά της τιμής και της σωματικής ακεραιότητας τους, δεν διατάσσεται παραπομπή.

Άρθρο 136.- Δικαστήριο αρμόδιο για την παραπομπή. 1. Την παραπομπή μπορούν να τη ζητήσουν ο εισαγγελέας, ο κατηγορούμενος και ο παριστάμενος για την υποστήριξη της κατηγορίας, ενώ στις περιπτώσεις των στοιχείων γ΄ και δ΄ του άρθρου 135 μόνο ο εισαγγελέας του αρμόδιου δικαστηρίου ή του Αρείου Πάγου αυτεπαγγέλτως ή με παραγγελία του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Για την παραπομπή αποφασίζει: α) το συμβούλιο εφετών, αν ζητείται η παραπομπή από ένα μονομελές ή τριμελές πλημμελειοδικείο ή δικαστήριο ανηλίκων σε άλλο όμοιο β) ο Άρειος Πάγος, που συνέρχεται σε συμβούλιο, σε κάθε άλλη περίπτωση (εκτός από αυτή που αναφέρεται στο άρθρο 499) και πάντοτε όταν ζητείται η παραπομπή για τον λόγο που αναφέρεται στο στοιχείο γ΄ του άρθρου 135. Στην τελευταία περίπτωση, αν την παραπομπή τη ζητεί ο εισαγγελέας, ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου εισάγει την αίτηση σε συζήτηση μόνο αν συμφωνεί αλλιώς, παραγγέλλει στον εισαγγελέα που υπέβαλε την αίτηση να εισαγάγει την υπόθεση στο δικαστήριο που είναι αρμόδιο σύμφωνα με τα άρθρα 122-125. Τα άρθρα 132 και 134 εδάφιο α΄ εφαρμόζονται αναλόγως και σε αυτήν την περίπτωση.

2. Αν μετά την έκδοση της απόφασης που διέταξε την παραπομπή και πριν από την εκδίκαση της υπόθεσης, παύσουν να υπάρχουν οι λόγοι που αναφέρονται στα στοιχεία α΄ έως δ΄ της προηγούμενης παραγράφου, η απόφαση μπορεί να ανακληθεί ύστερα από αίτηση του εισαγγελέα του αρμόδιου δικαστηρίου ή του Αρείου Πάγου.

3. Σε περίπτωση που απορριφθεί η αίτηση για παραπομπή μπορεί να υποβληθεί νέα αίτηση, αν συντρέχουν νέοι λόγοι.

ΕΚΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

2. Αιτιολογία απαιτείται σε όλες χωρίς εξαίρεση τις αποφάσεις, τα βουλεύματα και τις διατάξεις, ανεξάρτητα του αν αυτό απαιτείται ειδικά από τον νόμο ή αν είναι οριστικές ή παρεμπίπτουσες ή αν η έκδοσή τους αφήνεται στη διακριτική, ελεύθερη ή ανέλεγκτη κρίση του δικαστή που τις εξέδωσε.

Άρθρο 140.- Πρακτικά της συνεδρίασης. Τα πρακτικά της συνεδρίασης συντάσσονται από τον γραμματέα με ευθύνη δική του, καθώς και με ευθύνη του δικαστή που διευθύνει τη συζήτηση. Τα πρακτικά μνημονεύουν: α) τον τόπο, τον χρόνο της συνεδρίασης και τις διακοπές της, καθώς και την ώρα που ορίστηκε για κάθε επανάληψη, β) τα ονοματεπώνυμα των δικαστών, του εισαγγελέα και του γραμματέα, γ) το ονοματεπώνυμο και ό,τι άλλο συντελεί στην εξακρίβωση της ταυτότητας των διαδίκων, των εκπροσώπων τους και των συνηγόρων, δ) τα ονοματεπώνυμα των μαρτύρων, των διερμηνέων, των πραγματογνωμόνων και των τεχνικών συμβούλων και ε) την όρκιση των μαρτύρων, των διερμηνέων και των πραγματογνωμόνων.

Άρθρο 141.- Το περιεχόμενο των πρακτικών. 1. Τα πρακτικά της συνεδρίασης πρέπει να περιέχουν με συντομία τις καταθέσεις των μαρτύρων και τις προσθήκες ή τις διαφορές των καταθέσεων που γίνονται στο ακροατήριο σε σχέση με εκείνες που έγιναν στην ανάκριση, επίσης τα συμπεράσματα των πραγματογνωμόνων και των τεχνικών συμβούλων, τις απολογίες και τις δηλώσεις των κατηγορουμένων και των τεχνικών συμβούλων, τις προτάσεις και τις αιτήσεις του εισαγγελέα και των διαδίκων, τις αποφάσεις του δικαστηρίου και τις διατάξεις εκείνου που διευθύνει τη συζήτηση και γενικά κάθε αξιόλογο γεγονός κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης. Όποιος διευθύνει τη συζήτηση φροντίζει να καταχωρίζονται στα πρακτικά κατά λέξη εκείνα τα μέρη των μαρτυριών ή των δηλώσεων που κρίνει ουσιώδη για τους σκοπούς της απόδειξης. Επίσης έχει τη δυνατότητα και να τα υπαγορεύσει ή και να επιτρέψει σ' εκείνον που εξετάζεται την υπαγόρευσή τους, το γεγονός δε αυτό αναφέρεται στα πρακτικά.

2. Ο εισαγγελέας και οι διάδικοι έχουν το δικαίωμα να ζητούν την καταχώρηση κάθε δήλωσης όσων εξετάζονται ή εκείνων που μετέχουν στη δίκη, αν έχουν συμφέρον και δεν είναι αντίθετο στον νόμο, και να παραδίδουν γραπτώς σε

αυτόν που διευθύνει τη συζήτηση τις δηλώσεις τους που αναπτύχθηκαν προφορικά. Η απόφαση του δικαστηρίου που αρνείται ή περιορίζει την άσκηση των παραπάνω δικαιωμάτων, η οποία εκδίδεται μετά από προσφυγή κατά της άρνησης του διευθύνοντος τη συζήτηση, προσβάλλεται με τα ένδικα μέσα που επιτρέπονται εναντίον της οριστικής απόφασης και μόνο μαζί με αυτήν.

3. Τα πρακτικά ωσότου προσβληθούν για πλαστότητα αποδεικνύουν όλα όσα αναγράφονται σε αυτά, σύμφωνα με το άρθρο 140.

4. Η αίτηση του κατηγορουμένου ή του συνηγόρου του για την έναρξη της διαδικασίας ποινικής συνδιαλλαγής ή ποινικής διαπραγμάτευσης που υποβάλλεται στο ακροατήριο, καταχωρίζεται σε αυτοτελές πρακτικό, το οποίο συντάσσεται ανεξάρτητα από τα πρακτικά συνεδρίασης της παρ. 1 και μνημονεύει τα στοιχεία α΄, β΄ και γ΄ του άρθρου 140.

Άρθρο 142.- Σύνταξη των πρακτικών. 1. Μόλις τελειώσει η συνεδρίαση, όποιος τη διευθύνει θεωρεί και μονογράφει σε κάθε φύλλο τα πρόχειρα πρακτικά που συντάχθηκαν από τον γραμματέα κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης.

2. Μέσα σε οκτώ ημέρες από τη συνεδρίαση καθαρογράφονται τα πρακτικά από τον γραμματέα και υπογράφονται από αυτόν και τον δικαστή που διευθύνει τη συζήτηση ή, αν αυτός μετατέθηκε ή απομακρύνθηκε από τη δημόσια υπηρεσία ή πέθανε πριν από την καθαρογράφηση, από τον αρχαιότερο μεταξύ των δικαστών που συμμετείχαν στη συζήτηση και, αν το δικαστήριο είναι μονομελές, μόνο από τον γραμματέα. Αν ο γραμματέας που συμμετείχε στη συζήτηση απομακρύνθηκε από την υπηρεσία ή πέθανε πριν από την καθαρογράφηση, τα πρακτικά συντάσσει όποιος διευθύνει τη γραμματεία του δικαστηρίου ή ο αναπληρωτής του με βάση τα πρόχειρα πρακτικά και τα σχετικά έγγραφα που βρίσκονται στο δικαστικό γραφείο τα πρακτικά υπογράφονται από αυτόν και από τον διευθύνοντα τη συζήτηση σύμφωνα με τα παραπάνω. Η ημερομηνία υπογραφής των καθαρογραμμένων πρακτικών σημειώνεται αυθημερόν σε ειδικό βιβλίο, που τηρείται στην οικεία γραμματεία.

3. Όπου από τις διατάξεις της νομοθεσίας προβλέπεται επίδοση αντιγράφου ή αποσπάσματος της απόφασης ποινικού δικαστηρίου σε αυτόν που καταδικάστηκε, αντί γι' αυτήν μπορεί να επιδοθεί έγγραφο της γραμματείας του δικαστηρίου, που περιέχει τον αριθμό της απόφασης, τη διάταξη που παραβιάστηκε

και την ποινή που επιβλήθηκε. Η επίδοση αυτού του εγγράφου έχει τις συνέπειες της επίδοσης αντιγράφου ή αποσπάσματος της απόφασης.

4. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Ολομέλειας του οικείου Πρωτοδικείου, μπορεί να καθορίζεται για ποιες αποφάσεις δεν είναι αναγκαία η καθαρογραφή.

Άρθρο 143.- Τήρηση πρακτικών με φωνοληψία ή εικονοληψία. 1. Ενώπιον των δικαστηρίων μπορεί να εφαρμοστεί και το σύστημα τήρησης πρακτικών των συζητήσεων με φωνοληψία. Σε δίκες κακουργημάτων η τήρηση πρακτικών με φωνοληψία είναι υποχρεωτική.

α. Η φωνοληπτική τήρηση των πρακτικών γίνεται από τον γραμματέα του δικαστηρίου και υπό τις οδηγίες του δικαστή που διευθύνει τη συζήτηση με μαγνητοφώνηση και απομαγνητοφώνηση ή άλλες τεχνικές φωνοληψίας που διενεργούνται με την χρήση κατάλληλων μηχανικών μέσων και, εφόσον παρίσταται αναγκαίο, με την συνδρομή βοηθητικού προσωπικού.

β. Οι υλικοί φορείς του ήχου όπως ψηφιακοί δίσκοι και κασέτες παράγονται, με την ενσωμάτωση του ήχου, σε ένα πρωτότυπο το οποίο φυλάσσεται στο αρχείο του δικαστηρίου για τη διασφάλιση της δυνατότητας επαλήθευσης προς το απομαγνητοφωνημένο ή με άλλες τεχνικές εκτυπωμένο κείμενο και σε ένα κυρωμένο αντίτυπο, το οποίο χρησιμοποιείται για την εργασία της απομαγνητοφώνησης και εκτύπωσης.

2. Η μηχανική εγγραφή (φωνοληψία) κατά τη διαδικασία ενώπιον του ακροατηρίου, συνιστά, για τις ανάγκες του άρθρου 142 παρ. 1, το κείμενο των πρόχειρων πρακτικών. Σε δίκες μακράς διάρκειας το δικαστήριο, εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα από τον εισαγγελέα ή τους διαδίκους, επιτρέπει τη χορήγηση αντιγράφου των ως άνω πρόχειρων πρακτικών μετά το πέρας της αποδεικτικής διαδικασίας.

3. Το απομαγνητοφωνημένο ή με άλλες τεχνικές εκτυπωμένο κείμενο υπογράφεται από τον δικαστή που διευθύνει τη συζήτηση και από τον γραμματέα, τίθεται στη δικογραφία και συνιστά το κατά την έννοια του άρθρου 142 παρ. 2 κείμενο των πρακτικών.

4. Ανεξάρτητα από τα οριζόμενα στις προηγούμενες παραγράφους, το δικαστήριο, ο εισαγγελέας, ο γραμματέας και οι διάδικοι έχουν δικαίωμα να προβαίνουν, με δικά τους μέσα, σε φωνοληψία της διεξαγόμενης στο ακροατήριο δίκης, εφόσον επιτραπεί από το δικαστήριο κατόπιν υποβολής αιτήματος, που καταχωρίζεται στα πρακτικά.

5. Η διαδικασία των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζεται και σε όσες περιπτώσεις προβλέπεται στον νόμο εικονοληψία ή εικονοτηλεδιάσκεψη. Η εφαρμογή αυτού του τρόπου τήρησης των πρακτικών γίνεται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Άρθρο 144.- Σύνταξη της απόφασης, των ποινικών διαταγών και των διατάξεων. 1. Η απόφαση, οι ποινικές διαταγές και οι διατάξεις που εκδίδονται κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης, συντάσσονται γραπτώς και υπογράφονται σύμφωνα με το άρθρο 142 παρ. 2, εντός προθεσμίας οκτώ ημερών, που αρχίζει από τη λήξη της προθεσμίας καθαρογραφής των πρακτικών της δίκης.

2. Με έγκριση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ύστερα από πρόταση της ολομέλειας του δικαστηρίου επιτρέπεται οι αποφάσεις και οι διατάξεις να μη συντάσσονται ιδιαιτέρως, αλλά να καταχωρίζονται ολόκληρες στα πρακτικά. Οι διατάξεις των άρθρων 138 παρ. 1 και 2 και 139 τηρούνται σε κάθε περίπτωση.

3. Η σύνταξη των καταδικαστικών αποφάσεων κατά των οποίων έχει ασκηθεί ένδικο μέσο γίνεται κατ' απόλυτη προτεραιότητα, όταν κρατείται εκείνος που το ασκεί.

Άρθρο 145.- Διόρθωση και συμπλήρωση της απόφασης, της ποινικής διαταγής, της διάταξης και των πρακτικών. 1. Όταν στην απόφαση, στην ποινική διαταγή ή στην διάταξη υπάρχουν λάθη ή παραλείψεις που δεν δημιουργούν ακυρότητα ο δικαστής που τις εξέδωσε διατάσσει αυτεπαγγέλτως ή με αίτηση του εισαγγελέα ή κάποιου από τους διαδίκους τη διόρθωση ή τη συμπλήρωσή τους, εφόσον δεν επέρχεται ουσιώδης μεταβολή στην απόφαση ή στη διάταξη και δεν αλλοιώνεται η αληθινή εικόνα αυτών που πράγματι συνέβησαν στο ακροατήριο.

Ουσιώδης μεταβολή υπάρχει ιδίως όταν εκφέρεται νέα δικαιοδοτική κρίση, επιβάλλεται κύρια ποινή, παρεπόμενη ποινή ή μέτρο ασφαλείας.

2. Η διόρθωση ή η συμπλήρωση μπορεί να αφορά, εκτός από τις άλλες παραλείψεις, και τα όσα αναφέρονται ως προς την ταυτότητα του κατηγορουμένου, την απάλειψη προφανών παραδρομών του αιτιολογικού και τη διευκρίνιση του διατακτικού της απόφασης όταν αυτό έχει ασάφειες ή είναι διαφορετικό από εκείνο που απαγγέλθηκε στο ακροατήριο ή που σημειώθηκε στα πρακτικά. Η διόρθωση ή η συμπλήρωση διατάσσεται με απόφαση ή διάταξη, ύστερα από κλήτευση και ακρόαση των διαδίκων που εμφανίστηκαν. Η διόρθωση ή η συμπλήρωση απόφασης του μικτού ορκωτού δικαστηρίου, στην περίπτωση που έληξε η σύνοδος κατά την οποία εκδόθηκε η απόφαση, διατάσσεται από το δικαστήριο των εφετών στην περιφέρεια του οποίου υπάγεται το μικτό ορκωτό δικαστήριο. Αν ασκήθηκε κατά της απόφασης ένδικο μέσο, τη διόρθωση ή τη συμπλήρωσή της τη διατάσσει το δικαστήριο που την εξέδωσε, αν το ένδικο μέσο απορρίφθηκε ως απαράδεκτο. Σε αντίθετη περίπτωση, τη διόρθωση ή τη συμπλήρωση τη διατάσσει το δικαστήριο που αποφασίζει για το ένδικο μέσο.

3. Μέσα σε είκοσι ημέρες από την, κατά το άρθρο 142 παρ. 2 εδάφιο τελευταίο, καταχώριση στο ειδικό βιβλίο καθαρογραμμένων των πρακτικών, είναι δυνατό να ζητηθεί από τους διαδίκους και τον εισαγγελέα ή να προκληθεί αυτεπαγγέλτως από τον δικαστή η διόρθωση λαθών, που υπάρχουν στα πρακτικά ή η συμπλήρωση των ελλείψεων, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρ. 1. Τη διόρθωση ή τη συμπλήρωση τη διατάσσει, ύστερα από κλήτευση και ακρόαση των διαδίκων που ήταν παρόντες, όποιος διευθύνει τη συνεδρίαση, και σε περίπτωση άρνησής του το δικαστήριο που δίκασε αποτελούμενο από τους ίδιους, αν είναι δυνατόν, δικαστές.

Άρθρο 146.- Ανασύσταση δικογραφίας. Η ανανέωση ή αντικατάσταση των πρωτοτύπων των αποφάσεων, των ποινικών διαταγών, των διατάξεων, των βουλευμάτων και των πρακτικών, καθώς και κάθε άλλου εγγράφου της ποινικής διαδικασίας, που καταστράφηκαν από οποιαδήποτε αιτία, χάθηκαν ή υπεξήχθησαν ή αλλοιώθηκαν από τον χρόνο, γίνεται σύμφωνα με όσα ορίζει ειδικός νόμος.

Άρθρο 147.- Αντίγραφα. Αντίγραφα των αποφάσεων, των ποινικών διαταγών, των διατάξεων, των πρακτικών, των βουλευμάτων, καθώς και κάθε εγγράφου της ποινικής διαδικασίας δίνονται μετά το τέλος της σε κάθε διάδικο της ποινικής δίκης, ενώ σε οποιονδήποτε άλλον που έχει συμφέρον δίνονται με αίτησή του και με έγκριση του προέδρου του δικαστηρίου. Κατά τη διάρκεια της ανάκρισης εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 100 και 107, κατά τη διάρκεια δε της προκαταρκτικής εξέτασης οι διατάξεις του άρθρου 244. Σε οποιονδήποτε τρίτο που έχει έννομο συμφέρον είναι δυνατόν να δοθούν αντίγραφα με ομόφωνη έγκριση του ανακριτή και του εισαγγελέα, μετά δε το πέρας της προκαταρκτικής εξέτασης με έγκριση του αρμόδιου εισαγγελέα.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Εκθέσεις

Άρθρο 148.- Ορισμός. Έκθεση ονομάζεται το έγγραφο που συντάσσει δημόσιος υπάλληλος ο οποίος εκπληρώνει καθήκοντα στην ποινική διαδικασία για να βεβαιώσει πράξεις που έκανε ο ίδιος ή άλλος αρμόδιος δημόσιος υπάλληλος, με τον οποίο συμπράττει ή δηλώσεις τρίτων προσώπων που απευθύνονται σε αυτούς.

Άρθρο 149.- Χρόνος και τόπος που συντάσσεται η έκθεση. Η έκθεση πρέπει να συντάσσεται στον τόπο όπου γίνεται η πράξη ή η δήλωση που βεβαιώνεται σε αυτήν και κατά τον χρόνο της ενέργειας ή, αν αυτό είναι αδύνατο, αμέσως μετά.

Άρθρο 150.- Πρόσωπα που συμπράττουν. Κατά τη σύνταξη της έκθεσης, όταν ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, παρίσταται δικαστικός γραμματέας ή ανακριτικός υπάλληλος και, αν δεν υπάρχουν αυτοί, παρίστανται δύο μάρτυρες. Οι μάρτυρες πρέπει να μην είναι ηλικίας κάτω των δεκαοκτώ ετών να μην έχουν συμφέρον από την έκβαση της υπόθεσης, να μην είναι συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας έως τον τρίτο βαθμό με τον δημόσιο υπάλληλο που συντάσσει την έκθεση ή τον κατηγορούμενο ή τον παριστάμενο για την υποστήριξη της κατηγορίας και να μην είναι προφανώς μεθυσμένοι ή διανοητικά άρρωστοι.

Άρθρο 151.- Το περιεχόμενο της έκθεσης. Η έκθεση που γράφεται από τον δικαστικό γραμματέα αν αυτός είναι παρών, πρέπει να αναφέρει τον τόπο και την ημερομηνία και, αν είναι δυνατόν, την ώρα κατά την οποία άρχισε και τελείωσε η σύνταξή της, τα ονοματεπώνυμα και την κατοικία των προσώπων που παρευρέθηκαν και τους τυχόν γνωστούς λόγους για τους οποίους δεν παρευρέθηκαν τα πρόσωπα που έπρεπε. Επίσης πρέπει να περιέχει ακριβή περιγραφή των πράξεων που πιστοποιούνται με την έκθεση ή των δηλώσεων τρίτων που έγιναν σε αυτόν που συντάσσει την έκθεση, και να αναφέρει αν οι δηλώσεις αυτές υπήρξαν αυθόρμητες ή προκλήθηκαν με ερωτήσεις του υπαλλήλου. Η έκθεση διαβάζεται μπροστά σε όσους κατά το προηγούμενο άρθρο συνέπραξαν και υπογράφεται από αυτούς, καθώς και από τους μάρτυρες που εξετάστηκαν από τον δημόσιο υπάλληλο που συνέταξε την έκθεση. Αν κάποιος από αυτούς που συνέπραξαν ή εξετάσθηκαν, δεν ξέρει ή αρνείται να υπογράψει, αυτό αναφέρεται στην έκθεση.

Άρθρο 152.- Αποδεικτική δύναμη της έκθεσης. Η έκθεση έχει αποδεικτική δύναμη ωσότου αποδειχθεί το αντίθετο. Για όσα όμως βεβαιώνονται σε αυτήν ότι έγιναν από δημόσιο υπάλληλο η έκθεση έχει αποδεικτική δύναμη ωσότου προσβληθεί για πλαστότητα. Αυτό δεν εμποδίζει πάντως τον δικαστή να εκτιμήσει το περιεχόμενο της έκθεσης ελεύθερα.

Άρθρο 153.- Ακυρότητα της έκθεσης. Η έκθεση είναι άκυρη, όταν λείπουν η χρονολογία, εκτός αν προκύπτει με βεβαιότητα από το όλο περιεχόμενο της έκθεσης ή από άλλα έγγραφα που επισυνάπτονται σε αυτήν, η αναγραφή των ονομάτων και των επωνύμων ή η υπογραφή των προσώπων που έχουν συμπράξει σύμφωνα με το άρθρο 150 ή που εξετάσθηκαν ή η υπογραφή του δημόσιου υπαλλήλου που συντάσσει την έκθεση.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Κοινοποιήσεις και επιδόσεις

Άρθρο 154.- Διάκριση της κοινοποίησης από την επίδοση. 1. Ο νόμος ορίζει πότε απαιτείται η κοινοποίηση κάποιου εγγράφου της ποινικής διαδικασίας και πότε

η επίδοσή του. Η κοινοποίηση και η επίδοση συνεπάγονται τα ίδια νόμιμα αποτελέσματα.

2. Η επίδοση ή η κοινοποίηση είναι άκυρες, αν δεν τηρηθούν οι διατάξεις των άρθρων 155 έως 161 και 165.

Άρθρο 155.- Επίδοση. 1. Η επίδοση γίνεται με παράδοση του εγγράφου στα χέρια του ενδιαφερομένου διαδίκου από ποινικό ή δικαστικό επιμελητή ή σε περίπτωση που δεν υπάρχουν, από όργανο της δημόσιας δύναμης. Αν αυτός που κάνει την επίδοση δεν βρίσκει τον ενδιαφερόμενο στον τόπο της διαμονής ή της κατοικίας του ή του καταστήματος ή στον τόπο όπου εργάζεται τούτος, εγχειρίζει το έγγραφο σε κάποιον από εκείνους που, έστω και προσωρινά, διαμένουν μαζί του ή στους οικιακούς βοηθούς του ή στον θυρωρό της κατοικίας που μένει ή στον διευθυντή ή σε κάποιον από όσους εργάζονται στον ίδιο τόπο. Από όλους τους παραπάνω εξαιρούνται όσοι κατά την ανέλεγκτη αντίληψη αυτού που κάνει την επίδοση είναι νεότεροι των δέκα οκτώ ετών ή ψυχικά ασθενείς ή τελούντες προφανώς υπό την επήρεια οινοπνεύματος ή ανάλογης ουσίας. Εξαιρούνται επίσης οι παθόντες από το έγκλημα, όταν η επίδοση πρόκειται να γίνει στον κατηγορούμενο, και αντιστρόφως. Τα πρόσωπα που αναφέρονται στα εδάφια β΄ και γ΄ είναι υποχρεωμένα να παραδώσουν στον ενδιαφερόμενο το έγγραφο που τους επιδόθηκε χωρίς καμιά χρονοτριβή. Η επίδοση βουλευμάτων, αποφάσεων και ποινικών διαταγών μπορεί να γίνει και με παράδοση του σχετικού εγγράφου στον ενδιαφερόμενο σε ψηφιακή μορφή, η γνησιότητα του περιεχομένου του οποίου θα πιστοποιείται με προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή. Στην τελευταία αυτή περίπτωση η παράδοση του πιο πάνω εγγράφου συνοδεύεται με την παράδοση στα χέρια του ενδιαφερομένου έκθεσης, στην οποία θα αναφέρεται το είδος του επιδιδομένου εγγράφου και ο λόγος για τον οποίο αυτό επιδίδεται.

2. Αν ένα από τα πρόσωπα της προηγούμενης παραγράφου αρνηθεί να παραλάβει το έγγραφο, αυτός που κάνει την επίδοση το επικολλά, αφού πρώτα το εσωκλείει σε φάκελο τον οποίο σφραγίζει, στην πόρτα της κατοικίας ή του διαμερίσματος ή, προκειμένου για ξενοδοχείο ή οικοτροφείο, στην πόρτα του δωματίου, όπου διαμένει ο ενδιαφερόμενος ή στην πόρτα του τόπου εργασίας του. Αν δεν βρεθεί στην κατοικία του ο ενδιαφερόμενος ή ο σύνοικος ή ο οικιακός βοηθός

ή θυρωρός, όποιος κάνει την επίδοση επικολλά τον ως άνω φάκελο στην πόρτα της κατοικίας. Σε περίπτωση επίδοσης βουλεύματος, ποινικής διαταγής ή απόφασης σε ψηφιακή μορφή, αυτός που κάνει την επίδοση επικολλά σφραγισμένο φάκελο, που περιέχει την προβλεπόμενη στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 έκθεση, μαζί με το έγγραφο σε ψηφιακή μορφή. Αν η θυροκόλληση έγινε επειδή τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παρ. 1 αρνήθηκαν να πάρουν το επιδιδόμενο έγγραφο ή απουσίαζαν ή δεν υπήρχαν, επιδίδεται αντίγραφο του εγγράφου αυτού στον διορισμένο αντίκλητο του ενδιαφερομένου διαδίκου, ανεξάρτητα, αν ο διορισμός του ήταν ή όχι υποχρεωτικός από τον νόμο. Σε αυτή την περίπτωση τα αποτελέσματα αρχίζουν από την τελευταία χρονικά επίδοση. Η πραγματική αναζήτηση της κατοικίας ή της διαμονής του κατηγορουμένου, εφόσον δεν έχει δηλωθεί κατά τα άρθρα 156 και 273, γίνεται με κάθε πρόσφορο μέτρο, τουλάχιστον με βάση τη διεύθυνση που έχει δηλώσει στην τελευταία φορολογική του δήλωση και τα σχετικά στοιχεία που είναι καταχωρισμένα στα πληροφοριακά συστήματα του Υπουργείου Οικονομικών.

Άρθρο 156.- Επίδοση σε κατηγορούμενο στη δηλωθείσα από αυτόν διεύθυνση. 1. Ωσότου η απόφαση γίνει αμετάκλητη, κάθε έγγραφο της προδικασίας και της διαδικασίας στο ακροατήριο, καθώς και κάθε άλλο ποινικό δικόγραφο, επιδίδεται εγκύρως στον κατηγορούμενο, αν η επίδοση γίνει στη διεύθυνση της κατοικίας ή της διαμονής του που δηλώθηκε τελευταία από τον ίδιο ή τον συνήγορό του κατά την εξέτασή του στην προκαταρκτική εξέταση ή την προανάκριση ή την ανάκριση ή με προφορική δήλωση στη διαδικασία στο ακροατήριο ή που αναγράφεται στην έκθεση ή στο δικόγραφο άσκησης του ενδίκου ή οιονεί ενδίκου μέσου ή της προσφυγής κατά της απευθείας κλήσης ή στη δήλωση αναίρεσης της παρ. 2 του άρθρου 473, εκτός αν ο κατηγορούμενος είχε δηλώσει μεταβολή της πριν από την επίδοση, κατά την επόμενη παράγραφο. Η δήλωση αναίρεσης του κατηγορουμένου ή αντίγραφο αυτής επισυνάπτεται στην οικεία δικογραφία με μέριμνα του γραμματέα της εισαγγελίας του Αρείου Πάγου.

2. Η μεταβολή της διεύθυνσης κατοικίας ή διαμονής του κατηγορουμένου μπορεί να γίνει είτε με νεότερη δήλωση του ιδίου ή του συνηγόρου του, με κάποιον από τους αναφερόμενους στην προηγούμενη παράγραφο τρόπους είτε με χωριστή δήλωση, που αναγράφει την τελευταία διεύθυνση, η οποία πρέπει να γίνεται

εγγράφως στον εισαγγελέα που άσκησε την ποινική δίωξη ή, αν η υπόθεση έχει παραπεμφθεί στο ακροατήριο, στον εισαγγελέα του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί, μετά δε την έκδοση της απόφασης στον εισαγγελέα του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση. Επάνω στη δήλωση μεταβολής της διεύθυνσης κατοικίας ή διαμονής, συντάσσεται έκθεση για την παράδοσή της, η οποία καταχωρίζεται σε ειδικό αλφαβητικό ευρετήριο που τηρείται στο γραφείο του εισαγγελέα. Αντίγραφο της δήλωσης μαζί με τη σχετική έκθεση για την παράδοσή της εντάσσεται χωρίς χρονοτριβή στην οικεία δικογραφία.

3. Αν η διεύθυνση κατοικίας ή διαμονής που δηλώθηκε τελευταία από τον κατηγορούμενο ή τον συνήγορό του είναι ανύπαρκτη ή ελλιπής, οι επιδόσεις γίνονται στην τελευταία υπαρκτή και πλήρη διεύθυνση που δηλώθηκε από αυτόν. Αν ο κατηγορούμενος δεν δήλωσε κατά τις προηγούμενες παραγράφους τη διεύθυνση της κατοικίας του ή της διαμονής του ή αν καμία από τις σχετικές δηλώσεις του δεν αφορά σε υπαρκτή και πλήρη διεύθυνση και παράλληλα συντρέχει άρνηση του κατηγορουμένου να δηλώσει τη διεύθυνσή του κατά την εξέτασή του στην προκαταρκτική εξέταση ή την ανάκριση ή στη διαδικασία στο ακροατήριο, οι επιδόσεις γίνονται στον γραμματέα της εισαγγελίας πλημμελειοδικών όπου ασκήθηκε η ποινική δίωξη ή στον εισαγγελέα του δικαστηρίου όπου εκκρεμεί η υπόθεση. Αν έχει διοριστεί αντίκλητος, οι επιδόσεις γίνονται μόνο σε αυτόν.

4. Αν ο κατηγορούμενος δηλώσει αρχικά ή μεταγενέστερα διεύθυνση κατοικίας ή διαμονής στην αλλοδαπή, οι επιδόσεις που αναφέρονται στην παρ. 1, γίνονται μόνο στον συνήγορο που διορίστηκε κατά το άρθρο 89 παρ. 2, και αν οι συνήγοροι είναι περισσότεροι, σε έναν από αυτούς. Αν ο κατηγορούμενος δεν έχει διορίσει συνήγορο, οφείλει στις περιπτώσεις του προηγούμενου εδαφίου να διορίσει αντίκλητο έναν από τους δικηγόρους της έδρας του οικείου πλημμελειοδικείου, στον οποίο και μόνον γίνονται όλες οι παραπάνω επιδόσεις. Αν ο κατηγορούμενος παραλείψει το διορισμό αντικλήτου ή η επίδοση στον αντίκλητο είναι αδύνατη ή έπαυσε η ιδιότητά του ως αντικλήτου, οι επιδόσεις αυτές γίνονται στον γραμματέα της εισαγγελίας του πλημμελειοδικείου, στην περιφέρεια του οποίου ενεργείται ή έχει ενεργηθεί η ανάκριση ή η αυτεπάγγελτη προανάκριση. Ο γραμματέας της εισαγγελίας φυλάσσει τα επιδιδόμενα έγγραφα σε ιδιαίτερο για κάθε κατηγορούμενο φάκελο, το περιεχόμενο του οποίου μπορούν οποτεδήποτε να

πληροφορηθούν ο κατηγορούμενος και ο συνήγορός του. Ο αντίκλητος δικηγόρος διατηρεί την ιδιότητά του αυτή, εκτός αν δηλώσει στον προαναφερόμενο γραμματέα ότι έληξε η σχέση εντολής με τον κατηγορούμενο.

Άρθρο 157.- Επίδοση σε πρόσωπα άγνωστης διαμονής. 1. Αν το πρόσωπο στο οποίο πρόκειται να γίνει επίδοση απουσιάζει από τον τόπο της κατοικίας του και η διαμονή του φέρεται άγνωστη ή εξαρχής είναι άγνωστος ο τόπος κατοικίας ή διαμονής του, αυτός που κάνει την επίδοση ερευνά στον τηλεφωνικό κατάλογο, σε επαγγελματικούς καταλόγους, στα δεδομένα της ίδιας δικαστικής ή φορολογικής αρχής, η οποία υποχρεούται να τα γνωστοποιήσει, στο οικογενειακό και επαγγελματικό περιβάλλον του αποδέκτη της επίδοσης, για να διαπιστώσει τη διαμονή του. Αν από την έρευνα αυτή η διαμονή παραμένει άγνωστη, η επίδοση του εγγράφου γίνεται στο σύζυγό του ή, αν δεν υπάρχει σύζυγος, σε έναν από τους γονείς τα τέκνα ή τους αδελφούς. Τα τρίτα αυτά πρόσωπα δεν πρέπει κατά την ανέλεγκτη αντίληψη εκείνου που ενεργεί την επίδοση να έχουν ηλικία κατώτερη των δεκαοκτώ ετών, ούτε να είναι ψυχικά ασθενή ή να τελούν προφανώς υπό την επήρεια οινοπνεύματος ή ανάλογης ουσίας, ούτε να είναι παθόντες από το έγκλημα, αν η επίδοση πρόκειται να γίνει στον κατηγορούμενο και αντιστρόφως.

2. Αν δεν βρεθεί κανείς από τους παραπάνω συγγενείς στον τόπο της κατοικίας του αποδέκτη της επίδοσης, αυτή γίνεται στον γραμματέα της εισαγγελίας του πλημμελειοδικείου στην περιφέρεια του οποίου διενεργείται ή έχει διενεργηθεί η ανάκριση ή προανάκριση ή προκαταρκτική εξέταση. Ο γραμματέας της εισαγγελίας φυλάσσει τα επιδιδόμενα έγγραφα σε ιδιαίτερο για κάθε κατηγορούμενο φάκελο, το περιεχόμενο του οποίου μπορούν οποτεδήποτε να πληροφορηθούν ο κατηγορούμενος και ο συνήγορός του.

Άρθρο 158.- Επίδοση σε στρατιωτικούς και λοιπούς. Αν αυτός στον οποίο πρόκειται να γίνει η επίδοση υπηρετεί στις ένοπλες δυνάμεις ή στα σώματα ασφαλείας γενικά, η επίδοση γίνεται στον ίδιο προσωπικά και αν τούτο είναι ανέφικτο, διαμέσου του αμέσως προϊσταμένου του. Η επίδοση σε όσους ανήκουν στο εμπορικό ναυτικό ή στην πολιτική αεροπορία γίνεται σύμφωνα με το άρθρο 155.

Συγχρόνως όμως ανακοινώνεται στον διευθυντή της ατμοπλοϊκής ή της αεροπορικής εταιρίας του αποδέκτη της επίδοσης.

Άρθρο 159. Επίδοση σε όσους κρατούνται. Αν ο ενδιαφερόμενος κρατείται στη φυλακή ή σε άλλον καθορισμένο για την κράτηση τόπο, η επίδοση γίνεται στον τόπο αυτόν με κάποιον από τους υπαλλήλους του καταστήματος κράτησης. Σε αυτήν την περίπτωση ως σύνοικοι του ενδιαφερομένου κατά την έννοια αυτού του άρθρου θεωρούνται ο διευθυντής της φυλακής ή του καταστήματος ή ο αναπληρωτής τους.

Άρθρο 160.- Διαβίβαση εγγράφου με ηλεκτρονικά ή μηχανικά μέσα. Όταν πρόκειται να επιδοθεί έγγραφο σε πρόσωπο που κρατείται σε φυλακή ή σε άλλο καθορισμένο για την κράτηση τόπο ή σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις, σε οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο, αυτό μπορεί να διαβιβασθεί και με τηλεομοιοτυπία ή άλλο ανάλογο μέσο. Το συντασσόμενο για την επίδοση αυτή αποδεικτικό μπορεί να διαβιβαστεί σε αυτόν που παράγγειλε την επίδοση αυτή με ίδιο τρόπο.

Άρθρο 161.- Ανακοίνωση του περιεχομένου του εγγράφου που επιδίδεται. Όποιος επιδίδει έγγραφο οφείλει να ανακοινώνει το περιεχόμενο του εγγράφου στον ενδιαφερόμενο και να αναγράφει το γεγονός στο επιδοτήριο. Η παράλειψη της υποχρέωσης αυτής συνεπάγεται την πειθαρχική τιμωρία του υπαιτίου.

Άρθρο 162.-Το αποδεικτικό της επίδοσης. 1. Για την επίδοση που ενεργείται σύμφωνα με τα άρθρα 155 - 160, εκείνος που την ενεργεί οφείλει να συντάξει αποδεικτικό στον τόπο όπου αυτή γίνεται. Στο αποδεικτικό σημειώνεται, με ποινή ακυρότητας της επίδοσης, ο τόπος, το έτος, ο μήνας, η ημέρα και, αν πρόκειται για κλητήριο θέσπισμα ή κλήση του κατηγορουμένου, ο αριθμός αυτού, ο καλών εισαγγελέας, ως και το ονοματεπώνυμο του προσώπου στο οποίο παραδόθηκε το έγγραφο. Το αποδεικτικό υπογράφεται από το πρόσωπο στο οποίο παραδόθηκε το έγγραφο και από εκείνον που ενεργεί την επίδοση. Αν το πρόσωπο αυτό δηλώσει ότι δεν ξέρει ή δεν μπορεί να υπογράψει, ή αν αρνηθεί, ή αν το έγγραφο που επιδίδεται επικολληθεί κατά το άρθρο 155 παρ. 2, τα γεγονότα αυτά, καθώς και το

ονοματεπώνυμο εκείνου που αρνήθηκε να το παραλάβει κατά το άρθρο 155 παρ. 2, αναγράφονται στο αποδεικτικό. Στην περίπτωση αυτή προσλαμβάνεται από εκείνον που ενεργεί την επίδοση ένας μάρτυρας, του οποίου το ονοματεπώνυμο, η κατοικία και το επάγγελμα αναγράφονται στο αποδεικτικό. Ο μάρτυρας αυτός υπογράφει το αποδεικτικό, αν ξέρει γράμματα.

2. Αυτός που επιδίδει οφείλει επίσης σε κάθε περίπτωση να σημειώσει στο έγγραφο τη χρονολογία και τον τόπο της επίδοσης, καθώς και το πρόσωπο στο οποίο παραδόθηκε, και να υπογράψει τη σχετική σημείωση, αλλιώς η επίδοση είναι άκυρη. Σε περίπτωση επίδοσης βουλεύματος ή απόφασης με παράδοση σε ψηφιακή μορφή, η σημείωση του προηγούμενου εδαφίου διενεργείται επί της εκθέσεως του τελευταίου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 155.

3. Η επίδοση μπορεί να αποδεικνύεται και με απόδειξη παραλαβής η οποία συντάσσεται κάτω από το αντίγραφο του εγγράφου που επιδίδεται και υπογράφεται από αυτόν προς τον οποίο γίνεται η επίδοση ή από σύνοικό του. Η απόδειξη συντάσσεται από τα όργανα της επίδοσης ή από τους υπαλλήλους της γραμματείας για τις επιδόσεις που γίνονται μέσα στα δικαστικά καταστήματα και περιέχει απαραιτήτως το ονοματεπώνυμο εκείνου που επιδίδει και εκείνου που παραλαμβάνει το έγγραφο, καθώς και τον τόπο και τη χρονολογία της επίδοσης. Ο τόπος και η χρονολογία της επίδοσης σημειώνεται και στο έγγραφο που παραδίδεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 2, αλλιώς η επίδοση είναι άκυρη.

Άρθρο 163.- Αποδεικτική δύναμη του επιδοτηρίου. 1. Το αποδεικτικό της επίδοσης, που συντάσσεται σύμφωνα με το άρθρο 162, έχει αποδεικτική δύναμη ωσότου προσβληθεί για πλαστότητα και επιδεικνύεται, εφόσον ζητηθεί, σε καθένα που έχει έννομο συμφέρον. Η προσβολή του ως πλαστού δεν εμποδίζει την ποινική δίκη να προχωρήσει, αν το δικαστήριο κρίνει ότι αυτός στον οποίο έγινε η επίδοση πληροφορήθηκε εμπρόθεσμα το περιεχόμενο του εγγράφου που επιδόθηκε. Το ίδιο εφαρμόζεται και όταν λείπει κάποιο στοιχείο που αναφέρεται στο κύρος του αποδεικτικού εγγράφου. Το ζήτημα της εμπρόθεσμης γνώσης οφείλει το δικαστήριο να το κρίνει αιτιολογημένα με την απόφασή του για την πρόοδο ή μη της δίκης.

2. Τα αποδεικτικά επίδοσης καταδικαστικών αποφάσεων ουδέποτε καταστρέφονται.

Άρθρο 164.- Ευθύνη οργάνων της επίδοσης και όσων αρνούνται να παραλάβουν το έγγραφο ή να υπογράψουν την έκθεση. 1. Εκείνος που κάνει την επίδοση, και από ασυγχώρητη αμέλεια παραβαίνει τις διατάξεις των άρθρων 155-160 και 162, τιμωρείται πειθαρχικά. Αν η παράβαση ανακαλυφθεί στο ακροατήριο και ιδίως όταν αυτή προκύπτει από έγγραφο της δικογραφίας, το δικαστήριο που δικάζει την ποινική υπόθεση επιβάλλει υποχρεωτικά στον υπαίτιο την πειθαρχική ποινή επίπληξης ή προστίμου πενήντα έως εκατόν πενήντα (50 έως 150) ευρώ ή και τις βαρύτερες ποινές που προβλέπουν οι πειθαρχικές διατάξεις από τις οποίες διέπεται, ανάλογα με το βαθμό της υπαιτιότητάς του. Αν η παράβαση είναι και αξιόποινη μπορεί να επιβληθεί και η προβλεπόμενη ποινή. Αν ο υπαίτιος είναι απών, η απόφαση επιδίδεται σε αυτόν. Σε κάθε περίπτωση η απόφαση διαβιβάζεται με επιμέλεια του εισαγγελέα της έδρας στην προϊσταμένη αρχή αυτού που ενήργησε την επίδοση. Αν ο υπαίτιος δεν παρίσταται, έχει δικαίωμα να ζητήσει, μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από τότε που του επιδόθηκε η απόφαση την αναθεώρησή της από το ίδιο δικαστήριο. Σε αυτήν την περίπτωση συντάσσεται έκθεση από τον γραμματέα.

2. Όσοι αρνούνται να παραλάβουν το έγγραφο που τους επιδίδεται ή να υπογράψουν το επιδοτήριο τιμωρούνται για απείθεια σύμφωνα με τις διατάξεις του ποινικού κώδικα.

Άρθρο 165. Κοινοποίηση. 1. Η κοινοποίηση γίνεται προφορικά από τον δικαστή τον εισαγγελέα ή τον ανακριτικό υπάλληλο στους παρόντες διαδίκους, μάρτυρες, πραγματογνώμονες, τεχνικούς συμβούλους, συνηγόρους ή αντικλήτους των διαδίκων. Για την κοινοποίηση συντάσσεται έκθεση σύμφωνα με το άρθρο 151. Η κοινοποίηση που γίνεται στο ακροατήριο μνημονεύεται στα πρακτικά της συνεδρίασης.

2. Η κοινοποίηση των βουλευμάτων και των διατάξεων του ανακριτή στην εισαγγελική αρχή γίνεται μόλις αυτά εκδοθούν με παράδοση αντιγράφου από τον γραμματέα του δικαστικού συμβουλίου ή του ανακριτή στον γραμματέα της εισαγγελίας ή με προσαγωγή του πρωτοτύπου στον εισαγγελέα. Όποιος ενεργεί την κοινοποίηση συντάσσει γι' αυτήν έκθεση, που υπογράφεται από τον ίδιο και τον γραμματέα της εισαγγελίας ή τον εισαγγελέα. Αν δεν συνταχθεί η έκθεση, η

κοινοποίηση θεωρείται ότι έγινε την τρίτη ημέρα από την ημέρα που εκδόθηκε το βούλευμα ή η διάταξη.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Προθεσμίες

Άρθρο 166.- Προθεσμία για την εμφάνιση στο ακροατήριο. 1. Όπου ειδική διάταξη νόμου δεν ορίζει διαφορετικά, η προθεσμία εμφάνισης των διαδίκων, των μαρτύρων και πραγματογνωμόνων στο ακροατήριο ορίζεται σε δέκα πέντε ημέρες. Αν αυτός που κλητεύεται διαμένει στην αλλοδαπή ή είναι άγνωστης διαμονής, η προθεσμία αυτή είναι τριάντα ημερών, αν η διαμονή του βρίσκεται σε χώρα της Ευρώπης ή της Μεσογείου και εξήντα ημερών σε κάθε άλλη περίπτωση.

2. Η προθεσμία αρχίζει την επομένη της επίδοσης και λήγει την προηγούμενη της ημέρας της δικασίμου.

Άρθρο 167.- Συνέπειες μη τήρησης των προθεσμιών εμφάνισης στο ακροατήριο. Η μη τήρηση των προθεσμιών που καθορίζονται στο προηγούμενο άρθρο, συνεπάγεται την ακυρότητα της διαδικασίας στο ακροατήριο (άρθρο 175 παρ. 2).

Άρθρο 168.- 1. Υπολογισμός των προθεσμιών. Οι προθεσμίες που ορίζονται στον κώδικα υπολογίζονται σύμφωνα με το καθιερωμένο ημερολόγιο. Όταν η προθεσμία ορίζεται σε έτη, λήγει μόλις περάσει η αντίστοιχη ημερομηνία του τελευταίου έτους. Όταν η προθεσμία ορίζεται σε μήνες, λήγει μόλις περάσει η ημέρα του τελευταίου μήνα που αντιστοιχεί αριθμητικά στην ημέρα έναρξης, και αν δεν υπάρχει τέτοια αντιστοιχία υπολογίζεται η τελευταία ημέρα του μήνα. Όταν η προθεσμία ορίζεται σε ημέρες, δεν υπολογίζεται η ημέρα με την οποία συμπίπτει το χρονικό σημείο ή το γεγονός από το οποίο αρχίζει να τρέχει η προθεσμία. Αν η τελευταία ημέρα της προθεσμίας είναι εξαιρετέα, η προθεσμία παρεκτείνεται έως και την επομένη μη εξαιρετέα ημέρα. Η εικοσιτετράωρη προθεσμία διαρκεί όλη την επόμενη ημέρα μετά την έναρξή της.

2. Η τελευταία ημέρα της προθεσμίας για την υποβολή δηλώσεων, την κατάθεση εγγράφων ή την άσκηση ενδίκων μέσων, θεωρείται ότι λήγει την στιγμή που λήγει η τελευταία εργάσιμη ώρα του αρμόδιου δικαστικού γραφείου.

Άρθρο 169.- Σύντμηση της προθεσμίας. 1. Ο εισαγγελέας που διατάσσει την επίδοση της κλήσης μπορεί, αν συντρέχουν κατά την κρίση του κίνδυνος παραγραφής ή άλλοι εξαιρετικοί λόγοι που μνημονεύονται στην παραγγελία προς επίδοση, να συντμήσει την προθεσμία εμφάνισης των κατηγορουμένων, των μαρτύρων και των πραγματογνωμόνων στο ακροατήριο σε οκτώ κατ' ανώτατο όριο ημέρες, εφόσον πρόκειται για πρόσωπα γνωστής διαμονής στην ημεδαπή.

2. Ο διάδικος προς όφελος του οποίου ορίζεται κάποια προθεσμία μπορεί να παραιτηθεί ή να συναινέσει στη σύντμησή της με γραπτή ή προφορική δήλωσή του στο γραμματέα του δικαστηρίου ή της εισαγγελίας. Για τη δήλωση αυτή συντάσσεται έκθεση. Ανάκληση της δήλωσης δεν επιτρέπεται εκτός αν μετά τη δήλωση προκύψουν λόγοι που να δικαιολογούν νέα προθεσμία σε αυτόν που παραιτήθηκε, οπότε ο τελευταίος μπορεί να ζητήσει από τον εισαγγελέα να προσδιοριστεί νέα δικάσιμος και, αν δεν του δοθεί, να ζητήσει από το δικαστήριο αναβολή της συζήτησης.

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ακυρότητες

Άρθρο 170. Διάκριση ακυροτήτων. Οι ακυρότητες διακρίνονται σε σχετικές και απόλυτες.

Άρθρο 171.- Απόλυτη ακυρότητα. Απόλυτη ακυρότητα υπάρχει:

1. Αν δεν τηρηθούν οι διατάξεις που καθορίζουν: α) τη σύνθεση του δικαστηρίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα οργανισμού δικαστηρίων και κατάστασης δικαστικών λειτουργών και του παρόντος κώδικα για ακυρότητα εξαιτίας κακής σύνθεσής του, β) την κίνηση της ποινικής δίωξης από τον εισαγγελέα και την υποχρεωτική συμμετοχή του στη διαδικασία στο ακροατήριο και σε πράξεις της προδικασίας που ορίζονται στον νόμο, γ) την αναστολή της ποινικής δίωξης σε όσες

περιπτώσεις την επιβάλλει υποχρεωτικά ο νόμος, δ) την εμφάνιση, την εκπροσώπηση και την υπεράσπιση του κατηγορουμένου ή του προσώπου στο οποίο αποδίδεται η πράξη κατά την προκαταρκτική εξέταση και την άσκηση των δικαιωμάτων που τους παρέχονται από τον νόμο, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα και τον Χάρτη Θεμελιωδών Ελευθεριών της Ε.Ε.

2. Αν ο κατηγορούμενος ζήτησε να ασκήσει δικαίωμα που του παρέχεται από τον νόμο και το δικαστήριο του το αρνήθηκε ή παρέλειψε να αποφανθεί για την σχετική αίτηση.

3. Αν ο υποστηρίζων την κατηγορία παρέστη παράνομα στην διαδικασία του ακροατηρίου.

Άρθρο 172.- Σχετική ακυρότητα. Σχετική ακυρότητα επέρχεται σε κάθε περίπτωση που ο νόμος απαγγέλλει ακυρότητα που δεν υπάγεται στις περιπτώσεις του προηγούμενου άρθρου.

2. Σχετική ακυρότητα της διαδικασίας στο ακροατήριο επέρχεται επίσης και όταν ο εισαγγελέας ή ο παριστάμενος για την υποστήριξη της κατηγορίας ή ο συνήγορός του ζήτησαν να ασκήσουν δικαίωμα που ρητά τους παρέχεται από τον νόμο και το δικαστήριο τους το αρνήθηκε ή παρέλειψε να αποφανθεί για την σχετική αίτηση.

Άρθρο 173.- Ακυρότητα από την παράβαση των διατάξεων για τα δικαστικά τέλη και τα ένσημα. Με την επιφύλαξη αντίθετης ρύθμισης, αν δικαστής ή οποιοσδήποτε δημόσιος υπάλληλος που εκτελεί καθήκοντα στην ποινική διαδικασία, συντάξει ή δεχθεί έγγραφο, το οποίο δεν έχει ή έχει ελλιπές το τέλος ή το ένσημο που επιβάλλεται από τον νόμο, η ποινική διαδικασία δεν είναι άκυρη, ούτε η παράσταση για την υποστήριξη της κατηγορίας που ασκήθηκε με αυτήν.

Άρθρο 174.- Πρόταση της ακυρότητας. 1. Η απόλυτη ακυρότητα λαμβάνεται υπόψη και αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο σε κάθε στάδιο της διαδικασίας ακόμη και στον Άρειο Πάγο. Αν η απόλυτη ακυρότητα αναφέρεται σε

πράξεις της προδικασίας μπορεί να ληφθεί υπόψη αυτεπαγγέλτως ή να προταθεί ωσότου γίνει αμετάκλητη η παραπομπή στο ακροατήριο.

2. Η σχετική ακυρότητα μπορεί να προταθεί από τον εισαγγελέα ή από τους διαδίκους που έχουν συμφέρον. Αν η σχετική ακυρότητα αναφέρεται σε πράξη της προδικασίας, πρέπει να προταθεί έως το τέλος της. Αν αναφέρεται σε πράξη της διαδικασίας στο ακροατήριο, κύριας ή προπαρασκευαστικής, πρέπει να προταθεί ωσότου εκδοθεί για την κατηγορία οριστική απόφαση σε τελευταίο βαθμό.

3. Εκτός από την απόλυτη ακυρότητα που αναφέρεται στο άρθρο 171, η σχετική ακυρότητα που προήλθε από ενέργεια ή παράλειψη του εισαγγελέα ή του διαδίκου ή που έγινε δεκτή ρητά από αυτούς, δεν μπορεί να προταθεί από τους ίδιους.

Άρθρο 175.- Πότε καλύπτεται η ακυρότητα. 1. Ακυρότητα που δεν προτάθηκε σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο καλύπτεται.

2. Η ακυρότητα της κλήσης στο ακροατήριο ή του κλητηρίου θεσπίσματος και του καταλόγου των μαρτύρων, η ακυρότητα της επίδοσης ή της κοινοποίησής τους, καθώς και η ακυρότητα που αναφέρεται στο άρθρο 167 καλύπτονται, αν εκείνος που κλητεύθηκε στη δίκη εμφανιστεί και δεν προβάλλει αντιρρήσεις για την πρόοδό της, μέχρι να αρχίσει για πρώτη φορά η αποδεικτική διαδικασία στο ακροατήριο. Μπορεί όμως το δικαστήριο να αναβάλει τη συζήτηση, αν κρίνει ότι από την ακυρότητα, μολονότι δεν προτάθηκε, είναι δυνατό να προξενηθεί βλάβη στην υπεράσπιση του κατηγορουμένου.

Άρθρο 176.- Κήρυξη της ακυρότητας. Επανάληψη των άκυρων πράξεων. 1. Αρμόδιο να κηρύξει την ακυρότητα των πράξεων της προδικασίας είναι το δικαστικό συμβούλιο, ενώ των πράξεων της διαδικασίας στο ακροατήριο, κύριας και προπαρασκευαστικής, το δικαστήριο που αναλαμβάνει την εκδίκαση της κατηγορίας. Αν κατά του βουλεύματος ή της απόφασης ασκήθηκε ένδικο μέσο, η αρμοδιότητα για την κήρυξη της ακυρότητας ανήκει στο συμβούλιο ή το δικαστήριο που αποφασίζει για το ένδικο μέσο.

2. Η ακυρότητα μιας πράξης καθιστά άκυρες και τις εξαρτημένες από αυτήν μεταγενέστερες πράξεις της ποινικής διαδικασίας. Ο δικαστής μπορεί να κηρύξει

άκυρες και πράξεις σύγχρονες ή προγενέστερες, μόνο όταν είναι συναφείς με εκείνη που ακυρώθηκε.

3. Το δικαστικό συμβούλιο ή το δικαστήριο κηρύσσοντας την ακυρότητα διατάσσει την επανάληψη των άκυρων πράξεων, αν τούτο είναι αναγκαίο και εφικτό.

4. Η απαγγελία της ακυρότητας έχει ως συνέπεια την επιστροφή της διαδικασίας στο στάδιο ή στον βαθμό στον οποίο έλαβε χώρα η άκυρη πράξη, εκτός αν ρητά ορίζεται διαφορετικά στον νόμο. Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση των σχετικών ακυροτήτων που αφορούν τις αποδείξεις.

5. Σε κάθε περίπτωση και ανεξάρτητα από τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου ο δικαστής ή άλλος υπάλληλος που εκτελεί καθήκοντα στην ποινική διαδικασία, αν αντιληφθεί κάποιον λόγο ακυρότητας για πράξη που τέλεσε ο ίδιος, έχει υποχρέωση, αν είναι δυνατό, να την επαναλάβει αμέσως.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΟΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Γενικοί ορισμοί

Άρθρο 177.- Αρχή της ηθικής απόδειξης. 1. Οι δικαστές δεν ακολουθούν νομικούς κανόνες αποδείξεων, πρέπει όμως να αποφασίζουν κατά την πεποίθησή τους, ακολουθώντας τη φωνή της συνείδησής τους και οδηγούμενοι από την απροσωπόληπτη κρίση που προκύπτει από τις συζητήσεις και που αφορά την αλήθεια των πραγματικών περιστατικών, την αξιοπιστία των μαρτύρων και την αξία των άλλων αποδείξεων, αιτιολογώντας πάντοτε ειδικά και εμπεριστατωμένα με ποια αποδεικτικά μέσα και με ποιους συλλογισμούς σχημάτισαν τη δικανική τους κρίση.

2. Αποδεικτικά μέσα, που έχουν αποκτηθεί με αξιόποινες πράξεις ή μέσω αυτών, δεν λαμβάνονται υπόψη στην ποινική διαδικασία.

Άρθρο 178.- Αποδεικτικά μέσα. Βάρος απόδειξης. 1. Στην ποινική διαδικασία επιτρέπεται κάθε είδος αποδεικτικών μέσων. Κυριότερα αποδεικτικά

μέσα στην ποινική διαδικασία είναι: α) οι ενδείξεις· β) η αυτοψία· γ) η πραγματογνωμοσύνη· δ) η ομολογία του κατηγορουμένου· ε) οι μάρτυρες και στ) τα έγγραφα.

2. Οι δικαστές και οι εισαγγελείς εξετάζουν αυτεπαγγέλτως όλα τα αποδεικτικά μέσα, που θεμελιώνουν την ενοχή ή κατατείνουν στην αθωότητα του κατηγορουμένου καθώς και κάθε στοιχείο που αφορά την προσωπικότητά του και επηρεάζει την επιμέτρηση της ποινής. Ο κατηγορούμενος δεν είναι υποχρεωμένος να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία για τα πραγματικά περιστατικά που επικαλείται υπέρ του. Οι δικαστές είναι υποχρεωμένοι να ερευνούν με επιμέλεια κάθε στοιχείο ή αποδεικτικό μέσο που επικαλέστηκε υπέρ αυτού ο κατηγορούμενος, αν αυτό είναι χρήσιμο για να εξακριβωθεί η αλήθεια.

3. Οποιαδήποτε αμφιβολία περί της ενοχής είναι προς όφελος του κατηγορουμένου ή του υπόπτου.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ενδείξεις και αυτοψία

Άρθρο 179.- Ενδείξεις. Ενδείξεις είναι τα πραγματικά περιστατικά, από τα οποία συνάγεται κατά λογική ακολουθία η ύπαρξη ή ανυπαρξία κάποιου άλλου γεγονότος.

Άρθρο 180.- Πότε και πώς ενεργείται η αυτοψία. 1. Αυτοψία μπορεί να γίνει σε όλα τα στάδια της διαδικασίας σε τόπους, πράγματα ή ανθρώπους για να βεβαιωθούν η τέλεση και οι περιστάσεις του εγκλήματος.

2. Αν το έγκλημα δεν άφησε ίχνη ή άλλα υλικά ευρήματα ή αν αυτά εξαλείφθηκαν ή αλλοιώθηκαν, εκείνος που ενεργεί την αυτοψία περιγράφει την παρούσα κατάσταση των πραγμάτων, ελέγχοντας συνάμα κατά το δυνατό και την προηγούμενη.

3. Για την αυτοψία συντάσσεται έκθεση (άρθρα 148 κ.ε.). Αν η αυτοψία έγινε από το δικαστήριο ή μέλος αυτού, οι σχετικές διαπιστώσεις καταχωρίζονται στα πρακτικά. Σε κάθε περίπτωση απαγορεύεται να διατυπώνονται στην έκθεση ή

στα πρακτικά, όπου καταχωρίζεται η διενέργεια της αυτοψίας, αξιολογικές κρίσεις για την ενοχή ή την αθωότητα οποιουδήποτε προσώπου.

Άρθρο 181.- Απεικονίσεις και πειράματα. Κατά τη διεξαγωγή της αυτοψίας εκείνος που την ενεργεί μπορεί να προβεί είτε ο ίδιος είτε με τη συνδρομή ειδικού υπαλλήλου ή εμπειρογνώμονα σε ιχνογραφήματα, φωτογραφήσεις ή απεικονίσεις και ιδίως να πάρει δακτυλικά ή άλλα αποτυπώματα. Μπορεί επίσης να προχωρήσει σε πειράματα με περιεχόμενο την αναπαράσταση του εγκλήματος ή την εξακρίβωση άλλων περιστατικών που είναι χρήσιμα για την ανακάλυψη της αλήθειας. Κατά τη διεξαγωγή των πειραμάτων απαγορεύεται η δημοσιότητα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και πρέπει να αποφεύγεται ο κίνδυνος να διαταραχθεί η δημόσια τάξη.

Άρθρο 182.- Πρόσληψη μαρτύρων και πραγματογνωμόνων. Κατά την αυτοψία μπορούν να προσληφθούν μάρτυρες ή πραγματογνώμονες, που ορκίζονται νομότυπα, για να γίνει ο καθορισμός πραγμάτων ή τόπων ή της ταυτότητας προσώπων ή για να δοθούν άλλα χρήσιμα στοιχεία.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Πραγματογνώμονες και τεχνικοί σύμβουλοι

Α) Πραγματογνώμονες

Άρθρο 183.- Πότε διατάσσεται πραγματογνωμοσύνη. Αν απαιτούνται ειδικές γνώσεις ορισμένης επιστήμης ή τέχνης για να γίνει ακριβής διάγνωση και κρίση κάποιου γεγονότος, οι ανακριτικοί υπάλληλοι ή το δικαστήριο μπορούν αυτεπαγγέλτως ή με αίτηση κάποιου διαδίκου ή του εισαγγελέα να διατάξουν πραγματογνωμοσύνη. Η πραγματογνωμοσύνη διατάσσεται υποχρεωτικά, αν ο νόμος ρητά επιβάλλει τη διεξαγωγή της.

Άρθρο 184.- Αριθμός των πραγματογνωμόνων. Αν η πραγματογνωμοσύνη δεν μπορεί να γίνει σε εργαστήριο που ιδρύθηκε ειδικά από τον νόμο καθώς και σε

άλλες εξαιρετικές περιπτώσεις, διορίζονται δύο ή περισσότεροι πραγματογνώμονες. Σε επείγουσες ή μικρότερης σημασίας περιπτώσεις μπορεί να διοριστεί μόνο ένας. Ο διορισμός τους σε εξαιρετικά επείγουσες περιστάσεις μπορεί να γίνει και προφορικά, επακολουθεί όμως η σύνταξη του εγγράφου.

Άρθρο 185.- Πίνακας πραγματογνωμόνων. Το συμβούλιο των πλημμελειοδικών, ύστερα από πρόταση του εισαγγελέα πλημμελειοδικών, καταρτίζει μέσα στο τρίτο δεκαήμερο του Σεπτεμβρίου κάθε χρόνο πίνακα πραγματογνωμόνων κατά ειδικότητες από πρόσωπα που διαμένουν στην έδρα του και είναι κατάλληλα για τη διενέργεια πραγματογνωμοσύνης, προτιμώντας δημόσιους υπαλλήλους. Στον πίνακα περιλαμβάνονται παιδοψυχίατροι και παιδοψυχολόγοι, και ελλείψει αυτών, ψυχίατροι και ψυχολόγοι εξειδικευμένοι στα θέματα γενετήσιας εκμετάλλευσης και κακοποίησης παιδιών. Ο πίνακας υποβάλλεται στον εισαγγελέα εφετών, που έχει το δικαίωμα να ζητήσει τον Οκτώβριο από το συμβούλιο των εφετών τη μεταρρύθμισή του. Το συμβούλιο των εφετών αποφαίνεται σχετικά τον Νοέμβριο. Ο πίνακας, αφού οριστικοποιηθεί, τοιχοκολλάται στο ακροατήριο του πλημμελειοδικείου και ανακοινώνεται τον Δεκέμβριο κάθε χρόνου από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών στους ανακριτικούς υπαλλήλους της περιφέρειας. Κάθε χρόνο ισχύει, ωσότου συνταχθεί νέος πίνακας, ο πίνακας που συντάχθηκε το προηγούμενο έτος.

Άρθρο 186.- Εκλογή και διορισμός πραγματογνωμόνων. Ο διορισμός των πραγματογνωμόνων πρέπει να γίνεται με κάθε επιμέλεια από τον ανακριτικό υπάλληλο ή από το δικαστήριο, με επιλογή ανάμεσα στα πρόσωπα που αναγράφονται στον πίνακα ο οποίος έχει συνταχθεί σύμφωνα με το άρθρο 185. Μόνο αν δεν υπάρχει τέτοιος πίνακας ή δεν περιέχει τις ειδικότητες που απαιτούνται για τη διενέργεια της πραγματογνωμοσύνης που έχει διαταχθεί, ή αν οι αναγραφόμενοι στον πίνακα δεν βρίσκονται στην περιφέρεια του οργάνου που τους διορίζει, είναι δυνατό να διοριστούν και πρόσωπα που δεν περιλαμβάνονται στον πίνακα. Ο διορισμός πραγματογνωμόνων με αυτό τον τρόπο γίνεται και όταν υπάρχουν πραγματογνώμονες ειδικά διορισμένοι με νόμο, αν εκείνος που ενεργεί την ανάκριση με σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα πλημμελειοδικών κρίνει

2. Αν δεν τηρηθεί η διάταξη αυτή, η πραγματογνωμοσύνη είναι άκυρη.

Άρθρο 189.- Υποχρέωση των πραγματογνωμόνων να αποδεχτούν τον διορισμό τους. Ο διοριζόμενος πραγματογνώμονας είναι υποχρεωμένος να δεχτεί την εντολή που του ανατέθηκε, αν είναι δημόσιος υπάλληλος ή ασκεί νόμιμα επιστήμη, τέχνη ή επάγγελμα που η γνώση τους κρίνεται αναγκαία για την ενέργεια της πραγματογνωμοσύνης. Αν αδικαιολόγητα, κατά την κρίση εκείνου που τον διόρισε, δεν δεχτεί την εντολή, τιμωρείται για απείθεια κατά τις διατάξεις του ποινικού κώδικα. Όταν τελειώσει την πραγματογνωμοσύνη, έχει το δικαίωμα να πάρει τη νόμιμη αμοιβή και τα έξοδα που κατέβαλε.

Άρθρο 190.- Περιπτώσεις απαλλαγής και αντικατάστασης. 1. Αν συντρέχουν οι λόγοι που προβλέπονται στο άρθρο 188 ή κάποιος λόγος για εξαίρεση σύμφωνα με το άρθρο 191, ο πραγματογνώμονας που διορίστηκε έχει την υποχρέωση να ζητήσει την απαλλαγή του από εκείνον που τον διόρισε. Μπορεί επίσης να ζητήσει την απαλλαγή του, αν υπάρχει κάποιο άλλο σοβαρό κώλυμα, το οποίο θα εκτιμηθεί από το όργανο που τον διόρισε.
2. Εκείνος που προέβη στο διορισμό έχει το δικαίωμα με αιτιολογημένη απόφαση ή διάταξή του να αντικαταστήσει τον πραγματογνώμονα που αμελεί, όπως και εκείνον στον οποίο παρουσιάζεται μετά την αποδοχή σοβαρό κώλυμα να ενεργήσει την πραγματογνωμοσύνη.

Άρθρο 191.- Εξαίρεση πραγματογνωμόνων. Οι πραγματογνώμονες μπορούν να εξαιρεθούν για τους λόγους που αναγράφονται στο άρθρο 15 που εφαρμόζονται ανάλογα. Δεν αποτελεί όμως λόγο για εξαίρεση του πραγματογνώμονα το ότι στην ίδια υπόθεση γνωμοδότησε ο ίδιος ως πραγματογνώμονας σε άλλο θέμα.

Άρθρο 192.- Δικαίωμα εξαίρεσης. Δικαίωμα να υποβάλλουν αίτηση για εξαίρεση έχουν ο εισαγγελέας και οι διάδικοι και μπορούν να το ασκήσουν ωσότου οι πραγματογνώμονες αρχίσουν το έργο τους. Γι' αυτό το λόγο εκείνος που διόρισε τους πραγματογνώμονες πρέπει σε κάθε περίπτωση να γνωστοποιήσει εγγράφως

ταυτόχρονα τα ονοματεπώνυμά τους στον εισαγγελέα και στους διαδίκους, εκτός αν αυτό είναι αδύνατο ή αν συντρέχει η περίπτωση του άρθρου 187. Η μη έγγραφη γνωστοποίηση των ονοματεπωνύμων των πραγματογνωμόνων παρέχει το δικαίωμα να ζητηθεί η εξαίρεσή τους και μετά την παράδοση της έκθεσης πραγματογνωμοσύνης έως την διαβίβαση της δικογραφίας από τον ανακριτή στον εισαγγελέα, αν ο διορισμός έγινε στην προδικασία ή έως την ορκωμοσία των πραγματογνωμόνων, αν ο διορισμός έγινε στο ακροατήριο.

Άρθρο 193.- Απόφαση εξαίρεσης. 1. Ως προς την αίτηση για εξαίρεση αποφαίνεται αμετάκλητα με διάταξή του εκείνος που διόρισε τον πραγματογνώμονα. Σε περίπτωση που πραγματογνώμονας διορίστηκε από το δικαστήριο, αυτό εκδίδει ιδιαίτερη απόφαση. Αν η αίτηση γίνει δεκτή, διορίζεται άλλος πραγματογνώμονας.

2. Την εξαίρεση πραγματογνωμόνων που διορίστηκαν κατά την προκαταρκτική εξέταση ή κατά την αυτεπάγγελτη προανάκριση από τον ανακριτικό υπάλληλο, την αποφασίζει ο εισαγγελέας. Εξαιτίας του γεγονότος αυτού δεν κωλύεται πάντως η ενέργεια της πραγματογνωμοσύνης.

3. Οι πράξεις πραγματογνωμοσύνης στις οποίες πήρε μέρος εκείνος που εξαιρέθηκε είναι αυτοδικαίως άκυρες.

Άρθρο 194.- Όρκος των πραγματογνωμόνων. Οι πραγματογνώμονες δίδουν τον ακόλουθο όρκο: «Δηλώνω, επικαλούμενος την τιμή και τη συνείδησή μου, ότι θα διενεργήσω με πλήρη αμεροληψία και επιμέλεια και με κάθε μυστικότητα την πραγματογνωμοσύνη που μου ανατέθηκε, έχοντας μοναδικό σκοπό την εξακρίβωση της αλήθειας». Όσοι έχουν ήδη δώσει όρκο ως πραγματογνώμονες, δεν χρειάζεται να ορκισθούν.

2. Αν ο πραγματογνώμονας δεν δώσει τον όρκο σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, η πραγματογνωμοσύνη είναι άκυρη.

Άρθρο 195.- Πώς τίθενται τα ζητήματα στους πραγματογνώμονες. 1. Εκείνος που διατάσσει την πραγματογνωμοσύνη επισημαίνει στους πραγματογνώμονες την υποχρέωσή τους κατά το άρθρο 207 παρ. 1 εδάφιο β και

καθορίζει τα ζητήματα για τα οποία κυρίως θα διεξαχθεί, έχοντας υπόψη και τις τυχόν προτάσεις των διαδίκων. Έχει επίσης το δικαίωμα να θέσει προθεσμία για την διεξαγωγή της, που μπορεί να παραταθεί σε περίπτωση ανάγκης.

2. Στους πραγματογνώμονες μπορεί να ανατεθεί σε κάθε στάδιο της ανάκρισης η λύση νέων ζητημάτων. Οι πραγματογνώμονες δεν περιορίζονται μόνο στην έρευνα των ζητημάτων που τους τέθηκαν, αν ως ειδικοί θεωρούν άξια λόγου και άλλα ζητήματα. Μπορούν επίσης να ζητήσουν διευκρινίσεις για τα ζητήματα που τους τέθηκαν.

3. Αν για την διεξαγωγή της πραγματογνωμοσύνης είναι απαραίτητη η καταστροφή ή η αλλοίωση του πράγματος που αποτελεί αντικείμενό της, οι πραγματογνώμονες οφείλουν, αν είναι δυνατό, να μην εξετάσουν και να διαφυλάξουν ένα κομμάτι του πράγματος. Πριν από την ολική ή μερική καταστροφή ή αλλοίωση του πράγματος οι πραγματογνώμονες οφείλουν να ειδοποιήσουν με τον ανακριτή τον κατηγορούμενο και τους άλλους διαδίκους, για να ασκήσουν τα δικαιώματά τους που αναφέρονται στα άρθρα 191-193. Ειδοποίηση δεν γίνεται, όταν υπάρχει από την αναβολή κίνδυνος που καθορίζεται ειδικά από τους πραγματογνώμονες στην έκθεσή τους.

Άρθρο 196.- Παράσταση του οργάνου που διόρισε τους πραγματογνώμονες. Πληροφόρησή τους. 1. Εκείνος που διέταξε την πραγματογνωμοσύνη, αν το κρίνει σκόπιμο, μπορεί να παρευρίσκεται στη διεξαγωγή της, οπότε σχετική αναφορά γίνεται στην έκθεση. Αν την πραγματογνωμοσύνη τη διέταξε δικαστήριο, η παράσταση στη διεξαγωγή της μπορεί να ανατεθεί σε ένα από τα μέλη του ή και σε άλλον δικαστή ή ανακριτικό υπάλληλο.

2. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και ύστερα από αιτιολογημένη απόφαση ή διάταξη του οργάνου που τους διορίζει, μπορεί να επιτραπεί στους πραγματογνώμονες, αν βεβαιώσουν ότι το έχουν απόλυτη ανάγκη, να αναγνώσουν έγγραφα της διαδικασίας ή να ζητήσουν διαμέσου του ανακριτικού υπαλλήλου που τους διόρισε ή του δικαστή που διευθύνει τη συνεδρίαση, πληροφορίες από τους μάρτυρες ή τους κατηγορουμένους.

Άρθρο 197.- Ουσιαστικές διαφωνίες. Διόρθωση και επανάληψη. 1. Αν κατά τη διάρκεια της πραγματογνωμοσύνης προκύψουν ουσιαστικές διαφωνίες μεταξύ τους, οι πραγματογνώμονες το αναφέρουν χωρίς χρονοτριβή σ' εκείνον που τους διόρισε, ο οποίος διορίζει και άλλον ή και άλλους πραγματογνώμονες που συμπράττουν με όσους ορίστηκαν αρχικά.

2. Αν οι γνώμες των πραγματογνωμόνων διαφέρουν και πάλι μεταξύ τους σε σημαντικό βαθμό ή αν η γνωμοδότηση που παρέδωσαν είναι ασαφής, αόριστη ή αντιφατική ή αντίθετη σε άλλα περιστατικά που βεβαιώθηκαν στο βαθμό που χρειάζεται, διατάσσεται νέα πραγματογνωμοσύνη, εφόσον οι αμφιβολίες που δημιουργήθηκαν δεν φαίνεται πιθανό πως θα εκλείψουν και μετά την τυχόν επιστροφή για διόρθωση της γνωμοδότησης στους ίδιους πραγματογνώμονες. Η νέα πραγματογνωμοσύνη γίνεται από άλλους πραγματογνώμονες, στους οποίους μπορεί να προστεθούν και ένας ή περισσότεροι από εκείνους που διορίστηκαν την πρώτη φορά.

Άρθρο 198.- Κατάρτιση και παράδοση της γνωμοδότησης. Η γνωμοδότηση των πραγματογνωμόνων πρέπει να είναι γραπτή και αιτιολογημένη και να περιλαμβάνει επίσης αιτιολογημένη την γνώμη της μειοψηφίας, αν υπάρχει. Η γνωμοδότηση παραδίδεται στον ανακριτικό υπάλληλο ή στο δικαστήριο που διόρισε τους πραγματογνώμονες. Για την παράδοση συντάσσεται έκθεση ή γίνεται αναφορά στα πρακτικά της συνεδρίασης. Κατά την κύρια διαδικασία η γνωμοδότηση μπορεί να γίνει και προφορικά, οπότε τα ουσιαστικά της σημεία καταχωρίζονται στα πρακτικά.

Άρθρο 199.- Πραγματογνωμοσύνη που προσβάλλει την αξιοπρέπεια ή το αίσθημα αιδούς. 1. Κανένα πρόσωπο δεν είναι υποχρεωμένο να ανεχθεί την εξέταση του σώματός του από πραγματογνώμονα κατά τρόπο που θίγει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

2. Αν από την πραγματογνωμοσύνη είναι ενδεχόμενο να αισθανθεί ντροπή ο εξεταζόμενος, εκείνος που διατάσσει την πραγματογνωμοσύνη του ανακοινώνει ότι μπορεί να ζητήσει να παρευρεθεί κατά την εξέτασή του πρόσωπο της εμπιστοσύνης του. Τέτοια αίτηση δεν γίνεται δεκτή, αν παρουσιάζεται ανυπέρβλητο

κώλυμα να παραστεί έγκαιρα το πρόσωπο που υποδείχθηκε. Το κώλυμα μνημονεύεται ειδικά στην έκθεση που συντάσσεται.

Άρθρο 200.- Ψυχιατρική πραγματογνωμοσύνη. 1. Σε περίπτωση πραγματογνωμοσύνης που αφορά τη διανοητική υγεία του κατηγορουμένου μπορεί ο ανακριτής με σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα και σύμφωνη γνωμοδότηση των πραγματογνωμόνων, έστω και με πλειοψηφία, και αφού ακούσει τον συνήγορο, να διατάξει την εισαγωγή του κατηγορουμένου σε δημόσιο ψυχιατρείο για παρατήρηση. Αν ο κατηγορούμενος δεν έχει συνήγορο, διορίζεται συνήγορος αυτεπαγγέλτως. Ο κατηγορούμενος ή ο συνήγορός του μπορούν να προσφύγουν στο δικαστικό συμβούλιο κατά της διάταξης αυτής του ανακριτή μέσα σε τρεις ημέρες από την επίδοσή της και στους δύο. Η άσκηση της προσφυγής έχει πάντοτε ανασταλτικό αποτέλεσμα. Το συμβούλιο αποφασίζει ανέκκλητα.

2. Αν η ανάγκη ψυχιατρικής παρατήρησης προέκυψε στο ακροατήριο, τα παραπάνω τα διατάσσει το δικαστήριο ανεκκλήτως, αναβάλλοντας την συζήτηση ως το τέλος της ψυχιατρικής πραγματογνωμοσύνης.

3. Σε κάθε περίπτωση η διάρκεια της παραμονής στο ψυχιατρείο δεν μπορεί να υπερβεί τους τρεις μήνες. Σε αυτό το διάστημα η προσωρινή κράτηση θεωρείται ότι έχει ανασταλεί. Ο χρόνος όμως αυτός αφαιρείται από την ποινή που επιβλήθηκε σε περίπτωση καταδίκης.

4. Η ψυχιατρική παρατήρηση μπορεί να διενεργηθεί στο δημόσιο ψυχιατρείο και από πραγματογνώμονες του πίνακα του άρθρου 185.

5. Η συνδρομή νόσου, λόγω της οποίας είναι αδύνατη η αυτοπρόσωπη εμφάνιση του κατηγορουμένου κατά το άρθρο 80, βεβαιώνεται με πραγματογνωμοσύνη, από δύο τουλάχιστον πραγματογνώμονες του πίνακα του άρθρου 185 που διορίζει το δικαστήριο.

Άρθρο 201.- Ανάλυση D.N.A. 1. Όταν υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι ένα πρόσωπο έχει τελέσει κακούργημα ή πλημμέλημα, που τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός (1) έτους, οι διωκτικές αρχές λαμβάνουν υποχρεωτικά γενετικό υλικό για ανάλυση του δεοξυριβονουκλεϊκού οξέος (Deoxyribonucleic Acid - DNA) προκειμένου να διαπιστωθεί η ταυτότητα του δράστη του εγκλήματος αυτού.

Τη λήψη γενετικού υλικού από τον ίδιο τον κατηγορούμενο διατάσσει ο αρμόδιος εισαγγελέας ή ανακριτής και πρέπει να διεξάγεται με απόλυτο σεβασμό στην αξιοπρέπεια του. Σε περίπτωση λήψης γενετικού υλικού από απόκρυφα μέρη του σώματος, είναι υποχρεωτική η παρουσία εισαγγελικού λειτουργού. Η ανάλυση περιορίζεται αποκλειστικά στα δεδομένα που είναι απολύτως αναγκαία για την διαπίστωση αυτή και διεξάγεται σε κρατικό ή πανεπιστημιακό εργαστήριο. Την ανάλυση του DNA του δικαιούται να ζητήσει και ο ίδιος ο κατηγορούμενος για την υπεράσπισή του. Σε κάθε περίπτωση εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 204 έως 208.

2. Αν η κατά την προηγούμενη παράγραφο ανάλυση αποβεί θετική, το πόρισμά της κοινοποιείται στο πρόσωπο από το οποίο προέρχεται το γενετικό υλικό. Αυτό έχει δικαίωμα να ζητήσει επανάληψη της ανάλυσης, με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 204 έως 208. Το δικαίωμα επανάληψης της ανάλυσης έχει και ο ανακριτής ή ο εισαγγελέας σε κάθε περίπτωση. Μετά την ολοκλήρωση της ανάλυσης το γενετικό υλικό καταστρέφεται αμέσως, ενώ τα γενετικά αποτυπώματα του προσώπου, στο οποίο αποδίδεται η πράξη, τηρούνται σε ειδικό αρχείο γενετικών τύπων που συνιστάται και λειτουργεί στη Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, εποπτευόμενο από τον εισαγγελικό λειτουργό του άρθρου 4 του Ν. 2265/1994, μέχρι την έκδοση αμετάκλητου απαλλακτικού βουλεύματος ή αμετάκλητης αθωωτικής απόφασης ή θέσεως της υπόθεσης στο αρχείο κατ' άρθρο 43 παρ. 2 και 3, εκτός αν η σύγκρισή τους με αταυτοποίητα όμοια αποτυπώματα, που τηρούνται στο ίδιο αρχείο, αποβεί θετική, οπότε η τήρησή τους παρατείνεται μέχρι την αμετάκλητη αθώωση των προσώπων που αφορούν οι οικείες υποθέσεις. Τα στοιχεία αυτά τηρούνται για την αξιοποίηση στην διερεύνηση και εξιχνίαση άλλων εγκλημάτων που προβλέπονται στην παρ. 1 και καταστρέφονται σε κάθε περίπτωση μετά το θάνατο του προσώπου που αφορούν. Η λειτουργία του αρχείου εποπτεύεται από αντεισαγγελέα ή εισαγγελέα εφετών, ο οποίος ορίζεται με απόφαση του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου, κατά τις κείμενες διατάξεις, με θητεία δύο (2) ετών.

3. Η κατά την παρ. 2 καταστροφή του γενετικού υλικού και των γενετικών αποτυπωμάτων γίνεται παρουσία του δικαστικού λειτουργού που εποπτεύει το

αρχείο. Στην καταστροφή καλείται να παραστεί με συνήγορο και τεχνικό σύμβουλο το πρόσωπο από το οποίο λήφθηκε το γενετικό υλικό.

4. Όλα τα κρατικά και πανεπιστημιακά εργαστήρια, που διεξάγουν αναλύσεις D.N.A στο πλαίσιο πραγματογνωμοσύνης κατόπιν παραγγελιών δικαστικών ή ανακριτικών αρχών, κοινοποιούν τα πορίσματα των αναλύσεών τους στο ειδικό αρχείο δεδομένων γενετικών τύπων της παρ. 2.

Άρθρο 202.- Κυρώσεις σε πραγματογνώμονες που αμελούν. 1. Ο πραγματογνώμονας που δεν παρέδωσε την έκθεσή του μέσα στην προθεσμία που του ορίστηκε, καθώς και εκείνος που έδειξε αμέλεια κατά τη διεξαγωγή της πραγματογνωμοσύνης, τιμωρείται με πρόστιμο πενήντα έως εκατόν πενήντα (50 έως 150) ευρώ καθώς και με την πληρωμή των εξόδων και των τυχόν ζημιών.

2. Η καταδίκη σε πρόστιμο και η πληρωμή των εξόδων και ζημιών που καθορίζονται στην προηγούμενη παράγραφο, επιβάλλονται με διάταξη εκείνου που διόρισε τον αμελή πραγματογνώμονα, ο οποίος καλείται πριν από εικοσιτέσσερις ώρες να εμφανιστεί για να δώσει εξηγήσεις είτε ο ίδιος είτε διαμέσου του συνηγόρου του. Τις κυρώσεις της παρ. 1 επιβάλλει ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών αν ο πραγματογνώμονας διορίστηκε από ανακριτικό υπάλληλο. Κατά της διάταξης που εκδόθηκε επιτρέπεται προσφυγή μέσα σε οκτώ ημέρες από την επίδοσή της στο δικαστικό συμβούλιο, που αποφασίζει ανεκκλήτως.

3. Αν οι πραγματογνώμονες που διορίστηκαν στο ακροατήριο δεν εμφανίζονται από απείθεια για να ενεργήσουν την πραγματογνωμοσύνη, διατάσσεται η βίαιη προσαγωγή τους, που εκτελείται και κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης, και τους επιβάλλεται ποινή σύμφωνα με όσα ορίζονται ειδικά στο άρθρο 231. Αν κάποιος αρνηθεί να αποδεχθεί το διορισμό, εφαρμόζεται εναντίον του η διάταξη του άρθρου 189.

4. Αν ο πραγματογνώμονας που διορίστηκε δείξει αμέλεια για την ενέργεια της πραγματογνωμοσύνης, το δικαστήριο του επιβάλλει τις ποινές που προβλέπει η παρ. 1, αμέσως κατά τη συνεδρίαση που έπρεπε να γίνει η πραγματογνωμοσύνη, αφού προηγουμένως ακούσει τις εξηγήσεις του υπαιτίου ή του συνηγόρου του. Η απόφαση δεν προσβάλλεται με ένδικο μέσο.

5. Το συμβούλιο πλημμελειοδικών διαγράφει από τον πίνακα του άρθρου 185 όποιον τιμωρήθηκε σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους. Ο διαγραμμένος δεν μπορεί να περιληφθεί πάλι στον πίνακα, πριν περάσει τριετία.

Άρθρο 203.- Μάρτυρες με ειδικές γνώσεις. Αν είναι αναγκαία η κρίση προσώπων που έχουν εντελώς ειδικές γνώσεις για να διαγνώσουν κατάσταση πραγμάτων που δεν υπάρχει πια, καλούνται και εξετάζονται ως μάρτυρες πρόσωπα που έχουν τέτοιες γνώσεις και ιδίως από αυτούς που υπηρετούν στο εργαστήριο (άρθρο 184) ή που έχουν περιληφθεί στον πίνακα (άρθρο 185). Αν τα πρόσωπα αυτά δεν υπάρχουν ή αδυνατούν, η πρόσληψη γίνεται από άλλη πηγή.

Β) Τεχνικοί σύμβουλοι

Άρθρο 204.- Διορισμός τεχνικού συμβούλου. 1. Όταν διεξάγεται ανάκριση ή αυτεπάγγελτη προανάκριση ή προκαταρκτική εξέταση, εκείνος που διατάσσει πραγματογνωμοσύνη γνωστοποιεί συγχρόνως στον κατηγορούμενο ή τον ύποπτο ή σε αυτόν που υποστηρίζει την κατηγορία, σύμφωνα με το άρθρο 192 τον διορισμό των πραγματογνωμόνων, τον τόπο και το χρόνο διεξαγωγής της πραγματογνωμοσύνης, καθώς και το θέμα της. Όταν διεξάγεται πραγματογνωμοσύνη από τα κατ' άρθρο 184 εργαστήρια, γνωστοποιείται στα παραπάνω πρόσωπα σύμφωνα με το άρθρο 192 η ανάθεσή της. Μέσα στην οριζόμενη από εκείνον που έκανε το διορισμό εύλογη προθεσμία, αυτά μπορούν να διορίσουν με δικές τους δαπάνες τεχνικό σύμβουλο, που επιλέγεται μεταξύ όσων έχουν την ικανότητα να διοριστούν σύμφωνα με τον νόμο πραγματογνώμονες στη συγκεκριμένη περίπτωση. Εκείνοι που έκαναν τον διορισμό οφείλουν να ειδοποιήσουν εγγράφως αυτόν που διέταξε την πραγματογνωμοσύνη για τον διορισμό του τεχνικού συμβούλου. Η διεξαγωγή της πραγματογνωμοσύνης δεν εμποδίζεται από τη μη εμπρόθεσμη άσκηση του παραπάνω δικαιώματος.

2. Η γνωστοποίηση που προβλέπεται στην παρ. 1 δεν είναι υποχρεωτική στην περίπτωση που επιβάλλεται η άμεση ενέργεια της πραγματογνωμοσύνης, καθώς και στην περίπτωση της προκαταρκτικής πραγματογνωμοσύνης που

προβλέπει το άρθρο 187. Αυτό δεν εμποδίζει πάντως το διορισμό τεχνικών συμβούλων από τα πρόσωπα της παρ. 1.

3. Όσα προβλέπονται στην παρ. 1 εφαρμόζονται και όταν η πραγματογνωμοσύνη πρόκειται να διεξαχθεί στο ακροατήριο, εκτός αν το δικαστήριο με αιτιολογημένη απόφασή του κρίνει ότι εξαιτίας αυτού μπορεί να σημειωθεί αξιόλογη καθυστέρηση στην εκδίκαση της υπόθεσης.

Άρθρο 205.- Αριθμός τεχνικών συμβούλων. Περισσότεροι από ένας ύποπτοι ή κατηγορούμενοι δεν μπορούν να διορίσουν συνολικά παραπάνω από δύο τεχνικούς συμβούλους. Αν τα συμφέροντά τους συγκρούονται, κάθε ομάδα υπόπτων ή κατηγορουμένων που έχει κοινό συμφέρον δεν μπορεί να διορίσει περισσότερους από δύο τεχνικούς συμβούλους. Το ίδιο ισχύει και όταν εκείνοι που υποστηρίζουν την κατηγορία είναι περισσότεροι από έναν. Εκείνος που ενεργεί την ανάκριση ή την προκαταρκτική εξέταση με διάταξή του ή το δικαστήριο με απόφασή του, μπορούν να ρυθμίζουν αμετακλήτως για κάθε περίπτωση τις λεπτομέρειες εφαρμογής του άρθρου.

Άρθρο 206.- Ποιοι δεν διορίζονται. Οι διατάξεις του άρθρου 188 ως προς τους πραγματογνώμονες που δεν διορίζονται εφαρμόζονται ανάλογα και για τους τεχνικούς συμβούλους.

Άρθρο 207.- Δικαιώματα του τεχνικού συμβούλου. 1. Εκείνος που διορίστηκε τεχνικός σύμβουλος έχει το δικαίωμα να παρίσταται κατά τις εργασίες των πραγματογνωμόνων και να λαμβάνει υπόψη του όσα έγγραφα μπορούν να έχουν υπόψη τους και οι πραγματογνώμονες ή να ζητεί πληροφορίες στις περιπτώσεις που δικαιούνται και εκείνοι (άρθρο 196). Για το λόγο αυτό οι πραγματογνώμονες υποχρεούνται με ποινή ακυρότητας της πραγματογνωμοσύνης να γνωστοποιήσουν στους τεχνικούς συμβούλους τον τόπο και το χρόνο διενέργειας της πραγματογνωμοσύνης, καθώς και το θέμα της. Επίσης ο τεχνικός σύμβουλος μπορεί να ζητήσει και να λάβει με δαπάνες εκείνου που τον διόρισε αντίγραφα της έκθεσης πραγματογνωμοσύνης και των εγγράφων που την συνοδεύουν.

2. Έχει το δικαίωμα επίσης με γραπτή αίτησή του να ζητήσει από εκείνον που έκανε το διορισμό στην προδικασία ή από το δικαστήριο στο ακροατήριο να του επιτρέψει να εξετάσει το πρόσωπο ή το πράγμα που ήταν αντικείμενο της πραγματογνωμοσύνης, μεριμνώντας όμως ώστε να μην προκληθεί καθυστέρηση στην ανάκριση από την εξέταση αυτή. Το όργανο στο οποίο απευθύνεται η αίτηση αποφασίζει αμετάκλητα γι' αυτήν και, αν την δεχτεί, ορίζει το χρόνο και τον τόπο της εξέτασης και έναν ή περισσότερους από τους πραγματογνώμονες ή έναν ανακριτικό υπάλληλο ή έναν δικαστή για να παρευρεθούν κατά την εξέταση αυτή.

Άρθρο 208.- Παρατηρήσεις του τεχνικού συμβούλου. Ο τεχνικός σύμβουλος παραδίδει τις γραπτές του παρατηρήσεις για την πραγματογνωμοσύνη που έγινε, είτε ο ίδιος είτε διαμέσου του συνηγόρου εκείνου που τον διόρισε, στον αρμόδιο εισαγγελέα ή στον ανακριτικό υπάλληλο και συντάσσεται χωριστή έκθεση. Η παράδοση πρέπει να γίνει, με ποινή απαραδέκτου, το αργότερο τρεις ημέρες πριν από την δικάσιμο που ορίζεται στην κλήτευση του κατηγορουμένου στο ακροατήριο. Ο τεχνικός σύμβουλος που διορίστηκε στο ακροατήριο οφείλει να αναπτύξει τις παρατηρήσεις του αμέσως μετά την έκθεση των πραγματογνωμόνων, τηρουμένων των διατυπώσεων του άρθρου 198.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Μάρτυρες

Άρθρο 209.- Υποχρέωση για μαρτυρία. 1. Αν κάποιος καλείται νόμιμα για μαρτυρία, δεν μπορεί να την αρνηθεί, εκτός από τις εξαιρέσεις που ρητά αναγράφονται στον κώδικα.

2. Όποιος διενεργεί ανάκριση ή και το δικαστήριο μπορεί να μην εξετάσει κάποιο μάρτυρα που είναι παράφρονας ή βρίσκεται προφανώς σε τέτοια διανοητική κατάσταση, ώστε να μην είναι σε θέση να παραστήσει τα γεγονότα όπως έχουν συμβεί.

Άρθρο 210.- Μη εξεταζόμενοι ως μάρτυρες στο ακροατήριο. Με ποινή ακυρότητας της διαδικασίας δεν εξετάζονται ως μάρτυρες στο ακροατήριο: α) όσοι

άσκησαν εισαγγελικά ή ανακριτικά καθήκοντα ή έργα γραμματέα της ανάκρισης ή υποβοήθησαν το έργο της ανάκρισης κατά το άρθρο 248 παρ. 4 στην ίδια υπόθεση· β) όσοι έχουν παραπεμφθεί να δικαστούν για την ίδια πράξη, ωσότου αμετακλήτως κριθεί η ενοχή τους· γ) όσοι κηρύχθηκαν αμετακλήτως ένοχοι για την πράξη που εκδικάζεται, και αν ακόμη δεν τους επιβλήθηκε ποινή.

Άρθρο 211.- Μαρτυρία συγκατηγορουμένου. Μόνη η μαρτυρική κατάθεση ή η παροχή εξηγήσεων ή η απολογία προσώπου συγκατηγορουμένου για την ίδια πράξη δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη για την καταδίκη του κατηγορουμένου.

Άρθρο 212.- Επαγγελματικό απόρρητο των μαρτύρων. 1. Η διαδικασία ακυρώνεται, αν εξεταστούν στην προδικασία ή στην κύρια διαδικασία: α) τα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 371 ΠΚ, β) οι δημόσιοι υπάλληλοι, όταν πρόκειται για στρατιωτικό ή διπλωματικό μυστικό ή μυστικό που αφορά την ασφάλεια του κράτους, εκτός αν ο αρμόδιος υπουργός με αίτηση της δικαστικής αρχής ή κάποιου από τους διαδίκους ή και αυτεπαγγέλτως τους εξουσιοδοτήσει σχετικά.

2. Η απαγόρευση της παρ. 1 περ. α΄ ισχύει, ακόμη και αν τα πρόσωπα στα οποία αναφέρεται απαλλάχθηκαν από την υποχρέωση να τηρήσουν το επαγγελματικό απόρρητο από μέρους εκείνου που τους το εμπιστεύθηκε.

3. Οι παραπάνω μάρτυρες έχουν υποχρέωση να δηλώσουν σ' αυτόν που εξετάζει, δίδοντας τον όρκο του άρθρου 219 ότι, αν κατέθεταν, θα παραβίαζαν τα απόρρητα που μνημονεύονται στην παρ. 1. Ψευδής δήλωση τιμωρείται με τις προβλεπόμενες στο άρθρο 224 ΠΚ ποινές. Η κατά την παρ. 1 ακυρότητα επέρχεται ανεξάρτητα από το αν έγινε ή όχι η δήλωση του πρώτου εδαφίου αυτής της παραγράφου.

Άρθρο 213.- Κλήτευση των μαρτύρων. 1. Στην προδικασία και στο ακροατήριο οι μάρτυρες κλητεύονται εγγράφως σε ορισμένη ημέρα και ώρα. Η κλήση υπογράφεται από τον εκπρόσωπο της αρχής που καλεί και από τον γραμματέα, και φέρει την επίσημη σφραγίδα της. Επίσης πρέπει να περιέχει συνοπτική ένδειξη της υπόθεσης για την οποία πρόκειται να εξεταστεί ο μάρτυρας,

να μνημονεύει την δικαστική αρχή στην οποία αυτός καλείται και να αναγράφει περιληπτικά τις συνέπειες που προβλέπονται αν ο μάρτυρας δεν εμφανιστεί. Η κλήση επιδίδεται στο μάρτυρα, σύμφωνα με τα άρθρα 155-162, είκοσι τέσσερις ώρες τουλάχιστον πριν από την ημέρα για την οποία καλείται, αν πρόκειται για την προδικασία, και σύμφωνα με τις προθεσμίες που ορίζονται στο άρθρο 166, αν πρόκειται για το ακροατήριο.

2. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις και κατά την κρίση εκείνου που ενεργεί την ανάκριση οι μάρτυρες μπορούν να κληθούν στην προδικασία και προφορικά. Προφορική κλήτευση στο ακροατήριο μπορεί να γίνει μόνο στις περιπτώσεις που ο νόμος την επιτρέπει ρητά. Η βεβαίωση της κλήτευσης γίνεται σύμφωνα με το άρθρο 165 παρ. 1.

3. Στο στάδιο της προδικασίας μπορεί και αυθόρμητα να προσέλθει κάποιος για να εξετασθεί ως μάρτυρας. Το γεγονός όμως αυτό πρέπει να μνημονεύεται στην έκθεση της εξέτασής του.

4. Αν ο εισαγγελέας, ο ανακριτής ή ο ανακριτικός υπάλληλος δεν εξετάσει, χωρίς να υπάρχει νόμιμος λόγος, τον μάρτυρα ή τον κατηγορούμενο που κλήτευσε και αυτός εμφανίστηκε την ημέρα και την ώρα που είχε οριστεί, τιμωρείται πειθαρχικά.

5. Οι διατάξεις του άρθρου 156 παρ. 4 εφαρμόζονται αναλόγως και σε αυτόν που υποστηρίζει την κατηγορία.

6. Η κλήτευση μαρτύρων τα στοιχεία των οποίων δεν έχουν αναγραφεί στην έκθεση κατάθεσης και έχουν λάβει κωδική ονομασία, καθώς και η κλήτευση μάρτυρα ο οποίος έχει μετεγκατασταθεί, γίνεται διαμέσου της υπηρεσίας προστασίας μαρτύρων της Ελληνικής Αστυνομίας. Η βεβαίωση της ταυτότητάς τους καθώς και η κατάθεση των ανωτέρω μαρτύρων στο ακροατήριο γίνεται μόνο με τεχνικά μέσα διαμέσου της υπηρεσίας προστασίας μαρτύρων.

Άρθρο 214.- Εξέταση Προέδρου της Δημοκρατίας. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εξετάζεται κατά την προδικασία στην κατοικία του. Όταν καλείται στο ακροατήριο, εξετάζεται πρώτος και κατόπιν μπορεί να αποχωρήσει, εκτός αν το δικαστήριο διατάξει διαφορετικά.

Άρθρο 215.- Εξέταση υπουργών, αρχιερέων και όσων δεν μπορούν να εμφανιστούν. 1. Ο πρόεδρος και οι αντιπρόεδροι της Βουλής, ο πρωθυπουργός, οι αρχηγοί των αναγνωρισμένων κομμάτων της Βουλής, οι υπουργοί και οι αρχιερείς κάθε δόγματος ή θρησκείας εξετάζονται κατά την προδικασία στην κατοικία τους. Το εδάφιο β' του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζεται αναλόγως.

2. Στην κατοικία τους εξετάζονται οι μάρτυρες που λόγω ασθένειας ή γήρατος δεν μπορούν να εμφανιστούν, οπότε η ένορκη κατάθεσή τους διαβάζεται στο ακροατήριο, εφόσον η εμφάνισή τους στο ακροατήριο είναι ανέφικτη.

3. Αν η κατηγορία αφορά πλημμέλημα, δημόσιοι γενικά υπάλληλοι και υπάλληλοι σιδηροδρομικών, ατμοπλοϊκών και αεροπορικών επιχειρήσεων, οι οποίοι δεν κατοικούν στην έδρα του δικαστηρίου, καθώς και ναυτικοί ναυτολογημένοι σε εμπορικά πλοία, δεν καλούνται να εμφανιστούν στο ακροατήριο. Ο εισαγγελέας και το δικαστήριο μπορούν να παραγγείλουν την κλήτευσή τους, αν η εξέτασή τους στο ακροατήριο είναι αναγκαία για την ασφαλή διάγνωση της κατηγορίας.

4. Μάρτυρες κρατούμενοι σε φυλακές και σε άλλα σωφρονιστικά καταστήματα τα οποία βρίσκονται έξω από την έδρα του δικαστηρίου δεν κλητεύονται στο ακροατήριο. Ο εισαγγελέας και το δικαστήριο μπορούν να παραγγείλουν την κλήτευσή τους, αν η εξέτασή τους στο ακροατήριο είναι αναγκαία για την ασφαλή διάγνωση της κατηγορίας.

Άρθρο 216.- Εξέταση πρεσβευτών και μαρτύρων στο εξωτερικό. 1. Οι πρεσβευτές και οι άλλοι διπλωματικοί υπάλληλοι ξένου κράτους που είναι επιφορτισμένοι με διπλωματική αποστολή, εξετάζονται στην κατοικία τους.

2. Οι μάρτυρες που διαμένουν στο εξωτερικό, εξετάζονται στις επιτόπιες προξενικές αρχές. Αν αυτό είναι ανέφικτο, εξετάζονται από τις ανακριτικές αρχές του τόπου της διαμονής τους, ύστερα από αίτηση του αρμόδιου εισαγγελέα προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, με την προϋπόθεση της αμοιβαιότητας και την τήρηση των διεθνών συνθηκών και εθίμων.

Άρθρο 217.- Εξακρίβωση της ταυτότητας του μάρτυρα. Ο μάρτυρας, πριν καταθέσει, καλείται να δηλώσει το όνομα και το επώνυμό του, τον τόπο της γέννησης και κατοικίας του, καθώς και την ηλικία του. Επίσης καλείται να δηλώσει αν τυχόν

είναι συγγενής με τον κατηγορούμενο ή με όποιον αδικήθηκε και, αν υπάρχει ανάγκη, του υποβάλλονται ερωτήσεις για κάθε περιστατικό που θα μπορούσε να διαφωτίσει εκείνον που διεξάγει την εξέταση για τις σχέσεις του μάρτυρα με τα παραπάνω πρόσωπα και για το βαθμό αξιοπιστίας της μαρτυρίας του.

Άρθρο 218.- Προστασία μαρτύρων. 1. Κατά την ποινική διαδικασία για τις πράξεις της συγκρότησης ή συμμετοχής σε εγκληματική οργάνωση της παρ. 1 του άρθρου 187 ΠΚ ή σε τρομοκρατική οργάνωση της παρ. 2 του άρθρου 187Α ΠΚ και για συναφείς πράξεις, μπορεί να λαμβάνονται μέτρα για την αποτελεσματική προστασία από πιθανή εκδίκηση ή εκφοβισμό των ουσιωδών μαρτύρων, των προσώπων που κατά το άρθρο 187Γ ΠΚ βοηθούν στην αποκάλυψη εγκληματικών δραστηριοτήτων ή των οικείων τους.

2. Κατά την ποινική διαδικασία για τις αξιόποινες πράξεις εμπορίας ανθρώπων κατά τα άρθρα 323Α και 348 παρ. 2, 3 ΠΚ, καθώς και για τις αξιόποινες πράξεις της παράνομης διακίνησης μεταναστών κατά τα άρθρα 29 παρ. 5 και 6 και 30 του ν. 4251/2014, μπορεί να λαμβάνονται μέτρα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις παρ. 2 έως 4, για την αποτελεσματική προστασία από πιθανή εκδίκηση ή εκφοβισμό του θύματος αυτών των πράξεων, όπως αυτό χαρακτηρίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις των περιπτώσεων ι' και ια' της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 4251/2014, των οικείων του θύματος ή των ουσιωδών μαρτύρων, ακόμη και όταν οποιαδήποτε από τις προαναφερόμενες αξιόποινες πράξεις δεν έχει τελεσθεί στο πλαίσιο οργανωμένου εγκλήματος σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 187 παρ. 1 ΠΚ.

3. Σε υποθέσεις σχετικά με τις αξιόποινες πράξεις των άρθρων 159, 159Α και 235 έως 237Α ΠΚ, ακόμα κι αν δεν τελέσθηκαν στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης, είναι δυνατόν να παρέχεται στους μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος κατ' άρθρο 47, στους ιδιώτες κατ' άρθρο 255 και σε οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο συμβάλλει ουσιωδώς στην αποκάλυψη των ως άνω αξιοποίνων πράξεων ή, εφόσον τούτο κρίνεται αναγκαίο, και στους οικείους των προαναφερθέντων προσώπων, η προβλεπόμενη στις παρ. 1 έως 5 προστασία από πιθανολογούμενες πράξεις εκφοβισμού ή αντεκδίκησης.

4. Μέτρα προστασίας είναι η φύλαξη με κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό της αστυνομίας, η κατάθεση με χρήση ηλεκτρονικών μέσων ηχητικής και

οπτικής ή μόνο ηχητικής μετάδοσής της, η μη αναγραφή στην έκθεση εξέτασης του ονόματος, του τόπου γέννησης, κατοικίας και εργασίας, του επαγγέλματος και της ηλικίας του, που διατάσσονται με αιτιολογημένη διάταξη του αρμόδιου εισαγγελέα πλημμελειοδικών, η μεταβολή των στοιχείων ταυτότητάς, καθώς και η μετάθεση ή μετάταξη ή απόσπαση για αόριστο χρονικό διάστημα, με δυνατότητα ανάκλησής της, των δημοσίων υπαλλήλων, που αποφασίζονται κατά παρέκκλιση από τις κείμενες διατάξεις από τους αρμόδιους Υπουργούς, ύστερα από εισήγηση του αρμόδιου εισαγγελέα πλημμελειοδικών. Η υπουργική απόφαση μπορεί να προβλέπει τη μη δημοσίευσή της στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθώς και άλλους τρόπους διασφάλισης της μυστικότητας της πράξης. Τα μέτρα προστασίας λαμβάνονται με τη σύμφωνη γνώμη του μάρτυρα, δεν περιορίζουν την ατομική ελευθερία του πέρα από το αναγκαίο για την ασφάλειά του μέτρο και διακόπτονται αν ο μάρτυρας το ζητήσει εγγράφως ή δεν συνεργάζεται για την επιτυχία τους.

5. Κατά τη διαδικασία στο ακροατήριο ο μάρτυρας του οποίου δεν αποκαλύφθηκαν τα στοιχεία ταυτότητας, καλείται με το όνομα που αναφέρεται στην έκθεση εξέτασής του. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την αποκάλυψη του πραγματικού ονόματος του μάρτυρα, αν τούτο ζητηθεί από τον εισαγγελέα ή από ένα διάδικο ή και αυτεπαγγέλτως. Σε κάθε περίπτωση το δικαστήριο μπορεί να διατάξει όσα ορίζονται στο άρθρο 354.

6. Αν δεν έχουν αποκαλυφθεί τα στοιχεία ταυτότητας του μάρτυρα, μόνη η κατάθεσή του δεν είναι αρκετή για την καταδίκη του κατηγορουμένου.

Άρθρο 219.- Όρκος των μαρτύρων στο ακροατήριο. 1. Κάθε μάρτυρας οφείλει, πριν εξετασθεί στο ακροατήριο, να δώσει τον ακόλουθο όρκο: «Δηλώνω, επικαλούμενος την τιμή και τη συνείδησή μου, ότι θα πω όλη την αλήθεια και μόνο την αλήθεια, χωρίς να προσθέσω ούτε να αποκρύψω τίποτε».

2. Ο άλαλος μάρτυρας που γνωρίζει να γράφει, ορκίζεται γράφοντας και υπογράφοντας τον άνω όρκο. Αν δεν ξέρει να γράφει, δίδει τον όρκο της προηγούμενης παραγράφου, με την βοήθεια διερμηνέα.

3. Οι κληρικοί ή οι ιερωμένοι κάθε δόγματος ή αναγνωρισμένης θρησκείας δεν ορκίζονται. Αντί γι' αυτό δίνουν κατά την παρ. 1 διαβεβαίωση στην ιεροσύνη τους, σύμφωνα με τους κανονισμούς από τους οποίους διέπονται.

Άρθρο. 220.- Όρκος μαρτύρων στην προδικασία. 1. Στην προδικασία οι μάρτυρες δίνουν πάντοτε τον όρκο της πρώτης παραγράφου του προηγούμενου άρθρου, τηρώντας τις διατάξεις των άρθρων 221 και 222.

2. Αν κατά τη διάρκεια της κύριας ανάκρισης ο ανακριτής θεωρεί πιθανώς αδύνατη την εμφάνιση κάποιου μάρτυρα στο ακροατήριο, οφείλει να καλέσει τους διαδίκους ή τους συνηγόρους τους να παραστούν στην εξέταση του μάρτυρα. Η κλήση πρέπει να γίνει μέσα στην προθεσμία που κρίνει ο ανακριτής αναγκαία για την εμφάνισή τους.

Άρθρο 221.- Εξέταση χωρίς όρκο. Χωρίς όρκο εξετάζονται στην ανάκριση και στην κύρια διαδικασία, όσοι: α) κατά την κρίση εκείνου που διενεργεί την ανάκριση ή του δικαστηρίου δεν συμπλήρωσαν το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας τους· β) έχουν προφανώς εξασθενημένη τη διάνοια· γ) στερήθηκαν τα πολιτικά τους δικαιώματα ή αποστερήθηκαν θέσεις και αξιώματα (άρθρο 60 ΠΚ) εξαιτίας καταδίκης· δ) παρίστανται για την υποστήριξη της κατηγορίας· ε) δικαιούνται χρηματική αμοιβή για την καταμήνυση.

Άρθρο 222.- Μάρτυρες συγγενείς του κατηγορουμένου. Σύζυγος και συγγενείς εξ αίματος του κατηγορουμένου έως και τον τρίτο βαθμό, έχουν δικαίωμα να αρνηθούν τη μαρτυρία τους και στην προδικασία και στο ακροατήριο. Η διάταξη εφαρμόζεται και όταν μόνο ένας από τους κατηγορουμένους που μαζί δικάζονται έχει την παραπάνω σχέση με τον μάρτυρα. Όταν κατηγορείται ανήλικος, η μαρτυρία των συγγενών που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο του άρθρου είναι υποχρεωτική.

Άρθρο 223.- Πώς εξετάζονται οι μάρτυρες. 1. Ο μάρτυρας εξετάζεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 239, και δεν του απευθύνονται ερωτήσεις για προσωπικές κρίσεις παρά μόνο όταν αυτές συνδέονται αναπόσπαστα με τα γεγονότα που καταθέτει.

2. Όταν ο μάρτυρας καταθέτοντας δεν απομακρύνεται από το θέμα, δεν πρέπει να διακόπτεται.

3. Στον μάρτυρα απευθύνονται ερωτήσεις αφού τελειώσει την κατάθεσή του και αν είναι αναγκαία η συμπλήρωσή της.

4. Ο μάρτυρας δεν είναι υποχρεωμένος να καταθέσει περιστατικά από τα οποία θα μπορούσε να προκύψει η ενοχή του για αξιόποινη πράξη.

5. Παραπειστικές ερωτήσεις δεν επιτρέπεται να απευθύνονται στους μάρτυρες.

Άρθρο 224.- Πώς έμαθε ο μάρτυρας όσα καταθέτει. Ο μάρτυρας πρέπει να αποκαλύπτει πώς έμαθε όσα καταθέτει. Αν πρόκειται για γεγονότα που άκουσε από άλλους, πρέπει σε κάθε περίπτωση να κατονομάσει ταυτόχρονα και εκείνους από τους οποίους τα άκουσε, εκτός αν στον νόμο ορίζεται διαφορετικά.

2. Αν ο μάρτυρας δεν κατονομάζει την πηγή των πληροφοριών του, η κατάθεσή του απαγορεύεται να ληφθεί υπόψη.

Άρθρο 225.- Εξετάσεις και αναγνωρίσεις που γίνονται κατ' αντιπαράσταση. 1. Οι μάρτυρες εξετάζονται ο καθένας χωριστά. Πάντως επιτρέπεται, όταν αυτό είναι αναγκαίο, να εξετάζονται κατ' αντιπαράσταση προς τον κατηγορούμενο ή άλλο μάρτυρα.

2. Ο μάρτυρας, όταν πρόκειται να αναγνωρίσει πρόσωπα ή πράγματα, προσκαλείται προηγουμένως να τα περιγράψει με τη μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια.

Άρθρο 226.- Διατυπώσεις των μαρτυρικών καταθέσεων. 1. Οι μάρτυρες έχουν δικαίωμα να υπαγορεύουν στην ανάκριση τις καταθέσεις τους, αν κατά την κρίση εκείνου που εξετάζει, δεν υπάρχουν λόγοι που να επιβάλλουν το αντίθετο. Στην έκθεση πρέπει να γίνεται μνεία της υπαγόρευσης και, αν δεν γίνει υπαγόρευση, όσα κατατέθηκαν θα πρέπει να αναγραφούν, αν είναι δυνατό, κατά λέξη. Ο εξεταζόμενος δεν μπορεί να χρησιμοποιεί σημειώσεις, εκτός αν πρόκειται για λογιστικά ζητήματα ή αν αυτός που διεξάγει την ανάκριση ή το δικαστήριο το επιτρέψει για ειδικούς λόγους.

2. Αν ο μάρτυρας είναι κάτω των δεκαοκτώ ετών, εκείνος που τον ανακρίνει καταγράφει κατά λέξη στην έκθεση και τις ερωτήσεις που του απευθύνει.

Άρθρο 227. Ανήλικοι μάρτυρες θύματα προσβολής προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας.- 1. Κατά την εξέταση ως μάρτυρα του ανήλικου θύματος των πράξεων που αναφέρονται στα άρθρα 323Α παρ. 4, 324, 336, 337 παρ. 3, 338, 339, 342, 343, 345, 348, 348Α, 348Β, 348Γ, 349, 351 ΠΚ, καθώς και στα άρθρα 29 παρ. 5 και 6 και 30 του Ν. 4251/2014, διορίζεται και παρίσταται, ως πραγματογνώμων, ειδικά εκπαιδευμένος παιδοψυχολόγος ή παιδοψυχίατρος και σε περίπτωση έλλειψής τους, ψυχολόγος ή ψυχίατρος, που υπηρετεί στα Αυτοτελή Γραφεία Προστασίας Ανήλικων Θυμάτων ή που περιλαμβάνεται στον πίνακα πραγματογνωμόνων, όπου αυτά δεν λειτουργούν. Η εξέταση ως μάρτυρα του ανήλικου θύματος διενεργείται υποχρεωτικά στα Αυτοτελή Γραφεία Προστασίας Ανήλικων Θυμάτων της Εφετειακής Περιφέρειας ή, όπου αυτά δεν λειτουργούν, σε χώρους ειδικά σχεδιασμένους και προσαρμοσμένους για το σκοπό αυτόν, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση και με όσο το δυνατόν περιορισμένο αριθμό συνεντεύξεων.

2. Ο παιδοψυχολόγος ή ο παιδοψυχίατρος προετοιμάζει τον ανήλικο για την εξέταση, συνεργαζόμενος προς τούτο με τους προανακριτικούς υπαλλήλους και με τους δικαστικούς λειτουργούς, καθώς και με τους τυχόν διορισμένους τεχνικούς συμβούλους του κατηγορουμένου, μη εφαρμοζομένου κατά τα λοιπά του άρθρου 207 ως προς το θέμα της προσωπικής επαφής αυτών με τον ανήλικο. Για το σκοπό αυτόν χρησιμοποιεί κατάλληλες διαγνωστικές μεθόδους, αποφαίνεται για την αντιληπτική ικανότητα και την ψυχική κατάσταση του ανηλίκου και διατυπώνει τις διαπιστώσεις του σε γραπτή έκθεση, που αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της δικογραφίας. Η εξέταση του ανηλίκου διενεργείται από τους προανακριτικούς υπαλλήλους και τους δικαστικούς λειτουργούς διά του παρισταμένου παιδοψυχολόγου ή παιδοψυχιάτρου. Κατά την εξέταση ο ανήλικος μπορεί να συνοδεύεται από τον νόμιμο εκπρόσωπό του, εκτός αν ο ανακριτής απαγορεύσει την παρουσία του προσώπου αυτού με αιτιολογημένη απόφασή του για σπουδαίο λόγο, ιδίως, σε περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων ή ανάμειξης του προσώπου αυτού στην ερευνώμενη πράξη.

3. Οι συνήγοροι των διαδίκων έχουν δικαίωμα να ζητήσουν να υποβληθούν στον ανήλικο από τον ανακρίνοντα ερωτήσεις, τις οποίες έχουν προηγουμένως διατυπώσει εγγράφως, εκτός αν κατά την κρίση του παιδοψυχολόγου ή του

ψυχιάτρου οι ερωτήσεις αυτές είναι δυνατόν να επηρεάσουν την ψυχική κατάσταση του ανηλίκου.

4. Η κατάθεση του ανηλίκου συντάσσεται εγγράφως και καταχωρίζεται και σε ηλεκτρονικό οπτικοακουστικό μέσο. Η ηλεκτρονική προβολή της κατάθεσης του ανηλίκου αντικαθιστά τη φυσική παρουσία του στα επόμενα στάδια της διαδικασίας.

5. Αν δεν είναι δυνατή η ηλεκτρονική προβολή της κατάθεσης του ανηλίκου, η γραπτή κατάθεσή του αναγιγνώσκεται στο ακροατήριο. Αν ο ανήλικος κατά την ακροαματική διαδικασία έχει συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος, μπορεί να παρίσταται αυτοπροσώπως, εφόσον κρίνεται απολύτως αναγκαίο.

6. Μετά την εισαγωγή της υπόθεσης που αφορά σε πράξεις της παρ. 1 στο ακροατήριο, ο εισαγγελέας ή οι διάδικοι μπορούν να ζητήσουν από τον πρόεδρο του δικαστηρίου την εξέταση του ανηλίκου, αν δεν έχει εξετασθεί στην ανάκριση ή πρέπει να εξετασθεί συμπληρωματικά. Αν η αίτηση γίνει δεκτή, η εξέταση του ανηλίκου γίνεται με βάση ερωτήσεις που έχουν τεθεί σαφώς, χωρίς την παρουσία των διαδίκων, στον τόπο όπου αυτός βρίσκεται, από ανακριτικό υπάλληλο που τον διορίζει ο δικαστής που διέταξε την εξέταση. Οι παρ. 1 και 2 του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις αυτές. Οι ερωτήσεις τίθενται από το δικαστήριο μετά από ακρόαση του εισαγγελέα και των παριστάμενων διαδίκων και υποβάλλονται στον ανήλικο, εκτός αν κατά την κρίση του παιδοψυχολόγου ή του ψυχιάτρου είναι δυνατόν να επηρεάσουν την ψυχική κατάσταση του ανηλίκου.

7. Η διάταξη του άρθρου 239 παρ. 2 εφαρμόζεται ανάλογα και επί ανηλίκων θυμάτων των αναφερόμενων στην παρ. 1 πράξεων. Στην περίπτωση αυτή η κοινωνική έρευνα μπορεί να διεξαχθεί και από κοινωνικούς λειτουργούς δήμων ή νομαρχιών.

Άρθρο 228.- Μάρτυρες θύματα εμπορίας ανθρώπων. 1. Κατά την εξέταση ως μάρτυρα του θύματος των πράξεων που αναφέρονται στο άρθρο 323Α ΠΚ, διορίζεται και παρίσταται, ως πραγματογνώμων, ψυχολόγος ή ψυχίατρος, χωρίς να εφαρμόζονται κατά τα λοιπά οι διατάξεις των άρθρων 204 έως 208.

2. Ο ψυχολόγος ή ο ψυχίατρος προετοιμάζει τον παθόντα για την εξέταση, συνεργαζόμενος προς τούτο με τους προανακριτικούς υπαλλήλους και με τους δικαστικούς λειτουργούς. Για το σκοπό αυτόν χρησιμοποιεί κατάλληλες διαγνωστικές

μεθόδους, αποφαίνεται για την αντιληπτική ικανότητα και την ψυχική κατάσταση του παθόντα και διατυπώνει τις διαπιστώσεις του σε γραπτή έκθεση που αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της δικογραφίας. Κατά την εξέταση παρίσταται ο ψυχίατρος ή ο ψυχολόγος και ο παθών μπορεί να συνοδεύεται από τον νόμιμο εκπρόσωπο του, εκτός αν ο ανακριτής απαγορεύσει την παρουσία του προσώπου αυτού με αιτιολογημένη απόφαση του για σπουδαίο λόγο, ιδίως σε περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων ή ανάμειξης του προσώπου αυτού στην ερευνώμενη πράξη. Η παρ. 3 του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζεται αναλόγως.

3. Η κατάθεση του παθόντα συντάσσεται εγγράφως και καταχωρίζεται και σε ηλεκτρονικό οπτικοακουστικό μέσο, όταν αυτό είναι δυνατόν. Η ηλεκτρονική προβολή της κατάθεσης του παθόντα αντικαθιστά τη φυσική παρουσία του στα επόμενα στάδια της διαδικασίας.

4. Αν δεν είναι δυνατή η ηλεκτρονική προβολή της, η γραπτή κατάθεση του παθόντα αναγιγνώσκεται στο ακροατήριο.

5. Μετά την εισαγωγή της υπόθεσης που αφορά σε πράξεις της παρ. 1 στο ακροατήριο, ο εισαγγελέας ή οι διάδικοι μπορούν να ζητήσουν από τον πρόεδρο του δικαστηρίου την εξέταση του παθόντα, αν δεν έχει εξεταστεί στην ανάκριση ή πρέπει να εξεταστεί συμπληρωματικά. Αν η αίτηση γίνει δεκτή, η εξέταση του παθόντα γίνεται με βάση ερωτήσεις που έχουν τεθεί σαφώς, χωρίς την παρουσία των διαδίκων, στον τόπο όπου αυτός βρίσκεται, από ανακριτικό υπάλληλο που τον διορίζει ο δικαστής που διέταξε την εξέταση. Οι παρ. 1 και 2 του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις αυτές.

6. Η διάταξη του άρθρου 239 παρ. 2 εφαρμόζεται αναλόγως και επί ενήλικων θυμάτων των αναφερομένων στην παρ. 1 πράξεων. Στην περίπτωση αυτή η κοινωνική έρευνα μπορεί να διεξαχθεί και από κοινωνικούς λειτουργούς δήμων ή περιφερειών.

Άρθρο 229.- Μάρτυρες κουφοί και άλαλοι. 1. Αν ένας κουφός ή άλαλος ή κωφάλαλος πρόκειται να εξεταστεί ως μάρτυρας ή ως κατηγορούμενος, η εξέτασή του γίνεται ως εξής: όλες οι ερωτήσεις και οι τυχόν παρατηρήσεις δίνονται στον κουφό, αφού καταγραφούν από τον γραμματέα της ανάκρισης ή του δικαστηρίου, ενώ οι απαντήσεις δίνονται από αυτόν προφορικά. Στον άλαλο οι ερωτήσεις και οι

παρατηρήσεις δίνονται προφορικά και αυτός απαντά γραπτώς. Στον κωφάλαλο οι ερωτήσεις και οι παρατηρήσεις δίνονται γραπτώς και αυτός απαντά με τον ίδιο τρόπο. Στο ακροατήριο οι γραπτές απαντήσεις που δόθηκαν από τον άλαλο ή από τον κωφάλαλο, αφού μονογραφηθούν από τον πρόεδρο και τον γραμματέα, καταγράφονται στα πρακτικά και συνοδεύουν τη δικογραφία.

2. Αν ο κουφός ή ο άλαλος ή ο κωφάλαλος δεν ξέρει να διαβάζει ή να γράφει, όποιος διεξάγει την ανάκριση ή διευθύνει την συζήτηση, διορίζει έναν ή δύο διερμηνείς, που, αν είναι δυνατό, επιλέγονται κατά προτίμηση μεταξύ των προσώπων που συνήθισαν να συνεννοούνται με τον κουφό, τον άλαλο ή τον κωφάλαλο. Κατά τα άλλα, τηρούνται αν είναι δυνατό, οι διατάξεις του κώδικα που αναφέρονται στους διερμηνείς.

Άρθρο 230.- Αποζημίωση των μαρτύρων. 1. Οι μάρτυρες αποζημιώνονται για τα έξοδα της πορείας και της διαμονής τους, εκτός αν κατοικούν στον τόπο όπου βρίσκεται η αρχή ενώπιον της οποίας καλούνται να εμφανιστούν ή σε απόσταση έως πενήντα (50) χιλιομέτρων από αυτόν. Η αποζημίωση προσδιορίζεται από την αρχή που τους καλεί όταν εκδίδει την κλήση. Κάτω από την κλήση σημειώνονται με αριθμούς και ολογράφως τα χιλιόμετρα για την μετάβαση του μάρτυρα και τα δικαιώματα που πρέπει να του καταβληθούν για την πορεία και την αποζημίωση ημεραργιών σύμφωνα με τις διατάξεις της ποινικής διατίμησης. Ύστερα από την εξέταση του μάρτυρα, ή αν αυτή θεωρήθηκε περιττή και μετά τη διαπίστωση του γεγονότος, εκείνος που διενεργεί την ανάκριση ή διευθύνει τη συζήτηση και που ενώπιόν του κλήθηκε και εμφανίσθηκε ο μάρτυρας, αναγράφει κάτω από την πράξη προσδιορισμού των δικαιωμάτων τις λέξεις «θεωρήθηκε-εκτελεστή» και υπογράφει. Υπογράφει επίσης ο γραμματέας που ήταν παρών όταν εμφανίσθηκε ο μάρτυρας· στη συνέχεια η κλήση καταχωρίζεται από το γραμματέα στο βιβλίο που τηρεί γι' αυτό το σκοπό και παραδίδεται στο δικαιούχο, στον οποίο καταβάλλεται αμέσως το προσδιορισμένο ποσό από τον αρμόδιο για την πληρωμή υπάλληλο.

2. Αν δεν εκδόθηκε γραπτή κλήση ή αυτή που εκδόθηκε χάθηκε, εκδίδεται από εκείνον που διενεργεί την ανάκριση ή διευθύνει την συζήτηση με την προσυπογραφή του οικείου γραμματέα γραπτή εντολή πληρωμής, που περιέχει το ονοματεπώνυμο του κατηγορουμένου, στην δίκη του οποίου κλήθηκε ο μάρτυρας,

την ημέρα της εμφάνισης, τα χιλιόμετρα της μετάβασης, τις ημεραργίες και το ποσό που πρέπει να καταβληθεί για τα δικαιώματα πορείας και για την αποζημίωση των ημεραργιών.

Άρθρο 231.- Λιπομαρτυρία στην ανάκριση ή στο ακροατήριο. 1. Εκείνος που καλεί τον μάρτυρα, αν η κλήση είναι νόμιμη (άρθρο 213) και ο μάρτυρας δεν εμφανίζεται, εκδίδει εναντίον του ένταλμα βίαιης προσαγωγής. Αν αυτός που καλεί είναι εισαγγελέας, ανακριτής, ειρηνοδίκης ή πταισματοδίκης, μπορεί επιπλέον να καταδικάσει το μάρτυρα που δεν εμφανίστηκε από απείθεια την ορισμένη ημέρα σε πρόστιμο πενήντα έως εκατό (50-100) ευρώ και στην πληρωμή των τελών. Στην ίδια ποινή υπόκειται και ο μάρτυρας που εμφανίστηκε, αρνείται όμως, χωρίς να υπάρχει νόμιμος λόγος, την μαρτυρία του ή τον όρκο της μαρτυρίας του, με την επιφύλαξη και της βαρύτερης ποινής κατά τον ποινικό κώδικα.

2. Αν κάποιος από τους μάρτυρες ή τους πραγματογνώμονες που κλητεύθηκε νόμιμα στο ακροατήριο δεν εμφανισθεί, καταδικάζεται από το δικαστήριο με πρόταση του εισαγγελέα ή και αυτεπαγγέλτως σε πρόστιμο εκατό έως διακοσίων (100-200) ευρώ καθώς και στην πληρωμή των τελών της απόφασης, ανεξάρτητα από την αναβολή ή όχι της δίκης. Αν η απουσία του μάρτυρα ή πραγματογνώμονα, που καταδικάσθηκε κατά τον τρόπο αυτόν αποτελέσει λόγο αναβολής της δίκης, καταδικάζεται επί πλέον στις δαπάνες που προκλήθηκαν από την αναβολή και οι οποίες εκκαθαρίζονται και ορίζονται σ` αυτήν την απόφαση. Αν καταδικάστηκαν περισσότεροι, ο καθένας ενέχεται να πληρώσει εξ ολοκλήρου όλες τις δαπάνες.

3. Το δικαστήριο, αν πειστεί ότι ο μάρτυρας ή ο πραγματογνώμονας επίτηδες απουσίασε για να αναβληθεί ή να ματαιωθεί η εκδίκαση της υπόθεσης, τον καταδικάζει επιπλέον και στην ποινή της απείθειας που ορίζεται στον ποινικό κώδικα.

4. Θεωρούνται λιπομάρτυρες και τιμωρούνται με τις ίδιες ποινές και οι μάρτυρες που, μολονότι εμφανίστηκαν, αρνούνται χωρίς νόμιμο λόγο να δώσουν τον όρκο του άρθρου 219 ή να καταθέσουν, με την επιφύλαξη να τους επιβληθούν και βαρύτερες ποινές προβλεπόμενες από τον ποινικό κώδικα.

5. Διατάσσεται συγχρόνως και η βίαιη προσαγωγή κατά τη νέα δικάσιμο του μάρτυρα ή του πραγματογνώμονα που δεν εμφανίστηκε. Η βίαιη προσαγωγή μπορεί

να διαταχθεί και κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης, αν είναι δυνατό (άρθρα 353 και 375).

6. Αν ωσότου αρχίσει η διαδικασία στο ακροατήριο, ανακλήθηκε νόμιμα η έγκληση και συνεπώς έπαυσε οριστικά η ποινική δίωξη, οι λιπομάρτυρες δεν τιμωρούνται από το δικαστήριο.

Άρθρο 232.- Ανάκληση της καταδίκης για λιπομαρτυρία. 1. Αν εκείνος που καταδικάστηκε για λιπομαρτυρία παρουσιαστεί για να εξεταστεί και αποδείξει ότι από κάποιο νόμιμο κώλυμα δεν εμφανίστηκε την ημέρα που είχε οριστεί, η καταδίκη ανακαλείται από αυτόν που την επέβαλε. Νόμιμα κωλύματα είναι οι περιπτώσεις ανώτερης βίας ή άλλων εμποδίων, που αιτιολογούνται ειδικά στην ανακλητική απόφαση.

2. Ο μάρτυρας ή ο πραγματογνώμονας που καταδικάστηκε σύμφωνα με τις παρ. 2 και 3 του άρθρου 231 μπορεί να ασκήσει ανακοπή ο ίδιος ή με πληρεξούσιο κατά της καταδικαστικής απόφασης μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την επίδοσή της σε αυτόν. Στην περίπτωση αυτή συντάσσεται έκθεση ενώπιον του γραμματέα του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση. Στην έκθεση πρέπει να αναφέρεται για ποιον νόμιμο λόγο δεν εμφανίστηκε. Νόμιμα κωλύματα είναι μόνο περιπτώσεις ανώτερης βίας ή άλλων ανυπέρβλητων εμποδίων. Η έκθεση για την ανακοπή μπορεί να συνταχθεί και ενώπιον του γραμματέα του ειρηνοδικείου της κατοικίας ή της διαμονής εκείνου που ασκεί την ανακοπή. Σε αυτήν την περίπτωση ο γραμματέας έχει υποχρέωση να στείλει την έκθεση την ίδια μέρα στο γραμματέα του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση κατά της οποίας ασκήθηκε ανακοπή διαφορετικά, τιμωρείται πειθαρχικά.

3. Ο εισαγγελέας φροντίζει να εισαχθεί για συζήτηση η ανακοπή στην ίδια δικάσιμο με την κύρια υπόθεση για την οποία καλείται ο μάρτυρας να εμφανιστεί. Η ανακοπή εκδικάζεται, ακόμη και αν αναβληθεί εκ νέου η κύρια δίκη. Αν αυτή περατώθηκε ήδη ή έπαυσε η διαδικασία με άλλο τρόπο, η ανακοπή εισάγεται για εκδίκαση αφού κλητευθεί εκείνος που την άσκησε (άρθρο 166 παρ. 1).

4. Όποιος ασκεί την ανακοπή εμφανίζεται αυτοπροσώπως ή δια πληρεξουσίου κατ' άρθρο 42 παρ. 2 και οφείλει να αποδείξει ότι απουσίασε εξαιτίας του νόμιμου κωλύματος που αναφέρεται στην ανακοπή. Αν αποδειχθεί αυτό, η

ανακοπή, αφού ακουστεί ο εισαγγελέας, γίνεται δεκτή και εξαφανίζεται η σχετική απόφαση. Η ανακοπή απορρίπτεται αν δεν αποδειχθεί η ύπαρξη νόμιμου κωλύματος καθώς επίσης και στην περίπτωση που δεν εμφανίζεται εκείνος που την άσκησε. Μπορεί επίσης το δικαστήριο, στην περίπτωση της παρ. 3 του άρθρου 231, να δεχτεί εν μέρει την ανακοπή και να επιβάλει μόνο πρόστιμο. Τα ανωτέρω γίνονται πάντοτε στην ίδια συνεδρίαση, και δεν επιτρέπεται αναβολή σε καμία περίπτωση. Η απόφαση αυτή, καθώς και αυτή που απορρίπτει την ανακοπή, δεν προσβάλλονται σε καμία περίπτωση ούτε με ανακοπή ούτε με άλλο ένδικο μέσο. Αν δεν ασκηθεί εμπρόθεσμα ανακοπή ή αν απορριφθεί αυτή που ασκήθηκε, η απόφαση εκτελείται.

5. Και αν δεν γίνει ανακοπή, το δικαστήριο ύστερα από πρόταση του εισαγγελέα ή και αυτεπαγγέλτως ανακαλεί την καταδικαστική του απόφαση εν όλω ή εν μέρει σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 3, αν πειστεί ότι εξαιτίας κάποιου από τα κωλύματα της παρ. 1 δεν εμφανίστηκε ο μάρτυρας ή ο πραγματογνώμονας που καταδικάστηκε. Η απόφαση μετά την εκτέλεσή της δεν επιτρέπεται να ανακληθεί.

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Διερμηνείς

Άρθρο 233.- Διορισμός διερμηνέα. 1. Σε οποιοδήποτε στάδιο της ποινικής διαδικασίας, όταν πρόκειται να εξετασθεί ύποπτος, κατηγορούμενος, ή μάρτυρας ο οποίος δεν ομιλεί ή δεν κατανοεί επαρκώς την ελληνική γλώσσα, του παρέχεται χωρίς καθυστέρηση διερμηνεία. Εφόσον τούτο είναι αναγκαίο, διατίθεται διερμηνεία για την επικοινωνία μεταξύ των κατηγορουμένων και των συνηγόρων τους σε όλα τα στάδια της ποινικής διαδικασίας. Το, κατά τα ανωτέρω εδάφια, δικαίωμα σε διερμηνεία περιλαμβάνει την προσήκουσα συνδρομή σε άτομα με πρόβλημα ακοής ή ομιλίας. Σε κάθε στάδιο της ποινικής διαδικασίας ο εξετάζων εξακριβώνει με κάθε πρόσφορο μέσο κατά πόσον ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος ομιλεί και κατανοεί την ελληνική γλώσσα και αν χρειάζεται την συνδρομή διερμηνέα. Ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος έχει δικαίωμα να ασκήσει αντιρρήσεις κατά της απόφασης με την οποία κρίθηκε ότι δεν είναι αναγκαία η παροχή διερμηνείας ή όταν η ποιότητα της διερμηνείας δεν είναι επαρκής. Επί των αντιρρήσεων αποφασίζει κατά την

προδικασία ο εισαγγελέας, κατά την κύρια ανάκριση το δικαστικό συμβούλιο και κατά την κύρια διαδικασία το δικαστήριο. Εφόσον απαιτείται, μπορεί να γίνεται χρήση τεχνολογίας επικοινωνιών, όπως η τηλεδιάσκεψη, το τηλέφωνο ή το διαδίκτυο, εκτός αν η προσωπική παρουσία του διερμηνέα κριθεί από τον εξετάζοντα απαραίτητη.

2. Ο διορισμός του διερμηνέα γίνεται από πίνακα που καταρτίζεται από το συμβούλιο πλημμελειοδικών, ύστερα από πρόταση του εισαγγελέα του μέσα στο τρίτο δεκαήμερο του μηνός Σεπτεμβρίου κάθε χρόνου από πρόσωπα που διαμένουν ή εργάζονται στην έδρα του και κατά προτίμηση από δημοσίους υπαλλήλους. Ο πίνακας υποβάλλεται στον εισαγγελέα εφετών, που έως το τέλος του Οκτωβρίου έχει το δικαίωμα να ζητήσει από το συμβούλιο εφετών την μεταρρύθμισή του. Το συμβούλιο των εφετών αποφαίνεται σχετικά έως το τέλος Νοεμβρίου. Ο πίνακας, αφού οριστικοποιηθεί, τοιχοκολλάται στο ακροατήριο του πλημμελειοδικείου και ανακοινώνεται έως το τέλος Δεκεμβρίου κάθε χρόνου από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών στους ανακριτικούς υπαλλήλους της περιφερείας. Κάθε χρόνο ισχύει, ωσότου συνταχθεί νέος πίνακας, ο πίνακας που συντάχθηκε το προηγούμενο έτος. Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις και εφόσον δεν είναι δυνατό να διοριστεί διερμηνέας από εκείνους που είναι εγγεγραμμένοι στο σχετικό πίνακα, μπορεί να διορισθεί διερμηνέας και πρόσωπο που δεν περιλαμβάνεται σ` αυτόν. Σε κάθε περίπτωση το δικαστήριο μπορεί να διορίσει διερμηνέα και αυτόν που επιλέγει ο κατηγορούμενος εκτός πίνακα.

3. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων καθορίζονται τα προσόντα των προσώπων που μπορούν να περιληφθούν στον πίνακα διερμηνέων.

4. Όταν η γλώσσα είναι ελάχιστα γνωστή, μπορεί να διοριστεί διερμηνέας του διερμηνέα.

Άρθρο 234. Ποιοι δεν μπορούν να διοριστούν διερμηνείς. Με ποινή ακυρότητας της διαδικασίας δεν μπορεί να διοριστεί διερμηνέας: α) ο κατηγορούμενος, ο παριστάμενος για την υποστήριξη της κατηγορίας, ο συνήγορος, ο μάρτυρας, ο πραγματογνώμονας, ο τεχνικός σύμβουλος και εκείνος που ασκεί στην

ίδια δίκη καθήκοντα δικαστή, εισαγγελέα ή γραμματέα· β) όποιος υπάγεται σε μία από τις περιπτώσεις των άρθρων 188 στοιχ. α-δ, 209 παρ. 2, 210 και 222.

Άρθρο 235.- Υποχρέωση αποδοχής καθηκόντων, έξοδα διερμηνείας. 1. Ο διερμηνέας που διορίστηκε νόμιμα είναι υποχρεωμένος να αποδεχτεί την εντολή, εκτός αν συντρέχει ένας από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 190. Σε βάρος εκείνου που χωρίς εύλογη αιτία αρνείται την εντολή εφαρμόζονται αναλόγως οι κυρώσεις του άρθρου 202 που προβλέπονται για τους πραγματογνώμονες.

2 Οι διερμηνείς δικαιούνται σε νόμιμη αμοιβή και στα τυχόν έξοδα που κατέβαλαν.

3. Τα έξοδα διερμηνείας, καθώς και τα έξοδα της μετάφρασης των αποφάσεων που συνεπάγονται την στέρηση της ελευθερίας ενός προσώπου, των εγγράφων απαγγελίας κατηγορίας και των σχετικών με την κατηγορία δικαστικών αποφάσεων, τα οποία προκύπτουν από την εφαρμογή των άρθρων 233 επ. και 237, ανεξάρτητα από την έκβαση της διαδικασίας, βαρύνουν το δημόσιο.

Άρθρο 236.- Όρκος του διερμηνέα. Ο διερμηνέας πριν αναλάβει τα καθήκοντα του, οφείλει να ορκισθεί σύμφωνα με το άρθρο 219 ενώπιον εκείνου που τον διόρισε. ότι θα μεταφράσει με ακρίβεια και πιστότητα, όλα όσα θα ειπωθούν κατά τη συζήτηση ή, αν πρόκειται για την περίπτωση του άρθρου 238, τα έγγραφα, τηρώντας πλήρη εχεμύθεια σχετικά με όσα του εμπιστεύθηκε ο κατηγορούμενος.

Άρθρο 237.- Υποχρέωση μετάφρασης ουσιωδών εγγράφων. Στους υπόπτους ή στους κατηγορούμενους που δεν κατανοούν τη γλώσσα της ποινικής διαδικασίας, παρέχεται εντός εύλογου χρονικού διαστήματος γραπτή μετάφραση όλων των ουσιωδών εγγράφων ή χωρίων εγγράφων της διαδικασίας. Τα ουσιώδη έγγραφα περιλαμβάνουν οποιαδήποτε απόφαση συνεπάγεται τη στέρηση της ελευθερίας ενός προσώπου, οποιοδήποτε έγγραφο απαγγελίας κατηγορίας το κλητήριο θέσπισμα και ολόκληρο το παραπεμπτικό βούλευμα, καθώς και οποιαδήποτε δικαστική απόφαση σχετική με την κατηγορία. Οι ύποπτοι ή οι κατηγορούμενοι, καθώς και οι συνήγοροί τους δύνανται να υποβάλουν αιτιολογημένο αίτημα για το χαρακτηρισμό εγγράφων ή χωρίων εγγράφων ως

ουσιωδών. Οι ύποπτοι ή οι κατηγορούμενοι δεν έχουν δικαίωμα σε μετάφραση χωρίων ουσιωδών εγγράφων τα οποία δεν συμβάλλουν στην κατανόηση εκ μέρους τους του περιεχομένου της εναντίον τους κατηγορίας.

2. Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις η έγγραφη μετάφραση μπορεί να αντικατασταθεί από προφορική μετάφραση ή προφορική σύνοψη του περιεχομένου των ουσιωδών εγγράφων.

3. Ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος έχει δικαίωμα να υποβάλει αντιρρήσεις κατά της απόφασης με την οποία κρίνεται ότι δεν απαιτείται μετάφραση εγγράφων ή χωρίων εγγράφων ή όταν η ποιότητά της δεν είναι επαρκής. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζεται αναλόγως το έκτο εδάφιο του άρθρου 233 παρ. 1.

4. Ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος έχει δικαίωμα να παραιτηθεί από το δικαίωμα μετάφρασης εγγράφων υπό την προϋπόθεση ότι έχει προηγουμένως συμβουλευθεί συνήγορο ή ότι έχει με άλλον τρόπο λάβει πλήρη γνώση των συνεπειών της παραίτησης. Η παραίτηση πρέπει να είναι προϊόν της ελεύθερης βούλησης του προσώπου και να μην περιέχει όρο ή αίρεση. Ως παραίτηση θεωρείται και η μη εμφάνιση του υπόπτου ή του κατηγορουμένου, ύστερα από σχετική νόμιμη κλήτευσή του, για προφορική μετάφραση εγγράφων.

5. Για την εξέταση του υπόπτου ή του κατηγορουμένου σε κάθε στάδιο της ποινικής διαδικασίας, όταν αυτή γίνεται με τη συνδρομή διερμηνέα ή όταν γίνεται προφορική μετάφραση ή σύνοψη βασικών εγγράφων ή για την παραίτηση των ανωτέρω από το δικαίωμα της μετάφρασης, συντάσσεται έκθεση ή γίνεται ειδική μνεία στην έκθεση που συντάσσεται από το αρμόδιο κάθε φορά όργανο.

Άρθρο 238.- Μετάφραση εγγράφου και γραπτές καταθέσεις σε ξένη γλώσσα. 1. Όταν πρόκειται να γίνει μετάφραση εγγράφων που απαιτεί οπωσδήποτε μακρόχρονη απασχόληση, ορίζεται προθεσμία στην οποία ο διερμηνέας θα πρέπει να παραδώσει τη μετάφραση. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί. Αν περάσει άπρακτη, παύεται ο διερμηνέας που είχε διοριστεί και διορίζεται άλλος. Το ίδιο ισχύει και όταν εκείνος που διορίστηκε ασκεί το έργο του κατά τρόπο ανεπαρκή ή αμελή.

2. Κατ' εξαίρεση, όταν ο μάρτυρας ή ο κατηγορούμενος αγνοεί την ελληνική γλώσσα και αποδεικνύεται ότι δεν είναι εύκολος ο διορισμός κατάλληλου διερμηνέα,

μπορεί κατά την ανάκριση να δώσει γραπτή κατάθεση ή απολογία σε ξένη γλώσσα. Η κατάθεση εντάσσεται στη δικογραφία μαζί με τη μετάφραση, που γίνεται αργότερα σύμφωνα με την παρ. 1.

ΤΡΙΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΠΡΟΔΙΚΑΣΙΑ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΑΝΑΚΡΙΣΗ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Γενικοί ορισμοί

Άρθρο 239.- Σκοπός της ανάκρισης. 1. Σκοπός της κύριας ανάκρισης είναι η συλλογή των αναγκαίων αποδεικτικών στοιχείων για να βεβαιωθεί η τέλεση εγκλήματος και να αποφασιστεί αν πρέπει να εισαχθεί κάποιος σε δίκη γι' αυτό.

2. Κατά την κύρια ανάκριση γίνεται καθετί που μπορεί να βοηθήσει την εξακρίβωση της αλήθειας, εξετάζεται και βεβαιώνεται αυτεπαγγέλτως όχι μόνο η ενοχή, αλλά και η αθωότητα του κατηγορουμένου, καθώς και κάθε στοιχείο που αφορά την προσωπικότητά του και επηρεάζει την επιμέτρηση της ποινής. Αν ο κατηγορούμενος είναι ανήλικος, γίνεται ειδική έρευνα για την υγιεινή, την ηθική και τη διανοητική του κατάσταση, για την προηγούμενη ζωή του, για τις οικογενειακές συνθήκες και γενικά για το περιβάλλον του. Γι' αυτό το σκοπό όποιος ενεργεί την ανάκριση μπορεί να αναθέσει τη συλλογή των απαιτούμενων πληροφοριών σε έναν από τους επιμελητές που υπηρετούν στις κατά τόπους Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων. Η σχετική έκθεση των επιμελητών τίθεται στη δικογραφία, λαμβάνει δε γνώση αυτής και ο κατηγορούμενος.

Άρθρο 240.- Τόπος και χρόνος της ανάκρισης. Ως προς τον τόπο και το χρόνο της κύριας ανάκρισης δεν υπάρχει κανένας περιορισμός, δεν πρέπει όμως να γίνεται σε ακατάλληλο τόπο και χρόνο. Η ανάκριση μπορεί να γίνει και κατά την διάρκεια της νύχτας και Κυριακές και γιορτές.

Άρθρο 241.- Η ανάκριση είναι έγγραφη. Η ανάκριση γίνεται πάντοτε εγγράφως και χωρίς δημοσιότητα διενεργείται με την παρουσία δικαστικού γραμματέα ή δεύτερου ανακριτικού υπαλλήλου ή, αν δεν υπάρχουν αυτοί, με παρουσία δύο μαρτύρων που έχουν τις προϋποθέσεις του άρθρου 150. Αν δεν είναι δυνατό να βρεθούν τέτοιοι μάρτυρες, όποιος διενεργεί την ανάκριση είναι υποχρεωμένος να την ολοκληρώσει και μόνος του. Για κάθε ανακριτική πράξη συντάσσεται έκθεση σύμφωνα με τους νόμιμους τύπους.

Άρθρο 242.- Αυτόφωρο έγκλημα. 1. Αυτόφωρο είναι το έγκλημα του οποίου ο δράστης καταλαμβάνεται την ώρα που το τελεί.

2. Θεωρείται επίσης ότι υπάρχει αυτόφωρο έγκλημα όταν ο δράστης καταδιώκεται αμέσως μετά την πράξη από τη δημόσια δύναμη ή από τον παθόντα ή με δημόσια κραυγή, όπως και όταν συλλαμβάνεται σε χρόνο πολύ κοντινό στην αξιόποινη πράξη με αντικείμενα ή ίχνη από τα οποία συνάγεται η διάπραξη του εγκλήματος. Ποτέ δεν θεωρείται ότι συντρέχει μία από τις παραπάνω περιπτώσεις, αν πέρασε όλη η επόμενη ημέρα από την τέλεση της πράξης.

3. Τα εγκλήματα που τελούνται από ανηλίκους δεν δικάζονται ως αυτόφωρα.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Προκαταρκτική εξέταση

Άρθρο 243.- Σκοπός της προκαταρκτικής εξέτασης και διάρκεια αυτής. 1. Η προκαταρκτική εξέταση ενεργείται σύμφωνα με τα άρθρα 240 και 241 και με αυτή επιδιώκεται η συλλογή των αναγκαίων αποδεικτικών στοιχείων για να αποφασισθεί αν πρέπει να κινηθεί η ποινική δίωξη. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού κατά την προκαταρκτική εξέταση μπορούν να χρησιμοποιηθούν όλα τα αναφερόμενα στο άρθρο 178 αποδεικτικά μέσα και να διενεργηθούν όλες οι ανακριτικές πράξεις των άρθρων 253, 256, 257, 259, 260, 264 και 265 καθώς και όσες προβλέπονται σε ειδικούς νόμους.

2. Η προκαταρκτική εξέταση είναι συνοπτική και το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από την κατά το άρθρο 37 πληροφόρηση της αρμόδιας αρχής μέχρι την κίνηση ή όχι της ποινικής δίωξης δεν μπορεί να υπερβεί τους έξι μήνες. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, ο χρόνος αυτός μπορεί να παραταθεί έως τρεις το πολύ μήνες ή, εφόσον η φύση της υπόθεσης ή της πράξης που πρέπει να διενεργηθεί το επιβάλλει, για εύλογο χρονικό διάστημα, με ειδικά αιτιολογημένη πράξη του εισαγγελέα πλημμελειοδικών ή εφετών κατά περίπτωση.

Άρθρο 244.- Δικαιώματα του υπόπτου κατά την προκαταρκτική εξέταση.

1. Αν η προκαταρκτική εξέταση διενεργείται ύστερα από μήνυση ή έγκληση κατά ορισμένου προσώπου ή αν κατά τη διάρκειά της αποδίδεται σε ορισμένο πρόσωπο η τέλεση αξιόποινης πράξης, το πρόσωπο αυτό καλείται υποχρεωτικώς πριν από πέντε τουλάχιστον ημέρες αν κατοικεί ή διαμένει σε γνωστή διεύθυνση στο εσωτερικό και πριν από 15 τουλάχιστον ημέρες αν κατοικεί ή διαμένει σε γνωστή διεύθυνση στο εξωτερικό, για την παροχή εξηγήσεων και εξετάζεται χωρίς όρκο. Ο ύποπτος έχει τα δικαιώματα που αναφέρονται στα άρθρα 89, 90, 91, 92 παρ. 1, 95, 96, 99 παρ. 1 εδ. α', 2 και 4, 100, 101, 102, 103 και 104, καθώς και το δικαίωμα να διορίσει τεχνικό σύμβουλο σε περίπτωση διεξαγωγής πραγματογνωμοσύνης, εφαρμοζόμενης αναλόγως της διάταξης του άρθρου 183. Το δικαίωμα ενημέρωσης του υπόπτου περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο τη γνωστοποίηση των ποινικών διατάξεων, η παραβίαση των οποίων διερευνάται, καθώς και των θεμάτων επί των οποίων θα παράσχει εξηγήσεις. Τα ως άνω δικαιώματά του μπορεί να ασκήσει είτε αυτοπροσώπως είτε εκπροσωπούμενος από συνήγορο που διορίζεται κατά το άρθρο 89 παρ. 2, εκτός αν θεωρείται αναγκαία η αυτοπρόσωπη εμφάνισή του, κατά την κρίση εκείνου που διενεργεί την προκαταρκτική εξέταση. Οι διατάξεις των άρθρων 156 και 273 παρ. 1γ εφαρμόζονται αναλόγως. Εφόσον ο ύποπτος κλητεύθηκε νόμιμα και δεν εμφανίστηκε, η προκαταρκτική εξέταση περατώνεται και χωρίς την εξέτασή του.

2. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο κλήση προς παροχή εξηγήσεων για πράξη τιμωρούμενη σε βαθμό κακουργήματος, μπορεί να παραλειφθεί, αν από τα στοιχεία της προκαταρκτικής εξέτασης προκύπτει σαφώς ότι ο ύποπτος έχει σχεδιάσει την φυγή του ή την τέλεση νέων εγκλημάτων και έχουν προκύψει επαρκείς ενδείξεις για την άμεση άσκηση ποινικής δίωξης.

3. Προηγούμενη έγγραφη εξέταση του υπόπτου που έγινε με όρκο ή χωρίς τη δυνατότητα άσκησης των δικαιωμάτων της παρ. 1 εδ. β΄ απαγορεύεται να αποτελέσει μέρος της δικογραφίας. Τυχόν παραμονή της στη δικογραφία συνιστά προσβολή του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη.

4. Αν, μετά την περάτωση της προκαταρκτικής εξέτασης, πρόκειται να κινηθεί ποινική δίωξη για πράξη ουσιωδώς διαφορετική από εκείνη για την οποία διενεργήθηκε αυτή, καλείται ο ύποπτος υποχρεωτικά να ασκήσει εκ νέου τα πιο πάνω δικαιώματά του, με την επιφύλαξη της παρ. 2 του άρθρου αυτού.

5. Το συμβούλιο πλημμελειοδικών επιλύει όλες τις διαφορές ή αμφισβητήσεις που προκύπτουν κατά την προκαταρκτική εξέταση μεταξύ του υπόπτου και εκείνου που υποστηρίζει την κατηγορία ή μεταξύ αυτών και του εισαγγελέα.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Προανάκριση

Άρθρο 245.- Πότε και από ποιον ενεργείται. 1. Η προανάκριση ενεργείται από οποιονδήποτε ανακριτικό υπάλληλο μετά από γραπτή παραγγελία του εισαγγελέα, είναι συνοπτική και δεν περατώνεται πριν ληφθεί η απολογία του κατηγορουμένου. Παραγγελία για προανάκριση δίνεται μόνο στις περιπτώσεις των άρθρων 322 παρ. 2 εδάφιο γ΄ και 323 εδάφιο γ΄.

2. Αν υπάρχουν ενδείξεις ότι τελέστηκε αδίκημα και από την καθυστέρηση απειλείται άμεσος κίνδυνος απώλειας των αποδεικτικών στοιχείων ή υπάρχει δυσχέρεια πραγματοποίησης συγκεκριμένης ανακριτικής πράξης ή κτήσης αποδεικτικού στοιχείου στο μέλλον ή αν πρόκειται για αυτόφωρο κακούργημα ή πλημμέλημα, οι κατά το άρθρο 31 ανακριτικοί υπάλληλοι είναι υποχρεωμένοι να επιχειρούν όλες τις ανακριτικές πράξεις που είναι αναγκαίες για να βεβαιωθεί η πράξη και να ανακαλυφθεί ο δράστης, έστω και χωρίς προηγούμενη παραγγελία του εισαγγελέα. Στην περίπτωση αυτή ειδοποιούν τον εισαγγελέα με το ταχύτερο μέσο και του υποβάλλουν χωρίς χρονοτριβή τις εκθέσεις που συντάχθηκαν. Ο εισαγγελέας, αφού λάβει τις εκθέσεις, ενεργεί σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 43 κ.ε.

3. Αν από την αυτεπάγγελτη προανάκριση δεν προέκυψε η ταυτότητα του δράστη ορισμένου εγκλήματος, η δικογραφία τίθεται με πράξη του αρμόδιου εισαγγελέα στο αρχείο. Το ίδιο μπορεί να πράξει ο εισαγγελέας και αν ο δράστης παραμένει άγνωστος μετά από προκαταρκτική εξέταση. Στην περίπτωση αυτήν η κατά το άρθρο 43 ποινική δίωξη θεωρείται ότι ασκήθηκε με την έκδοση της πιο πάνω πράξης του εισαγγελέα, η οποία πρέπει να περιέχει και τον χαρακτηρισμό του αδικήματος και τον χρόνο τέλεσής του. Αν ακολούθως αποκαλυφθεί ο δράστης, η δικογραφία ανασύρεται από το αρχείο και συνεχίζεται η ποινική διαδικασία. Αν οι κατηγορούμενοι είναι περισσότεροι, η αρχειοθέτηση γίνεται μόνον ως προς αυτόν που παρέμεινε άγνωστος.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Κύρια ανάκριση

Άρθρο 246.- Ποιος ενεργεί την κύρια ανάκριση. 1. Την κύρια ανάκριση την ενεργεί μόνο ο ανακριτής, μετά από γραπτή παραγγελία του εισαγγελέα, βάσει κατηγορητηρίου το οποίο συντάσσεται από τον εισαγγελέα, περιέχει δε όλα τα στοιχεία που προβλέπονται στα άρθρα 99 και 273 παρ. 2 και τα οποία είναι γνωστά στον εισαγγελέα μέχρι το πέρας της προκαταρκτικής εξέτασης ή την ολοκλήρωση της αυτεπάγγελτης προανάκρισης. Το κατηγορητήριο συνοδεύει την άσκηση της ποινικής δίωξης στις περιπτώσεις της παρ. 2 του άρθρου αυτού. Στα αυτόφωρα εγκλήματα η γραπτή παραγγελία του εισαγγελέα, μπορεί να περιορίζεται στην παράθεση της ποινικής διάταξης που προβλέπει την αξιόποινη πράξη.

2. Τέτοια παραγγελία δίνει ο εισαγγελέας: α) σε κακουργήματα, β) σε πλημμελήματα στα οποία προβλέπεται η δυνατότητα επιβολής προσωρινής κράτησης καθώς και σε εκείνα στα οποία, κατά την κρίση του, συντρέχει περίπτωση να επιβληθούν στον κατηγορούμενο περιοριστικοί όροι κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 283.

Άρθρο 247.- Διαφωνία του ανακριτή. Ο ανακριτής έχει το δικαίωμα να μην εκτελέσει την παραγγελία του εισαγγελέα για την ενέργεια κύριας ανάκρισης, μόνο αν θεωρεί τον εαυτό του αναρμόδιο ή αν η πράξη δεν έχει αξιόποινο χαρακτήρα ή αν

παραγράφηκε το αξιόποινο ή αν υπάρχουν λόγοι που εμποδίζουν ή αναστέλλουν την ποινική δίωξη. Στις περιπτώσεις αυτές, για τη διαφωνία αποφασίζει το δικαστικό συμβούλιο.

Άρθρο 248.- Ενέργειες του ανακριτή. 1. Μόλις ο ανακριτής λάβει την παραγγελία του εισαγγελέα και το κατηγορητήριο, καλεί τον κατηγορούμενο σε απολογία κατά το άρθρο 270 βάσει του εισαγγελικού κατηγορητηρίου, εκτός αν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής των παρ. 2 και 3.

2. Ο ανακριτής δικαιούται να επαναλάβει τις ανακριτικές πράξεις του εισαγγελέα ή των υπ' αυτόν ανακριτικών υπαλλήλων μόνο αν θεωρεί ότι αυτό είναι αναγκαίο για τη νομιμότητά τους ή την πληρέστερη διερεύνηση της υπόθεσης. Επίσης προς τον σκοπό αυτό δικαιούται να διενεργήσει νέες ανακριτικές πράξεις εξ ιδίας πρωτοβουλίας ή κατόπιν αιτήσεως του κατηγορουμένου κατά το άρθρο 274.

3. Στις περιπτώσεις της παρ. 2, εφόσον προκύπτουν νέες περιστάσεις στο πλαίσιο του ίδιου νομικού χαρακτηρισμού, ο ανακριτής συμπληρώνει ή διορθώνει το κατηγορητήριο και καλεί τον κατηγορούμενο σε απολογία, βάσει αυτού.

4. Σε υποθέσεις το αντικείμενο των οποίων απαιτεί ειδικές γνώσεις, ο ανακριτής μπορεί να ζητήσει από τον εισαγγελέα εφετών, που έχει την ανώτατη εποπτεία της ανάκρισης, να ορίσει με πράξη του ειδικούς επιστήμονες για την υποβοήθηση του έργου της ανάκρισης. Ο ορισμός των προσώπων αυτών γίνεται μεταξύ αυτών που έχουν την απαιτούμενη εξειδίκευση και εφαρμόζονται αναλόγως, ως προς αυτούς, οι διατάξεις των άρθρων 188 έως 193. Οι ειδικοί αυτοί επιστήμονες συνεπικουρούν με κάθε πρόσφορο τρόπο το έργο του ανακριτή για την ακριβέστερη διάγνωση και κρίση γεγονότων, για τα οποία απαιτούνται ειδικές γνώσεις επιστήμης ή τέχνης. Σε κάθε περίπτωση με την βοήθεια των ως άνω προσώπων ο ανακριτής οφείλει επίσης να βεβαιώσει την ζημία που προκλήθηκε από το έγκλημα, αν αυτή αποτελεί στοιχείο της ειδικής υπόστασης των ερευνώμενων εγκλημάτων ή είναι γενικότερα αναγκαία για την δικαστική κρίση σχετικά με το έγκλημα ή κάποια από τις περιστάσεις του.

5. Ο ανακριτής οφείλει να περατώσει την κύρια ανάκριση μέσα σε οκτώ μήνες και τη διατασσόμενη από το συμβούλιο συμπληρωματική ανάκριση μέσα σε δύο μήνες, αφότου η δικογραφία περιέλθει σε αυτόν, ενώ σε περίπτωση που ο

ανακριτής έχει εκδώσει κατά του κατηγορουμένου ένταλμα προσωρινής κράτησης, οφείλει να περατώσει την κυρία ανάκριση μέσα σε τέσσερις μήνες από την επιβολή της προσωρινής κράτησης, εκτός αν η φύση της υπόθεσης ή της πράξης που πρέπει να διενεργηθεί επιβάλλουν την υπέρβαση των προθεσμιών αυτών.

6. Αν από την ανάκριση προκύψουν ενδείξεις ότι ο κατηγορούμενος αποκόμισε ή προσπόρισε σε άλλον περιουσιακό όφελος από πράξη τιμωρούμενη σε βαθμό κακουργήματος, ο ανακριτής οφείλει επίσης να διερευνήσει την περιουσιακή κατάσταση του κατηγορουμένου, εφόσον αυτό κρίνεται απαραίτητο για την βεβαίωση του εγκλήματος, προβαίνοντας σε κάθε αναγκαία ενέργεια προς τον σκοπό αυτό. Κατά την έρευνα αυτή, ο ανακριτής, με διάταξή του που εκδίδεται μετά από σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα, μπορεί να αίρει το φορολογικό, τραπεζικό, χρηματιστηριακό ή κάθε άλλου είδους απόρρητο, με την εξαίρεση του δικηγορικού (άρθρο 39 παρ. 1 Ν. 4194/2013) και του τηλεπικοινωνιακού απορρήτου (Ν. 2225/1994) και να αποκτά πρόσβαση σε κάθε μορφής αρχείο Δημόσιας Αρχής ή Οργανισμού που τηρεί και επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, προκειμένου να διαπιστώσει την περιουσιακή κατάσταση του κατηγορουμένου και κατά την κρίση του και κάθε άλλου προσώπου, για το οποίο, από τα στοιχεία της ανάκρισης, προκύπτουν ενδείξεις ότι απέκτησε περιουσία που προέρχεται ή σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα με τη διερευνώμενη πράξη. Η κατά την παράγραφο αυτή έρευνα μπορεί να παραλειφθεί, αν τέτοιος έλεγχος έχει λάβει χώρα στο πλαίσιο τυχόν προηγηθείσας προκαταρκτικής εξέτασης.

Άρθρο 249.- Επιτόπια μετάβαση του ανακριτή. 1. Ο ανακριτής μπορεί να μεταβαίνει για να διενεργήσει ανάκριση, έξω από την έδρα του με σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα πλημμελειοδικών ή και σε άλλη δικαστική περιφέρεια, αν το εγκρίνει ο εισαγγελέας εφετών. Στην τελευταία περίπτωση ειδοποιείται ο εισαγγελέας εφετών της περιφέρειας όπου πρόκειται να γίνει η ανάκριση.

2. Ο ανακριτής μπορεί να αναθέσει σε άλλον ανακριτικό υπάλληλο τις πράξεις που πρόκειται να διενεργηθούν έξω από την έδρα του, μέσα όμως στη δική του δικαστική περιφέρεια. Επίσης αναθέτει στον αρμόδιο ανακριτή ή ανακριτικό υπάλληλο εκείνες που πρόκειται να γίνουν έξω από την περιφέρειά του,

ειδοποιώντας συγχρόνως τον οικείο εισαγγελέα. Δεν μπορεί όμως να αναθέσει σε άλλο ανακριτή την λήψη της απολογίας του κατηγορουμένου.

3. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις ο ανακριτής μπορεί να αναθέσει την διενέργεια ορισμένων πράξεων σε άλλον ανακριτή ή σε οποιονδήποτε προανακριτικό υπάλληλο της έδρας του, ειδοποιώντας συγχρόνως τον οικείο εισαγγελέα εφετών.

Άρθρο 250.- Εξουσία του ανακριτή. 1. Ο ανακριτής έχει το δικαίωμα και οφείλει να επεκτείνει τη δίωξη σε όλους όσους συμμετείχαν στην ίδια πράξη συντάσσοντας νέο κατηγορητήριο. Δεν μπορεί όμως να επεκτείνει την ποινική δίωξη και σε άλλη πράξη, έστω και αν είναι συναφής, ούτε έχει δικαίωμα μεταβολής του νομικού χαρακτηρισμού της πράξης για την οποία ασκήθηκε η ποινική δίωξη.

2. Αν κατά την πορεία της ανάκρισης ανακαλυφθούν και άλλες αξιόποινες πράξεις που διώκονται αυτεπαγγέλτως, ο ανακριτής τις ανακοινώνει στον εισαγγελέα, χωρίς εν τω μεταξύ να εμποδίζεται να ενεργεί τις κατεπείγουσες ανακριτικές πράξεις για τη βεβαίωσή τους. Στην περίπτωση αυτή ο εισαγγελέας ενεργεί σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 43 και επιστρέφει την δικογραφία στον ανακριτή, χωρίς να συντάξει κατηγορητήριο.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΜΗΜΑ

ΑΝΑΚΡΙΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Γενικές διατάξεις

Άρθρο 251.- Καθήκοντα εκείνου που ενεργεί την ανάκριση- Αρχή της αναλογικότητας. 1. Ο ανακριτής και οι ανακριτικοί υπάλληλοι στους οποίους έχουν ανατεθεί ανακριτικές πράξεις κατά το άρθρο 249 παρ. 2 οφείλουν χωρίς χρονοτριβή να συγκεντρώνουν πληροφορίες για το έγκλημα και τους υπαιτίους του, να εξετάζουν μάρτυρες και κατηγορουμένους, να μεταβαίνουν επί τόπου για ενέργεια αυτοψίας, αφού πάρουν μαζί τους, αν υπάρχει ανάγκη, ιατροδικαστές ή άλλους πραγματογνώμονες, να διεξάγουν έρευνες, να καταλαμβάνουν πειστήρια και γενικά

να ενεργούν οτιδήποτε είναι αναγκαίο για τη συλλογή και τη διατήρηση των αποδείξεων, καθώς και για την εξασφάλιση των ιχνών του εγκλήματος.

2. Κατά τη διενέργεια κάθε ανακριτικής πράξης ο ανακριτής και ο ανακριτικός υπάλληλος οφείλουν να τηρούν την αρχή της αναλογικότητας (άρθρο 25 παρ. 1 Συντάγματος).

Άρθρο 252.- Δικαιώματα εκείνου που ανακρίνει. Θορυβοποιοί. 1. Όταν γίνεται αυτοψία, έρευνα και κατάσχεση, οι αναφερόμενοι στο προηγούμενο άρθρο έχουν δικαίωμα να κλείνουν κατοικίες ολικά ή μερικά, να θέτουν σφραγίδες, να διορίζουν φύλακες και γενικά να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα ώστε να μην υπεξαιρεθούν, υπεξαχθούν ή μεταβληθούν αντικείμενα χρήσιμα στην ανάκριση ούτε να απομακρυνθούν ή να ξεφύγουν από τις έρευνές τους ύποπτοι.

2. Τα ίδια πρόσωπα μπορούν επίσης να διατάξουν να μην απομακρυνθεί κανένας πριν από το τέλος της έρευνας και να έρθουν πάλι όσοι απομακρύνθηκαν.

3. Αν κάποιος, όσο γίνονται οι παραπάνω ή άλλες ανακριτικές πράξεις, διαταράσσει με οποιονδήποτε τρόπο την ησυχία και την τάξη ή εναντιώνεται στα μέτρα που διατάχθηκαν, όσοι αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο έχουν δικαίωμα να διατάξουν την απομάκρυνσή του. Αν αυτός επιμένει να θορυβεί ή να εναντιώνεται, μπορούν να διατάξουν την κράτησή του έως είκοσι τέσσερις ώρες. Το γεγονός αυτό αναφέρεται στην έκθεση της ανάκρισης. Όταν εκείνος που θορυβεί ή εναντιώνεται είναι συνήγορος διαδίκου, όσοι ενεργούν την ανάκριση έχουν δικαίωμα να διατάξουν μόνο την απομάκρυνσή του, που εκτελείται βίαια αν αρνείται να απομακρυνθεί. Σε αυτή την περίπτωση οι παραπάνω οφείλουν να διορίσουν για τον κατηγορούμενο άλλο συνήγορο, όπου ο νόμος το επιβάλλει.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Έρευνες. Ειδικές ανακριτικές πράξεις

Άρθρο 253.- Προϋποθέσεις για τη διενέργεια έρευνας. Αν διεξάγεται ανάκριση για κακούργημα ή πλημμέλημα, έρευνα διενεργείται, με την παρουσία πάντοτε εκπροσώπων της δικαστικής εξουσίας, όταν μπορεί βάσιμα να υποτεθεί ότι η βεβαίωση του εγκλήματος, η αποκάλυψη ή η σύλληψη των δραστών ή τέλος η

βεβαίωση ή η αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε, είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί ή να διευκολυνθεί μόνο με αυτήν.

Άρθρο 254.- Ειδικές ανακριτικές πράξεις επί ορισμένων εγκλημάτων. 1. Ειδικά για τις αξιόποινες πράξεις των παρ. 1 και 2 του άρθρου 187, των άρθρων 187Α, 207 εδ. α΄, 208 παρ. 1 εδ. α΄, 208Α εκτός από τις ιδιαίτερα ελαφρές περιπτώσεις, 323Α, 336 σε βάρος ανηλίκου, της παρ. 1 του άρθρου 338 σε βάρος ανηλίκου, των παρ. 1 και 4 του άρθρου 339, των παρ. 1 και 2 του άρθρου 342, των άρθρων 348Α, 348Β, 348Γ και 351 ΠΚ η έρευνα μπορεί να συμπεριλάβει και τη διενέργεια:

α) συγκαλυμμένης έρευνας, κατά την οποία ο ανακριτικός υπάλληλος ή ο ιδιώτης που ενεργεί υπό τις οδηγίες του, προσφέρεται να διευκολύνει την τέλεση κάποιου από τα εγκλήματα της παρ. 1, την οποία ο δράστης του εν λόγω εγκλήματος είχε προαποφασίσει. Η διενέργεια της συγκαλυμμένης έρευνας γίνεται υπό την εποπτεία του εισαγγελέα πλημμελειοδικών, για δε τις ενέργειες του συγκαλυμμένα δρώντος ή του ιδιώτη συντάσσεται αναλυτική έκθεση κατά τα άρθρα 148 έως 153. Αποδεικτικά στοιχεία που αποκτήθηκαν με ενέργειες του συγκαλυμμένα δρώντος ή του ιδιώτη, οι οποίες δεν μνημονεύονται αναλυτικά στην έκθεση, δεν λαμβάνονται υπόψη για την καταδίκη του κατηγορουμένου.

β) ανακριτικής διείσδυσης, κατά την οποία ανακριτικός υπάλληλος με συγκαλυμμένα στοιχεία ταυτότητας αναλαμβάνει διεκπεραιωτικά καθήκοντα σε εγκληματική ή τρομοκρατική οργάνωση με σκοπό την εξιχνίαση της δομής της, την αποκάλυψη των μελών της, καθώς και τη διακρίβωση των εγκλημάτων της παρ. 1, την τέλεση των οποίων τα μέλη της οργάνωσης είχαν προαποφασίσει. Τα ίδια καθήκοντα μπορεί να αναλάβει και ιδιώτης υπό τους όρους των παραγράφων 2 έως 6 του παρόντος και εφόσον κατά τα λοιπά για τη δράση του είναι ενήμερος ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών. Ο ενεργών την ανακριτική διείσδυση μπορεί να φέρει συγκαλυμμένα στοιχεία ταυτότητας και φορολογικά ή άλλα στοιχεία και να συναλλάσσεται με αυτά για τις ανάγκες της έρευνας που διεξάγει. Οι λεπτομέρειες και η διαδικασία έκδοσης των εν λόγω στοιχείων συγκάλυψης ορίζονται με κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη. Η διενέργεια της ανακριτικής διείσδυσης γίνεται υπό την εποπτεία του εισαγγελέα πλημμελειοδικών,

για δε τις ενέργειες του συγκαλυμμένα δρώντος ανακριτικού υπαλλήλου ή του ιδιώτη συντάσσεται αναλυτική έκθεση κατά τα άρθρα 148 έως 153. Αποδεικτικά στοιχεία που αποκτήθηκαν με ενέργειες του συγκαλυμμένα δρώντος ανακριτικού υπαλλήλου ή του ιδιώτη, οι οποίες δεν μνημονεύονται αναλυτικά στην έκθεση, δεν λαμβάνονται υπόψη για την καταδίκη του κατηγορουμένου.

γ) ελεγχόμενων μεταφορών, όπως οι μεταφορές αυτές προβλέπονται στο άρθρο 38 του Ν. 2145/1993 (Α΄ 88).

δ) άρσης του απορρήτου του περιεχομένου των επικοινωνιών ή των δεδομένων θέσης και κίνησης αυτών, με την τήρηση των εγγυήσεων και τις διαδικασίες των άρθρων 4 και 5 του Ν. 2225/1994 (Α΄ 121), όπως αυτά ισχύουν.

ε) καταγραφής της δραστηριότητας ή άλλων γεγονότων εκτός κατοικίας με συσκευές ήχου ή εικόνας ή με άλλα ειδικά τεχνικά μέσα.

στ) συσχέτισης ή συνδυασμού δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

2. Οι ανακριτικές πράξεις της προηγούμενης παραγράφου διεξάγονται, με την τήρηση των εγγυήσεων και τις διαδικασίες των επόμενων παραγράφων, μόνο:

α) αν προκύπτουν σοβαρές ενδείξεις ότι έχει τελεσθεί αξιόποινη πράξη από τις αναφερόμενες στην παρ. 1 του άρθρου αυτού.

β) αν η εξάρθρωση της εγκληματικής οργάνωσης ή η εξιχνίαση των τρομοκρατικών πράξεων των άρθρων 187Α ΠΚ ή των λοιπών πράξεων που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου αυτού είναι διαφορετικά αδύνατη ή ιδιαιτέρως δυσχερής.

3. Για τη διενέργεια των αναφερόμενων στην παρ. 1 ανακριτικών πράξεων, καθώς και για το απολύτως αναγκαίο χρονικό διάστημα που απαιτείται για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού αποφαίνεται με ειδικά αιτιολογημένο βούλευμά του το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο μετά από πρόταση του εισαγγελέα. Στην αιτιολογία του βουλεύματος γίνεται ειδική μνεία : α) της αξιόποινης πράξης, β) των σοβαρών ενδείξεων ενοχής σε βάρος του προσώπου κατά του οποίου διενεργείται η ανακριτική πράξη, γ) του σκοπού αυτής, δ) της αδυναμίας ή ιδιαίτερης δυσχέρειας διακρίβωσης του εγκλήματος με άλλο τρόπο, και ε) της απόλυτα αναγκαίας χρονικής διάρκειας της ανακριτικής πράξης. Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις την έρευνα μπορεί να διατάξει ο εισαγγελέας ή ο ανακριτής. Στην περίπτωση αυτή ο εισαγγελέας ή ο ανακριτής είναι υποχρεωμένοι να εισαγάγουν το

ζήτημα μέσα σε προθεσμία τριών ημερών στο αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο, το οποίο ελέγχει παράλληλα την συνδρομή των εξαιρετικά επειγουσών περιστάσεων. Διαφορετικά η ισχύς της σχετικής διάταξης αίρεται αυτοδικαίως. Αν εντός ευλόγου χρόνου, που δεν μπορεί να υπερβαίνει τις πέντε (5) ημέρες, δεν εκδοθεί βούλευμα, τα τυχόν ευρήματα δεν είναι αξιοποιήσιμα.

4. Οι αναφερόμενες στα στοιχεία γ΄, δ΄ και ε΄ της παραγράφου 1 ανακριτικές πράξεις μπορούν να επιβληθούν υπό τους όρους της παραγράφου 3 και κατά τρίτου αμέτοχου στο έγκλημα προσώπου, προκειμένου να αποκαλυφθεί η ταυτότητα του κατηγορουμένου ή ο τόπος διαμονής ή της κατοικίας του και εφόσον είναι τεχνικά αδύνατη η εξακρίβωση αυτών των στοιχείων με άλλον τρόπο. Στις περιπτώσεις αυτές το αποδεικτικό υλικό που αφορά το τρίτο πρόσωπο καταστρέφεται αμέσως μετά την επίτευξη του ανακριτικού σκοπού, εκτός εάν με αυτό αποδεικνύεται η εκ μέρους του τέλεση κακουργήματος κατά της ζωής, της σωματικής ακεραιότητας, της προσωπικής ή γενετήσιας ελευθερίας, του πολιτεύματος ή της ακεραιότητας της χώρας, οπότε επιτρέπεται η αξιοποίησή του σε δίκη για τα εν λόγω εγκλήματα.

5. Κάθε στοιχείο ή γνώση που αποκτάται κατά τη διενέργεια των αναφερόμενων στην παράγραφο 1 ανακριτικών πράξεων αξιοποιείται στο πλαίσιο της αυτής ποινικής δίκης, υπό τον όρο ότι αφορά πράξη για την οποία επιτρέπεται η διενέργεια ειδικών ανακριτικών πράξεων. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται το στοιχείο αυτό ή η αποκτηθείσα γνώση να χρησιμοποιηθούν και σε άλλη ποινική δίκη για τη βεβαίωση εγκλήματος της παραγράφου 1, τη σύλληψη δραστών και την εξάρθρωση άλλης εγκληματικής ή τρομοκρατικής οργάνωσης, εφόσον το δικαστικό συμβούλιο αποφανθεί ειδικώς περί αυτού. Κάθε άλλο στοιχείο ή γνώση που αποκτήθηκε κατά τη διενέργεια των αναφερόμενων στην παρ. 1 ανακριτικών πράξεων απαγορεύεται, για λόγους δικαιότητας της διαδικασίας, να χρησιμοποιηθεί και να ληφθεί υπόψη ως άμεση ή έμμεση απόδειξη στην ίδια ή σε άλλη ποινική, πολιτική, διοικητική και πειθαρχική δίκη και διοικητική διαδικασία. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται τα στοιχεία αυτά ή οι αποκτηθείσες γνώσεις να χρησιμοποιηθούν για τη βεβαίωση εγκλήματος, τη σύλληψη δραστών και την εξάρθρωση άλλης εγκληματικής οργάνωσης, εφόσον το δικαστικό συμβούλιο αποφανθεί ειδικώς περί αυτού.

6. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται και κατά την διενέργεια των αντίστοιχων ερευνών που προβλέπονται σε ειδικούς ποινικούς νόμους, των

οποίων οι ρυθμίσεις εξακολουθούν να ισχύουν, εφόσον δεν έρχονται σε αντίθεση με τις διατάξεις του παρόντος.

Άρθρο 255.- Ειδικές ανακριτικές πράξεις επί εγκλημάτων διαφθοράς. 1. Ειδικά για τις αξιόποινες πράξεις των άρθρων 159, 159Α, 235, 236, 237 και 237Α ΠΚ, εφόσον αυτές δεν τελούνται στο πλαίσιο εγκληματικής ή τρομοκρατικής οργάνωσης, η έρευνα μπορεί να συμπεριλάβει και τη διενέργεια: α) συγκαλυμμένης έρευνας, την οποία ενεργεί ανακριτικός υπάλληλος με παραγγελία του αρμόδιου εισαγγελέα και αφού ενημερωθεί προηγουμένως εγγράφως ο αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου που εποπτεύει και συντονίζει το έργο των εισαγγελέων εγκλημάτων διαφθοράς. Η εν λόγω παραγγελία δίδεται, αν συντρέχουν σοβαρές ενδείξεις ότι τελείται ήδη ή πρόκειται να επαναληφθεί η τέλεση κάποιας από τις προαναφερόμενες αξιόποινες πράξεις, όπως προκύπτει από ενδείξεις για προηγούμενη συστηματική δράση του προσώπου κατά του οποίου διενεργείται η συγκεκριμένη έρευνα ή από την εύρεση αδικαιολόγητων περιουσιακών στοιχείων του κατά τον έλεγχο της περιουσιακής κατάστασής του, και η αποκάλυψη αυτής είναι με άλλον τρόπο αδύνατη ή ιδιαιτέρως δυσχερής. Κατά τη συγκαλυμμένη έρευνα ο ανακριτικός υπάλληλος ή ο ιδιώτης που ενεργεί υπό τις οδηγίες του, εμφανίζεται ως ωφελούμενος ή ως μεσολαβητής ωφελουμένου προσώπου από την αξιόποινη πράξη της παρ. 1, την τέλεση της οποίας ο δράστης είχε προαποφασίσει. Η συγκαλυμμένη έρευνα ενεργείται για εύλογο κατά τις περιστάσεις χρονικό διάστημα, το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει τους τρεις μήνες και μπορεί να παραταθεί για ακόμη ένα τρίμηνο. Ο ενεργών τη συγκαλυμμένη έρευνα μπορεί να φέρει συγκαλυμμένα στοιχεία ταυτότητας και φορολογικά ή άλλα στοιχεία και να συναλλάσσεται με αυτά για τις ανάγκες της έρευνας που διεξάγει. Οι λεπτομέρειες και η διαδικασία εκδόσεως των εν λόγω στοιχείων συγκάλυψης ορίζονται με κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη. Για τις ενέργειες του συγκαλυμμένα δρώντος συντάσσεται αναλυτική έκθεση κατά τα άρθρα 148 έως 153. Αποδεικτικά στοιχεία που αποκτήθηκαν με ενέργειες του συγκαλυμμένα δρώντος, οι οποίες δεν μνημονεύονται αναλυτικά στην έκθεση, δεν λαμβάνονται υπόψη για την καταδίκη του κατηγορουμένου.

β) άρσης του απορρήτου, καταγραφής δραστηριότητας εκτός κατοικίας και συσχέτισης ή συνδυασμού δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως αυτές προβλέπονται στα στοιχεία γ΄, δ΄ και ε΄ της παρ. 1 του άρθρου 254. Στις περιπτώσεις αυτές εφαρμόζονται αναλόγως οι παρ. 2 και 3 του ίδιου άρθρου.

2. Κάθε στοιχείο ή γνώση που αποκτήθηκε κατά την διενέργεια των προαναφερόμενων ανακριτικών πράξεων μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο για τους λόγους που όρισε το δικαστικό συμβούλιο.

Άρθρο 256.- Διατυπώσεις και τρόπος διεξαγωγής έρευνας σε κατοικία. Νυχτερινή έρευνα σε κατοικία. 1. Όποιος στις περιπτώσεις του άρθρου 253 και της παρ. 5 του παρόντος άρθρου ενεργεί την έρευνα σε κατοικία, προσλαμβάνει και άλλον ανακριτικό υπάλληλο, με τον οποίο συμπράττει, εκτός αν αυτός έχει προσληφθεί σύμφωνα με το άρθρο 150. Αν βρει την πόρτα κλειστή και ο ένοικος αρνείται να την ανοίξει, μπορεί να την παραβιάσει παρουσία του ανακριτικού υπαλλήλου με τον οποίο συμπράττει.

2. Αν την έρευνα την ενεργεί ανακριτικός υπάλληλος μη έχων την ιδιότητα δικαστικού λειτουργού, απαιτείται η παρουσία δικαστικού λειτουργού.

3. Αντίγραφο της έκθεσης για την έρευνα δίνεται ατελώς στον ένοικο της κατοικίας όπου έγινε αυτή, με προφορική αίτησή του.

4. Στις έρευνες των κατοικιών πρέπει να αποφεύγεται με επιμέλεια κάθε περιττή δημοσιότητα και κάθε ενόχληση των ενοίκων που δεν είναι απόλυτα αναγκαία. Πρέπει επίσης να καταβάλλεται μέριμνα για τη διαφύλαξη της υπόληψης και των ατομικών μυστικών που δεν έχουν σχέση με την πράξη της κατηγορίας, καθώς και να διεξάγεται η ενέργεια με κάθε ευπρέπεια και κοσμιότητα. Όποιος διεξάγει την έρευνα πρέπει να προσκαλεί τον ένοικο των διαμερισμάτων που θα ερευνηθούν να παρευρίσκεται κατά τη διεξαγωγή της. Σε περίπτωση απουσίας του, προσκαλείται να παρευρεθεί ένας γείτονας.

5. Η νυχτερινή έρευνα σε κατοικία επιτρέπεται στις παρακάτω περιπτώσεις και μόνο στον εισαγγελέα, στον ανακριτή, στους ειρηνοδίκες ή στους πταισματοδίκες:

α) αν πρόκειται να συλληφθεί πρόσωπο που διώκεται νόμιμα,

β) αν κάποιος συλλαμβάνεται επ' αυτοφώρω να διαπράττει μέσα στην κατοικία κακούργημα ή πλημμέλημα,

γ) αν γίνεται συγκέντρωση σε κατοικία όπου παίζονται κατ' επάγγελμα τυχερά παιχνίδια ή η κατοικία χρησιμοποιείται ως τόπος κατ' επάγγελμα ακολασίας.

6. Η διάρκεια της νύχτας ορίζεται: από τις 8 το βράδυ έως τις 6 το πρωί για το διάστημα από την 1 Οκτωβρίου έως τις 31 Μαρτίου, και από τις 9 το βράδυ έως τις 5 το πρωί για το διάστημα από την 1 Απριλίου έως τις 30 Σεπτεμβρίου.

Άρθρο 257.- Σωματικές έρευνες. 1. Στους κατηγορουμένους γίνεται σωματική έρευνα, όταν εκείνος που διεξάγει την ανάκριση κρίνει ότι εξαιτίας σπουδαίων λόγων είναι χρήσιμη για την εξακρίβωση της αλήθειας. Σε τρίτα πρόσωπα διενεργείται σωματική έρευνα, όταν υπάρχει σοβαρή και βάσιμη υπόνοια ότι θα βρεθούν ίχνη ή άλλα αντικείμενα που σχετίζονται με την κατηγορούμενη πράξη ή απόλυτη ανάγκη. Με τη διεξαγωγή της σωματικής έρευνας δεν θα πρέπει να προκαλείται βλάβη στην υγεία του προσώπου που υπόκειται σε αυτήν, ούτε να θίγεται, κατά το δυνατό, η αξιοπρέπειά του. Η διάταξη του άρθρου 199 εφαρμόζεται και στις σωματικές έρευνες.

2. Η σωματική έρευνα πρέπει να γίνεται ιδιαιτέρως και χωριστά για κάθε πρόσωπο. Αν αναζητείται ορισμένο πράγμα ή έγγραφο, εκείνος που ενεργεί την έρευνα καλεί προηγουμένως τον κάτοχό του να το παραδώσει.

Άρθρο 258.- Σύνταξη έκθεσης για την έρευνα. Μόλις τελειώσει μία έρευνα, συντάσσεται έκθεση κατά τα άρθρα 148 κ.ε. Τα πράγματα που βρέθηκαν και σχετίζονται με την ανακριτικό σκοπό της έρευνας, κατάσχονται και υποβάλλονται σε μεσεγγύηση με την τήρηση των άρθρων 259 και 264-266.

Άρθρο 259.- Μεσεγγύηση. Όποιος ενεργεί την ανάκριση μπορεί να προβαίνει οποτεδήποτε σε μεσεγγύηση πραγμάτων ή εγγράφων που σχετίζονται με το έγκλημα, ακόμη και όταν δεν κατασχέθηκαν, αλλά απλώς παραδόθηκαν σε αυτόν.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Κατάσχεση

Άρθρο 260.- Κατάσχεση στις τράπεζες και σε άλλα ιδρύματα. 1. Με την επιφύλαξη αντίθετων διατάξεων ειδικών νόμων, όσοι αναφέρονται στο άρθρο 251 μπορούν αυτοπροσώπως να κατάσχουν τίτλους αξιών, στις τράπεζες ή σε άλλα ιδρύματα δημόσια ή ιδιωτικά, σε ποσότητες που είναι κατατεθειμένες σε τρεχούμενο λογαριασμό και κάθε άλλο κατατεθειμένο πράγμα ή έγγραφο και όταν αυτά περιέχονται σε τραπεζικές θυρίδες, έστω και αν δεν ανήκουν στον κατηγορούμενο ή δεν είναι γραμμένα στο όνομά του, αρκεί να σχετίζονται με το έγκλημα.

2. Τα πρόσωπα αυτά έχουν το δικαίωμα να εξετάσουν την αλληλογραφία και όλες τις πράξεις της τράπεζας ή του ιδρύματος για να βρουν τα πράγματα που πρέπει να κατασχεθούν ή για να βεβαιώσουν άλλες περιστάσεις χρήσιμες για την εξακρίβωση της αλήθειας. Σε περίπτωση άρνησης προβαίνουν σε έρευνα και κατάσχεση των χρήσιμων εγγράφων και πραγμάτων.

Άρθρο 261.- Δέσμευση περιουσιακών στοιχείων. Κατά τη διάρκεια της κύριας ανάκρισης, ο ανακριτής μετά από σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα, μπορεί να διατάσσει τη δέσμευση τραπεζικών λογαριασμών, του περιεχομένου τραπεζικών θυρίδων, καθώς και άλλων περιουσιακών στοιχείων του κατηγορουμένου, κινητών και ακινήτων και όσων ακόμη έχουν άυλη μορφή, εφόσον, μετά από την διερεύνηση της περιουσιακής του κατάστασης κατά το άρθρο 248 παρ. 6, προκύψουν σοβαρές ενδείξεις ότι τα περιουσιακά αυτά στοιχεία προέρχονται άμεσα ή έμμεσα από τη διερευνώμενη αξιόποινη πράξη. Η δέσμευση μπορεί να αφορά περιουσιακά στοιχεία και τρίτου προσώπου στο οποίο, κατά τις υπάρχουσες ενδείξεις, μεταβιβάστηκε περιουσία από το έγκλημα, με σκοπό την αποφυγή της δήμευσής της, ιδίως όταν η μεταβίβαση έγινε χωρίς ισότιμο και αξιόχρεο αντάλλαγμα. Η περί της δέσμευσης διάταξη εκδίδεται χωρίς προηγούμενη κλήση του κατηγορουμένου ή του τρίτου και δεν είναι απαραίτητο να αναφέρει συγκεκριμένο λογαριασμό, τίτλο ή χρηματοπιστωτικό προϊόν, θυρίδα, κινητό ή ακίνητο περιουσιακό στοιχείο. Η δέσμευση ισχύει από τη χρονική στιγμή της επίδοσης της διάταξης στην οικεία υπηρεσία, φυσικό ή νομικό πρόσωπο προς τα οποία απευθύνεται. Σε περίπτωση δέσμευσης ακινήτου, πλοίου ή αεροσκάφους, η δέσμευση επέχει θέση κατάσχεσης και επιδίδεται στον αρμόδιο υποθηκοφύλακα ή προϊστάμενο του κτηματολογικού

γραφείου ή στον οικείο λιμενάρχη ή την υπηρεσία πολιτικής αεροπορίας, οι οποίοι υποχρεούνται να προβούν την ίδια ημέρα σε σχετική σημείωση στα τηρούμενα από αυτούς βιβλία και ακολούθως να αρχειοθετήσουν το έγγραφο που τους επιδόθηκε.

2. Κατά την έκδοση της διάταξης του ανακριτή εξαιρούνται τα ποσά που είναι αναγκαία για την κάλυψη των αναγκών διαβίωσης του κατηγορουμένου ή του τρίτου και των οικογενειών τους, των εξόδων για τη νομική τους υποστήριξη και των εξόδων για τη διατήρηση των δεσμευμένων περιουσιακών στοιχείων.

Άρθρο 262.- Αποτέλεσμα της δέσμευσης – προσφυγή. 1. Από την επίδοση της διάταξης για τη δέσμευση κατά την παρ. 1 του προηγούμενου άρθρου, είναι άκυρη κάθε διάθεση ή επιβάρυνση των δεσμευμένων περιουσιακών στοιχείων.

2. Η διάταξη του προηγούμενου άρθρου επιδίδεται εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών στον κατηγορούμενο ή τον τρίτο του οποίου δεσμεύθηκαν περιουσιακά στοιχεία, οι οποίοι μπορούν να προσφύγουν κατ' αυτής εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών στο αρμόδιο συμβούλιο πλημμελειοδικών ή εφετών, αν η ανάκριση διεξάγεται από εφέτη ανακριτή, ζητώντας την άρση ή τον περιορισμό της διάταξης σε περιουσιακά στοιχεία μικρότερης αξίας.

3. Η διάταξη του προηγούμενου άρθρου μπορεί να ανακληθεί ή να μεταρρυθμισθεί και η δέσμευση να αρθεί ή να περιορισθεί αυτεπαγγέλτως από τον ανακριτή ή και με αίτηση εκείνου κατά του οποίου στρέφεται, αν προκύψουν νέα στοιχεία ή συντρέξουν ιδιαίτερες περιστάσεις στο πρόσωπο του κατηγορουμένου ή του τρίτου ή των μελών των οικογενειών τους.

4. Η κατά το προηγούμενο άρθρο δέσμευση αίρεται αυτοδικαίως αν δεν εκδοθεί οριστική απόφαση ποινικού δικαστηρίου σε πρώτο βαθμό, εντός χρονικού διαστήματος πέντε ετών από την έκδοση της διάταξης.

Άρθρο 263.- Υποχρέωση για παράδοση εγγράφων. Οι δημόσιοι υπάλληλοι γενικά στους οποίους έχει ανατεθεί έστω και προσωρινά δημόσια υπηρεσία και τα άλλα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 212 οφείλουν, αν διαταχθούν από εκείνον που κάνει την ανάκριση, να παραδώσουν στη δικαστική αρχή τα έγγραφα και στο πρωτότυπό τους ακόμα, καθώς και κάθε άλλο αντικείμενο που βρίσκεται στην κατοχή τους λόγω των καθηκόντων τους, του λειτουργήματος ή του επαγγέλματός

τους, εκτός αν δηλώσουν εγγράφως, έστω και αναιτιολόγητα, ότι πρόκειται για διπλωματικό ή στρατιωτικό μυστικό που ανάγεται στην ασφάλεια του κράτους ή μυστικό που σχετίζεται με το λειτούργημα ή το επάγγελμά τους.

Άρθρο 264.- Κατάσχεση των εγγράφων – Κατάσχεση εντύπων. 1. Αν εκείνος που εκτελεί την κατάσχεση νομίζει ότι η δήλωση που έγινε σύμφωνα με το άρθρο 263 δεν είναι αληθής και πρόκειται σύμφωνα με αυτήν για μυστικό του κράτους από τα αναφερόμενα στο άρθρο 263, σφραγίζει το έγγραφο ή το εξασφαλίζει με άλλον τρόπο χωρίς να μάθει το περιεχόμενό του και αναφέρεται στον εισαγγελέα εφετών που ειδοποιεί σχετικά τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Ο Υπουργός έχει δικαίωμα είτε να επιτρέψει την κατάσχεση είτε όχι, με την επιφύλαξη της ποινικής και κάθε άλλης ευθύνης, αν η δήλωση αποδειχθεί ψευδής.

2. Οποιαδήποτε έρευνα και κατάσχεση κάθε εγγράφου που έχει κατατεθεί στο Υπουργείο Εξωτερικών επιτρέπεται μόνο με άδεια των Υπουργών Εξωτερικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, οι οποίοι την παρέχουν αν κατά την κρίση τους δεν βλάπτονται τα εθνικά συμφέροντα.

3. Αν ο κάτοχος δηλώσει ότι πρόκειται για μυστικό του λειτουργήματος ή του επαγγέλματος των προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 212 και εκείνος που κάνει την κατάσχεση νομίζει ότι η δήλωση δεν είναι αληθής, σφραγίζει το έγγραφο ή το εξασφαλίζει με άλλον τρόπο, χωρίς να μάθει το περιεχόμενό του και ζητεί από το διοικητικό συμβούλιο του οικείου συλλόγου, δικηγορικού, ιατρικού ή φαρμακευτικού, ή από τον οικείο μητροπολίτη να κρίνει αν το έγγραφο περιέχει επαγγελματικό απόρρητο ή εξομολόγηση. Σε περίπτωση που σε αυτό το ζήτημα θα δοθεί αρνητική απάντηση, το έγγραφο κατάσχεται, με την επιφύλαξη της ποινικής και κάθε άλλης ευθύνης, αν η δήλωση αποδειχθεί ψευδής.

4. Για την κατάσχεση εφημερίδων και άλλων εντύπων τηρούνται οι σχετικές διατάξεις του Συντάγματος και της νομοθεσίας για τον τύπο.

Άρθρο 265.- Κατάσχεση ψηφιακών δεδομένων. 1. Η κατάσχεση ψηφιακών δεδομένων μπορεί να επιβληθεί:

α) Σε ένα σύστημα υπολογιστή στο σύνολό του ή σε μέρος αυτού και στα δεδομένα υπολογιστή που είναι αποθηκευμένα σε αυτόν, στα οποία έχει φυσική πρόσβαση εκείνος που διενεργεί την ανάκριση,

β) σε ένα μέσο αποθήκευσης δεδομένων υπολογιστή στο οποίο υπάρχουν αποθηκευμένα δεδομένα υπολογιστή και έχει φυσική πρόσβαση εκείνος που διενεργεί την ανάκριση,

γ) σε ένα απομακρυσμένο σύστημα υπολογιστή στο σύνολό του ή σε μέρος αυτού και στα δεδομένα υπολογιστή που είναι αποθηκευμένα σε αυτόν ή σε ένα απομακρυσμένο μέσο αποθήκευσης δεδομένων υπολογιστή και στα δεδομένα υπολογιστή που είναι αποθηκευμένα σε αυτό, τα οποία είναι διασυνδεδεμένα στο σύστημα υπολογιστή στο οποίο έχει φυσική πρόσβαση εκείνος που διενεργεί την ανάκριση. Στην τελευταία περίπτωση, τα ψηφιακά δεδομένα που είναι αποθηκευμένα και προσβάσιμα μέσω συστήματος και υπηρεσιών νεφοϋπολογιστικής (cloud services) δεν θεωρούνται αποθηκευμένα σε απομακρυσμένο σύστημα υπολογιστή ή σε απομακρυσμένο μέσο αποθήκευσης δεδομένων υπολογιστή τα οποία είναι διασυνδεδεμένα στο σύστημα υπολογιστή στο οποίο έχουν φυσική πρόσβαση οι αρχές.

2. Η κατά τα ανωτέρω κατάσχεση πραγματοποιείται αποκλειστικά με τη χρήση κατάλληλου εξοπλισμού που επιτρέπει σε εκείνον που τη διεξάγει:

α) Την αφαίρεση και την κατάσχεση του υλικού φορέα των υπό στοιχείων α-γ της παρ. 1, στο οποίο βρίσκονται αποθηκευμένα τα δεδομένα και/ή

β) την αντιγραφή και την αφαίρεση των αποθηκευμένων ψηφιακών δεδομένων των υπό στοιχείων α-γ της παρ. 1 σε μέσο αποθήκευσης δεδομένων και

γ) την αναπαραγωγή και την επαλήθευση της αυθεντικότητας και της ακεραιότητας των κατασχεθέντων δεδομένων.

3. Η κατάσχεση που διενεργείται κατά τις παρ. 1 και 2, βεβαιώνεται με ειδική έκθεση, η οποία αναφέρει ειδικώς τις ενέργειες της παρ. 2 που πραγματοποιεί εκείνος που διεξάγει την ανάκριση.

4. Τα ψηφιακά δεδομένα που κατάσχονται διατηρούνται αποθηκευμένα καθ' όλη τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας σε ένα και μόνο υλικό μέσο αποθήκευσης που περιέχεται στη δικογραφία. Ασφαλές αντίγραφο αυτού ώστε να διασφαλίζεται η δυνατότητα ανάκτησης των δεδομένων που έχουν κατασχεθεί, σε περίπτωση

απώλειας ή καταστροφής, σχηματίζεται κατά την κατάσχεσή τους και διατηρείται στο γραφείο πειστηρίων του πρωτοδικείου στο οποίο υποβάλλεται η δικογραφία και το οποίο παρέχει τις κατάλληλες εγγυήσεις φυσικής ασφάλειας και πρόσβασης σε εκείνους μόνο που ασκούν καθήκοντα στην υπόθεση. Η παρούσα ισχύει αναλόγως και στα ψηφιακά δεδομένα που αφορούν στα δεδομένα επικοινωνίας που περιλαμβάνονται στη δικογραφία.

5. Η πρόσβαση και η δυνατότητα αναπαραγωγής των ψηφιακών δεδομένων που κατάσχονται επιτρέπεται μόνο σε όσους ασκούν δικαστικά, εισαγγελικά και ανακριτικά καθήκοντα στην υπόθεση ή τους γραμματείς. Προς το σκοπό αυτό χρησιμοποιούνται τα κατάλληλα τεχνικά μέσα. Τέτοια μέσα είναι η κρυπτογράφηση και η χρήση κωδικών ασφαλείας για την πρόσβαση και αναπαραγωγή των κατασχεμένων ψηφιακών δεδομένων από το υλικό μέσο αποθήκευσης στο οποίο βρίσκονται αποθηκευμένα. Η παρούσα ισχύει αναλόγως και στα ψηφιακά δεδομένα που αφορούν στα δεδομένα επικοινωνίας που περιλαμβάνονται στη δικογραφία.

6. Απαγορεύεται η δημιουργία και η διατήρηση αντιγράφων των ψηφιακών δεδομένων για οποιονδήποτε άλλον λόγο εκτός αν ο αρμόδιος εισαγγελέας ή ανακριτής ή συμβούλιο ή το δικαστήριο κρίνουν ότι τα κατασχεμένα ψηφιακά δεδομένα είναι αναγκαίο να περιληφθούν σε άλλη δικογραφία. Η παρούσα ισχύει αναλόγως και στα ψηφιακά δεδομένα που αφορούν στα δεδομένα επικοινωνίας που περιλαμβάνονται στη δικογραφία.

Άρθρο 266.- Κατάσχεση μετά το τέλος της ανάκρισης. 1. Αν κατά την πορεία της ανάκρισης δεν έγινε δυνατή ή δεν θεωρήθηκε αναγκαία η κατάσχεση πραγμάτων ή εγγράφων σχετικών με το έγκλημα, η κατάσχεση μπορεί να διαταχθεί από το δικαστήριο σε κάθε στάδιο της δίκης και αυτεπαγγέλτως, οπότε ενεργείται από τον εντελλόμενο γι' αυτήν ανακριτικό υπάλληλο μόλις γίνει δυνατή η διενέργειά της.

2. Σε περίπτωση αμετάκλητης καταδίκης, η κατάσχεση, οποτεδήποτε θεωρηθεί ότι μπορεί να γίνει και ανεξάρτητα αν η ποινή εκτίθηκε ή αποσβέστηκε με άλλον τρόπο, διατάσσεται από τον εισαγγελέα και αυτεπαγγέλτως. Για την τύχη των πραγμάτων ή των εγγράφων που κατασχέθηκαν αποφασίζει το δικαστήριο σύμφωνα με το άρθρο 372.

Άρθρο 267.- Αντίγραφα των εγγράφων που κατασχέθηκαν και δικαστική παρακατάθεσή τους. 1. Εκείνος που έκανε την κατάσχεση μπορεί να επιτρέπει να χορηγούνται ατελώς αντίγραφα σε αυτούς που κατείχαν τα έγγραφα πριν από την κατάσχεση. Μπορεί επίσης να κρατήσει και ο ίδιος αντίγραφο από τα έγγραφα που είχαν παραδοθεί, επιστρέφοντας τα πρωτότυπα.

2. Οι δημόσιοι υπάλληλοι και οι δικηγόροι μπορούν να εκδίδουν αντίγραφα, αποσπάσματα και πιστοποιητικά από τα έγγραφα που τους αποδόθηκαν, σε πρωτότυπο ή σε αντίγραφο, από τον ανακριτή ή τον ανακριτικό υπάλληλο. Αν όμως έγινε κατάσχεση, πρέπει να μνημονεύουν την διενέργειά της.

3. Σε κάθε περίπτωση το πρόσωπο ή το ίδρυμα ή το γραφείο, όπου έγινε η κατάσχεση, έχει δικαίωμα να λάβει ατελώς πιστοποιητικό σχετικό με αυτήν.

4. Αν το έγγραφο που πρέπει να κατασχεθεί αποτελεί μέρος τόμου ή βιβλίου, από το οποίο δεν μπορεί να αποσπαστεί, και εκείνος που διενεργεί την ανάκριση νομίζει ότι δεν είναι αρκετό να πάρει αντίγραφο, ολόκληρος ο τόμος ή το βιβλίο παραδίδεται για φύλαξη στον γραμματέα του δικαστηρίου. Αυτός με άδεια του ανακριτή ή του εισαγγελέα εκδίδει για τους ενδιαφερομένους, ύστερα από αίτησή τους, αντίγραφα, αποσπάσματα ή πιστοποιητικά μερών του τόμου ή του βιβλίου, μνημονεύοντας την μερική κατάσχεση. Στον πριν από την κατάσχεση κάτοχο παρέχονται ατελώς τέτοιου είδους αντίγραφα, αποσπάσματα ή πιστοποιητικά.

5. Σε αυτή την περίπτωση δίνεται στον κάτοχο ατελώς αντίγραφο της έκθεσης για την κατάσχεση.

Άρθρο 268.- Φύλαξη των πραγμάτων που κατασχέθηκαν. Σφράγιση. 1. Τα πράγματα που κατασχέθηκαν παραδίδονται για φύλαξη στον γραμματέα του δικαστηρίου, εκτός αν δεν είναι δυνατή η φύλαξη από αυτόν, οπότε όποιος ενεργεί την ανάκριση διατάσσει να φυλαχθούν αλλού και διορίζει φύλακα ικανό και φερέγγυο. Χρήματα ή άλλα τιμαλφή κατατίθενται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν τη λειτουργία του.

2. Στην έκθεση για την παράδοση μνημονεύεται η υποχρέωση του φύλακα να διαφυλάξει τα πράγματα και να τα παραδώσει οποτεδήποτε το ζητήσει η δικαστική αρχή. Ο ανακριτικός υπάλληλος μπορεί να επιβάλει στον φύλακα και την

καταβολή εγγύησης, που παραδίδεται στο γραμματέα του πρωτοδικείου ή του ειρηνοδικείου της κατοικίας.

3. Τα κατά την παρ. 1 πράγματα, εφόσον παρήλθε πενταετία από την κατάσχεσή τους χωρίς να εκδοθεί αμετάκλητη δικαστική απόφαση για την τύχη τους, καταστρέφονται, αν είναι άχρηστα, άνευ αξίας ή ευτελούς αξίας. Η καταστροφή αποφασίζεται, αφού διαπιστωθεί ότι δεν έχουν αποδεικτική αξία και ενεργείται από επιτροπή που αποτελείται: α) από έναν εισαγγελέα ή αντεισαγγελέα πρωτοδικών, που ορίζεται με τον αναπληρωτή του από τον εισαγγελέα που διευθύνει την οικεία εισαγγελία και β) από έναν υπάλληλο της γραμματείας του πρωτοδικείου και έναν της εισαγγελίας, που ορίζονται με τους αναπληρωτές τους από τον πρόεδρο και τον εισαγγελέα πρωτοδικών, αντίστοιχα. Ρυπαρά ή επιβλαβή για τη δημόσια υγεία πράγματα καταστρέφονται και αν δεν έχει παρέλθει πενταετία από την κατάσχεσή τους. Όπλα και πυρομαχικά παραδίδονται στην αρμόδια στρατιωτική υπηρεσία μετά από έγγραφη πρόσκληση του εισαγγελέα. Για την παράδοση συντάσσεται σχετικό πρωτόκολλο.

4. Αν υπάρχει ανάγκη, όποιος ενεργεί την κατάσχεση ασφαλίζει τα πράγματα ή τα έγγραφα που κατασχέθηκαν είτε θέτοντας την σφραγίδα της υπηρεσίας είτε με άλλον τρόπο. Επίσης σε όσους έχουν συμφέρον επιτρέπεται να θέσουν και την δική τους σφραγίδα, αν παρίστανται και το ζητήσουν. Η αποσφράγιση γίνεται μπροστά τους, αν αυτό είναι δυνατό, αφού προηγουμένως βεβαιωθεί ότι δεν έχουν παραβιαστεί οι σφραγίδες.

Άρθρο 269.- Αντίγραφα και φωτογραφίες των πραγμάτων που κατασχέθηκαν. Άρση της κατάσχεσης. 1. Εκείνος που ενεργεί την ανάκριση εφοδιάζεται, αν είναι δυνατό, με αντίγραφα των εγγράφων που κατασχέθηκαν και με φωτογραφίες ή άλλες αναπαραστάσεις των πραγμάτων που κατασχέθηκαν και μπορούν να αλλοιωθούν ή είναι δύσκολο να φυλαχθούν.

2. Για τα πράγματα που μπορούν να φθαρούν διατάσσεται από εκείνον που ενεργεί την ανάκριση η πώληση κατά προτίμηση με δημόσιο πλειστηριασμό, ή η καταστροφή, αν ο νόμος απαγορεύει την κατοχή τους ή έχουν καταστεί επικίνδυνα για την δημόσια υγεία.

3. Σε κάθε περίπτωση το δικαστικό συμβούλιο ή το δικαστήριο μπορεί να διατάξει να αρθεί η κατάσχεση, αν δεν είναι πιθανόν ότι από αυτό τον λόγο θα δημιουργηθούν δυσχέρειες στην εξακρίβωση της αλήθειας. Στις περιπτώσεις των άρθρων 43 παρ. 3 και 4 και 51 παρ. 2 και 3 την άρση κατάσχεσης διατάσσει ο εισαγγελέας. Το ενδεχόμενο της δήμευσης των πραγμάτων που κατασχέθηκαν δεν εμποδίζει την αλλαγή του προσώπου του φύλακα ούτε την άρση της κατάσχεσης από το δικαστικό συμβούλιο.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Απολογία του κατηγορουμένου

Άρθρο 270.- Αναγκαίος όρος για να περατωθεί η ανάκριση. 1. Η κύρια ανάκριση δεν μπορεί να θεωρηθεί τελειωμένη, αν δεν απολογηθεί ο κατηγορούμενος. Μπορεί όμως να θεωρηθεί τελειωμένη, χωρίς κλήτευση και απολογία του κατηγορουμένου, αν μετά την διενέργεια ανακριτικών πράξεων δεν προκύπτουν επαρκείς ενδείξεις εναντίον του ή συντρέχει περίπτωση εφαρμογής των άρθρων 301 παρ. 4 εδ. α΄ και 303 παρ. 5 εδ. α΄.

2. Αν ο κατηγορούμενος κλήθηκε σε απολογία, από απείθεια όμως δεν παρουσιάζεται και ο ανακριτής κρίνει ότι υπάρχουν ενδείξεις εναντίον του, τότε η ανάκριση μπορεί να θεωρηθεί τελειωμένη με την έκδοση εντάλματος βίαιης προσαγωγής, σύμφωνα με το άρθρο 272 και αν οι ενδείξεις είναι σοβαρές με την έκδοση εντάλματος σύλληψης σύμφωνα με το άρθρο 276.

Άρθρο 271.- Κλήση κατηγορουμένου. 1. Στον κατηγορούμενο επιδίδεται κλήση για να εμφανισθεί στον ανακριτή, εκτός από την περίπτωση του άρθρου 276.

2. Η κλήση γίνεται εγγράφως και πρέπει να αναφέρει την αξιόποινη πράξη για την οποία διεξάγεται ανάκριση, να έχει την επίσημη σφραγίδα και να έχει υπογραφεί από τον ανακριτή και τον γραμματέα. Η επίδοσή της γίνεται στον κλητευόμενο είκοσι τέσσερις τουλάχιστον ώρες πριν από την ημέρα που ορίζεται για την εμφάνισή του.

Άρθρο 272.- Ένταλμα βίαιης προσαγωγής. Αν ο κατηγορούμενος που κλήθηκε δεν εμφανίστηκε, μπορεί να εκδοθεί εναντίον του ένταλμα βίαιης προσαγωγής, αν δεν συντρέχει περίπτωση να εκδοθεί ένταλμα σύλληψης σύμφωνα με το άρθρο 276. Το ένταλμα βίαιης προσαγωγής εκτελείται σύμφωνα με το άρθρο 277.

Άρθρο 273.- Εξέταση κατηγορουμένου. 1. α) Όταν ο κατηγορούμενος εμφανιστεί ενώπιον του ανακριτή ή του εισαγγελέα ή του ειρηνοδίκη ή των ανακριτικών υπαλλήλων του άρθρου 31, αυτοί είναι υποχρεωμένοι να εξακριβώσουν τα στοιχεία της ταυτότητάς του από το δελτίο της αστυνομικής του ταυτότητας ή από το διαβατήριό του, προσκαλώντας τον ταυτόχρονα να δηλώσει την τωρινή διεύθυνση της κατοικίας του ή της διαμονής του (πόλη, χωριό, συνοικία, οδό, αριθμό). Τα στοιχεία αυτά καταχωρίζονται στην έκθεση της απολογίας. β) Αν ο κατηγορούμενος ισχυρίζεται ότι δεν έχει δελτίο ταυτότητας ή διαβατήριο και δεν αμφισβητεί την ταυτότητα που του αποδίδεται, όποιος ενεργεί την εξέταση καταχωρίζει στην έκθεση της απολογίας το γεγονός αυτό, καθώς και τα κατά τη δήλωση του κατηγορουμένου στοιχεία της ταυτότητάς του, αποστέλλοντας αμέσως απόσπασμα του μέρους αυτού της έκθεσης στον εισαγγελέα που άσκησε την ποινική δίωξη. Ο εισαγγελέας ελέγχει την ακρίβεια των στοιχείων της ταυτότητας που δηλώθηκαν. γ) Εκείνος που ενεργεί την ανάκριση υπενθυμίζει στον κατηγορούμενο ή στον ύποπτο την υποχρέωσή του, να δηλώσει κάθε μεταβολή της διεύθυνσης κατοικίας ή διαμονής του σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 156 και τις συνέπειες σε περίπτωση παράλειψης, μνημονεύοντας ρητά το γεγονός αυτό στην έκθεση της απολογίας. δ) Στην έκθεση απολογίας αναγράφεται υποχρεωτικά ο αριθμός φορολογικού μητρώου (ΑΦΜ) και η αρμόδια ΔΟΥ του κατηγορουμένου. Αν αυτός δεν έχει ΑΦΜ, αναγράφονται υποχρεωτικά το επώνυμο και το όνομα του πατέρα του, το πατρικό επώνυμο και το όνομα της μητέρας του, η ημερομηνία και ο τόπος γέννησης στην Ελλάδα ή η χώρα γέννησης στο εξωτερικό.

2. Αφού εξακριβωθεί η ταυτότητα του κατηγορουμένου και του εξηγηθούν τα δικαιώματά του, εκείνος που ενεργεί την εξέτασή του εκθέτει με πληρότητα και σαφήνεια την πράξη για την οποία κατηγορείται και τον προσκαλεί να απολογηθεί και να υποδείξει τα μέσα της υπεράσπισής του. Ο κατηγορούμενος έχει δικαίωμα να

αρνηθεί να απαντήσει. Επίσης έχει δικαίωμα να παραδώσει την απολογία του γραπτή. Σε αυτήν την περίπτωση όποιος ενεργεί την ανάκριση απευθύνει στον κατηγορούμενο τις απαραίτητες ερωτήσεις για να αποσαφηνιστεί το περιεχόμενο της έγγραφης απολογίας. Οι ερωτήσεις πρέπει να αναγράφονται ρητά στην έκθεση.

3. Οι διατάξεις των άρθρων 223 παρ. 2, 3 και 5 και 225 εφαρμόζονται και για την εξέταση κατηγορουμένων.

Άρθρο 274.- Έρευνα των μέσων της υπεράσπισης. Ο κατηγορούμενος πρέπει να καλείται να εκθέτει πλήρως τους λόγους που συμβάλλουν στην υπεράσπισή του. Όποιος ενεργεί την εξέταση πρέπει να ερευνά με επιμέλεια κάθε περιστατικό που επικαλέστηκε υπέρ αυτού ο κατηγορούμενος, αν αυτό είναι χρήσιμο για να εξακριβωθεί η αλήθεια. Ο ανακρίνων έχει την υποχρέωση με διάταξή του να αιτιολογεί την απόρριψη των αποδεικτικών αιτημάτων του άρθρου 102.

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Σύλληψη και προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου

Άρθρο 275.- Στα αυτόφωρα εγκλήματα. 1. Προκειμένου για αυτόφωρα κακουργήματα και πλημμελήματα οι ανακριτικοί υπάλληλοι του άρθρου 31, καθώς και κάθε αστυνομικό όργανο, έχουν υποχρέωση, ενώ οποιοσδήποτε πολίτης το δικαίωμα, να συλλάβουν το δράστη, τηρώντας τις διατάξεις του Συντάγματος και του άρθρου 279 του κώδικα για την άμεση προσαγωγή του στον εισαγγελέα.

2. Στα εγκλήματα που διώκονται με έγκληση δεν επιτρέπεται η σύλληψη, εκτός αν προηγουμένως υποβληθεί η έγκληση, έστω και προφορικά, σε εκείνον που έχει δικαίωμα να συλλάβει το δράστη.

3. Στα αυτόφωρα κακουργήματα και πλημμελήματα ο αρμόδιος εισαγγελέας πλημμελειοδικών έχει το δικαίωμα να εκδίδει εναντίον του δράστη που διώκεται ένταλμα σύλληψής του, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 276 και 277. Το ένταλμα αυτό μπορεί ο εισαγγελέας να το ανακαλεί ή να το καταργεί.

Άρθρο 276.- Σύλληψη με ένταλμα. 1. Εκτός από την περίπτωση του άρθρου 275, κανείς δεν συλλαμβάνεται χωρίς ειδικά και εμπεριστατωμένα αιτιολογημένο

ένταλμα του ανακριτή ή βούλευμα του δικαστικού συμβουλίου, που πρέπει να επιδίδονται κατά τη στιγμή της σύλληψης.

2. Ο ανακριτής εκδίδει το ένταλμα σύλληψης αφού προηγουμένως διατυπώσει την γνώμη του ο εισαγγελέας, και μόνο στις περιπτώσεις όπου επιτρέπεται προσωρινή κράτηση κατά τα άρθρα 286 και 287. Στις περιπτώσεις αυτές μπορεί να διαταχθεί η σύλληψη και η προσωρινή κράτηση και από το δικαστικό συμβούλιο. Το κατά την παράγραφο αυτή ένταλμα σύλληψης εκδίδεται μόνο όταν υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις επί τη βάσει συγκεκριμένων περιστατικών, που πρέπει να μνημονεύονται στο σώμα του εντάλματος, ότι ο κατηγορούμενος έχει σχεδιάσει την φυγή του ή την τέλεση άλλων σοβαρών εγκλημάτων.

3. Το ένταλμα σύλληψης περιέχει το όνομα, το επώνυμο, την κατοικία και την ακριβέστερη δυνατή περιγραφή του προσώπου που συλλαμβάνεται, σημείωση για το έγκλημα για το οποίο κατηγορείται και μνεία του άρθρου που το προβλέπει. Έχει επίσης την επίσημη σφραγίδα και την υπογραφή του ανακριτή και του γραμματέα.

4. Το ένταλμα σύλληψης μπορεί να ανακληθεί οποτεδήποτε μετά από προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα, αν εκλείψουν οι λόγοι που επέβαλαν την έκδοσή του.

Άρθρο 277.- Εκτέλεση του εντάλματος σύλληψης. 1. Το ένταλμα σύλληψης που εκδίδεται με το νόμιμο τύπο είναι εκτελεστό σε όλη την επικράτεια. Η εκτέλεσή του γίνεται με τη φροντίδα του εισαγγελέα από τις αρχές στις οποίες έχει ανατεθεί η εκτέλεση ενταλμάτων.

2. Αν ο κατηγορούμενος βρίσκεται σε άλλη δικαστική περιφέρεια, ο εισαγγελέας μπορεί να αποστείλει το ένταλμα σύλληψης απευθείας στην επιτόπια αρχή στην οποία έχει ανατεθεί η εκτέλεση ενταλμάτων.

3. Όλες οι πολιτικές και οι στρατιωτικές αρχές, μόλις τους επιδειχθεί το ένταλμα, οφείλουν να βοηθήσουν για τη σύλληψη χωρίς αναβολή και μέσα στα όρια της αρμοδιότητάς τους.

4. Η εκτέλεση του εντάλματος σύλληψης που αφορά στρατιωτικό γίνεται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του στρατιωτικού ποινικού κώδικα.

Άρθρο 278.- Πώς γίνεται η σύλληψη. 1. Σύλληψη δεν μπορεί να γίνει: α) όσο διαρκεί η ιερουργία, σε οίκημα που προορίζεται για τη θεία λατρεία β) τη νύχτα σε ιδιωτική κατοικία, εκτός αν αυτός που διαμένει εκεί το ζητήσει ρητά ή αν τηρηθούν οι διατυπώσεις του άρθρου 256. Αν δεν τηρηθεί η διάταξη αυτή, επιβάλλεται πειθαρχική ποινή στα όργανα που εκτελούν την σύλληψη.

2. Τα αρμόδια για τη σύλληψη όργανα οφείλουν να συμπεριφέρονται με κάθε δυνατή ευγένεια σε αυτόν που συλλαμβάνουν και να σέβονται την τιμή του. Γι' αυτό δεν πρέπει να μεταχειρίζονται βία παρά μόνο αν υπάρχει ανάγκη και δεν επιτρέπεται να τον δεσμεύουν παρά μόνο όταν ο συλλαμβανόμενος αντιστέκεται ή είναι ύποπτος φυγής.

Άρθρο 279.- Προσαγωγή του κατηγορουμένου. 1. Ο συλλαμβανόμενος επ' αυτοφώρω ή με ένταλμα οδηγείται χωρίς αναβολή στον αρμόδιο εισαγγελέα, το αργότερο μέσα σε είκοσι τέσσερις (24) ώρες από τη σύλληψή του και, αν η σύλληψη έγινε έξω από την έδρα του, στον απολύτως αναγκαίο χρόνο για την μεταφορά του. Αν πρόκειται για κακούργημα ή αν η σύλληψη έγινε με ένταλμα του ανακριτή, ο εισαγγελέας παραπέμπει στον ανακριτή εκείνον που έχει συλληφθεί και αν πρόκειται για πλημμέλημα, ενεργεί σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 43, 51, 246 παρ. 2β και 417 κ.ε. Ειδικά σε περίπτωση σύλληψης επ' αυτοφώρω για πλημμέλημα, ο ανακριτικός υπάλληλος εντός δώδεκα (12) ωρών ειδοποιεί με το ταχύτερο μέσο τον εισαγγελέα, ο οποίος μπορεί, λαμβάνοντας υπόψη τη βαρύτητα του εγκλήματος και την προσωπικότητα του δράστη, να δώσει εντολή να αφεθεί αυτός ελεύθερος και να μην εφαρμοσθεί η προβλεπόμενη για τα αυτόφωρα εγκλήματα διαδικασία του άρθρου 418 παρ. 1 εδ. α΄ και παρ. 2. Στην περίπτωση αυτή ο ανακριτικός υπάλληλος υποβάλλει στον εισαγγελέα, χωρίς χρονοτριβή, όλες τις εκθέσεις που συντάχθηκαν για τη συγκεκριμένη υπόθεση.

2. Αν ο συλλαμβανόμενος αμφισβητεί την ταυτότητα που του αποδίδεται ή ισχυρίζεται ότι έπαυσε να ισχύει το ένταλμα σύλληψης ή το βούλευμα, οδηγείται σε έναν από τους ανακριτικούς υπαλλήλους του τόπου της σύλληψης που αναφέρονται στο άρθρο 31. Ο ανακριτικός υπάλληλος εξετάζει τα στοιχεία της ταυτότητας και ζητεί πληροφορίες με το ταχύτερο μέσο για την ισχύ του εντάλματος ή του βουλεύματος. Αν η ταυτότητα δεν αποδείχθηκε ή έχει παύσει να ισχύει το ένταλμα σύλληψης ή το

βούλευμα, ή δεν εκδόθηκε το ένταλμα σύμφωνα με τον τύπο που απαιτείται, εκείνος που έχει συλληφθεί απολύεται αμέσως. Σε κάθε άλλη περίπτωση, ο ανακριτικός υπάλληλος τον στέλνει μαζί με την έκθεση που έχει συντάξει στην αρχή που ζήτησε τη σύλληψή του, η οποία μπορεί επίσης να εξετάσει και αυτή την ταυτότητά του.

Άρθρο 280.- Κατάσχεση πειστηρίων. Όλα τα έγγραφα και τα άλλα αντικείμενα που βρέθηκαν σε αυτόν που έχει συλληφθεί και έχουν σχέση με το έγκλημα κατάσχονται και παραδίδονται με αυτόν και την σχετική έκθεση στον αρμόδιο εισαγγελέα ή ανακριτή.

Άρθρο 281.- Κράτηση του προσώπου που συλλαμβάνεται. Όποιος έχει συλληφθεί κρατείται στις φυλακές για υποδίκους ή στο αστυνομικό κρατητήριο ή, κατά τις περιστάσεις, στο σπίτι του υπό φρούρηση, στην περίπτωση όμως αυτή με δικά του έξοδα, ωσότου εκδοθεί το ένταλμα προσωρινής κράτησης ή απολυθεί.

Άρθρο 282.- Σκοπός και γενικές προϋποθέσεις επιβολής προσωρινής κράτησης, κατ' οίκον περιορισμού και περιοριστικών όρων.

1. Όσο διαρκεί η προδικασία, αν προκύπτουν σοβαρές ενδείξεις ενοχής του κατηγορουμένου, είναι δυνατό να διαταχθούν περιοριστικοί όροι ή κατ' οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική επιτήρηση ή να επιβληθεί προσωρινή κράτηση, υπό τις προϋποθέσεις των επόμενων άρθρων.

2. Ο σκοπός των περιοριστικών όρων, του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση και της προσωρινής κράτησης είναι να αποτραπεί ο κίνδυνος τέλεσης νέων εγκλημάτων και να εξασφαλιστεί ότι εκείνος στον οποίο επιβλήθηκαν θα παραστεί οποτεδήποτε στην ανάκριση ή στο δικαστήριο και θα υποβληθεί στην εκτέλεση της απόφασης.

3. Οι περιοριστικοί όροι επιβάλλονται εφόσον είναι απολύτως αναγκαίοι για την εκπλήρωση των σκοπών της παρ. 2 και αν αυτοί δεν επαρκούν επιβάλλεται κατ' οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική επιτήρηση και αν και αυτό το μέτρο κρίνεται ανεπαρκές τότε μόνο εκδίδεται ειδικά και εμπεριστατωμένα αιτιολογημένο ένταλμα προσωρινής κράτησης.

Άρθρο 283.- Οι περιοριστικοί όροι. 1. Περιοριστικοί όροι είναι ιδίως η παροχή εγγύησης, η υποχρέωση του κατηγορουμένου να εμφανίζεται κατά διαστήματα στον ανακριτή ή σε άλλη αρχή στην Ελλάδα ή σε ελληνική προξενική αρχή στο εξωτερικό, η απαγόρευση να μεταβαίνει ή να διαμένει σε ορισμένο τόπο ή στο εξωτερικό και η απαγόρευση να συναναστρέφεται ή να συναντάται με ορισμένα πρόσωπα. Σε περίπτωση επιβολής του περιοριστικού όρου της εμφάνισης σε ελληνική προξενική αρχή, η τελευταία υποχρεούται να εκτελεί τις σχετικές παραγγελίες των δικαστικών αρχών. Για τους ανηλίκους ως περιοριστικοί όροι είναι δυνατόν να διατάσσονται και ένα ή περισσότερα από τα αναμορφωτικά μέτρα που προβλέπονται στις περιπτώσεις α΄ έως ια΄ της παρ. 1 του άρθρου 122 ΠΚ. Σε περίπτωση παραβίασης των όρων αυτών είναι δυνατή η αντικατάστασή τους με το μέτρο της περ. ιβ΄ της παρ. 1 του άρθρου 122 ΠΚ. Για τους κατηγορουμένους που εμφανίζουν ψυχική ή διανοητική διαταραχή ως περιοριστικός όρος είναι δυνατόν να διατάσσεται ένα από τα μέτρα της παρ. 3 του άρθρου 69Α ΠΚ.

2. Περιοριστικοί όροι μπορεί να επιβληθούν αν προκύπτουν σοβαρές ενδείξεις ενοχής του κατηγορουμένου για κακούργημα ή πλημμέλημα που τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών.

Άρθρο 284.- Ο κατ' οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική επιτήρηση. 1. Ως κατ' οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική επιτήρηση νοείται η επιβολή στον κατηγορούμενο της υποχρέωσης να μην εξέρχεται από συγκεκριμένο και ειδικά ορισμένο στην διάταξη του ανακριτή κτίριο ή σύμπλεγμα κτιρίων, που αποδεδειγμένα συνιστά τον τόπο διαμονής ή κατοικίας του. Η διάταξη που επιβάλλει τον κατ' οίκον περιορισμό με ηλεκτρονική επιτήρηση μπορεί να ορίζει την ευρύτερη περιοχή γύρω από τον τόπο διαμονής ή κατοικίας του κατηγορουμένου, στην οποία θα μπορεί αυτός να κινείται για την κάλυψη βασικών βιοτικών αναγκών του. Για τον σκοπό αυτόν ο κατηγορούμενος επιτηρείται με τη χρήση πρόσφορων ηλεκτρονικών μέσων. Ο κατηγορούμενος υποχρεούται να μην επεμβαίνει ή επιδρά καθ' οιονδήποτε τρόπο στα ηλεκτρονικά μέσα και στα συναφή με την επιτήρηση δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Αρμόδια υπηρεσία παρακολουθεί και καταγράφει μέσω συστήματος γεωεντοπισμού, μόνο την γεωγραφική θέση του κατηγορούμενου και τηρεί σχετικό αρχείο.

2. Κατ' οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική επιτήρηση επιβάλλεται μόνον εφόσον προκύπτουν επαρκείς ενδείξεις ενοχής του κατηγορουμένου για κακούργημα και κρίνεται αιτιολογημένα ότι οι άλλοι περιοριστικοί όροι δεν επαρκούν για την επίτευξη των σκοπών της παρ. 2 του άρθρου 282, υπό την προϋπόθεση ότι ο κατηγορούμενος έχει γνωστή διαμονή στη χώρα και:

α) έχει κάνει προπαρασκευαστικές ενέργειες για να διευκολύνει τη φυγή του ή κατά το παρελθόν υπήρξε φυγόποινος ή φυγόδικος ή κρίθηκε ένοχος για απόδραση κρατουμένου ή για παραβίαση περιορισμών διαμονής και από την συνδρομή ενός εκ των παραπάνω στοιχείων προκύπτει σκοπός φυγής του, ή

β) κρίνεται αιτιολογημένα ότι αν αφεθεί ελεύθερος είναι πολύ πιθανό, όπως προκύπτει από προηγούμενη αμετάκλητη καταδίκη του για ομοειδή αξιόποινη πράξη, να διαπράξει και άλλα εγκλήματα.

3. Αν η αποδιδόμενη στον κατηγορούμενο πράξη απειλείται στον νόμο με ισόβια κάθειρξη ή πρόσκαιρη κάθειρξη με ανώτατο όριο τα δέκα πέντε έτη ή αν το έγκλημα τελέσθηκε κατ' εξακολούθηση ή υπάρχει μεγάλος αριθμός παθόντων από αυτό, μπορεί να διαταχθεί ο κατ' οίκον περιορισμός του με ηλεκτρονική επιτήρηση και όταν, με βάση τα συγκεκριμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης και την εν γένει προσωπικότητα του κατηγορουμένου, κρίνεται αιτιολογημένα, ότι το μέτρο αυτό παρέχει βάσιμα την προσδοκία ότι ο τελευταίος δεν θα διαπράξει άλλα εγκλήματα.

4. Σε εντελώς εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να επιβληθεί κατ' οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική επιτήρηση του κατηγορουμένου και για το πλημμέλημα της ανθρωποκτονίας από αμέλεια κατά συρροή, αν προκύπτει σκοπός φυγής του με βάση τα κριτήρια που αναφέρονται στην παρ. 2 και πληρούνται οι λοιπές προϋποθέσεις της παρ. 2. Στην περίπτωση αυτή, το ανώτατο όριο διάρκειας του περιοριστικού όρου είναι έξι μήνες.

5. Μόνο η κατά νόμο βαρύτητα της πράξης δεν αρκεί για την επιβολή του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση. Κατ' οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική επιτήρηση δεν διατάσσεται χωρίς να προηγηθεί σχετικό αίτημα του κατηγορουμένου. Μόνο το γεγονός της μη υποβολής τέτοιου αιτήματος από τον τελευταίο δεν τον καθιστά δίχως άλλο ύποπτο φυγής ή διάπραξης νέων εγκλημάτων και αυτό δεν αρκεί για την επιβολή της προσωρινής κράτησης.

6. Αν ο κατηγορούμενος δεν συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις που του επιβλήθηκαν σχετικά με τον κατ' οίκον περιορισμό με ηλεκτρονική επιτήρηση, είναι δυνατή η αντικατάστασή του με προσωρινή κράτηση κατά το άρθρο 296. Σε περίπτωση όμως τέλεσης από τον κατηγορούμενο του εγκλήματος του άρθρου 173Α ΠΚ, ο κατ' οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική επιτήρηση αντικαθίσταται με προσωρινή κράτηση.

7. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται και για ανήλικο κατηγορούμενο που έχει συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος της ηλικίας του, εφόσον κατηγορείται για πράξη από τις αναφερόμενες στο άρθρο 127 ΠΚ. Στην περίπτωση αυτή ο κατ' οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική επιτήρηση δεν μπορεί να υπερβαίνει τους έξι μήνες και μπορεί να παρατείνεται μόνο για τρεις μήνες από το δικαστήριο, στην περίπτωση του δευτέρου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 294. Το αίτημα για κατ' οίκον περιορισμό με ηλεκτρονική επιτήρηση υποβάλλεται σωρευτικά από τον ανήλικο κατηγορούμενο και από εκείνον που έχει την επιμέλειά του. Αν ο ανήλικος δεν συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις που του επιβλήθηκαν σχετικά με τον κατ' οίκον περιορισμό με ηλεκτρονική επιτήρηση ή τελέσει το έγκλημα του άρθρου 173Α ΠΚ, είναι δυνατή η αντικατάστασή του με προσωρινή κράτηση.

Άρθρο 285.- Διάρκεια του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση και προκαταβολή εξόδων. 1. Ως προς τη διάρκεια ισχύος του μέτρου του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση και τη διαδικασία άρσης, εξακολούθησης ή παράτασής του εφαρμόζονται αναλόγως τα οριζόμενα στα άρθρα 292 και 293.

2. Το κόστος των ηλεκτρονικών μέσων επιτήρησης φέρει ο κατηγορούμενος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 3. Για τον σκοπό αυτόν με τη διάταξη του ανακριτή επιβάλλεται η υποχρέωση προκαταβολής των εξόδων επιτήρησης για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες. Σε περίπτωση παράτασης της διάρκειας του μέτρου κατά το άρθρο 292, επιβάλλεται με το σχετικό βούλευμα η προκαταβολή των επιπλέον εξόδων. Αν για οποιονδήποτε λόγο αρθεί ή αντικατασταθεί το μέτρο πριν από τη συμπλήρωση του χρονικού διαστήματος για το οποίο έχουν προκαταβληθεί τα έξοδα, τότε με την σχετική απόφαση, διάταξη ή βούλευμα διατάσσεται η απόδοση της διαφοράς σε εκείνον που τα προκατέβαλε. Αν

ο κατηγορούμενος αθωωθεί, καταδικασθεί ή παύσει η εναντίον του ποινική δίωξη, εφαρμόζεται ως προς τη διαφορά αντίστοιχα το άρθρο 299.

3. Σε περίπτωση μη προκαταβολής των εξόδων εντός της χορηγηθείσας από τον ανακριτή προθεσμίας, ο τελευταίος, μετά από πρόταση του εισαγγελέα, επιβάλλει προσωρινή κράτηση, εκτός αν κριθεί με ειδική αιτιολογία ότι ο κατηγορούμενος στερείται την οικονομική δυνατότητα να τα καταβάλει, οπότε τα έξοδα επιβάλλονται στο δημόσιο.

4. Εκείνος σε βάρος του οποίου επιβλήθηκε το μέτρο του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση κρατείται μέχρι να προκαταβληθούν τα σχετικά έξοδα που του επιβλήθηκαν. Αφού καταβληθούν αυτά, οδηγείται στο αρμόδιο όργανο για την προσαρμογή του τεχνικού μέσου επιτήρησης, μαζί με την σχετική διάταξη του ανακριτή. Αν στην δικαστική περιφέρεια, στην οποία επιβλήθηκε το μέτρο, δεν είναι αυτό δυνατόν, ο κατηγορούμενος οδηγείται χωρίς αναβολή στην πλησιέστερη δικαστική περιφέρεια, στην οποία λειτουργεί αρμόδιο όργανο. Αφού προσαρμοσθεί και ενεργοποιηθεί ο τεχνικός εξοπλισμός για την ηλεκτρονική επιτήρηση, οδηγείται στο προκαθορισμένο κτίριο ή σύμπλεγμα κτιρίων και συντάσσεται έκθεση, αντίγραφο της οποίας εντάσσεται στη δικογραφία. Η διάρκεια του κατ' οίκον περιορισμού αρχίζει από την ημέρα έκδοσης της διάταξης επιβολής του.

Άρθρο 286.- Η προσωρινή κράτηση. 1. Προσωρινή κράτηση μπορεί να επιβληθεί αντί: α) για κατ' οίκον περιορισμό με ηλεκτρονική επιτήρηση, όταν το μέτρο αυτό δεν επαρκεί ή δεν μπορεί να επιβληθεί λόγω έλλειψης γνωστής διαμονής του κατηγορουμένου στη χώρα ή λόγω μη υποβολής από τον τελευταίο σχετικού αιτήματος να υποβληθεί σε αυτό και β) για περιοριστικούς όρους, αν αιτιολογημένα κριθεί ότι τα υπό στοιχεία α΄ και β΄ μέτρα δεν επαρκούν και εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της πρώτης παραγράφου του άρθρου 282, μόνον αν ο κατηγορούμενος διώκεται για κακούργημα και δεν έχει γνωστή διαμονή στην χώρα ή έχει κάνει προπαρασκευαστικές ενέργειες για να διευκολύνει την φυγή του ή κατά το παρελθόν υπήρξε φυγόποινος ή φυγόδικος ή κρίθηκε ένοχος για απόδραση κρατουμένου ή παραβίαση περιορισμών διαμονής και από την συνδρομή των ανωτέρω στοιχείων προκύπτει σκοπός φυγής του ή κρίνεται αιτιολογημένα ότι αν

αφεθεί ελεύθερος είναι πολύ πιθανόν, όπως προκύπτει από προηγούμενες αμετάκλητες καταδίκες του για ομοειδείς αξιόποινες πράξεις, να διαπράξει και άλλα εγκλήματα. Αν η αποδιδόμενη στον κατηγορούμενο πράξη απειλείται στον νόμο με ισόβια κάθειρξη ή πρόσκαιρη κάθειρξη με ανώτατο όριο τα δέκα πέντε έτη ή αν το έγκλημα τελέστηκε κατ' εξακολούθηση ή στο πλαίσιο εγκληματικής ή τρομοκρατικής οργάνωσης ή υπάρχει μεγάλος αριθμός παθόντων από αυτό, προσωρινή κράτηση μπορεί να επιβληθεί και όταν, με βάση τα συγκεκριμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης, κρίνεται αιτιολογημένα ότι αν αφεθεί ελεύθερος, είναι πολύ πιθανό να διαπράξει και άλλα εγκλήματα. Μόνο η κατά νόμο βαρύτητα της πράξης δεν αρκεί για την επιβολή προσωρινής κράτησης.

2. Σε εντελώς εξαιρετικές περιπτώσεις και εφόσον αιτιολογημένα κρίνεται ότι δεν επαρκούν οι περιοριστικοί όροι ή ο κατ' οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική επιτήρηση, μπορεί να επιβληθεί προσωρινή κράτηση και για το πλημμέλημα της ανθρωποκτονίας από αμέλεια κατά συρροή, αν προκύπτει σκοπός φυγής του κατηγορουμένου, με βάση τα κριτήρια που αναφέρονται στην παρ. 1. Στην περίπτωση αυτή, το ανώτατο όριο της προσωρινής κράτησης είναι διάρκειας έως έξι μηνών.

3. Οι περιοριστικοί όροι που επιβλήθηκαν στον κατηγορούμενο για κακούργημα ή πλημμέλημα, αν παραβιασθούν από αυτόν, είναι δυνατόν να αντικατασταθούν με προσωρινή κράτηση κατά το άρθρο 296.

Άρθρο 287.- Η προσωρινή κράτηση ανηλίκων. Προσωρινή κράτηση μπορεί να επιβληθεί και σε ανήλικο κατηγορούμενο που έχει συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος της ηλικίας του, υπό τους όρους του προηγούμενου άρθρου και εφόσον κατηγορείται για πράξη από τις αναφερόμενες στο άρθρο 127 ΠΚ. Στην περίπτωση αυτή η προσωρινή κράτηση δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες. Η παραβίαση των περιοριστικών όρων που έχουν επιβληθεί στον ανήλικο δεν επιτρέπεται να οδηγήσει από μόνη της σε προσωρινή κράτηση. Το ένταλμα προσωρινής κράτησης πρέπει να περιέχει ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία από την οποία να προκύπτει γιατί τα αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα δεν κρίνονται στη συγκεκριμένη περίπτωση επαρκή, λαμβανομένων κατά περίπτωση

υπόψη των ιδιαίτερων συνθηκών τέλεσης της πράξης και της προσωπικότητας του ανηλίκου.

Άρθρο 288.- Διαδικασία μετά την απολογία. 1. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 282 ο ανακριτής, αμέσως μετά την απολογία του κατηγορουμένου, αποφασίζει με την σειρά που αναφέρεται στο άρθρο αυτό αν θα αφήσει ελεύθερο τον κατηγορούμενο ή θα εκδώσει διάταξη επιβολής περιοριστικών όρων ή διάταξη επιβολής κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση ή ειδικά και εμπεριστατωμένα αιτιολογημένο ένταλμα προσωρινής κράτησης, αφού προηγουμένως και σε κάθε περίπτωση λάβει την γραπτή σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα. Ο εισαγγελέας, πριν εκφράσει τη γνώμη του, υποχρεούται να ακούσει τον κατηγορούμενο και τον συνήγορό του. Η τυχόν διαφωνία επιλύεται από το δικαστικό συμβούλιο (άρθρα 306 και 307 στοιχείο στ'). Ειδικά σε περίπτωση διαφωνίας για την προσωρινή κράτηση η πρόταση του εισαγγελέα υποβάλλεται μέσα σε προθεσμία τριών (3) ημερών και το συμβούλιο αποφασίζει μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών. Στο μεταξύ διάστημα με διάταξη του ανακριτή επιβάλλεται ο κατ' οίκον περιορισμός του κατηγορουμένου, η αφαίρεση διαβατηρίου ή άλλου ισοδύναμου ταξιδιωτικού εγγράφου του και η απαγόρευση εξόδου του από τη χώρα.

2. Το ένταλμα για την προσωρινή κράτηση ή η διάταξη που ορίζει τους όρους που αναφέρονται στο άρθρο 282 περιέχει, εκτός από τα τυπικά στοιχεία που αναγράφονται στο άρθρο 276 παρ. 3, την ακριβή σημείωση για το κακούργημα ή το πλημμέλημα. Το ένταλμα προσωρινής κράτησης εκτελείται με τη φροντίδα του εισαγγελέα από τις αρχές που σύμφωνα με το άρθρο 277 τους έχει ανατεθεί η εκτέλεση ενταλμάτων. Για τους στρατιωτικούς τηρούνται και οι σχετικές διατάξεις του στρατιωτικού ποινικού κώδικα.

Άρθρο 289.- Εκτέλεση του εντάλματος προσωρινής κράτησης. 1. Εκείνος που εναντίον του εκδόθηκε ένταλμα προσωρινής κράτησης οδηγείται στις φυλακές των υποδίκων και παραδίδεται στο διευθυντή τους μαζί με το ένταλμα προσωρινής κράτησης. Η σχετική έκθεση που συντάσσεται εντάσσεται στη δικογραφία. Από την ημέρα που έγινε η παράδοση αρχίζει η διάρκεια της προσωρινής κράτησης. Αν όμως ο κρατούμενος είχε κρατηθεί πριν από την ημέρα αυτή επειδή είχε συλληφθεί επ'

αυτοφώρω ή με ένταλμα, η διάρκεια της προσωρινής κράτησης θεωρείται ότι άρχισε από την ημέρα που κρατήθηκε. Η ημέρα αυτή καθορίζεται ειδικά στο ένταλμα προσωρινής κράτησης. Επίσης έκθεση συντάσσεται και κατά την απόλυση εκείνου που προσωρινά κρατήθηκε.

2. Ο διευθυντής των φυλακών δεν μπορεί να δεχτεί κανέναν σε αυτές, αν προηγουμένως δεν του παραδοθεί το ένταλμα προσωρινής κράτησης ή βούλευμα δικαστικού συμβουλίου που την διατάσσει.

Άρθρο 290.- Προσφυγή του προσωρινώς κρατουμένου. 1. Κατά του εντάλματος για την προσωρινή κράτηση και της διάταξης του ανακριτή που επέβαλε περιοριστικούς όρους επιτρέπεται στον κατηγορούμενο να προσφύγει στο συμβούλιο των πλημμελειοδικών. Η προσφυγή γίνεται μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την προσωρινή κράτηση, και συντάσσεται έκθεση από τον γραμματέα των πλημμελειοδικών ή από εκείνον που διευθύνει τις φυλακές, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στο άρθρο 474 παρ. 1. Η προσφυγή διαβιβάζεται στον εισαγγελέα των πλημμελειοδικών και εισάγεται από αυτόν χωρίς χρονοτριβή μαζί με την πρότασή του στο συμβούλιο, το οποίο και αποφασίζει αμετάκλητα.

2. Η προσφυγή δεν έχει ανασταλτική δύναμη.

3. Αν το ένταλμα προσωρινής κράτησης εκδόθηκε ύστερα από βούλευμα δικαστικού συμβουλίου που έκρινε σε σχετική διαφωνία του ανακριτή και του εισαγγελέα, δεν επιτρέπεται προσφυγή.

4. Το συμβούλιο των πλημμελειοδικών όταν ασχολείται με την προσφυγή μπορεί να άρει την προσωρινή κράτηση ή να την αντικαταστήσει με τους περιοριστικούς όρους που επιβάλλονται κατά την κρίση του ή να αντικαταστήσει με άλλους τους όρους που έχουν τεθεί.

5. Και μετά την άσκηση της προσφυγής ο ανακριτής εξακολουθεί την ανάκριση χωρίς διακοπή.

Άρθρο 291.- Άρση ή αντικατάσταση της προσωρινής κράτησης και των περιοριστικών όρων. 1. Αν στη διάρκεια της ανάκρισης προκύψει ότι δεν υπάρχει πλέον ο λόγος για τον οποίο διατάχθηκε η προσωρινή κράτηση ή επιβλήθηκαν οι περιοριστικοί όροι, μπορεί ο ανακριτής αυτεπαγγέλτως ή με πρόταση του εισαγγελέα

να άρει αυτά τα μέτρα ή να υποβάλει στο συμβούλιο αίτηση για την άρση τους. Εναντίον αυτής της απόφασης ο κατηγορούμενος μπορεί να προσφύγει στο συμβούλιο των εφετών.

2. Εκείνος που προσωρινά κρατείται ή εκείνος στον οποίο έχουν επιβληθεί περιοριστικοί όροι, μπορεί να υποβάλει αίτηση στον ανακριτή για την άρση των μέτρων αυτών ή για την αντικατάσταση της προσωρινής κράτησης με περιοριστικούς όρους ή για την αντικατάσταση των περιοριστικών όρων με άλλους. Εναντίον της διάταξης του ανακριτή επιτρέπεται προσφυγή στο συμβούλιο μέσα σε δέκα (10) ημέρες από τότε που κοινοποιήθηκε η ανακριτική διάταξη σ' εκείνον που υπέβαλε την αίτηση.

3. Ο ανακριτής, με γραπτή γνώμη του εισαγγελέα, μπορεί με αιτιολογημένη διάταξή του να αντικαταστήσει την προσωρινή κράτηση με περιοριστικούς όρους ή αυτούς με προσωρινή κράτηση (άρθρο 296). Στην τελευταία αυτή περίπτωση ο ανακριτής εκδίδει και ένταλμα σύλληψης. Επίσης ο ανακριτής μπορεί με τις ίδιες διατυπώσεις να αλλάξει τους όρους που έχουν επιβληθεί με άλλους δυσμενέστερους ή επιεικέστερους. Εναντίον αυτής της διάταξης του ανακριτή επιτρέπεται και στον εισαγγελέα και στον κατηγορούμενο να προσφύγουν στο συμβούλιο πλημμελειοδικών μέσα σε προθεσμία δέκα ημερών. Η προθεσμία αρχίζει από την έκδοση της διάταξης αν πρόκειται για τον εισαγγελέα και από την επίδοση της διάταξης αν πρόκειται για τον κατηγορούμενο. Η προσφυγή και η προθεσμία για την άσκησή της δεν αναστέλλουν την εκτέλεση.

Άρθρο 292.- Διάρκεια της προσωρινής κράτησης. 1. Αν η προσωρινή κράτηση διαρκέσει έξι μήνες, ή στην εντελώς εξαιρετική περίπτωση της ανθρωποκτονίας από αμέλεια κατά συρροή τους τρεις μήνες, το δικαστικό συμβούλιο αποφαίνεται με ειδικά αιτιολογημένο βούλευμά του, αν πρέπει να απολυθεί ο κατηγορούμενος από τις φυλακές ή να εξακολουθήσει η προσωρινή κράτησή του. Για το σκοπό αυτόν:

α) Αν η ανάκριση συνεχίζεται, πέντε ημέρες πριν από τη συμπλήρωση του χρονικού αυτού διαστήματος ο ανακριτής αναφέρει στον εισαγγελέα εφετών με αιτιολογημένη έκθεσή του τους λόγους για τους οποίους δεν περατώθηκε η ανάκριση και διαβιβάζει τη δικογραφία στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών, ο οποίος την

εισάγει αμέσως στο συμβούλιο πλημμελειοδικών με έγγραφη αιτιολογημένη πρότασή του. Ο γραμματέας του συμβουλίου ειδοποιεί με οποιοδήποτε μέσο (έγγραφο, τηλεγράφημα, τηλετύπημα ή τηλεομοιοτυπία) τον κατηγορούμενο ή το συνήγορό του για να διατυπώσει τις απόψεις του με έγγραφο υπόμνημα, μέσα σε προθεσμία που καθορίζει ο πρόεδρος του συμβουλίου και η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 48 ωρών από την υποβολή της πρότασης στο συμβούλιο. Ο κατηγορούμενος, έχει δικαίωμα να λάβει γνώση και αντίγραφο της εισαγγελικής πρότασης. Ο εισαγγελέας, ο κατηγορούμενος και ο συνήγορός του δεν εμφανίζονται ενώπιον του συμβουλίου, μπορεί όμως το συμβούλιο, αν κρίνει ότι τούτο είναι αναγκαίο, να διατάξει την ενώπιόν του εμφάνιση του κατηγορουμένου, οπότε καλείται και ο εισαγγελέας. Μετά ταύτα, το συμβούλιο αποφαίνεται αμετάκλητα αν πρέπει να απολυθεί προσωρινά ο κατηγορούμενος ή να εξακολουθήσει η προσωρινή του κράτηση. Αν η ανάκριση ενεργείται από εφέτη, κατά το άρθρο 28 αρμόδιο να αποφανθεί είναι το συμβούλιο εφετών.

β) Αν η ανάκριση έχει περατωθεί, ο εισαγγελέας του δικαστηρίου, στο οποίο θα δικαστεί η υπόθεση ή ο εισαγγελέας εφετών, αν έχει ασκηθεί έφεση κατά βουλεύματος, πέντε ημέρες πριν από τη συμπλήρωση του παραπάνω χρονικού διαστήματος εισάγει τη δικογραφία με αιτιολογημένη πρότασή του στο αρμόδιο κατά την επόμενη παράγραφο συμβούλιο. Κατά τα λοιπά ισχύουν όσα ορίζονται στην προηγούμενη περίπτωση α΄ για την ειδοποίηση του κατηγορουμένου προς υποβολή υπομνήματος, τη λήψη αντιγράφου της εισαγγελικής πρότασης, την μη εμφάνιση τούτου ενώπιον του συμβουλίου και την απόφαση του τελευταίου.

2. Σε κάθε περίπτωση έως την έκδοση οριστικής απόφασης η προσωρινή κράτηση για το ίδιο έγκλημα δεν μπορεί να υπερβεί το έτος. Σε εντελώς εξαιρετικές περιστάσεις και εφόσον η κατηγορία αφορά σε εγκλήματα για τα οποία προβλέπεται ποινή ισόβιας κάθειρξης ή πρόσκαιρης κάθειρξης με ανώτατο όριο τα δέκα πέντε έτη, η προσωρινή κράτηση μπορεί να παραταθεί για έξι το πολύ μήνες με ειδικά αιτιολογημένο βούλευμα: α) του συμβουλίου εφετών, αν η υπόθεση εκκρεμεί σε αυτό ύστερα από έφεση κατά βουλεύματος ή έχει εισαχθεί στο ακροατήριο του εφετείου ή του μικτού ορκωτού δικαστηρίου ή αν το συμβούλιο αυτό είναι αρμόδιο σε πρώτο και τελευταίο βαθμό, και β) του συμβουλίου πλημμελειοδικών σε κάθε άλλη περίπτωση.

Αν η υπόθεση εκκρεμεί στον ανακριτή και συνεχίζεται η προσωρινή κράτηση σύμφωνα με την παρ. 1, ο ανακριτής τριάντα ημέρες πριν από την συμπλήρωση του ανώτατου ορίου της σύμφωνα με αυτή την παράγραφο, διαβιβάζει τη δικογραφία στον εισαγγελέα, ο οποίος μέσα σε δεκαπέντε ημέρες την εισάγει με πρότασή του στο συμβούλιο. Σε κάθε άλλη περίπτωση ο αρμόδιος εισαγγελέας, είκοσι πέντε ημέρες τουλάχιστον πριν από την συμπλήρωση του ανώτατου ορίου της προσωρινής κράτησης σύμφωνα με αυτή την παράγραφο ή πριν από το τέλος της παράτασης που ήδη είχε χορηγηθεί, υποβάλλει στο αρμόδιο συμβούλιο πρόταση για παράταση ή όχι της προσωρινής κράτησης. Κατά τα λοιπά ισχύουν όσα ορίζονται στην προηγούμενη παράγραφο για την ειδοποίηση του κατηγορουμένου προς υποβολή υπομνήματος, τη λήψη αντιγράφου της εισαγγελικής πρότασης, την μη εμφάνιση τούτου ενώπιον του συμβουλίου και την απόφαση του τελευταίου.

3. Αν δεν διαταχθεί η εξακολούθηση της προσωρινής κράτησης μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών μετά τη συμπλήρωση των τριών (3) ή των έξι (6) μηνών που προβλέπονται στην παρ. 1, το ένταλμα ή το βούλευμα με το οποίο είχε διαταχθεί παύει να ισχύει και ο αρμόδιος εισαγγελέας διατάσσει την απόλυση του προσωρινώς κρατουμένου. Αν το βούλευμα με το οποίο παρατείνεται η προσωρινή κράτηση δεν εκδοθεί πριν την παρέλευση του έτους, ο κατηγορούμενος απολύεται.

4. Όσα αναφέρονται στην παρ. 5 του άρθρου 290 και στα άρθρα 283 και 284 για την επιβολή περιοριστικών ή άλλων όρων, εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις του άρθρου αυτού. Μετά την παύση ισχύος του εντάλματος ή του βουλεύματος, με το οποίο διατάχθηκε η προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου, μπορεί να του επιβληθούν περιοριστικοί όροι.

5. Κάθε αμφιβολία ή αντίρρηση ως προς την παράταση ή τη συμπλήρωση των ανώτατων ορίων της προσωρινής κράτησης επιλύεται από το κατά την παρ. 2 αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο, εφαρμόζονται δε και στην περίπτωση αυτήν όσα ορίζονται στην παρ. 1 στοιχ. α΄ για την ακρόαση του κατηγορουμένου και του εισαγγελέα.

Άρθρο 293.- Προκειμένου για έγκλημα που συρρέει κατ' ιδέαν ή τελέστηκε κατ' εξακολούθηση. 1. Όταν το έγκλημα για το οποίο διατάχθηκε η προσωρινή κράτηση συρρέει κατ' ιδέαν με άλλο έγκλημα ή αν το έγκλημα τελέστηκε

κατ' εξακολούθηση, η προθεσμία που αναφέρεται στο άρθρο 292 υπολογίζεται από τότε που για πρώτη φορά κρατήθηκε ο κατηγορούμενος είτε για ένα από τα εγκλήματα που συρρέουν κατ' ιδέαν είτε για μια από τις μερικότερες πράξεις που απαρτίζουν το κατ' εξακολούθηση έγκλημα.

2. Από την επιβολή της προσωρινής κράτησης έως την έκδοση οριστικής απόφασης δεν μπορεί να διαταχθεί νέα προσωρινή κράτηση του ίδιου κατηγορουμένου για άλλη πράξη για την οποία, με βάση τα στοιχεία της δικογραφίας, ήταν δυνατό να ασκηθεί ποινική δίωξη ή να απαγγελθεί κατηγορία, ταυτόχρονα με την ποινική δίωξη συνεπεία της οποίας επιβλήθηκε η προηγούμενη προσωρινή κράτηση ή μέσα σε εύλογο διάστημα από αυτήν. Κατ' εξαίρεση μπορεί να διαταχθεί νέα προσωρινή κράτηση για άλλη πράξη, αν η ποινική δίωξη γι' αυτήν δεν μπορούσε να ασκηθεί παρά μόνο μέσα στους τρεις τελευταίους μήνες πριν από την πάροδο του χρονικού ορίου της διάρκειας της προηγούμενης προσωρινής κράτησης ή την τυχόν απόλυση του κρατουμένου. Στην περίπτωση αυτή η νέα προσωρινή κράτηση δεν μπορεί να διαρκέσει περισσότερο από ένα έτος και δεν παρατείνεται.

Άρθρο 294.- Αντικατάσταση της προσωρινής κράτησης και μετά το παραπεμπτικό βούλευμα. 1. Αν η προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου συνεχίστηκε και μετά την παραπομπή του σε δίκη, το αρμόδιο συμβούλιο οποτεδήποτε, ή το δικαστήριο κατά τη διάρκεια της εκδίκασης της υπόθεσης ή σε περίπτωση που θα αναβληθεί για οποιονδήποτε λόγο η εκδίκαση, μπορεί ύστερα από αίτηση του κατηγορουμένου, του εισαγγελέα ή αυτεπαγγέλτως να άρει την προσωρινή κράτηση ή να την αντικαταστήσει με περιοριστικούς όρους ή να άρει ή να αντικαταστήσει τους περιοριστικούς όρους που έχουν τεθεί με άλλους. Το δικαστήριο που αποφάσισε την αναβολή αποφαίνεται και για την παράταση ή μη της προσωρινής κράτησης, αν, στις επόμενες τριάντα ημέρες από την αναβολή, συμπληρώνεται το ανώτατο όριο της προσωρινής κράτησης και εφόσον είναι παρών ο κατηγορούμενος.

2. Αρμόδιο συμβούλιο σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο είναι το συμβούλιο εφετών και αν ακόμη το συμβούλιο πλημμελειοδικών είχε ήδη

αποφανθεί για την προσωρινή κράτηση, εκτός αν η υπόθεση εκκρεμεί στο πλημμελειοδικείο.

3. Για να γίνει τυπικά παραδεκτή η αίτηση, δεν χρειάζεται να υποβληθεί προηγουμένως ο αιτών στην εκτέλεση του βουλεύματος ή της απόφασης.

Άρθρο 295.- Διαδικασία της εγγυοδοσίας. 1. Αν ως περιοριστικός όρος τεθεί η καταβολή εγγύησης, το ύψος και το αξιόχρεο της εγγύησης, ορίζονται με ελεύθερη κρίση, αφού ληφθεί υπόψη η ποινή που επιβάλλεται στην πράξη, καθώς και η οικονομική και η ηθική κατάσταση του κατηγορουμένου.

2. Η εγγύηση δίνεται από τον κατηγορούμενο ή και από κάθε άλλον τρίτο. Το ποσό που ορίστηκε καταβάλλεται, κατ' επιλογή του κατηγορουμένου, σε χρήματα ή με εγγυητική επιστολή τράπεζας ή με αξιόχρεη υποθήκη εντός εύλογης προθεσμίας που ορίζεται από τον ανακριτή. Η εγγύηση δίνεται στον γραμματέα του δικαστηρίου, και συντάσσεται σχετική έκθεση, που υπογράφεται από εκείνον που παρέχει την εγγύηση, τον κατηγορούμενο, τον εισαγγελέα και τον γραμματέα.

3. Για κάθε αμφισβήτηση που προκύπτει ως προς την παροχή της εγγύησης αποφασίζει ανέκκλητα το συμβούλιο ή το δικαστήριο.

Άρθρο 296.- Λόγοι για την αντικατάσταση των περιοριστικών όρων με προσωρινή κράτηση. Οι περιοριστικοί όροι που επιβλήθηκαν στον κατηγορούμενο είναι δυνατό να αντικατασταθούν με προσωρινή κράτηση: α) αν, μολονότι προσκλήθηκε νόμιμα, δεν εμφανίζεται στον ανακριτή ή στο δικαστήριο για να δικαστεί, χωρίς να συντρέχουν εύλογα κωλύματα που να κάνουν αδύνατη την εμφάνισή του· β) αν έχει κάνει προπαρασκευαστικές πράξεις φυγής γ) αν παραβιάζει τους όρους που του επιβλήθηκαν ή δεν δηλώσει τη μεταβολή της κατοικίας του σύμφωνα με το επόμενο άρθρο.

Άρθρο 297.- Υποχρεώσεις του απολυόμενου. Ο κατηγορούμενος στον οποίο επιβλήθηκαν περιοριστικοί όροι κατά την απόλυσή του οφείλει να δηλώσει την κατοικία του, κατά την κύρια ανάκριση στον ανακριτή και μετά το πέρας αυτής στον εισαγγελέα του δικαστηρίου, όπου εκκρεμεί η υπόθεση, προσδιορίζοντας με ακρίβεια τη διεύθυνσή του (πόλη, συνοικία, χωριό, οδό, αριθμό) και να δηλώνει

αμέσως κάθε μεταβολή της στον ανακριτή ή τον εισαγγελέα. Οφείλει επίσης με την ίδια δήλωση να διορίσει αντίκλητο στον οποίο να γίνονται όλες οι επιδόσεις εκτός από τα εισαγωγικά έγγραφα της δίκης.

Άρθρο 298.- Η τύχη της εγγύησης. 1. Αν επιβληθεί στον κατηγορούμενο ο περιοριστικός όρος της εγγυοδοσίας, και αυτός, ενώ προσκλήθηκε νόμιμα, δεν εμφανιστεί στον ανακριτή μέσα στην προθεσμία που του ορίστηκε ή στο δικαστήριο κατά τη δικάσιμο που ορίστηκε ή παραβιάσει περιοριστικό όρο, το ποσό της εγγύησης ανήκει αυτοδικαίως στο κράτος. Δεν ισχύουν τα παραπάνω, αν αθωωθεί ο κατηγορούμενος, οπότε εφαρμόζεται η διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 299.

2. Το δικαστήριο που ασχολείται με την κατηγορία και στο οποίο προσκλήθηκε ο κατηγορούμενος να δικαστεί αποφαίνεται για την τύχη της εγγύησης στην ίδια δικάσιμο στην οποία κλήθηκε ο κατηγορούμενος. Όταν εκείνος που έδωσε την εγγύηση είναι τρίτος, καλείται και αυτός στην δικάσιμο. Αν δεν υπάρχει νόμιμη περίπτωση να ασχοληθεί το δικαστήριο με την κατηγορία, καθώς και κατά τη διάρκεια της ανάκρισης, αποφαίνεται το συμβούλιο των πλημμελειοδικών, αφού πρώτα προσκληθεί ο κατηγορούμενος και ο τρίτος που έδωσε την εγγύηση πέντε τουλάχιστον ημέρες προτού εισαχθεί η υπόθεση στο συμβούλιο.

3. Στον κατηγορούμενο και στον τρίτο που έδωσε την εγγύηση επιτρέπεται έφεση στο συμβούλιο εφετών εναντίον του βουλεύματος του συμβουλίου των πλημμελειοδικών.

Άρθρο 299.- Απόδοση της εγγύησης. 1. Αν ο κατηγορούμενος αθωωθεί ή παύσει η εναντίον του ποινική δίωξη, η εγγύηση επιστρέφεται άμεσα. Την απόδοση διατάσσει το δικαστήριο με την ίδια απόφαση. Διαφορετικά τη διατάσσει το συμβούλιο πλημμελειοδικών, κατά του βουλεύματος του οποίου επιτρέπεται έφεση στον κατηγορούμενο και στον τρίτο που είχε καταθέσει την εγγύηση.

2. Αν καταδικαστεί ο κατηγορούμενος, το δικαστήριο ή το συμβούλιο της προηγούμενης παραγράφου διατάσσει την απόδοση της εγγύησης. Η απόδοση εκτελείται από τον εισαγγελέα, μόλις ο αμετάκλητα καταδικασμένος φυλακιστεί για να εκτίσει την ποινή του, εκτός αν διατάχθηκε η αναστολή της εκτέλεσης της ποινής. Από το ποσό της εγγύησης που επιστρέφεται και όταν ακόμη έχει κατατεθεί από

τρίτους, αφαιρούνται τα δικαστικά έξοδα και οι χρηματικές ποινές. Στον κατηγορούμενο και στον τρίτο που κατέθεσε την εγγύηση επιτρέπεται έφεση κατά του βουλεύματος του συμβουλίου

Άρθρο 300.- Πλειστηριασμός των πραγμάτων που υποθηκεύθηκαν ή δόθηκαν ως ενέχυρο. Για τα κινητά πράγματα που τυχόν δόθηκαν ως ενέχυρα, καθώς και για τα ακίνητα που υποθηκεύθηκαν, γίνεται δικαστικός πλειστηριασμός με την επιμέλεια του εισαγγελέα ύστερα από την κατάπτωση της εγγύησης σύμφωνα με το άρθρο 298. Το περίσσευμα που μένει από την πώληση επιστρέφεται στον κατηγορούμενο ή σε εκείνον που έδωσε την εγγύηση.

ΤΡΙΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΠΟΙΝΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΛΛΑΓΗ – ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ

Άρθρο 301.- Ποινική συνδιαλλαγή μέχρι την τυπική περάτωση της ανάκρισης. 1. Οι ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου για την ποινική συνδιαλλαγή εφαρμόζονται στα κακουργήματα: α) που προβλέπονται στα άρθρα 216 παρ. 3 και 4 και 242 παρ. 3, 4 και 5 ΠΚ, β) που χωρίς βία ή απειλή στρέφονται κατά της ιδιοκτησίας και της περιουσίας και γ) που προβλέπονται στους νόμους 1599/1986, 2803/2000, 2960/2001, 4557/2018 και 4174/2013, ανεξάρτητα από την συνδρομή ή μη επιβαρυντικών περιστάσεων.

2. Στις περιπτώσεις που έχει ασκηθεί ποινική δίωξη για κακούργημα από τα αναφερόμενα στην παρ. 1, ο εισαγγελέας μετά από αίτημα του κατηγορουμένου που υποβάλλεται μέχρι την τυπική περάτωση της ανάκρισης, καλεί τον κατηγορούμενο και τον παθόντα και, προκειμένου περί του δημοσίου τον οριζόμενο βάσει των κείμενων διατάξεων νόμιμο εκπρόσωπό του να εμφανισθούν ενώπιόν του, μετά ή δια των συνηγόρων τους, για συνδιαλλαγή. Ο εισαγγελέας διορίζει υποχρεωτικά συνήγορο στον διάδικο, που δεν έχει, από τον σχετικό πίνακα του οικείου δικηγορικού συλλόγου.

3. Ο εισαγγελέας τάσσει προθεσμία δεκαπέντε ημερών στους συνηγόρους των διαδίκων για τη σύνταξη του πρακτικού συνδιαλλαγής, στο οποίο περιέχεται η ομολογία του κατηγορουμένου για την πράξη για την οποία κατηγορείται και

βεβαιώνεται η απόδοση του πράγματος ή η εντελής ικανοποίηση της ζημίας που αναφέρεται στην κατηγορία.

4. Αν το πρακτικό συνδιαλλαγής συνταχθεί πριν από την απολογία του κατηγορουμένου, η ανάκριση θεωρείται περατωμένη ως προς αυτόν και τους συμμετόχους που το αποδέχονται. Αν το πρακτικό συνταχθεί μετά την απολογία του κατηγορουμένου, τα τυχόν επιβληθέντα για το συγκεκριμένο έγκλημα κατά το άρθρο 282 μέτρα δικονομικού καταναγκασμού αίρονται υποχρεωτικά με διάταξη του εισαγγελέα πλημμελειοδικών.

5. Αν δεν επιτευχθεί συνδιαλλαγή, η αίτηση θεωρείται ως ουδέποτε υποβληθείσα, καταστρέφεται με το οικείο υλικό και τυχόν αντίγραφά τους δεν λαμβάνονται υπόψη σε κανένα στάδιο της δίκης και σε καμία άλλη διαδικασία.

6. Σε περίπτωση απόπειρας η βεβαίωση της παρ. 2 αφορά την χρηματική ικανοποίηση του ζημιωθέντος λόγω της ηθικής βλάβης, η οποία για την εφαρμογή των διατάξεων της ποινικής συνδιαλλαγής δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη των τριάντα χιλιάδων ευρώ με την επιφύλαξη της διεκδίκησης τυχόν υπερβαινουσών το ως άνω ποσό αξιώσεων στα πολιτικά δικαστήρια. Σε περιπτώσεις συμμετοχής, η καταβολή του συμφωνημένου χρηματικού ποσού από ένα συμμέτοχο, ωφελεί και τους υπολοίπους. Αν κάποιος από τους συμμέτοχους δεν επιθυμεί την ποινική συνδιαλλαγή, η υπόθεση χωρίζεται και ακολουθείται ως προς αυτόν η τακτική διαδικασία. Η διαδικασία του παρόντος άρθρου δεν επεκτείνεται στα συρρέοντα εγκλήματα που δεν περιλαμβάνονται στα εγκλήματα της παρ. 1, ως προς τα οποία η δικογραφία χωρίζεται με πράξη του ανακριτή.

7. Μέσα σε πέντε ημέρες από τη σύνταξη του σχετικού πρακτικού, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών διαβιβάζει το σχετικό πρακτικό μαζί με τη λοιπή δικογραφία στον εισαγγελέα εφετών, ο οποίος εισάγει αμέσως την υπόθεση με απευθείας κλήση στο Μονομελές Εφετείο, κλητεύοντας τον κατηγορούμενο και τον ζημιωθέντα.

8. Το δικαστήριο, εκτιμώντας το πρακτικό συνδιαλλαγής και τα στοιχεία της λοιπής δικογραφίας, κηρύσσει ένοχο τον κατηγορούμενο και επιβάλλει σε αυτόν, κατά το άρθρο 79 ΠΚ, ποινή που δεν υπερβαίνει το ένα έτος ή επί επιβαρυντικών περιστάσεων τα δύο έτη. Σε περίπτωση συρροής εγκλημάτων εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 94 επ. ΠΚ. Το δικαστήριο εξετάζει αυτεπαγγέλτως, χωρίς να

δεσμεύεται από το πρακτικό συνδιαλλαγής, τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 368 περ. β΄ και γ΄ ΚΠΔ και δικαιούται να μεταβάλει τον νομικό χαρακτηρισμό της πράξης προς όφελος του κατηγορουμένου. Η εκτέλεση της επιβληθείσας ποινής κατά τα ανωτέρω αναστέλλεται και μετατρέπεται σε παροχή κοινωφελούς εργασίας με τις προϋποθέσεις των άρθρων 99, 100 και 104Α ΠΚ. Δικαστικά έξοδα δεν επιβάλλονται. Ο χαρακτήρας των πράξεων της παρ. 1, για τις οποίες έλαβε χώρα η ποινική συνδιαλλαγή, εξακολουθεί να παραμένει κακουργηματικός.

9. Κατά της απόφασης του δικαστηρίου χωρεί μόνο αναίρεση.

Άρθρο 302.- Ποινική συνδιαλλαγή μετά την τυπική περάτωση της ανάκρισης και μέχρι την έναρξη της αποδεικτικής διαδικασίας στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο. 1. Στις περιπτώσεις που έχει ασκηθεί ποινική δίωξη για κακούργημα που προβλέπεται στην παρ. 1 του προηγούμενου άρθρου το κατά το προηγούμενο άρθρο αίτημα του κατηγορουμένου, μετά την τυπική περάτωση της ανάκρισης και μέχρι την έκδοση παραπεμπτικού βουλεύματος ή τη διατύπωση σύμφωνης γνώμης του προέδρου εφετών για απευθείας παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, υποβάλλεται στον εισαγγελέα εφετών ενώπιον του οποίου εκκρεμεί η δικογραφία. Στην περίπτωση αυτή διατάσσεται περαιτέρω κυρία ανάκριση, ανακαλουμένης της πρότασης του εισαγγελέα προς το δικαστικό συμβούλιο ή τον πρόεδρο εφετών, αν συντρέχει περίπτωση, και ακολουθείται η διαδικασία του προηγούμενου άρθρου.

2. Αν το κατά την προηγούμενη παράγραφο αίτημα του κατηγορουμένου υποβληθεί μετά την έκδοση παραπεμπτικού βουλεύματος ή μετά την διατύπωση σύμφωνης γνώμης του προέδρου εφετών κατά το άρθρο 309 παρ. 2 και μέχρι την επίδοση κλήσης ή κλητηρίου θεσπίσματος στον κατηγορούμενο, ο αρμόδιος εισαγγελέας εισάγει το αίτημα του κατηγορουμένου στο δικαστήριο που είναι αρμόδιο να δικάσει την υπόθεση και στην ίδια δικάσιμο με αυτή.

3. Στην περίπτωση των κακουργημάτων του προηγούμενου άρθρου, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο που είναι αρμόδιο να κρίνει την ουσία της υπόθεσης, αν έχει υποβληθεί αίτημα σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο ή υποβληθεί μέχρι το πέρας της αποδεικτικής διαδικασίας, διακόπτει τη συζήτηση της υπόθεσης και τάσσει προθεσμία δέκα πέντε ημερών στους συνηγόρους των διαδίκων για τη σύνταξη του πρακτικού συνδιαλλαγής, στο οποίο περιέχεται η ομολογία του

κατηγορουμένου για την πράξη για την οποία κατηγορείται και βεβαιώνεται η πλήρης ικανοποίηση του ζημιωθέντος, όπως ορίζεται στην παρ. 2 του προηγούμενου άρθρου. Το αίτημα του κατηγορουμένου που υποβάλλεται στο ακροατήριο, καταχωρίζεται σε ειδικά πρακτικά, που τηρούνται αποκλειστικά για τον σκοπό αυτό κατά το άρθρο 141 παρ. 4 ΚΠΔ.

4. Αν δεν επιτευχθεί συνδιαλλαγή, η αίτηση του κατηγορουμένου θεωρείται ως ουδέποτε υποβληθείσα και τα ειδικά πρακτικά του άρθρου 141 παρ. 4 που τηρήθηκαν για τον σκοπό αυτό καταστρέφονται με το οικείο υλικό και τυχόν αντίγραφά τους δεν λαμβάνονται υπόψη σε κανένα στάδιο της δίκης και σε καμία άλλη διαδικασία.

5. Οι διατάξεις των παρ. 3 εδ. β΄, 5 και 6 του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζονται αναλόγως.

6. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη το πρακτικό συνδιαλλαγής και τα στοιχεία της λοιπής δικογραφίας, κηρύσσει ένοχο τον κατηγορούμενο και επιβάλλει σε αυτόν, κατά το άρθρο 79 ΠΚ, ποινή που δεν υπερβαίνει τα δύο έτη, ή επί επιβαρυντικών περιστάσεων τα τρία έτη. Η εκτέλεση της επιβληθείσας ποινής κατά τα ανωτέρω μετατρέπεται σε παροχή κοινωφελούς εργασίας και αναστέλλεται με τις προϋποθέσεις των άρθρων 99, 100, 104Α και 105Α ΠΚ. Δικαστικά έξοδα δεν επιβάλλονται. Ο χαρακτήρας των πράξεων της παρ. 1 του άρθρου 301, για τις οποίες έλαβε χώρα η ποινική συνδιαλλαγή, εξακολουθεί να παραμένει κακουργηματικός.

7. Κατά της απόφασης του δικαστηρίου χωρεί μόνον αναίρεση.

Άρθρο 303.- Ποινική διαπραγμάτευση. 1. Στις περιπτώσεις των αυτεπαγγέλτως διωκομένων εγκλημάτων, εξαιρουμένων των κακουργημάτων: α) που απειλούνται και με ποινή ισόβιας κάθειρξης και β) που προβλέπονται στο άρθρο 187Α ΠΚ και στο δέκατο ένατο κεφάλαιο του ΠΚ, ο κατηγορούμενος δικαιούται μέχρι την τυπική περάτωση της κύριας ανάκρισης ή της προανάκρισης να ζητήσει εγγράφως ο ίδιος ή διά του συνηγόρου του την έναρξη της διαδικασίας ποινικής διαπραγμάτευσης, αντικείμενο της οποίας μπορεί να είναι μόνο η επιβλητέα κύρια ή παρεπόμενη ποινή.

2. Μετά την υποβολή του ανωτέρω αιτήματος η δικογραφία διαβιβάζεται επί μεν των πλημμελημάτων στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών επί δε των κακουργημάτων στον εισαγγελέα εφετών, οι οποίοι οφείλουν να κρίνουν αν η συγκεκριμένη ποινική υπόθεση είναι, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων τέλεσης της πράξης και της προσωπικότητας του κατηγορουμένου, κατάλληλη προς διαπραγμάτευση. Προς τον σκοπό αυτό ο εισαγγελέας καλεί υποχρεωτικά τον κατηγορούμενο να εμφανισθεί ενώπιόν του μετά ή δια συνηγόρου και, αν το κρίνει αναγκαίο, τον παθόντα μετά ή δια συνηγόρου. Αν ο κατηγορούμενος δεν έχει συνήγορο ο εισαγγελέας του διορίζει υποχρεωτικά από τον σχετικό πίνακα του οικείου δικηγορικού συλλόγου. Στα εγκλήματα της παρ. 1 του άρθρου 301 ο εισαγγελέας δικαιούται κατά την κρίση του να εξαρτήσει την έναρξη της διαπραγμάτευσης, από την πλήρη αποκατάσταση της ζημίας ή από τη σοβαρή προσπάθεια του υπαιτίου να αποκαταστήσει τη ζημία.

3. Αν δεν επιτευχθεί συμφωνία μεταξύ του εισαγγελέα και του κατηγορουμένου, η ποινική διαδικασία συνεχίζεται κανονικά. Η γραπτή αίτηση του κατηγορουμένου θεωρείται ως ουδέποτε υποβληθείσα, καταστρέφεται με το οικείο υλικό και τυχόν αντίγραφά της δεν λαμβάνονται υπόψη σε κανένα στάδιο της δίκης και σε καμία άλλη διαδικασία.

4. Αν ο κατηγορούμενος, αφού λάβει γνώση των στοιχείων της δικογραφίας, συμφωνήσει με τον εισαγγελέα την επιβλητέα ποινή, συντάσσεται πρακτικό διαπραγμάτευσης, που υπογράφεται από τον εισαγγελέα και από τον κατηγορούμενο και τον παριστάμενο συνήγορό του. Το πρακτικό διαπραγμάτευσης περιέχει την ομολογία του κατηγορουμένου για την πράξη για την οποία κατηγορείται, την συμφωνηθείσα ποινή καθώς και τον τρόπο έκτισής της. Η προτεινόμενη ποινή καθορίζεται με βάση την απαξία, τις συνθήκες τέλεσης της πράξης, τον βαθμό της υπαιτιότητας καθώς και την προσωπικότητα και τους οικονομικούς όρους του κατηγορουμένου και δεν μπορεί να υπερβεί τα πέντε έτη φυλάκισης στα κακουργήματα που τιμωρούνται με κάθειρξη μέχρι δέκα έτη, τα επτά έτη στα κακουργήματα που τιμωρούνται με κάθειρξη άνω των δέκα ετών, και τα δύο έτη στα πλημμελήματα, ούτε μπορεί να είναι κατώτερη των δύο ετών στα κακουργήματα που τιμωρούνται με πρόσκαιρη κάθειρξη. Για την αναστολή ή μετατροπή της προτεινόμενης ποινής σε παροχή κοινωφελούς εργασίας ισχύουν οι

διατάξεις των άρθρων 99, 100, 104Α και 105Α ΠΚ. Στο πρακτικό διαπραγμάτευσης ορίζεται υποχρεωτικά πληρεξούσιος δικηγόρος και αντίκλητος του κατηγορουμένου, στον οποίο παρέχεται η εντολή να τον εκπροσωπήσει στο ακροατήριο.

5. Αν το πρακτικό διαπραγμάτευσης συνταχθεί πριν από την απολογία του κατηγορουμένου η ανάκριση θεωρείται περατωμένη ως προς αυτόν, εκτός αν ο εισαγγελέας θεωρεί ότι συντρέχει περίπτωση να επιβληθούν περιοριστικοί όροι, οπότε ο ανακριτής λαμβάνει απολογία του κατηγορουμένου, μετά την οποία ο ανακριτής μπορεί να αφήσει τον κατηγορούμενο ελεύθερο ή να εκδώσει διάταξη για την επιβολή περιοριστικών όρων κατά τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 283. Αν το πρακτικό διαπραγμάτευσης συνταχθεί μετά την απολογία του κατηγορουμένου, ο εισαγγελέας μπορεί με διάταξή του να άρει ή να αντικαταστήσει τα μέτρα δικονομικού καταναγκασμού που τυχόν έχουν επιβληθεί στον κατηγορούμενο. Η διαδικασία του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζεται και η δικογραφία χωρίζεται με πράξη του ανακριτή ως προς τους κατηγορουμένους, για τους οποίους δεν έχει συνταχθεί πρακτικό διαπραγμάτευσης και ως προς τα συρρέοντα εγκλήματα που δεν περιλαμβάνονται σε εκείνα της παρ. 1.

6. Μέσα σε πέντε ημέρες από τη σύνταξη του πρακτικού διαπραγμάτευσης, η υπόθεση εισάγεται με απευθείας κλήση στο Μονομελές Εφετείο επί κακουργημάτων και στο Μονομελές Πλημμελειοδικείο επί πλημμελημάτων. Στον απόντα κατηγορούμενο ορίζεται υποχρεωτικά ως συνήγορος ο αναφερόμενος στο πρακτικό διαπραγμάτευσης και αν αυτός κωλύεται άλλος συνήγορος από τον πίνακα του οικείου δικηγορικού συλλόγου. Το δικαστήριο σε δημόσια συνεδρίαση κηρύσσει ένοχο τον κατηγορούμενο βάσει του πρακτικού διαπραγμάτευσης και των στοιχείων της δικογραφίας και επιβάλλει σε αυτόν, εφαρμόζοντας τα κριτήρια του άρθρου 79 ΠΚ ποινή, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει την συμφωνηθείσα μεταξύ εισαγγελέα και κατηγορούμενου. Το δικαστήριο εξετάζει αυτεπαγγέλτως, χωρίς να δεσμεύεται από το πρακτικό διαπραγμάτευσης, τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 368 περ. β΄ και γ΄ και δικαιούται να μεταβάλλει τον νομικό χαρακτηρισμό της πράξης μόνο προς όφελος του κατηγορουμένου.

7. Διαπραγμάτευση μπορεί να γίνει και στο ακροατήριο του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου μέχρι την έναρξη της αποδεικτικής διαδικασίας, με αίτηση του κατηγορουμένου ή του συνηγόρου του, που έχει ειδική προς τούτο εξουσιοδότηση

που καταχωρείται στο ειδικό πρακτικό κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 141 παρ. 4. Στην περίπτωση αυτή η διαπραγμάτευση διεξάγεται μεταξύ του κατηγορουμένου και του εισαγγελέα της έδρας. Αν ο κατηγορούμενος δεν έχει συνήγορο, το δικαστήριο του διορίζει υποχρεωτικά από τον σχετικό πίνακα του οικείου δικηγορικού συλλόγου. Η υποβολή του αιτήματος διαπραγμάτευσης δεν αποτελεί υποχρεωτικό λόγο αναβολής της δίκης. Αν δεν επιτευχθεί συμφωνία μεταξύ του εισαγγελέα και του κατηγορουμένου, εφαρμόζεται αναλόγως η παρ. 3 του παρόντος.

8. Σε περίπτωση συρροής εγκλημάτων η διαπραγμάτευση μπορεί να αφορά ένα ή περισσότερα από αυτά.

9. Κατά της απόφασης του δικαστηρίου χωρεί μόνο αναίρεση.

Άρθρο 304.- Ικανοποίηση του παθόντος με αποδέσμευση περιουσιακών στοιχείων. Σε περίπτωση κατάσχεσης ή δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων κατά τα άρθρα 34, 36, 260, 261, απαγόρευσης κίνησης τραπεζικών λογαριασμών ή ανοίγματος θυρίδων κατά το άρθρο 42 του ν. 4557/2018, η προβλεπόμενη από τα άρθρα 49, 301, 302, 303 απόδοση του πράγματος ή η ικανοποίηση του παθόντος, μπορεί να γίνει και με την απόδοση μέρους ή του συνόλου των κατασχεμένων ή δεσμευμένων περιουσιακών στοιχείων, ή των λογαριασμών σε βάρος των οποίων έχει επιβληθεί απαγόρευση κίνησης. Για τον σκοπό αυτό ο κατηγορούμενος ή το πρόσωπο στο οποίο αποδίδεται η αξιόποινη πράξη και οποιοσδήποτε τρίτος που ενεργεί με εντολή και για λογαριασμό του, σε περίπτωση δε κοινών λογαριασμών και οι συνδικαιούχοι αυτών, μπορούν με ανέκκλητη έγγραφη δήλωσή τους στον εισαγγελέα, τον ανακριτή, το δικαστικό συμβούλιο ή το δικαστήριο κατά περίπτωση, να συναινέσουν στην οριστική απόδοση των δεσμευμένων περιουσιακών στοιχείων. Το αποδιδόμενο με την ανωτέρω δήλωση ποσό ή περιουσιακό στοιχείο πρέπει να είναι ελεύθερο από δικαιώματα τρίτων επ' αυτού. Στην περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου διατάσσεται από το αρμόδιο όργανο, η άρση της κατάσχεσης, της δέσμευσης ή της απαγόρευσης κίνησης λογαριασμών και η καταβολή του οριζόμενου στις διατάξεις των άρθρων 49, 301, 302 και 303 ποσού της ζημίας στον παθόντα και του τυχόν υπερβάλλοντος στον δικαιούχο. Σε περίπτωση που για οποιοδήποτε λόγο δεν επιτευχθεί η κατά τις προηγούμενες διατάξεις εξάλειψη του αξιοποίνου, αποχή από την ποινική δίωξη, ποινική συνδιαλλαγή ή

ποινική διαπραγμάτευση, η δήλωση θεωρείται ως μη γενομένη, εκτός αν το πρόσωπο που την υπέβαλε, δηλώσει ρητά την επιθυμία του για την απόδοση των δεσμευμένων περιουσιακών στοιχείων. Η ίδια δήλωση μπορεί να υποβληθεί σε κάθε στάδιο της ποινικής δίκης, μέχρι την έκδοση απόφασης σε πρώτο βαθμό.

2. Αν η δήλωση της παρ. 1 υποβληθεί κατά την προδικασία, αρμόδιο όργανο για την απόδοση των δεσμευμένων είναι το συμβούλιο πλημμελειοδικών στις περιπτώσεις των άρθρων 49, 301 και 303, καθώς και στην περίπτωση του άρθρου 302 εφόσον είναι αρμόδιο για την έκδοση παραπεμπτικού βουλεύματος και το συμβούλιο εφετών σε κάθε άλλη περίπτωση.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Συμβούλιο Πλημμελειοδικών

Άρθρο 305.- Σύνθεση του Συμβουλίου. 1. Το συμβούλιο των πλημμελειοδικών συγκροτείται όπως ορίζει το άρθρο 4 παρ. 3, εκτός αν πρόκειται για κατηγορούμενο ανήλικο, οπότε συγκροτείται όπως ορίζει το άρθρο 6 παρ. 2. Η διάταξη του άρθρου 13 παρ. 3 εφαρμόζεται και σε αυτή την περίπτωση.

2. Όταν πρόκειται να κριθούν ζητήματα, που ανέκυψαν κατά τη διάρκεια της ανάκρισης (άρθρο 307) ή η περάτωσή της (άρθρο 308), δεν επιτρέπεται η συμμετοχή του ανακριτή στη σύνθεση του συμβουλίου.

Άρθρο 306.- Διαδικασία. Οι συνεδριάσεις των δικαστικών συμβουλίων δεν είναι δημόσιες. Οι αποφάσεις τους λαμβάνονται με πλειοψηφία, και πάντοτε αφού ακουστεί και αποχωρήσει ο εισαγγελέας (άρθρο 138). Η απόφαση που λαμβάνεται βεβαιώνεται σε πρόχειρο σημείωμα επάνω στην πρόταση του εισαγγελέα, χρονολογείται και υπογράφεται από τους δικαστές που μετείχαν στη διάσκεψη. Η απόφαση που βεβαιώθηκε με τον τρόπον αυτόν ισχύει και σε περίπτωση που θα επέλθει μεταβολή στο πρόσωπο των δικαστών που έλαβαν μέρος στη διάσκεψη πριν από την καθαρογράφηση και την υπογραφή του βουλεύματος. Έπειτα ο πρόεδρος

του δικαστικού συμβουλίου αποστέλλει το βούλευμα για καθαρογραφή και υπογραφή, σύμφωνα με το άρθρο 142 παρ. 2, στον αρμόδιο γραμματέα, ο οποίος υποχρεούται να καταχωρίσει τούτο σε ειδικό βιβλίο που τηρείται για το σκοπό αυτόν. Αν περιέχονται διατάξεις αφορώσες τη σύλληψη ή προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου ή άλλες που απαιτούν άμεση εκτέλεση, το βούλευμα, με τη φροντίδα του εισαγγελέα, είναι εκτελεστό και πριν από την καθαρογραφή του. Στις περιπτώσεις αυτές, με την παράδοση της απόφασης στον γραμματέα, συντάσσεται περίληψη των προς εκτέλεση διατάξεων που, αφού υπογραφεί από τον πρόεδρο και τον γραμματέα, παραδίδεται στον εισαγγελέα. Αν πρόκειται για σύλληψη, επιβολή περιοριστικών όρων ή προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου, η περίληψη αυτή πρέπει να περιέχει τα στοιχεία που αναφέρονται στα άρθρα 276 παρ. 3 και 288 παρ. 2. Για την άσκηση ενδίκων μέσων η έκδοση του βουλεύματος θεωρείται ότι έγινε μόλις καθαρογραφεί και υπογραφεί.

Άρθρο 307.- Αρμοδιότητα του συμβουλίου των πλημμελειοδικών κατά την προδικασία. Κατά την διάρκεια της ανάκρισης το συμβούλιο των πλημμελειοδικών με πρόταση του εισαγγελέα ή ενός διαδίκου ή με αίτηση του ανακριτή αποφασίζει: α) όταν ο ανακριτής νομίζει ότι δεν πρέπει να συμμορφωθεί με πρόταση των παραπάνω, β) όταν πρόκειται να κανονιστεί στην προδικασία ένα δύσκολο ζήτημα, όπως η κατάσχεση κ.τ.λ., γ) για όλες τις διαφορές που προκύπτουν στην προδικασία μεταξύ των διαδίκων ή μεταξύ αυτών και του εισαγγελέα, δ) για την αποπεράτωση ή την εξακολούθηση της ανάκρισης, ε) για την προσφυγή του κατηγορουμένου κατά του εντάλματος προσωρινής κράτησης ή για την προσφυγή του κατηγορουμένου ή του εισαγγελέα κατά της διάταξης του ανακριτή που αφορά την αντικατάσταση της προσωρινής κράτησης με περιοριστικούς όρους και στ) για κάθε άλλο θέμα που προβλέπεται σε ειδικές διατάξεις.

Άρθρο 308.- Περάτωση της κύριας ανάκρισης. 1. Το τέλος της κύριας ανάκρισης κηρύσσεται από το συμβούλιο πλημμελειοδικών με βούλευμα. Για το σκοπό αυτόν, τα έγγραφα διαβιβάζονται αμέσως μετά την τελευταία ανακριτική πράξη στον εισαγγελέα, ο οποίος, αν κρίνει ότι δεν χρειάζεται να τα επιστρέψει στον ανακριτή για να συμπληρωθεί η ανάκριση, μέσα σε δύο μήνες ή, αν η φύση της

υπόθεσης το επιβάλλει, μέσα σε τρεις μήνες υποβάλλει πρόταση στο συμβούλιο για να παύσει οριστικά ή προσωρινά η δίωξη ή για να παραπεμφθεί ο κατηγορούμενος στο ακροατήριο ή για να μην απαγγελθεί κατηγορία εναντίον του. Ο εισαγγελέας, εφόσον στη δικογραφία που του διαβιβάστηκε από τον ανακριτή μετά το πέρας της κύριας ανάκρισης υπάρχουν κατηγορούμενοι κατά των οποίων έχει εκδοθεί ένταλμα προσωρινής κράτησης, οφείλει εντός μηνός να υποβάλει πρόταση στο συμβούλιο, για να παύσει οριστικά ή προσωρινά η δίωξη ή για να παραπεμφθεί ο κατηγορούμενος στο ακροατήριο ή για να μην απαγγελθεί κατηγορία εναντίον του. Σε περίπτωση πράξης ανηλίκου κατηγορουμένου που αν την τελούσε ενήλικος θα ήταν κακούργημα και για το οποίο προβλέπεται η ποινή του περιορισμού σε σωφρονιστικό κατάστημα κράτησης ανηλίκων σύμφωνα με το άρθρο 127 παρ. 1 ΠΚ, η κύρια ανάκριση περατώνεται σύμφωνα με τη διαδικασία του εδ. α΄ της παραγράφου αυτής.

2. Από τη στιγμή που ο εισαγγελέας καταρτίσει τη σχετική πρόταση, πριν την υποβάλει στο αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο, έχει υποχρέωση να ενημερώσει αμέσως, έστω και τηλεφωνικά, τους διαδίκους, προκειμένου να λάβουν αντίγραφό της και να ασκήσουν το δικαίωμα ακρόασης, υποβάλλοντας υπόμνημα με τις απόψεις τους. Την ίδια υποχρέωση έχει ο εισαγγελέας όταν υποβάλλει πρόταση στο συμβούλιο για την έκδοση παρεμπίπτοντος βουλεύματος. Στην περίπτωση του εδ. α΄, η δικογραφία διαβιβάζεται στο δικαστικό συμβούλιο, αφού παρέλθουν δέκα ημέρες από την ειδοποίηση, η οποία αποδεικνύεται με βεβαίωση του αρμόδιου γραμματέα της εισαγγελίας, που επισυνάπτεται στη δικογραφία.

3. Η κύρια ανάκριση στα πλημμελήματα περατώνεται και με απευθείας κλήση του κατηγορουμένου στο ακροατήριο του αρμόδιου δικαστηρίου με διαταγή του εισαγγελέα, εφόσον υπάρχει η σύμφωνη γνώμη του ανακριτή. Σε αυτήν την περίπτωση εφαρμόζεται και η διάταξη του άρθρου 322. Ο εισαγγελέας εφετών έχει δικαίωμα, αν δεχτεί την προσφυγή, να διατάξει είτε να υποβληθεί η προσφυγή στο συμβούλιο είτε να συμπληρωθεί η ανάκριση, που περατώνεται με βούλευμα του συμβουλίου. Το συμβούλιο πλημμελειοδικών αποφαίνεται για την συνέχιση ή όχι της προσωρινής κράτησης, καθώς και για την διατήρηση ή όχι των περιοριστικών όρων.

4. Στην περίπτωση της παρ. 1 ο ανακριτής οφείλει, πριν διαβιβάσει τη δικογραφία στον εισαγγελέα, να γνωστοποιήσει στους διαδίκους ότι ολοκληρώθηκε

η ανάκριση, ώστε να ασκήσουν τα δικαιώματα που τους παρέχονται με τα άρθρα 99, 107 και 108. Οι διάδικοι έχουν το δικαίωμα να διορίσουν αντίκλητο δικηγόρο από τους διορισμένους στην έδρα του ανακριτή, και σε αυτόν γίνεται η γνωστοποίηση. Αν όμως οι διάδικοι κατοικούν έξω από την έδρα του ανακριτή, η γνωστοποίηση γίνεται μόνο αν έχουν διορίσει αντίκλητο.

5. Αν από την ανάκριση δεν προέκυψε η ταυτότητα του δράστη ορισμένου εγκλήματος, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των εδ. α΄, γ΄ και δ΄ της παρ. 3 του άρθρου 245.

Άρθρο 309.- Περάτωση της κύριας ανάκρισης κατ' εξαίρεση. 1. Κατ' εξαίρεση, στις περιπτώσεις των κακουργημάτων: του Ν.Δ. 86/1969, των νόμων 998/1979, 2168/1993, 2960/2001, 4002/2011 (άρθρο 52), 4139/2013, 4174/2013 και 4251/2014, καθώς και των άρθρων 374 και 380 ΠΚ, μετά την περάτωση της ανάκρισης, η δικογραφία υποβάλλεται από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών στον εισαγγελέα εφετών, ο οποίος, αν κρίνει ότι προκύπτουν επαρκείς ενδείξεις για την παραπομπή της υπόθεσης στο ακροατήριο και ότι δεν χρειάζεται να συμπληρωθεί η ανάκριση, προτείνει στον πρόεδρο εφετών να εισαχθεί η υπόθεση, μαζί με τα τυχόν ήσσονος βαρύτητας συναφή εγκλήματα, απευθείας στο ακροατήριο. Οι διατάξεις των άρθρων 128 και 129 εφαρμόζονται αναλόγως και σε τούτη την περίπτωση.

2. Από τη στιγμή που ο εισαγγελέας εφετών καταρτίσει την σχετική πρόταση πριν την υποβάλει προς τον πρόεδρο εφετών, έχει υποχρέωση να ενημερώσει αμέσως, έστω και τηλεφωνικά, τους διαδίκους, προκειμένου να λάβουν αντίγραφό της και να ασκήσουν το δικαίωμα ακρόασης, υποβάλλοντας υπόμνημα με τις απόψεις τους. Αφού παρέλθουν δέκα ημέρες από την ειδοποίηση, για την οποία συντάσσεται έκθεση, η δικογραφία διαβιβάζεται στον πρόεδρο εφετών. Εφόσον ο πρόεδρος εφετών διατυπώσει σύμφωνη γνώμη, για την παραπομπή της υπόθεσης στο ακροατήριο, ο εισαγγελέας εφετών εκδίδει κλητήριο θέσπισμα, κατά του οποίου δεν επιτρέπεται προσφυγή.

3. Σε περίπτωση διαφωνίας του προέδρου εφετών ή όταν από την αρχή ο εισαγγελέας φρονεί ότι δεν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις ή θα πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτη ή να παύσει οριστικά ή προσωρινά η ποινική δίωξη, ο εισαγγελέας

εφετών διαβιβάζει τη δικογραφία στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών, προκειμένου να εισαχθεί στο συμβούλιο πλημμελειοδικών.

4. Στην περίπτωση της δεύτερης παραγράφου του παρόντος άρθρου ο πρόεδρος εφετών αποφαίνεται με διάταξη του, κατά της οποίας δεν χωρεί προσφυγή, για την διατήρηση ή μη της προσωρινής κράτησης ή των περιοριστικών όρων ή της ισχύος του εντάλματος σύλληψης και την προσωρινή του κράτηση σε περίπτωση που θα συλληφθεί. Η παρ. 4 του άρθρου 315 εφαρμόζεται αναλόγως.

5. Αν υπάρχουν περισσότεροι του ενός κατηγορούμενοι, το συμβούλιο εφετών είναι αρμόδιο να αποφανθεί για όσους από αυτούς δεν προκύπτουν επαρκείς ενδείξεις ή ως προς τους οποίους θα πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτη ή να παύσει οριστικά ή προσωρινά η ποινική δίωξη, οπότε η υπόθεση χωρίζεται. Επίσης, το ίδιο συμβούλιο είναι σε κάθε περίπτωση αρμόδιο να αποφανθεί και για τα συναφή εγκλήματα είτε πρόκειται για έναν είτε πρόκειται για περισσότερος κατηγορουμένους.

Άρθρο 310.- Δικαιοδοσία του συμβουλίου πλημμελειοδικών μετά το τέλος της ανάκρισης. 1. Το συμβούλιο, μέσα σε δύο μήνες ή, αν εφαρμοσθεί η επόμενη παράγραφος, μέσα σε τρείς μήνες από την υποβολή της πρότασης του εισαγγελέα, μπορεί: α) να αποφαίνεται να μη γίνει κατηγορία, β) να παύει οριστικά την ποινική δίωξη, γ) να παύει προσωρινά την ποινική δίωξη, μόνο όμως για τα κακουργήματα της ανθρωποκτονίας με πρόθεση, της ληστείας, της εκβίασης, της κλοπής (και ζωοκλοπής) και του εμπρησμού, δ) να διατάσσει περαιτέρω ανάκριση και ε) να παραπέμπει τον κατηγορούμενο στο ακροατήριο του αρμόδιου δικαστηρίου.

2. Το συμβούλιο συνεδριάζει χωρίς την παρουσία του εισαγγελέα και των διαδίκων. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, εφόσον κρίνει ότι τούτο είναι αναγκαίο, μπορεί να διατάξει την εμφάνιση ενώπιον του όλων των διαδίκων, οπότε καλείται και ο εισαγγελέας. Αν μετά το τέλος της ανάκρισης και την υποβολή των εγγράφων στον εισαγγελέα υποβλήθηκαν στο συμβούλιο από ένα διάδικο έγγραφα ή άλλα αποδεικτικά στοιχεία, το συμβούλιο, στην περίπτωση που κρίνει ότι αυτά ασκούν ουσιώδη επιρροή στη διάγνωση της υπόθεσης, οφείλει να καλέσει τους υπόλοιπους διαδίκους, ή τους αντικλήτους τους, για να ενημερωθούν και να υποβάλλουν τις παρατηρήσεις τους σε προθεσμία που καθορίζει το ίδιο.

3. Το συμβούλιο διατάσσει περαιτέρω ανάκριση, αν θεωρηθεί απαραίτητο να γίνουν ορισμένες ανακριτικές πράξεις ή να απαγγελθεί κατηγορία εναντίον ορισμένου προσώπου που σε βάρος του υπάρχουν υπόνοιες ότι ενέχεται για την πράξη για την οποία διεξάγεται η ανάκριση. Αν διατάχθηκε περαιτέρω ανάκριση, ενεργείται από τον ανακριτή, μπορεί όμως κατά την κρίση του συμβουλίου να γίνει και από ανακριτικό υπάλληλο, αν είχε προηγηθεί μόνο προανάκριση.

Άρθρο 311.- Περιεχόμενο του βουλεύματος. 1. Το συμβούλιο αποφαίνεται ότι δεν πρέπει να απαγγελθεί κατηγορία, όταν δεν υπάρχουν καθόλου ενδείξεις ή αυτές που υπάρχουν δεν είναι σοβαρές για την παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, εκτός αν στην τελευταία αυτή περίπτωση πρόκειται να παύσει προσωρινά η δίωξη σύμφωνα με τα άρθρα 310 παρ. 1 στοιχ. γ και 312 παρ. 1, ή όταν το γεγονός δεν συνιστά αξιόποινη πράξη ή όταν υπάρχουν λόγοι που αποκλείουν τον άδικο χαρακτήρα της πράξης ή τον καταλογισμό. Αν έγινε παραίτηση από το δικαίωμα της έγκλησης ή ανάκλησή της ή αν η πράξη αμνηστεύθηκε ή παραγράφηκε το αξιόποινό της ή αν ο κατηγορούμενος πέθανε, το συμβούλιο παύει οριστικά την ποινική δίωξη. Στην περίπτωση που συντρέχει δεδικασμένο ή δεν υπάρχει έγκληση, η αίτηση ή η άδεια που απαιτείται για τη δίωξη (άρθρο 56), το συμβούλιο κηρύσσει την ποινική δίωξη απαράδεκτη.

2. Το συμβούλιο στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου έχει την υποχρέωση να διατάξει συγχρόνως την απόδοση σε ορισμένο πρόσωπο ως ιδιοκτήτη των πραγμάτων που αφαιρέθηκαν και των πειστηρίων που κατασχέθηκαν ή παραδόθηκαν στην ανάκριση σύμφωνα με το άρθρο 259. Η διάταξη αυτή του βουλεύματος απέναντι σε τρίτους που δεν είναι διάδικοι στην ποινική διαδικασία (άρθρο 70) και που δεν υπέβαλαν τις αξιώσεις τους στο δικαστικό συμβούλιο έχει προσωρινή ισχύ και δεν τους εμποδίζει να προσφύγουν στο αρμόδιο πολιτικό δικαστήριο. Αν από την ανάκριση προκύπτει ότι ο ιδιοκτήτης είναι άγνωστο πρόσωπο, το συμβούλιο διατάσσει την εξακολούθηση της μεσεγγύησης και της φύλαξης, που προβλέπονται στα άρθρα 259 και 267. Είναι δυνατό όμως και να αντικαταστήσει συγχρόνως το φύλακα, ωσότου λυθεί το ζήτημα της κυριότητας από το αρμόδιο πολιτικό δικαστήριο. Επίσης το συμβούλιο διατάσσει την δήμευση των πραγμάτων που κατά τον νόμο πρέπει να δημευτούν. Κατά της διάταξης του

βουλεύματος για την απόδοση ή δήμευση επιτρέπεται έφεση στους διαδίκους και στον τρίτο, του οποίου τις αξιώσεις έκρινε το δικαστικό συμβούλιο.

3. Στις περιπτώσεις της παρ. 1, αν παύσει οριστικά η ποινική δίωξη λόγω παραγραφής ή θανάτου του κατηγορουμένου ή κηρυχθεί απαράδεκτη, το συμβούλιο διατάσσει την απόδοση των δεσμευμένων περιουσιακών στοιχείων στον παθόντα, αν από τα στοιχεία της ανάκρισης ήθελε προκύψει ότι αυτά προέρχονται άμεσα ή έμμεσα από την αξιόποινη πράξη και συνιστούν την περιουσιακή ζημία που υπέστη αυτός. Διαφορετικά διατάσσεται η δήμευσή τους, εφόσον αυτή προβλέπεται από τις κείμενες διατάξεις. Στις προηγούμενες περιπτώσεις εφαρμόζεται αναλόγως και η διάταξη της παρ. 2 του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 312.- Προσωρινή παύση της ποινικής δίωξης. 1. Παύει προσωρινά η δίωξη, και ο προσωρινά κρατούμενος απολύεται, αν υπάρχουν ενδείξεις, δεν είναι όμως επαρκείς για να παραπεμφθεί ο κατηγορούμενος στο ακροατήριο. Σε αυτή την περίπτωση, τότε μόνο μπορεί να διωχθεί πάλι ο κατηγορούμενος για την ίδια πράξη, αν οι ενδείξεις που υπήρχαν εναντίον του και που δεν κρίθηκαν επαρκείς ενισχυθούν με νέες, που δεν είχαν υποβληθεί προηγουμένως στην κρίση του συμβουλίου. Ο εισαγγελέας συγκεντρώνει με οποιονδήποτε τρόπο κρίνει σκόπιμο τις νέες ενδείξεις και οφείλει να τις υποβάλει προηγουμένως στο συμβούλιο, περιμένοντας ωσότου το βούλευμα επιτρέψει τη νέα δίωξη.

2. Αν η δίωξη έπαυσε προσωρινά με βούλευμα του συμβουλίου εφετών ή με βούλευμα του συμβουλίου πλημμελειοδικών, που επικυρώθηκε με βούλευμα του συμβουλίου εφετών, την άδεια για νέα δίωξη την παρέχει το συμβούλιο εφετών. Αν αυτό επιτρέψει τη νέα δίωξη και αφού γίνει η ανάκριση στο πλημμελειοδικείο, το συμβούλιο εφετών αποφασίζει κατ' ουσία και στην περίπτωση ακόμα που έχουν περιληφθεί στη νέα δίωξη πρόσωπα που αρχικά δεν είχαν διωχθεί.

3. Και όταν το συμβούλιο παύει προσωρινά την ποινική δίωξη, διατάσσει όσα ορίζονται στην παρ. 2 του προηγούμενου άρθρου, αν κρίνει ότι τα πράγματα που αφαιρέθηκαν ή τα πειστήρια δεν είναι χρήσιμα για ενδεχόμενη νέα δίωξη.

Άρθρο 313.- Παραπομπή στο αρμόδιο δικαστήριο. Το συμβούλιο αποφασίζει την παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο του αρμόδιου

δικαστηρίου, όταν διαπιστώσει ότι υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις που στηρίζουν κατηγορία εναντίον του για ορισμένη πράξη. Ομοίως, κατ` εξαίρεση των οριζομένων στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 311, το δικαστικό συμβούλιο διατάσσει την εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο του αρμόδιου δικαστηρίου και όταν κρίνει ότι συντρέχει περίπτωση απαλλαγής από την ποινή λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής και επιβολής μέτρου θεραπείας κατά το άρθρο 69Α ΠΚ. Αν κατά του κατηγορουμένου έχει εκδοθεί ένταλμα προσωρινής κράτησης, το σχετικό βούλευμα του συμβουλίου εκδίδεται υποχρεωτικά εντός τριάντα ημερών από την υποβολή σε αυτό της πρότασης του εισαγγελέα.

Άρθρο 314.- Αποστολή των εγγράφων. Αν η υπόθεση παραπεμφθεί στο ακροατήριο του αρμόδιου δικαστηρίου, τα έγγραφα αποστέλλονται στον εισαγγελέα του δικαστηρίου και με την φροντίδα του επιδίδεται το βούλευμα στους διαδίκους. Αν το βούλευμα γίνει αμετάκλητο, ο κατηγορούμενος καλείται στο ακροατήριο σύμφωνα με το άρθρο 321. Στις υποθέσεις στις οποίες ο κατηγορούμενος κρατείται προσωρινά, ο αρμόδιος εισαγγελέας ορίζει υποχρεωτικά δικάσιμο κατ' απόλυτη προτεραιότητα, σε χρόνο που δεν απέχει περισσότερο από σαράντα ημέρες από τη διαβίβαση σε αυτόν των εγγράφων.

Άρθρο 315.- Προσωρινή κράτηση και περιοριστικοί όροι. 1. Αν ο κατηγορούμενος κρατείται προσωρινά ή τελεί υπό περιοριστικούς όρους, το συμβούλιο αποφασίζει ταυτόχρονα και για την απόλυσή του ή τη συνέχιση της προσωρινής του κράτησης, καθώς και για την διατήρηση ή όχι της ισχύος των περιοριστικών όρων.

2. Αν είχε εκδοθεί εναντίον του κατηγορουμένου ένταλμα σύλληψης και αυτός διέφυγε, το συμβούλιο διατάσσει ταυτόχρονα την κατάργηση ή τη διατήρηση της ισχύος του εντάλματος, καθώς και την προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου στην περίπτωση που θα συλληφθεί σύμφωνα με τις διακρίσεις της παρ. 1.

3. Το συμβούλιο, παραπέμποντας τον κατηγορούμενο στο ακροατήριο, αν συντρέχει νόμιμη περίπτωση, επιβάλλει περιοριστικούς όρους ή διατάσσει τη σύλληψη και προσωρινή κράτησή του, ακόμη και αν δεν έχει εκδοθεί ένταλμα σύλληψης ή προσωρινής κράτησης.

4. Όταν το δικαστικό συμβούλιο αποφαίνεται με οποιαδήποτε αφορμή για την προσωρινή κράτηση ή μη του κατηγορουμένου, έχει υποχρέωση, εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα, να τον καλέσει ενώπιόν του προκειμένου να διατυπώσει τις απόψεις του, εκτός αν με ειδική αιτιολογία κρίνει ότι η αυτοπρόσωπη εμφάνιση δεν είναι αναγκαία.

5. Αν κατά την διάρκεια της ανάκρισης επιβλήθηκε δέσμευση περιουσιακών στοιχείων (άρθρα 260, 261), το συμβούλιο αποφασίζει και για τη διατήρηση, την άρση ή τον περιορισμό της. Αν η δέσμευση έχει επιβληθεί σε βάρος τρίτου προσώπου, κατά του οποίου δεν κινήθηκε ποινική δίωξη, το συμβούλιο εφόσον πιθανολογήσει ότι ο τρίτος γνώριζε ως ενδεχόμενο ή όφειλε να γνωρίζει ότι η περιουσία που απέκτησε προέρχεται από αξιόποινη πράξη και ότι σκοπός της μεταβίβασης σε αυτόν ήταν η αποφυγή της δήμευσής της, διατάσσει τη διατήρηση της δέσμευσης και ορίζει τον τρίτο μεσεγγυούχο της περιουσίας, επιτρέποντάς του κάθε πράξη εκμετάλλευσής της, πλην της εκποίησης ή διάθεσής της.

6. Όταν η δικογραφία εισάγεται στο αρμόδιο δικαστήριο λόγω συνδρομής των προϋποθέσεων της παρ. 1 του άρθρου 69Α ΠΚ, το δικαστικό συμβούλιο επιβάλλει υποχρεωτικά ως περιοριστικό όρο ένα από τα μέτρα της παρ. 3 του άρθρου 69Α ΠΚ, αν δε ο κατηγορούμενος κρατείται προσωρινά, αντικαθιστά υποχρεωτικά την προσωρινή κράτηση με το ίδιο μέτρο.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Συμβούλιο Εφετών - Σύνθεση και διαδικασία.

Άρθρο 316.- Σύνθεση και διαδικασία. 1. Αν ο κατηγορούμενος είναι ανήλικος, στη σύνθεση του συμβουλίου εφετών συμμετέχει και ο εφέτης ανηλίκων.

2. Ως προς τη διαδικασία στο συμβούλιο εφετών εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 306, 310 κ.ε. για το συμβούλιο πλημμελειοδικών.

Άρθρο 317.- Αρμοδιότητα. 1. Το συμβούλιο εφετών αποφασίζει: α) για τις εφέσεις που ασκούνται κατά των βουλευμάτων του συμβουλίου πλημμελειοδικών σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 481 και β) για τις προτάσεις του εισαγγελέα

των εφετών να αναθεωρηθεί η κατηγορία σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου αυτού και στις περιπτώσεις των άρθρων 43 παρ. 2 και 323.

2. Ο εισαγγελέας εφετών, αφού παραλάβει τα έγγραφα σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 314, αν δεν ασκήθηκε έφεση κατά του βουλεύματος, ελέγχει μέσα σε τρεις ημέρες την κατηγορία. Αν διαπιστώσει ότι δεν υπάρχει κακούργημα ή ότι στο κακούργημα δεν δόθηκε ο χαρακτηρισμός που έπρεπε ή ότι η κατηγορία δεν είναι για οποιονδήποτε λόγο βάσιμη ή δεν αποδείχθηκε ακόμα όσο ήταν αναγκαίο ή ότι το δικαστήριο στο οποίο παραπέμφθηκε ο κατηγορούμενος δεν είναι αρμόδιο, εισάγει την υπόθεση με αιτιολογημένη πρότασή του στο συμβούλιο του δικαστηρίου των εφετών.

Άρθρο 318.- Δικαιοδοσία του συμβουλίου εφετών. Το συμβούλιο εφετών στις περιπτώσεις του άρθρου 317 έχει το δικαίωμα να διατάσσει ό,τι και το συμβούλιο πλημμελειοδικών κατά τα άρθρα 309 έως και 315. Η εξουσία αυτή του συμβουλίου των εφετών δεν περιορίζεται καθόλου, ακόμη και όταν ασχολείται με την υπόθεση ύστερα από έφεση του κατηγορουμένου.

Άρθρο 319.- Διατάξεις του βουλεύματος των εφετών. 1. Αν το συμβούλιο αποφανθεί να μη γίνει κατηγορία ή να παύσει οριστικά ή προσωρινά η ποινική δίωξη ή να κηρυχθεί απαράδεκτη, διατάσσει συγχρόνως την κατάργηση του εντάλματος σύλληψης ή προσωρινής κράτησης που έχει εκδοθεί και την απόλυση του κατηγορουμένου.

2. Αν έχει διαταχθεί συνέχιση της ανάκρισης, ο εισαγγελέας εφετών στέλνει χωρίς αναβολή τα έγγραφα στον αρμόδιο ανακριτή ή στον εφέτη στον οποίο έχει ανατεθεί με βούλευμα η συνέχιση της ανάκρισης. Αφού γίνει η ανάκριση, το συμβούλιο εφετών αποφασίζει κατά το άρθρο 318, και όταν ακόμη περιλαμβάνεται στην δίωξη και πρόσωπο για το οποίο δεν είχε κρίνει το πρωτόδικο συμβούλιο.

3. Αν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις για να υποστηριχθεί η κατηγορία και χαρακτηρίζεται σωστά η πράξη, επικυρώνεται το βούλευμα του συμβουλίου πλημμελειοδικών και συνεχίζεται η διαδικασία.

4. Αν μόνο ο χαρακτηρισμός της πράξης ήταν λανθασμένος, δίνεται σωστά ο χαρακτηρισμός στο βούλευμα που εκδίδεται.

5. Το βούλευμα του συμβουλίου εφετών που εκδόθηκε κατά τις παρ. 3 και 4 επιδίδεται με τον τρόπο που ορίζει ο νόμος στον κατηγορούμενο και στους υπόλοιπους διαδίκους με την φροντίδα του εισαγγελέα εφετών ή πλημμελειοδικών. Μόλις καταστεί αμετάκλητο το βούλευμα, γίνεται η κλήση του κατηγορουμένου κατά τα άρθρα 321 κ.ε.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΟ ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

Προπαρασκευαστική διαδικασία

Άρθρο 320.- Ορισμός δικασίμου και κλήτευση στο ακροατήριο. 1. Ο ορισμός δικασίμου στις περιπτώσεις κατηγορουμένων που κρατούνται προσωρινά γίνεται κατ' απόλυτη προτεραιότητα.

2. Όταν ο εισαγγελέας κινεί την ποινική δίωξη με απευθείας κλήση στο ακροατήριο καθώς και στις περιπτώσεις των άρθρων 43 παρ. 2, 301, 302 παρ. 1, 303 παρ. 6, 308 παρ. 3 και 309, ο κατηγορούμενος κλητεύεται στο ακροατήριο με κλητήριο θέσπισμα, ενώ στις περιπτώσεις των άρθρων 314 και 319 παρ. 5 με κλήση. Το κλητήριο θέσπισμα και η κλήση του κατηγορουμένου συντάσσονται σε δύο αντίτυπα. Το ένα επιδίδεται στον κατηγορούμενο και το άλλο επισυνάπτεται στη δικογραφία κατά τη συζήτηση της υπόθεσης.

3. Μετά την επίδοση της κλήσης ή του κλητηρίου θεσπίσματος ο εισαγγελέας δεν μπορεί να αποσύρει την υπόθεση από τη δικάσιμο που ορίστηκε. Εξαιρούνται οι περιπτώσεις των άρθρων 169 παρ. 2 και 324.

Άρθρο 321.- Περιεχόμενο του κλητηρίου θεσπίσματος και της κλήσης. Παραμονή δικογραφιών στα γραφεία. 1. Το κλητήριο θέσπισμα πρέπει να περιέχει: α) το ονοματεπώνυμο και, αν υπάρχει ανάγκη, και άλλα στοιχεία που καθορίζουν την ταυτότητα του κατηγορουμένου, β) τον προσδιορισμό του δικαστηρίου στο οποίο καλείται, γ) τη χρονολογία, την ημέρα της εβδομάδας και την ώρα που πρέπει να εμφανιστεί, δ) τον ακριβή καθορισμό της πράξης για την οποία κατηγορείται και

μνεία του άρθρου του ποινικού νόμου που την προβλέπει και ε) τον αριθμό του, την επίσημη σφραγίδα και την υπογραφή του εισαγγελέα που εξέδωσε το θέσπισμα.

2. Η κλήση για την εμφάνιση (άρθρο 320) ως προς την αξιόποινη πράξη πρέπει να αναφέρεται στο παραπεμπτικό βούλευμα. Κατά τα λοιπά πρέπει επίσης να περιέχει όσα και το κλητήριο θέσπισμα. Η ερήμην εκδίκαση ως συνέπεια της μη εμφάνισης του κατηγορουμένου πρέπει να αναγράφεται τόσο στο κλητήριο θέσπισμα όσο και στην κλήση.

3. Αντίγραφο του πρέπει να επιδίδεται σε κάθε περίπτωση στον παριστάμενο προς υποστήριξη της κατηγορίας.

4. Η τήρηση των διατάξεων των παρ. 1 και 2 επιβάλλεται με ποινή ακυρότητας του κλητηρίου θεσπίσματος και της κλήσης.

5. Η έλλειψη στοιχείου του κύρους του κλητηρίου θεσπίσματος ή της κλήσης αποδεικνύεται από το κλητήριο θέσπισμα ή την κλήση που επιδόθηκε στον κατηγορούμενο ή από το υπάρχον στην δικογραφία αντίτυπό του και σε έλλειψή του από το αποδεικτικό επίδοσης.

6. Από τη στιγμή που θα επιδοθεί στον κατηγορούμενο το κλητήριο θέσπισμα ή η κλήση για την εμφάνιση οι δικογραφίες και τα πειστήρια πρέπει να παραμένουν κατά τις εργάσιμες ώρες στο οικείο δικαστικό γραφείο. Ο παραβάτης τιμωρείται πειθαρχικά.

Άρθρο 322.- Προσφυγή κατά της απευθείας κλήσης. 1. Ο κατηγορούμενος που κλητεύθηκε απευθείας με κλητήριο θέσπισμα στο ακροατήριο του τριμελούς πλημμελειοδικείου έχει δικαίωμα, είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω αντιπροσώπου, να προσφύγει στον αρμόδιο εισαγγελέα εφετών μέσα σε δέκα ημέρες από την επίδοση του κλητηρίου θεσπίσματος.

2. Η προσφυγή ασκείται με τον τρόπο που προβλέπεται στο άρθρο 474. Αν η έκθεση γίνει ή το δικόγραφο κατατεθεί σε άλλο γραμματέα ή στον προϊστάμενο της προξενικής αρχής ή στον διευθυντή των φυλακών, ειδοποιείται αμελλητί ο γραμματέας της εισαγγελίας πρωτοδικών που εξέδωσε το κλητήριο θέσπισμα και του αποστέλλεται αμέσως η έκθεση ή το δικόγραφο. Αν η προσφυγή ασκείται μέσω αντιπροσώπου, το πληρεξούσιο ή επικυρωμένο αντίγραφό του προσαρτάται στην έκθεση ή στο δικόγραφο. Στην έκθεση ή το δικόγραφο πρέπει να διατυπώνονται και

οι λόγοι για τους οποίους ασκείται η προσφυγή. Ο προσφεύγων υποχρεούται να καταθέσει παράβολο υπέρ του δημοσίου ποσού εκατόν πενήντα (150) ευρώ. Το ύψος του ποσού αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Αν δεν κατατεθεί το παράβολο, η προσφυγή απορρίπτεται ως απαράδεκτη από τον εισαγγελέα εφετών. Όταν η προσφυγή ασκείται από περισσότερους κατηγορουμένους, κατατίθεται μόνο ένα παράβολο Σε περίπτωση που ο εισαγγελέας εφετών κάνει δεκτή την προσφυγή διατάσσει και την επιστροφή του παραβόλου στον καταθέσαντα αυτό.

3. Ο εισαγγελέας των εφετών μπορεί: α) να απορρίψει την προσφυγή · β) να κάνει δεκτή την προσφυγή, οπότε διατάσσει την εισαγωγή της υπόθεσης στο δικαστικό συμβούλιο· γ) να προβεί σε μία από τις παραπάνω ενέργειες, αφού προηγουμένως διατάξει προανάκριση για την συμπλήρωση του αποδεικτικού υλικού με τη διενέργεια συγκεκριμένων ανακριτικών πράξεων. Η διάταξη του εισαγγελέα εφετών που απορρίπτει την προσφυγή επιδίδεται στον κατηγορούμενο σύμφωνα με τα άρθρα 155 κ.ε. Αν από την επίδοση έως την δικάσιμο που ορίστηκε αρχικά μεσολαβεί τουλάχιστον το μισό της προθεσμίας που χρειάζεται για την κλήτευση, ο κατηγορούμενος έχει υποχρέωση να εμφανιστεί σε αυτήν για να δικαστεί χωρίς άλλη κλήτευση.

Άρθρο 323.- Προσφυγή προσώπων ιδιάζουσας δωσιδικίας. Ο κατηγορούμενος που κλητεύθηκε με κλητήριο θέσπισμα απευθείας στο ακροατήριο του τριμελούς εφετείου σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 6 του άρθρου 111 έχει δικαίωμα να προσφύγει στο αρμόδιο συμβούλιο εφετών μέσα στην προθεσμία που ορίζεται στην παρ. 1 του προηγούμενου άρθρου. Η προσφυγή υποβάλλεται στα όργανα που αναφέρονται στην ίδια παράγραφο ή στο γραμματέα της εισαγγελίας εφετών. Το συμβούλιο εφετών έχει υποχρέωση να αποφασίσει μέσα σε δέκα ημέρες από τότε που υποβλήθηκε η έκθεση προσφυγής μαζί με την σχετική πρόταση του εισαγγελέα εφετών, και μπορεί: α) να απορρίψει την προσφυγή· β) να κάνει δεκτή την προσφυγή, εκδίδοντας βούλευμα με το οποίο αποφαίνεται ότι δεν πρέπει να γίνει κατηγορία ή παύει οριστικά την ποινική δίωξη ή κηρύσσει αυτήν απαράδεκτη· γ) να προβεί σε μία από τις παραπάνω ενέργειες, αφού προηγουμένως διατάξει προανάκριση για τη συμπλήρωση του αποδεικτικού υλικού, με τη διενέργεια

συγκεκριμένων ανακριτικών πράξεων. Το συμβούλιο αποφασίζει σε πρώτο και τελευταίο βαθμό. Το βούλευμα του συμβουλίου εφετών που απορρίπτει την προσφυγή επιδίδεται σύμφωνα με τα άρθρα 155 κ.ε. στον κατηγορούμενο. Αν από την επίδοση του βουλεύματος έως την δικάσιμο που ορίστηκε αρχικά μεσολαβεί τουλάχιστον το μισό της προθεσμίας που ορίστηκε για κλήτευση ο κατηγορούμενος έχει υποχρέωση να εμφανιστεί κατά τη δικάσιμο αυτή για να δικαστεί χωρίς άλλη κλήτευση.

Άρθρο 324.- Ανάκληση της εισαγωγής που έγινε με απευθείας κλήση. 1. Ωσότου αρχίσει η συζήτηση στο ακροατήριο, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί να αποσύρει την υπόθεση όταν: α) υπάρχουν λόγοι που εμφανίστηκαν μετά την απευθείας κλήση στο ακροατήριο και προσδίδουν στην πράξη χαρακτήρα κακουργήματος, οπότε διατάσσει κύρια ανάκριση και, β) το κλητήριο θέσπισμα δεν περιέχει τα απαιτούμενα στοιχεία που ορίζονται στο άρθρο 321.

2. Στις ενέργειες που προβλέπονται στο εδ. β΄ της παρ. 1 προβαίνει και ο εισαγγελέας εφετών στις περιπτώσεις του άρθρου 309 παρ. 2 και 111 παρ. 6.

3. Στις ενέργειες της παρ. 1 προβαίνει ο αρμόδιος εισαγγελέας και όταν, χωρίς να έχει τεθεί η υπόθεση στο αρχείο ή να έχει χωριστεί η συζήτηση ορισμένης πράξης ή να υπάρχει λόγος αναβολής, αναστολής ή αποχής από την ποινική δίωξη, δεν έχει εισαχθεί προς εκδίκαση πράξη η οποία περιγράφεται στην ιδία έγκληση, μήνυση, αναφορά ή αίτηση προς τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών.

Άρθρο 325.- Εξαιρέσεις. Οι διατάξεις των άρθρων 322 και 323 δεν εφαρμόζονται αν η προσφυγή ασκήθηκε εκπρόθεσμα ή αν απαγορεύεται με ειδική διάταξη. Αν εκείνος που ασκεί την προσφυγή έχει αντιρρήσεις, μπορεί να τις προβάλει μόνο στο δικαστήριο που δικάζει. Αν το δικαστήριο δεχθεί τις αντιρρήσεις, κηρύσσει απαράδεκτη την εισαγωγή της υπόθεσης, ωσότου αποφανθεί για την προσφυγή ο εισαγγελέας εφετών.

Άρθρο 326.- Γνωστοποίηση των μαρτύρων. 1. Ο αρμόδιος εισαγγελέας πέντε τουλάχιστον ημέρες πριν από τη δημόσια συνεδρίαση επιδίδει στον κατηγορούμενο που παραπέμπεται να δικαστεί σε οποιοδήποτε ποινικό δικαστήριο,

κατάλογο των μαρτύρων που θα εξεταστούν. Ο κατάλογος αυτός μπορεί να καταγραφεί στο σώμα και μάλιστα στο τέλος του κλητηρίου θεσπίσματος ή της κλήσης για εμφάνιση. Στις περιπτώσεις των άρθρων 354 και 363 δεν χρειάζεται η επίδοση καταλόγου σύμφωνα με αυτό το άρθρο.

2. Την ίδια υποχρέωση έχει και ο παριστάμενος για την υποστήριξη της κατηγορίας για τους μάρτυρες που κλητεύει ο ίδιος.

3. Ο κατηγορούμενος δεν έχει υποχρέωση να γνωστοποιήσει στον εισαγγελέα και στους διαδίκους τους μάρτυρες που κλητεύει.

Άρθρο 327.- Μάρτυρες που πρέπει να κλητευθούν. 1. Ο εισαγγελέας οφείλει να κλητεύει στο ακροατήριο όλους τους ουσιώδεις μάρτυρες κατηγορίας και υπεράσπισης. Εκτός από τις αποδείξεις που έχουν συλλεγεί κατά την ανάκριση, μπορεί να προσκομίσει στο ακροατήριο νέους μάρτυρες και άλλες αποδείξεις.

2. Ο κατηγορούμενος, εκτός από τους μάρτυρες που προσκαλούνται από τον ίδιο με δικές του δαπάνες, έχει δικαίωμα να ζητήσει από την αρμόδια αρχή να κλητεύσει υποχρεωτικά έναν τουλάχιστον μάρτυρα της επιλογής του αν κατηγορείται για πλημμέλημα, και δύο αν κατηγορείται για κακούργημα. Η αίτηση είναι απαράδεκτη, αν δεν αναφέρει την ακριβή διεύθυνση των μαρτύρων που προτείνονται, καθώς και το θέμα για το οποίο κυρίως θα γίνει η εξέταση. Η κλήτευση δεν είναι υποχρεωτική, αν το θέμα δεν έχει σχέση με την κατηγορούμενη πράξη ή αν ο μάρτυρας κατοικεί ή διαμένει στην αλλοδαπή.

3. Η αίτηση που αναφέρεται στην προηγούμενη παράγραφο υποβάλλεται στον αρμόδιο εισαγγελέα το αργότερο σε πέντε ημέρες από την επίδοση της κλήσης ή του κλητηρίου θεσπίσματος διαφορετικά, είναι απαράδεκτη. Κατά την υποβολή της αίτησης συντάσσεται στο ίδιο έγγραφο έκθεση για την παράδοσή της. Η κλήτευση των μαρτύρων που προτείνονται μπορεί να γίνει το αργότερο δύο ημέρες πριν από τη δικάσιμο και με τηλεομοιοτυπία ή άλλο ανάλογο μέσο. Για την τήρηση της προθεσμίας των δύο ημερών λαμβάνεται υπόψη η ημερομηνία αποστολής του τηλεομοιοτυπήματος ή του άλλου ανάλογου μέσου.

4. Οι διατάξεις των παρ. 2 και 3 δεν εφαρμόζονται όταν ο κατηγορούμενος παραπέμπεται στο μονομελές πλημμελειοδικείο.

Άρθρο 328.- Εξέταση των μαρτύρων που έχουν κώλυμα να εμφανιστούν. Όταν ο εισαγγελέας ή ένας διάδικος, αφού παραπεμφθεί η υπόθεση στο ακροατήριο, θεωρεί ότι εξαιτίας ασθένειας ή άλλου ανυπέρβλητου κωλύματος δεν είναι δυνατό να εμφανιστεί στο δικαστήριο μάρτυρας που δεν εξετάστηκε στην ανάκριση, μπορεί να ζητήσει από τον πρόεδρο του δικαστηρίου την εξέταση του μάρτυρα. Αν η αίτηση γίνει δεκτή, η εξέταση γίνεται στον τόπο όπου αυτός βρίσκεται από ανακριτικό υπάλληλο, που τον διορίζει ο δικαστής ο οποίος διέταξε την εξέταση. Ο δικαστής ειδοποιεί τον εισαγγελέα και τους διαδίκους να παραστούν στην εξέταση είτε οι ίδιοι είτε εκπροσωπούμενοι από τον συνήγορό τους. Ο κατηγορούμενος, όταν βρίσκεται σε προσωρινή κράτηση έξω από τον τόπο της εξέτασης, δεν προσάγεται έχει όμως δικαίωμα να παραστεί δια συνηγόρου που διορίζει με απλή επιστολή, την οποία βεβαιώνει ο διευθυντής του καταστήματος όπου κρατείται. Η έκθεση για την εξέταση αυτή διαβάζεται στο ακροατήριο. Διαφορετικά, η διαδικασία είναι άκυρη.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΜΗΜΑ

ΚΥΡΙΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Θεμελιώδεις αρχές της διαδικασίας

Άρθρο 329.- Αρχή της δημοσιότητας. 1. Η συζήτηση στο ακροατήριο, καθώς και η απαγγελία της απόφασης, γίνονται δημόσια σε όλα τα ποινικά δικαστήρια, και επιτρέπεται στον καθένα να παρακολουθεί ανεμπόδιστα τις συνεδριάσεις. Απαγορεύεται όμως η παρουσία στο ακροατήριο προσώπων που κατά την ελεύθερη κρίση εκείνου που διευθύνει τη συζήτηση δεν συμπλήρωσαν το 18ο έτος της ηλικίας τους.

2. Τα δικαστήρια ανηλίκων συνεδριάζουν κεκλεισμένων των θυρών. Εκτός των διαδίκων, των συνηγόρων τους και των επιμελητών ανηλίκων, μπορούν να παρίστανται οι γονείς ή οι τρίτοι που ασκούν την γονική μέριμνα ή οι επίτροποι, καθώς και οι αντιπρόσωποι της οικείας εταιρίας προστασίας ανηλίκων.

3. Αν πρόκειται για δίκες που είναι πιθανό να προσελκύσουν μεγαλύτερο αριθμό ακροατών από τον συνηθισμένο, οι οποίοι μπορεί εξαιτίας της ανεπάρκειας

του χώρου στον οποίο διεξάγεται η δίκη να εμποδίσουν την ομαλή διεξαγωγή της διαδικασίας, ο πρόεδρος του δικαστηρίου σε συνεννόηση με τον εισαγγελέα ορίζουν τον αριθμό των ακροατών, οπότε επιτρέπεται χωρίς διάκριση η είσοδος στον καθένα, ωσότου συμπληρωθεί αυτός ο αριθμός.

Άρθρο 330.- Συζήτηση κεκλεισμένων των θυρών. 1. Αν η δημοσιότητα της συνεδρίασης είναι επιβλαβής στα χρηστά ήθη ή συντρέχουν ειδικοί λόγοι να προστατευθεί ο ιδιωτικός ή οικογενειακός βίος των διαδίκων, ιδίως αν η δημοσιότητα σε δίκη εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής έχει ως συνέπεια την ιδιαίτερη ψυχική ταλαιπωρία ή το διασυρμό του θύματος και μάλιστα ανηλίκου, το δικαστήριο διατάσσει τη διεξαγωγή της δίκης ή ενός μέρους της χωρίς δημοσιότητα.

2. Για τον αποκλεισμό της δημοσιότητας κατά την προηγούμενη παράγραφο, το δικαστήριο, αφού ακούσει τον εισαγγελέα και τους διαδίκους, εκδίδει αιτιολογημένη απόφαση και την απαγγέλει σε δημόσια συνεδρίαση.

Άρθρο 331.- Προφορικότητα της διαδικασίας. Η διαδικασία στο ακροατήριο διεξάγεται προφορικά. Για τη συζήτηση συντάσσονται πρακτικά και η απόφαση απαγγέλλεται προφορικά και διατυπώνεται εγγράφως σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 140-144.

Άρθρο 332.- Συμπεριφορά των δικαστικών λειτουργών. Αν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας στο ακροατήριο οι δικαστικοί λειτουργοί δεν μεταχειρίζονται τα πρόσωπα που συμμετέχουν στη δίκη κατά τρόπο αμερόληπτο, ευπρεπή, απαθή και ψύχραιμο, διαπράττουν βαρύ πειθαρχικό παράπτωμα.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Καθήκοντα και δικαιώματα του διευθύνοντος τη συζήτηση

Άρθρο 333.- Γενική διεύθυνση της διαδικασίας. 1. Εκείνος που διευθύνει τη συζήτηση δίνει την άδεια στον εισαγγελέα και στους συνέδρους δικαστές να υποβάλουν ερωτήσεις.

2. Ο διευθύνων τη συζήτηση δίνει επίσης την άδεια στους διαδίκους, όπως και στους συνηγόρους τους, να υποβάλουν ερωτήσεις στους εξεταζόμενους μάρτυρες, πραγματογνώμονες ή τεχνικούς συμβούλους, και δεν επιτρέπει ερωτήσεις άσκοπες ή έξω από το θέμα. Δίνει επίσης σε αυτούς τον λόγο για να αγορεύσουν ή, όταν το ζητήσουν, για να κάνουν δηλώσεις, αιτήσεις ή ενστάσεις για οποιοδήποτε θέμα που αφορά την υπόθεση που συζητείται. Ο ίδιος διατηρεί το δικαίωμα να υποβάλει πρόσθετες ερωτήσεις στους μάρτυρες, πραγματογνώμονες ή τεχνικούς συμβούλους καθώς και στους κατηγορουμένους για ζητήματα που θεωρεί αναγκαία για την πληρέστερη διασαφήνιση της υπόθεσης και δημοσιεύει την απόφαση.

3. Όταν λάβει τον λόγο ο εισαγγελέας ή ένας από τους διαδίκους, δίνεται ο λόγος και στους υπόλοιπους διαδίκους. Ο κατηγορούμενος ή ο συνήγορός του έχουν το δικαίωμα να μιλούν πάντοτε τελευταίοι.

Άρθρο 334.- Ανάκληση στην τάξη. 1. Ο διευθύνων τη συζήτηση μπορεί να διακόπτει τον εισαγγελέα και τους διαδίκους που έλαβαν τον λόγο, όταν απομακρύνονται από το θέμα. Συνιστά επίσης στους διαδίκους και στους συνηγόρους να τηρούν το απαραίτητο μέτρο στις εκφράσεις τους και ανακαλεί στην τάξη όποιον από αυτούς χρησιμοποιεί απρεπείς εκφράσεις ή επιχειρεί προσωπικές επιθέσεις. Εξάλλου στον εισαγγελέα μπορεί να υποδεικνύει αυτό το άτοπο. Αν, παρ' όλα αυτά, ο εισαγγελέας επιμένει σε τέτοιου είδους εκτροπή, είναι δυνατό να του αφαιρέσει τον λόγο.

2. Μπορεί επίσης να απορρίπτει όλες τις προτάσεις που δεν βοηθούν καθόλου στην εξακρίβωση της αλήθειας και προκαλούν άσκοπη παράταση των συζητήσεων.

Άρθρο 335.- Επανόρθωση παραλείψεων. Προσφυγή στο δικαστήριο. 1. Ο διευθύνων τη συζήτηση μπορεί, αν το κρίνει δικαιολογημένο, να επιτρέψει σε εξαιρετικές περιπτώσεις να επανορθωθεί πριν από το τέλος της διαδικασίας κάποια παράλειψη στην οποία υπέπεσε ο εισαγγελέας ή ένας από τους διαδίκους.

2. Εναντίον των διατάξεων που εκδίδονται από τον διευθύνοντα τη συζήτηση κατά τα άρθρα 141 παρ. 2, 333, 334, της παρ. 1 αυτού του άρθρου και των άρθρων 337 παρ. 2 και 359 μπορεί να ασκηθεί αμέσως προσφυγή σε ολόκληρο το

δικαστήριο.

Άρθρο 336.- Θόρυβος και ανυπακοή. 1. Αν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας στο ακροατήριο δημιουργηθεί θόρυβος ή εκδηλωθεί ανυπακοή σε μέτρα που αποφασίστηκαν ή σε διαταγές που δόθηκαν, ο διευθύνων τη συζήτηση έχει την διακριτική ευχέρεια να επιβάλει στον υπαίτιο, ύστερα από ακρόασή του, είτε χρηματική ποινή 50 έως 100 ευρώ, είτε αποβολή από το ακροατήριο, είτε κράτηση έως 24 ωρών.

2. Το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει κατά του συνηγόρου που δημιουργεί θόρυβο ή δείχνει ανυπακοή σε μέτρα που αποφασίστηκαν μόνο τις πειθαρχικές ποινές που προβλέπονται στο άρθρο 142 παρ. 1 περιπτώσεις α και β του κώδικα δικηγόρων. Αν απαγγελθεί πειθαρχική κατηγορία κατά του συνηγόρου, γίνεται αμέσως σύντομη διακοπή της συνεδρίασης, για να ετοιμάσει την υπεράσπισή του.

3. Την αστυνομική εξουσία της παρ. 1 την ασκεί κατά τη διάρκεια της διακοπής της συνεδρίασης ο εισαγγελέας, αν παρευρίσκεται στην αίθουσα των συνεδριάσεων.

Άρθρο 337.- Σύλληψη για ψευδή κατάθεση. 1. Αν κατά τη διάρκεια της αποδεικτικής διαδικασίας γεννηθεί εναντίον ενός μάρτυρα υπόνοια ψευδούς κατάθεσης ο διευθύνων τη συζήτηση μπορεί με αίτηση του εισαγγελέα ή ενός διαδίκου ή και αυτεπαγγέλτως να διατάξει να μην απομακρυνθεί ο μάρτυρας την ημέρα αυτή από το ακροατήριο τις ώρες που συνεδριάζει το δικαστήριο και να προσέλθει την επόμενη, εφόσον συνεχίζεται η συνεδρίαση. Ο μάρτυρας που παραβιάζει την υποχρέωση του αυτή τιμωρείται με την ποινή της απείθειας κατά το άρθρο 169 ΠΚ.

2. Αν ύστερα από το τέλος της συζήτησης ο διευθύνων εκτιμά ότι δεν διαλύθηκαν οι υπόνοιες για ψευδή κατάθεση, διατάσσει τη σύλληψη του υπόπτου και την παράδοσή του στον εισαγγελέα. Ο εισαγγελέας μπορεί να τον παραπέμψει αμέσως στο αρμόδιο δικαστήριο, για να δικαστεί σύμφωνα με τα άρθρα 417 κ.ε.

Άρθρο 338.- Πλαστότητα του εγγράφου. 1. Αν κατά την ποινική δίκη προσβληθεί ως πλαστό κάποιο έγγραφο, το δικαστήριο ερευνά κατά το δυνατό την

γνησιότητα αυτού και, αν παρουσιαστούν ενδείξεις κατά ορισμένου προσώπου, ο διευθύνων τη συζήτηση διατάσσει τη σύλληψη και την παραπομπή του στον αρμόδιο εισαγγελέα. Αν η πλαστογραφία αποδίδεται σε ορισμένο πρόσωπο, το δικαστήριο πράττει όσα ορίζονται στο άρθρο 39, χωρίς, με την επιφύλαξη της επομένης παραγράφου, να ερευνήσει το βάσιμο της κατηγορίας.

2. Αν κατά την κρίση του δικαστηρίου το έγγραφο είναι αναγκαίο για την απόφαση στην κύρια υπόθεση, το δικαστήριο ερευνά σε κάθε περίπτωση τη γνησιότητα αυτού και μόνο όταν κρίνει ότι υπάρχουν βάσιμες ενδείξεις ότι είναι πλαστό, αναβάλλει με ειδικώς αιτιολογημένη απόφασή του τη δίκη ωσότου περατωθεί η διαδικασία για την πλαστογραφία.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Έναρξη της διαδικασίας στο ακροατήριο

Άρθρο 339.-Έναρξη της εκδίκασης. 1. Μόλις αρχίσει η εκδίκαση οι διάδικοι και οι συνήγοροί τους, καθώς και οι μάρτυρες που κλητεύθηκαν, κάθονται στις ορισμένες γι' αυτούς θέσεις ή έδρες.

2. Οι κατηγορούμενοι που κρατούνται προσωρινά παρίστανται χωρίς χειροπέδες και μόνο φυλάσσονται. Όταν αρχίσει η εκδίκαση κάθε υπόθεσης, η συζήτηση εξακολουθεί χωρίς διακοπή ωσότου απαγγελθεί η απόφαση. Ο διευθύνων δεν μπορεί να διακόψει τη συζήτηση παρά μόνο κατά τα αναγκαία διαλείμματα για αναψυχή των δικαστών, των ενόρκων, των συνηγόρων, των μαρτύρων, των κατηγορουμένων και σε όσες άλλες περιπτώσεις ορίζει ο κώδικας.

Άρθρο 340.- Προσωπική εμφάνιση του κατηγορουμένου. 1. Ο κατηγορούμενος οφείλει να εμφανίζεται αυτοπροσώπως στο ακροατήριο κατά τη συζήτηση, μπορεί επίσης να διορίζει δικηγόρο ως συνήγορο για την υπεράσπισή του. Στα κακουργήματα, ο πρόεδρος του δικαστηρίου διορίζει υποχρεωτικά συνήγορο σε όσους κατηγορούμενους δεν έχουν από πίνακα που καταρτίζει τον Ιανουάριο κάθε έτους το διοικητικό συμβούλιο του οικείου δικηγορικού συλλόγου. Την ίδια υποχρέωση έχει και ο δικαστής ανηλίκων, όταν ο ανήλικος κατηγορείται για πράξη που αν την τελούσε ενήλικος θα ήταν κακούργημα. Για το σκοπό αυτόν κατά την

έναρξη της συνεδρίασης ο πρόεδρος του δικαστηρίου διακριβώνει για το σύνολο των υποθέσεων, αν οι κατηγορούμενοι στερούνται συνηγόρου υπεράσπισης. Οι υποθέσεις στις οποίες διορίζεται συνήγορος κατά τα παραπάνω, εκδικάζονται υποχρεωτικά σε συνεδρίαση μετά από διακοπή, προκειμένου να προετοιμαστεί κατάλληλα ο διορισθείς συνήγορος. Η δικάσιμος μετά από τη διακοπή αυτή δεν μπορεί να απέχει περισσότερο από τριάντα (30) ημέρες.

Ο συνήγορος μπορεί να διορίζεται και πριν από τη συνεδρίαση, αν το ζητήσει ο κατηγορούμενος, ακόμα και με απλή επιστολή προς τον εισαγγελέα. Αν κρατείται στις φυλακές, το αίτημά του διαβιβάζεται από τον διευθυντή του καταστήματος κράτησης. Ο εισαγγελέας διορίζει συνήγορο από τον πίνακα και θέτει στη διάθεσή του τη δικογραφία.

Αν ο κατηγορούμενος αρνηθεί την υπεράσπισή του από το διορισμένο συνήγορο, ο πρόεδρος του δικαστηρίου διορίζει σε αυτόν άλλο συνήγορο από τον ίδιο πίνακα. Σε περίπτωση νέας άρνησης του κατηγορουμένου, το δικαστήριο προβαίνει στην εκδίκαση της υπόθεσης του κακουργήματος χωρίς διορισμό συνηγόρου.

2. Σε δίκες για κακούργημα, οι οποίες λόγω της σοβαρότητας και του αντικειμένου τους πρόκειται να έχουν μακρά διάρκεια, ο πρόεδρος του δικαστηρίου διορίζει με την ίδια, διαδικασία στον κατηγορούμενο που δεν έχει συνήγορο δύο (2) ή τρεις (3) συνηγόρους από τον ίδιο πίνακα. Ο κατηγορούμενος δεν μπορεί να αρνηθεί την υπεράσπισή του από τον συνήγορο ή τους συνηγόρους που διορίστηκαν από τον πρόεδρο, μπορεί όμως με αιτιολογημένη αίτησή του να ζητήσει από το δικαστήριο την ανάκληση του διορισμού ενός (1) μόνο συνηγόρου, οπότε η υπεράσπιση συνεχίζεται από τους λοιπούς, εφόσον είχαν διοριστεί περισσότεροι από ένας. Σε δίκες για κακούργημα με μακρά διάρκεια η μη εμφάνιση ή μη παράσταση ή με οποιονδήποτε τρόπο μη εκπροσώπηση του κατηγορουμένου από πληρεξούσιο δικηγόρο στις επόμενες της εναρκτήριας συνεδριάσεις του δικαστηρίου δεν εμποδίζει την πρόοδο της δίκης. Σε περίπτωση δικαιολογημένης παραίτησης του πληρεξουσίου δικηγόρου ή ανάκλησης της προς αυτόν εντολής εφαρμόζονται αναλόγως τα εδάφια α΄ και β΄ της παρούσας παραγράφου.

3. Σε πλημμελήματα και κακουργήματα επιτρέπεται να εκπροσωπείται ο κατηγορούμενος από συνήγορο, τον οποίο διορίζει με έγγραφη δήλωσή του. Η

δήλωση γίνεται κατά τις διατάξεις του τρίτου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 42 και πρέπει, με ποινή απαραδέκτου, να αναφέρει την ακριβή διεύθυνση κατοικίας ή διαμονής του κατηγορουμένου. Στην περίπτωση αυτή ο κατηγορούμενος θεωρείται παρών και ο συνήγορός του ενεργεί όλες τις διαδικαστικές πράξεις γι' αυτόν. Το δικαστήριο σε κάθε περίπτωση μπορεί να διατάξει την προσωπική εμφάνιση του κατηγορουμένου, όταν κρίνει ότι αυτή είναι απαραίτητη για να βρεθεί η αλήθεια. Αν και μετά το γεγονός αυτό δεν εμφανιστεί ο κατηγορούμενος, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει τη βίαιη προσαγωγή του, που εκτελείται, αν είναι δυνατό, ακόμα και κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης.

4. Αν ο κατηγορούμενος δεν εμφανιστεί ή δεν εκπροσωπείται νομίμως από συνήγορο, δικάζεται σαν να ήταν παρών, εφόσον έχει νομίμως κλητευθεί και έχει ενημερωθεί ότι σε περίπτωση μη εμφάνισης ή μη εκπροσώπησής του θα δικαστεί ερήμην.

5. Ο αιτών την ακύρωση της διαδικασίας, την ακύρωση απόφασης, την αναστολή εκτέλεσης απόφασης λόγω ασκηθείσας έφεσης ή αναίρεσης και τον καθορισμό συνολικής εκτιτέας ποινής μπορεί να εκπροσωπηθεί από συνήγορο, διοριζόμενο κατά τους όρους της παρ. 2. Για το παραδεκτό των ως άνω αιτήσεων δεν απαιτείται να υποβληθεί ο αιτών στην εκτέλεση της προσβαλλόμενης απόφασης.

Άρθρο 341.- Αίτηση ακύρωσης της διαδικασίας επί πλημμελημάτων. 1. Αν ο κατηγορούμενος που καταδικάστηκε από λόγους ανώτερης βίας ή από άλλα ανυπέρβλητα αίτια δεν μπόρεσε εγκαίρως να γνωστοποιήσει με οποιονδήποτε τρόπο στο δικαστήριο ανυπέρβλητο κώλυμα εμφάνισής του στη δίκη και να ζητήσει την αναβολή της συζήτησης (άρθρο 349), μπορεί να υποβάλει αίτηση για ακύρωση της διαδικασίας που πραγματοποιήθηκε χωρίς την παρουσία του ή την εκπροσώπησή του από συνήγορο. Η αίτηση υποβάλλεται στον γραμματέα του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση, μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία δεκαπέντε ημερών από την έκδοσή της και αναφέρει τους λόγους ανώτερης βίας ή το ανυπέρβλητο κώλυμα. Νέα αίτηση για ακύρωση της ίδιας διαδικασίας είναι απαράδεκτη σε οποιουσδήποτε λόγους και αν στηρίζεται.

2. Η αίτηση αυτή επιτρέπεται μόνο για πλημμελήματα για τα οποία εκδόθηκε ανέκκλητη απόφαση και δεν αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης.

Μπορεί όμως ο εισαγγελέας του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση, μόλις υποβληθεί η αίτηση για ακύρωση, να διατάξει την αναστολή της εκτέλεσης, ωσότου εκδικαστεί η αίτηση. Σε περίπτωση μη χορηγήσεως της αναστολής, ο αϊτών δύναται να προσφύγει στο δικαστικό συμβούλιο μέσα σε δύο ημέρες. Η αίτηση για ακύρωση εισάγεται, χωρίς να κλητευθεί εκείνος που την υπέβαλε, στην πρώτη δικάσιμο του δικαστηρίου που δίκασε, το οποίο αποφασίζει αμετάκλητα. Το δικαστήριο όμως είναι δυνατό να αναβάλει την συζήτηση για την αίτηση σε μεταγενέστερη ορισμένη δικάσιμο, αν προβάλλονται λόγοι ανώτερης βίας ή άλλα ανυπέρβλητα αίτια, εξαιτίας των οποίων εκείνος που υπέβαλε την αίτηση δεν μπορεί να εμφανιστεί στην συζήτηση της αίτησης για ακύρωση. Αν γίνει δεκτή η αίτηση, ακυρώνεται η απόφαση που προσβάλλεται και διατάσσεται η νέα συζήτηση της υπόθεσης στην ίδια ή σε άλλη ρητή δικάσιμο κατά την οποία ο κατηγορούμενος οφείλει να προσέλθει χωρίς να κλητευθεί. Κατά της απόφασης που εκδίδεται δεν του επιτρέπεται για κανέναν λόγο αίτηση ακύρωσης.

Άρθρο 342.- Λήψη της ταυτότητας του κατηγορουμένου. Ο διευθύνων τη συζήτηση ρωτά τον κατηγορούμενο για το ονοματεπώνυμό του, τον τόπο γέννησης και κατοικίας του, την ηλικία, το όνομα των γονέων, το επάγγελμα και, αν χρειάζεται, για κάθε στοιχείο που μπορεί να καθορίσει με μεγαλύτερη ακρίβεια την ταυτότητά του, συνιστώντας να προσέχει την κατηγορία και τη σχετική συζήτηση.

Άρθρο 343.- Θέση επί της κατηγορίας. Ενημέρωση του κατηγορουμένου. 1. Ο διευθύνων τη συζήτηση καλεί τον κατηγορούμενο να διατυπώσει συνοπτικά τη θέση του επί της κατηγορίας, παράλληλα δε τον πληροφορεί ότι έχει το δικαίωμα να αντιτάξει στην κατηγορία πλήρη έκθεση των ισχυρισμών του, καθώς και να διατυπώσει τις παρατηρήσεις του ύστερα από την εξέταση κάθε μάρτυρα ή την έρευνα οποιουδήποτε άλλου αποδεικτικού μέσου.

2. Αν από την αποδεικτική διαδικασία προκύψουν νέες περιστάσεις, οι οποίες θα μπορούσαν να συνδεθούν με επιτρεπτή μεταβολή της κατηγορίας, το δικαστήριο, εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα από τον κατηγορούμενο, παρέχει σε αυτόν τον κατά την κρίση του αναγκαίο χρόνο προετοιμασίας. Η πιθανολογούμενη μεταβολή της κατηγορίας ουδέποτε συνιστά λόγο αναβολής της δίκης.

Άρθρο 344.- Έναρξη συζήτησης. Μετά τη λήψη των στοιχείων της ταυτότητας του κατηγορουμένου, τη νομιμοποίηση του παριστάμενου για την υποστήριξη της κατηγορίας και των συνηγόρων τους, ο εισαγγελέας απαγγέλλει με συνοπτική ακρίβεια την κατηγορία. Κατόπιν ο διευθύνων τη συζήτηση υποδεικνύει τη δυνατότητα συνδιαλλαγής, εφόσον αυτή προβλέπεται, και ζητεί από τον κατηγορούμενο να διατυπώσει τη θέση του απέναντι στην κατηγορία, υπενθυμίζοντάς του ταυτόχρονα ότι θα απολογηθεί αφού τελειώσει η αποδεικτική διαδικασία. Στη συνέχεια ο διευθύνων τη συζήτηση εκφωνεί τον κατάλογο των μαρτύρων και των πραγματογνωμόνων που κλητεύθηκαν.

Άρθρο 345.- Συνάφεια - Συμμετοχή. Μετά τις ενέργειες των προηγούμενων άρθρων, το δικαστήριο αποφασίζει για τυχόν περιπτώσεις συνάφειας ή συμμετοχής ή χωρισμού της δίκης σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 128-131.

Άρθρο 346.- Αποχώρηση του κατηγορουμένου. Η αποχώρηση του κατηγορουμένου κατά τη διάρκεια της δίκης δεν κωλύει καθόλου την πρόοδο της διαδικασίας. Επιτρέπεται όμως στο συνήγορο του κατηγορουμένου να παραστεί αντί γι' αυτόν. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει ή την αναβολή της δίκης ή την διακοπή της για οκτώ το πολύ ημέρες. Σε δίκες για κακούργημα ο πρόεδρος πρέπει πάντοτε να διορίσει στον κατηγορούμενο που αποχώρησε για οποιονδήποτε λόγο συνήγορο για να παρίσταται αντί γι' αυτόν στη δίκη, αν αποχώρησε και ο συνήγορός του που είχε αρχικά διοριστεί.

Άρθρο 347.- Απομάκρυνση του κατηγορουμένου που θορυβεί. 1. Αν ο κατηγορούμενος δυσχεραίνει τη διεξαγωγή της δίκης, διαταράσσοντας με απρεπή συμπεριφορά την τάξη του δικαστηρίου και επιμένει σε αυτό παρά τη νουθεσία του προέδρου και την προειδοποίηση ότι θα απομακρυνθεί από τη συνεδρίαση, αν δεν συμμορφωθεί, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την απομάκρυνσή του προσωρινά ή για όλη τη διάρκεια της διαδικασίας. Στην περίπτωση αυτή το δικαστήριο επιτρέπει στο συνήγορό του να παραστεί για εκείνον ως το τέλος της διαδικασίας. Με την ίδια

απόφαση μπορεί να διαταχθεί και η κράτηση του κατηγορουμένου που θορυβεί (άρθρο 336 παρ. 1).

2. Το δικαστήριο μπορεί οποτεδήποτε να διατάξει την επάνοδο του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, οπότε ο γραμματέας του διαβάζει περιληπτικά τα όσα έγιναν κατά την απουσία του. Το δικαστήριο έχει την υποχρέωση να διατάξει την επάνοδο, όταν πρόκειται να απολογηθεί ο κατηγορούμενος. Δεν εμποδίζεται πάντως να διατάξει να απομακρυνθεί πάλι ο κατηγορούμενος, αν εμφανιστεί η περίπτωση της παρ. 1.

Άρθρο 348.- Ασθένεια του κατηγορουμένου. Αν εξαιτίας σοβαρής διαταραχής της υγείας του κατηγορουμένου γίνεται δυσχερής η περαιτέρω παρουσία του στη δίκη, το δικαστήριο, αφού διαπιστωθεί η κατάσταση αυτή με αυτοψία ή βεβαιωθεί από γιατρό, διατάσσει ή τη διακοπή της δίκης για οκτώ το πολύ ημέρες ή την αναβολή της. Μπορεί επίσης να επιτρέψει στον κατηγορούμενο να εκπροσωπηθεί από τον συνήγορό του, αν το ζητήσει. Αν και πάλι υπάρχει η ίδια νοσηρή κατάσταση ή αν αυτή που εμφανίσθηκε για πρώτη φορά πρόκειται να διαρκέσει επί μακρό χρόνο, αφού το γεγονός αυτό βεβαιωθεί από γιατρό, το δικαστήριο συνεχίζει τη διεξαγωγή της δίκης, επιτρέποντας την εκπροσώπηση του κατηγορουμένου από τον συνήγορό του. Στα κακουργήματα εφαρμόζεται αναλόγως η διάταξη του τελευταίου εδαφίου του άρθρου 346.

Άρθρο 349.- Αναβολή της δίκης. 1. Το δικαστήριο μπορεί, μετά από πρόταση του εισαγγελέα ή και αυτεπαγγέλτως, να διατάξει την αναβολή της δίκης για λόγους ανώτερης βίας, με αίτημα δε κάποιου από τους διαδίκους, για σοβαρούς λόγους υγείας ή λόγους ανώτερης βίας. Το σημαντικό αίτιο μπορεί να προβληθεί από οποιονδήποτε ακόμη και όταν αφορά το πρόσωπο του διορισμένου κατ' άρθρο 340 παρ. 2 πληρεξουσίου δικηγόρου. Ο σοβαρός λόγος υγείας αποδεικνύεται με ιατρική πιστοποίηση.

2. Η απόφαση που δέχεται τους λόγους αναβολής πρέπει να έχει ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία, η οποία πρέπει να αναφέρει ότι ο λόγος της αναβολής δεν μπορεί να αντιμετωπισθεί με διακοπή της δίκης.

3. Η αναβολή γίνεται σε ρητή δικάσιμο, την οποία το δικαστήριο ανακοινώνει στους παρόντες διαδίκους, μάρτυρες και πραγματογνώμονες και σε αυτήν κλητεύονται μόνο οι απόντες. Αν ο λόγος αναβολής αναγγέλθηκε από συνήγορο ή άλλο πρόσωπο για λογαριασμό απόντος διαδίκου και η συζήτηση αναβλήθηκε σε ρητή δικάσιμο, η περί αναβολής απόφαση επέχει θέση κλητεύσεώς του.

4. Η αποχή των δικηγόρων αποτελεί λόγο ανώτερης βίας για την αναβολή.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Αποδεικτική διαδικασία

α) Μάρτυρες

Άρθρο 350.- Απαγόρευση επικοινωνίας μαρτύρων. 1. Πριν ακόμα αρχίσει η εξέταση μαρτύρων, ο διευθύνων τη συζήτηση παραγγέλλει στους μάρτυρες να αποχωρήσουν στο δωμάτιο που είναι προορισμένο γι' αυτούς.

2. Οι μάρτυρες πριν από την εξέτασή τους οφείλουν να μην επικοινωνούν με κανέναν από αυτούς που έχουν συμφέρον από την έκβαση της δίκης, ούτε να ακούν αυτά που λέγονται στη διαδικασία.

3. Ο διευθύνων τη συζήτηση, αν το κρίνει αναγκαίο, διατάσσει τα πρόσφορα μέτρα για την αποφυγή οποιασδήποτε αθέμιτης επικοινωνίας.

Άρθρο 351.- Σειρά κατά την εξέταση μαρτύρων. 1. Ο διευθύνων τη συζήτηση προσδιορίζει τη σειρά κατά την οποία θα εξεταστούν οι μάρτυρες και θα υποβληθούν οι υπόλοιπες αποδείξεις. Ο ίδιος φροντίζει με επιμέλεια ώστε, με τη σειρά που θα προσδιοριστεί, να διασαφηνιστούν όσο το δυνατόν πληρέστερα τα σχετικά με την πράξη και όλα όσα αφορούν την κατηγορία ή την υπεράσπιση, να διαλυθεί κάθε σύγχυση και να προκύψει βέβαιη πεποίθηση για την δικαζόμενη κατηγορία, στηριγμένη σε βάσιμες αποδείξεις.

2. Ο διευθύνων τη συζήτηση μπορεί να αναθέσει την εξέταση μαρτύρων σε έναν από τους δικαστές που συγκροτούν το δικαστήριο.

3. Το δικαστήριο μπορεί να απαλλάξει μάρτυρα που κλητεύθηκε από

παραδρομή.

Άρθρο 352.- Αναβολή της δίκης λόγω απουσίας μαρτύρων. 1. Αν κάποιος μάρτυρας ή πραγματογνώμονας κλητεύθηκε νόμιμα, δεν εμφανίστηκε όμως και η μαρτυρία του κρίνεται αναγκαία για την ανακάλυψη της αλήθειας, εφόσον ο κατηγορούμενος, και σε περίπτωση που είναι περισσότεροι ένας από αυτούς, κρατείται προσωρινά, το δικαστήριο διατάσσει υποχρεωτικά τη διακοπή της δίκης έως οκτώ το πολύ ημέρες, καθώς και την κατά το άρθρο 231 βίαιη προσαγωγή των μαρτύρων ή των πραγματογνωμόνων, για τους οποίους, μόλις προσαχθούν, εφαρμόζει τη διάταξη της παρ. 2 του ίδιου άρθρου.

2. Αν κανένας από τους κατηγορουμένους δεν κρατείται προσωρινά και δεν εμφανίστηκε κατά τη συζήτηση μάρτυρας ή πραγματογνώμονας που κλητεύθηκε ή αν στην επανάληψη της δίκης που διακόπηκε σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο απουσιάζουν και πάλι οι ίδιοι μάρτυρες ή πραγματογνώμονες, επειδή δεν εκτελέστηκε η διαταγή για τη βίαιη προσαγωγή τους, το δικαστήριο, αν κρίνει αναγκαία την αναβολή της συζήτησης για την υπόθεση, την αναβάλλει σε ρητή δικάσιμο μέσα σε εξήντα ημέρες. Το δικαστήριο ανακοινώνει τη δικάσιμο αυτή στους παρόντες από τους διαδίκους, μάρτυρες και πραγματογνώμονες και κλητεύονται μόνο οι απόντες διάδικοι, μάρτυρες ή πραγματογνώμονες. Στην περίπτωση αυτή οι προθεσμίες για εμφάνιση συντέμνονται στο μισό. Το ίδιο γίνεται και σε κάθε τυχόν περαιτέρω αναβολή της δίκης.

3. Αν το δικαστήριο κρίνει ότι χρειάζονται νέες αποδείξεις, μπορεί να αναβάλει τη συζήτηση της υπόθεσης, εφαρμόζοντας ανάλογα τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου αυτού.

Άρθρο 353.- Προσαγωγή των μαρτύρων. 1. Αν το δικαστήριο κρίνει ότι κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης είναι δυνατό να προσέλθει μάρτυρας που δεν κλητεύθηκε ή του οποίου το όνομα δεν γνωστοποιήθηκε, και τη μαρτυρία του την θεωρεί αναγκαία, μπορεί να διατάξει την άμεση εμφάνιση και εξέτασή του, εφόσον δεν αντιλέγει ο κατηγορούμενος. Διαφορετικά, διατάσσει τη διακοπή της δίκης έως δεκαπέντε το πολύ ημέρες.

2. Το δικαστήριο διατάσσει τη βίαιη προσαγωγή, σύμφωνα με το άρθρο 231

παρ. 5 των μαρτύρων που κλητεύθηκαν για πρώτη φορά κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης, αν οι μάρτυρες αυτοί κατοικούν στην έδρα του δικαστηρίου και δεν προσέρχονται από απείθεια. Μπορεί ακόμα να διατάξει σε κάθε περίπτωση την προσαγωγή τους με απλή συνοδεία. Αυτό γίνεται σε εξαιρετικά επείγουσες περιστάσεις ή αν υπάρχουν λόγοι που δείχνουν ενδεχόμενη απροθυμία των μαρτύρων να εμφανιστούν.

3. Το δικαστήριο διατάσσει τη βίαιη προσαγωγή, σύμφωνα με το άρθρο 231 παρ. 5 των μαρτύρων που κλητεύθηκαν εμπρόθεσμα και δεν εμφανίστηκαν.

4. Η συνεδρίαση μπορεί να διακοπεί μέχρι δεκαπέντε το πολύ ημέρες, προκειμένου να εμφανιστούν ή να προσαχθούν οι μάρτυρες σε αυτήν.

Άρθρο 354.- Μάρτυρες που είναι αδύνατο να εμφανιστούν. Αν κάποιος μάρτυρας δεν εξετάστηκε καθόλου κατά την προδικασία και δεν είναι δυνατό ή είναι πολύ δύσκολο να εμφανιστεί, το δικαστήριο μπορεί να αναθέσει σε ένα από τα μέλη του ή σε άλλο δικαστή την εξέταση του μάρτυρα στον τόπο όπου διαμένει ή και στο σπίτι του, αν διαμένει στην έδρα του δικαστηρίου. Στην εξέταση αυτή, που μπορεί να γίνει και με διακοπή της δίκης (άρθρο 353 παρ. 4), εφαρμόζονται όσα ορίζει το άρθρο 328. Με ποινή ακυρότητας, η κατάθεση του μάρτυρα διαβάζεται στο ακροατήριο (άρθρο 363).

Άρθρο 355.- Κλήτευση νέων μαρτύρων υπεράσπισης. Αν το δικαστήριο αναβάλει την δίκη για ισχυρότερες αποδείξεις ή τη διακόψει για να εμφανιστούν νέοι μάρτυρες, οφείλει να διατάξει την κλήτευση και των νέων μαρτύρων που προτείνονται από τον κατηγορούμενο και δεν έχουν ακόμη κλητευθεί σύμφωνα με το άρθρο 327, οπότε κλητεύονται ένας μάρτυρας προκειμένου για πλημμέλημα ή έως δύο το πολύ προκειμένου για κακούργημα. Οι προϋποθέσεις της παρ. 2 του άρθρου 327 εφαρμόζονται και σε αυτή την περίπτωση.

Άρθρο 356.- Δικαιώματα του εισαγγελέα και των διαδίκων μετά την αναβολή. Μετά την αναβολή της δίκης, κατά το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί έως τη νέα δικάσιμο, και ο εισαγγελέας και οι διάδικοι μπορούν να ασκούν όλα τα δικαιώματα που τους παρέχονται σύμφωνα με τα άρθρα 326 έως 328 κατά το

προπαρασκευαστικό στάδιο της κύριας διαδικασίας.

Άρθρο 357.- Διευκρινίσεις και ερωτήσεις στους μάρτυρες και στους κατηγορουμένους. 1. Ο διευθύνων τη συζήτηση έχει δικαίωμα να απαιτήσει από τον μάρτυρα όλες τις διευκρινίσεις που θεωρεί χρήσιμες για την εξακρίβωση της αλήθειας. Το ίδιο δικαίωμα έχουν και οι άλλοι σύνεδροι δικαστές και ο εισαγγελέας, τηρώντας τη διάταξη του άρθρου 333.

2. Μετά την εξέταση του μάρτυρα μπορούν επίσης οι ίδιοι να απευθύνουν και στον κατηγορούμενο όλες τις ερωτήσεις που είναι χρήσιμες για την εξακρίβωση της αλήθειας.

3. Ο κατηγορούμενος και οι άλλοι διάδικοι, καθώς και οι συνήγοροί τους, έχουν το δικαίωμα να κάνουν απευθείας στο μάρτυρα ή τον πραγματογνώμονα ή τον τεχνικό σύμβουλο του κατηγορουμένου τις ερωτήσεις που είναι χρήσιμες για την εξακρίβωση της αλήθειας.

4. Ως προς τα άλλα σημεία της εξέτασης των μαρτύρων εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 209 παρ. 2 έως και 229. Όταν ένας μάρτυρας εξετάζεται στο ακροατήριο, η κατάθεσή του που είχε δοθεί κατά την προδικασία δεν διαβάζεται. Επιτρέπεται η ανάγνωση μόνον περικοπών της κατάθεσης για να βοηθηθεί η μνήμη του μάρτυρα ή για να επισημανθούν αντιφάσεις του.

Άρθρο 358.- Παρατηρήσεις στις αποδείξεις που ενεργήθηκαν και ερωτήσεις. Μετά την εξέταση κάθε μάρτυρα ο εισαγγελέας και οι διάδικοι έχουν το δικαίωμα να αναφέρουν εναντίον του ή εναντίον της μαρτυρίας του ο,τιδήποτε μπορεί να καθορίσει ακριβέστερα την αξιοπιστία του και που συντείνει στην αποκάλυψη της αλήθειας. Μπορούν να προβαίνουν σε δηλώσεις και εξηγήσεις σχετικά με τις καταθέσεις που έγιναν ή τα αποδεικτικά μέσα που εξετάστηκαν. Οι κατά τα ως άνω δηλώσεις και εξηγήσεις μπορούν να γίνουν κατά την κρίση του πρόεδρου συνολικά κατά ομάδες ή συναφείς ενότητες των σχετικών αποδεικτικών μέσων που εξετάστηκαν.

Άρθρο 359.- Αποχώρηση και νέα εξέταση μαρτύρων. Όταν τελειώσει η εξέταση του μάρτυρα, αυτός παραμένει στο ακροατήριο έως το τέλος της

αποδεικτικής διαδικασίας, εκτός αν το δικαστήριο του επιτρέψει να αποχωρήσει με τη συναίνεση του εισαγγελέα και των διαδίκων. Ο διευθύνων τη συζήτηση έχει το δικαίωμα με αίτηση του εισαγγελέα, των διαδίκων ή αυτεπαγγέλτως να διατάξει να αποχωρήσουν από το ακροατήριο μερικοί ή όλοι οι μάρτυρες που εξετάστηκαν ή να εξεταστούν και πάλι μόνοι ή με την παρουσία άλλων μαρτύρων.

β) Πραγματογνωμοσύνη και αυτοψία

Άρθρο 360.- Πραγματογνώμονες. 1. Μετά την εξέταση των μαρτύρων διαβάζονται οι εκθέσεις των πραγματογνωμόνων και των τεχνικών συμβούλων. Αν κληθούν στο ακροατήριο από τον εισαγγελέα οι πραγματογνώμονες για να αναπτύξουν προφορικά την έκθεσή τους, η ανάπτυξη αυτή γίνεται ύστερα από την ανάγνωση της γνωμοδότησης και οι πραγματογνώμονες περιορίζονται, όπως και οι κατά την προδικασία τεχνικοί σύμβουλοι, που κλητεύονται ταυτόχρονα από τον εισαγγελέα, στο να απαντούν στις ερωτήσεις που τους απευθύνονται. Αν οι πραγματογνώμονες κλήθηκαν για πρώτη φορά στο ακροατήριο και εμφανίστηκαν, μπορούν να κληθούν από τον διάδικο σύμφωνα με τα άρθρα 204 έως 207 τεχνικοί σύμβουλοι, όχι περισσότεροι από τους πραγματογνώμονες, οι οποίοι περιορίζονται επίσης στην έκθεση των συμπερασμάτων τους και στους ουσιώδεις λόγους που τα στηρίζουν, καθώς και στην απάντηση των ερωτήσεων που τους υποβάλλονται (άρθρο 208).

2. Οι πραγματογνώμονες και οι διερμηνείς δίνουν πριν από την εξέτασή τους τον όρκο που διατυπώνεται στα άρθρα 194 και 236 με παράλειψη του όρου της μυστικότητας. Οι τεχνικοί σύμβουλοι δεν δίδουν όρκο.

Άρθρο 361.- Αυτοψία. Αν αναβληθεί η υπόθεση για να γίνει αυτοψία, είναι όμως δύσκολο να μεταβεί επιτόπου ολόκληρο το δικαστήριο, η ενέργεια της αυτοψίας είναι δυνατό να ανατεθεί σε ένα από τα μέλη του δικαστηρίου. Αν πρόκειται για τόπο που βρίσκεται έξω από την έδρα του δικαστηρίου, μπορεί να ανατεθεί και σε κάποιον ανακριτικό υπάλληλο που εδρεύει στον τόπο αυτό.

γ) Έγγραφα

Άρθρο 362.- Ανάγνωση των εγγράφων. 1. Στο ακροατήριο διαβάζονται οι εκθέσεις των ανακριτικών υπαλλήλων, που συντάχθηκαν σύμφωνα με τους νόμιμους τύπους, καθώς και τα υπόλοιπα έγγραφα που υποβλήθηκαν κατά τη διάρκεια της αποδεικτικής διαδικασίας και δεν αμφισβητήθηκε η γνησιότητά τους. Η ανάγνωση των εγγράφων αυτών στο ακροατήριο γίνεται ως προς τα ουσιώδη και σημαντικά, κατά την κρίση των διαδίκων, σημεία τους. Αν κατά την κρίση του διευθύνοντος τη συζήτηση τα σημεία των εγγράφων, η ανάγνωση των οποίων ζητείται από τους διαδίκους, δεν είναι ουσιώδη ή σημαντικά, μπορεί να ασκηθεί αμέσως προσφυγή σε όλο το δικαστήριο. Αν χρειάζεται κάποιος από τους μάρτυρες ή τους κατηγορουμένους να αναγνωρίσει ένα έγγραφο ή πειστήριο, ο διευθύνων τη συζήτηση το επιδεικνύει σε αυτόν.

2. Διαβάζονται ακόμη τα πρακτικά της ίδιας ποινικής δίκης που είχε αναβληθεί. Επίσης οι αμετάκλητες αποφάσεις που εκδόθηκαν σε άλλη ποινική ή πολιτική δίκη, αν το δικαστήριο κρίνει ότι η ανάγνωση αυτή είναι χρήσιμη.

3. Αν ζητείται η ανάγνωση εγγράφου το οποίο προσκομίζεται για πρώτη φορά στο ακροατήριο και ασκεί ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της δίκης, ο διάδικος που δεν το προσκόμισε, δικαιούται, εφόσον δεν είναι δυνατόν να τοποθετηθεί σχετικά με το περιεχόμενό του κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης, να ζητήσει προς τούτο διακοπή της δίκης μέχρι δέκα πέντε το πολύ ημέρες.

Άρθρο 363.- Ανάγνωση ένορκων καταθέσεων. 1. Στις περιπτώσεις που κρίνεται αιτιολογημένα ότι είναι αδύνατη η εμφάνιση ενός μάρτυρα στο ακροατήριο εξαιτίας θανάτου, γήρατος, μακράς και σοβαρής ασθένειας, μη ανεύρεσής του λόγω αδυναμίας εντοπισμού της διεύθυνσης κατοικίας του ή σε όσες άλλες περιπτώσεις ορίζει ο νόμος, διαβάζεται στο ακροατήριο, αν υποβληθεί αίτηση ή αυτεπαγγέλτως, η ένορκη κατάθεσή του που δόθηκε στην προδικασία, εκτός αν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 354. Η ανάγνωση της ένορκης κατάθεσης της προδικασίας χωρίς τη συνδρομή των ανωτέρω προϋποθέσεων επιφέρει ακυρότητα της διαδικασίας.

2. Σε περιπτώσεις που η εμφάνιση του απόντος μάρτυρα στο ακροατήριο είναι εφικτή, η ένορκη κατάθεσή του που δόθηκε στην προδικασία διαβάζεται στο

ακροατήριο μόνον εφόσον συναινεί ρητώς ο κατηγορούμενος ή ο συνήγορος που τον εκπροσωπεί, με δήλωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά.

δ) Εξέταση του κατηγορουμένου

Άρθρο 364.- Συνεννόηση κατηγορουμένου με τον συνήγορό του. Ο κατηγορούμενος μπορεί κατά τη διάρκεια της διαδικασίας να συνεννοείται με τον συνήγορό του, όχι όμως προκειμένου να δώσει απάντηση σε ερώτηση.

Άρθρο 365.- Απολογία του κατηγορουμένου. **1. Ο** διευθύνων τη συζήτηση καλεί τον κατηγορούμενο να απολογηθεί για την κατηγορία που του αποδίδεται. Κατά την απολογία του ο κατηγορούμενος πρέπει να μη διακόπτεται, εκτός αν επιμένει να απομακρύνεται από το θέμα, και να μην εμποδίζεται στην αφήγηση περιστατικών που αποκρούουν την κατηγορία. Αφού τελειώσει η απολογία, μπορούν να γίνουν ερωτήσεις στον κατηγορούμενο από τον διευθύνοντα τη συζήτηση, τον εισαγγελέα και τους δικαστές. Οι υπόλοιποι διάδικοι, καθώς και οι συνήγοροί τους, επιτρέπεται να υποβάλλουν ερωτήσεις στον κατηγορούμενο μόνο με τη μεσολάβηση εκείνου που διευθύνει τη συζήτηση. Ο συγκατηγορούμενος έχει το δικαίωμα να υποβάλλει απευθείας ερωτήσεις στον έτερο κατηγορούμενο που τον ενοχοποιεί.

2. Αν όσα εκθέτει ο κατηγορούμενος είναι στο σύνολό τους ή εν μέρει διαφορετικά από όσα ο ίδιος εξέθεσε στην προδικασία, είναι δυνατό να του διαβαστούν οι αντίθετες περικοπές της απολογίας του κατά την ανάκριση.

3. Αν ο κατηγορούμενος αρνηθεί να απολογηθεί ή να απαντήσει σε ερώτηση, αυτό αναγράφεται στα πρακτικά.

Άρθρο 366.- Συμπληρωματικές έρευνες. Αφού απολογηθεί ο κατηγορούμενος, ο διευθύνων τη συζήτηση ρωτάει τον εισαγγελέα και τους διαδίκους, σύμφωνα με όσα ορίζει το άρθρο 333, αν έχουν ανάγκη από κάποια συμπληρωματική εξέταση ή διευκρίνιση και κατόπιν κηρύσσει τη λήξη της αποδεικτικής διαδικασίας.

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Τί ακολουθεί την αποδεικτική διαδικασία

Άρθρο 367.- Αγορεύσεις. 1. Όταν τελειώσει η αποδεικτική διαδικασία, ο διευθύνων τη συζήτηση δίνει τον λόγο στον εισαγγελέα, έπειτα στον παριστάμενο για την υποστήριξη της κατηγορίας, ο οποίος δεν μπορεί να επεκταθεί στο θέμα της ποινής που πρέπει να επιβληθεί, και τέλος δίνει τον λόγο στον κατηγορούμενο.

2. Δικαίωμα δευτερολογίας έχει ο εισαγγελέας και ο κατηγορούμενος ή ένας συνήγορός του. Η δευτερολογία πρέπει να περιορίζεται στην απόκρουση αντίθετων επιχειρημάτων και δεν μπορεί να διαρκέσει περισσότερο από μισή ώρα. Στη δευτερολογία έχουν το δικαίωμα να απαντήσουν ο εισαγγελέας και οι διάδικοι.

3. Ο κατηγορούμενος ή ο συνήγορός του έχει πάντοτε το δικαίωμα να μιλήσει τελευταίος.

Άρθρο 368.- Πώς τελειώνει η ποινική δίκη. Η ποινική δίκη τελειώνει: α) με την καταδίκη ή την αθώωση του κατηγορουμένου· β) με την οριστική παύση της ποινικής δίωξης, όταν έχει γίνει παραίτηση από το δικαίωμα της έγκλησης ή όταν έχει γίνει ανάκλησή της ή όταν έχει αμνηστευθεί η πράξη ή έχει παραγραφεί το αξιόποινό της ή όταν ο κατηγορούμενος έχει πεθάνει· γ) με την κήρυξη της ποινικής δίωξης απαράδεκτης στις περιπτώσεις που υπάρχει δεδικασμένο ή εκκρεμοδικία (άρθρο 57) ή όταν δεν υπάρχει η έγκληση, αίτηση ή άδεια (άρθρα 41, 53, 56) που απαιτείται για τη δίωξη. Η δικαστική άφεση της ποινής και η απαλλαγή λόγω έμπρακτης μετάνοιας λογίζονται ως αθώωση του κατηγορουμένου.

Άρθρο 369.- Κατάρτιση και δημοσίευση των αποφάσεων. 1. Οι αποφάσεις των ποινικών δικαστηρίων δημοσιεύονται σε δημόσια συνεδρίαση από τον διευθύνοντα τη συζήτηση μετά την περάτωσή της και πριν αρχίσει η συζήτηση της επόμενης υπόθεσης. Αν για ειδικούς λόγους επιβάλλεται να επιφυλαχθεί το δικαστήριο να εκδώσει την απόφασή του σε μεταγενέστερο χρόνο, ο διευθύνων τη συζήτηση έχει την υποχρέωση να γνωστοποιεί την ώρα που θα δημοσιευθεί η απόφαση.

2. Οι αποφάσεις των πολυμελών δικαστηρίων καταρτίζονται από την ψήφο των δικαστών που συγκρότησαν το δικαστήριο σε μυστική διάσκεψη, στην οποία

παρίσταται ο γραμματέας. Ο διευθύνων τη συζήτηση συγκεντρώνει τις ψήφους, αρχίζοντας από τον κατώτερο στο βαθμό και σε περίπτωση που οι δικαστές είναι ισόβαθμοι από τον νεότερο στο βαθμό, ενώ ο ίδιος ψηφίζει τελευταίος. Αν υπάρχει διχογνωμία, επικρατεί η γνώμη της πλειοψηφίας. Αν εκδηλώθηκαν περισσότερες από δύο γνώμες, οι δικαστές που ψήφισαν υπέρ της δυσμενέστερης γνώμης για τον κατηγορούμενο ή υπέρ της βαρύτερης ποινής προσχωρούν στη γνώμη εκείνων που ψήφισαν υπέρ της αμέσως ηπιότερης, ωσότου επιτευχθεί η πλειοψηφία.

3. Πρώτα γίνεται ψηφοφορία για την ενοχή ή την αθωότητα του κατηγορουμένου για την πράξη που του αποδίδεται, όπως αυτή προέκυψε από την κύρια διαδικασία και για τον χαρακτηρισμό της πράξης. Αφού κηρυχθεί ένοχος ο κατηγορούμενος, γίνεται αμέσως κατόπιν συζήτηση για την ποινή που θα πρέπει να επιβληθεί και ενδεχομένως για τα μέτρα ασφαλείας.

4. Το δικαστήριο αφαιρεί από την ποινή που επιβλήθηκε τον χρόνο της προσωρινής κράτησης του καταδικασμένου σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του ποινικού κώδικα. Αν το δικαστήριο παρέλειψε να τον αφαιρέσει στην καταδικαστική απόφαση, μπορεί να το πράξει και με μεταγενέστερη απόφασή του, με αίτηση του καταδίκου ή του εισαγγελέα. Μπορεί επίσης να διορθώσει τα σφάλματα που έγιναν στον υπολογισμό. Όταν το δικαστήριο που επέβαλε την ποινή είναι το μικτό ορκωτό δικαστήριο και η σύνοδος έχει λήξει, αρμόδιο για την αφαίρεση της προσωρινής κράτησης είναι το τριμελές εφετείο, ενώ αν η απόφαση είναι του μικτού ορκωτού εφετείου, αρμόδιο είναι το πενταμελές εφετείο. Εναντίον της απόφασης για τον υπολογισμό του χρόνου της προσωρινής κράτησης επιτρέπεται το ένδικο μέσο της αναίρεσης.

5. Όταν απαγγελθεί η απόφαση, ο διευθύνων τη συζήτηση ανακοινώνει σε εκείνον που καταδικάστηκε ότι έχει το δικαίωμα να ασκήσει έφεση ή αναίρεση μέσα στην νόμιμη προθεσμία.

Άρθρο 370.- Καταχώρηση μειοψηφίας. Σε κάθε δικαστική απόφαση καταχωρίζεται υποχρεωτικά η γνώμη της μειοψηφίας, αν υπάρχει, με τα ονόματα των δικαστών που μειοψηφούν, τα οποία αναφέρονται και κατά την απαγγελία της απόφασης στο ακροατήριο.

Άρθρο 371.- Αποφάσεις που δημοσιεύονται στον τύπο. Στις περιπτώσεις που ο νόμος ορίζει ότι η δικαστική απόφαση πρέπει να δημοσιευθεί στον τύπο, το δικαστήριο πρέπει να καθορίσει στην ίδια την απόφαση αν πρέπει να δημοσιευτεί ολόκληρη ή μόνο ορισμένα τμήματά της και σε ποια ή ποιες εφημερίδες.

Άρθρο 372.- Έξοδα. Τύχη των πραγμάτων που κατασχέθηκαν. Με την τελειωτική απόφαση οι διάδικοι που ηττήθηκαν στη δίκη καταδικάζονται στα έξοδα (άρθρα 577 επ.). Με την ίδια απόφαση το δικαστήριο διατάσσει να αποδοθούν στον ιδιοκτήτη τα πράγματα που αφαιρέθηκαν και τα πειστήρια, όσα κατασχέθηκαν ή παραδόθηκαν κατά την ανάκριση και δεν έγινε άρση της κατάσχεσής τους σύμφωνα με το άρθρο 269. Διατάσσει επίσης τη δήμευση των αντικειμένων που πρέπει να δημευτούν. Στις προηγούμενες περιπτώσεις εφαρμόζεται αναλόγως η διάταξη του άρθρου 311 παρ. 2.

Άρθρο 373.- Τύχη δεσμευμένων περιουσιακών στοιχείων. 1. Με την τελειωτική απόφαση το δικαστήριο αποφασίζει για την τύχη των δεσμευμένων περιουσιακών στοιχείων.

2. Σε περίπτωση αθώωσης του κατηγορουμένου το δικαστήριο αίρει την δέσμευση και διατάσσει την απόδοση των περιουσιακών στοιχείων στον ιδιοκτήτη τους.

3. Σε περίπτωση καταδίκης, αν τα δεσμευμένα περιουσιακά στοιχεία προέρχονται άμεσα ή έμμεσα από την αξιόποινη πράξη και συνιστούν την περιουσιακή ζημία που υπέστη το θύμα, αποδίδονται στο τελευταίο. Διαφορετικά διατάσσεται η δήμευσή τους, εφόσον αυτή προβλέπεται από τις κείμενες διατάξεις.

4. Το δικαστήριο μπορεί να περιορίσει τη δήμευση σε μέρος των δεσμευμένων περιουσιακών στοιχείων. Στην περίπτωση αυτή αίρει κατά τα λοιπά τη δέσμευση και διατάσσει κατά το σκέλος της αυτό την απόδοση των περιουσιακών στοιχείων στον ιδιοκτήτη τους.

5. Σε περίπτωση οριστικής παύσης της ποινικής δίωξης λόγω παραγραφής ή θανάτου ή κήρυξης αυτής απαράδεκτης το δικαστήριο διατάσσει την απόδοση των δεσμευμένων περιουσιακών στοιχείων στον παθόντα, εφόσον ήθελε προκύψει ότι αυτά προέρχονται άμεσα ή έμμεσα από την αξιόποινη πράξη και συνιστούν την

περιουσιακή ζημία που υπέστη αυτός. Διαφορετικά διατάσσει τη δήμευσή τους, εφόσον αυτή προβλέπεται από τις κείμενες διατάξεις. Στις προηγούμενες περιπτώσεις εφαρμόζεται αναλόγως και η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 311.

ΤΡΙΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΕΙΔΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Στο πλημμελειοδικείο

Άρθρο 374.- Αριθμός, σειρά και κατανομή των υποθέσεων στο πλημμελειοδικείο. 1. Σε κάθε δικάσιμο προσδιορίζονται για εκδίκαση μέχρι τριάντα υποθέσεις, αν πρόκειται για το τριμελές πλημμελειοδικείο, ή μέχρι εξήντα αν πρόκειται για το μονομελές. Ο αριθμός αυτός μπορεί να αυξηθεί αν ο εισαγγελέας, με τη σύμφωνη γνώμη και του διευθύνοντος το δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη και τα στατιστικά δεδομένα, κρίνει ότι όλες οι υποθέσεις μπορούν να περατωθούν εντός της ημέρας.

2. Ο εισαγγελέας, όταν προσδιορίζει τις υποθέσεις κάθε δικασίμου τις κατανέμει σε τρία μέρη, αφού πάντοτε λάβει υπόψη του τον χρόνο τέλεσης της πράξης. Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει τις υποθέσεις, που επίκειται η παραγραφή τους, καθώς και εκείνες στις οποίες ο κατηγορούμενος κρατείται προσωρινά για τη δικαζόμενη υπόθεση, το δεύτερο εκείνες που προέρχονται από αναβολή και το τρίτο τις λοιπές υποθέσεις, εκτός αν ο εισαγγελέας με διάταξή του κρίνει διαφορετικά.

3. Τρεις τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες πριν από τη συνεδρίαση, ο γραμματέας της εισαγγελίας αναρτά, στον προς τούτο χώρο της εισαγγελίας, αντίγραφο της σειράς των υποθέσεων, σύμφωνα με το έκθεμα σημειώνοντας και τον χρόνο που θα εκδικαστούν. Η σειρά του εκθέματος δεν μπορεί να αλλάξει παρά μόνο με απόφαση του δικαστηρίου, που δημοσιεύεται κατά την έναρξη της συνεδρίασης και αφορά υπόθεση στην οποία όλοι οι διάδικοι είναι παρόντες. Μπορεί όμως το δικαστήριο, με απόφασή του και κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης, να μεταθέσει τη συζήτηση για ορισμένη υπόθεση σε επόμενο αριθμό της σειράς, ύστερα από αίτηση κάποιου από τους διαδίκους ή και αυτεπαγγέλτως για εξαιρετικούς λόγους.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Στο εφετείο

Άρθρο 375.- Ιδιαίτερες δικάσιμοι - Διακοπή των συνεδριάσεων. 1. Στα τριμελή εφετεία κακουργημάτων ορίζονται ιδιαίτερες κατά μήνα δικάσιμοι, στις οποίες προσδιορίζονται αποκλειστικά και μόνο υποθέσεις με κατηγορούμενο ή κατηγορουμένους προσωρινά κρατούμενους. Στα Εφετεία Αθηνών, Πειραιά και Θεσσαλονίκης οι ιδιαίτερες αυτές δικάσιμοι δεν μπορεί να είναι λιγότερες από τρεις κάθε μήνα μόνο για τις υποθέσεις με προσωρινά κρατούμενους. Για την εκδίκαση των συγκεκριμένων υποθέσεων τα εφετεία συνεδριάζουν και κατά τη διάρκεια των δικαστικών διακοπών, εκτός από το μήνα Αύγουστο.

2. Οι διατάξεις του προηγούμενου άρθρου έχουν εφαρμογή και στο εφετείο εκτός από την παρ. 1.

3. Το εφετείο όταν δικάζει πλημμελήματα μπορεί να διατάξει μία ή περισσότερες φορές τη διακοπή της συνεδρίασης έως δεκαπέντε ημέρες μέσα σε χρονικό διάστημα τριάντα το πολύ ημερών για ανυπέρβλητο κώλυμα που παρουσιάστηκε κατά τη διαδικασία, είτε από την πλευρά των δικαστών είτε από την πλευρά των διαδίκων ή για να προσαχθούν με τη βία οι μάρτυρες (άρθρο 231 παρ. 5).

4. Σε δίκες που διαρκούν περισσότερο από ένα μήνα ή αφορούν κακούργημα, το κάθε δικαστήριο μπορεί να διατάξει τη διακοπή της δίκης μέχρι τριάντα (30) εργάσιμες ημέρες κάθε φορά.

5. Αν το ανυπέρβλητο κώλυμα παρουσιαστεί στο πρόσωπο κάποιου δικαστή, το εφετείο στη συζήτηση για τη διακοπή της δίκης μπορεί να συγκροτηθεί και από άλλους δικαστές που αναπληρώνουν τους κωλυομένους.

Άρθρο 376.- Αυτεπάγγελτος διορισμός συνηγόρου. Σε περίπτωση που η κατηγορία αφορά κακούργημα, αν ο κατηγορούμενος δεν έχει συνήγορο, ο διευθύνων τη συζήτηση διορίζει συνήγορό του, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 340 παρ. 1 και θέτει στη διάθεσή του τη δικογραφία (άρθρο 321 παρ. 6).

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Στα μικτά ορκωτά δικαστήρια

Άρθρο 377.- Γενικές διατάξεις. 1. Το μικτό ορκωτό δικαστήριο και το μικτό ορκωτό εφετείο συγκροτούνται κάθε μήνα, εκτός από τους μήνες Ιούλιο, Αύγουστο και Σεπτέμβριο, κατά τους οποίους μπορούν να συγκροτηθούν μόνο για εξαιρετικούς λόγους. Ο εισαγγελέας εφετών κρίνει αν υπάρχουν οι εξαιρετικοί λόγοι.

2. Η σύνοδος του δικαστηρίου διαρκεί είκοσι τέσσερις ημέρες, διαιρείται σε δύο δωδεκαήμερες περιόδους. Η σύνοδος δεν μπορεί να παραταθεί πέρα από τις είκοσι τέσσερις ημέρες. Η δικαιοδοσία του δικαστηρίου εξακολουθεί και μετά την εικοστή τέταρτη ημέρα για να συνεχιστεί η εκδίκαση υπόθεσης που είχε αρχίσει πριν λήξει η σύνοδος.

Άρθρο 378.- Συγκρότηση δικαστηρίων. 1. Κάθε χρόνο στη διάρκεια του Σεπτεμβρίου ο εισαγγελέας εφετών ορίζει με διάταξη την ημέρα που αρχίζει κάθε σύνοδος των μικτών ορκωτών δικαστηρίων της έδρας του και της περιφέρειάς του, καθώς και του μικτού ορκωτού εφετείου της περιφέρειάς του στους επόμενους μήνες από τον Οκτώβριο έως και τον Ιούνιο. Επίσης κάθε χρόνο μέσα στον Ιούνιο ο εισαγγελέας εφετών ορίζει με διάταξη τη συγκρότηση των παραπάνω δικαστηρίων για τους μήνες Ιούλιο, Αύγουστο και Σεπτέμβριο, αν κατά την κρίση του εξαιρετικοί λόγοι επιβάλλουν τη συγκρότησή τους και σε αυτούς τους μήνες.

2. Οι παραπάνω διατάξεις του εισαγγελέα των εφετών τοιχοκολλούνται στην αίθουσα κάθε μικτού ορκωτού δικαστηρίου και κάθε μικτού ορκωτού εφετείου αντίστοιχα. Η διάταξη που εκδίδεται τον Ιούνιο τοιχοκολλάται μόνο στην αίθουσα των δικαστηρίων όπου πρόκειται να συγκροτηθούν αυτά στους καλοκαιρινούς μήνες.

Άρθρο 379.- Προσόντα ενόρκων. 1. Ικανοί να εκπληρώσουν καθήκοντα ενόρκου είναι: α) Για το μικτό ορκωτό δικαστήριο, οι Έλληνες πολίτες και των δύο φύλων που κατοικούν ή διαμένουν μόνιμα στην έδρα του πρωτοδικείου όπου συγκροτείται το μικτό ορκωτό δικαστήριο, έχουν συμπληρώσει το 30ό έτος της ηλικίας τους, δεν έχουν όμως περάσει το 70ό, έχουν τουλάχιστον απολυτήριο

λυκείου και δεν έχουν στερηθεί τα πολιτικά τους δικαιώματα ή δεν έχουν αποστερηθεί θέσεις και αξιώματα (άρθρο 60 ΠΚ). β) Για το μικτό ορκωτό εφετείο, οι Έλληνες πολίτες και των δύο φύλων που κατοικούν ή διαμένουν μόνιμα στην έδρα του εφετείου, όπου συγκροτείται το μικτό ορκωτό εφετείο, έχουν συμπληρώσει το 40ό έτος της ηλικίας τους, δεν έχουν όμως περάσει το 70ό, έχουν τουλάχιστον απολυτήριο λυκείου και δεν έχουν στερηθεί τα πολιτικά τους δικαιώματα. Αν δεν υπάρχει επαρκής αριθμός ενόρκων που κατοικούν ή διαμένουν μόνιμα στην έδρα του εφετείου, θεωρούνται ικανοί να εκπληρώσουν τα καθήκοντα του ενόρκου και εκείνοι που κατοικούν ή διαμένουν μόνιμα έξω από την έδρα αλλά μέσα στην περιφέρεια του εφετείου.

2. Θεωρούνται ότι κατοικούν ή διαμένουν μόνιμα στην έδρα του δικαστηρίου και οι δημόσιοι πολιτικοί, δημοτικοί ή κοινοτικοί υπάλληλοι, οι υπάλληλοι νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου που υπηρετούν στην έδρα του δικαστηρίου με σχέση δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, καθώς και οι υπάλληλοι οργανισμών ή επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας και τραπεζών, που υπηρετούν στην έδρα αυτού του δικαστηρίου.

Άρθρο 380.- Κωλύματα ενόρκων. Δεν μπορούν να είναι ένορκοι: α) οι κληρικοί κάθε θρησκεύματος και κάθε γενικά βαθμού καθώς και οι μοναχοί, β) προσωρινά και όσο διαρκεί η ιδιότητά τους ο πρόεδρος της δημοκρατίας, ο πρωθυπουργός, οι αντιπρόεδροι της κυβέρνησης, οι υπουργοί, οι γενικοί γραμματείς των υπουργείων, οι βουλευτές, οι κάθε βαθμίδας καθηγητές πανεπιστημίων, οι περιφερειάρχες και αντιπεριφερειάρχες, οι διπλωματικοί υπάλληλοι, οι ισόβιοι δικαστικοί λειτουργοί κάθε κατηγορίας και οι πάρεδροι, το κύριο προσωπικό του νομικού συμβουλίου του κράτους, οι δήμαρχοι, οι πρόεδροι κοινοτήτων και οι υπάλληλοι της γραμματείας όλων των δικαστηρίων και εισαγγελιών.

Άρθρο 381.- Ισόβια ανικανότητα. Δεν είναι ισοβίως ικανοί να εκτελούν τα καθήκοντα του ενόρκου, ανεξάρτητα αν αποκαταστάθηκαν ή όχι, εκείνοι που καταδικάστηκαν αμετάκλητα για οποιοδήποτε έγκλημα από δόλο σε ποινή, έστω και συνολική, στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον τριών μηνών.

Άρθρο 382.- Προσωρινή ανικανότητα. Δεν είναι προσωρινά ικανοί να εκπληρώσουν τα καθήκοντα του ενόρκου: α) εκείνοι που παραπέμφθηκαν για οποιοδήποτε έγκλημα από δόλο για το οποίο ο νόμος προβλέπει ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον τριών μηνών, β) εκείνοι που βρίσκονται σε δικαστική συμπαράσταση, γ) εκείνοι σε βάρος των οποίων εκδόθηκε ένταλμα σύλληψης ή προσωρινής κράτησης ή επιβλήθηκαν περιοριστικοί όροι δ) οι ασθενείς διανοητικά, ε) οι τυφλοί, οι κουφοί ή άλαλοι.

Άρθρο 383.- Ετήσιοι γενικοί κατάλογοι ενόρκων. 1. Το συμβούλιο των πλημμελειοδικών και το συμβούλιο των εφετών, αφού ακούσουν τον εισαγγελέα που υπηρετεί σε καθένα από αυτά, καταρτίζουν έως την 20ή Απριλίου κάθε έτους τον ετήσιο κατάλογο των ενόρκων για το μικτό ορκωτό δικαστήριο και για το μικτό ορκωτό εφετείο, αντίστοιχα, με βάση τα κριτήρια των άρθρων 379 έως και 382.

2. Οι κατάλογοι συντάσσονται αλφαβητικά και περιέχουν το επώνυμο, το κύριο όνομα, το όνομα του πατέρα και -προκειμένου για έγγαμη γυναίκα- το όνομα και το επώνυμο του συζύγου της, την ηλικία, το επάγγελμα, τη διεύθυνση και τις γραμματικές γνώσεις. Κατά τη σύνταξη των καταλόγων προτιμούνται πάντοτε εκείνοι που παρέχουν τις εγγυήσεις χρηστότητας, αμεροληψίας, ανεξαρτησίας γνώμης και κοινωνικής πείρας, καθώς επίσης και όσοι έχουν μόρφωση ανώτερη από εκείνη που απαιτεί ο νόμος για κάθε κατάλογο ενόρκων.

3. Για να συνταχθεί ο κατάλογος, οι παραπάνω εισαγγελείς και το συμβούλιο μπορούν να ζητούν σχετικές πληροφορίες και ονομαστικές καταστάσεις, που να περιέχουν τα στοιχεία τα αναφερόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, από κάθε δημόσια, δημοτική ή κοινοτική αρχή καθώς και από κάθε νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου. Τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν διαβιβάζονται έγκαιρα από τον εισαγγελέα στο αντίστοιχο συμβούλιο της πρώτης παραγράφου, το οποίο μπορεί από αυτά να συμπεριλάβει στον κατάλογο όσα ονόματα κρίνει. Μπορεί επίσης κάθε συμβούλιο να συμπεριλάβει στον κατάλογο και άλλα ονόματα που δεν αναφέρονται στους παραπάνω καταλόγους.

4. Ο κατάλογος αποτελείται, όσο είναι δυνατό, από ίσο αριθμό ονομάτων αντρών και γυναικών. Περιέχει συνολικά: α) για την Αθήνα έως 1.200, όχι όμως λιγότερα από 800 ονόματα· β) για τη Θεσσαλονίκη, Πειραιά και Πάτρα έως 1.000, όχι

όμως λιγότερα από 600 ονόματα και γ) για τις υπόλοιπες πόλεις έως 750, όχι όμως λιγότερα από 150 ονόματα.

5. Το αργότερο έως το τέλος Απριλίου ο εισαγγελέας στέλνει στο γραμματέα του συμβουλίου όπου υπηρετεί και στο δήμαρχο της έδρας του από ένα αντίγραφο του καταλόγου των ενόρκων και από την πρώτη έως την δέκατη πέμπτη Μαΐου οι κατάλογοι παραμένουν τοιχοκολλημένοι στα γραφεία του συμβουλίου και του δημαρχείου για να ενημερώνονται οι πολίτες.

Άρθρο 384.- Αιτήσεις - ενστάσεις και εκδίκασή τους. Οριστικοποίηση καταλόγου. 1. Έως το τέλος Μαΐου ο εισαγγελέας πρωτοδικών, όσοι συμπεριλήφθηκαν στον κατάλογο, αλλά και κάθε πολίτης μπορούν να υποβάλλουν στο συμβούλιο πλημμελειοδικών αιτήσεις για να εγγραφούν ένορκοι εκείνοι που έχουν τα προσόντα τα αναφερόμενα στο άρθρο 379 ή ενστάσεις για να διαγραφούν όσοι δεν έχουν ή έχασαν τα προσόντα αυτά ή υπάγονται σε κάποιαν από τις περιπτώσεις κωλύματος ή ισόβιας ή προσωρινής ανικανότητας που αναφέρονται στα άρθρα 380, 381 και 382 ή όσοι έχουν άγνωστη διαμονή ή είναι ανύπαρκτα πρόσωπα ή έχουν πεθάνει. Οι αιτήσεις και οι ενστάσεις γίνονται στον γραμματέα της εισαγγελίας πρωτοδικών με έγγραφο, που του παραδίδεται, και ταυτόχρονα συντάσσεται έκθεση για την εγχείριση του εγγράφου, ή προφορικά, οπότε συντάσσεται έκθεση για την προφορική αίτηση ή ένσταση, η οποία υπογράφεται από εκείνον που υποβάλλει την αίτηση ή την ένσταση, καθώς και από τον γραμματέα, που τις υποβάλλει στον εισαγγελέα στον οποίο υπηρετεί.

2. Στο πρώτο δεκαήμερο του Ιουνίου ο εισαγγελέας πρωτοδικών υποβάλλει στο συμβούλιο πλημμελειοδικών τις αιτήσεις και τις ενστάσεις της παραπάνω παραγράφου μαζί με τις προτάσεις του.

3. Μέσα στον ίδιο μήνα το συμβούλιο πλημμελειοδικών αποφαίνεται αμετάκλητα για τις αιτήσεις και τις ενστάσεις με απόφασή του και εγγράφει αυτούς που πρέπει να εγγραφούν, διαγράφει αυτούς που πρέπει να διαγραφούν και κηρύσσει τον κατάλογο οριστικό. Ο κατάλογος ισχύει για το αμέσως επόμενο δικαστικό έτος από την 1η Οκτωβρίου έως τις 30 Σεπτεμβρίου.

4. Αν για οποιονδήποτε λόγο δεν καταρτιστεί ή δεν κηρυχθεί οριστικός ο ετήσιος γενικός κατάλογος, ισχύει ο οριστικός κατάλογος του προηγούμενου

δικαστικού έτους.

Άρθρο 385.- Κατάλογος των ενόρκων για τη σύνοδο. 1. Δέκα πέντε τουλάχιστον ημέρες πριν αρχίσει η μηνιαία σύνοδος του μικτού ορκωτού δικαστηρίου το οικείο συμβούλιο πλημμελειοδικών, αφού ακούσει τον εισαγγελέα, με απόφασή του εκλέγει γι' αυτή τη σύνοδο από τον ετήσιο γενικό κατάλογο α) στην Αθήνα 100 ενόρκους· β) στη Θεσσαλονίκη, Πειραιά και Πάτρα από 80 ενόρκους και γ) στις υπόλοιπες πόλεις από 60 ενόρκους.

2. Την ίδια ημέρα που εκλέγονται οι ένορκοι κάθε συνόδου, το τριμελές πλημμελειοδικείο κληρώνει από εκείνους που εκλέχθηκαν κατά την παραπάνω παράγραφο: α) για το μικτό ορκωτό δικαστήριο Αθηνών, 40 ενόρκους, β) για το μικτό ορκωτό δικαστήριο Θεσσαλονίκης, Πειραιά και Πάτρας, από 36 ενόρκους και γ) για το μικτό ορκωτό δικαστήριο των άλλων πόλεων από 32 ενόρκους. Στην κλήρωση είναι παρών και ο εισαγγελέας, και συντάσσεται πρακτικό. Στο πρακτικό συμπεριλαμβάνεται ο κατάλογος των ενόρκων που κληρώθηκαν για την σύνοδο, στον οποίο καταχωρίζονται τα ονόματα των ενόρκων με τη σειρά της κλήρωσής τους και με σημείωση του αριθμού που έχει καθένας από εκείνους που κληρώθηκαν στον ετήσιο γενικό κατάλογο. Οι ένορκοι που κληρώθηκαν δεν περιλαμβάνονται στην εκλογή των ενόρκων για τη σύνοδο του αμέσως επόμενου μήνα.

3. Από τους ενόρκους που σύμφωνα με την παραπάνω παράγραφο κληρώθηκαν: α) οι 20 που κληρώθηκαν πρώτοι από το συμβούλιο πλημμελειοδικών Αθηνών είναι οι ένορκοι της περιόδου του πρώτου δωδεκαημέρου της συνόδου του μικτού ορκωτού δικαστηρίου Αθηνών, και οι υπόλοιποι 20 ύστερα από αυτούς είναι οι ένορκοι της περιόδου του δεύτερου δωδεκαημέρου της ίδια συνόδου, β) οι 18 πρώτοι που κληρώθηκαν από τα συμβούλια πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης, Πειραιά και Πάτρας είναι οι ένορκοι της περιόδου του πρώτου δωδεκαημέρου της συνόδου του μικτού ορκωτού δικαστηρίου της έδρας του καθενός, και οι υπόλοιποι 18 ύστερα από αυτούς είναι οι ένορκοι της περιόδου του δεύτερου δωδεκαημέρου της ίδιας συνόδου και γ) οι 16 πρώτοι που κληρώθηκαν από κάθε συμβούλιο πλημμελειοδικών των υπόλοιπων πόλεων είναι οι ένορκοι της περιόδου του πρώτου δωδεκαημέρου της συνόδου του μικτού ορκωτού δικαστηρίου της έδρας του καθενός και οι υπόλοιποι 16 είναι οι ένορκοι της περιόδου του δεύτερου

δωδεκαημέρου της ίδιας συνόδου.

Άρθρο 386.- Παράλειψη εκλογής και κλήρωσης. Αν για οποιονδήποτε λόγο δεν έγινε από κάποιο συμβούλιο πλημμελειοδικών ή τριμελές πλημμελειοδικείο η εκλογή ή η κλήρωση των ενόρκων για κάποια σύνοδο σύμφωνα με το παραπάνω άρθρο, ισχύει γι' αυτή τη σύνοδο ο κατάλογος των ενόρκων της προηγούμενης συνόδου, για την οποία έγινε κλήρωση, ακόμη και αν αυτή ανήκει στο προηγούμενο δικαστικό έτος. Οι ένορκοι αυτοί θεωρείται ότι κληρώθηκαν και για τη σύνοδο όπου έγινε η παράλειψη, χωρίς να ισχύει ο περιορισμός του τελευταίου εδαφίου της παρ. 2 του προηγούμενου άρθρου.

Άρθρο 387.- Κλήτευση και δηλώσεις των ενόρκων που κληρώθηκαν. 1. Οι ένορκοι που κληρώθηκαν για τη σύνοδο καλούνται με κλήση του εισαγγελέα πρωτοδικών να εμφανιστούν στους τακτικούς δικαστές του μικτού ορκωτού δικαστηρίου την ημέρα που αρχίζει η σύνοδος και να εμφανίζονται σε αυτούς για να εκπληρώσουν τα καθήκοντά τους σε κάθε δικάσιμο της δωδεκαήμερης περιόδου για την οποία κληρώθηκαν.

2. Η κλήση επιδίδεται σε αυτούς που κληρώθηκαν, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 155 πέντε τουλάχιστον ημέρες πριν αρχίσει η σύνοδος.

3. Οι ένορκοι που κληρώθηκαν για τη σύνοδο οφείλουν πριν από την έναρξη της συνόδου να δηλώσουν στον εισαγγελέα των πρωτοδικών - που τους καλεί γι' αυτό το σκοπό - αν έχουν ή έχασαν τα κατά το άρθρο 379 προσόντα ή αν υπάγονται σε κάποια από τις περιπτώσεις κωλύματος ή ισόβιας ή προσωρινής ανικανότητας που αναφέρονται στα άρθρα 380, 381 και 382, για να εκπληρώσουν τα καθήκοντα του ενόρκου.

4. Τη δήλωση αυτή μπορούν να την κάνουν οι ένορκοι και με δική τους πρωτοβουλία.

5. Για τη δήλωση συντάσσεται έκθεση, που την υπογράφουν εκείνος που δηλώνει, ο εισαγγελέας και ο γραμματέας.

6. Ο ένορκος που παραλείπει να κάνει τη δήλωση που οφείλει ύστερα από την πρόσκληση του εισαγγελέα ή αποκρύπτει την αλήθεια, είτε με τη δήλωση αυτή είτε με τη δήλωση που έκανε από δική του πρωτοβουλία, τιμωρείται με φυλάκιση

το πολύ ενός έτους ή με χρηματική ποινή.

Άρθρο 388.- Διαγραφή και αντικατάσταση των ενόρκων που κληρώθηκαν. 1. Στη συνεδρίαση που γίνεται στο ακροατήριο κατά την ημέρα που αρχίζει η σύνοδος διαβάζεται ο κατάλογος των ενόρκων που κληρώθηκαν για τη σύνοδο και για τις δύο δωδεκαήμερες περιόδους της συνόδου. Οι τακτικοί δικαστές του μικτού ορκωτού δικαστηρίου με την ανάγνωση του καταλόγου διατάσσουν να διαγραφούν εκείνοι από τους ενόρκους που κληρώθηκαν για τους οποίους προκύπτει ότι δεν έχουν ή ότι έχασαν τα κατά το άρθρο 379 προσόντα ή ότι υπάγονται σε κάποια από τις περιπτώσεις κωλύματος ή ισόβιας ή προσωρινής ανικανότητας που αναφέρονται στα άρθρα 380, 381 και 382, για να εκπληρώσουν τα καθήκοντα του ενόρκου, ή ότι έχουν άγνωστη διαμονή ή ότι είναι ανύπαρκτα πρόσωπα ή ότι έχουν πεθάνει. Η διαταγή αυτή μνημονεύεται στο πρακτικό της συνεδρίασης. Επίσης προκειμένου για τις δηλώσεις που έγιναν σύμφωνα με το άρθρο 387 παρ. 3-4, διατάσσουν με τον ίδιο τρόπο να διαγραφούν από τον ίδιο κατάλογο της συνόδου εκείνοι που υπέβαλαν αυτές τις δηλώσεις, αν και γι' αυτούς υπάρχει κάποιος λόγος από τους αναφερομένους παραπάνω σχετικά με τα προσόντα και τις περιπτώσεις κωλύματος ή ισόβιας ή προσωρινής ανικανότητας.

2. Οι ίδιοι τακτικοί δικαστές ευθύς μετά τη διαγραφή και στην ίδια συνεδρίαση κληρώνουν από εκείνους τους ενόρκους που εκλέχθηκαν για τη σύνοδο σύμφωνα με το άρθρο 385 παρ. 1, ίσον αριθμό άλλων ενόρκων αντίστοιχα με εκείνους που διαγράφηκαν. Οι ένορκοι αυτοί αντικαθιστούν εκείνους που διαγράφηκαν και παίρνουν τη θέση τους με τον ίδιο αριθμό κλήρωσης που είχαν οι διαγραμμένοι. Για όλα αυτά γίνεται αναφορά στο πρακτικό. Οι ένορκοι που κληρώθηκαν με αυτόν τον τρόπο ειδοποιούνται αμέσως ότι οφείλουν να εμφανίζονται στους τακτικούς δικαστές του μικτού ορκωτού δικαστηρίου στις επόμενες ύστερα από την κλήρωσή τους δικασίμους της δωδεκαήμερης περιόδου που κληρώθηκαν για να εκπληρώσουν τα καθήκοντά τους. Η ειδοποίηση γίνεται με επίδοση σε αυτούς κλήσης του εισαγγελέα πρωτοδικών.

3. Όλα όσα ορίζονται στις παρ. 1 και 2 αυτού του άρθρου καθώς και στις παρ. 3, 4, 5 και 6 του άρθρου 387, εφαρμόζονται και κατά τη διάρκεια της συνόδου, αν σε αυτή εμφανιστούν δυσκολίες ως προς τη σύνθεση του μικτού ορκωτού

δικαστηρίου για τους λόγους που αναφέρονται στα άρθρα αυτά.

Άρθρο 389.- Απαλλαγή από τα τέλη. Συντάσσονται ατελώς όλες οι αιτήσεις, ενστάσεις και εκθέσεις για εγγραφή ή διαγραφή ενόρκων κατά το άρθρο 384 παρ. 2, καθώς και δηλώσεις και εκθέσεις για τα προσόντα, κωλύματα ή την ισόβια ή την προσωρινή ανικανότητα των ενόρκων κατά το άρθρο 387 παρ. 3, 4, 5 και 6, όπως επίσης και τα σχετικά με αυτά πρακτικά που γίνονται κατά το άρθρο 388 παρ. 1 και 2.

Άρθρο 390.- Αμφιβολίες για την ταυτότητα των ενόρκων που κληρώθηκαν. 1. Κάθε αμφιβολία ή αμφισβήτηση για την ταυτότητα του ενόρκου που κληρώθηκε για τη σύνοδο μπορεί να προβληθεί στους τακτικούς δικαστές του μικτού ορκωτού δικαστηρίου μόνο κατά την ανάγνωση του καταλόγου των ενόρκων είτε την ημέρα που αρχίζει η σύνοδος είτε την ημέρα της δικασίμου. Στη δεύτερη όμως περίπτωση, κατά την ανάγνωση που γίνεται για να συμπληρωθούν τα ονόματα και να τοποθετηθούν στην κληρωτίδα μόλις εκφωνηθεί το όνομα του ενόρκου και πριν διαβαστεί το επόμενο όνομα διαφορετικά καλύπτεται κάθε ακυρότητα που προκύπτει από αυτόν τον λόγο.

2. Αν οι τακτικοί δικαστές αποφανθούν ότι εκείνος που προσκλήθηκε ή εμφανίστηκε δεν είναι ο ένορκος που κληρώθηκε, καθώς και ότι ο ένορκος που κληρώθηκε δεν έχει ή έχασε τα κατά το άρθρο 379 προσόντα ή ότι υπάγεται σε κάποια από τις περιπτώσεις κωλύματος ή ισόβιας ή προσωρινής ανικανότητας που αναφέρεται στα άρθρα 380, 381 και 382, ή ότι έχει άγνωστη διαμονή ή ότι είναι ανύπαρκτο πρόσωπο ή ότι έχει πεθάνει, διατάσσουν να διαγραφεί από τον κατάλογο των ενόρκων της συνόδου. Κατόπιν εφαρμόζονται όσα ορίζει το άρθρο 388 παρ. 2.

Άρθρο 391.- Επακόλουθα από την απουσία ενόρκων - Ποινή των λιπενόρκων. 1. Οι ένορκοι που κληρώθηκαν για τη σύνοδο, αν κλητεύθηκαν κατά το άρθρο 387 παρ. 1 και 2, οφείλουν να εμφανίζονται στους τακτικούς δικαστές του μικτού ορκωτού δικαστηρίου την ημέρα που αρχίζει η σύνοδος, καθώς και σε άλλη δικάσιμο της δωδεκαήμερης περιόδου για την οποία κλητεύθηκαν, για να εκπληρώσουν τα καθήκοντά τους. Την ίδια υποχρέωση έχει σε κάθε δικάσιμο της

περιόδου για την οποία κληρώθηκε, και κάθε ένορκος που έχει κληρωθεί για να αντικαταστήσει όποιον διαγράφηκε, αν ειδοποιήθηκε σχετικά κατά το άρθρο 388 παρ. 2.

2. Οι ένορκοι που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο, αν απουσιάσουν χωρίς νόμιμο λόγο, τιμωρούνται με απόφαση των τακτικών δικαστών αμέσως μετά την ανάγνωση του καταλόγου των ενόρκων, με χρηματική ποινή εκατό (100) έως διακόσια (200) ευρώ. Τιμωρούνται επίσης για κάθε νέα απουσία στη διάρκεια της ίδιας δωδεκαήμερης περιόδου με χρηματική ποινή εκατό (100) έως διακόσια (200) ευρώ.

3. Νόμιμοι λόγοι απουσίας θεωρούνται: α) ασθένεια του ενόρκου ή μέλους της οικογένειας του, που δεν του επιτρέπει να εμφανιστεί προσωπικά και βεβαιώνεται με ιατρικό πιστοποιητικό, β) έκτακτη δημόσια υπηρεσία, που βεβαιώνεται επίσημα και αιτιολογημένα από την προϊσταμένη αρχή, γ) σπουδαίοι και ειδικώς κάθε φορά διαπιστωμένοι λόγοι, που έκαναν αδύνατη την προσωπική εμφάνιση του ενόρκου.

4. Οι τακτικοί δικαστές του μικτού ορκωτού δικαστηρίου, αν η απουσία των ενόρκων καθιστά αδύνατη την κλήρωση για τη σύνθεση του δικαστηρίου, μπορούν να διατάσσουν τη βίαιη προσαγωγή τους καθώς και τη διακοπή της συνεδρίασης κατά το άρθρο 402, για να εκτελεστεί η βίαιη προσαγωγή. Αυτό μπορεί να γίνει ανεξάρτητα από το αν εφαρμοστούν οι προηγούμενες παράγραφοι και τα οριζόμενα στο άρθρο 392.

5. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων, καθώς και του άρθρου 392, εφαρμόζονται αναλόγως και αν, χωρίς να υπάρχει περίπτωση ανώτερης βίας, ο ένορκος που κληρώθηκε αποχώρησε κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης ή δεν επέστρεψε ύστερα από διακοπή της.

Άρθρο 392.- Αίτηση ακύρωσης από τους ενόρκους που τιμωρήθηκαν. 1. Οι αποφάσεις που επιβάλλουν την ποινή που αναφέρεται στην παρ. 2 του προηγούμενου άρθρου συντάσσονται και υπογράφονται μέσα σε πέντε ημέρες. Ο γραμματέας στέλνει αντίγραφά τους το αργότερο την επόμενη ημέρα από την υπογραφή τους στον εισαγγελέα εφετών, και, αν πρόκειται για δικαστήριο έξω από την έδρα του εφετείου, στον εισαγγελέα πρωτοδικών. Ο εισαγγελέας φροντίζει την

ίδια ημέρα να επιδοθεί σε εκείνον που τιμωρήθηκε η απόφαση είτε με δικαστικό επιμελητή είτε με επιμελητή των δικαστηρίων. Αν η επίδοση γίνεται έξω από την πόλη όπου έχει την έδρα του το δικαστήριο, ή έξω από τους συνοικισμούς ή τα προάστιά της, είναι δυνατό να δοθεί παραγγελία γι' αυτήν και σε κάθε όργανο της δημόσιας δύναμης, αν δεν υπάρχει επιμελητής ή απουσιάζει ή έχει κώλυμα.

2. Αν ο ένορκος που τιμωρήθηκε είχε νόμιμο λόγο να απουσιάσει, όμως από ανώτερη βία ή ανυπέρβλητα αίτια δεν μπόρεσε να τον γνωστοποιήσει στους τακτικούς δικαστές του μικτού ορκωτού δικαστηρίου την ημέρα που απουσίαζε, μπορεί να υποβάλει αίτηση για ακύρωση της απόφασης, μέσα σε 15 ημέρες από τότε που έγινε η επίδοση. Η αίτηση παραδίδεται στον γραμματέα του μικτού ορκωτού δικαστηρίου, ο οποίος συντάσσει έκθεση γι' αυτήν. Η αίτηση πρέπει να περιέχει ειδικά και συγκεκριμένα τον λόγο της απουσίας, καθώς και τα περιστατικά εξ αιτίας των οποίων δεν έγινε δυνατό να γνωστοποιηθεί έγκαιρα. Η αίτηση καταχωρίζεται αμέσως από τον γραμματέα στο οικείο βιβλίο και στέλνεται στον εισαγγελέα που αναφέρεται στην παρ. 1.

3. Αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης η υποβολή αίτησης για ακύρωση σύμφωνα με τα παραπάνω.

4. Ο εισαγγελέας εισάγει την αίτηση σε επόμενη σύνοδο, όσο το δυνατό πιο σύντομα, ύστερα όμως από προηγούμενη κλήτευση εκείνου που υπέβαλε την αίτηση. Η κλήση επιδίδεται οκτώ ημέρες τουλάχιστον πριν από την συζήτηση. Η προθεσμία αυτή για εμφάνιση δεν παρεκτείνεται εξαιτίας της απόστασης.

5. Οι τακτικοί δικαστές του μικτού ορκωτού δικαστηρίου αποφαίνονται αμετάκλητα ως προς την αίτηση. Εκείνος που υπέβαλε την αίτηση έχει την υποχρέωση να εμφανιστεί ο ίδιος ή να παραστεί διά πληρεξουσίου, ο οποίος έχει ειδική εντολή κατά το άρθρο 42 παρ. 2. Διαφορετικά η αίτηση απορρίπτεται ως ανυποστήρικτη. Αν η αίτηση γίνει τυπικά δεκτή και κριθεί βάσιμη στην ουσία, ακυρώνεται η απόφαση που προσβάλλεται με αυτήν.

Άρθρο 393.- Άδειες απουσίας των ενόρκων. 1. Με αίτηση του ενόρκου μπορεί κατά την διάρκεια της συνόδου να του δοθεί άδεια απουσίας.

2. Η άδεια δίνεται με απόφαση των τακτικών δικαστών του μικτού ορκωτού δικαστηρίου μόνο αν διαπιστωθεί αιτιολογημένα ότι υπάρχει απόλυτη ανάγκη να

απέχει ο ένορκος από τις συνεδριάσεις ή να απομακρυνθεί από την έδρα του δικαστηρίου και πιθανολογείται ότι δεν θα προκύψουν από τον λόγο αυτό δυσκολίες για να κληρωθούν ένορκοι, ώστε να συζητηθούν οι υποθέσεις.

Άρθρο 394.- Κλήρωση ενόρκων για να συζητηθεί υπόθεση. Πριν αρχίσει να συζητείται κάθε υπόθεση, διαβάζεται σε δημόσια συνεδρίαση με την παρουσία του εισαγγελέα και του κατηγορουμένου ο κατάλογος των ενόρκων της δωδεκαήμερης περιόδου, για την οποία προσδιορίστηκε η υπόθεση. Τα ονόματα που υπάρχουν στον κατάλογο διαβάζονται δυνατά με τη σειρά που είναι γραμμένα, ωσότου συμπληρωθεί από τους παρόντες ενόρκους ο αριθμός δέκα (10). Τα ονόματα αυτών των δέκα (10) ενόρκων μπαίνουν στην κληρωτίδα για να κληρωθούν οι τέσσερις (4) που μετέχουν με τους τακτικούς δικαστές στη σύνθεση του μικτού ορκωτού δικαστηρίου που θα δικάσει την υπόθεση.

Άρθρο 395.- Ασυμβίβαστα για τους ενόρκους. Με αίτηση του εισαγγελέα, του παριστάμενου για την υποστήριξη της κατηγορίας ή του κατηγορουμένου, καθώς και με δήλωση του ενόρκου του οποίου το όνομα διαβάστηκε από τον κατάλογο, και ύστερα από απόφαση των τακτικών δικαστών, δεν περιλαμβάνεται στην κληρωτίδα το όνομα του ενόρκου ο οποίος εξαιτίας της υπηρεσίας του συνέπραξε άμεσα ή έμμεσα στην ανάκριση της υπόθεσης ή ως μάρτυρας κατέθεσε ή ως πραγματογνώμονας γνωμοδότησε ή έχει συμφέρον επειδή αδικήθηκε ή ζημιώθηκε ή υπήρξε κατά την προδικασία συνήγορος ενός από τους διαδίκους και έδωσε συμβουλές, συνέταξε υπομνήματα, δικόγραφα πολιτικών αγωγών, αιτήσεων κ.λπ. ή υπήρξε ή είναι συνήγορος στο ακροατήριο για οποιονδήποτε συμμέτοχο ή τον παριστάμενο για την υποστήριξη της κατηγορίας ή τον κατηγορούμενο. Επίσης δεν περιλαμβάνονται στην κληρωτίδα τα ονόματα των ενόρκων που είναι σε ευθεία ή πλάγια γραμμή συγγενείς έως έκτου βαθμού εξ αίματος ή τετάρτου εξ αγχιστείας μεταξύ τους ή με τους τακτικούς δικαστές, τον εισαγγελέα ή τον γραμματέα ή με τον παριστάμενο για την υποστήριξη της κατηγορίας, τον κατηγορούμενο ή τους συνηγόρους. Έτσι αφού παραλειφθούν τα ονόματα των λαϊκών συνέδρων που υπάγονται σε μία από αυτές τις περιπτώσεις, συνεχίζεται η ανάγνωση των ονομάτων ίσου αριθμού από τους επόμενους, ωσότου συμπληρωθεί ο αριθμός των δέκα (10)

ενόρκων, που τα ονόματά τους θα περιληφθούν στην κληρωτίδα. Αν δεν υποβληθεί αίτηση και δεν γίνει καμιά δήλωση, θεωρείται ότι το μικτό ορκωτό δικαστήριο συγκροτήθηκε νόμιμα, και καλύπτεται κάθε ακυρότητα εξαιτίας αυτού του λόγου.

Άρθρο 396.- Εξαίρεση ενόρκων. 1. Αφού τεθούν στην κληρωτίδα σύμφωνα με τα άρθρα 394 και 395 τα ονόματα των δέκα (10) ενόρκων, ο πρόεδρος του μικτού ορκωτού δικαστηρίου εξάγει κάθε φορά ένα όνομα. Το όνομα αυτό το διαβάζει δυνατά ο πρόεδρος και το γνωστοποιεί ιδιαίτερα στον εισαγγελέα και στον κατηγορούμενο, για να ασκήσουν το δικαίωμα εξαίρεσης κατά την επόμενη παράγραφο, ωσότου, και αφού εξαντληθεί το δικαίωμα αυτό, συμπληρωθεί ο αριθμός των τεσσάρων (4) ενόρκων που απαιτούνται για την σύνθεση του δικαστηρίου.

2. Ο εισαγγελέας και ο κατηγορούμενος έχουν το δικαίωμα να εξαιρέσουν ο καθένας δύο (2) ενόρκους.

3. Αν υπάρχουν πολλοί κατηγορούμενοι στην ίδια δίκη και δεν συμφωνούν μεταξύ τους σχετικά με την εξαίρεση, προσδιορίζεται με κλήρο η σειρά με την οποία καθένας από τους κατηγορουμένους θα ασκήσει το δικαίωμα εξαίρεσης. Έτσι, στον κατηγορούμενο που έτυχε να είναι πρώτος γίνεται η ερώτηση πριν από τους άλλους, και, αν αυτός δεν ασκήσει το δικαίωμα εξαίρεσης, γίνεται η ερώτηση στο δεύτερο, και αυτό συνεχίζεται με τους υπόλοιπους, ωσότου εξαντληθεί το δικαίωμα εξαίρεσης των ενόρκων.

4. Για κάθε όνομα μπορεί πρώτα ο εισαγγελέας και κατόπιν ο κατηγορούμενος να εκφραστεί ελεύθερα, αν θέλει να εξαιρέσει τον ένορκο που κληρώθηκε. Ούτε ο κατηγορούμενος ούτε ο εισαγγελέας έχουν την υποχρέωση να αιτιολογήσουν την εξαίρεση.

Άρθρο 397.- Αναπληρωματικοί ένορκοι. 1. Ο πρόεδρος του μικτού ορκωτού δικαστηρίου μπορεί κατά την ανάγνωση του καταλόγου των ενόρκων να διατάξει να διαβαστούν δυνατά τα ονόματα δύο (2) ακόμη ενόρκων, πέρα από τους δέκα (10) που ορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 394. Αυτό είναι δυνατό να γίνει, αν ο πρόεδρος κρίνει ότι εξαιτίας της διάρκειας που προβλέπεται για την δίκη, είναι ενδεχόμενο μερικοί από τους ενόρκους να μην μπορέσουν να παραμείνουν στη

σύνθεση του δικαστηρίου έως το τέλος της διαδικασίας. Στην περίπτωση αυτή το άρθρο 395 εφαρμόζεται και κατά την ανάγνωση των ονομάτων των δύο (2) αυτών ενόρκων και στην κληρωτίδα τίθενται τα ονόματα των δώδεκα (12) ενόρκων, που μ' αυτόν τον τρόπο διαβάστηκαν δυνατά. Από τα ονόματα αυτά κληρώνονται έξι (6) ένορκοι, και ο κατηγορούμενος μπορεί να εξαιρέσει και έναν (1) ακόμα ένορκο, πέρα από το σύμφωνα με το άρθρο 396 παρ. 2 δικαίωμά του για εξαίρεση.

2. Από τους έξι (6) ενόρκους που κληρώθηκαν σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, οι τέσσερις (4) πρώτοι με τη σειρά που κληρώθηκαν είναι τακτικοί και οι δύο επόμενοι αναπληρωματικοί.

3. Οι αναπληρωματικοί ένορκοι βρίσκονται στην έδρα σε όλη την διάρκεια της συζήτησης και αναπληρώνουν με τη σειρά που κληρώθηκαν τους τακτικούς ενόρκους που θα τύχει να αποχωρήσουν πριν από το τέλος της διαδικασίας.

Άρθρο 398.- Όρκος ενόρκων. 1. Οι ένορκοι που κληρώθηκαν και δεν εξαιρέθηκαν καταλαμβάνουν στην έδρα του μικτού ορκωτού δικαστηρίου τις θέσεις που έχουν καθοριστεί γι' αυτούς από τη μια και την άλλη πλευρά των τακτικών δικαστών και κατόπιν δίνουν τον καθιερωμένο όρκο.

2. Τακτικοί και αναπληρωματικοί ένορκοι ορκίζονται στη δημόσια συνεδρίαση ενώπιον του εισαγγελέα και του κατηγορουμένου.

3. Ο πρόεδρος του μικτού ορκωτού δικαστηρίου διαβάζει στους ενόρκους την ακόλουθο όρκο: «Δηλώστε, επικαλούμενοι την τιμή και τη συνείδησή σας, και υποσχεθείτε, ότι θα θεωρήσετε με προσοχή και θα εξετάσετε με ευσυνειδησία, στη διάρκεια της προκείμενης δικαστικής συζήτησης, την κατηγορία κατά του ... , καθώς και την υπεράσπιση του, ότι δεν θα συνεννοηθείτε με κανέναν σχετικά με την απόφαση που θα εκδοθεί και ότι κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων που σας επιβάλλονται δεν θα ενεργήσετε επηρεασμένοι από φιλία, έχθρα ή χάρη, ούτε για κάποια ιδιαίτερη ωφέλεια ή για άλλη παρόμοια αιτία, αλλά θα έχετε στο νου σας μόνο τη δικαιοσύνη και την αλήθεια και ότι θα ψηφίσετε κατά συνείδηση και κατά την ελεύθερη πεποίθηση που θα σχηματίσετε από τη συζήτηση, προσφερόμενοι εντελώς πιστά και άδολα».

4. Αφού διαβάσει τον όρκο ο πρόεδρος του δικαστηρίου, καλεί ονομαστικά κάθε ένορκο να σηκώσει το δεξί του χέρι και να προφέρει τη λέξη «ορκίζομαι».

Άρθρο 399.- Πότε προτείνεται ακυρότητα. Με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων του άρθρου 390 παρ. 1, 395 και 398 παρ. 3, κάθε ακυρότητα από την παράβαση των διατάξεων των σχετικών με τα προσόντα, τα κωλύματα και την ισόβια ή την προσωρινή ανικανότητα των ενόρκων, καθώς και κάθε άλλη τυχόν ακυρότητα εξαιτίας της παράβασης άλλων διατάξεων σχετικών με τους ενόρκους, είναι δυνατό να προταθεί μόνο έως την ανάγνωση του καταλόγου των ενόρκων στο ακροατήριο (άρθρα 394 και 397). Αν αφορά ορισμένο ένορκο προσωπικά, είναι δυνατό να προταθεί μόνο μόλις διαβαστεί το όνομά του και πριν από το αμέσως επόμενο όνομα. Διαφορετικά η ακυρότητα από την παράβαση αυτή καλύπτεται.

Άρθρο 400.- Κλήρωση για περισσότερες υποθέσεις. Αν στην ίδια δικάσιμο έχουν προσδιοριστεί για να εκδικαστούν περισσότερες από μία υποθέσεις, μπορεί να γίνει μια μόνο κλήρωση ενόρκων για όλες τις υποθέσεις, ύστερα από απόφαση των τακτικών δικαστών του μικτού ορκωτού δικαστηρίου, αν σε κάθε υπόθεση κατηγορούμενος είναι το ίδιο ή τα ίδια αποκλειστικώς πρόσωπα. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται μια φορά μόνο όσα ορίζονται στα άρθρα 394 έως 398.

Άρθρο 401.- Ισοτιμία ψήφου. Οι ψήφοι των τακτικών δικαστών και των ενόρκων είναι ισότιμες. Τα δικαιώματα που δίνονται στους δικαστές κατά το άρθρο 357 τα έχουν και οι ένορκοι.

Άρθρο 402.- Πότε διακόπτεται η συνεδρίαση και διορίζεται συνήγορος. Οι διατάξεις των άρθρων 375 και 376 εφαρμόζονται και στη διαδικασία του μικτού ορκωτού δικαστηρίου για κακούργημα.

Άρθρο 403.- Απαγγελία της κατηγορίας. Αφού συγκροτηθεί το δικαστήριο, ενεργούνται όσα ορίζονται στα άρθρα 339, 342 και 343. Κατόπιν ο εισαγγελέας απαγγέλλει με συνοπτική ακρίβεια την κατηγορία και παραδίδει στον πρόεδρο του δικαστηρίου τον κατάλογο με τους μάρτυρες, όπως και οι διάδικοι τον κατάλογο με τους μάρτυρες που προσκλήθηκαν από αυτούς. Με εντολή του προέδρου ο κλητήρας καλεί ονομαστικά τους μάρτυρες. Κατόπιν ο πρόεδρος εξηγεί με σαφήνεια στον

κατηγορούμενο τις εναντίον του κατηγορίες, ζητεί τις πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 344 και διατάσσει να αρχίσει η συζήτηση.

Άρθρο 404.- Αρμοδιότητα του μικτού ορκωτού δικαστηρίου. 1. Το μικτό ορκωτό δικαστήριο αποφασίζει για την κατηγορία. Επίσης αποφαίνεται: α) για τις περιστάσεις από τις οποίες εξαρτάται το είδος και το μέτρο της ποινής καθώς και για τους λόγους αύξησης ή μείωσής της, β) για την κύρια ποινή, την παρεπόμενη και για τα μέτρα ασφάλειας που πρέπει να επιβληθούν, γ) για τη συνολική ποινή που πρέπει να επιβληθεί, δ) για τη μετατροπή της ποινής σε παροχή κοινωφελούς εργασίας ή την αναστολή της κατά τις διατάξεις του ΠΚ και ε) για κάθε θέμα που δεν έχει υπαχθεί ειδικά στην αρμοδιότητα των τακτικών δικαστών.

2. Το ίδιο δικαστήριο αποφασίζει, αφού έχει αρχίσει η συζήτηση, αν θα αναβληθεί η εκδίκαση της υπόθεσης σε μεταγενέστερη δικάσιμο.

3. Σε κάθε περίπτωση που αναβάλλεται η εκδίκαση υπόθεσης σε άλλη δικάσιμο της ίδιας ή άλλης συνόδου του μικτού ορκωτού δικαστηρίου, γίνεται νέα συγκρότησή του.

Άρθρο 405.- Αρμοδιότητα των τακτικών δικαστών. 1. Οι τακτικοί δικαστές του μικτού ορκωτού δικαστηρίου αποφασίζουν χωρίς τη σύμπραξη των ενόρκων: α) για την ταυτότητα του κατηγορουμένου, β) για το θέμα της αρμοδιότητας του δικαστηρίου, που ανακύπτει προτού αρχίσει η αποδεικτική διαδικασία, γ) για τη νομιμοποίηση της παράστασης για την υποστήριξη της κατηγορίας, δ) για τις προϋποθέσεις της έγκυρης εισαγωγής στο ακροατήριο, καθώς και για τα διαδικαστικά ζητήματα που αφορούν τη διεξαγωγή της διαδικασίας στο ακροατήριο, ε) για τα παρεμπίπτοντα νομικά ζητήματα που εμφανίζονται και εξετάζονται στη διάρκεια της συζήτησης, στ) για την αναστολή της εκτέλεσης της απόφασης σύμφωνα με τα άρθρα 471 παρ. 2 και 497 παρ. 7 και 8, καθώς και για την αμφισβήτηση της ανασταλτικής δύναμης του ενδίκου μέσου κατά το άρθρο 472 και ζ) για τη σύμφωνα με το άρθρο 102 ΠΚ άρση της αναστολής που χορηγήθηκε.

Άρθρο 406.- Αρμοδιότητα τακτικών δικαστών σε ειδικές περιπτώσεις. Μόνοι οι τακτικοί δικαστές κηρύσσουν απαράδεκτη την ποινική δίωξη ή την παύουν

οριστικά και αν συντρέχει περίπτωση, αποφασίζουν για τη δήμευση σύμφωνα με το άρθρο 76 ΠΚ, αν ο σχετικός λόγος διαπιστώθηκε από αυτούς όταν άρχιζε η συνεδρίαση και πριν από την κλήρωση των ενόρκων.

Άρθρο 407.- Ακύρωση της διαδικασίας ή της απόφασης. Η αίτηση για ακύρωση της διαδικασίας ή της απόφασης σύμφωνα με τα άρθρα 341 και 435 ή 430 εκδικάζεται από τους τακτικούς δικαστές.

Άρθρο 408.- Διαδικασία ενώπιον του μικτού ορκωτού Εφετείου. 1. Για το μικτό ορκωτό εφετείο εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 384 έως 406, και όπου σε αυτές αναφέρεται το συμβούλιο πλημμελειοδικών, το τριμελές πλημμελειοδικείο, ο εισαγγελέας πρωτοδικών και ο γραμματέας της εισαγγελίας πρωτοδικών, εννοείται στην περίπτωση αυτή το συμβούλιο εφετών, το τριμελές εφετείο, ο εισαγγελέας εφετών και ο γραμματέας της εισαγγελίας εφετών. Όπου στις ίδιες διατάξεις αναφέρονται οι τακτικοί δικαστές, οι ένορκοι ο εισαγγελέας και ο γραμματέας του μικτού ορκωτού δικαστηρίου, εννοούνται στην περίπτωση αυτή οι τακτικοί δικαστές, οι ένορκοι, ο εισαγγελέας και ο γραμματέας του μικτού ορκωτού εφετείου.

2. Σε περίπτωση που το μικτό ορκωτό δικαστήριο καταδικάσει τον κατηγορούμενο μόνο για πλημμέλημα, η έφεση του κατηγορουμένου κατά της απόφασης αυτής δικάζεται από το εκ τακτικών δικαστών δικαστήριο του μικτού ορκωτού εφετείου, χωρίς να απαιτείται να συγκροτηθεί το τελευταίο.

ΠΕΜΠΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ποινική διαταγή

Άρθρο 409.- Ποινική διαταγή επί πλημμελημάτων. Στα πλημμελήματα που υπάγονται στην αρμοδιότητα του μονομελούς πλημμελειοδικείου και για τα οποία απειλείται ποινή φυλάκισης μέχρι εντός έτους ή χρηματική ποινή ή και οι δύο ποινές, αν ο εισαγγελέας που ασκεί την ποινική δίωξη κρίνει ότι το υφιστάμενο αποδεικτικό υλικό δεν καθιστά αναγκαία τη διεξαγωγή ακροαματικής διαδικασίας για την περαιτέρω διακρίβωση των περιστατικών που θεμελιώνουν την ενοχή του κατηγορουμένου, υποβάλλει αίτηση για την έκδοση ποινικής διαταγής συντάσσοντας κατηγορητήριο.

Άρθρο 410.- Παραπομπή της αίτησης στην τακτική διαδικασία ή έκδοση απόφασης. Αν ο δικαστής, στον οποίο υποβάλλεται η αίτηση για έκδοση ποινικής διαταγής, θεωρεί ότι τα στοιχεία που προσκομίζονται δεν είναι επαρκή για την ενοχή του κατηγορουμένου, παραπέμπει την υπόθεση στην τακτική διαδικασία. Αν όμως θεωρεί ότι τα στοιχεία που προσκομίζονται είναι επαρκή για την ενοχή του κατηγορουμένου, εκδίδει χωρίς προηγούμενη ακρόαση του κατηγορουμένου σε δημόσια συνεδρίαση ποινική διαταγή με την οποία επιβάλλει σε αυτόν χρηματική ποινή μειωμένη τουλάχιστον κατά τα δύο τρίτα (2/3) σε σχέση με το οριζόμενο στον νόμο πλαίσιο ποινής ή ποινή φυλάκισης μέχρι τριών μηνών με υφ' όρο αναστολή αυτής.

Άρθρο 411.- Περιεχόμενο ποινικής διαταγής. Η ποινική διαταγή περιέχει τα στοιχεία που αναφέρονται στο άρθρο 140 περ. α έως γ, ακριβή καθορισμό της πράξης για την οποία εκδόθηκε με μνεία του άρθρου του ποινικού νόμου που την προβλέπει και την ποινή που επιβλήθηκε.

Άρθρο 412.- Αντιρρήσεις κατά της ποινικής διαταγής. Κατά της ποινικής διαταγής εκείνος που καταδικάστηκε μπορεί να υποβάλλει, μέσα σε δέκα πέντε ημέρες από την επίδοσή της, αντιρρήσεις με έκθεση που συντάσσει ο γραμματέας του δικαστηρίου που εξέδωσε την διαταγή ή ο γραμματέας του ειρηνοδικείου του τόπου διαμονής του.

Άρθρο 413.- Συζήτηση στο ακροατήριο. Αν οι αντιρρήσεις προβληθούν εμπρόθεσμα σύμφωνα με το άρθρο 412, η απόφαση που εκδόθηκε ανατρέπεται και η υπόθεση εισάγεται για να συζητηθεί με την κοινή διαδικασία ύστερα από προηγούμενη κλήτευση του κατηγορουμένου (άρθρο 166).

Άρθρο 414.- Ένδικα μέσα. Κατά της απόφασης επί των αντιρρήσεων επιτρέπεται η άσκηση των ενδίκων μέσων που προβλέπονται από τον κώδικα.

Άρθρο 415.- Μη δέσμευση από την απαγόρευση χειροτέρευσης. Το δικαστήριο, που δικάζει τις αντιρρήσεις σε πρώτο βαθμό, δεν δεσμεύεται από τη διάταξη του άρθρου 470 του κώδικα.

Άρθρο 416.- Εκτέλεση ποινικής διαταγής. Αν δεν προβληθούν εμπρόθεσμα αντιρρήσεις, η διαταγή που εκδόθηκε σύμφωνα με το άρθρο 410 εκτελείται. Έφεση και αναίρεση εναντίον της δεν επιτρέπονται.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Πλημμελήματα που καταλαμβάνονται επ` αυτοφώρω.

Άρθρο 417.- Άμεση παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο. Αν ο δράστης οποιουδήποτε πλημμελήματος έχει συλληφθεί επ' αυτοφώρω, ακολουθείται η διαδικασία που αναφέρεται στα επόμενα άρθρα, εκτός αν ο εισαγγελέας κρίνει ότι συντρέχουν λόγοι να μην εφαρμοστεί αυτή η διαδικασία.

Άρθρο 418.- Διαδικασία. 1. Ο ανακριτικός υπάλληλος ή το αστυνομικό όργανο που συνέλαβε το δράστη επ' αυτοφώρω έχει την υποχρέωση να τον φέρει αμέσως ή, αν η σύλληψη έγινε έξω από την έδρα του δικαστηρίου, μέσα στον απόλυτα αναγκαίο για τη μεταφορά χρόνο, στον αρμόδιο εισαγγελέα μαζί με την έκθεση για τη σύλληψη και τη βεβαίωση του εγκλήματος, που πρέπει υποχρεωτικά να τη συντάξει. Ο εισαγγελέας μπορεί να παραπέμψει τον κατηγορούμενο αμέσως, χωρίς γραπτή προδικασία, στο ακροατήριο του αρμόδιου δικαστηρίου που συνεδριάζει την ημέρα εκείνη, το οποίο και ασχολείται αμέσως με την εκδίκαση της

κατηγορίας. Αν κατά την ημέρα αυτή δεν συνεδριάζει το αρμόδιο δικαστήριο, ορίζεται έκτακτη δικάσιμη για την ίδια ημέρα ή, όταν υπάρχει απόλυτη αδυναμία συγκρότησης του δικαστηρίου αυθημερόν, για την επόμενη ημέρα. Ο εισαγγελέας γνωστοποιεί προφορικά τα στοιχεία της κατηγορίας στον κατηγορούμενο χωρίς να απαιτείται η κοινοποίηση σε αυτόν κλητηρίου θεσπίσματος. Για την παραπάνω γνωστοποίηση συντάσσεται και προσαρτάται στη δικογραφία συνοπτική έκθεση που υπογράφεται από τον εισαγγελέα, τον γραμματέα και τον κατηγορούμενο και σε περίπτωση ανάγκης μόνο από τον εισαγγελέα.2. Αν το πλημμέλημα υπάγεται στην αρμοδιότητα του μονομελούς πλημμελειοδικείου και αυτό συνεδριάζει την ημέρα που τελέστηκε το πλημμέλημα στην περιφέρεια του τόπου της τέλεσης, ο κατηγορούμενος μετά τη σύλληψή του κατά την παρ. 1 προσάγεται χωρίς χρονοτριβή στο δικαστήριο, το οποίο και δικάζει αμέσως την υπόθεση που εισάγεται από τον εισαγγελέα, ο οποίος και παρίσταται στην συνεδρίαση.

3. Αν το πλημμέλημα διώκεται μόνο με έγκληση, αυτή μπορεί να υποβληθεί και προφορικά σ' εκείνους που έχουν τη δυνατότητα να συλλάβουν τον δράστη αυτόφωρου εγκλήματος, οπότε η σχετική δήλωση περιλαμβάνεται στην έκθεση για τη σύλληψη (άρθρο 275 παρ. 2).

Άρθρο 419.- Κράτηση του κατηγορουμένου. Αν η εκδίκαση της υπόθεσης πρόκειται να γίνει την επόμενη ημέρα, ο εισαγγελέας μπορεί να διατάξει την κράτηση του κατηγορουμένου στο αστυνομικό κρατητήριο, αλλά αυτή δεν επιτρέπεται να παραταθεί περισσότερο από είκοσι τέσσερις ώρες από την προσαγωγή. Αν μέσα σε αυτήν την προθεσμία δεν καταστεί δυνατή για οποιονδήποτε λόγο η σύγκληση του δικαστηρίου και η εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο, ο εισαγγελέας παραπέμπει την υπόθεση στην τακτική διαδικασία.

Άρθρο 420.- Κλήτευση των συναιτίων. Αν η εκδίκαση της υπόθεσης δεν πρόκειται να γίνει την ίδια μέρα κατά την οποία ο δράστης προσάγεται ενώπιον του εισαγγελέα, ο εισαγγελέας μπορεί να παραπέμψει στο ακροατήριο μαζί με τον κατηγορούμενο και τους άλλους συναίτιους που δεν έχουν συλληφθεί. Ο ίδιος τότε σε αυτήν την περίπτωση φροντίζει να επιδοθεί σ` αυτούς κλητήριο θέσπισμα χωρίς την τήρηση καμιάς προθεσμίας.

Άρθρο 421.- Κλήτευση μαρτύρων. 1. Εκείνος που σύμφωνα με το άρθρο 418 πραγματοποίησε τη σύλληψη έχει υποχρέωση να κλητεύσει προφορικά τους μάρτυρες, καθώς και αυτούς που προτείνονται από τον κατηγορούμενο (άρθρο 327 παρ. 1), αναφέροντας την κλήτευση αυτή στην έκθεση σύλληψης. Αν η εκδίκαση της υπόθεσης πρόκειται να γίνει την επόμενη ημέρα της προσαγωγής του κατηγορουμένου στον εισαγγελέα, μπορεί αυτός να διατάξει την προφορική επίσης κλήτευση των μαρτύρων, ακόμη και με τη φροντίδα εκείνου που συνέλαβε τον δράστη.

2. Στους μάρτυρες που καλούνται με αυτό τον τρόπο επιβάλλονται σε περίπτωση απείθειας οι ποινές που ορίζονται για τους λιπομάρτυρες και η βίαιη προσαγωγή, η οποία διατάσσεται από το δικαστήριο και εκτελείται χωρίς χρονοτριβή, ακόμα και κατά την διάρκεια της συνεδρίασης.

3. Εκείνος που πραγματοποίησε τη σύλληψη δεν εξετάζεται ως μάρτυρας, παρά διαβάζεται στο ακροατήριο η έκθεσή του για τη σύλληψη και για τη βεβαίωση του εγκλήματος. Μπορεί όμως το δικαστήριο, με αίτηση του εισαγγελέα ή ενός από τους διαδίκους ή και αυτεπαγγέλτως, να επιτρέψει την εξέτασή του.

4. Τα δικαιώματα και τα οδοιπορικά των μαρτύρων εκκαθαρίζονται από εκείνον που διευθύνει τη συζήτηση και πληρώνονται κατά τις κοινές διατάξεις.

Άρθρο 422.- Παράσταση για την υποστήριξη της κατηγορίας. Ο παριστάμενος για την υποστήριξη της κατηγορίας έχει τη δυνατότητα να φέρει μάρτυρες χωρίς να τους γνωστοποιήσει προηγουμένως στον κατηγορούμενο.

Άρθρο 423.- Δικαιώματα κατηγορουμένου. Αν το ζητήσει ο κατηγορούμενος, το δικαστήριο πρέπει να του διορίσει συνήγορο. Οφείλει επίσης να αναβάλλει την εκδίκαση της υπόθεσης μέσα σε τρεις ημέρες, αν το ζητήσει ο κατηγορούμενος, για να ετοιμάσει την υπεράσπισή του και να αποφανθεί συγχρόνως για την άρση ή τη διατήρηση της κράτησής του. Ο διευθύνων τη συνεδρίαση ενημερώνει τον κατηγορούμενο για τα δικαιώματά του αυτά.

Άρθρο 424.- Αναβολή για ισχυρότερες αποδείξεις. Το δικαστήριο μπορεί να αναβάλλει μία μόνο φορά τη συζήτηση σε ρητή δικάσιμο, που δεν πρέπει να απέχει περισσότερο από δέκα πέντε ημέρες για ισχυρότερες αποδείξεις ή για να κλητευθούν και οι συναίτιοι εκείνου που έχει συλληφθεί, αν αυτοί παραπέμφθηκαν μαζί του στο ακροατήριο σύμφωνα με το άρθρο 420, αλλά δεν κλητεύθηκαν. Σε αυτήν την περίπτωση το δικαστήριο διατάσσει την άρση της κράτησης και αν το κρίνει απολύτως αναγκαίο επιβάλλει περιοριστικούς όρους στον κατηγορούμενο, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 283.

Άρθρο 425.- Αναβολή της συζήτησης και μάρτυρες. Σε περίπτωση αναβολής της συζήτησης κατά τις περιπτώσεις των δύο προηγούμενων άρθρων, όλοι οι παρόντες μάρτυρες και κατηγορούμενοι υποχρεούνται να προσέλθουν στη νέα ρητή δικάσιμο χωρίς άλλη κλήτευση. Συναίτιοι που παραπέμπονται και δεν έχουν κλητευθεί, κλητεύονται το λιγότερο είκοσι τέσσερις ώρες πριν από τη νέα δικάσιμο. Άλλοι μάρτυρες που δεν προσήλθαν, μπορούν να κλητευθούν και προφορικά σύμφωνα με το άρθρο 421 παρ. 1, ενώ μπορεί επίσης να διαταχθεί η βίαιη προσαγωγή των μαρτύρων κατηγορίας και υπεράσπισης που κλήθηκαν κατά το άρθρο 421 παρ. 2 και δεν προσήλθαν.

Άρθρο 426.- Συζήτηση. Κατά τα λοιπά η συζήτηση στο ακροατήριο γίνεται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του κώδικα. Αν το δικαστήριο κρίνει ότι το έγκλημα δεν έχει καταληφθεί επ' αυτοφώρω ή ότι ακόμη και ύστερα από την αναβολή που έδωσε σύμφωνα με το άρθρο 424, οι αποδείξεις εξακολουθούν να είναι ανεπαρκείς και χρειάζονται συμπλήρωση, παραπέμπει την υπόθεση στην τακτική διαδικασία και ταυτόχρονα αποφαίνεται για τη τύχη των περιοριστικών όρων σύμφωνα με το άρθρο 283.

Άρθρο 427.- Συνοπτική διαδικασία επί στρατιωτικών. Με την αυτόφωρη διαδικασία των προηγούμενων άρθρων δικάζονται και οι στρατιωτικοί, όταν για το πλημμέλημα που τέλεσαν και εμπίπτει στο άρθρο 417, υπάγονται στα κοινά δικαστήρια σύμφωνα με τις διατάξεις του στρατιωτικού ποινικού κώδικα.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΜΗΜΑ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΤΑ ΑΠΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΦΥΓΟΔΙΚΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Πλημμελήματα

Άρθρο 428.- Κλήτευση στο ακροατήριο. Αν ο κατηγορούμενος για πλημμέλημα έχει παραπεμφθεί στο ακροατήριο του αρμόδιου δικαστηρίου, απουσιάζει όμως από τον τόπο της κατοικίας του και είναι άγνωστη η διαμονή του, ο εισαγγελέας τον καλεί στην ορισμένη δικάσιμο σύμφωνα με τα άρθρα 320 και 321. Η επίδοση γίνεται κατά το άρθρο 157.

Άρθρο 429.- Συζήτηση και απόφαση. 1. Αν ο κατηγορούμενος εμφανιστεί στο ακροατήριο, η συζήτηση γίνεται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις των άρθρων 339 έως 373.

2. Αν ο κατηγορούμενος δεν εμφανιστεί, ο σύζυγος ή ο συνδεόμενος με σύμφωνο συμβίωσης και κάθε συγγενής του εξ αίματος έως δ΄ βαθμού ή εξ αγχιστείας έως β΄ βαθμού (προτιμάται ο πλησιέστερος κατά βαθμό και ο εξ αίματος έναντι του εξ αγχιστείας) μπορεί να εμφανιστεί και να διορίσει συνήγορο για τον κατηγορούμενο που εκπροσωπείται από αυτόν και θεωρείται παρών. Αν η υπεράσπιση ισχυριστεί και αποδείξει ότι ο κατηγορούμενος έχει γνωστό και ορισμένο τόπο διαμονής, η συζήτηση αναβάλλεται υποχρεωτικά με αίτηση της υπεράσπισης σε ρητή δικάσιμο που απέχει τουλάχιστον δεκαπέντε ημέρες, στην οποία ο κατηγορούμενος οφείλει να εμφανιστεί χωρίς κλήτευση. Αν δεν ζητηθεί η αναβολή ή κανένα από τα πρόσωπα του εδαφίου α΄ δεν εμφανιστεί για να εκπροσωπήσει τον κατηγορούμενο, η συζήτηση γίνεται σύμφωνα με τις συνηθισμένες για τα πλημμελήματα διατυπώσεις.

Άρθρο 430.- Αίτηση για την ακύρωση της απόφασης. 1. Ο κατηγορούμενος που δεν εμφανίστηκε ούτε εκπροσωπήθηκε από συνήγορο, εφόσον η απόφαση είναι εξαρχής ή κατέστη ανέκκλητη, μπορεί να ζητήσει την ακύρωσή της για τον λόγο ότι κατά την επίδοση του κλητηρίου θεσπίσματος δεν συνέτρεχαν οι όροι του άρθρου

428, καθορίζοντας συγχρόνως και τον τόπο στον οποίο τότε διέμενε, διαφορετικά η αίτησή του είναι απαράδεκτη. Η αίτηση γίνεται μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία οκτώ ημερών από την εκτέλεση της απόφασης ή και πριν από αυτή, με έκθεση που συντάσσεται από τον γραμματέα του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση ή του δικαστηρίου του τόπου εκτέλεσης. Στην έκθεση εκείνος που υπέβαλε την αίτηση οφείλει να δηλώσει την τωρινή διαμονή του και να ορίσει αντίκλητο στην έδρα του δικαστηρίου, προς τον οποίο θα γίνονται όλες οι επιδόσεις και οι κοινοποιήσεις που αφορούν τον κατηγορούμενο, διαφορετικά, η αίτησή του είναι απαράδεκτη. Η αίτηση εισάγεται για συζήτηση στο δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση, την πρώτη δικάσιμο ύστερα από τρεις ημέρες από τη σύνταξη της σχετικής έκθεσης, χωρίς να προσκαλείται εκείνος που υπέβαλε την αίτηση. Ο αρμόδιος εισαγγελέας οφείλει να κλητεύσει, χωρίς να τηρήσει καμιά προθεσμία, τους μάρτυρες που τυχόν του προτάθηκαν από εκείνον που υπέβαλε την αίτηση.

2. Η αίτηση ακύρωσης δεν αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης. Μπορεί όμως ο εισαγγελέας του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση, μόλις πληροφορηθεί ότι ασκήθηκε η αίτηση ακύρωσης, να διατάξει την αναβολή ή την διακοπή της εκτέλεσης.

Άρθρο 431.- Συζήτηση. 1. Αν η αίτηση για ακύρωση αποδειχθεί βάσιμη, το δικαστήριο ακυρώνει την εκτελούμενη απόφαση και στην περίπτωση που δεν είναι δυνατή η άμεση εκδίκαση της υπόθεσης, διατάσσει την απόλυση του κατηγορουμένου και προσδιορίζει τη νέα δικάσιμο κατά την οποία ο κατηγορούμενος έχει την υποχρέωση να εμφανιστεί χωρίς να κλητευθεί, διαφορετικά, δικάζεται σαν να ήταν παρών, με εφαρμογή των άρθρων 340 και 341. Κατά τη νέα συζήτηση προσκαλούνται εκείνοι που εξετάστηκαν στο ακροατήριο κατά τη συζήτηση που ακυρώθηκε, ακόμα και νέοι μάρτυρες που ο εισαγγελέας τους κρίνει χρήσιμους για να αποδειχτεί η αλήθεια, πάντοτε όμως διαβάζονται τα πρακτικά της συζήτησης που ακυρώθηκε.

2. Αν εκείνος που υπέβαλε την αίτηση δεν εμφανιστεί, η αίτησή του απορρίπτεται ως ανυποστήρικτη, και δεν του επιτρέπεται πλέον να ζητήσει και πάλι την ακύρωση της απόφασης. Το δικαστήριο όμως, αν προβληθούν λόγοι ανώτερης βίας ή άλλα ανυπέρβλητα αίτια εξαιτίας των οποίων δεν μπορεί ο κατηγορούμενος

να εμφανιστεί στη συζήτηση της αίτησης για ακύρωση, μπορεί να αναβάλει μία φορά μόνο τη συζήτηση σε ρητή δικάσιμο, στην οποία εκείνος που υπέβαλε την αίτηση οφείλει να προσέλθει χωρίς να κλητευθεί.

3. Εναντίον της απόφασης που απορρίπτει για οποιονδήποτε λόγο την αίτηση για ακύρωση της απόφασης δεν επιτρέπεται ένδικο μέσο.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Κακουργήματα

Άρθρο 432.- Αναστολή της εκδίκασης. 1. Αν κάποιος που παραπέμφθηκε στο ακροατήριο του αρμόδιου δικαστηρίου για κακούργημα, είναι άγνωστης διαμονής και δεν παρουσιαστεί ούτε συλληφθεί μέσα σε ένα μήνα από την επίδοση του παραπεμπτικού βουλεύματος σύμφωνα με το άρθρο 157, αναστέλλεται η διαδικασία στο ακροατήριο με διάταξη του εισαγγελέα του εφετείου, ωσότου συλληφθεί ή εμφανιστεί ο κατηγορούμενος. Στην περίπτωση του άρθρου 309 παρ. 2 ο εισαγγελέας εφετών επιδίδει στον κατηγορούμενο κλητήριο θέσπισμα και αν αυτός είναι άγνωστης διαμονής, αναστέλλει με διάταξη του τη διαδικασία στο ακροατήριο. Στην περίπτωση αυτή δεν κλητεύει μάρτυρες. Οι ανωτέρω διατάξεις επιδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 157. Οι διατάξεις του άρθρου 113 ΠΚ για την αναστολή της παραγραφής του αξιοποίνου εφαρμόζονται και εδώ.

2. Αν εκείνος που παραπέμφθηκε για κακούργημα είναι ή θεωρείται γνωστής διαμονής, δικάζεται σαν να ήταν παρών, εφόσον έχει νομίμως κλητευθεί και έχει ενημερωθεί ότι σε περίπτωση μη εμφάνισης ή μη εκπροσώπησής του θα δικαστεί ερήμην. Στην περίπτωση αυτή δεν είναι αναγκαίος ο διορισμός συνηγόρου σύμφωνα με τα άρθρα 340 παρ. 1 και 376.

Άρθρο 433.- Διαδικασία στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο. Το προηγούμενο άρθρο εφαρμόζεται αναλόγως και στο δικαστήριο που είναι αρμόδιο να δικάσει την έφεση, αν αυτός που αθωώθηκε στον πρώτο βαθμό για κακούργημα, δεν εμφανιστεί για να δικαστεί κατ' έφεση που ασκήθηκε από τον εισαγγελέα και αποβλέπει στην καταδίκη του για κακούργημα.

Άρθρο 434.- Δημοσίευση της διάταξης αναστολής. Από τότε που επιδόθηκαν κατά το άρθρο 432 οι διατάξεις για την αναστολή και κάθε χρόνο γίνεται επίδοσή τους κατά το άρθρο 157 και κοινοποίησή τους με τη φροντίδα του εισαγγελέα εφετών, σε όλες τις αστυνομικές αρχές του κράτους, που προσκαλούνται να συλλάβουν τον κατηγορούμενο.

Άρθρο 435.- Αίτηση ακύρωσης της διαδικασίας επί κακουργημάτων. 1. Αν ο κατηγορούμενος, που καταδικάστηκε κατά τα άρθρα 432 παρ. 2 ή 433 από λόγους ανώτερης βίας ή από άλλα ανυπέρβλητα αίτια δεν μπόρεσε εγκαίρως να γνωστοποιήσει με οποιονδήποτε τρόπο στο δικαστήριο ανυπέρβλητο κώλυμα εμφάνισής του στη δίκη και να ζητήσει την αναβολή της συζήτησης (άρθρο 349), μπορεί να υποβάλει αίτηση για ακύρωση της διαδικασίας που πραγματοποιήθηκε χωρίς την παρουσία του ή την εκπροσώπησή του από συνήγορο. Η αίτηση υποβάλλεται στον γραμματέα του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία δεκαπέντε ημερών από την έκδοσή της και αναφέρει τους λόγους ανώτερης βίας ή το ανυπέρβλητο κώλυμα. Νέα αίτηση για ακύρωση της ίδιας διαδικασίας είναι απαράδεκτη σε οποιουσδήποτε λόγους και αν στηρίζεται.

2. Η αίτηση αυτή δεν αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης. Μπορεί όμως ο εισαγγελέας του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση, μόλις υποβληθεί η αίτηση για ακύρωση, να διατάξει την αναστολή της εκτέλεσης, έως ότου εκδικαστεί η αίτηση. Σε περίπτωση μη χορήγησης της αναστολής, ο αιτών δύναται να προσφύγει στο δικαστήριο ή, αν αυτό δεν συνεδριάζει, στο δικαστικό συμβούλιο μέσα σε δύο ημέρες. Η αίτηση για ακύρωση εισάγεται, χωρίς να κλητευθεί εκείνος που την υπέβαλε, στην πρώτη δικάσιμο του δικαστηρίου που δίκασε, το οποίο αποφασίζει αμετάκλητα. Το δικαστήριο όμως είναι δυνατόν να αναβάλει τη συζήτηση για την αίτηση σε μεταγενέστερη ορισμένη δικάσιμο, αν προβάλλονται λόγοι ανώτερης βίας ή άλλα ανυπέρβλητα αίτια, εξαιτίας των οποίων εκείνος που υπέβαλε την αίτηση δεν μπορεί να εμφανιστεί στη συζήτηση της αίτησης για ακύρωση. Αν γίνει δεκτή η αίτηση, ακυρώνεται η απόφαση που προσβάλλεται και διατάσσεται η νέα συζήτηση της υπόθεσης σε ρητή δικάσιμο, κατά την οποία ο κατηγορούμενος οφείλει να προσέλθει χωρίς να κλητευθεί. Η προθεσμία της έφεσης ή της αίτησης για αναίρεση της καταδικαστικής απόφασης αρχίζει μετά την πάροδο άπρακτης της ως άνω

δεκαπενθήμερης προθεσμίας ή, σε περίπτωση υποβολής αίτησης ακύρωσης, από την απόρριψη της.

ΤΡΙΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Έκδοση

Άρθρο 436.- Έκδοση. Γενικά. 1. Αν δεν υπάρχει σύμβαση, οι όροι και οι διαδικασία της έκδοσης αλλοδαπών, ρυθμίζονται, υπό τον όρο της αμοιβαιότητας, από τις διατάξεις των επόμενων άρθρων.

2. Οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται, ακόμη και αν υπάρχει σύμβαση, εφόσον δεν έρχονται σε αντίθεση με αυτή καθώς και στα σημεία που δεν ρυθμίζονται με την σύμβαση.

Άρθρο 437.- Πότε επιτρέπεται η έκδοση. Η έκδοση αλλοδαπού επιτρέπεται: α) όταν αυτός κατηγορείται για αξιόποινη πράξη, που απειλείται, και από τον ελληνικό ποινικό νόμο και από τον νόμο του κράτους που ζητεί την έκδοση, με στερητική της ελευθερίας ποινή, της οποίας το ανώτατο όριο είναι πάνω από δύο έτη. Σε περίπτωση συρροής εγκλημάτων η έκδοση επιτρέπεται για όλα, αν ένα απ' αυτά τιμωρείται με την παραπάνω ποινή. Αν το πρόσωπο του οποίου ζητείται η έκδοση καταδικάσθηκε προηγουμένως αμετάκλητα από δικαστήριο οποιουδήποτε κράτους σε στερητική της ελευθερίας ποινή τουλάχιστον τριών μηνών για έγκλημα που δεν αναφέρεται στο άρθρο 438 στοιχ. γ΄ και εφόσον η έκδοσή του ζητείται για έγκλημα που τελέστηκε καθ' υποτροπή και κατά τον ελληνικό ποινικό νόμο και κατά τον νόμο του κράτους που ζητεί την έκδοσή του, η έκδοση μπορεί να επιτραπεί αν το έγκλημα αυτό τιμωρείται ως πλημμέλημα με οποιαδήποτε στερητικής της ελευθερίας ποινή. β) όταν τα δικαστήρια του κράτους που τη ζητούν καταδίκασαν τον εκζητούμενο αμετάκλητα σε στερητική της ελευθερίας ποινή τουλάχιστον ενός έτους για αξιόποινη πράξη, την οποία και οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι και οι νόμοι του κράτους που ζητεί την έκδοση χαρακτηρίζουν ως πλημμέλημα ή κακούργημα, και γ) όταν αυτός συναινεί ρητά να παραδοθεί στο κράτος που ζητεί την έκδοσή του.

Άρθρο 438.- Απαγόρευση της έκδοσης. Η έκδοση απαγορεύεται και αν ακόμα συναινεί ο εκζητούμενος: α) αν πρόκειται για δράστη που κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης ήταν ημεδαπός, β) αν υπάρχει δικαιοδοσία των ελληνικών δικαστικών αρχών σύμφωνα με τους ελληνικούς νόμους, γ) αν πρόκειται για έγκλημα που κατά τους ελληνικούς νόμους χαρακτηρίζεται ως πολιτικό, στρατιωτικό, φορολογικό ή του τύπου ή διώκεται μόνο ύστερα από έγκληση αυτού που αδικήθηκε ή όταν από τις περιστάσεις προκύπτει ότι η έκδοση ζητείται για λόγους πολιτικούς, δ) αν, σύμφωνα με τους νόμους του κράτους που ζητεί την έκδοση ή του Ελληνικού Κράτους ή του κράτους όπου τελέστηκε το έγκλημα, έχει ανακύψει ήδη πριν από την απόφαση για την έκδοση νόμιμος λόγος που εμποδίζει τη δίωξη ή την εκτέλεση της ποινής ή αποκλείει ή εξαλείφει το αξιόποινο, ε) αν πιθανολογείται ότι ο εκζητούμενος θα διωχθεί στο κράτος στο οποίο παραδίδεται για πράξη διαφορετική από εκείνη για την οποία ζητείται η έκδοση, στ) αν πιθανολογείται ότι θα υποβληθεί σε διακρίνουσα μεταχείριση για λόγους φυλετικούς, θρησκευτικούς, πολιτικούς ή εξαιτίας της εθνικότητάς του ή ότι θα υποβληθεί σε μεταχείριση αντίθετη προς την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και ότι θα διακυβευτούν τα ανθρώπινα δικαιώματά του, ζ) αν κατά το δίκαιο του εκζητούντος κράτους προβλέπεται για την αξιόποινη πράξη η ποινή του θανάτου, και η) αν ο εκζητούμενος καταδικάστηκε ερήμην χωρίς να κλητευθεί.

Άρθρο 439.- Αίτηση για έκδοση από περισσότερα κράτη. Αν πολλά κράτη ζητούν την έκδοση για το ίδιο έγκλημα, αυτή διατάσσεται να γίνει κατά προτίμηση είτε στο κράτος του οποίου υπήκοος είναι ο δράστης είτε σε εκείνο όπου έγινε το έγκλημα. Αν οι αιτήσεις αναφέρονται σε διαφορετικά εγκλήματα, η έκδοση γίνεται κατά προτίμηση στο κράτος όπου τελέστηκε σύμφωνα με τους ελληνικούς νόμους το βαρύτερο έγκλημα ή, αν πρόκειται για εγκλήματα όμοιας βαρύτητας, στο κράτος του οποίου η αίτηση για έκδοση έφθασε πρώτη. Συνεκτιμάται πάντοτε και η υποχρέωση που αναλαμβάνει ένα από τα κράτη που ζητούν την έκδοση να επανεκδώσει το δράστη για τα υπόλοιπα εγκλήματα.

Άρθρο 440.- Περιορισμοί στην έκδοση. 1. Η έκδοση επιτρέπεται μόνο με τον όρο ότι ο εκζητούμενος δεν θα διωχθεί ή δικαστεί στο κράτος όπου εκδίδεται

ούτε θα παραδοθεί σε τρίτο κράτος για άλλες πράξεις που έχουν τελεστεί πριν από την έκδοση.

2. Κατ' εξαίρεση μπορεί ο εκζητούμενος να διωχθεί, δικαστεί ή παραδοθεί σε τρίτο κράτος για άλλες πράξεις, αν συναινέσει μεταγενέστερα το ελληνικό κράτος και η συναίνεσή του αυτή ζητηθεί σύμφωνα με τον τύπο που προβλέπεται στον παρόντα κώδικα για την αίτηση έκδοσης, η οποία πρέπει να συνοδεύεται με τα έγγραφα που τη στηρίζουν κατά τα άρθρα 443 και 444.

3. Η συναίνεση της παρ. 2 δεν απαιτείται αν ο εκζητούμενος μέσα σε τριάντα ημέρες από το τέλος της δίκης, και σε περίπτωση καταδίκης από την απόλυση από τις φυλακές, δεν εγκατέλειψε, παρά την έλλειψη κάθε εμποδίου, το έδαφος του κράτους στο οποίο εκδόθηκε ή αν επανέλθει σε αυτό μεταγενέστερα. Εφόσον όμως πρόκειται για πρόσωπο που έχει την ιθαγένεια του κράτους που ζητεί την έκδοση, απαιτείται και στην περίπτωση αυτή η συναίνεση της παρ. 2.

Άρθρο 441.- Αναβολή της έκδοσης. Αν ο εκζητούμενος διώκεται ή έχει καταδικαστεί στην Ελλάδα για άλλη πράξη, η έκδοσή του αναβάλλεται ως την περάτωση της ποινικής δίωξης και σε περίπτωση καταδίκης ωσότου εκτιθεί η ποινή ή απολυθεί από τις φυλακές. Τα μέτρα ασφαλείας που τυχόν επιβλήθηκαν εναντίον του εφαρμόζονται μόλις επιστρέψει με οποιονδήποτε τρόπο στην Ελλάδα. Αν όμως πέρασε πενταετία από την έκδοσή του, για την εφαρμογή ή όχι των μέτρων ασφαλείας μόλις επιστρέψει αποφασίζει το τριμελές πλημμελειοδικείο του τόπου της κατοικίας του, λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες υπό τις οποίες βρίσκεται αυτός καθώς και αν είναι ή δεν είναι επικίνδυνος.

Άρθρο 442.- Προσωρινή παράδοση του προσώπου για το οποίο ζητείται η έκδοση. Αν η αναβολή της έκδοσης που προβλέπεται στο προηγούμενο άρθρο έχει ως αποτέλεσμα, σύμφωνα με τους νόμους του κράτους που ζητεί την έκδοση, την παραγραφή ή άλλα σοβαρά εμπόδια στην δίωξη, μπορεί να επιτραπεί η προσωρινή παράδοση του εκζητουμένου, με τον όρο ότι αυτός θα μεταχθεί και πάλι στις ελληνικές αρχές μόλις τελειώσουν οι ανακριτικές πράξεις για τις οποίες ζητήθηκε προσωρινά η παράδοσή του.

Άρθρο 443.- Αίτηση για την έκδοση. 1. Αν πρόκειται για την περίπτωση του άρθρου 437 στοιχ. α, στην αίτηση που διαβιβάζεται με τη διπλωματική οδό πρέπει να επισυνάπτονται το κατηγορητήριο, το ένταλμα σύλληψης ή οποιαδήποτε άλλη δικαστική πράξη που έχει το ίδιο κύρος με αυτά και (αν δεν υπάρχει συνθήκη που να το εμποδίζει) όσα έγγραφα απαιτούνται ώστε να βεβαιωθεί ότι υπάρχουν ενδείξεις ενοχής επαρκείς για να παραπεμφθεί σε δίκη εκείνος για τον οποίο ζητείται η έκδοση. Αν πρόκειται για την περίπτωση του άρθρου 437 στοιχ. β, στην αίτηση πρέπει να επισυνάπτονται η απόφαση εναντίον εκείνου για τον οποίο ζητείται η έκδοση και οι αποδείξεις ότι είναι αμετάκλητη. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να διαβιβάζεται ταυτόχρονα αντίγραφο του νόμου ο οποίος ισχύει στο κράτος που ζητεί την έκδοση και τιμωρεί την πράξη ακόμη, συνοπτική περιγραφή των περιστατικών του εγκλήματος και, τέλος, ακριβής περιγραφή των χαρακτηριστικών εκείνου για τον οποίο ζητείται η έκδοση, μαζί με τη φωτογραφία του και τα δακτυλικά του αποτυπώματα, αν αυτό είναι δυνατό. Όλα αυτά τα έγγραφα μπορούν να προσκομίζονται και σε αντίγραφα επικυρωμένα από το δικαστήριο ή από οποιαδήποτε άλλη αρμόδια αρχή του κράτους που ζητεί την έκδοση.

2. Η αίτηση για την έκδοση, μαζί με τα έγγραφα που απαιτούνται κατά την παρ. 1 και με την επικυρωμένη μετάφρασή τους, διαβιβάζονται από τον Υπουργό Εξωτερικών στον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Ο τελευταίος, αφού ελέγξει τη νομιμότητα της αίτησης, τη στέλνει μαζί με τα έγγραφα, και με τη φροντίδα του εισαγγελέα εφετών, στον πρόεδρο εφετών στην περιφέρεια του οποίου διαμένει εκείνος για τον οποίο ζητείται η έκδοση.

Άρθρο 444.- Αίτηση για επεξηγήσεις. Όταν υπάρχουν αμφιβολίες για τη δυνατότητα να γίνει έκδοση κατά τα άρθρα 437 και 438, ζητούνται επεξηγήσεις από το κράτος που κάνει την αίτηση για την έκδοση. Η έκδοση δεν μπορεί να διαταχθεί παρά μόνο όταν οι επεξηγήσεις είναι τέτοιου βαθμού, ώστε να διαλύουν τις αμφιβολίες που έχουν γεννηθεί.

Άρθρο 445.- Έκδοση εντάλματος σύλληψης του εκζητουμένου. 1. Ο πρόεδρος εφετών έχει υποχρέωση, μόλις παραλάβει τα έγγραφα, να διατάξει χωρίς αναβολή με ένταλμα τη σύλληψη του εκζητουμένου και την κατάσχεση όλων των

πειστηρίων. Το ένταλμα σύλληψης και η κατάσχεση εκτελούνται με τη φροντίδα του εισαγγελέα εφετών κατά τα άρθρα 251-269, 277, 278 και 280.

2. Σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης, και ιδιαίτερα όταν υπάρχει βάσιμη υπόνοια φυγής του εκζητουμένου, επιτρέπεται να γίνει και χωρίς ένταλμα η σύλληψη, πριν ακόμα υποβληθεί η αίτηση για έκδοση, με σχετική γραπτή εντολή του εισαγγελέα εφετών. Για τη σύλληψη δεν χρειάζεται διπλωματική μεσολάβηση, απαιτείται όμως αγγελία που διαβιβάζεται ταχυδρομικώς ή με τηλεομοιοτυπία ή με ηλεκτρονική αλληλογραφία από τη δικαστική ή άλλη αρμόδια αρχή του κράτους που ζητεί την έκδοση. Η αγγελία πρέπει να μνημονεύει το έγκλημα και το ένταλμα σύλληψης ή την απόφαση, με βάση τα οποία πρόκειται να ζητηθεί η έκδοση. Ο εισαγγελέας εφετών ανακοινώνει αμέσως τη σύλληψη στον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ο οποίος μπορεί να διατάξει την απόλυση εκείνου που έχει συλληφθεί.

3. Αν εντός προθεσμίας 30 ημερών από τη σύλληψη δεν υποβληθεί η αίτηση για έκδοση, ο συλληφθείς απολύεται με διαταγή του εισαγγελέα εφετών. Αν υποβληθούν εμπροθέσμως τα έγγραφα, εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 1 του παρόντος και των άρθρων 448 επ.

4. Αν ύστερα από την απόλυση του εκζητουμένου περιέλθει στο Υπουργείο Εξωτερικών η σχετική αίτηση, ακολουθείται η διαδικασία της έκδοσης.

5. Εκείνος που έχει συλληφθεί προσωρινά μπορεί να αμφισβητήσει την ταυτότητά του με προσφυγή στο συμβούλιο εφετών μέσα σε τρεις ημέρες από την προσαγωγή του στον εισαγγελέα εφετών. Το συμβούλιο αποφασίζει αμετάκλητα αφού ακούσει εκείνον που ασκεί την προσφυγή και τον συνήγορό του. Η προσφυγή μπορεί να γίνει και προφορικά στον εισαγγελέα εφετών μέσα στην προθεσμία αυτή.

Άρθρο 446.- Βεβαίωση της ταυτότητας - Φυλάκιση του προσώπου που έχει συλληφθεί. 1. Εκείνος που έχει συλληφθεί οδηγείται χωρίς αναβολή μαζί με τις εκθέσεις σύλληψης και κατάσχεσης στον εισαγγελέα εφετών, ο οποίος τον εξετάζει για να βεβαιώσει την ταυτότητά του, λαμβάνοντας υπόψη και τις πληροφορίες της αρχής του πραγματοποίησε την σύλληψη.

2. Όταν η ταυτότητα βεβαιωθεί, ο εισαγγελέας εφετών διατάσσει την κράτησή του στις φυλακές υποδίκων και στέλνει όλες τις εκθέσεις για τη σύλληψη,

την κατάσχεση και τη βεβαίωση της ταυτότητας στον πρόεδρο εφετών. Αν η ταυτότητα αμφισβητηθεί, εφαρμόζεται η παρ. 5 του άρθρου 445.

3. Αν ο εκζητούμενος καταδικαστεί από ελληνικό δικαστήριο για την πράξη για την οποία ζητείται η έκδοσή του, ο χρόνος κράτησης αφαιρείται από την ποινή που του επιβάλλεται.

Άρθρο 447. Ανακοίνωση των εγγράφων. Εκείνος που έχει συλληφθεί δικαιούται να λάβει γνώση είτε ο ίδιος είτε μέσω του συνηγόρου του όλων των εγγράφων και να ζητήσει αντίγραφό τους με δική του δαπάνη.

Άρθρο 448.- Διαδικασία σε περίπτωση συναίνεσης του εκζητουμένου. 1. Σε κάθε περίπτωση επιτρέπεται η έκδοση όταν ο εκζητούμενος συναινεί ρητά να παραδοθεί στο κράτος που ζητεί την έκδοσή του. Η συναίνεση δίνεται ενώπιον προέδρου εφετών της περιφέρειας του τόπου όπου διαμένει ο εκζητούμενος και με την παρουσία του συνηγόρου του και διερμηνέα, εφόσον δεν γνωρίζει την Ελληνική γλώσσα. Ο πρόεδρος εφετών τον ενημερώνει για το αμετάκλητο της δήλωσης αυτής και συντάσσεται έκθεση, σύμφωνα με τους όρους των άρθρων 148 έως 153 του παρόντος.

2. Στην περίπτωση της προηγούμενης παραγράφου για την έκδοση γνωμοδοτεί ο Πρόεδρος Εφετών.

Άρθρο 449.- Συζήτηση για την έκδοση. 1. Ο πρόεδρος εφετών μέσα σε τρεις ημέρες από την παραλαβή των εκθέσεων του άρθρου 446 συγκαλεί το συμβούλιο εφετών. Στο συμβούλιο αυτό προσάγεται εκείνος που έχει συλληφθεί, ο οποίος και δικαιούται να παραστεί με συνήγορο και διερμηνέα της εκλογής του ή, αν δεν έχει, να ζητήσει να διοριστούν συνήγορος και διερμηνέας από τον πρόεδρο εφετών.

2. Το συμβούλιο εφετών συνεδριάζει δημόσια, εκτός αν εκείνος που έχει συλληφθεί ζητήσει να γίνει η συνεδρίαση κεκλεισμένων των θυρών ή δεν παραστεί καθόλου στο συμβούλιο.

3. Ο εκζητούμενος και ο εισαγγελέας έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν από το συμβούλιο την αναβολή της συζήτησης. Το συμβούλιο μπορεί να αναβάλει τη συζήτηση για οκτώ ημέρες και αν κρίνει ότι ελλείπουν τα στοιχεία που προβλέπονται

από την παρ. 1 του άρθρου 443, μπορεί να αναβάλει τη συζήτηση σε εύλογο χρονικό διάστημα.

4. Το συμβούλιο εφετών μπορεί σε κάθε στάδιο της διαδικασίας να διατάξει την αντικατάσταση της κράτησης με περιοριστικούς όρους. Η αντικατάσταση αίρεται αυτοδικαίως μόλις δημοσιευτεί η απόφαση που εγκρίνει την έκδοση. Για την τύχη της εγγύησης αποφασίζει αμετάκλητα το συμβούλιο των εφετών.

Άρθρο 450.- Απόφαση για την έκδοση. 1. Το συμβούλιο εφετών μετά την εξέταση εκείνου που έχει συλληφθεί και μετά τις αγορεύσεις του εισαγγελέα και του εκζητουμένου ή του συνηγόρου του, γνωμοδοτεί αιτιολογημένα για την αίτηση της έκδοσης και αποφαίνεται: α) αν εκείνος που έχει συλληφθεί είναι το ίδιο πρόσωπο με τον εκζητούμενο, β) αν υπάρχουν τα δικαιολογητικά έγγραφα που απαιτούνται από τον κώδικα ή την τυχόν εφαρμοζόμενη συνθήκη για την έκδοση, γ) αν για το έγκλημα που αποδίδεται στον εκζητούμενο ή για το οποίο αυτός καταδικάστηκε, επιτρέπεται η έκδοση, και δ) αν στη συγκεκριμένη περίπτωση συντρέχουν οι όροι του άρθρου 438 στοιχ. δ.

2. Το συμβούλιο εφετών εξετάζει ακόμη, εφόσον δεν κωλύεται από αντίθετη διάταξη που περιέχεται σε συνθήκη, αν υπάρχουν ενδείξεις για τη βασιμότητα της κατηγορίας η οποία αποδίδεται σε εκείνον που έχει συλληφθεί, και αποφαίνεται, με βάση τα προσαγόμενα από το κράτος που ζητεί την έκδοση επίσημα αποδεικτικά στοιχεία, αν αυτά θα επέτρεπαν τη σύλληψη και την παραπομπή του σε δίκη στην Ελλάδα, σε περίπτωση που το έγκλημα είχε τελεστεί σε ελληνικό έδαφος. Για να σχηματίσει γνώμη επί της ουσίας το συμβούλιο μπορεί να προβεί με ένα από τα μέλη του στη συλλογή κάθε χρήσιμου αποδεικτικού υλικού, αναβάλλοντας την έκδοση οριστικής απόφασης το πολύ για τρεις μήνες. Η διάταξη του άρθρου 449 παρ. 4 εφαρμόζεται και σε αυτή την περίπτωση.

3. Αν η έκδοση ζητείται με βάση καταδικαστική απόφαση, το συμβούλιο εφετών λαμβάνει υπόψη του, προκειμένου να αποφανθεί και τυχόν ισχυρισμό του εκζητουμένου ότι δικάστηκε ερήμην χωρίς να κλητευθεί. Αν ο ισχυρισμός κριθεί βάσιμος, εφαρμόζεται το άρθρο 438 περ. η΄.

Άρθρο 451.- Ένδικο μέσο κατά της απόφασης. 1. Κατά της οριστικής απόφασης του συμβουλίου εφετών επιτρέπεται στον εκζητούμενο και στον εισαγγελέα εφετών να ασκήσει έφεση στον Άρειο Πάγο μέσα σε πέντε ημέρες από τη δημοσίευση της απόφασης στο ακροατήριο. Η έφεση ασκείται σύμφωνα με τις διατυπώσεις του άρθρου 474.

2. Ο Άρειος Πάγος σε συμβούλιο αποφαίνεται μέσα σε δεκαπέντε ημέρες με ανάλογη εφαρμογή των άρθρων 449 και 450. Ο εκζητούμενος κλητεύεται αυτοπροσώπως ή μέσω του αντικλήτου του τρεις τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συζήτηση, με τη φροντίδα του εισαγγελέα του Αρείου Πάγου.

3. Κατά της απόφασης του προέδρου εφετών που αποφαίνεται κατά το άρθρο 448, επιτρέπεται στον εισαγγελέα εφετών να ασκήσει έφεση σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου αυτού και ακολουθείται η αντίστοιχη διαδικασία. Σε περίπτωση παραβίασης του άρθρου 438, δικαίωμα έφεσης έχει και ο εκζητούμενος.

Άρθρο. 452.- Πότε διατάσσεται η έκδοση. 1. Την έκδοση μπορεί να διατάξει ο Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με απόφασή του μόνον εφόσον το συμβούλιο έχει γνωμοδοτήσει καταφατικά και αμετάκλητα.

2. Αν το συμβούλιο αποφασίσει αμετάκλητα ότι δεν πρέπει να γίνει έκδοση, αυτός που έχει συλληφθεί απολύεται από τη φυλακή με διαταγή του εισαγγελέα εφετών, ο οποίος αμέσως ειδοποιεί σχετικά τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Επίσης απολύεται ο εκζητούμενος αν το κράτος που τον ζήτησε δεν τον παραλάβει μέσα σε δύο μήνες από τότε που κοινοποιείται σε αυτόν η απόφαση του Υπουργού για την έκδοση. Σε κάθε περίπτωση ο εκζητούμενος απολύεται αν περάσουν δώδεκα (12) μήνες από την ημέρα της σύλληψής του, η οποία προθεσμία μπορεί να παραταθεί με απόφαση του δικαστικού συμβουλίου κατά έξι (6) ακόμη μήνες.

3. Το αρμόδιο για την έκδοση συμβούλιο εφετών επιλύει αμετάκλητα κάθε αμφιβολία ή αντίρρηση σχετικά με την κράτηση του εκζητουμένου, ύστερα από κλήτευσή του προ τριών ημερών.

Άρθρο 453.- Απόδοση των κατασχεθέντων. 1. Το συμβούλιο, οποιαδήποτε και αν είναι η απόφασή του σχετικά με την έκδοση, αποφασίζει αν τα αντικείμενα ή

τα πειστήρια που έχουν κατασχεθεί ή επισυναφθεί στη δικογραφία, πρέπει να παραδοθούν στο κράτος που ζητεί την έκδοση, στον εκζητούμενο, σε τρίτο που προβάλλει δικαιώματα ή σε εγχώρια αρχή, ώστε να χρησιμοποιηθούν για ανάκριση.

2. Σε κάθε στάδιο της διαδικασίας το συμβούλιο αποφασίζει για τις αξιώσεις που προβάλλονται από τρίτους, οι οποίοι κατέχουν ή αξιώνουν δικαιώματα κυριότητας σε αντικείμενα ή πειστήρια που έχουν κατασχεθεί.

Άρθρο 454.- Υποβολή νέας αίτησης. Ακόμα και μετά την αμετάκλητη απόφαση κατά της έκδοσης μπορεί να υποβληθεί νέα αίτηση για έκδοση εφόσον στηρίζεται σε στοιχεία που δεν είχαν τεθεί υπόψη του συμβουλίου.

Άρθρο 455.- Διαμεταγωγή. 1. Για τη διέλευση από την ελληνική επικράτεια προσώπου που έχει εκδοθεί από ένα αλλοδαπό κράτος σε άλλο, απαιτείται η έγκριση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ύστερα από σχετική αίτηση του εκζητούντος κράτους. Στην αίτηση διαμεταγωγής πρέπει να επισυνάπτονται τα έγγραφα που αναφέρονται στο άρθρο 443.

2. Ο Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων μπορεί να αρνηθεί την έγκριση αυτή: α) αν ο εκζητούμενος είναι έλληνας υπήκοος, β) αν πιθανολογείται ότι εκείνος για τον οποίο ζητείται η έκδοση θα υποβληθεί σε διακρίνουσα μεταχείριση για λόγους φυλετικούς, θρησκευτικούς, πολιτικούς ή εξαιτίας της εθνικότητάς του, ή ότι θα υποβληθεί σε μεταχείριση απάδουσα προς την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και ότι θα διακυβευτούν τα ανθρώπινα δικαιώματά του, γ) αν το εκζητούν κράτος δεν επιτρέπει στο ελληνικό κράτος να υποβάλει αίτηση διαμεταγωγής.

3. Η υποχρέωση για υποβολή της αίτησης της παρ. 1 υφίσταται και όταν η μεταγωγή από ένα αλλοδαπό κράτος σε άλλο αλλοδαπό κράτος γίνεται με χρησιμοποίηση αεροπορικής γραμμής και προβλέπεται προσγείωση στο ελληνικό έδαφος. Αν υπάρξει διέλευση από τον ελληνικό εναέριο χώρο χωρίς να προβλέπεται προσγείωση στο ελληνικό έδαφος, το εκζητούν κράτος απλώς κοινοποιεί σχετικό έγγραφο στον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Στην περίπτωση που υπάρξει απρόβλεπτη προσγείωση στο ελληνικό έδαφος η κοινοποίηση αυτή επέχει τη θέση της αγγελίας της παρ. 2 του άρθρου 445, οπότε και

διατάσσεται η προσωρινή σύλληψη του εκζητουμένου, με αναλογική εφαρμογή του άρθρου 445, μέχρις ότου υποβληθεί αίτηση διαμεταγωγής.

Άρθρο 456.- Αίτηση των ελληνικών αρχών για έκδοση. 1. Η αίτηση, με την οποία ζητείται η έκδοση από ξένο κράτος στις ελληνικές δικαστικές αρχές προσώπου που διώκεται ή έχει καταδικαστεί στην Ελλάδα, υποβάλλεται από τον εισαγγελέα εφετών, στην περιφέρεια του οποίου ασκείται η ποινική δίωξη ή έχει απαγγελθεί η καταδίκη, μέσω του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Ο εισαγγελέας μαζί με την αίτηση διαβιβάζει όλα τα έγγραφα που απαιτούνται κατά το άρθρο 443 ή τη σύμβαση, ακριβή περιγραφή των χαρακτηριστικών του προσώπου και, αν είναι δυνατό, τη φωτογραφία του.

2. Την έκδοση μπορεί να ζητήσει και ο Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με δική του πρωτοβουλία.

3. Αν ο εκζητούμενος καταδικαστεί από ελληνικό δικαστήριο για την πράξη για την οποία εκδόθηκε στην Ελλάδα, ο χρόνος κράτησής του στο εξωτερικό αφαιρείται από την ποινή που του επιβάλλεται.

Άρθρο 457.- Επανέκδοση σε ξένη χώρα προσώπου που εκδόθηκε στις ελληνικές αρχές. Όταν τρίτη χώρα ζητεί την έκδοση προσώπου που ήδη εκδόθηκε στις ελληνικές αρχές, επικαλούμενη έγκλημα προγενέστερο από την έκδοσή του και διαφορετικό από εκείνο για το οποίο δικάστηκε στην Ελλάδα, η έκδοση αυτή δεν μπορεί να γίνει χωρίς τη συναίνεση της χώρας που έχει εκδώσει το πρόσωπο στις ελληνικές αρχές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Άλλες περιπτώσεις δικαστικής συνδρομής

Άρθρο 458.- Αιτήσεις για ανακριτικές πράξεις. 1. Οι αιτήσεις των ελληνικών δικαστικών αρχών προς αλλοδαπές αρχές για την εξέταση στο έδαφός τους μαρτύρων και κατηγορουμένων, την κατάσχεση πειστηρίων την ενέργεια αυτοψίας και πραγματογνωμοσύνης και άλλων ανακριτικών πράξεων που προβλέπονται στον ΚΠΔ και σε άλλες ειδικές δικονομικές διατάξεις, διαβιβάζονται από τον αρμόδιο

εισαγγελέα εφετών στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που μεριμνά για την εκτέλεσή τους μέσω του Υπουργείου Εξωτερικών με βάση τις διατάξεις των διεθνών συνθηκών και εθίμων.

2. Σε επείγουσες περιπτώσεις οι αιτήσεις αυτές διαβιβάζονται απευθείας στις επιτόπιες ελληνικές προξενικές αρχές, εφόσον αυτές μπορούν με βάση τις διατάξεις της παρ. 1 να ασκήσουν ανακριτικά καθήκοντα. Σχετικά ειδοποιείται το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

3. Με τον ίδιο τρόπο διαβιβάζονται και οι κλήσεις για να επιδοθούν στους μάρτυρες και στους κατηγορουμένους.

Άρθρο 459.- Αιτήσεις των ξένων δικαστικών αρχών για ανακριτικές πράξεις. 1. Οι αιτήσεις ξένων δικαστικών αρχών για τη διενέργεια ανακριτικής πράξης από τις αναφερόμενες στο προηγούμενο άρθρο διαβιβάζονται από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και εκτελούνται με παραγγελία του αρμόδιου εισαγγελέα εφετών από τον ανακριτή, στην περιφέρεια του οποίου πρόκειται να διεξαχθεί η ανακριτική πράξη, το ταχύτερο δυνατό. Κατά τα λοιπά τηρούνται οι σχετικές διατάξεις του κώδικα, οι διεθνείς συνθήκες και τα έθιμα.

2. Οι κλήσεις προς τους μάρτυρες, τους πραγματογνώμονες και τους κατηγορουμένους, οι αποφάσεις ή άλλα έγγραφα της ποινικής διαδικασίας επιδίδονται με φροντίδα του εισαγγελέα πρωτοδικών σύμφωνα με τα άρθρα 154-163. Αν η σχετική αίτηση αφορά την πρόσκληση μαρτύρων ή πραγματογνωμόνων, γίνεται δεκτή μόνον εφόσον η ξένη δικαστική αρχή που την υποβάλλει αναλαμβάνει ρητά την υποχρέωση να μη διωχθεί ή κρατηθεί ο καλούμενος, για έγκλημα το οποίο έχει τελεστεί πριν από την εμφάνισή του στην ξένη αρχή που τον καλεί.

3. Ο Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ύστερα από σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου συμβουλίου εφετών μπορεί να αρνηθεί την εκτέλεση των αιτήσεων που αναφέρονται στις παρ. 1 και 2: α) αν κατά τις διατάξεις των άρθρων 437 και 438 δεν επιτρέπεται να εκδοθεί ο κατηγορούμενος για την πράξη σχετικά με την οποία διενεργεί ανάκριση η ξένη δικαστική αρχή ή β) αν κατά τους όρους συνθήκης με τη χώρα που υποβάλλει την αίτηση δεν είναι υποχρεωτική η έκδοση.

4. Κάθε αμφιβολία ή αντίρρηση σχετικά με την εκτέλεση αίτησης δικαστικής συνδρομής επιλύεται από το συμβούλιο εφετών, το οποίο με τη διαδικασία του άρθρου 449 αποφασίζει εντός διαστήματος οκτώ ημερών. Κατά της απόφασης αυτής επιτρέπεται να ασκηθεί αναίρεση από τον εισαγγελέα και από αυτόν τον οποίο αφορά το αίτημα δικαστικής συνδρομής.

Άρθρο 460.- Μεταγωγή του κρατουμένου για εξέταση. Διαβίβαση πειστηρίων. 1. Ο Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου εισαγγελέα εφετών μπορεί να διατάξει ύστερα από αίτηση ξένης δικαστικής αρχής που διαβιβάζεται με τη διπλωματική οδό, την μεταγωγή σε αυτήν προσώπου που κρατείται στις φυλακές για να εξεταστεί ως μάρτυρας και κατ' αντιπαράσταση με μάρτυρες ή κατηγορουμένους. Η μεταγωγή διατάσσεται με τον όρο της άμεσης επιστροφής του κρατουμένου.

2. Η μεταγωγή αυτή μπορεί να διαταχθεί μόνο σε κράτος το οποίο με νόμο ή με σύμβαση παρέχει την ίδια δικαστική συνδρομή στο ελληνικό κράτος. Τα έξοδα της μεταγωγής και της επιστροφής βαρύνουν το κράτος που ζητεί τη μεταγωγή και προκαταβάλλονται από αυτό ή από την αρμόδια ελληνική αρχή, αν η ευχέρεια αυτή παρέχεται και στο ελληνικό κράτος από τη χώρα που ζητεί τη μεταγωγή. Η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 459 εφαρμόζεται ανάλογα και σε αυτήν την περίπτωση.

3. Η αίτηση ξένης αρχής για τη διαβίβαση πειστηρίων ή άλλων αντικειμένων που βρίσκονται στα χέρια των ελληνικών δικαστικών αρχών εκτελείται με παράδοση των πειστηρίων στο Υπουργείο Εξωτερικών, αν η παράδοση δεν προσκρούει σε ιδιαίτερους λόγους, και με τον όρο της άμεσης επιστροφής αυτών που διαβιβάστηκαν. Αν πρόκειται για έγγραφα, αποστέλλονται φωτοτυπίες τους.

4. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο δικαστική αυτή συνδρομή εκτελείται με τον όρο της αμοιβαιότητας.

Άρθρο 461.- Έξοδα μαρτύρων και πραγματογνωμόνων. Στις κλήσεις των μαρτύρων και πραγματογνωμόνων, των οποίων η εξέταση ζητείται από αλλοδαπή δικαστική αρχή, πρέπει να σημειώνεται το ποσό που απαιτείται να καταβληθεί στον κλητευόμενο για τα έξοδα ταξιδιού και διαμονής. Έναντι του ποσού αυτού προκαταβάλλεται στον κλητευόμενο ανάλογο μέρος από την ημεδαπή αρμόδια αρχή,

με εντολή του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αμέσως μόλις αυτός δηλώσει ότι θα προσέλθει, με τον όρο της αντικαταβολής του ποσού από τη χώρα που το ζητεί. Ο όρος της παρ. 2 του άρθρου 459 εφαρμόζεται και σε αυτήν την περίπτωση.

ΕΚΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

Άρθρο 462.- Ποια είναι τα ένδικα μέσα. 1. Τα τακτικά ένδικα μέσα που προβλέπονται στην ποινική διαδικασία κατά των βουλευμάτων και των αποφάσεων, εκτός από όσα ορίζονται με ειδικές διατάξεις του κώδικα, είναι: α) η έφεση και β) η αίτηση για αναίρεση.

2. Έκτακτο ένδικο μέσο είναι η επανάληψη της διαδικασίας.

Άρθρο 463.- Έκταση ισχύος γενικών όρων. Οι γενικοί ορισμοί του κώδικα για τα ένδικα μέσα εφαρμόζονται και στα οιονεί ένδικα μέσα ή τα ένδικα βοηθήματα που με ειδικές διατάξεις αναγνωρίζονται, εκτός αν υπάρχει αντίθετη πρόβλεψη ή οι ορισμοί αυτοί δεν συμβιβάζονται με την φύση τους.

Άρθρο 464.- Ποιος τα ασκεί. Ένδικο μέσο μπορεί να ασκήσει μόνο εκείνος που ο νόμος του δίνει ρητά αυτό το δικαίωμα. Σε κάθε όμως περίπτωση είναι απαραίτητο ο δικαιούμενος να έχει συμφέρον για την άσκηση του ενδίκου μέσου.

Άρθρο 465.- Άσκηση ενδίκων μέσων από τον εισαγγελέα. Ο εισαγγελέας εφετών και ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, σε όσες περιπτώσεις τους παρέχει ο νόμος ένδικα μέσα, μπορούν να τα ασκήσουν, οποιαδήποτε γνώμη ή πρόταση και αν είχαν διατυπώσει κατά τη συζήτηση ύστερα από την οποία εκδόθηκε η απόφαση ή το βούλευμα που προσβάλλεται, είτε οι ίδιοι είτε κατώτερος εκπρόσωπος της εισαγγελικής αρχής. Ο ανώτερος σε βαθμό εισαγγελέας έχει την ίδια δυνατότητα,

ακόμη και αν ο κατώτερος αποδέχτηκε την απόφαση. Η κρίση εκφέρεται μία μόνο φορά από τον αρμόδιο εισαγγελέα εφετών. Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται και για τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου.

Άρθρο 466.- Άσκηση των ενδίκων μέσων που παρέχονται στους διαδίκους. 1. Ο διάδικος μπορεί να ασκήσει το ένδικο μέσο που του ανήκει, είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω αντιπροσώπου που έχει εντολή κατά τους όρους του άρθρου 89 παρ. 2. Το πληρεξούσιο ή επικυρωμένο αντίγραφό του προσαρτάται στη σχετική έκθεση. Στις περιπτώσεις άσκησης ενδίκου μέσου κατά βουλεύματος, καθώς και κατά αποφάσεων όταν ο δικαιούμενος δεν είναι παρών κατά την απαγγελία τους, το πληρεξούσιο μπορεί να προσκομισθεί στον γραμματέα ενώπιον του οποίου ασκήθηκε το ένδικο μέσο, μέσα σε είκοσι ημέρες από την άσκησή του. Αν η προθεσμία αυτή παρέλθει άπρακτη, το ένδικο μέσο κηρύσσεται απαράδεκτο κατά τις διατάξεις του άρθρου 476 παρ. 1. Το προηγούμενο εδάφιο δεν εφαρμόζεται στις περιπτώσεις των άρθρων 341, 430, 435 και 501 παρ. 1 εδ. τελευταίο.

2. Το ένδικο μέσο κατά της καταδικαστικής απόφασης που παρέχεται σε εκείνον που καταδικάστηκε μπορεί να ασκηθεί για λογαριασμό του και από τον συνήγορο που είχε παραστεί στη συζήτηση. Προκειμένου για πρόσωπο που βρίσκεται σε δικαστική συμπαράσταση το ένδικο αυτό μέσο μπορεί να ασκηθεί και από δικαστικό συμπαραστάτη. Αν εκείνος που καταδικάστηκε βρίσκεται, με βάση τη μνημονευόμενη στην απόφαση σχετική κρίση του δικαστηρίου που τον καταδίκασε, σε διανοητική κατάσταση που δεν του επιτρέπει να αντιληφθεί το συμφέρον του και δεν έχει κηρυχθεί ακόμα σε κατάσταση δικαστικής συμπαράστασης, το ένδικο μέσο μπορεί να ασκηθεί, εκτός από συνήγορο, και από ανιόντα, σύζυγο ή συνδεόμενο με σύμφωνο συμβίωσης ή κατιόντα ή συγγενή εξ αίματος σε πλάγια γραμμή έως δεύτερου βαθμού.

3. Εναντίον του ίδιου βουλεύματος ή της ίδιας απόφασης, δεν μπορεί ποτέ να ασκηθεί για δεύτερη φορά το ίδιο ένδικο μέσο, που έχει κριθεί.

Άρθρο 467.- Αντίθετη δήλωση του κατηγορουμένου. 1. Το ένδικο μέσο που ασκήθηκε από συνήγορο κατά το άρθρο 466 παρ. 2 ματαιώνεται με αντίθετη δήλωση του κατηγορουμένου ή του δικαστικού συμπαραστάτη. Η αντίθετη δήλωση πρέπει

να γίνει ενώπιον οποιουδήποτε δικαστικού γραμματέα, οπότε συντάσσεται έκθεση, και έως την έναρξη της συζήτησης του ενδίκου μέσου. Αν εκείνος που έκανε τη δήλωση είναι ανήλικος ή τελεί υπό δικαστική συμπαράσταση, η ενέργειά του πρέπει να συνοδεύεται και με τη δήλωση του προσώπου που ασκεί τη γονική μέριμνα ή του δικαστικού συμπαραστάτη ότι συναινεί στην αντίθετη αυτή δήλωση.

2. Όταν και ο κατηγορούμενος και ο συνήγορος ασκήσουν το ένδικο μέσο και υπάρχει αντίθεση μεταξύ των λόγων που προβάλλονται, θα προτιμηθεί το ένδικο μέσο που ωφελεί περισσότερο τον κατηγορούμενο. Σε κάθε άλλη περίπτωση η δήλωση του ενός συμπληρώνει τη δήλωση του άλλου.

Άρθρο 468.- Μεταβιβαστικό αποτέλεσμα. 1. Το ένδικο μέσο κρίνεται από το συμβούλιο ή το δικαστήριο που ο νόμος ορίζει.

2. Σε κάθε περίπτωση το συμβούλιο ή το δικαστήριο που κρίνει το ένδικο μέσο, έχει εξουσία να κρίνει μόνο για εκείνα τα μέρη του βουλεύματος ή της απόφασης στα οποία αναφέρονται οι προβαλλόμενοι λόγοι.

Άρθρο 469.- Επεκτατικό αποτέλεσμα. Αν στο έγκλημα συμμετείχαν περισσότεροι ή αν η ποινική ευθύνη ενός κατηγορουμένου εξαρτάται σύμφωνα με τον νόμο από την ευθύνη του άλλου, το ένδικο μέσο που ασκεί κάποιος από τους κατηγορουμένους, ακόμη και όταν χορηγείται μόνο σε αυτόν από τον νόμο, καθώς και οι λόγοι τους οποίους προτείνει, αν δεν αναφέρονται αποκλειστικά στο πρόσωπό του, ωφελούν και τους υπόλοιπους κατηγορουμένους. Στην περίπτωση της συνάφειας ισχύει ο ίδιος κανόνας, μόνο αν οι λόγοι που προβάλλονται με το ένδικο μέσο αφορούν παραβάσεις της διαδικασίας και δεν αρμόζουν αποκλειστικά στο πρόσωπο εκείνου που το άσκησε. Για τη συζήτηση του ενδίκου μέσου δεν είναι αναγκαία η κλήτευση των ωφελούμενων κατηγορουμένων, οι οποίοι όμως μπορούν να εμφανισθούν και να συμμετάσχουν στη δίκη. Σε περίπτωση που το δικαστήριο παρέλειψε να αποφανθεί για το επεκτατικό αποτέλεσμα του ενδίκου μέσου, μπορεί μετά από αίτηση αυτών ή του εισαγγελέα να επιληφθεί εκ νέου προς συμπλήρωση της απόφασής του.

Άρθρο 470.- Απαγόρευση χειροτέρευσης της θέσης του κατηγορουμένου. Στην περίπτωση που ασκήθηκε ένδικο μέσο εναντίον καταδικαστικής απόφασης από εκείνον που καταδικάστηκε ή υπέρ αυτού, δεν μπορεί να γίνει χειρότερη η θέση του ούτε να ανακληθούν τα ευεργετήματα που δόθηκαν με την απόφαση που προσβάλλεται. Δεν εμποδίζεται όμως η επιβολή παρεπόμενης ποινής, που από παραδρομή δεν επιβλήθηκε, αν και σύμφωνα με τον νόμο έπρεπε υποχρεωτικά να επιβληθεί, ή η επιβολή μέτρου ασφάλειας προβλεπόμενου από τον ποινικό κώδικα.

Άρθρο 471.- Αναστολική δύναμη των ενδίκων μέσων. 1. Το ένδικο μέσο που ασκήθηκε από εκείνον που έχει το σχετικό δικαίωμα εμπρόθεσμα και νομότυπα, καθώς και η προθεσμία για την άσκηση, αναστέλλουν την εκτέλεση της απόφασης ή του βουλεύματος που προσβάλλονται, όταν ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά. Δεν αναστέλλεται όμως η διάταξη του βουλεύματος που αφορά τη σύλληψη και την προσωρινή κράτηση. Αν το βούλευμα αποφαίνεται ότι δεν πρέπει να γίνει κατηγορία εναντίον του κατηγορουμένου, ποτέ δεν αναστέλλεται η απόλυσή του από τις φυλακές.

2. Κατ' εξαίρεση η προθεσμία για την άσκηση του ενδίκου μέσου της αναίρεσης και η αίτηση για την αναίρεση δεν αναστέλλουν την εκτέλεση της απόφασης που προσβάλλεται με αυτή. Το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση μπορεί, μόλις ασκηθεί αναίρεση και εφόσον το ζητήσει ο εισαγγελέας ή ο κατηγορούμενος, να αναστείλει την εκτέλεσή της ή, αν η αναίρεση ασκείται κατά απόφασης που απέρριψε την έφεση ως απαράδεκτη ή ανυποστήρικτη, να αναστείλει την εκτέλεση της πρωτόδικης απόφασης. Η αναστολή διατάσσεται εφόσον προβλέπεται ότι η έκτιση της ποινής ωσότου εκδοθεί η απόφαση επί της αναίρεσης θα έχει ως συνέπεια υπέρμετρη και ανεπανόρθωτη βλάβη για τον κατηγορούμενο ή την οικογένειά του. Δεύτερη αίτηση αναστολής εκτέλεσης από τον κατηγορούμενο είναι απαράδεκτη, αν δεν παρέλθουν δύο μήνες από την απόρριψη της προηγούμενης.

Άρθρο 472.- Αμφισβήτηση της αναστολικής δύναμης του ενδίκου μέσου. Κάθε δισταγμός ή αμφισβήτηση για την αναστολική δύναμη του ενδίκου μέσου κατά το άρθρο 471 λύεται αμετάκλητα από το δικαστήριο ή το δικαστικό συμβούλιο

που εξέδωσε την απόφαση ή το βούλευμα που προσβάλλεται. Αν όμως ο δισταγμός ή η αμφισβήτηση ανακύψει μετά την εισαγωγή του ενδίκου μέσου για συζήτηση, λύεται από το δικαστήριο ή το δικαστικό συμβούλιο που είναι αρμόδιο να κρίνει. Σε κάθε περίπτωση ο κατηγορούμενος καλείται πριν είκοσι τέσσερις τουλάχιστον ώρες να εκφράσει τη γνώμη του στο όργανο που θα κρίνει για την αμφισβήτηση.

Άρθρο 473.- Προθεσμία για την άσκηση των ενδίκων μέσων. 1. Όπου ειδική διάταξη νόμου δεν ορίζει διαφορετικά, η προθεσμία για την άσκηση ενδίκων μέσων είναι δέκα ημέρες από τη δημοσίευση της απόφασης. Αν ο δικαιούμενος δεν είναι παρών κατά την απαγγελία της απόφασης, η πιο πάνω προθεσμία είναι επίσης δεκαήμερη, εκτός αν αυτός διαμένει στην αλλοδαπή ή είναι άγνωστη η διαμονή του, οπότε η προθεσμία είναι τριάντα ημερών και αρχίζει σε κάθε περίπτωση από την επίδοση της απόφασης. Το προηγούμενο εδάφιο εφαρμόζεται και για την προθεσμία άσκησης ενδίκων μέσων κατά βουλευμάτων. Για τον εισαγγελέα η προθεσμία άσκησης ενδίκων μέσων κατά βουλευμάτων είναι ενός μήνα από την έκδοση του βουλεύματος.

2. Η προθεσμία για την άσκηση αναίρεσης από τον κατηγορούμενο είναι είκοσι ημερών, η οποία αρχίζει σύμφωνα με την παρ. 3. Η αναίρεση μπορεί να ασκηθεί από τον κατηγορούμενο και με δήλωση που περιέχει όσα ορίζονται στην παρ. 4 του επόμενου άρθρου και επιδίδεται στον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου.

3. Η προθεσμία για την άσκηση της αναίρεσης αρχίζει από τότε που η τελεσίδικη απόφαση θα καταχωριστεί καθαρογραμμένη στο ειδικό βιβλίο που τηρείται από τη γραμματεία του ποινικού δικαστηρίου. Ειδικά για τον κατηγορούμενο, ο οποίος αμέσως μετά την έκδοση της απόφασης γνωστοποίησε με δήλωση του ιδίου ή του συνηγόρου, η οποία καταχωρίζεται στα πρακτικά, τη διεύθυνση του ηλεκτρονικού του ταχυδρομείου, η προθεσμία για την άσκηση της αναίρεσης αρχίζει μετά τη σχετική ενημέρωση από τον γραμματέα του δικαστηρίου με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου αναφορικά με την καταχώριση της απόφασης ως καθαρογραμμένης. Η καταχώριση της καθαρογραμμένης απόφασης στο ειδικό βιβλίο απαιτείται μόνο για την έναρξη της προθεσμίας άσκησης αναίρεσης και τυχόν μη καταχώριση δεν εμποδίζει την παραγραφή της ποινής. Στο ειδικό αυτό βιβλίο καταχωρίζονται καθαρογραμμένες και οι αποφάσεις των πρωτοβάθμιων

δικαστηρίων, που, όπως απαγγέλθηκαν, προσβάλλονται με έφεση, εφόσον, εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από τη δημοσίευση της απόφασης, το ζητήσει ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου. Η προθεσμία για την άσκηση αναίρεσης από τον εισαγγελέα αρχίζει και στην περίπτωση αυτή, από την ως άνω καταχώριση.

4. Οι παραπάνω προθεσμίες για την άσκηση ενδίκων μέσων κατά βουλευμάτων και αποφάσεων καθώς και για την άσκηση οιονεί ενδίκων μέσων και ενδίκων βοηθημάτων αναστέλλονται κατά το χρονικό διάστημα από 1ης έως 31ης Αυγούστου.

Άρθρο 474.- Έκθεση και λόγοι άσκησης του ενδίκου μέσου. 1. Με την επιφύλαξη της διάταξης της παρ. 2 του άρθρου 473, το ένδικο μέσο ασκείται με δήλωση στο γραμματέα του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση (ή το βούλευμα) ή στο γραμματέα του ειρηνοδικείου ή στον προϊστάμενο της προξενικής αρχής που βρίσκεται στο εξωτερικό και στην περιφέρεια των οποίων κατοικεί ή διαμένει προσωρινά ο δικαιούμενος. Αν αυτός κρατείται στη φυλακή, η δήλωση μπορεί να γίνει και σ' εκείνον που τη διευθύνει. Για τη δήλωση συντάσσεται έκθεση που υπογράφεται από εκείνον που την υποβάλλει ή τον αντιπρόσωπό του (άρθρο 466 παρ. 1) και από κείνον που τη δέχεται. Ο εισαγγελέας μπορεί να δηλώσει την άσκηση του ενδίκου μέσου και με τηλεομοιοτυπία ή ηλεκτρονική αλληλογραφία, οπότε το ένδικο μέσο θεωρείται ότι ασκήθηκε με την αποδεδειγμένη αποστολή τους.

2. Το ένδικο μέσο μπορεί επίσης να ασκηθεί και με κατάθεση δικογράφου στα παραπάνω πρόσωπα, για την οποία συντάσσεται έκθεση εγχείρισης.

3. Αν η έκθεση γίνει ή το δικόγραφο κατατεθεί σε άλλον γραμματέα ή στο διευθυντή των φυλακών, αποστέλλεται αμέσως στο γραμματέα του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση.

4. Στην έκθεση ή το δικόγραφο πρέπει να διατυπώνονται και οι λόγοι για τους οποίους ασκείται το ένδικο μέσο.

Άρθρο 475.- Παραίτηση από ένδικο μέσο. 1. Ο διάδικος μπορεί να παραιτηθεί από το ένδικο μέσο που έχει ασκήσει. Η παραίτηση δηλώνεται σύμφωνα με το άρθρο 474 παρ. 1 και 2 και μπορεί να γίνει ακόμα και στο ακροατήριο, πριν

αρχίσει η συζήτηση, με δήλωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά της συνεδρίασης. Η παραίτηση που έγινε δεν μπορεί να ανακληθεί.

2. Ο εισαγγελέας δεν μπορεί να παραιτηθεί από το ένδικο μέσο που έχει ασκήσει.

3. Ο συνήγορος που άσκησε ένδικο μέσο κατά το άρθρο 466 παρ. 2 δεν μπορεί να παραιτηθεί από αυτό χωρίς τη συναίνεση του κατηγορουμένου ή του δικαστικού συμπαραστάτη του.

Άρθρο 476.- Όταν το ένδικο μέσο είναι απαράδεκτο. 1. Όταν το ένδικο μέσο ασκήθηκε από πρόσωπο που δεν είχε το δικαίωμα ή εναντίον απόφασης ή βουλεύματος για τα οποία δεν προβλέπεται ή όταν ασκήθηκε εκπρόθεσμα ή χωρίς να τηρηθούν οι διατυπώσεις που ορίζονται από τον νόμο για την άσκησή του, καθώς και όταν έγινε νόμιμα παραίτηση από το ένδικο μέσο ή όταν τούτο ασκείται για δεύτερη φορά ή σε κάθε άλλη περίπτωση που ο νόμος ρητά προβλέπει ότι το ένδικο μέσο είναι απαράδεκτο, το δικαστικό συμβούλιο ή το δικαστήριο (ως συμβούλιο) που είναι αρμόδιο να κρίνει σχετικά, ύστερα από πρόταση του εισαγγελέα και αφού ακούσει τους διαδίκους που εμφανιστούν, κηρύσσει απαράδεκτο το ένδικο μέσο και διατάσσει την εκτέλεση της απόφασης ή του βουλεύματος που έχει προσβληθεί και την καταδίκη στα έξοδα εκείνου που άσκησε το ένδικο μέσο. Ο εισαγγελέας οφείλει να ειδοποιήσει τους διαδίκους για να προσέλθουν στο συμβούλιο και να εκθέσουν τις απόψεις τους πέντε τουλάχιστον ημέρες πριν από την εισαγωγή της υπόθεσης στο δικαστήριο (συμβούλιο). Την ειδοποίηση ενεργεί ο γραμματέας της εισαγγελίας με οποιοδήποτε μέσο (εγγράφως ή με τηλεομοιοτυπία ή με ηλεκτρονική αλληλογραφία ή προφορικά ή τηλεφωνικά), οπότε η ειδοποίηση στις δύο τελευταίες περιπτώσεις αποδεικνύεται με βεβαίωση του αρμόδιου γραμματέα του δικαστηρίου ή του δικαστικού συμβουλίου, η οποία επισυνάπτεται στη δικογραφία.

2. Κατά της απόφασης που απορρίπτει το ένδικο μέσο ως απαράδεκτο επιτρέπεται μόνο αναίρεση.

3. Αν το ένδικο μέσο κηρυχθεί απαράδεκτο, τα αποτελέσματά του παύουν αυτοδικαίως κατά το άρθρο 469.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΜΗΜΑ

ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ ΚΑΤΑ ΒΟΥΛΕΥΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Έφεση κατά βουλεύματος

Άρθρο 477. Σε ποιους επιτρέπεται. Έφεση κατά του βουλεύματος επιτρέπεται στον κατηγορούμενο και στον εισαγγελέα, στις περιπτώσεις των επόμενων άρθρων και σε όσες άλλες ορίζει ειδικά ο νόμος.

Άρθρο 478.- Πότε επιτρέπεται στον κατηγορούμενο. 1. Το ένδικο μέσο της έφεσης επιτρέπεται στον κατηγορούμενο μόνο κατά του βουλεύματος του συμβουλίου πλημμελειοδικών το οποίο τον παραπέμπει στο δικαστήριο για κακούργημα και μόνο για τους λόγους: α) της απόλυτης ακυρότητας και β) της ευθείας εσφαλμένης ερμηνείας και εφαρμογής ουσιαστικής ποινικής διάταξης.

2. Το ένδικο μέσο της έφεσης επιτρέπεται επίσης στον ανήλικο κατηγορούμενο μόνο κατά του βουλεύματος του συμβουλίου πλημμελειοδικών το οποίο τον παραπέμπει στο δικαστήριο για έγκλημα που, αν το τελούσε ενήλικος, θα ήταν κακούργημα και για το οποίο επιβάλλεται η ποινή του περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης ανηλίκων, σύμφωνα με το άρθρο 127 παρ. 1 ΠΚ, και μόνο για τους λόγους που αναφέρονται στην παρ. 1 του παρόντος.

Άρθρο 479.- Πότε επιτρέπεται στον εισαγγελέα. Ο εισαγγελέας εφετών μπορεί να προσβάλει με έφεση οποιοδήποτε βούλευμα του συμβουλίου πλημμελειοδικών.

Άρθρο 480.- Προθεσμία. Η κατά το προηγούμενο άρθρο έφεση ασκείται μέσα σε προθεσμία ενός μήνα από την έκδοση του βουλεύματος (άρθρο 306 εδ. τελ.). Η προθεσμία αυτή και η έφεση που ασκήθηκε δεν αναστέλλουν την αποφυλάκιση του κατηγορουμένου που έχει διαταχθεί με το προσβαλλόμενο βούλευμα.

Άρθρο 481.- Αρμόδιο δικαστήριο για την έφεση. Για την έφεση αποφαίνεται το συμβούλιο εφετών ύστερα από πρόταση του εισαγγελέα εφετών σύμφωνα με τα άρθρα 316, 318 και 319.

Άρθρο 482.- Δικαιοδοσία συμβουλίου εφετών. Αν το βούλευμα που προσβάλλεται έχει εκδοθεί ακύρως, το συμβούλιο εφετών, αφού το κηρύξει άκυρο, κρατεί την υπόθεση και αποφαίνεται σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Αίτηση αναίρεσης βουλεύματος

Άρθρο 483.- Πότε επιτρέπεται στον εισαγγελέα. 1. Ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί να ζητήσει την αναίρεση του βουλεύματος, που αφορά κακούργημα, όταν αυτό παραπέμπει τον κατηγορούμενο ή αποφαίνεται ότι δεν πρέπει να γίνει κατηγορία ή παύει προσωρινά ή οριστικά την ποινική δίωξη ή την κηρύσσει απαράδεκτη.

2. Το ίδιο δικαίωμα έχει και ο εισαγγελέας εφετών για τα βουλεύματα του συμβουλίου των εφετών.

3. Ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου μπορεί, εφόσον δεν έχει ήδη ασκηθεί έφεση από τον εισαγγελέα εφετών, να ζητήσει την αναίρεση οποιουδήποτε βουλεύματος, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που εκδίδονται αμετακλήτως, με σχετική δήλωση στον γραμματέα του Αρείου Πάγου, μέσα στην προθεσμία που ορίζεται από το άρθρο 480, το δεύτερο εδάφιο του οποίου εφαρμόζεται και σε αυτήν την περίπτωση. Μετά την προθεσμία αυτή ο ίδιος ο εισαγγελέας μπορεί να ασκήσει αναίρεση του βουλεύματος υπέρ του νόμου και για οποιαδήποτε παράβαση των διατάξεων που αφορούν την προδικασία χωρίς να βλάπτονται τα δικαιώματα των διαδίκων.

Άρθρο 484.- Λόγοι αναίρεσης. 1. Λόγοι για να αναιρεθεί το βούλευμα είναι μόνο: α) η απόλυτη ακυρότητα (άρθρο 171 αριθ. 1), β) η εσφαλμένη εφαρμογή ή ερμηνεία της ουσιαστικής ποινικής διάταξης που εφαρμόστηκε στο βούλευμα, γ) η παραβίαση του δεδικασμένου ή της εκκρεμοδικίας (άρθρο 57), δ) η έλλειψη ειδικής

αιτιολογίας (άρθρο 139), ε) η παράνομη απόρριψη της έφεσης κατά του βουλεύματος ως απαράδεκτης (άρθρο 476) και στ) η υπέρβαση εξουσίας. Υπέρβαση εξουσίας υπάρχει, όταν το συμβούλιο άσκησε δικαιοδοσία που δεν του δίνει ο νόμος και ιδιαίτερα όταν αποφάνθηκε για υπόθεση που δεν υπάγεται στη δικαιοδοσία του ή έλυσε προκαταρκτικό ζήτημα που με ρητή διάταξη του νόμου υπάγεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα των πολιτικών δικαστηρίων ή αποφάνθηκε πέρα από την εξουσία του κατά τα άρθρα 307, 310 και 318 ή, τέλος, παρέπεμψε σε δίκη τον κατηγορούμενο για έγκλημα για τον οποίο δεν υποβλήθηκε νόμιμα η απαιτούμενη για την ποινική δίωξη αίτηση ή έγκληση (άρθρα 41 και 53) ή για το οποίο δεν δόθηκε η άδεια δίωξης (άρθρο 56) ή για το οποίο δεν έχει επιτραπεί ρητά η έκδοση (άρθρο 438).

2. Αν η αίτηση για αναίρεση είναι εμπρόθεσμη και νομότυπη, ο Άρειος Πάγος εξετάζει και αυτεπαγγέλτως τους πιο πάνω λόγους αναίρεσης. Το άρθρο 318 εφαρμόζεται αναλόγως και στην περίπτωση αυτή.

Άρθρο 485.- Συζήτηση της αναίρεσης. 1. Για την αίτηση αναίρεσης βουλεύματος αποφαίνεται το ποινικό τμήμα του Αρείου Πάγου, που συνεδριάζει με τριμελή σύνθεση ως συμβούλιο, ύστερα από έγγραφη πρόταση του οικείου εισαγγελέα. Τα άρθρα 308 παρ. 2, 310 παρ. 2, 476 παρ. 1, 512 παρ. 1 εδ. α΄, 515 παρ. 3 εδ. α΄, 516 έως 519, 521, 522 και 524 παρ. 1 εφαρμόζονται αναλόγως.

2. Οι διάδικοι δικαιούνται, αφού λάβουν γνώση του περιεχομένου της αίτησης αναίρεσης και της σχετικής πρότασης του εισαγγελέα, να υποβάλουν υπόμνημα με τις απόψεις τους μέχρι τη συζήτηση.

ΤΡΙΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Έφεση

Άρθρο 486.- Έφεση κατά της αθωωτικής απόφασης. 1. Έφεση κατά της αθωωτικής απόφασης του μονομελούς και του τριμελούς πλημμελειοδικείου και του

εφετείου για πλημμέλημα (άρθρο 111 αριθ. 6) μπορούν να ασκήσουν: α) ο κατηγορούμενος, μόνο αν αθωώθηκε για έμπρακτη μετάνοια ή με αιτιολογία που, χωρίς να είναι αναγκαίο, θίγει την υπόληψή του, β) ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών κατά των αποφάσεων των πλημμελειοδικείων (τριμελών και μονομελών) και του δικαστηρίου των ανηλίκων όπου ασκεί τα καθήκοντά του, και ο εισαγγελέας εφετών κατά των αποφάσεων του εφετείου όπου ασκεί τα καθήκοντά του (άρθρο 111 αριθ. 6) καθώς και κατά των αποφάσεων των μικτών ορκωτών δικαστηρίων και των πλημμελειοδικείων που υπάγονται γενικά στην περιφέρειά του.

2. Έφεση κατά της αθωωτικής απόφασης του μικτού ορκωτού δικαστηρίου της περιφέρειας όπου ασκεί τα καθήκοντά του και του τριμελούς εφετείου για κακουργήματα μπορεί να ασκήσει ο εισαγγελέας εφετών, εφόσον η απόφαση δεν είναι ομόφωνη και το μέλος ή τα μέλη που μειοψήφησαν είχαν την γνώμη ότι ο κατηγορούμενος έπρεπε να κηρυχθεί ένοχος για πράξη που τιμωρείται σε βαθμό κακουργήματος.

Άρθρο 487.- Αιτιολογία της ασκούμενης από τον εισαγγελέα έφεσης. Η άσκηση έφεσης από τον εισαγγελέα, κατά το προηγούμενο άρθρο, πρέπει να αιτιολογείται ειδικά και εμπεριστατωμένα στη σχετική έκθεση, άλλως απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

Άρθρο 488.- Έφεση κατά της απόφασης που κηρύσσει αναρμοδιότητα. Στον κατηγορούμενο και στον εισαγγελέα επιτρέπεται έφεση κατά της απόφασης με την οποία το δικαστήριο αποφάνθηκε ότι είναι καθ` ύλη αναρμόδιο και παρέπεμψε την υπόθεση στο αρμόδιο δικαστήριο ή στον εισαγγελέα (άρθρο 120), μόνο για παραβίαση των διατάξεων περί αρμοδιότητας.

Άρθρο 489. Έφεση εναντίον καταδικαστικής απόφασης από τον κατηγορούμενο και τον εισαγγελέα. Εκείνος που καταδικάστηκε και ο εισαγγελέας έχουν δικαίωμα να ασκήσουν έφεση: α) κατά της απόφασης του μονομελούς πλημμελειοδικείου, αν με αυτήν καταδικάστηκε ο κατηγορούμενος σε φυλάκιση πάνω από δύο μήνες ή σε χρηματική ποινή πάνω από εξήντα ημερήσιες μονάδες ή σε παροχή κοινωφελούς εργασίας πάνω από διακόσιες σαράντα ώρες ή αν

καταδικάστηκε σε οποιαδήποτε ποινή που συνεπάγεται την έκτιση άλλης ποινής φυλάκισης που είχε ανασταλεί και είναι μεγαλύτερη από δύο μήνες, β) κατά της απόφασης του τριμελούς πλημμελειοδικείου και της απόφασης του εφετείου για πλημμελήματα (άρθρα 111 παρ. 6), αν με αυτή καταδικάστηκε ο κατηγορούμενος, πρόσωπο ιδιάζουσας δωσιδικίας ή συμμέτοχος, σε ποινή φυλάκισης πάνω από τέσσερις (4) μήνες ή σε χρηματική ποινή πάνω από εκατόν είκοσι ημερήσιες μονάδες ή σε παροχή κοινωφελούς εργασίας πάνω από τετρακόσιες ογδόντα ώρες ή σε οποιαδήποτε ποινή που συνεπάγεται την έκτιση άλλης ποινής φυλάκισης που είχε ανασταλεί και είναι μεγαλύτερη από τέσσερις μήνες, γ) κατά της απόφασης του μονομελούς και τριμελούς δικαστηρίου ανηλίκων με την οποία καταδικάστηκε ο ανήλικος σε περιορισμό σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων ή επιβλήθηκαν σε αυτόν αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα, δ) κατά της απόφασης του μονομελούς ή τριμελούς δικαστηρίου ανηλίκων με την οποία ο ανήλικος που κατά την τέλεση της πράξης είχε συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο (15ο) έτος, δικάστηκε όμως μετά την συμπλήρωση του δέκατου όγδοου (18ου) έτους της ηλικίας του, καταδικάστηκε κατά το άρθρο 130 ΠΚ σε ποινή στερητική της ελευθερίας, ε) κατά της απόφασης του μικτού ορκωτού δικαστηρίου και τριμελούς εφετείου με την οποία καταδικάστηκε ο κατηγορούμενος σε ποινή στερητική της ελευθερίας διάρκειας τουλάχιστον δύο (2) ετών για κακούργημα ή τουλάχιστον ενός έτους για πλημμέλημα.

Άρθρο 490.- Έφεση σε ειδικές περιπτώσεις. 1. Στην περίπτωση των άρθρων 80 παρ. 2 και 81 παρ. 4 ΠΚ, το δικαίωμα για την άσκηση έφεσης ρυθμίζεται από το ύψος της στερητικής της ελευθερίας ποινής ή της χρηματικής ποινής που προσδιορίστηκε σύμφωνα με αυτά, αν εξαιτίας του ύψους αυτού μπορεί η απόφαση να προσβληθεί με έφεση σύμφωνα με όσα ορίζονται στο προηγούμενο άρθρο (489).

2. Για όλες τις περιπτώσεις έφεσης του παρόντος άρθρου, αλλά και για τις ασκούμενες από τον εισαγγελέα εφέσεις κατ' άρθρο 489, απαιτείται η από το άρθρο 487 ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία, εφόσον αυτές ασκούνται κατά του κατηγορουμένου προς χειροτέρευση της θέσης του.

Άρθρο 491.- Ιδίως από τον εισαγγελέα. Εκτός από τις περιπτώσεις του άρθρου 489, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί να προσβάλει με έφεση κάθε

καταδικαστική απόφαση των μονομελών πλημμελειοδικείων της περιφέρειάς του και ο εισαγγελέας εφετών κάθε καταδικαστική απόφαση των μονομελών και τριμελών πλημμελειοδικείων και των δικαστηρίων ανηλίκων, του μικτού ορκωτού δικαστηρίου και του τριμελούς εφετείου της περιφερείας του εφετείου του, είτε υπέρ είτε εναντίον εκείνου που καταδικάστηκε.

Άρθρο 492.- Η έφεση στην περίπτωση αρχικής συρροής εγκλημάτων. Στην περίπτωση συρροής εγκλημάτων που εκδικάστηκαν με την ίδια απόφαση, η δυνατότητα να ασκηθεί έφεση εξαρτάται από τη συνολική ποινή που επιβλήθηκε, και η έφεση που ασκήθηκε εκτείνεται σε όλα τα εγκλήματα που συρρέουν.

Άρθρο 493.- Έφεση σε περίπτωση επιγενόμενης συρροής. Αν τα συρρέοντα εγκλήματα εκδικάστηκαν χωριστά, με έκδοση περισσότερων αποφάσεων, και η συνολική ποινή καθορίστηκε πριν γίνουν όλες αμετάκλητες, για το αν είναι δυνατή η έφεση εναντίον της απόφασης που προσδιόρισε τη συνολική ποινή λαμβάνεται υπόψη αυτή η ποινή.

Άρθρο 494.- Έφεση σε περίπτωση συνολικής ποινής. Αν ασκηθεί έφεση εναντίον της απόφασης που προσδιόρισε τη συνολική ποινή, θεωρούνται ότι προσβλήθηκαν και εκείνες ακόμη από τις επιμέρους αποφάσεις που, όπως απαγγέλθηκαν, δεν μπορούν να προσβληθούν με έφεση ή πέρασε η προθεσμία της έφεσης, αρκεί να μην έγιναν αμετάκλητες.

Άρθρο 495.- Έφεση κατά του μέρους της απόφασης που προβλέπει την απόδοση ή τη δήμευση. Κατά του μέρους της απόφασης που διατάσσει απόδοση των πραγμάτων που αφαιρέθηκαν και των πειστηρίων ή δήμευση επιτρέπεται έφεση στον κατηγορούμενο, στον παρασταθέντα για την υποστήριξη της κατηγορίας και στον τρίτο, του οποίου τις αξιώσεις έκρινε η απόφαση (άρθρα 311 παρ. 2 και 372), ανεξάρτητα από το αν αυτός παρέστη στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο.

Άρθρο 496.- Έφεση σε συναφή εγκλήματα. Η έφεση εκτείνεται σε όλα τα τυχόν συναφή εγκλήματα, ακόμη και όταν επιτρέπεται για ένα μόνο από αυτά.

Άρθρο 497.- Ανασταλτική δύναμη της έφεσης. 1. Ανασταλτικό αποτέλεσμα έχει μόνο η έφεση που ασκείται παραδεκτά και όχι η προθεσμία για την άσκησή της.

2. Αν με την καταδικαστική απόφαση επιβλήθηκε ποινή φυλάκισης έως τριών ετών, η έφεση έχει αυτοδικαίως ανασταλτικό αποτέλεσμα.

3. Αν η επιβληθείσα ποινή φυλάκισης είναι μεγαλύτερη των τριών ετών, η έφεση έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, εκτός αν το δικαστήριο κρίνει αλλιώς.

4. Αν με την καταδικαστική απόφαση επιβλήθηκε ποινή πρόσκαιρης κάθειρξης ή περιορισμός σε σωφρονιστικό κατάστημα, η κρίση για το αν η έφεση έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα ανήκει στο δικαστήριο που δίκασε. Αυτό, με ειδική αιτιολογία και εφαρμόζοντας τα κριτήρια της παρ. 8 του παρόντος άρθρου, καθώς και, στις αντίστοιχες περιπτώσεις, λαμβάνοντας πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του ανηλίκου, αποφασίζει αμέσως μετά την απαγγελία της απόφασης, είτε αυτεπαγγέλτως είτε ύστερα από δήλωση του κατηγορουμένου ότι θα ασκήσει έφεση.

5. Το δικαστήριο μπορεί στις περιπτώσεις των παρ. 3, 4 και 7 να επιβάλει περιοριστικούς όρους. Αν επιβληθεί ο περιοριστικός όρος της εγγυοδοσίας, εφαρμόζεται αναλόγως η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 295.

6. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται και όταν ασκήθηκε έφεση από τον εισαγγελέα υπέρ εκείνου που καταδικάστηκε.

7. Σε περίπτωση που ο κατηγορούμενος καταδικάστηκε με απόφαση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου σε ποινή στερητική της ελευθερίας και άσκησε παραδεκτά έφεση, η οποία όμως δεν έχει ανασταλτική δύναμη, μπορεί να ζητηθεί με αίτηση του ίδιου ή του εισαγγελέα η αναστολή της εκτέλεσης της πρωτόδικης απόφασης, μέχρις ότου εκδοθεί η απόφαση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου. Η αίτηση απευθύνεται στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο και αν πρόκειται για το μικτό ορκωτό εφετείο και αυτό δεν συνεδριάζει, στο πενταμελές εφετείο. Η ως άνω δυνατότητα υφίσταται και σε περίπτωση αναβολής της δίκης στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο, οπότε η σχετική αίτηση καταχωρίζεται στα πρακτικά. Αν η αίτηση απορριφθεί, νέα αίτηση δεν μπορεί να υποβληθεί πριν παρέλθουν δύο μήνες από τη δημοσίευση της απόφασης με την οποία απορρίφθηκε η προηγούμενη. Αν στον κατηγορούμενο επιβληθεί ο κατ' οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική επιτήρηση,

εφαρμόζονται αντίστοιχα και τα οριζόμενα στο άρθρο 284, με την εξαίρεση της παρ. 2 του άρθρου 285.

8. Τότε μόνο δεν χορηγείται ανασταλτικό αποτέλεσμα κατά την παρ. 4 στην έφεση ή απορρίπτεται η αίτηση αναστολής εκτέλεσης της πρωτόδικης απόφασης, όταν κρίνεται αιτιολογημένα ότι οι περιοριστικοί όροι δεν αρκούν και ότι ο κατηγορούμενος δεν έχει γνωστή και μόνιμη διαμονή στη χώρα ή έχει κάνει προπαρασκευαστικές ενέργειες για να διευκολύνει τη φυγή του ή κατά το παρελθόν υπήρξε φυγόποινος ή φυγόδικος ή κρίθηκε ένοχος για απόδραση κρατουμένου ή παραβίαση περιορισμών διαμονής, εφόσον από τη συνδρομή των παραπάνω στοιχείων προκύπτει σκοπός φυγής ή κρίνεται αιτιολογημένα ότι αν αφεθεί ελεύθερος είναι πολύ πιθανό, όπως προκύπτει από προηγούμενες καταδίκες του για αξιόποινες πράξεις ή από τα συγκεκριμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης, να διαπράξει και άλλα εγκλήματα. Το δικαστήριο σε κάθε περίπτωση χορηγεί ανασταλτικό αποτέλεσμα ή αναστολή εκτέλεσης, αν αιτιολογημένα κρίνει ότι η άμεση έκτιση ή συνέχιση έκτισης της ποινής θα έχει ως συνέπεια υπέρμετρη και ανεπανόρθωτη βλάβη για τον ίδιο ή για την οικογένεια του. Αν παραβιαστούν οι όροι που τέθηκαν το αρμόδιο δικαστήριο αποφαίνεται, ύστερα από αίτηση του εισαγγελέα, για την άρση ή όχι της χορηγηθείσας αναστολής εκτέλεσης.

9. Ο κατηγορούμενος κλητεύεται, σύμφωνα με τα άρθρα 155 έως 162 και 166, στο δικαστήριο που είναι αρμόδιο κατά την παρ. 7 αυτού του άρθρου. Αν κρατείται μακριά από την έδρα του δικαστηρίου, δεν προσάγεται σε αυτό.

10. Για όλες τις παρεπόμενες στερήσεις δικαιωμάτων, εκπτώσεις και ανικανότητες, το ανασταλτικό αποτέλεσμα επέρχεται πάντοτε αυτοδικαίως.

Άρθρο 498.- Διατυπώσεις της έφεσης. Η έφεση ασκείται σύμφωνα με το άρθρο 474. Ο διάδικος που ασκεί την έφεση οφείλει στην έκθεση αυτή να διορίσει αντίκλητο έναν από τους δικηγόρους που υπηρετούν στην έδρα του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση ή που δικάζει σε δεύτερο βαθμό. Στον αντίκλητο αυτόν μπορούν να γίνονται οι επιδόσεις οι οποίες αφορούν το διάδικο που τον διόρισε, εκτός από την κλήση για τη συζήτηση της έφεσης. Ο διάδικος αυτός οφείλει επίσης στην ίδια έκθεση να δηλώσει την κατοικία του, ορίζοντας ακριβώς τη διεύθυνσή του (πόλη, χωριό, οδό, αριθμό) και να δηλώνει κάθε μεταβολή της μέσα σε πέντε ημέρες

στον εισαγγελέα εφετών. Αν δεν διοριστεί αντίκλητος ή αν δεν δηλωθεί με ακρίβεια η κατοικία ή κάθε μεταβολή της, η απόφαση εκτελείται αμέσως με την φροντίδα του αρμόδιου εισαγγελέα.

Άρθρο 499.- Αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση της έφεσης. Στα άρθρα 111 στοιχ. Α αρ. 7 και στοιχ. Β, 112 αρ. 2 και 114 ορίζεται το δικαστήριο που είναι αρμόδιο να κρίνει την έφεση.

Άρθρο 500.- Προπαρασκευαστική διαδικασία. Ο γραμματέας (άρθρο 474) οφείλει να στείλει στον αρμόδιο εισαγγελέα το πολύ μέσα σε τρεις (3) ημέρες την έκθεση για την έφεση, μαζί με τα υπόλοιπα έγγραφα, σύμφωνα με το άρθρο 499, διαφορετικά τιμωρείται πειθαρχικά. Αν ο κατηγορούμενος κρατείται σε άλλο μέρος, ο εισαγγελέας διατάσσει τη μεταφορά του στις φυλακές της έδρας του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου. Κατόπιν κλητεύει εμπρόθεσμα (άρθρο 166) εκείνον που ασκεί την έφεση και όλους τους άλλους διαδίκους που παραστάθηκαν στην πρωτόδικη δίκη, τον παθόντα, τον μηνυτή και δύο τουλάχιστον μάρτυρες, τους πιο σημαντικούς από εκείνους που εξετάστηκαν στην πρωτόδικη δίκη. Μπορεί επίσης να κλητεύσει νέους μάρτυρες που δεν εξετάστηκαν στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο. Η διάταξη του άρθρου 327 εφαρμόζεται και σε αυτήν την περίπτωση. Επίσης εφαρμόζονται και οι διατάξεις των άρθρων 321, 325, 326 και 328. Όταν ο κατηγορούμενος κρατείται με βάση την εκκαλούμενη απόφαση, ο ορισμός δικασίμου για την εκδίκαση της έφεσης γίνεται κατ` απόλυτη προτεραιότητα.

Άρθρο 501.- Κύρια συζήτηση. α) Όταν απουσιάζει ο εκκαλών. 1. Αν κατά τη συζήτηση της υπόθεσης ο εκκαλών δεν εμφανιστεί αυτοπροσώπως ή διά συνηγόρου του, αν συντρέχει η περίπτωση της παρ. 2 του άρθρου 340, η έφεση απορρίπτεται ως ανυποστήρικτη, εκτός αν έχει προηγηθεί παραίτηση, οπότε κηρύσσεται απαράδεκτη. Διατάσσεται επίσης με την ίδια απόφαση του εφετείου να καταπέσει η εγγύηση η οποία δόθηκε κατά το άρθρο 497. Η απόφαση που απορρίπτει την έφεση μπορεί να προσβληθεί μόνο με αναίρεση. Η διάταξη του άρθρου 349 για αναβολή της συζήτησης εφαρμόζεται και υπέρ του εκκαλούντος. Εφαρμόζονται επίσης ανάλογα οι διατάξεις των άρθρων 341 και 435.

2. Η απόρριψη της έφεσης εκείνου που την άσκησε και απουσιάζει δεν εμποδίζει την κατά το άρθρο 502 συζήτηση της έφεσης άλλου διαδίκου που εμφανίστηκε ή της έφεσης του εισαγγελέα.

3. Αν η έφεση ασκήθηκε νομίμως και εμπροθέσμως και συντρέχει περίπτωση του άρθρου 368 εδ. β΄ και γ΄ ή η πράξη κατέστη ανέγκλητη, το δικαστήριο παρά την απουσία του εκκαλούντος προχωρεί στην έκδοση σχετικής απόφασης.

Άρθρο 502.- Κύρια συζήτηση. β) Όταν εμφανιστεί ο εκκαλών. 1. Αν ο εκκαλών εμφανιστεί ο ίδιος ή ο συνήγορός του στην περίπτωση της παρ. 2 του άρθρου 340, η συζήτηση αρχίζει και ο εισαγγελέας αναπτύσσει συνοπτικά την έφεση. Εκτός από τους μάρτυρες που κλητεύθηκαν, το δικαστήριο μπορεί να εξετάσει και άλλους μάρτυρες, αν είναι παρόντες στο ακροατήριο και αν ακόμη τα ονόματά τους δεν γνωστοποιήθηκαν, ύστερα από αίτηση του εισαγγελέα ή κάποιου από τους διαδίκους ή και αυτεπαγγέλτως, εφόσον δεν αντιλέγει ο κατηγορούμενος. Σε κάθε περίπτωση διαβάζονται και λαμβάνονται υπόψη από το δικαστήριο τα πρακτικά της πρωτοβάθμιας δίκης που περιέχουν τις καταθέσεις των μαρτύρων που εξετάστηκαν, οι ένορκες καταθέσεις που δόθηκαν στην προδικασία στις περιπτώσεις του άρθρου 363 και τα έγγραφα υπό τους όρους του άρθρου 362. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται τα άρθρα 329 έως 338, 340, 346 έως 349, 352, 357 έως 361, 364 έως 373.

2. Η έφεση έχει καθολικό μεταβιβαστικό αποτέλεσμα, εκτός αν ο εκκαλών την περιορίσει σε συγκεκριμένα κεφάλαια ή προβάλλει συγκεκριμένο ή συγκεκριμένους λόγους.

3. Αν η έφεση ασκήθηκε για αναρμοδιότητα και κριθεί από το δικαστήριο βάσιμη, το εφετείο δικάζει ανέκκλητα την υπόθεση στην ουσία της, αν υπάγεται στην αρμοδιότητα κατώτερου δικαστηρίου της περιφέρειάς του, διαφορετικά, την παραπέμπει στο αρμόδιο δικαστήριο. Αν η υπόθεση υπάγεται σε άλλη δικαιοδοσία, το εφετείο παραπέμπει την υπόθεση στον αρμόδιο εισαγγελέα.

4. Αν στην πρωτόδικη απόφαση υπάρχει ακυρότητα (άρθρα 170 και 171), το δευτεροβάθμιο δικαστήριο την ακυρώνει και δικάζει την υπόθεση στην ουσία της ανέκκλητα.

5. Αν το δικαστήριο κρίνει ότι η έφεση είναι παραδεκτή και αναβάλλει την έκδοση οριστικής απόφασης, δεσμεύεται από την απόφασή του για το παραδεκτό της έφεσης στη μετ' αναβολή συζήτηση αυτής.

Άρθρο 503.- Τύχη της εγγύησης. 1. Με την απόφαση που εκδίδει για την έφεση, το δικαστήριο αποφασίζει ταυτόχρονα και για την απόδοση της εγγύησης που δόθηκε σύμφωνα με το άρθρο 497, αν η κατάπτωσή της δεν έχει διαταχθεί σύμφωνα με τα άρθρα 501 και 298 παρ. 1.

2. Αν ο εκκαλών καταδικάστηκε χωρίς να είναι παρών όταν απαγγέλθηκε η απόφαση του εφετείου, προσκαλείται από τον εισαγγελέα εφετών, είτε ο ίδιος είτε με τον αντίκλητό του, να εμφανιστεί μέσα σε οκτώ ημέρες στον εισαγγελέα που ορίζεται στην πρόσκληση και να υποβληθεί με τη θέλησή του στην εκτέλεση της απόφασης. Αν δεν εμφανιστεί, η εγγύηση που δόθηκε σύμφωνα με το άρθρο 497 καταπίπτει με απόφαση του εφετείου, στο οποίο κλητεύεται και ο κατηγορούμενος και εκείνος που έδωσε την εγγύηση, εκτός αν αυτή είχε προηγουμένως καταπέσει σύμφωνα με το άρθρο 501 παρ. 1.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Αναίρεση

Άρθρο 504.- Αποφάσεις κατά των οποίων επιτρέπεται. 1. Όταν ο νόμος δεν ορίζει ειδικά κάτι άλλο, αίτηση αναίρεσης επιτρέπεται μόνο κατά της απόφασης που, όπως απαγγέλθηκε, δεν προσβάλλεται με έφεση και κατά της απόφασης του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου που εκδόθηκε ύστερα από άσκηση έφεσης, αν με τις αποφάσεις αυτές το δικαστήριο αποφάνθηκε τελειωτικά για την κατηγορία ή αν έπαυσε οριστικά ή κήρυξε απαράδεκτη την ποινική δίωξη (άρθρο 368).

2. Αναίρεση επιτρέπεται επίσης κατά της απόφασης που κήρυξε το δικαστήριο υλικά αναρμόδιο και που, όπως απαγγέλθηκε, δεν προσβάλλεται με έφεση.

3. Στα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 495 επιτρέπεται αναίρεση κατά του μέρους της απόφασης που αφορά την απόδοση ή δήμευση, εφόσον η απόφαση, όπως απαγγέλθηκε, δεν προσβάλλεται με έφεση.

4. Αν ζητηθεί η αναίρεση σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, θεωρούνται ότι προσβάλλονται μαζί και οι προπαρασκευαστικές αποφάσεις που εκδόθηκαν πριν από αυτήν που προσβάλλεται.

Άρθρο 505.- Ποιοι ζητούν την αναίρεση. 1. Εκτός από την περίπτωση της παρ. 3 του προηγούμενου άρθρου, την αναίρεση μπορούν να ζητήσουν: α) ο κατηγορούμενος, β) ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών για τις αποφάσεις του τριμελούς πλημμελειοδικείου, των δικαστηρίων ανηλίκων, των μονομελών πλημμελειοδικείων της έδρας και περιφέρειάς του, και ο εισαγγελέας εφετών για τις αποφάσεις του εφετείου, του μικτού ορκωτού εφετείου και των μικτών ορκωτών δικαστηρίων της περιφέρειάς του.

2. Ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου μπορεί να ζητήσει την αναίρεση οποιασδήποτε απόφασης μέσα στην προθεσμία που ορίζεται από το άρθρο 507. Ύστερα από αυτήν την προθεσμία μπορεί να ασκήσει αναίρεση μόνο υπέρ του νόμου για τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 510, καθώς και για οποιαδήποτε παράβαση των τύπων της διαδικασίας, χωρίς να βλάπτονται τα δικαιώματα των διαδίκων.

3. Όταν ζητείται αναίρεση απόφασης, υποβάλλονται στον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου μαζί με την αίτηση αναίρεσης ή τη δήλωση που συντάσσεται με βάση το άρθρο 473 παρ. 2 ατελώς και δύο αντίγραφα, καθώς και δύο αντίγραφα των πρόσθετων λόγων και των υπομνημάτων του αναιρεσείοντος.

Άρθρο 506.- Αναίρεση αθωωτικών αποφάσεων. Την αναίρεση αθωωτικών αποφάσεων μπορεί να ζητήσει: α) ο κατηγορούμενος, αν αθωώθηκε λόγω έμπρακτης μετάνοιας για όλους τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 510 παρ. 1, β) ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών ή εφετών, κατά τις διακρίσεις του προηγούμενου άρθρου, αν η αθώωση οφείλεται σε εσφαλμένη εφαρμογή ή ερμηνεία ουσιαστικής ποινικής διάταξης.

Άρθρο 507.- Προθεσμία αναίρεσης για τους εισαγγελείς. Η προθεσμία για την άσκηση αναίρεσης από τον εισαγγελέα αρχίζει από την καταχώρηση καθαρογραμμένης της απόφασης στο ειδικό βιβλίο που τηρείται στη γραμματεία του

δικαστηρίου και για μεν τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου είναι τριάντα ημερών, για δε τους λοιπούς εισαγγελείς είκοσι ημερών, από την καταχώριση αυτή.

Άρθρο 508.- Έκθεση αναίρεσης. Ο εισαγγελέας ο οποίος δεν ασκεί τα καθήκοντά του στο δικαστήριο που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση μπορεί να δηλώσει την αίτησή του για αναίρεση και στο γραμματέα του δικαστηρίου όπου υπηρετεί, ενώ ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου και στο γραμματέα του Αρείου Πάγου.

Άρθρο 509.- Πρόσθετοι λόγοι αναίρεσης. Εκτός από τους λόγους που αναφέρονται στην έκθεση για την αναίρεση (άρθρο 473 παρ. 2 και 474 παρ. 4), μπορεί να προταθούν και πρόσθετοι λόγοι με έγγραφο που κατατίθεται δεκαπέντε τουλάχιστον ημέρες πριν από την ορισμένη για τη συζήτηση της αναίρεσης ημέρα στο γραμματέα της εισαγγελίας του Αρείου Πάγου, και συντάσσεται ατελώς σχετική έκθεση επάνω στα έγγραφα που κατατίθενται. Αν δεν τηρηθεί η παραπάνω προθεσμία, οι πρόσθετοι λόγοι είναι απαράδεκτοι. Στη συζήτηση ύστερα από αναβολή, το έγγραφο των πρόσθετων λόγων αναίρεσης κατατίθεται δεκαπέντε ημέρες πριν από την ορισμένη νέα δικάσιμο, διαφορετικά είναι απαράδεκτο.

Άρθρο 510.- Λόγοι αναίρεσης. 1. Ως λόγοι για να αναιρεθεί η απόφαση μπορεί να προταθούν μόνο: Α) η απόλυτη ακυρότητα που συνέβη κατά τη διαδικασία στο ακροατήριο (άρθρο 171), Β) η σχετική ακυρότητα που συνέβη κατά τη διαδικασία στο ακροατήριο και δεν καλύφθηκε, καθώς και η κατά το άρθρο 172 παρ. 2 έλλειψη ακρόασης, Γ) η παράβαση των διατάξεων για τη δημοσιότητα της διαδικασίας στο ακροατήριο, Δ) η έλλειψη από την απόφαση της ειδικής αιτιολογίας που επιβάλλει το Σύνταγμα, Ε) η εσφαλμένη ερμηνεία ή εφαρμογή ουσιαστικής ποινικής διάταξης, ΣΤ) η παραβίαση του δεδικασμένου και της εκκρεμοδικίας, Ζ) η καθ' ύλη αναρμοδιότητα του δικαστηρίου που δίκασε, Η) η παράνομη απόρριψη της έφεσης ως απαράδεκτης (άρθρο 476) ή ως ανυποστήρικτης (άρθρο 501 παρ. 1), Θ) η υπέρβαση εξουσίας. Υπέρβαση εξουσίας υπάρχει όταν το δικαστήριο άσκησε δικαιοδοσία που δεν του δίνει ο νόμος και ιδίως όταν: α) το δικαστήριο αποφάσισε για υπόθεση που δεν υπάγεται στη δικαιοδοσία του, β) έλυσε προκαταρκτικό ζήτημα

που υπάγεται σύμφωνα με ρητή διάταξη του νόμου στην αποκλειστική δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων, γ) καταδίκασε για έγκλημα για το οποίο δεν υποβλήθηκε η απαιτούμενη αίτηση ή έγκληση (άρθρα 41 και 53) ή για το οποίο δεν δόθηκε η άδεια δίωξης (άρθρο 56) ή για το οποίο δεν έχει ρητά επιτραπεί η έκδοση (άρθρο 438).

2. Από τους παραπάνω λόγους ο Άρειος Πάγος ερευνά τους υπό στοιχεία Α΄, ΣΤ΄, Ζ΄, Η΄ και Θ΄ προβαλλόμενους, έστω και αν τα πραγματικά περιστατικά που τους θεμελιώνουν δεν προτάθηκαν στο δικαστήριο της ουσίας.

3. Εκτός από τους πιο πάνω λόγους μπορούν να προταθούν, σε ό,τι αφορά το μέρος της απόφασης το σχετικό με την απόδοση όσων αφαιρέθηκαν και των πειστηρίων, και οι λόγοι αναίρεσης οι οποίοι προβλέπονται από την πολιτική δικονομία.

Άρθρο 511.- Λόγοι αναίρεσης που εξετάζονται αυτεπαγγέλτως. Αν εμφανιστεί ο αναιρεσείων και κριθεί παραδεκτή η αίτηση αναίρεσης, ο Άρειος Πάγος εξετάζει αυτεπαγγέλτως, αν και δεν προτάθηκαν, όλους τους λόγους της αναίρεσης που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 510, εκτός από τον προβλεπόμενο στο στοιχ. Β. Δεν επιτρέπεται όμως να χειροτερεύσει η θέση του κατηγορουμένου. Υπό τις ίδιες προϋποθέσεις ο Άρειος Πάγος αυτεπαγγέλτως λαμβάνει υπόψη το δεδικασμένο και την παραγραφή που επήλθαν μετά τη δημοσίευση της προσβαλλόμενης απόφασης. Επίσης, αυτεπαγγέλτως εφαρμόζει τον επιεικέστερο νόμο που ισχύει μετά τη δημοσίευσή της.

Άρθρο 512.- Διαδικασία. 1. Αν υπάρχει περίπτωση απαραδέκτου η αίτηση αναίρεσης απορρίπτεται κατά τη διαδικασία του άρθρου 476 και, εφόσον ασκήθηκε καταχρηστικά, το δικαστήριο επιβάλλει σε εκείνον που την άσκησε τα έξοδα στο πενταπλάσιο. Διαφορετικά, αρχίζει η διαδικασία στον Άρειο Πάγο, σύμφωνα με τις διατάξεις των επόμενων άρθρων. Ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου κλητεύει τον αναιρεσείοντα και τους υπόλοιπους διαδίκους, με κλήση που επιδίδεται σύμφωνα με τα άρθρα 155-162 και μέσα στην προθεσμία του άρθρου 166, στο ακροατήριο του δικαστηρίου του Αρείου Πάγου ή στην Ολομέλειά του. Για την κλήτευση στην Ολομέλεια απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του προέδρου του Αρείου Πάγου, αφού ληφθεί υπόψη η σοβαρότητα των λόγων αναίρεσης. Στις οριζόμενες από το άρθρο 10

παρ. 2 περιπτώσεις, η αίτηση αναίρεσης εισάγεται στην Ολομέλεια του Αρείου Πάγου.

2. Αν ζητεί την αναίρεση ο εισαγγελέας, δεν κλητεύεται αλλά εκπροσωπείται από τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου.

3. Οι διάδικοι παρίστανται στη συζήτηση με συνήγορο. Αν ο αναιρεσείων κρατείται στη φυλακή, μπορεί να διορίσει συνήγορο με δήλωσή του στο διευθυντή της φυλακής, οπότε συντάσσεται έκθεση, που διαβιβάζεται αμέσως στο γραμματέα του Αρείου Πάγου.

Άρθρο 513.- Υποχρέωση του εισαγγελέα για κατάθεση πρότασης. Ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου καταθέτει γραπτή πρόταση είτε στη γραμματεία του Αρείου Πάγου είτε στο γραμματέα της έδρας μέχρι την έναρξη της συζήτησης της αναίρεσης. Οι διάδικοι δικαιούνται να λάβουν γνώση του περιεχομένου της πρότασης.

Άρθρο 514.- Συζήτηση. α) Μη εμφάνιση του αναιρεσείοντος. Αν δεν εμφανιστεί ο αναιρεσείων, η αίτησή του απορρίπτεται ως ανυποστήρικτη και μπορεί να καταδικασθεί σε χρηματική ποινή έως εκατό ευρώ. Κατά της απορριπτικής απόφασης του Αρείου Πάγου δεν επιτρέπεται ένδικο μέσο. Επίσης δεν επιτρέπεται δεύτερη αίτηση αναίρεσης. Κατ' εξαίρεση, ακόμα και αν δεν εμφανιστεί ο αναιρεσείων, ο Άρειος Πάγος αυτεπαγγέλτως: α) παραθέτει το σχετικό άρθρο του ποινικού νόμου που εφαρμόστηκε στην προσβαλλόμενη απόφαση, αν αυτό δεν έχει παρατεθεί σε αυτή ή έχει παρατεθεί εσφαλμένα και β) εφαρμόζει αυτεπαγγέλτως τον επιεικέστερο νόμο που ισχύει μετά τη δημοσίευση της απόφασης (άρθρο 511).

Άρθρο 515.- Συζήτηση. β) Εμφάνιση του αναιρεσείοντος. 1. Με αίτηση ενός από τους διαδίκους ή του εισαγγελέα μπορεί το δικαστήριο του Αρείου Πάγου σε ιδιαιτέρως εξαιρετικές περιπτώσεις να αναβάλει για μία μόνο φορά τη συζήτηση σε ρητή δικάσιμο. Στη δικάσιμο αυτή όλοι οι διάδικοι οφείλουν να εμφανιστούν χωρίς νέα κλήτευση, ακόμα και αν δεν ήταν παρόντες κατά τη δημοσίευση της αναβλητικής απόφασης.

2. Αν εμφανιστεί ο αναιρεσείων, η συζήτηση γίνεται σαν να ήταν παρόντες όλοι οι διάδικοι, ακόμα και αν κάποιος από αυτούς δεν εμφανίστηκε. Πρώτος αγορεύει ο εισαγγελέας, ακολούθως ο συνήγορος του υποστηρίζοντος την κατηγορία και τελευταίος ο συνήγορος του κατηγορουμένου. Μετά τη συζήτηση παρέχεται προθεσμία τριών τουλάχιστον ημερών για την υποβολή υπομνημάτων από τους διαδίκους.

3. Η αίτηση αναίρεσης απορρίπτεται, αν κριθεί αβάσιμη. Αν επιπλέον η αίτηση θεωρηθεί προδήλως καταχρηστική στο σύνολό της, το δικαστήριο επιβάλλει σ' εκείνον που την άσκησε τα έξοδα στο πενταπλάσιο.

Άρθρο 516.- Αναίρεση για αναρμοδιότητα. 1. Αν η αίτηση αναίρεσης γίνει δεκτή λόγω αναρμοδιότητας του δικαστηρίου (άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Ζ), ο Άρειος Πάγος αποφασίζει ταυτόχρονα την παραπομπή στο δικαστήριο που προσδιορίζει ως αρμόδιο.

2. Ο Άρειος Πάγος διατάσσει επίσης όσα ορίζονται στην παρ. 1 και όταν ζητείται να αναιρεθεί απόφαση που δέχτηκε καθ` ύλη αναρμοδιότητα (άρθρο 504 παρ. 2) και η αίτηση γίνει δεκτή.

3. Το δικαστήριο που ορίστηκε ως αρμόδιο ενεργεί στη συνέχεια σύμφωνα με το άρθρο 134.

Άρθρο 517.- Αναίρεση λόγω δεδικασμένου. 1. Αν η απόφαση αναιρέθηκε επειδή παραβιάστηκε το δεδικασμένο ή η εκκρεμοδικία, ο Άρειος Πάγος ακυρώνει την απόφαση και κηρύσσει απαράδεκτη την ποινική δίωξη.

2. Στην ίδια ενέργεια προβαίνει ο Άρειος Πάγος, αν η αναίρεση έγινε για τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Θ΄ γ΄.

Άρθρο 518.- Αναίρεση για εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου. 1. Αν ασκηθεί αναίρεση επειδή έχει γίνει εσφαλμένη εφαρμογή ή ερμηνεία ουσιαστικής ποινικής διάταξης, ο Άρειος Πάγος δεν παραπέμπει την υπόθεση αλλά εφαρμόζει τη σωστή ποινική διάταξη και, αν δεν υπάρχει αξιόποινη πράξη, κηρύσσει αθώο τον κατηγορούμενο.

2. Αν η αναίρεση οφείλεται σε εσφαλμένη εφαρμογή ή ερμηνεία επειδή λείπει στην απόφαση κάποιος όρος του αξιόποινου χαρακτήρα της πράξης για τον οποίο παρέλειψε να αποφανθεί το δικαστήριο, μολονότι ο όρος αυτός περιεχόταν στο παραπεμπτικό βούλευμα ή στο κλητήριο θέσπισμα, ο Άρειος Πάγος παραπέμπει την υπόθεση για να συζητηθεί πάλι κατά το επόμενο άρθρο.

Άρθρο 519.- Αναίρεση για άλλους λόγους. Αν η αναίρεση έγινε για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Α΄, Β΄, Γ΄, Δ΄ και Θ΄, ο Άρειος Πάγος αποφασίζει μόνο για την αναίρεση, και, αν συντρέχει περίπτωση, παραπέμπει έπειτα τη δίκη για νέα συζήτηση σε ομοειδές και ισόβαθμο δικαστήριο, άλλο από εκείνο του οποίου η απόφαση προσβλήθηκε με αναίρεση, ή στο ίδιο, αν είναι δυνατή η σύνθεσή του από άλλους δικαστές, εκτός από εκείνους που είχαν δικάσει την υπόθεση.

Άρθρο 520.- Αναίρεση ως προς το κεφάλαιο περί δήμευσης ή απόδοσης. Ο Άρειος Πάγος, αν συντρέχει περίπτωση αμφισβήτησης της κυριότητας των κατασχεθέντων ή παραδοθέντων, παραπέμπει την υπόθεση στο δευτεροβάθμιο πολιτικό δικαστήριο, όταν η αναίρεση γίνει δεκτή μόνο ως προς το κεφάλαιο της απόφασης που αφορά τη δήμευση ή την απόδοση όσων αφαιρέθηκαν ή των πειστηρίων.

Άρθρο 521.- Εκτέλεση της απόφασης του Αρείου Πάγου. Η απόφαση που εκδόθηκε από τον Άρειο Πάγο στέλνεται χωρίς αναβολή από τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου στον εισαγγελέα του αρμόδιου δικαστηρίου εφετών ή πρωτοδικών, για να εκτελεστεί αμέσως. Πέρα από αυτό, κάθε απόφαση του Αρείου Πάγου που απαγγέλλει αναίρεση ανακοινώνεται από τον ίδιο εισαγγελέα στους δικαστές που εξέδωσαν την απόφαση που αναιρέθηκε και σημειώνεται στο περιθώριο της απόφασης αυτής.

Άρθρο 522.- Σύνθεση του δικαστηρίου της παραπομπής. Στο δικαστήριο όπου παραπέμφθηκε η υπόθεση δεν επιτρέπεται να συμμετέχει ένορκος και δικαστής από αυτούς που δίκασαν προηγουμένως, εκτός αν η απόφαση αναιρέθηκε

μόνο ως προς το σκέλος της ποινής και είναι δυνατή η συγκρότηση από τους ίδιους δικαστές.

Άρθρο 523.- Επανεξέταση. Αν η αίτηση για αναίρεση απορρίφθηκε από παραδρομή ως ανυποστήρικτη ή απαράδεκτη ή αν κάποιος προταθείς λόγος αναίρεσης δεν κρίθηκε, με αίτηση του αναιρεσείοντα ή του εισαγγελέα του Αρείου Πάγου ή αυτεπαγγέλτως, ο Άρειος Πάγος επανέρχεται για αποκατάσταση της παραδρομής ή κρίση του μη εξετασθέντος λόγου. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται όσα ορίζει το άρθρο 512.

Άρθρο 524.- Συζήτηση στο δικαστήριο της παραπομπής. Η συζήτηση στο δικαστήριο όπου παραπέμφθηκε η υπόθεση κατά τα άρθρα 518 παρ. 2 και 519 γίνεται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του κώδικα. Επίσης εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 134.

2. Αν η νέα συζήτηση διατάχθηκε ύστερα από αναίρεση που ασκήθηκε μόνο από εκείνον που καταδικάστηκε ή σε όφελός του, το δικαστήριο της παραπομπής δεσμεύεται από την απαγόρευση του άρθρου 470.

ΕΒΔΟΜΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Επανάληψη της διαδικασίας

Άρθρο 525.- Επανάληψη σε όφελος του καταδικασμένου. 1. Η ποινική διαδικασία που περατώθηκε με αμετάκλητη απόφαση επαναλαμβάνεται, προς το συμφέρον του καταδικασμένου για πλημμέλημα ή κακούργημα, μόνο στις εξής περιπτώσεις: 1) αν δύο άνθρωποι καταδικάστηκαν για την ίδια πράξη με δύο διαφορετικές αποφάσεις και γίνεται αναμφισβήτητα φανερό από τη σύγκρισή τους ότι ένας από τους δύο είναι αθώος, 2) αν, ύστερα από την οριστική καταδίκη κάποιου, αποκαλύφθηκαν νέα - άγνωστα στους δικαστές που τον καταδίκασαν - γεγονότα ή αποδείξεις, τα οποία μόνα τους ή σε συνδυασμό με εκείνα που είχαν προσκομιστεί

προηγουμένως, κάνουν φανερό ότι αυτός που καταδικάστηκε είναι αθώος ή καταδικάστηκε άδικα για έγκλημα βαρύτερο από εκείνο που πραγματικά τέλεσε, 3) αν βεβαιωθεί ότι άσκησαν ουσιώδη επιρροή στην καταδίκη του κατηγορουμένου ψευδείς καταθέσεις μαρτύρων ή γνωμοδοτήσεις πραγματογνωμόνων ή πλαστά αποδεικτικά έγγραφα ή πειστήρια, τα οποία είχαν προσαχθεί ή ληφθεί υπόψη στη διαδικασία του ακροατηρίου, 4) αν αποδείχθηκε δωροληψία δικαστή ή ενόρκου που μετείχε στο δικαστήριο που απήγγειλε την καταδίκη ή άλλη από πρόθεση παράβαση του δικαστικού τους καθήκοντος, 5) αν μετά την αμετάκλητη καταδίκη αποδείχθηκε ότι ο καταδικασμένος αθωώθηκε με άλλη αμετάκλητη απόφαση ή βούλευμα, 6) αν με απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Δ.Δ.Α.) διαπιστώνεται παραβίαση δικαιώματος που αφορά το δίκαιο χαρακτήρα της διαδικασίας που τηρήθηκε ή την ουσιαστική διάταξη που εφαρμόσθηκε. Στην τελευταία περίπτωση δεν απαιτείται η διαπιστωθείσα από το Ε.Δ.Δ.Α δικονομική παραβίαση να επηρέασε αρνητικά την κρίση του ποινικού δικαστηρίου.

2. Οι κατά την παρ. 1 αριθ. 3 αξιόποινες πράξεις της ψευδούς κατάθεσης της πλαστογραφίας, της ψευδούς βεβαίωσης, της υφαρπαγής ψευδούς βεβαίωσης, της δωροληψίας ή της παράβασης καθήκοντος πρέπει να αποδεικνύονται με αμετάκλητη δικαστική απόφαση εκτός αν δεν εκδόθηκε τέτοια απόφαση επειδή υπήρχαν νόμιμοι λόγοι που εμπόδιζαν την εκδίκαση της υπόθεσης στην ουσία της ή ανέστειλαν την ποινική δίωξη.

Άρθρο 526.- Επανάληψη της διαδικασίας επί καταδίκης από το Ε.Δ.Δ.Α. για μη αποζημίωση κατά το άρθρο 535. Επανάληψη της διαδικασίας κατά το μέρος που κρίθηκε ότι το Δημόσιο δεν υπέχει υποχρέωση σε αποζημίωση ή επιδικάσθηκε ανεπαρκής αποζημίωση στις περιπτώσεις του άρθρου 535, μπορεί να ζητήσει εκείνος που ζημιώθηκε, εφόσον έχει διαπιστωθεί με απόφαση του Ε.Δ.Δ.Α. παραβίαση, εκ μέρους του Ελληνικού Κράτους, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου κατά τη διαμόρφωση της οικείας κρίσης. Στην τελευταία περίπτωση δεν απαιτείται η διαπιστωθείσα από το Ε.Δ.Δ.Α παραβίαση να επηρέασε αρνητικά την κρίση του ποινικού δικαστηρίου.

Άρθρο 527.- Επανάληψη σε βάρος εκείνου που αθωώθηκε. 1. Σε βάρος εκείνου που αθωώθηκε αμετάκλητα για κακούργημα ή πλημμέλημα η ποινική διαδικασία επαναλαμβάνεται, μόνον αν βεβαιωθεί ότι ουσιώδη επιρροή στην απόφαση για την αθώωση είχαν πλαστά έγγραφα ή πειστήρια, ή δωροδοκία δικαστή ή ενόρκου που συνέπραξε στην αθώωση, ή άλλη από πρόθεση παράβαση του δικαστικού τους καθήκοντος.

2. Εφόσον συντρέχει κάποια από τις περιπτώσεις της παρ. 1, η ποινική διαδικασία επαναλαμβάνεται, αν από την αθώωση δεν έχει περάσει ο απαιτούμενος χρόνος για την παραγραφή του αξιοποίνου της πράξης.

3. Η αναφερόμενη στην παρ. 1 αξιόποινη πράξη της πλαστογραφίας, της ψευδούς βεβαίωσης, της υφαρπαγής ψευδούς βεβαίωσης ή της δωροδοκίας ή της παράβασης καθήκοντος δικαστή ή ενόρκου, πρέπει να βεβαιώνεται με αμετάκλητη δικαστική απόφαση.

4. Οι παρ. 1 και 2 εφαρμόζονται και για εκείνον που αθωώθηκε αμετάκλητα με βούλευμα του δικαστικού συμβουλίου.

Άρθρο 528.- Ποιοι ζητούν την επανάληψη και με ποιες διατυπώσεις. 1. Η αίτηση για την επανάληψη της διαδικασίας υπέρ του καταδικασμένου υποβάλλεται από τον ίδιο ή τον σύζυγό του ή τον συνδεόμενο με σύμφωνο συμβίωσης ή τους εξ αίματος συγγενείς του μέχρι και του δεύτερου βαθμού ή από τον συνήγορό του ή από τον εισαγγελέα του δικαστηρίου που τον καταδίκασε. Η αίτηση αυτή μπορεί να υποβληθεί και μετά το θάνατο του καταδικασμένου ή έπειτα από την έκτιση ή την παραγραφή της ποινής που του επιβλήθηκε.

2. Την επανάληψη της διαδικασίας εναντίον του κατηγορουμένου που αθωώθηκε μπορεί να την ζητήσει μόνον ο εισαγγελέας του δικαστηρίου που απήγγειλε την αθώωση.

3. Η αίτηση πρέπει να περιέχει τους λόγους για τους οποίους ζητείται η επανάληψη, καθώς και τα στοιχεία που τους βεβαιώνουν, γιατί διαφορετικά είναι απαράδεκτη, και υποβάλλεται στον εισαγγελέα εφετών αν η αμετάκλητη καταδίκη ή αθώωση απαγγέλθηκε από πλημμελειοδικείο, και στον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου σε κάθε άλλη περίπτωση. Ο εισαγγελέας στον οποίο παραδόθηκε η αίτηση οφείλει σε ένα μήνα να ελέγξει με κάθε αποδεικτικό μέσο τη βασιμότητά της είτε ο

ίδιος είτε μέσω κάποιου ανακριτή ή εισαγγελέα. Κατόπιν εισάγει την αίτηση στο αρμόδιο κατά το άρθρο 529 δικαστικό συμβούλιο ή δικαστήριο όπου υπηρετεί.

Άρθρο 529.- Αρμόδιο δικαστήριο – Διαδικασία. Αρμόδιο να αποφασίσει για την αίτηση επανάληψης είναι κατά τις διακρίσεις της παρ. 3 του άρθρου 528 το συμβούλιο εφετών ή του Αρείου Πάγου, αφού ακούσει τον οικείο εισαγγελέα και τον αιτούντα, ο οποίος κλητεύεται πριν από πέντε ημέρες και παρίσταται κατά τις διατάξεις του ΚΠΔ. Η αίτηση συζητείται στην ουσία της και δεν απορρίπτεται ως ανυποστήρικτη, ακόμη και αν δεν εμφανισθεί ο αιτών. Το συμβούλιο μπορεί να διατάξει συμπληρωματική έρευνα για να βεβαιωθούν οι λόγοι της αίτησης. Αν δεχτεί την αίτηση, ακυρώνει την απόφαση, και αν κρίνει ότι η επανάληψη της συζήτησης στο ακροατήριο είναι αναγκαία, παραπέμπει την υπόθεση για να συζητηθεί σε άλλο ομοιόβαθμο με αυτό που καταδίκασε δικαστήριο και στην περίπτωση του άρθρου 525 παρ. 1 αρ. 4 σε άλλο δικαστήριο ομοιόβαθμο με το ανώτερο από αυτά που δίκασαν αρχικά την υπόθεση. Κατά της απόφασης του συμβουλίου των εφετών επιτρέπεται αναίρεση στον εισαγγελέα και στον αιτούντα κατά τα άρθρα 484 και 485.

Άρθρο 530. Διαδικασία βεβαίωσης λόγων επανάληψης. 1. Αν στην περίπτωση του άρθρου 525 παρ. 1 αρ. 3 δεν εκδόθηκε καταδικαστική απόφαση επειδή δεν μπορούσε να εκδικαστεί στην ουσία της η υπόθεση ή επειδή υπήρχαν λόγοι που ανέστειλαν την ποινική δίωξη, τηρείται η διαδικασία των παρακάτω παραγράφων.

2. Η βεβαίωση του εγκλήματος της ψευδούς κατάθεσης, της πλαστογραφίας, της ψευδούς βεβαίωσης, της υφαρπαγής ψευδούς βεβαίωσης, της δωροδοκίας ή της παράβασης του δικαστικού καθήκοντος που τελέστηκε σε βάρος του καταδικασμένου γίνεται από το δικαστήριο των εφετών, το οποίο είναι αρμόδιο να κρίνει την αίτηση για επανάληψη, αν η καταδίκη είχε απαγγελθεί από το πλημμελειοδικείο, διαφορετικά από το δικαστήριο των εφετών που πήρε εντολή από τον Άρειο Πάγο και που είναι διαφορετικό από εκείνο που καταδίκασε. Ο εισαγγελέας του δικαστηρίου των εφετών κλητεύει υποχρεωτικά (άρθρα 155-160 και 166) τον καταδικασμένο, εκείνον που ζητεί την επανάληψη της διαδικασίας αν είναι πρόσωπο διαφορετικό από το προηγούμενο, και τους διαδίκους που είχαν παραστεί

στη συζήτηση κατά την οποία απαγγέλθηκε η καταδίκη. Επίσης καλεί εκείνον στον οποίο αποδίδεται η ψευδής κατάθεση, η πλαστογραφία, η ψευδής βεβαίωση, η υφαρπαγή ψευδούς βεβαίωσης, η δωροδοκία ή η παράβαση του δικαστικού καθήκοντος, να παραστεί, αν θέλει, στο ακροατήριο του δικαστηρίου των εφετών για να δώσει πληροφορίες ή εξηγήσεις.

3. Το δικαστήριο των εφετών της προηγούμενης παραγράφου σε δημόσια συνεδρίαση εξετάζει τους μάρτυρες που κάλεσαν οι διάδικοι ή ο εισαγγελέας, και τα άλλα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίστηκαν και, αφού ακούσει όσους εμφανίστηκαν από εκείνους που είχαν κλητευθεί κατά την παρ. 2, αποφαίνεται αμετάκλητα αν τελέστηκε η αξιόποινη πράξη που επικαλείται ο αιτών.

4. Αν το εφετείο αποφανθεί ότι έχει τελεστεί το έγκλημα που αναφέρεται στην αίτηση, το αρμόδιο συμβούλιο των εφετών ή ο Άρειος Πάγος, κατά τις διακρίσεις της παρ. 3 του άρθρου 528, εφόσον προκειμένου για ψευδομαρτυρία ή πλαστογραφία, ή ψευδή βεβαίωση ή υφαρπαγή ψευδούς βεβαίωσης κρίνει ακόμη ότι αυτή είχε ουσιώδη επίδραση στην καταδίκη του κατηγορουμένου, δέχεται την αίτηση και διατάσσει όσα ορίζονται στο άρθρο 529. Διαφορετικά, απορρίπτει την αίτηση.

Άρθρο 531.- Αναστολή της εκτέλεσης της ποινής. Μόλις υποβληθεί η αίτηση για επανάληψη της διαδικασίας, το συμβούλιο που είναι αρμόδιο να την κρίνει, αποφαίνεται μέσα σε τρεις ημέρες, ύστερα από πρόταση του εισαγγελέα, για την αναστολή ή μη της εκτέλεσης της ποινής εφόσον υποβληθεί αίτημα από τον εισαγγελέα ή τον καταδικασμένο.

Άρθρο 532.- Επανάληψη της συζήτησης. 1. Η συζήτηση που διατάχθηκε να επαναληφθεί γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα. Η απόφαση που θα εκδοθεί μπορεί να προσβληθεί με τα ένδικα μέσα που επιτρέπονται από αυτόν.

2. Στο δικαστήριο απαγορεύεται να μετέχουν οι δικαστές ή οι ένορκοι που δίκασαν την πρώτη φορά. Αν το δικαστήριο κρίνει με ειδικά αιτιολογημένη απόφασή του ότι δεν είναι δυνατή η εμφάνιση των μαρτύρων που εξετάστηκαν κατά την πρώτη συζήτηση, διατάσσει να διαβαστούν στο ακροατήριο οι μαρτυρικές καταθέσεις της πρώτης συζήτησης και οι ένορκες καταθέσεις που δόθηκαν κατά την ανάκριση,

διαφορετικά, η διαδικασία ακυρώνεται. Οι μάρτυρες ή οι πραγματογνώμονες που καταδικάστηκαν για ψευδή κατάθεση (άρθρο 525 παρ. 1, αριθ. 3) δεν μπορούν να εξεταστούν, ούτε διαβάζονται οι ένορκες καταθέσεις τους ή οι εκθέσεις πραγματογνωμοσύνης. Εξετάζονται πάντοτε οι νέοι μάρτυρες που προσκλήθηκαν από τον εισαγγελέα ή από τους διαδίκους.

Άρθρο 533.- Επεκτατικό αποτέλεσμα. Η επανάληψη σύμφωνα με το άρθρο 525 διατάσσεται για όλους όσοι καταδικάστηκαν, και όταν ένας μόνο τη ζήτησε, εκτός αν οι λόγοι για τους οποίους έχει ζητηθεί αρμόζουν αποκλειστικά και μόνο στο πρόσωπό του.

Άρθρο 534.- Απαγόρευση χειροτέρευσης της θέσης του αιτούντος. Αν η επανάληψη ζητήθηκε σε όφελος εκείνου που καταδικάστηκε, το δικαστήριο που δικάζει την υπόθεση μετά την επανάληψη που διατάχθηκε κατά το άρθρο 529, δεν μπορεί να καταστήσει χειρότερη τη θέση του.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Αποζημίωση εκείνων που κρατήθηκαν και μετέπειτα αθωώθηκαν

Άρθρο 535.- Ποιοι δικαιούνται αποζημίωση. 1. Έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν από το δημόσιο αποζημίωση: α) οι προσωρινά κρατηθέντες, που αθωώθηκαν αμετάκλητα με βούλευμα ή απόφαση δικαστηρίου, β) οι κρατηθέντες με καταδικαστική απόφαση, η οποία μετέπειτα εξαφανίσθηκε αμετάκλητα συνεπεία ενδίκου μέσου και γ) οι καταδικασθέντες και κρατηθέντες, που αθωώθηκαν με δικαστική απόφαση ύστερα από επανάληψη της διαδικασίας. Επίσης αποζημίωση δικαιούνται όσα από τα παραπάνω πρόσωπα τιμωρήθηκαν μετέπειτα με ποινή μικρότερης διάρκειας από αυτή που εξέτισαν αρχικά. Αποζημίωση δικαιούνται και οι κρατηθέντες, για τους οποίους στη συνέχεια έπαυσε οριστικά η ποινική δίωξη ή κηρύχθηκε απαράδεκτη με αμετάκλητη απόφαση ή βούλευμα, εφόσον οι λόγοι της οριστικής παύσης ή του απαραδέκτου της ποινικής δίωξης ήταν πρόδηλο ότι συνέτρεχαν κατά τον χρόνο έκδοσης της καταδικαστικής απόφασης ή του

παραπεμπτικού βουλεύματος ή η ποινική δίωξη θεωρήθηκε σαν να μη έγινε κατ' άρθρο 77.

2. Όσοι κρατήθηκαν λόγω καταδίκης ή κρατήθηκαν προσωρινά κατά την παρ. 1 έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν αποζημίωση, και αν ακόμη έχουν απαλλαγεί επειδή, μολονότι τέλεσαν την πράξη, δεν τους επιβλήθηκε ποινή για οποιονδήποτε λόγο.

3. Σε περίπτωση θανάτου του κατά τις προηγούμενες παραγράφους δικαιούχου πριν την συμπλήρωση της προθεσμίας υποβολής της αίτησης κατά το άρθρο 538, το σχετικό δικαίωμα μπορούν να ασκήσουν οι κληρονόμοι του, κατά το ποσοστό της κληρονομικής τους μερίδας. Στην περίπτωση αυτή η προθεσμία του άρθρου 538 παρ. 2 αρχίζει από την ημέρα θανάτου του αρχικού δικαιούχου. Αν ο κατά τις προηγούμενες παραγράφους δικαιούχος της αποζημίωσης αποβιώσει μετά την υποβολή της αίτησης, η αξίωση μεταβιβάζεται στους κληρονόμους του κατά το ποσοστό της κληρονομικής τους μερίδας, οι οποίοι έχουν δικαίωμα να συμμετέχουν κατά τη συζήτηση.

Άρθρο 536.- Πότε δεν υπάρχει δικαίωμα για αποζημίωση. Το Δημόσιο δεν έχει υποχρέωση για αποζημίωση, αν εκείνος που καταδικάσθηκε ή κρατήθηκε προσωρινά έγινε από πρόθεση παραίτιος της καταδίκης ή της προσωρινής κράτησης.

Άρθρο 537.– Ποιοι άλλοι έχουν δικαίωμα για αποζημίωση. Αυτοτελή αξίωση για αποζημίωση με τις ίδιες προϋποθέσεις έχουν και εκείνοι απέναντι στους οποίους ο καταδικασμένος ή ο προσωρινά κρατούμενος είχε σύμφωνα με τον νόμο υποχρέωση διατροφής.

Άρθρο 538.- Υποβολή της αίτησης. 1. Εκείνος που έχει δικαίωμα να ζητήσει αποζημίωση, υποβάλει την αίτησή του στο ίδιο δικαστήριο ή δικαστικό συμβούλιο που εξέδωσε την αθωωτική απόφαση ή βούλευμα ή εξαφάνισε την καταδικαστική απόφαση συνεπεία ενδίκου μέσου. Όταν το δικαστήριο αυτό είναι το μικτό ορκωτό δικαστήριο ή το μικτό ορκωτό εφετείο και η σύνοδος έχει λήξει, αρμόδιο είναι το αντίστοιχο τριμελές ή πενταμελές εφετείο.

2. Η αίτηση υποβάλλεται γραπτά και παραδίδεται στον εισαγγελέα του αρμόδιου δικαστηρίου ή δικαστικού συμβουλίου μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία τριάντα (30) ημερών από το αμετάκλητο της απόφασης ή του βουλεύματος ή από την έκδοση της απόφασης επί της αιτήσεως για επανάληψη της διαδικασίας.

Άρθρο 539.- Εκδίκαση της αίτησης. 1. Η αίτηση εισάγεται αμέσως στο δικαστήριο ή στο δικαστικό συμβούλιο προς εκδίκαση, αφού ειδοποιηθεί ο αιτών ή ο αντίκλητός του για να προσέλθει και να εκθέσει τις απόψεις του εικοσιτέσσερεις τουλάχιστον ώρες πριν από την εισαγωγή της υπόθεσης στο δικαστήριο ή στο δικαστικό συμβούλιο. Την ειδοποίηση ενεργεί ο γραμματέας της εισαγγελίας με οποιοδήποτε μέσο (και προφορικά και τηλεφωνικά) στην αναγραφόμενη στην αίτηση διεύθυνση και σημειώνει τούτο στο φάκελο της δικογραφίας.

2. Το δικαστήριο και το δικαστικό συμβούλιο αποτελείται κατά προτίμηση από τους ίδιους δικαστές που αποφάνθηκαν για την ποινική υπόθεση.

3. Σχετικά με την υποχρέωση του δημοσίου για αποζημίωση αποφαίνεται το δικαστήριο ή το δικαστικό συμβούλιο, αφού προηγουμένως ακουστούν ο αιτών και ο εισαγγελέας.

Άρθρο 540.- Προσδιορισμός αποζημίωσης. Σε περίπτωση που γίνει δεκτή η αίτηση για αποζημίωση, επιδικάζεται στον αιτούντα αμετακλήτως κατ` αποκοπή αποζημίωση συνολικά για τεκμαρτή περιουσιακή ζημία και για ηθική βλάβη, η οποία δεν μπορεί να είναι κατώτερη των είκοσι (20) ευρώ ούτε ανώτερη των πενήντα (50) ευρώ την ημέρα και της οποίας το ύψος προσδιορίζεται αφού ληφθεί υπόψη και η οικονομική και οικογενειακή κατάσταση του δικαιούχου. Το κατώτερο και το ανώτερο όριο της αποζημίωσης μπορεί να αναπροσαρμόζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Άρθρο 541.- Υποκατάσταση του δημοσίου στα δικαιώματα του ζημιωμένου. Έως το ποσό της αποζημίωσης που πληρώθηκε, το δημόσιο υποκαθίσταται αυτοδικαίως στα δικαιώματα του ζημιωμένου, ως ειδικός διάδοχος, εναντίον οποιουδήποτε που με παράνομη ενέργεια έγινε αίτιος να καταδικασθεί ή

προσωρινά να κρατηθεί αυτός που ζημιώθηκε. Οι δικαστικοί λειτουργοί που λαμβάνουν τις αποφάσεις τους σύμφωνα με τον νόμο δεν ευθύνονται για καταδίκη ή προσωρινή κράτηση που επέβαλαν, εκτός αν δεν ενήργησαν στο πλαίσιο των καθηκόντων τους και θεμελιώνεται σε βάρος τους ποινικό αδίκημα, για το οποίο καταδικάστηκαν αμετάκλητα.

Άρθρο 542.- Εφαρμογή και στον Άρειο Πάγο και στα στρατιωτικά δικαστήρια. 1. Οι διατάξεις των άρθρων 535 - 540 εφαρμόζονται ανάλογα και από τον Άρειο Πάγο, όταν αυτός απαλλάσσει εκείνον που καταδικάσθηκε ή παραπέμφθηκε για κακούργημα ή πλημμέλημα.

2. Οι διατάξεις των άρθρων 535-540 εφαρμόζονται και από τα στρατιωτικά δικαστήρια.

Άρθρο 543.- Επιστροφή αποζημίωσης. Σε περίπτωση μεταγενέστερης αμετάκλητης καταδικαστικής απόφασης λόγω επανάληψης της διαδικασίας κατά εκείνου που είχε αθωωθεί αμετάκλητα, αυτοί που εισέπραξαν την αποζημίωση είναι υποχρεωμένοι να την επιστρέψουν προς το δημόσιο.

Άρθρο 544.- Αναλογική εφαρμογή και σε περίπτωση κατάσχεσης και δέσμευσης περιουσίας. Οι διατάξεις των άρθρων 535-540 εφαρμόζονται ανάλογα και για την αποκατάσταση της περιουσιακής και ηθικής βλάβης που προκαλείται από την επιβολή κατάσχεσης ή τη δέσμευση περιουσίας στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας, εφόσον εκ των υστέρων αποδειχθεί ότι αυτή δεν ήταν δικαιολογημένη. Στην περίπτωση αυτή για τον προσδιορισμό της αποζημίωσης, εντός των ορίων του άρθρου 540, λαμβάνεται υπόψη η διάρκεια της δέσμευσης του πράγματος ή της περιουσίας και η αξία της.

ΟΓΔΟΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΕΚΤΕΛΕΣΗ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Αποφάσεις εκτελεστές

Άρθρο 545.- Πότε η απόφαση είναι εκτελεστή. Η καταδικαστική απόφαση και κάθε διάταξη του δικαστή ή του εισαγγελέα εκτελείται μόλις γίνει αμετάκλητη, εκτός αν ο νόμος ορίζει διαφορετικά σε ειδικές περιπτώσεις.

Άρθρο 546.- Πότε η απόφαση είναι αμετάκλητη. Αμετάκλητη είναι η απόφαση κατά της οποίας δεν επιτρέπεται ένδικο μέσο ή δεν ασκήθηκε μέσα στην νόμιμη προθεσμία το επιτρεπόμενο ένδικο μέσο ή ασκήθηκε εμπρόθεσμα και απορρίφθηκε.

Άρθρο 547.- Πότε εκτελείται η αθωωτική απόφαση. Η αθωωτική απόφαση εκτελείται μόλις απαγγελθεί, εκτός αν σε ειδικές περιπτώσεις ο νόμος ορίζει διαφορετικά.

Άρθρο 548.- Πότε εκτελείται η προπαρασκευαστική απόφαση. Η προπαρασκευαστική απόφαση εκτελείται μόλις απαγγελθεί. Το δικαστήριο μπορεί πάντοτε να ανακαλεί αυτές τις αποφάσεις του, εκτός αν λύεται με αυτές οριστικά ένα ζήτημα.

Άρθρο 549.- Ποιοι φροντίζουν για την εκτέλεση της απόφασης. 1. Για την εκτέλεση της απόφασης φροντίζει αυτεπαγγέλτως ο εισαγγελέας του δικαστηρίου που την έχει εκδώσει.

2. Ο επιφορτισμένος με την εκτέλεση μπορεί να εξουσιοδοτήσει άλλον εισαγγελέα, ιδίως όταν ο καταδικασμένος διαμένει έξω από την έδρα του επιφορτισμένου με την εκτέλεση και ο τελευταίος εγκρίνει την έκτιση της ποινής σε φυλακή έξω από την περιφέρειά του.

3. Οι αποφάσεις που αναφέρονται στα πρόσωπα του άρθρου 158 ανακοινώνονται στους προϊσταμένους τους μόλις εκτελεστούν.

4. Για την εκτέλεση των αποφάσεων των δικαστηρίων ανηλίκων φροντίζει αυτεπαγγέλτως ο αρμόδιος εισαγγελέας ανηλίκων και, αν η απόφαση έχει εκδοθεί από το εφετείο ανηλίκων, ο εισαγγελέας του δικαστηρίου αυτού, ο οποίος μπορεί να αναθέσει την εκτέλεση στον εισαγγελέα ανηλίκων. Επίσης ο ίδιος εισαγγελέας

επιβλέπει την εφαρμογή των αναμορφωτικών και θεραπευτικών μέτρων, καθώς και τον περιορισμό στα ειδικά καταστήματα κράτησης νέων.

Άρθρο 550.- Εκτέλεση περισσότερων αποφάσεων για το ίδιο έγκλημα. Στην περίπτωση που υπάρχουν περισσότερες αμετάκλητες αποφάσεις εναντίον του ίδιου προσώπου για την ίδια πράξη, εκτελείται μόνο εκείνη που επιβάλλει την ελαφρότερη ποινή. Αν υπάρχει αμφιβολία γι' αυτό, αποφαίνεται το αρμόδιο δικαστήριο κατά τη διαδικασία του άρθρου 561. Με την εκτέλεση της απόφασης που επιβάλλει την ελαφρότερη ποινή, ακυρώνονται αυτοδικαίως όλες οι άλλες αποφάσεις.

Άρθρο 551.- Εκτέλεση περισσότερων αποφάσεων για διαφορετικά εγκλήματα. 1. Αν πρόκειται να εκτελεστούν κατά του ίδιου προσώπου περισσότερες καταδικαστικές αποφάσεις για διαφορετικά εγκλήματα που συρρέουν, εφαρμόζονται οι ορισμοί του ποινικού κώδικα για τη συρροή.

2. Αν στις καταδίκες που απαγγέλθηκαν η κατά την επόμενη παράγραφο ποινή βάσης επιβλήθηκε από το τριμελές ή μονομελές πλημμελειοδικείο, αρμόδιο για να καθορίσει τη συνολική ποινή που πρέπει να εκτιθεί είναι το μονομελές πλημμελειοδικείο. Σε κάθε άλλη περίπτωση αρμόδιο είναι το μονομελές εφετείο.

3. Για τον καθορισμό της συνολικής ποινής, ως ποινή βάσης λαμβάνεται υπόψη η βαρύτερη από αυτές, σε περίπτωση δε ίσης διάρκειας αυτών λαμβάνεται υπόψη η νεότερη απόφαση. Αν μεταξύ των προς εκτέλεση αποφάσεων υπάρχει και απόφαση που αμετάκλητα έχει καθορίσει συνολική ποινή, για τον καθορισμό της νέας συνολικής ποινής λαμβάνεται ως βάση η καθορισθείσα συνολική ποινή, αν αυτή είναι βαρύτερη από τις ποινές που επιβλήθηκαν με τις άλλες αποφάσεις. Στην περίπτωση αυτή για τον καθορισμό της κατά την προηγούμενη παράγραφο αρμοδιότητας λαμβάνεται υπόψη και η απόφαση που έχει καθορίσει την συνολική ποινή.

4. Η αίτηση για καθορισμό συνολικής ποινής υποβάλλεται στον αρμόδιο εισαγγελέα αυτοπροσώπως ή από συνήγορο που έχει ειδική εντολή γι' αυτό. Εκείνος που καταδικάστηκε κλητεύεται και αν κρατείται, δεν προσάγεται στο δικαστήριο,

μπορεί, όμως, να αντιπροσωπευθεί με συνήγορο διοριζόμενο κατά τους όρους του άρθρου 42 παρ. 2.

5. Το δικαστήριο αποφαίνεται αφού ακούσει τον καταδικασμένο ή τον συνήγορο του, αν είναι παρόντες, καθώς και τον εισαγγελέα. Κατά της απόφασης επιτρέπεται αναίρεση στον καταδικασμένο και τον εισαγγελέα.

Άρθρο 552.- Εκτέλεση της στερητικής της ελευθερίας ποινής. 1. Η έκτιση της ποινής που επιβλήθηκε με την αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση γίνεται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του ποινικού κώδικα και των ειδικών νόμων για την εκτέλεση των ποινών. Για την παράδοση εκείνου που καταδικάστηκε στη φυλακή, προκειμένου να εκτίσει την στερητική της ελευθερίας ποινή, συντάσσεται έκθεση, υπογραφόμενη από το όργανο της δημόσιας δύναμης που τον παραδίδει και από τον διευθυντή της φυλακής που τον παραλαμβάνει. Η έκθεση επισυνάπτεται στη δικογραφία.

2. Αν ο καταδικασμένος σε ποινή στερητική της ελευθερίας δεν κρατείται προσωρινά, είναι όμως παρών στην απαγγελία της απόφασης, εκείνος που φροντίζει για την εκτέλεση της απόφασης (άρθρο 549) διατάσσει και προφορικά ακόμη την εκτέλεσή της, όταν αυτή μπορεί να εκτελεστεί αμέσως. Διαφορετικά, μόλις η απόφαση γίνει αμετάκλητη διαβιβάζει στην αρμόδια αστυνομική αρχή έγγραφη εντολή για εκτέλεση, που περιέχει το ονοματεπώνυμο και κάθε άλλο στοιχείο ταυτότητας του καταδικασμένου, τον αριθμό, τη χρονολογία της απόφασης και την ποινή που επιβλήθηκε.

Άρθρο 553.- Βεβαίωση χρηματικών ποινών. 1. Οι γραμματείς των ποινικών δικαστηρίων οφείλουν να βεβαιώσουν στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. τα ποσά των χρηματικών ποινών, μαζί με τις υπόλοιπες προσαυξήσεις, μέσα στον επόμενο μήνα από τότε που έγιναν αμετάκλητες οι αποφάσεις που τις επέβαλαν.

2. Οι σχετικές με την είσπραξη δημοσίων εσόδων διατάξεις εφαρμόζονται και στην προκειμένη περίπτωση.

Άρθρο 554. Λήξη της ποινής. Ο χρόνος λήξης της στερητικής της ελευθερίας ποινής προσδιορίζεται, κατά τους ορισμούς του ποινικού κώδικα, από εκείνον που

έχει την επιμέλεια της εκτέλεσης, ο οποίος και τον αναγράφει στο αντίγραφο της απόφασης, που παραδίδεται στο διευθυντή της φυλακής.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Αναβολή και διακοπή της εκτέλεσης της ποινής

Άρθρο 555.- Υποχρεωτική αναβολή της εκτέλεσης. 1. Η εκτέλεση της στερητικής της ελευθερίας ποινής αναβάλλεται, αν ο καταδικασθείς παρουσίασε μετά την καταδίκη του ψυχική ή διανοητική διαταραχή τέτοιας έντασης, ώστε να μην έχει συνείδηση της εκτελούμενης ποινής. Ταυτόχρονα διατάσσεται η νοσηλεία του σε δημόσιο ψυχιατρικό ή γενικό νοσοκομείο. Το άρθρο 70 ΠΚ εφαρμόζεται αναλόγως. Μετά την ολοκλήρωση της θεραπείας ο καταδικασθείς εκτίει την ποινή του, από την οποία αφαιρείται ο χρόνος νοσηλείας του.

2. Την κατά την προηγούμενη παράγραφο αναβολή διατάσσει ύστερα από αίτηση του καταδίκου ή του εισαγγελέα το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση. Σε περίπτωση περισσότερων αποφάσεων διάφορων δικαστηρίων την αναβολή διατάσσει το κατά το άρθρο 551 αρμόδιο δικαστήριο.

3. Στην περίπτωση του άρθρου τούτου ο εισαγγελέας που έχει την επιμέλεια της εκτέλεσης οφείλει να διατάξει προηγουμένως την εξέταση του καταδίκου από δύο γιατρούς, αν είναι δυνατό ειδικούς.

Άρθρο 556.- Δυνητική αναβολή της εκτέλεσης. 1. Η εκτέλεση της στερητικής της ελευθερίας ποινής μπορεί να αναβληθεί: α) αν η γυναίκα που καταδικάστηκε έχει συμπληρώσει πάνω από τρεις μήνες εγκυμοσύνης ή γέννησε πρόσφατα, ωσότου περάσουν έξι το πολύ μήνες από τον τοκετό, β) στην περίπτωση του άρθρου 430 παρ. 2, γ) αν η υπό εκτέλεση στερητική της ελευθερίας ποινή δεν υπερβαίνει τα τρία έτη, για αποδεδειγμένες οικογενειακές ή επαγγελματικές ανάγκες και έως έξι το πολύ μήνες, μία μόνο φορά, δ) αν εκείνος που καταδικάστηκε πάσχει από σοβαρή ασθένεια και η άμεση εκτέλεση της ποινής εμφανίζεται ως υπέρμετρα σκληρή μεταχείριση και ε) αν η ποινή έχει μετατραπεί σε χρηματική και δεν καθίσταται δυνατή από τον συλληφθέντα η καταβολή του ποσού της μετατροπής της, λόγω μη λειτουργίας της αρμόδιας προς είσπραξη δημόσιας υπηρεσίας. Η περ. ε΄

ισχύει και στην περίπτωση του άρθρου 80 παρ. 6 ΠΚ. Η αναβολή για το αναγκαίο προς καταβολή του ποσού της χρηματικής ποινής χρονικό διάστημα διατάσσεται, έστω και προφορικά, από τον εισαγγελέα πρωτοδικών του τόπου σύλληψης.

2. Την κατά την προηγούμενη παράγραφο αναβολή διατάσσει με αιτιολογημένη διάταξή του ο εισαγγελέας που έχει την επιμέλεια εκτέλεσης της ποινής, είτε αυτεπαγγέλτως είτε με αίτηση του καταδίκου.

Άρθρο 557.- Διακοπή της εκτέλεσης της ποινής. 1. Η εκτέλεση της περιοριστικής της ελευθερίας ποινής που έχει αρχίσει μπορεί να διακοπεί στις περιπτώσεις της παρ. 1 στοιχ. α΄ και δ΄ του προηγουμένου άρθρου και των παρ. 2 και 7 του άρθρου αυτού.

2. Αν εκείνος που εκτίει την ποινή νοσηλεύεται σε νοσοκομείο σύμφωνα με τις διατάξεις για τη νοσηλεία των κρατουμένων και αν εξαιτίας βαριάς νόσου βρίσκεται σε τέτοια κατάσταση, ώστε η συνέχιση της νοσηλείας του σε οποιοδήποτε τέτοιο νοσοκομείο να μην μπορεί να αποτρέψει ανήκεστη βλάβη της υγείας του ή κίνδυνο της ζωής του, μπορεί, αν η αποτροπή είναι δυνατή με νοσηλεία του σε άλλο νοσηλευτικό ίδρυμα που κατονομάζεται ειδικά, να ζητήσει να εισαχθεί σε αυτό για να συνεχίσει με δικές του δαπάνες τη νοσηλεία του. Η κατ' οίκον νοσηλεία αποκλείεται.

3. Το αρμόδιο δικαστήριο αποφαίνεται ύστερα από αίτηση του καταδίκου ή του εισαγγελέα. Ο κατάδικος κλητεύεται ή αντιπροσωπεύεται σύμφωνα με το άρθρο 551 παρ. 4. Η απόφαση πρέπει να έχει ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία και εκδίδεται ύστερα από: α) γνώμη δύο ιατροδικαστών, ή, αν δεν υπάρχουν, δύο γιατρών υπαλλήλων του δημοσίου ή νομικού προσώπου δημόσιου δικαίου σχετικά με την ανάγκη να εισαχθεί ο κρατούμενος στο νοσηλευτικό ίδρυμα που προτείνεται από αυτόν, β) γνώμη του νοσοκομείου στο οποίο νοσηλεύεται ο αιτών και γ) δήλωση του νοσηλευτικού ιδρύματος που υποδεικνύεται από τον αιτούντα ότι μπορεί αυτό να αναλάβει τη νοσηλεία του.

4. Αν το δικαστήριο δεχτεί την αίτηση, διατάσσει να διακοπεί έως πέντε μήνες η εκτέλεση της ποινής. Ύστερα από αίτηση του ενδιαφερόμενου ή του εισαγγελέα, που υποβάλλεται πριν από τη λήξη του πενταμήνου, το ίδιο δικαστήριο μπορεί κάθε φορά να παρατείνει τον παραπάνω χρόνο ως πέντε μήνες, αν η ανάγκη

διακοπής εξακολουθεί να υπάρχει. Η διακοπή διατάσσεται με τον όρο της συνεχούς παραμονής και νοσηλείας του καταδίκου στο νοσηλευτικό ίδρυμα που έχει οριστεί. Για την εξασφάλισή της μπορεί το δικαστήριο να επιβάλλει και οποιονδήποτε άλλον όρο.

5. Αντίγραφο της απόφασης επιδίδεται στον κατάδικο και στον διοικητικό διευθυντή του νοσηλευτικού ιδρύματος που έχει οριστεί. Η διακοπή της εκτέλεσης της ποινής αρχίζει από την ημέρα που ο κατάδικος εισάγεται στο ίδρυμα. Για την εισαγωγή ή μεταφορά συντάσσεται έκθεση, που την υπογράφουν ο παραπάνω διευθυντής (ή ο αναπληρωτής του), ο κατάδικος και το όργανο που μετέφερε τον κρατούμενο.

6. Ο κρατούμενος τιμωρείται με φυλάκιση μέχρις ενός έτους αν παραβεί με πρόθεση οποιονδήποτε όρο που του είχε τεθεί, οπότε και παύει αυτοδικαίως η ισχύς της απόφασης που διέταξε τη διακοπή της ποινής. Με την ίδια ποινή τιμωρείται επίσης ο διοικητικός διευθυντής του νοσηλευτικού ιδρύματος, αν με πρόθεση παρέλειψε να ειδοποιήσει χωρίς χρονοτριβή τον αρμόδιο εισαγγελέα πλημμελειοδικών για κάθε διακοπή της νοσηλείας του καταδίκου και για κάθε έξοδό του από αυτό ή αν σε οποιαδήποτε στιγμή εναντιώθηκε στη διενέργεια ελέγχου για τα παραπάνω στο ίδρυμα. Αν οι πράξεις αυτές τελέστηκαν από αμέλεια, ο δράστης τιμωρείται με φυλάκιση έως έξι μηνών.

7. Σε εντελώς εξαιρετικές περιπτώσεις, αν η διακοπή που έχει διαταχθεί κατά τις παρ. 2-4 δεν μπορεί να αποτρέψει ανήκεστη βλάβη της υγείας ή κίνδυνο της ζωής και αν η αποτροπή αυτή μπορεί πραγματικά να επιτευχθεί με την κατ' οίκον νοσηλεία, το δικαστήριο έπειτα από αίτηση του καταδίκου μπορεί για τον σκοπό αυτό να διατάξει να διακοπεί η εκτέλεση της ποινής. Κατά τα άλλα εφαρμόζονται οι διατάξεις των παρ. 3 και 4 αυτού του άρθρου.

8. Ο εισαγγελέας διατάσσει την εκτέλεση της ποινής που διακόπηκε, μόλις λήξει ο χρόνος της διακοπής ή της παράτασης.

9. Την κατά το άρθρο αυτό διακοπή της ποινής διατάσσει: α) στην περίπτωση της παρ. 1 στοιχ. α΄ και δ΄ του προηγούμενου άρθρου ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών του τόπου έκτισης της ποινής, και β) στην περίπτωση της παρ. 2 του παρόντος άρθρου το τριμελές πλημμελειοδικείο του τόπου έκτισης της ποινής, γ)

στην περίπτωση της παρ. 7 το τριμελές εφετείο, στην περιφέρεια του οποίου εκτίεται η ποινή.

10. Αν μετά τη διακοπή της ποινής πρόκειται να εκτελεστεί κατά του καταδικασθέντος στερητική της ελευθερίας ποινή, για πράξεις που τελέστηκαν πριν την διακοπή, τότε δεν χωρεί εκτέλεση αυτών, μέχρι να εκλείψει ο λόγος της διακοπής.

Άρθρο 558.-Ένδικα μέσα. Κατά των αποφάσεων των δικαστηρίων που είναι αρμόδια για την αναβολή ή την διακοπή της ποινής δεν επιτρέπεται ένδικο μέσο, εκτός από την περίπτωση του άρθρου 555, κατά την οποία επιτρέπεται μόνο το ένδικο μέσο της έφεσης κατά τους γενικούς ορισμούς. Κατά της διάταξης του εισαγγελέα που είναι αρμόδιος σύμφωνα με το άρθρο 557 παρ. 9 περ. α΄ επιτρέπεται σε αυτόν που έκανε την αίτηση να προσφύγει στο δικαστήριο όπου υπηρετεί ο εισαγγελέας. Στο δικαστήριο αυτό μπορεί και ο εισαγγελέας να παραπέμψει την αίτηση, αν αμφιβάλλει ή διστάζει να αποφασίσει για μία από τις περιπτώσεις της αρμοδιότητάς του. Για την προσφυγή του αιτούντος και την αμφιβολία ή τον δισταγμό του εισαγγελέα το δικαστήριο αποφασίζει αμετάκλητα.

Άρθρο 559.- Εγγύηση για την αναβολή της ποινής. Στις περιπτώσεις β΄ και γ΄ του άρθρου 556 εκείνος που διατάσσει την αναβολή μπορεί να υποχρεώσει αυτόν που καταδικάστηκε στην καταβολή χρηματικής εγγύησης ή και στην άμεση εξόφληση των δικαστικών εξόδων και της χρηματικής ποινής που τυχόν επιβλήθηκε ταυτόχρονα. Μόλις λήξει ο χρόνος που ορίστηκε για την αναβολή, εκείνος που καταδικάστηκε έχει υποχρέωση να εμφανιστεί στον εισαγγελέα για να εκτίσει την ποινή και μόλις εμφανιστεί του επιστρέφεται η εγγύηση. Διαφορετικά, αυτή περιέρχεται στο δημόσιο με απόφαση του δικαστηρίου όπου υπηρετεί ο επιφορτισμένος με την εκτέλεση της απόφασης εισαγγελέας (άρθρο 549 παρ. 1 και 2). Κατά της απόφασης αυτής επιτρέπεται σε αυτόν που καταδικάστηκε μόνο το ένδικο μέσο της έφεσης σύμφωνα με τις γενικές για αυτήν διατάξεις.

Άρθρο 560.- Εκτέλεση της ποινής που έχει αναβληθεί ή διακοπεί. 1. Η εκτέλεση της ποινής που έχει αναβληθεί ή διακοπεί αποφασίζεται από το δικαστήριο ή τον εισαγγελέα που έχουν αρμοδιότητα για τη χορήγησή τους, αμέσως μόλις

παύσουν να υπάρχουν οι λόγοι που οδήγησαν στην αναβολή ή στη διακοπή ή μόλις περάσει η καθορισμένη διάρκειά της.

2. Ο χρόνος της αναβολής ή της διακοπής της ποινής δεν υπολογίζεται στη διάρκειά της, εκτός από την περίπτωση του άρθρου 555 παρ. 1.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Αμφιβολίες και αντιρρήσεις σχετικά με την εκτέλεση

Άρθρο 561.- Αμφιβολίες για την ταυτότητα του καταδικασμένου. 1. Αν προκύπτουν αμφιβολίες ως προς την ταυτότητα εκείνου που έχει συλληφθεί για να εκτίσει ποινή ή εκείνου που δραπέτευσε από τις φυλακές, ενώ την εξέτιε, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών του τόπου όπου έγινε η σύλληψη εξετάζει εκείνον που έχει συλληφθεί και ενεργεί κάθε έρευνα ή εξέταση χρήσιμη για την βεβαίωση της ταυτότητας. Αν ο εισαγγελέας βεβαιωθεί ότι αυτός που έχει συλληφθεί δεν είναι το πρόσωπο που καταδικάστηκε, διατάσσει με αιτιολογημένη διάταξη την άμεση απόλυσή του. Αν έχει δισταγμούς ή αν αυτός που έχει συλληφθεί επιμένει ότι δεν είναι το πρόσωπο που καταδικάστηκε ή εκείνος που δραπέτευσε, ο εισαγγελέας προκαλεί απόφαση του δικαστηρίου πλημμελειοδικών όπου υπηρετεί και αυτό εφαρμόζει, αν υπάρχει περίπτωση, το άρθρο 77.

2. Αν αυτός εναντίον του οποίου γίνεται η εκτέλεση έχει το ονοματεπώνυμο του καταδικασμένου που αναγράφεται στην απόφαση, δεν είναι όμως εκείνος που κατηγορήθηκε ότι τέλεσε την αξιόποινη πράξη για την οποία επακολούθησε καταδίκη και ο οποίος έχει στην πραγματικότητα άλλο ονοματεπώνυμο, ο κατά την προηγούμενη παράγραφο εισαγγελέας προκαλεί απόφαση του κατά το άρθρο 145 παρ. 2 αρμόδιου δικαστηρίου. Το δικαστήριο βεβαιώνει το γεγονός αυτό και διορθώνει το ονοματεπώνυμο του καταδικασμένου, το οποίο έχει αναγραφεί εσφαλμένα στην εκτελούμενη απόφαση, ή και άλλα στοιχεία της ταυτότητάς του (άρθρα 76 και 145 παρ. 2), με την προϋπόθεση όμως ότι ο πραγματικά ένοχος είχε κληθεί στην συζήτηση ύστερα από την οποία εκδόθηκε η καταδικαστική απόφαση, έστω και με το όνομα που εσφαλμένα είχε αναγραφεί σε αυτήν. Αν δεν είχε κληθεί, εφαρμόζεται υπέρ εκείνου που εσφαλμένα καταδικάστηκε η διάταξη της παρ. 1 αριθ.

2 του άρθρου 525 για την επανάληψη της διαδικασία και στο μεταξύ αναστέλλεται η εκτέλεση της σε βάρος του απόφασης.

Άρθρο 562.- Αμφιβολίες σχετικά με το είδος ή τη διάρκεια της ποινής. Κάθε αμφιβολία ή αντίρρηση του καταδικασθέντος σχετικά με την εκτελεστότητα της απόφασης και το είδος ή την διάρκεια της ποινής λύεται από τον αρμόδιο κατ' άρθρο 549 εισαγγελέα, ο οποίος αποφαίνεται αμελλητί με αιτιολογημένη διάταξή του. Σε περίπτωση αμφιβολίας του εισαγγελέα ή αντίρρησης του καταδικασθέντος επιλαμβάνεται το δικαστήριο των πλημμελειοδικών του τόπου όπου εκτίεται η ποινή.

Άρθρο 563.- Διαδικασία. Στις περιπτώσεις των άρθρων 561 και 562 ο καταδικασμένος κλητεύεται στο δικαστήριο σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 551. Κατά της απόφασης του δικαστηρίου επιτρέπεται στον εισαγγελέα και στον καταδικασμένο το ένδικο μέσο της αναίρεσης.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Τέλος των ποινών

Άρθρο 564.- Πότε παύει η εκτέλεση της ποινής. Η εκτέλεση της ποινής που επιβλήθηκε παύει: α) αν πεθάνει ο καταδικασμένος β) αν απονεμηθεί χάρη.

Άρθρο 565.- Πότε εξαλείφεται η ποινή. Η ποινή που επιβλήθηκε εξαλείφεται: α) με την παραγραφή, σύμφωνα με όσα ορίζει ο ποινικός κώδικας και β) με την αμνηστία.

Άρθρο 566.- Πώς εφαρμόζονται η αμνηστία και η χάρη. Αρμόδιο για κάθε αμφιβολία ή αμφισβήτηση σχετικά με την αμνηστία ή τη χάρη που δόθηκε είναι το κατά το άρθρο 562 δικαστήριο, που δεν μπορεί να εξετάσει κανένα άλλο ζήτημα σχετικό με την κατηγορία, αν αυτό δεν είναι απολύτως αναγκαίο για την εφαρμογή του ευεργετήματος. Ο κατάδικος και ο εισαγγελέας μπορούν να ασκήσουν κατά της απόφασης του δικαστηρίου το ένδικο μέσο της αναίρεσης.

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Εποπτεία στην έκτιση της στερητικής της ελευθερίας ποινής

Άρθρο 567.- Ποιος και πώς ασκεί την εποπτεία. 1. Ο εισαγγελέας των πλημμελειοδικών του τόπου όπου εκτίεται η ποινή, ασκεί τις προβλεπόμενες στον κώδικα βασικών κανόνων για τη μεταχείριση των κρατουμένων αρμοδιότητές του και μεριμνά για την έκτιση της ποινής και την εφαρμογή των μέτρων ασφαλείιας, σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα αυτού, του ποινικού κώδικα και των ειδικών νόμων για την εκτέλεση ποινών.

2. Για την άσκηση των κατά την παρ. 1 αρμοδιοτήτων του ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών επισκέπτεται τη φυλακή τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα. Κατά τις επισκέψεις αυτές δέχεται κρατουμένους που έχουν ζητήσει ακρόαση.

3. Στις φυλακές Πειραιώς (Κορυδαλλού), Θεσσαλονίκης (Διαβατών), Πατρών (Αγίου Στεφάνου) και Λάρισας, τις κατά τις παρ. 1 και 2 αρμοδιότητες ασκεί αντεισαγγελέας εφετών, επικουρούμενος από έναν εισαγγελέα πλημμελειοδικών, ο οποίος τον αναπληρώνει όταν δεν υπάρχει ή σε περίπτωση κωλύματος ή απουσίας του. Οι εισαγγελείς αυτοί ορίζονται για ένα έτος από εκείνους που υπηρετούν στις οικείες εισαγγελίες με απόφαση του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου, στην οποία προβλέπεται ολική ή μερική απαλλαγή από τα λοιπά καθήκοντά τους και εγκαθίστανται στο σωφρονιστικό κατάστημα. Η θητεία τους μπορεί να παραταθεί για ένα ακόμη έτος.

ΕΝΑΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΠΟΙΝΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ

Άρθρο 568.- Οργάνωση Υπηρεσιών Ποινικού Μητρώου. 1. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, καθορίζονται: α) οι υπηρεσίες στις οποίες τηρείται το ποινικό μητρώο και ο τρόπος οργάνωσης, λειτουργίας και επιθεώρησής τους, β) ο τρόπος σύνταξης, θεώρησης, ταξινόμησης, εκκαθάρισης, καταστροφής και αντικατάστασης των δελτίων ποινικού μητρώου, γ) τα στοιχεία ταυτότητας που αναγράφονται στα δελτία ποινικού μητρώου και ο τρόπος εξακρίβωσής τους, δ) ο

τύπος των αντιγράφων που εκδίδονται από το ποινικό μητρώο και κάθε λεπτομέρεια αναγκαία για την εφαρμογή των άρθρων 568 έως 575, ε) η εφαρμογή μηχανογραφικού συστήματος στην τήρηση του ποινικού μητρώου.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, συνιστάται υπηρεσία Γενικού Ποινικού Μητρώου. Η υπηρεσία αυτή λειτουργεί παράλληλα με τις περιφερειακές υπηρεσίες ποινικού μητρώου και τηρεί δελτία ποινικού μητρώου για όλη την επικράτεια και το εξωτερικό, ανεξάρτητα από τον τόπο γέννησης του προσώπου το οποίο αφορά το δελτίο.

Άρθρο 569.- Τρόπος τήρησης του ποινικού μητρώου. 1. Με την επιφύλαξη της εφαρμογής του μηχανογραφικού συστήματος κατά το άρθρο 568 παρ. 1 εδ. ε΄, το ποινικό μητρώο αποτελείται από δελτία.

2. Σε κάθε δελτίο ποινικού μητρώου αναγράφονται τα εξής:

α) τα στοιχεία της ταυτότητας που είναι αναγκαία για την εξατομίκευση του προσώπου στο οποίο αφορά το δελτίο και ιδίως το πλήρες ονοματεπώνυμο, το ονοματεπώνυμο γονέων, την ημερομηνία, την πόλη και το κράτος γέννησης, το φύλο, την ιθαγένεια ή τις ιθαγένειες, το τυχόν προηγούμενο ονοματεπώνυμο ή ψευδώνυμο, τον αριθμό και το είδος των εγγράφων ταυτοποίησης και τον αριθμό φορολογικού μητρώου. Αν πρόκειται για έγγαμο, αναγράφεται και το ονοματεπώνυμο του συζύγου.

β) οι ακόλουθες αμετάκλητες καταδικαστικές αποφάσεις ή βουλεύματα:

βα) κάθε απόφαση για κακούργημα ή πλημμέλημα για το οποίο έχει επιβληθεί ποινή στερητική της ελευθερίας ή χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας, με τις παρεπόμενες ποινές και τα μέτρα ασφαλείας που έχουν επιβληθεί.

ββ) κάθε απόφαση με την οποία επιβάλλεται περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων.

βγ) κάθε απόφαση αλλοδαπού δικαστηρίου που ανακοινώθηκε επίσημα, αν αφορά πράξη που χαρακτηρίζεται από την ελληνική ποινική νομοθεσία ως κακούργημα ή πλημμέλημα.

βδ) κάθε απόφαση ή βούλευμα που απαλλάσσει τον κατηγορούμενο ως ανίκανο για καταλογισμό με τα αναπληρωματικά της κύριας ποινής μέτρα

ασφαλείας, καθώς και κάθε απόφαση ή βούλευμα που απαλλάσσει τον κατηγορούμενο λόγω έμπρακτης μετάνοιας, εφόσον και στις δύο παραπάνω περιπτώσεις η απειλούμενη ποινή είναι φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) μηνών.

βε) αν έχει ανασταλεί η εκτέλεση ποινής στερητικής της ελευθερίας, γίνεται σχετική μνεία. Επίσης, γίνεται μνεία της ημερομηνίας κατά την οποία η απόφαση κατέστη αμετάκλητη.

γ) ο χρόνος τέλεσης της αξιόποινης πράξης.

3. Στα δελτία ποινικού μητρώου εγγράφονται επίσης τα ακόλουθα στοιχεία:

α) η χάρη με άρση των συνεπειών της καταδίκης, η παραγραφή της πράξης ή της ποινής με ειδικό νόμο, η αναστολή εκτέλεσης της ποινής υπό όρους με ειδικό νόμο, η απόλυση από τις φυλακές υπό όρο και η μεταβολή ή η άρση των μέτρων ασφαλείας που έχουν επιβληθεί, καθώς και οι αποφάσεις που εκδίδονται σύμφωνα με τα άρθρα 550 και 551.

β) η χρονολογία και ο τρόπος απότισης της στερητικής της ελευθερίας ποινής που επιβλήθηκε για κακούργημα ή πλημμέλημα από δόλο, εφ' όσον είναι ανώτερη από τρεις μήνες.

γ) η διάταξη του εισαγγελέα που εκδίδεται κατόπιν ποινικής διαμεσολάβησης σε εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας.

Άρθρο 570.-Έννοια αντιγράφου ποινικού μητρώου. Με την επιφύλαξη των διατάξεων των παρ. 1 και 3 του άρθρου 572, όπου ο νόμος προβλέπει την έκδοση και τη χορήγηση αντιγράφου οποιουδήποτε τύπου ή αποσπάσματος ποινικού μητρώου, παρέχεται αντίγραφο γενικής χρήσης.

Άρθρο 571.- Αντίγραφα ποινικού μητρώου. 1. Οι υπηρεσίες που τηρούν ποινικό μητρώο εκδίδουν από αυτό δύο τύπους αντιγράφων: α) το αντίγραφο δικαστικής χρήσης, β) το αντίγραφο γενικής χρήσης.

2. Στο αντίγραφο δικαστικής χρήσης καταχωρίζεται το περιεχόμενο όλων των δελτίων ποινικού μητρώου εκτός από εκείνα που έχουν παύσει να ισχύουν.

3. Στο αντίγραφο γενικής χρήσης καταχωρίζεται το περιεχόμενο όλων των δελτίων ποινικού μητρώου, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, εκτός από εκείνα:

α) που αναγράφουν χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας ή ποινή φυλάκισης έως έξι μήνες, μετά την πάροδο τριών ετών,

β) που αναγράφουν ποινή φυλάκισης πέραν των έξι μηνών ή ποινή περιορισμού σε ψυχιατρικό κατάστημα, μετά την πάροδο οκτώ ετών,

γ) που αναγράφουν κάθειρξη, μετά την πάροδο είκοσι ετών.

4. Οι προθεσμίες της προηγούμενης παραγράφου αρχίζουν από την απότιση της ποινής. Αν επήλθε μεταγενέστερη καταδίκη για πλημμέλημα ή κακούργημα, οι προθεσμίες αυτές αρχίζουν από την απότιση της νέας ποινής.

5. Η ποινή θεωρείται ότι αποτίθηκε και όταν: α) μετατράπηκε σε χρηματική, από την ημέρα καταβολής του ποσού της μετατροπής, β) χαρίστηκε, από την έκδοση του οικείου προεδρικού διατάγματος, γ) χορηγήθηκε απόλυση, από την επιτυχή πάροδο του χρόνου δοκιμασίας.

6. Αν η καταδικαστική απόφαση δεν εκτελέστηκε, οι πιο πάνω προθεσμίες αρχίζουν από την παραγραφή της.

7. Κατ' εξαίρεση, όταν πρόκειται για πρώτη καταδίκη ή για καταδίκη που αφορά: α) έγκλημα από αμέλεια ή β) έγκλημα με δόλο, για το οποίο ο νόμος απειλεί ποινή φυλάκισης μέχρι ένα έτος ή χρηματική ποινή, οι προθεσμίες που προβλέπουν τα εδ. α΄ έως και γ΄ της παρ. 3 του άρθρου αυτού μπορούν να συντμηθούν στο μισό, με διάταξη του αρμόδιου κατά το άρθρο 575 εισαγγελέα πλημμελειοδικών, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου. Η σύντμηση παρέχεται, αν υπάρχει προσδοκία έντιμου βίου στο μέλλον.

8. Αν μαζί με την ποινή τη στερητική της ελευθερίας έχουν επιβληθεί παρεπόμενες ποινές ή μέτρα ασφαλείας, δεν καταχωρίζονται στο αντίγραφο γενικής χρήσης στις περιπτώσεις που η κύρια ποινή δεν καταχωρίζεται σύμφωνα με την παρ. 3.

9. Ο αρμόδιος για την έκδοση του ποινικού μητρώου υπάλληλος οφείλει να αναγράφει στο τριπλότυπο καταβολής της ποινής που έχει μετατραπεί σε χρηματική τα στοιχεία ταυτότητας και τον τόπο και ημερομηνία γέννησης του καταδικασμένου. Αντίγραφο του τριπλότυπου αυτού αποστέλλεται, στο γραμματέα ποινικού μητρώου του τόπου γέννησης του καταδικασμένου, καθώς και στην υπηρεσία που τηρεί το Γενικό Ποινικό Μητρώο. Σε περίπτωση αποφυλάκισης καταδίκου ο διευθυντής των φυλακών οφείλει να ενημερώνει για την αποφυλάκιση αυτήν το γραμματέα ποινικού

μητρώου του τόπου γέννησης του αποφυλακιζόμενου, καθώς και την υπηρεσία που τηρεί το Γενικό Ποινικό Μητρώο.

Άρθρο 572.- Έκδοση αντιγράφων δικαστικής και γενικής χρήσης. 1. Αντίγραφο ποινικού μητρώου δικαστικής χρήσης χορηγείται μόνο:

α) στον εισαγγελέα, τον τακτικό ανακριτή ή τον επίτροπο του στρατοδικείου, για δικαστική αποκλειστικά χρήση,

β) στους διευθυντές φυλακών και άλλων σωφρονιστικών ή θεραπευτικών καταστημάτων για κρατούμενο που με αμετάκλητη απόφαση εκτίει ποινή στερητική της ελευθερίας ή υποβάλλεται σε μέτρο ασφάλειας,

γ) στις αλλοδαπές αρχές που ασκούν ποινική δικαιοδοσία, εφόσον υπάρχει υποχρέωση δικαστικής συνδρομής.

δ) στις δημόσιες υπηρεσίες, πολιτικές, στρατιωτικές, στις εκκλησιαστικές αρχές, σε Ν.Π.Δ.Δ., σε οργανισμούς, σε επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας ή σε τράπεζες, μόνο στις περιπτώσεις που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία.

ε) στις αλλοδαπές πρεσβείες ή προξενεία που έχουν διαπιστευθεί στην Ελλάδα για όσους πρόκειται να μεταναστεύσουν,

στ) για το διορισμό δικαστικών λειτουργών, εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων, οργάνων των Σωμάτων Ασφαλείας και των υποψηφίων για την εισαγωγή στις παραγωγικές σχολές των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας, το οποίο αποστέλλεται απευθείας στο αρμόδιο όργανο.

2. Το δελτίο ποινικού μητρώου επισυνάπτεται υποχρεωτικά με ευθύνη του αρμόδιου γραμματέα σε κάθε δικογραφία για εγκλήματα αρμοδιότητας τριμελούς πλημμελειοδικείου και άνω, μέσα σε σφραγιστό αδιαφανή φάκελο και αποσφραγίζεται μόνο μετά την απαγγελία της περί ενοχής απόφασης του δικαστηρίου, γενομένης ειδικής μνείας στα πρακτικά. Σε περίπτωση ασκήσεως εφέσεως κατά της καταδικαστικής απόφασης το δελτίο ποινικού μητρώου σφραγίζεται και πάλι με ευθύνη του γραμματέα της έδρας του εκδόντος την απόφαση δικαστηρίου, σε αδιαφανή φάκελο, εφαρμοζομένων κατά τα λοιπά των ορισμών του προηγούμενου εδαφίου. Τα αυτά ισχύουν σε περίπτωση επανεκδίκασης της υπόθεσης κατ' ουσία μετ' αναίρεση. Η παράβαση των ανωτέρω διατάξεων από το δικαστικό γραμματέα συνεπάγεται την πειθαρχική του ευθύνη.

3. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, μπορεί να ορισθεί ότι αντίγραφο ποινικού μητρώου δικαστικής χρήσης εκδίδεται και για διορισμό σε οποιαδήποτε άλλη δημόσια υπηρεσία ή σε οποιοδήποτε άλλο νομικό πρόσωπο του δημόσιου τομέα.

Άρθρο 573.- Καταστροφή δελτίων ποινικού μητρώου. 1. Τα δελτία ποινικού μητρώου παύουν να ισχύουν και αποκλείεται η χρησιμοποίησή τους για οποιοδήποτε σκοπό στις ακόλουθες μόνο περιπτώσεις:

α) όταν το πρόσωπο το οποίο αφορά η εγγραφή πεθάνει ή συμπληρώσει το 80° έτος της ηλικίας του.

β) όταν η απόφαση, για την οποία έχει συνταχθεί δελτίο ποινικού μητρώου, ακυρωθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση ή η πράξη αμνηστευθεί ή απονεμηθεί χάρη με ολική άρση των συνεπειών κατ' άρθρο 47 παρ. 2 του Συντάγματος, ή με ρητή διάταξη μεταγενέστερου νόμου, η πράξη παύει να είναι αξιόποινη ή για οιονδήποτε λόγο επέλθει οριστική παύση της ποινικής δίωξης.

γ) αν με την καταδικαστική απόφαση για την οποία έχει συνταχθεί δελτίο ποινικού μητρώου χορηγήθηκε αναστολή εκτέλεσης της ποινής, σύμφωνα με το άρθρο 99 ΠΚ, μετά την πάροδο πέντε ετών από τη λήξη του χρονικού διαστήματος της αναστολής, εφ' όσον η αναστολή δεν έχει αρθεί ή ανακληθεί.

δ) αν το δελτίο έχει συνταχθεί μετά από απόφαση που επιβάλλει σε ανήλικο ποινή περιορισμού σε σωφρονιστικό κατάστημα, πέντε έτη μετά την απότιση της ποινής με οποιοδήποτε τρόπο, εφόσον ο ελάχιστος χρόνος περιορισμού που έχει επιβληθεί δεν υπερβαίνει το έτος, και οκτώ έτη αν υπερβαίνει το έτος, εκτός αν στο διάστημα αυτό επέλθει νέα καταδίκη. Σε περίπτωση απόλυσης υπό όρους από το σωφρονιστικό κατάστημα, η πιο πάνω πενταετία ή οκταετία αρχίζει από τη συμπλήρωση του χρόνου δοκιμασίας.

ε) αν με την καταδικαστική απόφαση επιβλήθηκε χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας ή ποινή φυλάκισης μέχρις ένα μήνα, για αδίκημα εκ δόλου ή δύο μήνες για αδίκημα εξ αμελείας, μετά την πάροδο δέκα ετών από την απότιση της ποινής με οποιοδήποτε τρόπο, εφόσον ο υπαίτιος δεν έχει καταδικαστεί πάλι για κακούργημα ή πλημμέλημα.

2. Οι υπηρεσίες που τηρούν ποινικό μητρώο, προβαίνουν κάθε έξι μήνες σε εκκαθάρισή του από τα δελτία που παύουν να ισχύουν σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου. Μετά την εξάμηνη περιοδική εκκαθάριση είτε καταστρέφονται τα ανίσχυρα δελτία είτε, στην περίπτωση εφαρμογής μηχανογραφικού συστήματος σύμφωνα με το άρθρο 568 παρ. 1 εδά. ε΄, διαγράφεται από τη μνήμη του ηλεκτρονικού υπολογιστή η ανίσχυρη εγγραφή.

3. Στις περιπτώσεις των εδ. α΄ έως και γ΄ της παρ. 1 τα δελτία ποινικού μητρώου καταστρέφονται αμέσως μόλις διαπιστωθεί η συνδρομή του σχετικού λόγου. Στις περιπτώσεις των εδ. δ΄ και ε΄ της ίδιας παραγράφου, τα δελτία ποινικού μητρώου καταστρέφονται κατά την πρώτη περιοδική εκκαθάριση μετά τη διαπίστωση της συνδρομής του σχετικού λόγου. Η καταστροφή διατάσσεται με πράξη του αρμόδιου εισαγγελέα.

Άρθρο 574.- Απαγόρευση ανακοίνωσης. 1. Υπάλληλος, ο οποίος λόγω των καθηκόντων του έχει πληροφορηθεί το περιεχόμενο δελτίων ποινικού μητρώου και το ανακοινώνει σε πρόσωπο που δεν δικαιούται να λάβει γνώση, τιμωρείται με φυλάκιση τριών μηνών έως δύο έτη. Ως ανακοίνωση θεωρείται και η χορήγηση αντιγράφου ποινικού μητρώου δικαστικής χρήσης αντί για αντίγραφο ποινικού μητρώου γενικής χρήσης.

2. Η σύνταξη ή καταχώριση δελτίων ποινικού μητρώου γίνεται μέσα σε τρεις μήνες κατ' ανώτατο όριο από την ημέρα που ανέκυψε η σχετική υπηρεσιακή υποχρέωση.

Άρθρο 575. Αμφισβητήσεις - Διορθώσεις εσφαλμένων εγγραφών. 1. Κάθε αμφισβήτηση σχετική με τις διατάξεις του νόμου αυτού επιλύεται με διάταξη του εισαγγελέα πλημμελειοδικών του τόπου της γέννησης του ενδιαφερομένου και όταν πρόκειται για πρόσωπα που γεννήθηκαν στο εξωτερικό, του εισαγγελέα πλημμελειοδικών Αθηνών.

2. Ο ενδιαφερόμενος μπορεί μέσα σε ένα μήνα από την επίδοση σε αυτόν της παραπάνω διάταξης να προσφύγει στο οικείο συμβούλιο πλημμελειοδικών, που αποφαίνεται αμετάκλητα.

3. Το συμβούλιο πλημμελειοδικών αποφασίζει αμετάκλητα, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου ή του εισαγγελέα πλημμελειοδικών, τη διόρθωση στο δελτίο ποινικού μητρώου είτε εσφαλμένης εγγραφής είτε των στοιχείων της ταυτότητας του προσώπου που αφορά το δελτίο. Αν η αίτηση διόρθωσης εσφαλμένης εγγραφής υποβάλλεται από τον ενδιαφερόμενο, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών οφείλει να ερευνήσει την βασιμότητά της με κάθε μέσο είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω ανακριτικού υπαλλήλου.

4. Μετά την έναρξη της λειτουργίας της υπηρεσίας Γενικού Ποινικού Μητρώου, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών του τόπου γέννησης του προσώπου που αφορά το δελτίο ποινικού μητρώου διαβιβάζει στην υπηρεσία Γενικού Ποινικού Μητρώου κάθε διάταξη ή βούλευμα που εκδίδεται ύστερα από αμφισβήτηση ή αίτηση διόρθωσης εσφαλμένης εγγραφής στο δελτίο ποινικού μητρώου.

ΔΕΚΑΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΕΞΟΔΑ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Άρθρο 576.- Προκαταβολή των εξόδων. 1. Το δημόσιο καταβάλλει κάθε δαπάνη που απαιτείται για να λειτουργήσει η ποινική δικαιοσύνη.

2. Οι μάρτυρες που αυτεπαγγέλτως κλητεύονται να εμφανιστούν σε δικαστήρια και σε ανακριτικές και εισαγγελικές αρχές, οι μάρτυρες που προσκαλούνται κατά το άρθρο 327 παρ. 2 να εμφανιστούν σε δικαστήριο που συνεδριάζει, εκείνοι που διορίζονται από τις ίδιες αρχές ως πραγματογνώμονες, διερμηνείς, φύλακες πραγμάτων που κατασχέθηκαν και μεσεγγυούχοι, έχουν δικαίωμα σε αποζημίωση και στα έξοδα γι' αυτήν τους την απασχόληση. Τα ποσά των αποζημιώσεων και των εξόδων και γενικά οι προϋποθέσεις πληρωμής τους, καθώς και η διαδικασία για την αναγνώριση του δικαιώματος και της πληρωμής, καθορίζονται με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Οικονομικών. Με τις ίδιες αποφάσεις μπορεί να τάσσεται αποκλειστική προθεσμία υποβολής των παραπάνω αξιώσεων, όπως επίσης και να ορίζεται ότι οι μάρτυρες που κατοικούν στον τόπο που πρέπει να εμφανιστούν, καθώς και σε απόσταση έως 30 χιλιόμετρα από αυτόν, δεν έχουν δικαίωμα ούτε σε αποζημίωση ούτε στα έξοδα.

3. Για την πληρωμή των δαπανών της λειτουργίας της ποινικής δικαιοσύνης και ιδιαίτερα για την πληρωμή των αποζημιώσεων και εξόδων που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο μπορούν να υπάρχουν πάγιες προκαταβολές που ρυθμίζονται από τις διατάξεις της νομοθεσίας «περί δημοσίου λογιστικού».

Άρθρο 577.- Έξοδα σε βάρος των κατηγορουμένων που καταδικάστηκαν. 1. Κάθε κατηγορούμενος που καταδικάζεται σε ποινή καταδικάζεται ταυτόχρονα με την ίδια απόφαση και στα έξοδα της ποινικής διαδικασίας.

2. Το ποσό των εξόδων ορίζεται με την καταδικαστική απόφαση.

Άρθρο 578.- Έξοδα σε περίπτωση απόρριψης ενδίκων μέσων, ενστάσεων και αιτήσεων. 1. Όταν η απόφαση απορρίπτει εξ ολοκλήρου την έφεση ή την αίτηση αναίρεσης ή επανάληψης διαδικασίας ή ακύρωσης της απόφασης (άρθρο 430) ή ακύρωσης της διαδικασίας (άρθρα 341 και 435), τα έξοδα επιβάλλονται σε καθέναν από εκείνους που άσκησαν το ένδικο μέσο ή την αίτηση.

2. Όταν με την απόφαση απορρίπτονται ενστάσεις ή άλλες αιτήσεις που υποβάλλονται από οποιονδήποτε διάδικο κατά τη διάρκεια της συζήτησης ποινικών υποθέσεων, δεν επιβάλλονται έξοδα.

Άρθρο 579.- Έξοδα σε περίπτωση που ανακαλείται η έγκληση. 1. Σε περίπτωση που ανακαλείται η έγκληση, εκείνος που την ανακαλεί καταδικάζεται με την ίδια απόφαση ή με το βούλευμα στα έξοδα της ποινικής διαδικασίας.

2. Η διάταξη του άρθρου 577 παρ. 2 εφαρμόζεται ανάλογα και σ᾽ αυτή την περίπτωση.

Άρθρο 580. Έξοδα σε βάρος εκείνων που έκαναν ψευδή έγκληση ή μήνυση. 1. Τα δικαστικά συμβούλια και τα ποινικά δικαστήρια, όταν αποφαίνονται για υποθέσεις όπου η δίωξη έγινε με έγκληση ή με μήνυση, επιβάλλουν τα δικαστικά έξοδα σε βάρος καθενός από εκείνους που έκαναν τη μήνυση ή την έγκληση, αν πειστούν ότι η μήνυση ή έγκληση ήταν εντελώς ψευδής και έγινε με δόλο ή βαριά αμέλεια ή ότι παραμορφώθηκαν με αυτήν δολίως τα πράγματα, ώστε να δοθεί στην πράξη βαρύτερος χαρακτηρισμός ή να συμπεριληφθούν στην δίωξη πρόσωπα

εντελώς αμέτοχα στην αξιόποινη πράξη. Η απαλλαγή ή η επιβολή πρέπει ειδικά να αιτιολογείται.

2. Το ποσό των εξόδων που κατά την προηγούμενη παράγραφο επιβάλλεται σε βάρος καθενός από εκείνους που έκαναν ψευδή έγκληση ή μήνυση είναι ίσο με το ποσό που επιβάλλεται στον κατηγορούμενο που καταδικάζεται. Το ποσό των εξόδων που επιβάλλεται από το δικαστικό συμβούλιο είναι ίσο με εκείνο που επιβάλλεται από το αντίστοιχο δικαστήριο.

3. Η διάταξη του άρθρου 577 παρ. 2 εφαρμόζεται ανάλογα και σε αυτήν την περίπτωση.

4. Ο εισαγγελέας όταν αρχειοθετεί τη μήνυση (άρθρο 43) ή απορρίπτει την έγκληση (άρθρο 51) επιβάλλει τα δικαστικά έξοδα σε βάρος του μηνυτή ή του εγκαλούντος, αν πειστεί ότι η μήνυση ή η έγκληση ήταν εντελώς ψευδής και έγινε από δόλο. Το ποσό των εξόδων είναι ίσο με εκείνο που επιβάλλεται στον κατηγορούμενο που καταδικάζεται από το μονομελές πλημμελειοδικείο.

Άρθρο 581.- Προσφυγή του προσώπου που έχει ασκήσει τη μήνυση ή την έγκληση. 1. Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο ή το συμβούλιο που θα ασχοληθεί με την υπόθεση ερευνά αυτεπαγγέλτως και το κεφάλαιο της απόφασης ή του βουλεύματος που αφορά την καταδίκη στα έξοδα της δίκης εκείνου που έχει ασκήσει τη μήνυση ή την έγκληση.

2. Όποιος καταδικάστηκε στα έξοδα κατά το προηγούμενο άρθρο, αν δεν υπήρξε περίπτωση εφαρμογής της προηγούμενης παραγράφου, μπορεί να προσφύγει στο δικαστήριο ή στο συμβούλιο που τον καταδίκασε μέσα σε προθεσμία τριών ημερών από την επίδοση της απόφασης ή του βουλεύματος. Η προθεσμία αυτή παρεκτείνεται εξαιτίας της απόστασης κατά το άρθρο 166. Η προσφυγή ασκείται σύμφωνα με τις διατάξεις για την έφεση και δικάζεται χωρίς πρόσκληση εκείνου που την ασκεί, ο οποίος έχει δικαίωμα να παραστεί στη δίκη και να αναπτύξει προφορικά τις απόψεις του. Όταν πρόκειται για αποφάσεις του μικτού ορκωτού δικαστηρίου, αρμόδιο για την εκδίκαση της προσφυγής είναι το συμβούλιο εφετών με τριμελή σύνθεση.

3. Δικαίωμα προσφυγής δεν υπάρχει, αν το δικαστήριο ή το συμβούλιο, προκειμένου να καταδικάσει στα έξοδα, ακούσει ειδικά γι᾽ αυτό το σκοπό τις απόψεις

του καταδικασμένου. Η απόφαση που εκδίδεται για την προσφυγή, καθώς και η αναφερόμενη στην παρ. 1 αυτού του άρθρου, είναι αμετάκλητες ως προς την καταδίκη στα έξοδα.

4. Η πράξη αρχειοθέτησης με την οποία επιβάλλονται έξοδα μαζί με την επικύρωσή της από τον εισαγγελέα εφετών επιδίδονται στον μηνυτή. Ο μηνυτής ή ο εγκαλών στους οποίους επιβλήθηκαν έξοδα μπορούν να προσφύγουν στο συμβούλιο πλημμελειοδικών μέσα σε προθεσμία πέντε ημερών από την επίδοση της σχετικής πράξης αρχειοθέτησης ή της διάταξης μετά την επικύρωσή τους από τον εισαγγελέα εφετών.

Άρθρο 582.- Μερική καταδίκη στα έξοδα. 1. Το δικαστήριο ή το συμβούλιο στις περιπτώσεις των προηγούμενων άρθρων 577 έως 581 μπορεί να μειώσει το ποσό των εξόδων έως το μισό, αν κρίνει ότι λόγοι επιείκειας επιβάλλουν αυτή τη μείωση.

2. Η ύπαρξη λόγων επιείκειας πρέπει να αιτιολογείται ειδικά στην απόφαση ή στο βούλευμα

Άρθρο 583.- Είσπραξη και βεβαίωση εξόδων. 1. Η διάταξη της απόφασης για την καταδίκη στα έξοδα είναι εκτελεστή από τότε που είναι εκτελεστή και η διάταξη για την ποινή. Σε κάθε άλλη περίπτωση η διάταξη της απόφασης ή του βουλεύματος για την καταδίκη στα έξοδα είναι εκτελεστή από τότε που αυτά γίνονται αμετάκλητα.

2. Το ανασταλτικό αποτέλεσμα από την άσκηση ενδίκων μέσων ή από την προθεσμία για την άσκησή τους επεκτείνεται και στη διάταξη για τα έξοδα.

3. Οι γραμματείς των ποινικών δικαστηρίων οφείλουν μέσα στον επόμενο μήνα από τότε που οι αποφάσεις ή τα βουλεύματα γίνονται αμετάκλητα, να βεβαιώσουν στο δημόσιο ταμείο τα ποσά των εξόδων που έχουν επιβληθεί και δεν έχουν ακόμα εισπραχθεί.

4. Με απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών ρυθμίζεται η διαδικασία για τη βεβαίωση και την είσπραξη των εξόδων. Για ορισμένες κατηγορίες από αυτά μπορεί αντί για τη βεβαίωση να καθορίζεται άλλος τρόπος είσπραξης.

5 Για την πληρωμή των εξόδων κατά δόσεις εφαρμόζονται οι διατάξεις της νομοθεσίας «περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων».

Άρθρο 584.- Επιστροφή των ποσών που καταβλήθηκαν. 1. Αν εκείνος που καταδικάστηκε κατέβαλε το ποσό των δικαστικών εξόδων που του επιβλήθηκε, έπειτα όμως ασκώντας ένδικο μέσο αθωώθηκε, ο εισαγγελέας του οικείου δικαστηρίου φροντίζει αυτεπαγγέλτως για την επιστροφή του ποσού που καταβλήθηκε. Το ίδιο ισχύει και αν συντρέχει περίπτωση επιστροφής μέρους του ποσού των εξόδων που καταβλήθηκε.

2. Το ποσό που κατατέθηκε από τον ίδιο τον καταδικασμένο ως εγγύηση για την προσωρινή απόλυσή του από τις φυλακές μπορεί, ύστερα από ειδική γραπτή δήλωσή του και παραίτησή του από τα ένδικα μέσα, να συμψηφιστεί με την οφειλή του για έξοδα. Το ίδιο ισχύει και για την εγγύηση που κατατέθηκε από τρίτον, ύστερα από γραπτή συναίνεσή του που μπορεί να προκύπτει και από το γραμμάτιο της εγγύησης.

3. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι οικείες διατάξεις «περί δημοσίων εσόδων και πληρωμής δαπανών του Κράτους».

4. Οι διατάξεις των παρ. 1 έως 3 αυτού του άρθρου αρχίζουν να εφαρμόζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Οικονομικών, η οποία ρυθμίζει και τις λεπτομέρειες εκτέλεσής τους.

ΕΝΔΕΚΑΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 585.- Ο παρών Κώδικας Ποινικής Δικονομίας αρχίζει να ισχύει από την 1η Ιουλίου 2019.

Άρθρο 586.- Από την έναρξη ισχύος του παρόντος κώδικα ποινικής δικονομίας καταργούνται: α) ο κώδικας ποινικής δικονομίας που κυρώθηκε με το Ν. 1493/17.8.1950, όπως μεταγλωττίστηκε με το Π.Δ. 258/1986 και συμπληρώθηκε και

τροποποιήθηκε με μεταγενέστερους νόμους, β) οι παρ. 1 έως και 8 του άρθρου 17Α Ν. 2523/1997, όπως ισχύουν, γ) το άρθρο 1, το άρθρο 2 παρ. 1, τα άρθρα 3, 4, 5 παρ. 2 και το άρθρο 7 Ν. 4022/2011· η παρ. 5 του άρθρου 2 Ν. 4022/2011 καταργείται μόνο κατά το μέρος που αφορά στον εισαγγελέα εγκλημάτων διαφθοράς, δ) κάθε άλλη διάταξη που υπάγει οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο στην ιδιάζουσα δωσιδικία της παρ. 6 του άρθρου 111 του καταργούμενου κώδικα ποινικής δικονομίας, ε) το άρθρο μόνο παρ. 3 Ν. 2243/1994, στ) τα εδάφια β΄ και γ΄ της παραγράφου 6 του άρθρου 111 Ν. 4055/2012 που αφορούν στην αποκλειστική αρμοδιότητα των εισαγγελικών και δικαστικών αρχών του Πειραιά για τα ποινικά αδικήματα ή εγκλήματα, που σχετίζονται με ναυτικές διαφορές ή διαπράχθηκαν σε ελληνικά πλοία ή σε πλοία με ξένη σημαία στο εξωτερικό ή σε ανοικτή θάλασσα, ζ) τα άρθρα 1 έως 9 Ν. 4312/2014, η) το άρθρο 65 Ν. 4356/2015 και θ) κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη που αναφέρεται σε θέματα που ρυθμίζει ο παρών κώδικας ποινικής δικονομίας.

Άρθρο 587.- 1. Οι παρ. 9, 9α και 10 του άρθρου 17Α Ν. 2523/1997, όπως ισχύουν, αφορούν στον εισαγγελέα οικονομικού εγκλήματος των άρθρων 33 και 34 του παρόντος κώδικα.

2. Οι διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 2, 3, 3Α, 4, 5 και 6, του άρθρου 5 παρ. 1 και του άρθρου 6 Ν. 4022/2011 εφαρμόζονται στα εγκλήματα του άρθρου 35 παρ. 3 του παρόντος κώδικα.

3. Η αρμοδιότητα του ανακριτή του άρθρου 2 παρ. 2 Ν. 4022/2011, ο οποίος ορίστηκε ήδη πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος κώδικα, εξακολουθεί μέχρι το πέρας της ανάκρισης, ακόμα και μετά από συμπληρωματική παραγγελία του εισαγγελέα, έστω και αν αφορά σε εγκλήματα, που κατά τον κώδικα αυτό δεν υπάγονται πλέον στην αρμοδιότητά του.

4. Η διάταξη του άρθρου 65 Ν. 4356/2015 εξακολουθεί να εφαρμόζεται στις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος κώδικα υποθέσεις, στις οποίες έχουν ήδη ενταχθεί τα σχετικά αποδεικτικά μέσα.

Άρθρο 588.- 1. Όπου σε ειδικούς νόμους προβλέπεται δικαίωμα παράστασης πολιτικής αγωγής οι δικαιούμενοι παρίστανται μόνο προς υποστήριξη της κατηγορίας σύμφωνα με τις ρυθμίσεις των άρθρων 63 επ. του παρόντος κώδικα.

2. Ειδικές διατάξεις που προβλέπουν δικαίωμα παράστασης προς υποστήριξη της κατηγορίας διατηρούνται σε ισχύ.

3. Αστικές αξιώσεις που έχουν εισαχθεί σε ποινικά δικαστήρια παραπέμπονται υποχρεωτικά ως ανεκκαθάριστες στα πολιτικά δικαστήρια, εκτός αν έχουν επιδικαστεί, οπότε ως προς αυτές εφαρμόζονται οι διατάξεις του καταργούμενου κώδικα ποινικής δικονομίας.

Άρθρο 589.- 1. Οι διατάξεις του παρόντος κώδικα εφαρμόζονται και στις αξιόποινες πράξεις που προβλέπονται από ειδικούς νόμους. Κατ' εξαίρεση το άρθρο 10 παρ. 1 και 2 Ν. 3213/2003 εξακολουθεί να ισχύει.

2. Υποθέσεις που, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος κώδικα, εκκρεμούν ενώπιον του συμβουλίου εφετών κατά τις διατάξεις του εδαφίου γ΄ της παρ.1 του άρθρου 308 του καταργούμενου κώδικα ποινικής δικονομίας, άρθρου 3 του νόμου 4022/2011, ως ίσχυε, καθώς και άλλων ειδικών νόμων που προέβλεπαν την κήρυξη της περάτωσης της κύριας ανάκρισης από το συμβούλιο εφετών, περατώνονται κατά τη διαδικασία που προβλεπόταν στις ανωτέρω καταργούμενες διατάξεις.

2. Αποφάσεις και βουλεύματα που εκδόθηκαν μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος κώδικα υπόκεινται στα ένδικα μέσα και στις διατυπώσεις άσκησής τους που προέβλεπε ο καταργούμενος κώδικας ποινικής δικονομίας και εκδικάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κώδικα.

3. Κατά διατάξεων, που προβλέπονται στις παρ. 2 και 3 του άρθρου 51 του παρόντος κώδικα και έχουν εκδοθεί έως την έναρξη της ισχύος του, η προσφυγή ασκείται σύμφωνα με τις διατάξεις του καταργούμενου κώδικα ποινικής δικονομίας.

Άρθρο 590.- 1. Υποθέσεις που εκκρεμούν σε οποιοδήποτε στάδιο της ποινικής διαδικασίας και σε οποιονδήποτε βαθμό συνεχίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κώδικα. Οι πράξεις της ποινικής διαδικασίας που τελέστηκαν όταν ίσχυαν οι διατάξεις που καταργούνται διατηρούν το κύρος τους.

2. Υποθέσεις, για τις οποίες μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος κώδικα έχει γίνει επίδοση κλητήριου θεσπίσματος ή κλήσης στον κατηγορούμενο, εκδικάζονται από το δικαστήριο στο οποίο έχουν εισαχθεί.

3. Κατ' εξαίρεση των οριζομένων στην παρ. 2, υποθέσεις, για τις οποίες μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος κώδικα έχει γίνει επίδοση κλητήριου θεσπίσματος ή κλήσης σε κατηγορούμενο και έχουν παραπεμφθεί για εκδίκαση στο μονομελές εφετείο, το δικαστήριο αυτό διατηρεί την αρμοδιότητά του, εφόσον υπάρχει προσωρινά κρατούμενος και η δικάσιμος έχει προσδιορισθεί μέσα στους τελευταίους τρεις μήνες πριν από τη συμπλήρωση του ανώτατου ορίου προσωρινής κράτησης. Οι υπόλοιπες υποθέσεις, αποσύρονται και με πράξη του αρμόδιου εισαγγελέα εφετών, η οποία επιδίδεται στον κατηγορούμενο, προσδιορίζονται προς εκδίκαση στο τριμελές εφετείο. Για τις εκδιδόμενες μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος κώδικα αποφάσεις του μονομελούς εφετείου ισχύουν τα προβλεπόμενα στο άρθρο 489 περ. ε΄ του παρόντος κώδικα όρια εκκλητού. Οι εφέσεις κατά των αποφάσεων του μονομελούς εφετείου εκδικάζονται από το τριμελές εφετείο.

4. Υποθέσεις, για τις οποίες μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος Κώδικα δεν έχει γίνει επίδοση κλητηρίου θεσπίσματος ή κλήσης στον κατηγορούμενο, παραπέμπονται, με πράξη του αρμόδιου εισαγγελέα, προς εκδίκαση στο δικαστήριο που είναι αρμόδιο σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κώδικα. Εάν έχει ήδη εκδοθεί παραπεμπτικό βούλευμα ή σύμφωνη γνώμη του προέδρου εφετών κατά το άρθρο 308Α του καταργούμενου κώδικα ποινικής δικονομίας, για παραπομπή σε δικαστήριο κακουργημάτων πράξεων που έχουν μετατραπεί σε πλημμελήματα σύμφωνα με τις διατάξεις του νέου ποινικού κώδικα, η υπόθεση εισάγεται προς εκδίκαση στο τριμελές πλημμελειοδικείο. Για τη διατήρηση ή μη της τυχόν επιβληθείσας προσωρινής κράτησης αποφαίνεται το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο.

5. Η κύρια ανάκριση επί υποθέσεων, οι οποίες κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος Κώδικα εκκρεμούν σε αυτήν και αφορούν πράξεις, οι οποίες έχουν μετατραπεί σε πλημμελήματα σύμφωνα με τις διατάξεις του νέου ποινικού κώδικα, συνεχίζεται και περατώνεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ.3 του άρθρου 308 του παρόντος Κώδικα.

Άρθρο 591.- Υποθέσεις που τιμωρούνταν ως πταίσματα, σύμφωνα με τις διατάξεις του καταργούμενου ποινικού κώδικα και ειδικών νόμων, σε οποιοδήποτε στάδιο της ποινικής διαδικασίας και αν εκκρεμούν, τίθενται στο αρχείο με πράξη του αρμόδιου δημόσιου κατηγόρου ή με πράξη του αρμόδιου εισαγγελέα, όπου αυτός είχε επιληφθεί.

Άρθρο 592.- Από την ημέρα που αρχίζει να ισχύει ο παρών Κώδικας Ποινικής Δικονομίας οι παραπομπές σε άρθρα ή σε θεσμούς του καταργούμενου κώδικα ποινικής δικονομίας, οι οποίες περιέχονται σε ειδικούς νόμους, θεωρούνται ότι γίνονται στις αντίστοιχες διατάξεις του παρόντος Κώδικα.

Άρθρο Δεύτερο

Έναρξη Ισχύος

Ο παρών νόμος αρχίζει να ισχύει από την 1η Ιουλίου 2019.

Αθήνα, 3 Ιουνίου 2019

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗΣ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

ΟΛΓΑ ΓΕΡΟΒΑΣΙΛΗ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΝΑΤΣΙΟΥ

ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμ. 192 / 10 / 2019

Ε Κ Θ Ε Σ Η
Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους
(άρθρο 75 παρ. 1 του Συντάγματος)

Στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Κώδικας Ποινικής Δικονομίας».

Α. Με το υπόψη σχέδιο νόμου, προβλέπονται τα ακόλουθα:

1. Κυρώνεται, σύμφωνα με το άρθρο 76 παρ.6 του Συντάγματος, νέος Κώδικας Ποινικής Δικονομίας (Κ.Π.Δ.) και παράλληλα καταργείται ο ισχύων Κ.Π.Δ. Οι μεταβολές σε σχέση με τα ήδη προβλεπόμενα, εντοπίζονται, μεταξύ άλλων, στα ακόλουθα σημεία:

- Καταργούνται τα πταισματοδικεία λόγω της αντίστοιχης κατάργησης στον Ποινικό Κώδικα των πταισμάτων.
- Επανακαθορίζεται το πλαίσιο αποκλεισμού, εξαίρεσης ή αποχής των δικαστικών προσώπων.
- Ενσωματώνονται στο κείμενο του Κώδικα διατάξεις που αφορούν στους ειδικούς εισαγγελείς (οικονομικού εγκλήματος, διαφθοράς).
- Διευρύνεται ο θεσμός της αποχής από την ποινική δίωξη, ενώ εισάγεται συνοπτική διαδικασία της ποινικής διαταγής.
- Επαναπροσδιορίζεται η έννοια και η θέση του πολιτικώς ενάγοντα και ο ρόλος των διαδίκων στο πλαίσιο της ποινικής δίκης.
- Επανακαθορίζεται η καθ' ύλην αρμοδιότητα των ποινικών δικαστηρίων.
- Διευρύνεται ο θεσμός της Ποινικής Συνδιαλλαγής και εισάγεται ο θεσμός της Ποινικής Διαπραγμάτευσης.
- Καταργείται το παράβολο για την υποβολή μήνυσης, η οποία μπορεί να κατατίθεται και με ηλεκτρονικά μέσα.
- Αυστηροποιούνται οι ποινές που επιβάλλονται αναφορικά με την ευθύνη των οργάνων επίδοσης και των πραγματογνωμόνων καθώς και σε περίπτωση λιπομαρτυρίας στην ανάκριση ή το ακροατήριο.
- Καταργείται η προβλεπόμενη αποζημίωση μαρτύρων για όσους κατοικούν στον τόπο της έδρας της αρχής ενώπιον της οποίας καλούνται να εμφανιστούν ή έως 50 χλμ. από αυτόν.
- Αυξάνεται και διαμορφώνεται στο ποσό των 20 – 50 ευρώ ανά ημέρα η αποζημίωση για τους αδίκως καταδικασθέντες (σήμερα κυμαίνεται στο ποσό των 8,80 – 29 ευρώ ανά ημέρα). **(άρθρο πρώτο)**

2. Ορίζεται η 16η Σεπτεμβρίου 2019, ως ημερομηνία έναρξης ισχύος του κυρούμενου Κώδικα. **(άρθρο δεύτερο)**

Β. Από τις προτεινόμενες διατάξεις προκαλούνται επί του κρατικού προϋπολογισμού και επί των προϋπολογισμών λοιπών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης [Ταμείο Χρηματοδότησης Δικαστικών Κτιρίων (ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ.) κ.λπ.], κατά περίπτωση, τα ακόλουθα οικονομικά αποτελέσματα :

1. Ενδεχόμενη δαπάνη από την καταβολή προσαυξημένων ποσών στους δικαιούχους, λόγω της αύξηση της αποζημίωσης για τους αδίκως καταδικασθέντες, το ύψος της οποίας εξαρτάται από πραγματικά περιστατικά.

2. Απώλεια εσόδων από την κατάργηση του παραβόλου για την υποβολή μήνυσης, για την εκτίμηση του ύψους της οποίας δεν εστάλησαν στοιχεία από το αρμόδιο Υπουργείο.

3. Ενδεχόμενη αύξηση εσόδων από την αυστηροποίηση των προβλεπόμενων ποινών αναφορικά με την ευθύνη των οργάνων επίδοσης και των πραγματογνωμόνων καθώς και σε περίπτωση λιπομαρτυρίας στην ανάκριση ή το ακροατήριο.

4. Ενδεχόμενη εξοικονόμηση δαπάνης από τη μη καταβολή αποζημίωσης μαρτύρων σε όσους κατοικούν στον τόπο της έδρας της αρχής ενώπιον της οποίας καλούνται να εμφανιστούν ή έως 50 χλμ. από αυτόν, το ύψος της οποίας εξαρτάται από πραγματικά.

Πέραν των ανωτέρω, η δημοσιονομική επίπτωση από την αναμόρφωση του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, σε σύγκριση με το υφιστάμενο κόστος λειτουργίας του μηχανισμού απονομής της Ποινικής Δικαιοσύνης, εξαρτάται από τη συνολική εφαρμογή του νέου Κώδικα και ως εκ τούτου δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί.

Αθήνα, 31 Μαΐου 2019

Η Γενική Διευθύντρια

Ιουλία Γ. Αρμάγου

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ
(άρθρο 75 παρ. 3 του Συντάγματος)

Στο σχέδιο νόμου «Κώδικας Ποινικής Δικονομίας».

Από τις διατάξεις του προτεινόμενου σχεδίου νόμου, προκαλούνται επί του κρατικού προϋπολογισμού και επί των προϋπολογισμών λοιπών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης [Ταμείο Χρηματοδότησης Δικαστικών Κτιρίων (ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ.) κ.λπ.], κατά περίπτωση, τα ακόλουθα οικονομικά αποτελέσματα:

1. Ενδεχόμενη δαπάνη από την καταβολή προσαυξημένων ποσών στους δικαιούχους, λόγω της αύξηση της αποζημίωσης για τους αδίκως καταδικασθέντες, το ύψος της οποίας εξαρτάται από πραγματικά περιστατικά.

Η εν λόγω δαπάνη, εφόσον πραγματοποιείται, θα αντιμετωπίζεται από τις πιστώσεις του κρατικού προϋπολογισμού.

2. Απώλεια εσόδων από την κατάργηση του παραβόλου για την υποβολή μήνυσης.

Η εν λόγω απώλεια εσόδων θα αναπληρώνεται από άλλες πηγές εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού.

Πέραν των ανωτέρω, η δημοσιονομική επίπτωση από την αναμόρφωση του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, σε σύγκριση με το υφιστάμενο κόστος λειτουργίας του μηχανισμού απονομής της Ποινικής Δικαιοσύνης, εξαρτάται από τη συνολική εφαρμογή του νέου Κώδικα και ως εκ τούτου δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί.

Αθήνα, 31 **Μαΐου 2019**

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Ε. ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Μ. ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ

ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΡΥΘΜΙΣΕΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ

ΥΠΗΡΕΣΙΑ: ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΘΕΣΗ–ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ

ΤΗΛΕΦΩΝΟ: 210 77009660

E-MAIL: grammateia@justice.gov.gr

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ:

ΚΩΔΙΚΑΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

ΣΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ

1. Αναγκαιότητα.

1.1. Περιγράψτε το πρόβλημα (οικονομικό, κοινωνικό ή άλλο), το οποίο καθιστά αναγκαία την προώθηση και ψήφιση της αξιολογούμενης ρύθμισης.

Με το σχέδιο νέου κώδικα ποινικής δικονομίας αντιμετωπίζονται σε σημαντικό βαθμό τα αποτελέσματα της πολυνομίας και κακονομίας που εμφανίστηκαν στο πεδίο της νομοθεσίας για την ποινική δικονομία, μετά από σειρά πολλαπλών έκτακτων τροποποιήσεων του κώδικα ποινικής δικονομίας.

Τα παραπάνω φαινόμενα επέφεραν τη διάσπαση της συνοχής της ποινικής δικονομίας, δημιουργώντας σημαντικές ερμηνευτικές δυσχέρειες και προβλήματα στην εφαρμογή της, ενώ η συνύπαρξη αντιφατικών διατάξεων προκαλούσε ανασφάλεια δικαίου που απαιτούσε έκτακτη προσπάθεια αναζήτησης και προσδιορισμού του εφαρμοστέου κανόνα δικαίου.

Παράλληλα, με την παρούσα πρωτοβουλία, αντιμετωπίζονται πάγια προβλήματα που επέφεραν επιβαρύνσεις των δικαστηρίων, καθυστερήσεις και περαιτέρω άμεσο ή έμμεσο περιορισμό των δικαιωμάτων των πολιτών.

1.2. Αναφέρατε τους στόχους που επιδιώκει η αξιολογούμενη ρύθμιση, συμπεριλαμβάνοντας επιπλέον τυχόν ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία των επιδιωκόμενων στόχων και αποτελεσμάτων.

Επιδιωκόμενοι στόχοι των αξιολογούμενων ρυθμίσεων είναι:

α) η ανανέωση και εναρμόνιση του κώδικα ποινικής δικονομίας με τις σύγχρονες δικαιοκρατικές απαιτήσεις, με αξιοποίηση όλων των σύγχρονων απόψεων που έχουν διατυπωθεί στη νομολογία και τη θεωρία.

β) η υπέρβαση διαχρονικών αγκυλώσεων της ποινικής δικονομίας στην Ελλάδα.

γ) η ενδυνάμωση της θεσμικής διατάστασης των παραγόντων της δίκης, με την ενίσχυση των δικαιωμάτων τους, και με την εξασφάλιση της ταχύτερης εκδίκασης των υποθέσεων και εντέλει με την εμπέδωση της εμπιστοσύνης των κοινωνών στο σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης.

δ) η ισόρροπη ανταπόκριση στις σύγχρονες τάσεις του ευρωπαϊκού χώρου, με τη διάπλαση νέων δικονομικών θεσμών και με τη μετεξέλιξη υφιστάμενων θεσμών κατά το πρότυπο άλλων συστημάτων.

ε) εισαγωγή και ενίσχυση θεσμών ελάφρυνσης των ποινικών διαδικασιών από την άσκηση της ποινικής δίωξης έως τη διαδικασία στο ακροατήριο, όπως η ποινική συνδιαλλαγή και η ποινική διαπραγμάτευση, η αποχή από την ποινική δίωξη και η ποινική διαταγή.

1.3. Αναφέρατε αναλυτικά τις κοινωνικές και οικονομικές ομάδες που επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα η αξιολογούμενη ρύθμιση και προσδιορίστε το λόγο της επιρροής.

Οι αξιολογούμενες ρυθμίσεις επηρεάζουν κάθε κοινωνική και οικονομική ομάδα, ενόψει του ότι επιδρούν στις αφηρημένες προβλέψεις των κανόνων του ποινικού δικονομικού δικαίου, αλλά ειδικά επιδρούν στη δικονομική μεταχείριση όσων ήδη κατηγορούνται ή φέρουν την ιδιότητα του υπόπτου ή εκείνους που εκτίουν ποινές ή αντιμετωπίζουν την επιβολή μέσων δικονομικού καταναγκασμού, αφού επιδρούν στην ποινική τους κατάσταση. Άλλωστε, οι προωθούμενες διατάξεις αναμένεται να επιδράσουν εν γένει διαχρονικά στην κατάσταση και τις συνθήκες διαβίωσης στις ελληνικές φυλακές, αφού, αν εφαρμοστούν με συνέπεια, θα οδηγήσουν σε εξορθολογισμό του συνολικού συστήματος ποινών.

2. Καταλληλότητα

2.1. Αναφέρατε, εάν υπάρχουν, προηγούμενες προσπάθειες αντιμετώπισης του ίδιου ή παρόμοιου προβλήματος στην Ελλάδα και περιγράψτε αναλυτικά τα επιτυχή και τα προβληματικά σημεία των προσπαθειών αυτών.

Δεν υπάρχουν προηγούμενες προσπάθειες αντιμετώπισης των παραπάνω ζητημάτων, αφού σε τέτοια έκταση και με τέτοια συστηματική προσέγγιση ποτέ στο παρελθόν

δεν αντιμετωπίστηκαν αυτά. Αντίθετα, έγιναν μόνο ορισμένες προσπάθειες οι οποίες λόγω του εμβαλωματικού χαρακτήρα τους ή λόγω του ότι συνοδεύτηκαν από νεότερες περαιτέρω τροποποιήσεις οδηγούσαν σε περαιτέρω διάρρηξη της συνοχής του συστήματος της ποινικής δικονομίας, ακόμη και αν κατά περιεχόμενο συνιστούσαν εξορθολογισμό του συνολικού συστήματος και, συνεπώς, ήταν σε ορισμένο βαθμό θετικές. Ενδεικτικά, ο προηγούμενος κώδικας ποινικής δικονομίας τέθηκε σε ισχύ την 01/01/1951.

2.2. Αναφέρατε τουλάχιστον ένα παράδειγμα αντιμετώπισης του ίδιου ή παρόμοιου προβλήματος σε χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του ΟΟΣΑ (εφόσον υπάρχει) και αιτιολογήστε το λόγο για τον οποίο επιλέξατε τη συγκεκριμένη χώρα.

Τα προβλήματα που παρουσιάζονται παραπάνω με τα ειδικά χαρακτηριστικά που έχουν στο πλαίσιο της ελληνικής ποινικής δικαιοσύνης αντιμετωπίζονται μέσα από τη χρήση και προσαρμογή στις εγχώριες ιδιαιτερότητες μοντέλων και ιδεών που αξιοποιούνται στις χώρες της Ε.Ε. και στις χώρες του ΟΟΣΑ, δηλ. σε χώρες με εμπεδωμένο σύστημα δημοκρατικής και δικαιοκρατικής διακυβέρνησης, χωρίς να επιλέγεται μία ειδικά εξ αυτών. Ειδικές αναφορές για τα ζητήματα που κατά περίπτωση ανέκυψαν και για την τελική επιλογή επίλυσής τους σε αναφορά με ορισμένο ιδιαίτερο παράδειγμα με προέλευση από το διεθνή χώρο, δίνονται εκτενώς στην οικεία αιτιολογική έκθεση.

2.3. Απαριθμήστε αναλυτικά τα διατάγματα και τις κανονιστικές πράξεις που πρέπει να εκδοθούν, προκειμένου να εφαρμοστεί πλήρως η αξιολογούμενη ρύθμιση και περιγράψτε για κάθε μία από αυτές τυχόν θέματα που πρέπει να προσεχθούν κατά την εφαρμογή της.

Τα διατάγματα και οι κανονιστικές πράξεις που θα πρέπει να εκδοθούν για να εφαρμοστεί πλήρως η αξιολογούμενη ρύθμιση είναι τα εξής:

α) άρθρο 52 παρ. 2 εδ. β΄ σχεδίου νέου ΚΠΔ για την αναπροσαρμογή του ύψους του ποσού της προσφυγής του εδ. α΄, με κοινή απόφαση των υπουργών οικονομικών και δικαιοσύνης, διαφάνειας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

β) άρθρο 63 εδ. γ΄ σχεδίου νέου ΚΠΔ για την αναπροσαρμογή του ύψους του ποσού του τέλους παράστασης του β΄ εδαφίου, με κοινή απόφαση των υπουργών οικονομικών και δικαιοσύνης, διαφάνειας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

γ) άρθρο 142 παρ. 4 σχεδίου νέου ΚΠΔ για την απόφαση του υπουργού δικαιοσύνης, διαφάνειας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μετά από γνώμη της ολομέλειας το οικείου πρωτοδικείου, σχετικά με τον καθορισμό των αποφάσεων για τις οποίες δεν είναι αναγκαία η καθαρογραφή.

δ) άρθρο 143 παρ. 5 σχεδίου νέου ΚΠΔ για την εφαρμογή του τρόπου τήρησης των πρακτικών με φωνοληψία μετά από απόφαση του υπουργού δικαιοσύνης, διαφάνειας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

ε) άρθρο 144 παρ. 2 σχεδίου νέου ΚΠΔ για την έγκριση του υπουργού δικαιοσύνης, διαφάνειας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ύστερα από πρόταση της ολομέλειας του δικαστηρίου, με την οποία επιτρέπεται οι αποφάσεις και οι διατάξεις να μη συντάσσονται ιδιαιτέρως, αλλά να καταχωρίζονται ολόκληρες στα πρακτικά.

στ) άρθρο 233 παρ. 3 σχεδίου νέου ΚΠΔ για την απόφαση του υπουργού δικαιοσύνης, διαφάνειας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων με την οποία καθορίζονται τα προσόντα των προσώπων που μπορούν να περιληφθούν στον πίνακα διερμηνέων.

ζ) άρθρο 254 παρ. 1 περ. β) εδ. δ΄ για την κοινή υπουργική απόφαση των υπουργών δικαιοσύνης, διαφάνειας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δημόσιας τάξης και προστασίας του πολίτη για τον καθορισμό των λεπτομερειών και της διαδικασίας έκδοσης των στοιχείων συγκάλυψης κατά την ανακριτική διείσδυση.

η) άρθρο 255 παρ. 1 περ. α) εδ. στ΄ για την κοινή υπουργική απόφαση των υπουργών δικαιοσύνης, διαφάνειας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δημόσιας τάξης και προστασίας του πολίτη για τον καθορισμό των λεπτομερειών και της διαδικασίας έκδοσης των στοιχείων συγκάλυψης κατά την ανακριτική διείσδυση στα εγκλήματα διαφθοράς.

θ) άρθρο 322 παρ. 2 εδ. ε΄ για την κοινή υπουργική απόφαση των υπουργών οικονομικών και δικαιοσύνης, διαφάνειας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων για την αναπροσαρμογή του ύψους του ποσού της προσφυγής του εδ. α΄.

ι) άρθρο 568 παρ. 1 εδ. α΄ και παρ. 2 για την έκδοση προεδρικού διατάγματος μετά από πρόταση του υπουργού δικαιοσύνης, διαφάνειας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων με το οποίο καθορίζονται ζητήματα σχετικά με την οργάνωση των υπηρεσιών ποινικού μητρώου και για τη σύσταση υπηρεσίας γενικού ποινικού μητρώου.

ια) άρθρο 572 παρ. 3 για την έκδοση προεδρικού διατάγματος μετά από πρόταση του υπουργού δικαιοσύνης, διαφάνειας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων σχετικά με το ότι μπορεί να ορισθεί ότι αντίγραφο ποινικού μητρώου δικαστικής χρήσης εκδίδεται και για διορισμό σε οποιαδήποτε άλλη δημόσια υπηρεσία ή σε οποιοδήποτε άλλο νομικό πρόσωπο του δημόσιου τομέα.

ιβ) άρθρο 576 παρ. 2 εδ. β΄ για την έκδοση κοινών αποφάσεων των υπουργών δικαιοσύνης, διαφάνειας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων και οικονομικών, σχετικά με τα ποσά των αποζημιώσεων και των εξόδων και γενικά με τις προϋποθέσεις πληρωμής τους καθώς και για τη διαδικασία για την αναγνώριση του δικαιώματος και της πληρωμής.

3. Συνέπειες στην Οικονομία.

Οι συνέπειες στην Οικονομία μπορούν να είναι μόνο έμμεσες καθότι πρόκειται για νομοθέτημα που αφορά την άσκηση της ποινικής δικαιοσύνης της οποίας οι στόχοι είναι αντεγκληματικοί και εγγυητικοί, δηλαδή στόχοι σχετικοί με την ασφάλεια των εννόμων αγαθών των πολιτών και στόχοι σχετικοί με την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών από τις αυθαιρεσίες των θεσμών της ποινικής καταστολής ή από τις συνέπειες της δυσανάλογης ή ανεπιεικούς μεταχείρισής τους εν γένει από τα

κρατικά όργανα. Ταυτόχρονα, όμως, οι ρυθμίσεις του παρόντος νομοθετήματος αφορούν και την απλοποίηση των δικονομικών διαδικασιών, παράλληλα προς τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων του κατηγορουμένου και του υπόπτου και προς τη βέλτιστη ισορροπία με τα δικαιώματα των θυμάτων των εγκλημάτων.

Αναμένεται συνεπώς έμμεση επίδραση στην Οικονομία μέσω του γεγονότος ότι με το παρόν νομοθέτημα επέρχεται εξορθολογισμός στη λειτουργία της δικαιοσύνης, ιδίως μέσω των θεσμών της αποχής από την άσκηση της ποινικής δίωξης, των θεσμών της ποινικής συνδιαλλαγής και του ποινικού συμβιβασμού, μέσω του θεσμού της ποινικής διαταγής, αλλά και μέσω επανάκτησης των χαρακτηριστικών συστηματικής ενότητας των διατάξεων που μπορούν να οδηγήσουν σε επιτάχυνση της απονομής της δικαιοσύνης, με εμφανείς συνέπειες στην ακώλυτη άσκηση της οικονομικής ζωής, αφού η εκκρεμότητα των ποινικών δικών είναι δυνατό να αναχαιτίζει την οικονομική δραστηριότητα και να οδηγεί σε απώλεια επενδυτικών πρωτοβουλιών.

Άλλωστε, στόχος του παρόντος νομοθετήματος είναι και ο περιορισμός του πληθυσμού των φυλακών, που θα μπορούσε να οδηγήσει και σε εξοικονόμηση των σχετικών δαπανών ή στην αξιοποίηση αυτών για την ποιοτική αναβάθμιση του σωφρονιστικού συστήματος με αποτέλεσμα κρίσιμες δαπάνες για αυτή να μπορούν να κατευθυνθούν σε άλλους στόχους κοινωνικής πολιτικής.

4. Συνέπειες στην κοινωνία, στους πολίτες, στη Δημόσια Διοίκηση και στην απονομή της δικαιοσύνης.

Με το παρόν νομοθέτημα επέρχεται εκσυγχρονισμός του συστήματος απονομής δικαιοσύνης, όσον αφορά το σκέλος του δικονομικού δικαίου. Πραγματοποιείται εισαγωγή νέων θεσμών καθώς και βελτίωση και διασάφηση πλήθους διατάξεων που τυποποιούν τις σχετικές ποινικές διαδικασίες, συμβάλλοντας στην αρμονική ένταξή τους στο σύστημα πάγιων ή νεότερων θεσμών, όπως των σχετικών με την κίνηση της ποινικής δίωξης, την ανάκριση, την ποινική δίκη και την εκτέλεση των ποινικών αποφάσεων. Συνέπεια των παραπάνω αναμένεται να είναι η αύξηση της εμπιστοσύνης της κοινωνίας στους θεσμούς της δικαιοσύνης, η εμπέδωση του κύρους της τελευταίας, λόγω της αυξημένης ανταπόκρισής της στις τρέχουσες κοινωνικές ανάγκες, στην ανάπτυξη του αισθήματος της ασφάλειας δικαίου. Τέλος, η καλύτερη λειτουργία των ποινικών θεσμών θα επιδράσει στη δημόσια διοίκηση, στο βαθμό που η τελευταία μπορεί να διασταυρώνεται με την πρώτη, όπως λ.χ. σε ζητήματα εκτέλεσης ποινών, έκδοσης διωκομένων ή ακόμη και στο βαθμό που στελέχη της δημόσιας διοίκησης μπορεί να εμπλέκονται στους μηχανισμούς απονομής της ποινικής δικαιοσύνης και οι υποθέσεις τους θα αντιμετωπίζονται με ταχύτητα, αξιοπιστία και διαφύλαξη των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους.

Με τον τρόπο αυτόν, άλλωστε, οι θεσμοί της ποινικής καταστολής μπορούν να συγκεντρωθούν στην εξέταση και την απονομή της δικαιοσύνης στις σοβαρότερες μορφές εγκληματικών πράξεων. Παράλληλα, ο περιορισμός του εγκλεισμού μέσω της ενεργοποίησης των θεσμών της αποχής από την ποινική δίωξη, μέσω του σαφέστερου προσδιορισμού του πλαισίου ισχύος της προσωρινής κράτησης, μέσω των αυξημένων απαιτήσεων αιτιολόγησης των αποφάσεων και διατάξεων των εισαγγελέων και των

δικαστηρίων, μέσω της ανακατανομής της καθ' ύλην αρμοδιότητας υπέρ των πολυμελών συνθέσεων κ.α., θα επιτρέψουν την, κατά το δυνατόν, ακώλυτη άσκηση της πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής ζωής.

Αναμένεται, εξάλλου, να επέλθουν βελτιώσεις στις συνθήκες διαβίωσης των κρατουμένων, και περαιτέρω αντιμετώπιση του ζητήματος του υπερπληθυσμού αυτών, που συχνά έχει οδηγήσει σε καταδίκες της χώρας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Άλλωστε, η διαφύλαξη των προβλέψεων της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και εν γένει της διεθνούς δικαιοταξίας (ΔΣΑΠΔ, ΧΘΔ ΕΕ) συνιστά βασική παράμετρο στην κατάστρωση των διατάξεων του σχεδίου νέου ΚΠΔ (βλ. ενδεικτ. άρθρο 171).

Τα παραπάνω σαφώς επιδρούν περαιτέρω στον τρόπο λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης και στην απονομή της δικαιοσύνης.

Στην πρώτη στο βαθμό που η εφαρμογή των προβλέψεων για τα υπηρεσιακά εγκλήματα ή των προβλέψεων για την προστασία της δημόσιας περιουσίας και άλλων συναφών με τη λειτουργία της διοίκησης εννόμων αγαθών με ιδιαίτερη κοινωνική αναφορά, όπως τα αγαθά κοινής ωφέλειας, υπάγεται κατά το διαδικαστικό της σκέλος στις ρυθμίσεις του παρόντος σχεδίου ΚΠΔ. Υπάγονται έτσι σε ειδικό πλαίσιο των θεσμών της αποχής από την ποινική δίωξη, του ποινικού συμβιβασμού και της ποινικής διαπραγμάτευσης ή στο πλαίσιο των ειδικών ανακριτικών πράξεων που ξεχωριστά αφορούν τα εγκλήματα διαφθοράς και την οικονομική εγκληματικότητα. Εξάλλου, στο σώμα του ΚΠΔ με τις νέες ρυθμίσεις θα ενταχθούν οι διατάξεις για τις ειδικές εισαγγελικές δομές, που έχουν ως κύρια αποστολή τη διαφύλαξη αγαθών όπως τα παραπάνω.

Στη δεύτερη, δηλαδή στην απονομή της δικαιοσύνης, γιατί είναι ο κύριος φορέας εφαρμογής τους και η δυνατότητα χρήσης αυτών των διατάξεων ως εργαλείου άσκησης της λειτουργίας και της αρμοδιότητάς της θα της επιτρέψει να ανταποκριθεί στις σύγχρονες κοινωνικές ανάγκες, τόσο ως προς τους αντεγκληματικούς σκοπούς, όσο και ως προς τους εγγυητικούς σκοπούς που έχει αναλάβει να εκπληρώνει. Κι αυτό, έχοντας τη δυνατότητα να το κάνει μέσα σε συντομότερο χρόνο από ό,τι γίνεται σήμερα, αν υπολογιστεί ότι το παρόν νομοθέτημα διευκολύνει την ερμηνεία και εφαρμογή των σχετικών διατάξεων. Η επιτάχυνση στην απονομή της δικαιοσύνης αποτελεί σταθερό στόχο των σύγχρονων πολιτικών για τη δικαιοσύνη, αλλά δεν θα μπορούσε να γίνει με εκπτώσεις στην ποιότητα της απονομής της. Ο τρόπος που επιλέγεται, δηλαδή η επικέντρωση της δικαιοσύνης στο σοβαρό σκέλος της εγκληματικότητας και η βελτίωση, απλοποίηση και εξορθολογισμός των συστημάτων απονομής της θα της επιτρέψει να λειτουργεί με ταχύτητα, μέσω της δομικής αλλαγής των θεσμών της και της στρατηγικής της κατεύθυνσης.

5. Διαφάνεια –Κοινωνική συμμετοχή.

Η επεξεργασία του σχεδίου νέου κώδικα ποινικής δικονομίας έγινε από ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή, τηρουμένης της διαδικασίας επιψήφισης κωδίκων, στην οποία εκπροσωπήθηκαν όλοι οι κρίσιμοι θεσμικοί φορείς του χώρου της Δικαιοσύνης, δηλ. μεταξύ άλλων οι δικαστικές ενώσεις, οι νομικές σχολές της χώρας,

η ολομέλεια των δικηγορικών συλλόγων της χώρας, επιστημονικές ενώσεις και επιστημονικές εταιρείες.

Εξάλλου, η επιτροπή κατά τις συνεδριάσεις της έλαβε υπόψη της και επεξεργάστηκε πλήθος επιστολών που προήλθαν από φορείς της κοινωνίας των πολιτών, ενώ τέλος τηρήθηκε διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης, τα αποτελέσματα της οποίας έτυχαν κριτικής αξιολόγησης και ενσωμάτωσης στο σχέδιο του νέου κώδικα ποινικής δικονομίας.

ΕΚΘΕΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

Κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 74 παρ. 2α του ν.4193/2013 «Νόμος περί εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α΄74), με την απόφαση 38880 /18.5.2015 (ΦΕΚ τ. ΥΟΔΔ 375/26.5.2015) του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, όπως αυτή έχει τροποποιηθεί και συμπληρωθεί με μεταγενέστερες αποφάσεις του ίδιου Υπουργού, συστάθηκε η νομοπαρασκευαστική για νέο Κώδικα Ποινική Δικονομίας.

Πρόκειται για μια προσπάθεια συνολικής αναμόρφωσης του ποινικού δικονομικού συστήματος της χώρας. Το σχέδιο του Νέου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας δόθηκε στη δημοσιότητα στις 6 Μαρτίου 2019 και αυθημερόν τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας opengov.gr. Στις 7 Μαρτίου 2019, ο Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων από κοινού με τους Προέδρους των νομοπαρασκευαστικών επιτροπών Ποινικού Κώδικα και Ποινικής Δικονομίας, παραχώρησε Συνέντευξη Τύπου ,προκειμένου όλοι οι πολίτες να γίνουν κοινωνοί της προωθούμενης μεταρρύθμισης.

Το σχέδιο Νέου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας παρέμεινε ανοιχτό σε σχολιασμό στην ηλεκτρονική πλατφόρμα opengov.gr από τις 6 Μαρτίου 2019 έως τις 14 Μαρτίου 2019 , ενώ μέχρι και σήμερα παραμένει αναρτημένο προκειμένου να λάβουν γνώση του Σχεδίου οι ενδιαφερόμενοι φορείς ή πολίτες. Στο διάστημα αυτό, οι προτεινόμενες διατάξεις συγκέντρωσαν πλήθος σχολίων. Κάποια από τα σχόλια επέκριναν σημεία του σχεδίου ενώ άλλα επικροτούσαν τις προτεινόμενες καινοτόμες αλλαγές. Όλα τέθηκαν εκ νέου υπ όψιν της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής προκειμένου να σταχυολογήσει τα πιο ουσιαστικά και κρίσιμα.

Ακόμη, στις 19 Μαρτίου 2019, ο Υπουργός Δικαιοσύνης , Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συνάντησε τους τομεάρχες δικαιοσύνης των πολιτικών κομμάτων της αντιπολίτευσης, παρουσία των προέδρων των νομοπαρασκευαστικών επιτροπών του νέου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και νέου Ποινικού Κώδικα. Στόχος της συνάντησης ήταν η

ενημέρωση και ανταλλαγή απόψεων και θέσεων σχετικά με τις επερχόμενες αλλαγές στο ποινικό σύστημα της χώρας.

Τον ευρύ διάλογο εμπλούτισαν – μεταξύ άλλων- με απόψεις, σχόλια , παρατηρήσεις και επισημάνσεις τους: Ανώτατα και Ανώτερα Δικαστήρια, Νομικές και Δικαστικές Ενώσεις, φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, Επιστημονικοί Φορείς και Σύλλογοι , επαγγελματικά σωματεία και μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Το σχέδιο του Νέου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας που εισάγεται σήμερα προς επιψήφιση στη Βουλή των Ελλήνων, διαμορφώθηκε με τέτοιο τρόπο ώστε ενσωματώνει τα σχέδια προηγούμενων νομοπαρασκευαστικών επιτροπών και να απηχεί το πνεύμα της δημόσιας διαβούλευσης, τις σύγχρονες αντιλήψεις στο χώρο του ποινικού δικονομικού δικαίου και τις εισηγήσεις των αρμόδιων θεσμικών φορέων.